ŽIVOTEM

SERIE III. — 1929

VYDAVATEL:
EXERCIČNÍ DŮM, HLUČÍN
VE SLEZSKU

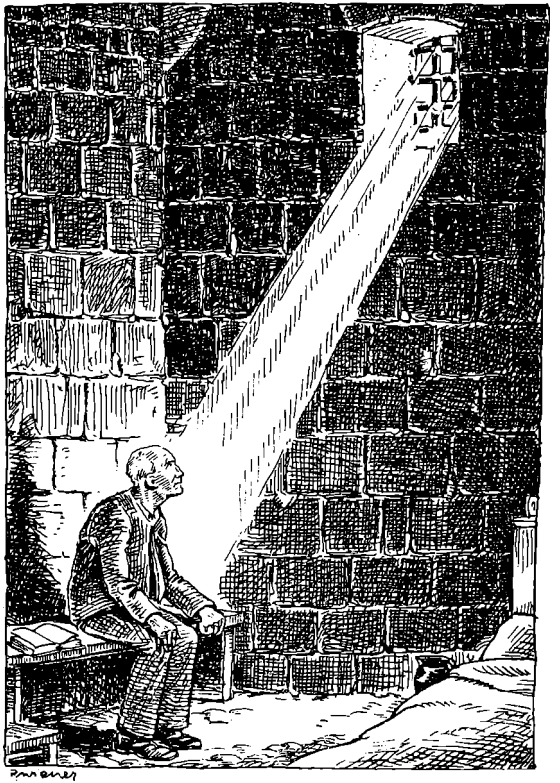
Předplatné 13 Kč na 1 serii

OBSAH III. SERIE:

49. Z vězení.
50 Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. Ano, Otče!
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký I.
57. Sv. Jan Nepomucký II.
58. Sv. Jan Nepomucký III.
59 Kněžský celibát.
60. Sv. Václav a naše doba.
61. Na ochranu.
62. Občanské sňatky. Rozluka.
63. Na pomoc velkému dílu!
64. Jde o svatováclavské dědictví.
65. Sjednocení církví.
66. Pius XI.
67. Na stolci Petrově.
68. Z továrního ovzduší.
69. Katolická škola v rep. Československé.
70. Láska za lásku.
71. Spalování mrtvol.
72. Blahoslavený Don Bosco.

„Životem“ číslo 49. II. vydání. Cena 50 h.

Z vězení

Schopenhauer ve vězení.

(Ze zápisků duchovního správce.)

Studuji v pracovně akta svých farníků; jsou chladná. Zírají z nich na mne bezcitné, surové duše. Ale akta jsou vždy jednostranná. Vypravují jen zlé, o skrytém dobrém nepromluví. A jakási šlechetnost, ať již v jakékoli formě, jest skryta i v hrudi každého pobloudilce. Pán Bůh by zajisté psal akta docela jinak než právníci.

Někdo zaklepal. Dozorce vsunul hlavu do pootevřených dveří: „Pane faráři! Je zde Václav Minařík. Smí vstoupit?“

„Ale prosím! Jen ať přijde!“

Vězeň Václav Minařík prudce vstoupil do mé pracovny, pozdravil, a rozpačitě, stísněně se zastavil u dveří.

„Odpusťte, pane faráři, že vás obtěžuji ve vašem pokoji!“

„Ale prosím vás, jaké pak obtěžování! Mám radost z vaší návštěvy, a radost není obtíží. Posaďte se! Pozoruji, že vás něco tíží. Ven s tím!“

„Pane faráři, prosím o upřímné slovo! V neděli jste kázal o lásce Boží. Co jste řekl, bylo velice krásné. Pozoruji-li to s vašeho stanoviska, s vaší šťastné životní cesty, když to posuzuji, připadá mi, že to může býti konečně i pravda. Ale já nemohu a nemohu věřiti v „dobrotivého“ Boha. Když si vzpomenu na svůj minulý život, jímá mě až hrůza. Prosím vás, odpusťte mi, že tak před vámi mluvím.

Zdá se mi, že nenáviděti musím Boha, který lidi tak trýzní, jako trýznil mne...“

Prohlížím si svůj protějšek důkladněji. Hluboké vrásky na mladistvém čele, bolestný rys kolem očí, ztrnulý pohled mi prozrazují, že ho provázelo na životní cestě utrpení jako bledá příšera. Minařík pokračuje:

„Smím vám vypravovati vzpomínky ze svého života? Prosím vás, vyslechněte mne! Musím se jednou vypovídati. Snad tím ulevím svému nitru.“ Odkládám pero, skládám akta. Teď jsem zde jen pro tohoto svého ubohého farníka.

„Mějte jen plnou důvěru a povídejte všecko od srdce, kdyby to trvalo třeba tři hodiny! Jsem zde, abych pomáhal.“

Z venku dopadají dešťové kapky na okno. Pohled na vězeňský dvůr rozteskňuje. Ale mnohem smutnější životní obraz rozvinuje přede mnou Minařík.

Vězeň vypravuje ze svého života:

„Bude nejlépe, když začnu svým nejútlejším mládím. Můj první vzpomínkový obraz jest tento: Matka mě uložila v komoře k spánku. Hluk mě probudil. Domovní dveře praskly, div se nerozpadly. Kuchyňskými dveřmi někdo zuřivě bouchl. To otec přišel domů; přišel opilý. Mou matku nepozdravil, nepromluvil k ní ani slova. Hned řádil jako zuřivec; divoce spílal nadávku za nadávkou; vzal talíř s jídlem a mrštil jím na zem, tloukl do porculánu. Matka hlasitě naříkala. Vlastně nebyl to pláč, to byl křik. Ačkoliv mi srdce v prsou úzkostí hlasitě bilo, slezl jsem přece s postele a díval jsem se nedovřenými dveřmi,

jak bil můj otec maminku. Ležela na zemi. Zuřivec ji držel za krk a mlátil ji hrozně, že krvácela na mnohých místech. V tom mě otec spatřil a vykřikl: „Pojď jsem, ty parchante!“ Chtěl i mne bíti. Ale maminka tomu bránila. Znovu se vrhl na ni a bil ji. Při tom křičel: „Ty děvko, ty patříš k tomu parchantovi!“ Byly mi asi tři nebo čtyři roky, když se to stalo, ale vím to všecko ještě zcela podrobně, jako by se to bylo stalo včera.

Můj otec velmi zle vyváděl. Byl docela posedlý kořalečním ďáblem. Často jsme neměli co jíst, protože otec propil větší část své mzdy v kořalce a v pivě. Mne nemohl nikdy vystáti. Nespočítal bych rány, které jsem dostal od něho. Dnes již vím, proč se mnou tak tvrdě nakládal. Má matka si mě přinesla jako nemanželské dítě. Byl jsem otci trnem v oku. Ale ani od matky jsem lásky nezažil. Nejvíce bití jsem dostal právě od ní; proč bych to neřekl, tisíce dětí trpí tou chybou! poněvadž jsem ve spaní mokřil postel. Ani vylíčiti nemohu, co jsem za to vytrpěl. Má matka mě pro to často ztloukla, že jsem byl polomrtev. Dodnes jest má hlava toho svědkem. Podívejte se na jizvy, jsou od tehdejších ran! A já jsem přece za to nemohl! Trpěl jsem od narození chorobou močovodu. Na vojně mi to štábní lékař vysvětlil. To jsou mé vzpomínky až do šestého životního roku. Bití, bití, bití! Od otce i od matky! Ráno, v poledne, večer! Matka mě nikdy laskavě nepolíbila. Ach, jak jsem záviděl jiným dětem, když je rodiče brali do náruče a mazlili se s nimi! Mé dětinné žízně po lásce nikdo neukojil.

V osmi letech již jsem byl zlodějem. Když bývá u nás doma výroční trh, lze na náměstí nakoupiti všeho jako v obchodech. Má matka přišla s trhu domů a přinesla dva páry nových bot. V přítomnosti dětí povídala otci: „Ty nestaly nic, ty jsem si vzala.“ Otec odvětil: „A to bys tam mohla jít s Béďou,“ tak mi totiž říkali, „ještě jednou; snad se vám podaří uloviti i pro mne nějaký pár bot.“ Toť se ví, že jsem šel, a sebral jsem všecky síly, abych ulovil pár bot. Pak jsem nedostal aspoň bití, a otec hleděl na mne poněkud přívětivěji. Přinesli jsme tenkrát domů pět párů bot. Dva z nich jsem ukradl já. Podle všeho však jsme byli zpozorováni, neboť za krátký čas po té přišel k nám strážník a našel odcizené věci. Bylo mi osm let, když jsem stál po prvé před soudem. Dostal jsem důtku. Můj zločinný život započal. Do svého propuštění ze školy jsem ukradl mnoho a mnoho cizího majetku. Kam jsem se jen obrátil, tam jsem kradl. Bylo mi jedno, co kradu. Ovšem nejčastěji jsem odcizoval chléb, maso a různé jiné pokrmy. Má matka byla ráda, když jsem domů něco přinesl. Ale lásky mi za to nikdy neukázala. Několik paprsků sluneční záře přece padlo ve školní době do mého života. Má laskavá teta mi často podstrčila krajíček chleba namazaný máslem. Pan učitel se mne, ovšem pokud mohl, ujímal proti rodičům a proti druhým dětem. Učitel náboženství, kaplan naší farnosti, mě nikdy neuhodil, ačkoli slyšel o mých špatných kouscích a o krádežích. Dal mi několik hezkých obrázků a zachránil mi mou nezapomenutelnou Bílou neděli.

Měl jsem totiž býti vyloučen z prvního sv. přijímání. Vyšly na jevo mé neplechy, lépe řečeno, mé dětské zločiny. Jen panu kaplanu mám co děkovati, že jsem přece směl jíti k sv. přijímání. Naučil mě modlitbám a sám mě k sv. přijímání připravoval. Napnul jsem všecky síly. Přiblížila se Bílá neděle, na níž nikdy nezapomenu. Večer před tím krásným dnem jsem dostal hrozný výprask, takže jsem měl ještě na druhý den silné bolení hlavy. A byl jsem bit jen proto, že jsem vyndal svůj nový klobouk ze skříně a zkoušel jej znovu a znovu. Při tom mi vypadl z ruky a má matka to viděla. Na Bílou neděli mě otec provázel do kostela. Byl jsem v tu chvíli nejšťastnější hoch na širém světě. Na všecky křivdy jsem zapomněl. Jak jásalo mé ubohé srdce, když jsem přišel z kostela! Bylo mi jako malému, rozradovanému, nevinnému děcku. Radostí jsem až zaplakal. Ach, kdybych byl tehda umřel! Po svém prvém svatém přijímání jsem celý rok nic neukradl. Několik neděl po tom, když jsem opět jednou dostal hrozný výprask, utekl jsem k dědečkovi a k babičce. Zůstal jsem u nich devět měsíců. Vypravoval jsem jim všecko z domova. Žasli nad tím. Většinu toho vůbec nevěděli. Zahrnovali mě láskou. Jak rád jsem chodil s nimi do kostela. Měli pravé, hluboké náboženské přesvědčení. U nich jsem směl volně pobíhati po lese. Všecko, čeho jsem potřeboval, mi koupili. Do své smrti se za mne modlili a věřte, za milost, že jsem si dosud nezoufal, děkuji jen jejich modlitbě. Slyšel jsem, že poslední modlitba babiččina na smrtelné posteli platila mi, jejímu ubohému vnuku. Žel, že

jsem musel zase zpátky do svého starého životního pekla. Byl jsem nejstarší dítě, měl jsem rodičům pomáhati. Za nedlouho jsem musel opět poslouchati krutá slova „parchante“ a „lumpe“ a slova ještě horší, kterých ani nechci před vámi vyslovovati. Zase jsem byl bezpočtukrát bit. Neměl jsem v srdci ani jiskřičky lásky k své matce a věřte, už jsem jí ani „maminko“ neříkal. Jak často v svých dětských letech jsem tiše plakával, když jiné děti dostávaly dary od svých rodičů; já jsem nedostal nikdy nic. *Nebyl bych nikdy tak hluboko klesl, kdybych byl měl dobré rodiče.*

Dosud ještě vrací se mi do duše všecka stará hořkost, vzpomenu-li si na své rodiče. Myslívám si, že je musím nenávidět. Má matka! — Své vlastní dítě, svou krev učinila zločincem. Zapřela mne; svému poslednímu dítěti dala dokonce mé křestní jméno, jako bych já ani na světě nebyl. Nikdy nezapomenu hrozné cesty utrpení, kterou mi ona připravila. A ještě jednoho nenávidím — svého krkavčího otce! Ten si žije skvěle, v radostech; já si mohu potřebný chléb krásti. Bojím se okamžiku, až se někdy naše cesty skříží!

Je mi líto, že vás příliš dlouho zdržuji, pane faráři! Co bych vám měl ještě rychle vypravovati? Když mne propustili ze školy, vztáhl jsem zase jednou z bázně před bitím ruku po cizím; úřady mě chytly a dostal jsem se na čtyři roky do polepšovny. Jiní lidé se napraví v takovém ústavě. Když však jsem já vyšel z polepšovny, byl jsem už zralý pro káznici. Pak jsem šel dobrovolně do války. Na vojně jsem se

držel poměrně dost dobře. A pak nastal převrat. Nějaký čas jsem měl práci, potom zas jsem zůstal bez ní. Jako tulák bez zaměstnání jsem kradl hned zde, hned onde, abych vytloukl živobytí, až jsem přišel do vězení. Proklínal jsem hodinu, kdy jsem se narodil. Od narození stále jen utrpení mě stíhá, jen ustavičné utrpení! Kletba mě provází životem. Jsem nemanželské dítě! Myslím si, že jsem ztracen, že pro mne není záchrany."

Poslouchám, — poslouchám, hledím do prázdna, uvažuji a myslím si: Tento člověk mi jistě nelže. Jeho vypravování, jeho chování zdá se mi býti pravdivé, bez přetvářky. Příliš dobře mu rozumím, když na konec svého hovoru bouřlivě propuká:

„A teď se vás ptám: Jak mohl „dobrotivý" Bůh shrnouti na mne tolik utrpení? A na nesčíslné jiné lidi tolik strašlivého bolu? Není Bůh vlastně tyran? Schopenhauer, veliký filosof, jehož knihu jsem jednou četl, nazývá ho „zlomyslným démonem". A nemá pravdu?" —

Když člověk působí dlouhá léta ve vězení, pohlédne často do nejtmavších zákoutí života. A přece, když se objeví nový temný životní obraz jako dnes, vždy znovu otřese člověkem veliká lidská bída. Duše znovu bolestně patří na proud utrpení a ptá se úzkostně: „Proč, o Pane, proč?" A mezitím šeptá jakýsi vnitřní hlas, jako by chtěl člověka varovati před opovážlivým posuzováním. „Tak, tak, milý faráři! Zdali bys byl ty dnes tak pevně věřil v Boha, kdybys byl měl takovou matku, takového otce, takové vychování, kdybys byl zakusil tak trpký životní osud?"

Mám bolestný soucit s ubohým chlapíkem, který přede mnou sedí s hlavou složenou do dlaní a zoufale se namáhá, aby potlačil vzlykot, protože se jako muž za pláč stydí.

Snažím se mu pomoci, jako mohu. Bohužel nemohu vymazati z jeho paměti utrpení dlouhého života, nemohu sejmouti kříž s jeho beder. Mohu však jeho utrpení ozářiti a tím aspoň ulehčiti.

„Milý příteli! Nechci vás utišovati soucitnými slovíčky. Každé slovo politování zní při velkém utrpení prázdně a dutě. Ale jedno vám přece musím říci: Velice si vás vážím. Kdo tolik trpěl jako vy, má nárok na úctu, protože stojí ve stínu božského Trpitele. Také proto si vás vážím, že přetěžké břemeno vašeho života nedovedlo zničiti dobré, jež ve vás jest. Právě to vás donutilo k dnešnímu vyznání. Teď vás ještě prosím, abyste klidně a věcně přemýšlel se mnou „o Bohu a o utrpení". Utrpení znáte v celé jeho velikosti. I já je znám. Člověk však nerad o něm mluví.

Zakusil jste mnoho křivdy. Proto právě myslím, že nebudete tak snadno křivditi jiným. V svém rozhořčení jste to již učinil. Nezazlívám vám toho. Nazval jste Pána Boha tyranem, protože na vás uvalil tolik utrpení. *Avšak, kdo vlastně byl vaším skutečným tyranem?*

Váš krkavčí otec, viďte! Ten, který porušil věrnost ženě, který zneužil vaší matky a zanechal ji v bídě, nestaraje se o své dítě! Kdo dále? Váš nevlastní otec, který, ať opilý nebo střízlivý vždy surově zacházel se svou rodinou. A kdo ještě? Vaše matka,

která zapřela svůj mateřský cit, neměla ani trošíčku lásky k dítěti, která dokonce učinila své dítě zločincem. Tedy tyrani jsou někde jinde. *My, lidé, nesmíme Boha prohlašovati odpovědným za to, že jeho svobodní lidští tvorové nám činí příkoří a zlo!* Ovšem, jest pravda, že Bůh vaše neštěstí připustil."

V tom mi vpadá rozčileně, skoro divoce Minařík do řeči: „Ano, ale proč, — proč mě, právě mne Bůh dal takovým rodičům?"

„Příteli, to se příliš mnoho ptáte! Na to nedovedeme odpověděti, ani kdybychom se spojili s nejchytřejšími světovými mysliteli. Upřímně se přiznávám, nejsem schopen toho, abych rozluštil tuto hádanku. Pán Bůh nedovolil ještě ani jednomu člověku aby se mu díval do karet, když řídí svět. Jest údělem našeho života, abychom nesli kříž. Ale žádný tvor nemá práva se ptáti „proč?" Tak dlouho, dokud neseme kříž, zůstává toto „proč" Božím tajemstvím.

Jen jedno při tom víme, — a to jest právě radostnou nadějí a vítěznou silou křesťanských trpitelů, že těm, kteří zůstanou i v křížích Pánu Bohu oddáni věrností a láskou, všecko přispívá k dobrému, neboli již zde na zemi, tedy až tam na druhém blaženém břehu ve věčnosti. A tato poslední pravda je s to, aby z nás učinila hrdiny v utrpení.

Vzpomeňte na křesťany prvních století! Ti věrní služebníci Boží byli zbaveni cti, byli prohlášeni za zločince, byli vydáni hanbě, vězení, mukám. Bůh to všecko dopustil na své svaté vyznavače. Proč? Proč? Odpovědi na to jsme nikdy neslyšeli. Právě

tak nedostanou odpovědi na toto „proč" ani dnešní křesťanští trpitelé. První křesťané odpovědi nežádali. Stačilo jim, co jim pravila sv. víra: „Bůh ví, proč. Zůstaneme-li Mu věrni v lásce, pak přispívá i sebe větší utrpení k naší překypující radosti. Bůh je naším dobrým Pastýřem. Vede nás temnou nocí k zářnému světlu." — Tak tiše, důvěrně, dětinně oddaně musí trpěti křesťané i dnes."

Václav Minařík mlčel. Zdálo se mi, že nechápe, co jsem mu svými slovy podával jako oporu a pevné stanovisko. Pravda, pochopiti ani nemohl. Jen trpitel s hlubokým přesvědčením víry vrhne se s dětinnou důvěrou do otcovské náruče Boží. V utýrané dušičce Minaříkově ještě nemohl zapustiti duch pevné víry hluboké kořeny. Jak mu pomoci? Napadla mi šťastná myšlenka. Zcela správně: musíme jít na Golgotu k největšímu Trpiteli ze všech lidských dětí! S Jeho kříže jistě padne zářivý paprsek na temný kříž tohoto dítěte mých starostí.

„Právě jste řekl, že jste četl Schopenhauera. Vzpomeňte si, jak soudí Schopenhauer o lidském utrpení?"

„Domnívá se, že utrpení jest nám pobídkou, abychom v sobě budili nechuť k vlastnímu bytí."

„Tedy, abychom si vzali život."

„To ne, ale abychom se stali odříkáním a umrtvováním lhostejnými k svému bytí či nebytí, — abychom umrtvili touhu po životě."

„Nu a pak?"

„Abychom po smrti vešli do Nirvány, do míru nicotnosti."

„Kdybych jako Schopenhauer nevěřil ve věčný život, pak bych věděl o mnohem jednodušší cestě do Nirvány: vzíti provaz a oběsit se. Odříkání a umrtvování! Náramně krásná slova! Schopenhauer, ten moderní prorok utrpení, sám je nepěstoval. Byl výslovný požitkář a světák, falešný prorok, který přemnohým uloupil poslední sílu v utrpení a vtiskl jim do ruky revolver.

Musíme jít k jinému proroku, k proroku, z jehož rtů nevyšla nikdy lež. Snad nám ve své lásce poněkud odhalí závoj, který přikrývá utrpení. Podívejte se na kříž nad psacím stolkem! Tam visí pravý prorok. Toho musíme poslechnouti!

Kristus objímá dobrovolně Bohem daný kříž a nese jej hrdinsky. Nevýslovné utrpení Ho proniká. Ale ani největší utrpení nezlomilo Jeho vůle zůstati věrným Otcovu rozkazu, naopak, utrpení Ho zocelilo. Vůle překonala všecky vnější překážky i odpor vlastního vnitra. Ach, jak velikou ctnost, jakou uchvacující duševní velikost zjevuje nám utrpení na Golgotě v ukřižovaném Proroku bolestí!

Milý příteli, trpící Kristus ukazuje, jaký cíl má utrpení mnohých lidí podle plánů Božích. Utrpení má v lidském životě probouzeti to nejvznešenější, — totiž ctnost. Těžce, s břitkou ostrostí zařezává se do srdce, aby odstranilo všecko, co jest podlé, sobecké, hříšné, aby roztříštilo, co nás odděluje od Boha, aby uvedlo duši sem tam zmítanou konečně úplně v náruč nejsvětějšího Boha. A když se člověk nechá utrpením utvářeti a kovati, když podrobí svou vlastní vůli úplně vůli Boží, když zůstane proti všem svodům

svému Pánu Bohu věrným, pak utrpení vytvořilo něco velkolepého, totiž ctnostného člověka.

Řekněte mi, proč by nemohlo utrpení právě u vás dokázati tento mistrovský kus? Vždyť dosáhlo u vás již tolik dobrého. Nejste přec povrchní jako mnozí jiní, zrale uvažujete. Váš duchovní zrak jest bystrý. Vidíte jasně kalný zdroj tak zvaného životního štěstí, poznáváte mravní provinění rodičů. Pochopíte, co vám nyní řeknu: „*Největším zlem člověka není utrpení, nýbrž provinění.*“ Tak velice už utrpení vyjasnilo vaše poznání! Ale s poznáním musí rozhodně růsti a síliti se i váš odpor proti vrahu životního štěstí, proti hříchu! Pevné jako skála uprostřed moře musí býti vaše životní rozhodnutí: „Již nikdy nebudu sloužiti hříchu! Zakusil jsem jeho kletby plnou měrou. Nechci již nikdy obtížiti své svědomí hříšným proviněním! Nikdy! Nechť to stojí, co chce!“ Milý příteli! Po takových zkušenostech vám přece nebude obtížno přičiniti se, abyste se stal dobrým a ctnostným člověkem a abyste jím také zůstal. Byl byste snad schopen toho, že byste jednal jako váš krkavčí otec? Nebo že byste se stal surovým opilcem jako váš nevlastní otec, a nenáviděl roztomilé a po lásce toužící děti?“

„Nikdy, nikdy ne!“

„To vám šlo aspoň od srdce. Věřte mi, milý Minaříku, vaše utrpení bylo požehnané utrpení! Vystlalo vám cestu k budoucímu poctivému životu. Hlavu vzhůru! Zůstaňte vždy nepřítelem špatnosti! A ví svou vznešenou silou se držte dobrého! Všecko ostatní ponechte Pánu Bohu! Uvidíme, jak záhy se na vás životní sluníčko zasměje!

A myslím, že bych vás měl jako kněz upozorniti ještě na jeden důležitý bod! Nemějte mi za zlé! Tak rád bych vás viděl co možná nejdříve uklidněným a šťastným. Jest pravda, do vaší životní cesty nahrnul neblahý osud mnoho kamení a trní. Ale řekněte poctivě, nebyl jste mnohému svému utrpení sám osobně vinen?"

„Toho nemohu popříti. Bez viny jsem nebyl!"

„Těší mě, že se tak otevřeně a poctivě přiznáváte. Neměl by kněz ve sv. zpovědi sejmouti v nejbližší době břímě vaší vlastní viny? Bylo by vám rozhodně lehčeji u srdce. Přemozte bázeň a stud a odhodlejte se k těžkému kroku ke zpovědnici! Drtivé břímě spadne s vašeho srdce.

Teď mi ještě dovolte, abych byl prorokem. Uplynulo patnáct let. A hle, zas potkávám svého mladého Schopenhauera — podívejte se, již se dovedete i smát, — jako počestného, hodného tatíka rodiny. Sedí v kruhu své roztomilé chásky. Byl to těžký zápas, který bojoval po svém propuštění z vězení. Jen Pán Bůh ví, co všecko vytrpěl; ale vytrval a vítězně se udržel od vší špatnosti. A dobrotivý Pán Bůh mu přivedl jednoho krásného dne vážnou, zbožnou, hodnou dívku do životní cesty. Díval se na ni jako na svatý obrázek. Neporušenou nevěstu dovedl si k oltáři — to jest podnes jeho pýchou. A pojednou tu bylo štěstí. Pán Bůh mu dal své dary — zdravé, roztomilé děti. Pravda, přišlo tu a tam utrpení v podobě nemoci, zneuznání, nouze. Ale slunce nikdy nezašlo. Slunce, to byla láska. Proto také nikdy nezmizelo docela ještě štěstí."

„Ale, pane faráři, pane faráři, přestaňte! Dal bych se s vámi do blouznění! Jest to příliš krásné, já, ubohé chlapisko, sotva bych mohl takového štěstí dosáhnouti!“

„Schopenhauer, ten zamračený škaredohlíd, jest mrtev, můj milý příteli! Už ho nebuďte k životu! Ne, není to tyran, který řídí vaší životní lodičku, jest to váš dobrý Otec v nebesích. Ten vás neopustí, když Ho neopustíte vy. Kdo má Pána Boha za otce a věrně se k němu hlásí, věru, může radostně a zářivě patřiti do budoucna.“

Minařík povstal, měl se k odchodu. Tak mi to dělalo dobře, když se chopil mé ruky, srdečně jí zatřásl a s upřímným důrazem pronesl: „Srdečné díky, pane faráři! Tak se mi zdá, že je mi docela jinak; jen kdyby to tak zůstalo! Smím zase přijíti, kdyby v mé hrudi zas propukla bouřlivá nálada?“

„Jen přijďte, kdy chcete!“

„Děkuji! A se sv. zpovědí se to udělá! Na shledanou!“

„Na shledanou! Pán Bůh vás opatruj!“

„Dobrotivý Pane Bože, ochraňuj tohoto mého ubohého farníka!“

„Já to již nevydržím!“

Před desíti lety mi ani nenapadlo, že někdy budu vyučovati věznˇ.

Tehda zářívaly mi vstříc dětské oči. Žádná pochybnost neszírala těch mladistvých dušiček. Kladl jsem tehda dobrou setbu do nejlepší půdy. A dnes?

— „Můj Bože! Není vám úzko, když vyučujete zločince? Celou hodinu býti uzavřen s vězni, — toť hrozné!“ Jak často již jsem slyšel tuto a jí podobnou řeč, když jsem vypravoval o své vězeňské škole! Jedni mě obdivovali jako hrdinu, jiní měli se mnou upřímný soucit.

Ach, kdybyste jen věděli, jak milé mám žáky, jak se těší z každičkého výstižného slova, jak dávají pozor, jak pracují duševně!

Moji farníci jsou lidé jako všickni ostatní. Mají své dobré i zlé sklony. Připomínám také, že jsou to vaši bratři.

Nebeskému Otci jsou rozhodně blíže, než ti fariseové, kteří na ně pohlížejí s vrchu. I pro ně prolil náš Kristus Pán krev svého srdce. Všickni jsou povoláni k slávě nebes. Dobře je znám a vážím si jich. Vím, jak jsou za prokázané dobro vděčni. Proto se rád uzavírám s nimi do vězení.

Sedím na katedře a přednáším. Sto očí se na mne upírá, očí neveselých, hladových. Uštvané, toužící duše z nich hledí. Tak rád bych jim opět získal Boha. Bez Něho jest temno a chladno v jejich srdci. Ztratili Boha. Aspoň značná jejich část Ho nemá. Život jim Boha zabil, ovšem ne bez jejich vlastní viny, nebo v jejich nitru Boha aspoň zatlačil daleko do pozadí. Obraz Boží jest v mnohých duších k nepoznání znetvořen, znečištěn. Kdyby znali Boha v Jeho svaté velebnosti, a v Jeho otcovské lásce, pak by byl v jejich duši zápalný oltář se svatým ohněm a jistě by všecko nízké a nesvaté v nich spálil.

Přednáším. Jen několik črt: „Milí přátelé! Není pochybnosti, že skutečně jest rozdíl mezi dobrým a zlým. Znáte ten rozdíl od svého dětství. Splniti slovo, jest dobré; svému slibu nedostáti, jest zlé. Mluviti pravdu, jest dobré; lháti, jest zlé, atd. Rozdíl mezi dobrým a zlým uznávají všichni lidé i Indiáni a Křováci. Lidé musí tento rozdíl připustiti, ať chtějí nebo ne. Jejich vnitřní přirozenost je k tomu nutí.

Máme činiti jen dobré. Zlého se musíme varovati. Tak žádá zákon našeho nitra, — svědomí. Tento zákon je naším vodítkem jako přikázání Bohem nám dané na hoře Sinai. Máme-li v životě voliti, ukazuje nám zákon svědomí vždy na dobro a praví: „Ty musíš!“ Nedbá, líbí-li se nám jeho rozhodnutí nebo ne. Netrpí smlouvání: „Ty musíš!“ Dopustíme-li se zlého, pak nás tato tajemná moc ihned trestá. Cítíme hlubokou nespokojenost, jsme zahanbeni, otřásá námi hnus, trápí nás hrůza. Svědomí nás provází na celé životní cestě. Ani hluboce kleslých lidí nepropouští ze svého vlivu, i ty napomíná a kárá. Naposled se hlásívá na smrtelné posteli a tehdá dotírá na duši přímo hromovými údery. Všichni jste podrobeni této tajemné moci. Všichni, věřící i nevěřící jste slyšeli již její hlas, pocítili jste její trest. Vy právě tak, jako lidé minulých časů. Odkud jest svědomí? Odkud jest vnitřní zákon, který nás k dobrému zavazuje bezpodmínečně? „**Kde lze najíti kořeny tvého vzešeného původu?**“ ptal se Kant, když stanul před vnitřním nesmazatelným zákonem. „V člověku samém?“ Tak obtížné břemeno

by si člověk nikdy na krk nepověsil. „Ve vychování?“ O, svědomí máme dříve než vychování. To se hlásí i v takových srdcích, která vychování neměla. Od koho tedy má člověk své svědomí, když si je ani sám nevštípil, ani mu nebylo dáno jinými lidmi? — Samo ze sebe přece nepovstalo. Každý zákon musí míti zákonodárce! Kde nalezneme zákonodárce tohoto zákona? Básník starého Řecka Sofokles mluvil skoro před 2500 lety o zákonech nitra, o zákonech vznešených, v nebeských výších zrozených, kterým sám Olymp jest otcem, které nestvořila nesmrtelná lidská přirozenost.“ Věru, nemůže jinak ani býti! Svědomí pochází od vyšší bytosti než jest člověk. Vnitřní zákon jest moc ovládající člověka, moc mající věčnou platnost.

Původce tohoto vzneseného zákona musí míti mu rovnou moc a nadvládu, musí to býti duch, který člověka nekonečně převyšuje, který jest jeho pánem, musí to býti duch, který jest sám v sobě tak svatý tak spravedlivý, jako ten zákon sám, — musí to býti Bůh!

Podle toho jest svědomí Boží hlas, Boží zákon. Síla svědomí jest právě v tom, že za ním stojí majestát Boha, — jeň proto má moc napomínati, varovati, rozkazovati, žádati úplného podrobení, kárati, trestati.

Hleďte, milí přátelé! Chcete-li míti nepochybný, pronikavý důkaz o jsoucnosti Boží, nemusíte Ho hledati daleko. Stačí, když přiložíte ucho k svému nitru. Uslyšíte hlas vlastního svědomí, jímž mluví k vám Bůh. Projděte celý svůj život! Jak často jste

slyšeli hlas svého svědomí? Nesčíslněkráte! Dovedu si představiti, že v samotě své cely slýcháte své svědomí jasněji a hlasitěji, než v hlučném životě venku. A zde v tichu upomíná i toho, který je chtěl venku ullumiti. Takového člověka napomíná svědomí snad nejhlasitěji! Mám jediné přání, abyste tohoto svého núplatného přítele poslouchali! Když přijmete ochotně hlas Boží, budete jistě v úctě klečeti před Bohem samým."

Tak mluvím k svým lidem. Dávali dobře pozor. Obyčejně se na konci přednášky hlasívá některý z mých velikých žáků s nějakou svou těžkostí. Dnes jsou všichni pokojni. Vnitřní hlas se nedá zamluviti. Kdo jej popírá, lže.

Hodina je skončena. Poslední opouštějí třídu. Starší muž čeká na mne. Nesměle mě oslovuje: „Pane faráři, kdy budete míti pro mne trošku času? Tak rád bych se vám vyzpovídal."

„Pojďte jen hned do mého pokoje! Mám hodinku volnou."

Sedíme v pokoji proti sobě. Josef Rychlý — tak třeba pojmenuji svého farníka — otvírá mi své srdce. Důvera k duchovnímu správci jest cosi podivuhodného.

„Pane faráři! Vaše přednáška mě dojala. Rozjitřil jste jí mé staré rány, aniž byste tomu chtěl. Nejsem již mladík. Mám bouřlivá léta dávno za sebou. Zvážněl jsem. V mládí člověk bohužel příliš málo přemýšlí. Nemohu v noci celé hodiny spáti. A tu vyvstává člověku před očima minulost. Vzpomínky ty jsou mi

mukou. Máte pravdu: Jest svědomí, jest! Pořád a pořád jsou to tytéž stíny mého života, které se vynořují přede mnou jako příšery. Nemohu se jich zbavit. Nedají se odehnati. Vyčítavě zírají na mne. Člověk se stydí sám před sebou. Jak hluboko musí býti poraněno to, co nazýváte svědomím, různým životním lumpáctvím, když dávné rány ještě pořád a pořád krvácejí! Abyste rozuměl mému provinění a bídě mého svědomí, musím vám nejdříve vypravovati o svém dětství. Až se všecko dovíte, nebudete mě pak snad úplně zatracovati. Můj otec nenáviděl církev. Tehdejšího času byl u nás doma nepřítel církve skutečnou zvláštností. Nežaluji na svého otce. Nemoc, zlý osud, společnost zlých lidí podlomily sílu jeho víry. Postonával, měl chycené plíce. Na konec musil do ústavu pro tuberkulosní nemocné. K nám se nastěhovala trpká nouze. Všichni jsme se toužebně těšili na otcův návrat. Ale když jsme ho zas měli mezi sebou, věru, teprve nebylo u nás pravé radosti. Otec byl docela změněn. Když jsme se společně modlili, neotevřel ani úst. V neděli ráno, když zvonily kostelní zvony a matka naléhala: „Pojď s námi!“, — nebyl k pohnutí. „Dej mi pokoj!“ říkával. „Já do kostela už nepáchnu!“ Na láskavé otázky dostávala matka od něho vždy jen nevrlé odpovědi. Měl ustavičně co kritisovati. „Jiní mají všecko, my nemáme nic. Boháči si mohou všecko dovoliti, my musíme bídně živořit.“ Všecko to by se snad bylo nějak napravilo, kdyby nás nebylo v té době potkalo hrozné neštěstí. Byl večer na sv. Martina. U nás jest starý obyčej, že děti chodívají dům od domu a prozpěvují.

Odzpívali jsme již a odtancovali u všech známých rodin, dostali jsme mnohou klobásu, jedna teta nás odměnila i starými, ale ještě dobře jdoucími hracími hodinami. Jakou radost jsme měli, když jsme večer seděli kolem stolu a hodiny nám hrály! Toho večera zůstaly jsme my děti dlouho u stolu. Velmi již ospalí jsme vyvezli nahoru na sýpku, kde byla naše lože. Mně trvalo svlékání trošku dlouho. Aby mě popohnal, stáhl můj starší bratr noční lampičku visící nízko nad mou postelí. Na sýpce byl průvan. Venku skučela vichřice. My tři kluci jsme ničeho nepozorovali. Usnuli jsme v blažených snech o krásných věcech, které jsme zažili.

Tu jsem se probudil. Ztrnul jsem hrůzou; slyšel jsem své bratry křičeti a křičel jsem s nimi. Na noze jsem cítil bodavou bolest. Již stáli dva velcí lidé, otec a matka, u mé postele; vynášeli nás. Kašlali jsme, plakali, sténali. Sýpka hořela, celý dům hořel. Všecko bylo jako sen. Mně bylo hned horko a hned opět zima. Cizí lidé nás brali do náruče. Balili nás do houní, při tom sténali a naříkali. Přišli jsme k vědomí, když jsme leželi již v jasném a nemocničním pokoji a lékař a milosrdná sestra se k nám laskavě a těšivě skláněli. Jak strašné to byly týdny. Bolesti spálenin nás trýznily a horečka trávila! Dva bratří zemřeli po osmi dnech.

Tím zkamenělo srdce mého otce. Přijímal od té doby často návštěvy nevěreckých soudruhů. Pečovali, aby zmizel poslední zbytek víry z jeho srdce. A otec se dal od nich přemluviti. Často jsem slýchal,

jak na otce naléhali: „Kdyby byl v nebi nějaký Bůh, pak by tě nemohlo potkati takové neštěstí.“

Brzo se otec stal úplným nevěrcem. Matka se modlívala u stolu před jídlem. Zakázal jí to drsně. Víckrat se toho neodvážila. Když mě zastihl jednoho dne, že se učím katechismu, vzal mi jej i biblickou dějepravu. „Ať se mi neučíš takovým hloupostem; a do kostela mi už nepůjdeš! Ani se neopovaž!“ Matka mě posílala do kostela, ale jen tajně. Když se o tom otec dověděl, obořil se na mou matku i na mne, a matku pro to i bil. Brzo jsem se do kostela už ani neodvážil. Zvykl jsem tomu, a na služby Boží nechodil.

Moji spolužáci, kteří mě v kostele nevídali a doma slýchali o naší rodině jen nepříznivé posudky, se mi vyhýbali. Žádný si nechtěl se mnou hráti. To mi bylo líto. Vždyť jsem za to nemohl. Tiše a sklíčeně jsem chodil sám a sám. Časem zalétla ke mně i nějaká nadávka. Zlost ve mně vzrůstala, až překypěla. Vyskočil jsem mezi spolužáky a bil jsem je. Nastala nepěkná rvačka. Od té chvíle byl jsem neustále v pranicích. Otec se o tom vždycky dověděl. Chválil mě, když jsem někoho pořádně vyplatil, a vyhrožoval mi: „Kdybych slyšel, že se necháš od někoho tlouci, nařežu ti večer já ještě k tomu.“ Tak se stalo, že jsem se brzo pokládal za hrdinu. Nejhorší při tom bylo, že se nikdo nepokusil, aby mi porozuměl. Protože se moje pračky neutajily, že jsem do kostela nechodil a katechismu se neučil, byl jsem u svého učitele i u pana faráře ve velmi špatném světle. Znovu a znovu byl jsem za své kousky

trestán. Obou zmíněných pánů jsem si velice vážil a měl jsem oba velice rád. Proto jsem cítil jejich tresty dvojnásobně: Říkával jsem si: „Tys to přece nezasloužil. Pan učitel i pan katecheta přece musí vědět, že svou povinnost plnit nemůžeš!"

Byl jsem roztrpčen. Stísněn a neporozuměn jsem žil nějaký čas sám a sám. Bylo mi všecko jedno. Pobří kamarádi se mi vyhýbali. Chlapec však chce míti přátele! Proto jsem se začal pomalu stýkati se surovými výrostky v obci a brzo jsem se cítil v jejich společnosti docela spokojen. A vyváděly se všecky možné kousky.

Doma to zatím šlo stále hloub a hloub. Ve zlé společnosti propadl můj otec pijáctví. Své těžce vydělané peníze vydal většinou za kořalku. Ubohá matka jen těžce vytloukla živobytí. Trpěla s námi trpkou bídu. Poslední dny v týdnu nebývalo v domě obyčejně haléře. Matka hromadila dluhy na dluhy a nevěděla konečně, jak si z nich pomoci. Bída učinila ji tvrdou i proti mně. Již se také nemodlila, nechodila ani do kostela. Pozbyl jsem lásky k svým rodičům, odnaučil jsem se úctě a poslušnosti. — Rozpovídal jsem se ze široka, pane faráři. Ale musel jsem tak udělat. Teď teprve porozumíte mému prvnímu svatému přijímání, té nejhanebnější skvrně mého života. Bylo mi právě dvanáct let. Můj otec trval na tom, abych k prvnímu sv. přijímání nešel. Řekl to také panu faráři. Ale má matka a příbuzní naléhali na otce, aby již k vůli lidem mi dovolil jíti k sv. přijímání. Strýc a teta se nabídli, že mi koupí šaty. Otec konečně svolil. Ach, kdyby byl

raději nesvolil! Den svatého přijímání, by se byl nestal temným dnem mého života. Mnoho mi na tom záleželo, abych nebyl vyloučen z účastenství na sv. přijímání. Věděl jsem, že by mě moji spolužáci úplně zavrhli, a lidé, že by na mne prsty ukazovali. Proto jsem se jakž takž naučil náboženským úlohám, někdy jsem je četl z katechismu za zády svého spolužáka. Při vyučování jsem však zůstával zcela chladný. Nastala Bíla neděle. Slyšel jsem při vyučování, že jest nejpřísnější závazek svědomí, abychom přijali sv. přijímání úplně lačni. Kdo nepřistoupí k stolu Páně lačný, dopouští se svatokrádeže. Když jsem se oblékal, byla káva již na stole. Otec, a bohužel i matka mě vyzvali, abych se napil. Okamžik jsem váhal. „Co na tom? To přece není pravda, čemu učí církev!" dodával jsem si odvahy. Sedl jsem si a jedl a pil. Sousto jako by mi chtělo uváznouti v hrdle. Výhrůžně vystala v mé hlavě myšlenka a již mne neopustila: „Což, je-li přece Pán Bůh a věčnost, — pak jsi ztracen, na věky zatracen." Nikdy v životě mi nebyla káva tak odporná jako tehda. V kostele jsem se stavěl pobožným. Ale nedařilo se mi to. Vnitřní nepokoj mě stravoval. Šel jsem k oltářní mřížce s rukama nábožně sepjatýma. Svědomí mě trýznilo. Doráželo na mne celý den: „Jidáši, cos to učinil?" Mlsky, které jsem si koupil za darované peníze, se mi ošklivily. Smích mi mřel na rtech. Neutěšený den prvního svatého přijímání! Vzpomínka na něj pronásledovala mě jako černý stín životem, i v mých nejdivočejších letech. A při tom jsem dělal všecko možné, abych ze svého srdce vyrval víru

s posledními, nejhlubšími kořínky. Nadával jsem Pánu Bohu a kněžím. Nedbal jsem o kostel, brojil jsem proti církvi, jak jsem mohl. A přece nikdy neustoupila vzpomínka na Bílou neděli úplně. Když se vynořila, snažil jsem se ji zahnati. Ale nešlo to. Nálada byla vždycky zkažena. Nevolnost mě tísnila. Byl bych všecko obětoval, abych ten den vymazal ze svého života. Již uplynulo čtyřicet let od té doby, a stále a stále ještě nemohu se zbaviti toho černého stínu. Co to jen jest? Hlas svědomí, říkáte, — hlas Boha! Věru, člověk by to skoro věřil. Co lidé člověku dají výchovou, může od sebe odhodlit, ale zbavit se svědomí se člověku nepodaří.

A ještě druhá věc mi vázne v hrdle. Až se tomu divím. Mám mnohé jiné vroubky, a ty mne neznepokojují

Byl jsem ve svých mladých letech povedený klacek. Nemohlo to ani jinak býti. Po propuštění ze školy stal jsem se zedníkem, vlastně spíše podavačem. Zedníkům jsem podával cihly a maltu. V tomto okolí pohasla poslední jiskřička víry. Slýchal jsem jen výsměch a štvaní proti víře a proti církvi. Vypravovaly se všecky možné špatnosti o kněžích. Člověk často vyciťoval, že je vylháno, co se o tom nebo onom faráři vykládalo. Ale neustálé pomluvy způsobily, že jsem skutečně pohrdal všemi duchovními.

A pak ty hanebné řeči! Mladí spoludělníci vypravovali ustavičně o dobrodružstvích, která prožili v neděli. Povídali mi, že navštívili veselý taneční vír, divadla, a co všecko si dovolili. Ženatí soudruzi při

tom surově žertovali. Jaký div, že velmi záhy byl ve mně udupán všechen stud, a půvab požitku mě divoce uchvátil! Netrvalo to dlouho a stal jsem se také požitkářem. Ale to není to, co mě tak strašně trápí. Rozumí se, že jsem nečinil ani rozdílu mezi mým a cizím. Práce, kterou jsem konal, byla těžká. Musil jsem 10 hodin denně nositi těžké cihly až do výše dvaceti metrů. Mé nožní svaly byly tak namoženy, že jsem často na cestě k domu omdléval. Když jsem chtěl jít hned spat, vyčítali mi domácí, že jsem lenoch. Ať jsem chtěl nebo nechtěl, musil jsem v době plné polní úrody často pozdě večer nebo v noci jíti s otcem, abych na polích a v zahradách pokradl zásobu bramborů, zeleniny, krmiva pro prasata a pro kozy na zimu. Tak jsem byl vychováván na zloděje Později jsem tato darebáctva prováděl na vlastní pěst. Co všecko jsem pokradl! Ale ani toto není to, co mě tolik trápí. Když mi bylo 18—19 let, poznal jsem velice hodné děvče, skutečně velice hodné. Její milá a dobrotivá bytost mě úplně zaujala. Anna, tak se jmenovalo děvče, stala se mou nevěstou. Měla na mne velký vliv. Pokud jsem se s ní stýkal, zanechal jsem úplně svého dřívějšího hanebného života. Měl jsem ji příliš rád, než abych se zahazoval s jinými děvčaty. Myšlenka na ni mě udržovala čistým a mravně silným. Byla to má první pravá láska. Věděl jsem, že má láska byla srdečně opětována.

Bohužel, musil jsem na vojnu. Říkám bohužel, neboť jsem se tam dostal mezi hanebnou chásku. Nějaký čas ještě mě v dobrém udržovaly dopisy od

Anny. Ale potom to šlo se mnou sice pomalu, ale jistě s kopce. Když jsem přijel na dovolenou, byl ze mne zase již mravní zhýralec. Díval jsem se na Annu již docela jinýma očima. Vášeň u mne vítězila. Hned na počátku své dovolené přišel jsem k ní se sprostými řečmi. Zhrozila se. Se vší energií mě odmítla. Pokoušel jsem se ji získati roztomilými i drzými slovy. Dlouho zůstala vytrvalou. Konečně však přece podlehla. Zlomil jsem krásný květ nevinnosti.

Rozdmychal jsem v Anně posud neznámý cit žárlivosti. Druhý den jsme šli spolu do blízkého velkoměsta. Úmyslně jsem zařídil, abychom zmeškali osobní vlak. Museli jsme domů pěšky. Na té cestě, v nočním šeru, zlomil jsem bez obtíží odpor polozpilého děvčete, ten nejkrásnější květ, který jsem kdy nalezl na cestě svého života.

Tento hřích mě pronásleduje. Při vzpomínce na to mimoděk si říkávám: „Darebáku!" Vymlouvám si to. Ale všecky omluvy rozplynou se v nic, když se ozve vnitřní hlas! Nemohu hanebné skvrny svého života odstraniti. Stále mě provází a jako v zrcadle mi ukazuje mou odpornou tvář. Stárnu. Ale čím jsem starší, tím více a tím častěji mě trápí tato vina. Jestliže jest nad námi Pán Bůh, pak jest jistě tento hlas dílem jeho soudu.

A ještě třetí příhoda se mi často vynořuje v paměti. Pak zrovna skučím duševním utrpením. Po vojně jsem byl stále větším darebákem. Dal jsem se do pití. Páchal jsem krádež za krádeží, až jsem se octl ve vězení. Hned první trest zněl na 18 měsíců. Již jsem se nevzpamatoval. Svědomí se často hlásilo. Udupal

jsem je. Vrátil jsem se z vězení nepolepšen. Páchal jsem nová darebáctva! Dostal jsem se zase do vězení! Ale i tentkráte byl trest bez výsledku. Zvláštní náhodou nastal obrat. Jednoho dne jsem zaslechl posudek lidí o sobě a o své rodině. Jedna žena pravila: „Ach, všichni Rychlovi nestojí za nic. Co není hřebíkem přibito, ukradou. Nejstarší kluk byl již dvakrát vězněn, a druzí jsou také jednou nohou už v kriminále. Jeho žena žije s mužem rozvedeným, — táta umřel před rokem. Žádný z nich nechodí do kostela. Jsou to lidi!“ Když jsem tak slyšel naši hanbu, styděl jsem se sám před sebou. Rozmrzení a hněv mnou zatřásly. Musil jsem přiznati, že jest to všecko pravda. Opustil jsem rodinu a domov s pevným rozhodnutím, že začnu jiný život. Dařilo se mi. Velkých hanebností jsem se už nedopouštěl. Našel jsem si pilnou ženu. Ta mi odvykla pití. Vzali jsme se a starali jsme se poctivě, abychom s výdělkem vyšli. Spořili jsme, jak jsme nejvíc mohli. Měli jsme i děti. Chtěli jsme si koupit domek. Počítali jsme každý halíř. Zdálo se nám, že další dítě bude nám břemenem. Chtěli jsme se ho zbaviti. Ale stalo se jinak, než jsme chtěli. Děcko zůstalo na živu.

Poslední chlapec se stal naším miláčkem. Visel na nás nejvíc ze všech dětí. Stal se radostí našeho života. Ale radost z něho byla promíšena žlučí. Když jsem chodíval z práce, stál můj Karlík na rohu ulice, aby tatínka přivedl domů. Radostí mu zářila chytrá očička. Byl mi pravidelnou, tichou výčitkou: „Toho nádherného chlapce jsi chtěl zabít?“ Jak vážně bral přípravu na první sv. přijímání! Byli jsme skutečně

pyšni na svého hodného chlapce. Na Bílou neděli šel jsem po dlouhé době zase jednou do kostela. Když jsem viděl svého Karlíka, jak pobožně klečí čistý přede mnou, vzpomněl jsem na vlastní Bílou neděli. Hrůza mě pojala. Ale ještě více mě trápila němá obžaloba: „Toho zlatého chlapce jsi chtěl zabíti, ty krkavčí táto!“ Nemohl jsem se přemoci. Tiskl jsem dlaně na obličej a plakal jsem. Ten den byl pro mne dnem smutně radostným. I potom mi Karlík způsobil pramálo starostí.

Po smrti své ženy jsem zůstal svoboden. Nevím, zdali to bylo pro mé děti dobře. Byl jsem špatným vychovatelem. A k tomu jsem se dal znovu do pití. Děti odešly z domu. Jen poslední chlapec zůstal a staral se o mne. Jemu děkuji, že jsem neklesl ještě hlouběji. Dodnes na mne nezapomíná. Když přijde od něho psaní, jest to pro mne svátek. Žádné z mých dětí nevzpomnělo na mne o vánocích. On mi poslal krásný balíček

A já jsem ho chtěl zabít, pane faráři! Svůj trest jsem si už odpykal. Trpím výčitky na výčitky, kdykoliv okouším jeho lásky! Jest to tvrdý trest!

Ach, jak neúprosně mstí se překročení zákona v našem nitru! Všichni tam venku mohou mluviti jak chtějí, na konec zbývá každému, kdo zle činí, těžké břemeno svědomí. A když má někdo za sebou takový život jako já, pak tlačí svědomí jako balvan. Věřte mi, nebo ne. Ne jednou jsem již držel v ruce nůž, abych si přeřezal žíly. Myslil jsem, že už to déle nevydržím.“

Tiše jsem vyslechl vězňovo vyznání. Jeho řeč neplynula tak prostince a hladce, jak to vypravuji. V těžkopádných, přerývaných slovech a větách vyléval vinu a bol. Sám jsem při tom prožíval a cítil trýzeň jeho života. Byl jsem hluboce dojat.

Věru, svědomí jest něco velikého, strašlivého! Jest to posvátný majestát. Běda tomu, kdo urazí tu tajemnou bytost! Nikdy se nezbaví výčitek.

Dal jsem se do snění a Rychlý čeká, abych mu řekl několik slov útěchy.

„Pane faráři! Vy mnou teď pohrdáte?“ Měl jsem vhodnou příležitost, abych mu řekl, čeho nejvíc potřeboval.

„Milý příteli, jako křesťan jsem povinen milovati všechny lidi. Když se setkám s lidmi, kteří vlekou těžké utrpení, — s chudáky, kteří klesají pod velikou vinou, pak mě srdce nutí, abych je miloval dvojnásobně a břemeno jejich podle možnosti ulehčil. Mohl bych Vám pomoci!“

Rychlý mě přerušuje odmítavě: „Mně nemůže nikdo pomoci. Povleku své břemeno až do smrti!“

„Tak nemluvte, milý příteli! Znám cestu, která vede k míru. Porazil jste v svém nitru desky se svatým zákonem. Odtud prýští vaše bída. Jděte nyní k Tomu, jenž desky svatého zákona ve vaší duši postavil, jděte k Bohu, kterého jste svými těžkými hříchy tak hrozně urazil! Jen On vám může pomoci! Jen On může z vaší duše odstraniti bodavé ostny. Skloňte se pokorně před Ním jako dítě, proste za odpuštění jako bídný provinilec a nabídněte mu svůj budoucí život, který chcete vyplniti věrným konáním

povinnosti, jako smírné pokání! Pak budete i se svou velkou vinou ještě šťasten."

Rychlý se mi dívá hluboko do očí: „Jste opravdu o tom přesvědčen, že tím dosáhnu míru?"

Klidně mu odpovídám: „U sta lidí jsem se toho již dožil."

Rychlý vstává ze židle. Narovnává se a praví mi: „Chci se pokusiti, chci jíti naznačenou cestou! Chci!? Ne — já musím! Nevydržím to již déle! Tedy modliti se a káti! Děkuji vám, pane faráři, že jste mě trpělivě vyslechl. Prosím, nezapomeňte na mne!"

Můj ubohý farník jest opět ve své žalářní cele. Mé myšlenky jsou ještě u něho. Tiché přání a požehnání posílám za ním, aby dobrotivý Bůh, který má větší radost z jednoho kajícího hříšníka, než z devadesáti devíti spravedlivých, kterým není třeba pokání, — zahnal duchy pomsty a poslal mu anděly Lásky a Míru.

(S povolením autorovým přeložil z němčiny P. Robert Přáda, major duch. služby v. v., Plzeň.)

Nr. 11.751

Imprimatur.

Olomucii, die 13. Julii 1928.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses e. Consistorii.

Vydavatel: Exercitní dům, Hlučín ve Slezsku. — Řídí Rudolf Schikora C. Ss. R. v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. Tiskl Richard Paschel v Hlučíně.

Hledáme dělníky

pro království Kristovo.

„Žeň hojná a dělníků málo.“

Každý může

duše získati pro Krista tím, že rozšiřuje brožurky sbírky „Životem“

Mnohý nezaměstnaný

by mohl sebe i rodinu uživiti,

kdyby ve svém okolí rozšiřoval časové brožurky „Životem“. K tomu účelu dáváme nezaměstnaným zvláštní výhody. Stačí napsati lístek na Exerciční dům v Hlučíně: „Pošlete mi za podmínky pro nezaměstnané několik zajímavých brožur sbírky „Životem“

„Životem" číslo 50. II. vydání. Cena 50 h.

Něco o spiritismu.

Informační studie pro každého.*)
Píše prof. dr. Josef Kašpar.

Co je spiritismus a jak se jeví.

Chci vám, milá čtenářská obci, něco povědĕti o spiritismu a co třeba o něm soudit s našeho katolického a křesťanského stanoviska. Pohnulo mne k tomu to, že jste snad nedávno četli, že prý spiritistů je v našem národě na 300.000; snad je to přehnaný počet, ale kdyby jich bylo i mnohem méně, vždycky by to byl vážný a neblahý zjev. Abych vás nezdržoval, přistoupím hned k jádru věci.

Co je spiritismus? Spiritismus, od latinského slova spiritus — duch — má své jméno od duchů, kteří se prý jeho stoupencům zjevují, aby je poučovali a vzdělávali, hlavně prý také za tím účelem, aby lidstvu zjevili nové a dokonalejší náboženství,

*) Hlavní pramen mimo jiné: Max Dessoir: Vom Jenseits der Seele. II. vyd. Enke, Stuttgart. — Dr. Novotný: Spiritismus. Hradec Králové. — Gladbach Volksbibliothek: Moderne Geisterseherei. —

a společenské poměry aby opravili. Stoupenci spiritismu nazývají se spiritisté, mediáni (od latinského medium – prostředník), u nás též duchaři. Moderní spiritismus vystoupil hned na počátku v rouchu náboženském. Duchové hlásali a hlásají nové učení, které prý má býti jediným náboženstvím budoucnosti. Media jsou jako kněží tohoto náboženství. V sedánkách konají se zvláštní obřady, modlí se a zpívá. Spiritistické kroužky mají svůj katechismus, své modlitby a písně. Tento náboženský nátěr působí, že se i u nás spiritismus tak značně šíří. Spiritisté chlubně prohlašují, že spiritismus má prý očistiti a zdokonaliti křesťanské náboženství. Ukáži vám na konci své rozpravy, je-li spiritismus schopen dosíci tohoto cíle, jímž se chlubí. Poznáte sami prázdeň takové chlouby.

Ve spiritismu hrají hlavní úlohu media (medium – prostředník). Media umožňují prý styk s duchy a duchové jich užívají ve spiritistických sedánkách nebo kroužcích jako svých nástrojů, odpovídajíce na otázky, které se jim dávají. Sedánky řídí předseda kroužku; jen ten dává duchům otázky; odpovědi píše osoba k tomu ustanovená.

Mluvící medium, obyčejně po různých přípravách, upadá do bezvědomí, do stavu, který se podobá hlubokému spánku. Říká se tomu trance-tránse. Když medium procitne, neví nic, co mluvilo. V kroužcích spiritistických jsou tyto nejčastější zjevy: Klepání nebo pohybování stolu nebo jiných lehkých i těžkých předmětů. Také pomykání stolu; stůl se sám pohybuje nebo vznáší. Pak tak

zvané přínosy, aporty. Rozmanité předměty, nejčastěji květiny, bývají prý přinášeny neznámou silou do uzavřené místnosti, kde podobných věcí nebylo. Ukazují se také rozmanitá světelná tělesa. V sedánkách (také jinak seáncích) je slyšeti rozličné zvuky, tóny rozličných nástrojů, celé akordy a nápěvy. Hudební nástroje prý bez doteku lidského se vznášejí ve vzduchu a hrají melodie. Jiným zjevem jsou *odpovědi duchů písmem*. Dříve častěji užívali duchové stolu, který údery do země na otázky odpovídal a sdělení duchů zprostředkoval. Úder jeden znamenal písmě a, dva údery b atd. – Později upevnili na jednu nohu pisátko (psychograf), pod které se podložil papír s abecedou. Pisátko skákalo po papíře, ukazujíc písmena, z nichž se skládala slova a věty. Nyní jsou *píšící media*. Těm se dá do ruky tužka nebo pero a přivolaný prý duch používá ruky media a píše rychle odpověď na kladené otázky. Medium tu může býti buď při vědomí nebo v nevědomém stavu. Slouží duchu prý jako psací stroj. Spiritistická media hotoví též kresby. Tak medium Andrson kreslil tužkou ve spiritistickém spánku mimo jiné obrazy Pythagory a Platona v životní velikosti neobyčejně rychle, ač v normálním stavu vůbec kresliti neuměl. Nyní duchové nejčastěji mluví rozličnými medii. Mluvení to, jak píše Max Dessoir, není plynná přednáška, ale pravidelně namáhavé a těžké vyrážení, jakoby koktání, (kdo by jen nevzpomněl delfské Pythie!). Málokdy jest slyšeti něco řádného a

srozumitelného. Mezi srozumitelné věty mísí se slova nesrozumitelná, kusé věty i slova z jiných hovorů. Nezřídka, co za něco stojí, řekne se hned v prvních minutách. Jo to vzrušení mluvících orgánů, jazyk mluví nezávisle na vůli mluvícího, (medium je tu jako fonograf-automat.)

Zvláštním zjevem u některých medií jest, že v tránsi – v bezvědomém stavu – mluví i něco jazyky jim neznámými. – Medium prý také poznává, co se děje na místech vzdálených, dokonce předpovídá i budoucnost. (Divná věc, že nevaruje spiritisty před zatčením!)

Nejpodivnější ze spiritistických zjevů však je tak zvaná materialisace duchů. Duch prý přijímá hmotné tělo, může se zhmotnit, ztělesnit i odhmotnit. Aby se tak státi mohlo, k tomu prý slouží zvláštní látka zvaná perisprit (dříve tomu říkali aura – nebo neuroarva – teď tomu začínají říkat ektoplasma). Dle učení spiritistů se skládá člověk ze tří částí, z vtěleného ducha, a to je ta nejvýznačnější část v člověku, z hmotného těla, které obklopuje ducha jako hrubý obal, a z jemného polohmotného jako plynného obalu, který je pojítkem mezi duchem a hrubým tělem. A tohoto obalu duch používá, aby mohl působiti na hrubou hmotu. Polohmotný obal ducha (duch ten se prý v člověku očišťuje!) nazývá se perisprit. Nemysleme, že je to něco nového, to je učení už starých pohanských filosofů! Při smrti opouští prý duch pouze hrubé, hmotné tělo – nikoliv však polohmotný svůj obal – perisprit. Perisprit zů-

stává stále spojen s duchem. U některých lidí je spojení perispritu s tělem volnější – a tu perisprit – představují si jej jako ohebnou, tažnou a prchavou látku (jakési fluidum) – jako by vytékal z jejich organismu – a toto vlastně že činí člověka mediem. – Čím více perispritu medium vyzařuje, čím lehčeji se od těla odděluje, tím lepším mediem je. U některých silných medií lze pozorovati, jak prý perisprit vytéká z konečků prstů, z hlavy nebo z břišní dutiny a fosforečně světélkuje, vyzařuje z lidského těla. Když se duch chce zmaterialisovati, ztělesniti, vypůjčuje si k tomu od svého media a jeho okolí potřebné fluidum – perisprit – a tím nasycuje svůj vlastní perisprit tak dlouho, až dosáhne přiměřeného zhuštění a tak i lidské podoby. Tím se vysvětluje, proč materialisovaný zjev bývá mediu zhusta podobný. Protože při materialisaci je duch spojen s mediem, je zakázáno media se dotknouti – medium je v tránsi, – protože prý by se mu mohlo smrtelně ublížiti. Z téhož důvodu nesmí se nikdo dotýkati ani materialisovaných postav –, jeť tělo jejich vytvořeno z perispritu media. Někdy přijímá prý duch tělo lidskému zraku sice neviditelné, ale přece působící na jemnou fotografickou desku. Jindy lze ducha spatřiti obyčejným zrakem. Nejčastěji ukazují se neurčité, páře podobné postavy. Někdy však přijímá prý duch podobu skutečného lidského těla, má prý hmotnost a teplotu jako živé lidské tělo, pohybuje se a mluví jako živý člověk (!!). Často se ma-

terialisuje toliko některý úd lidský, n. př. noha nebo ještě častěji *ruka*. Spiritisté prý mohou zhotoviti i odlitky (!!) materialisovaného údu. Před seděním připraví se nádoba se studenou a jiná s horkou vodou. Do horké vody dá se kousek parafinu, který se ihned rozpustí a plave na povrchu. Při sedánkách požádají ducha, aby ponořil materialisovaný úd do parafinu. Na údu utvoří se parafinový obal, který, když se ponoří pak zmaterialisovaný úd do studené vody, ztuhne. Když úd z obalu zmizí, vyleje se obal jemnou sádrou. Parafin se pak odstraní horkou vodou a zůstane čistý, sádrový odlitek materialisovaného údu. Co o tom soudit, povíme níže! – Tím jsem vyčerpal aspoň ty hlavní zjevy moderního spiritismu.

A nyní se ptám, je spiritismus, jak jsme jej dosud líčili, něčím novým? Nikoliv, jen jméno je nové. Věc je prastará, ba možno říci, tak stará, jak lidstvo samo.

Podstata spiritismu je v tom, že medium je jakýmsi strojem, kterého duchové používají, aby se lidem mohli zjevit. Spiritisté věří, že mohou obcovati s dušemi zemřelých. A to zajisté není nic nového. Tu víru shledáváme už u nejstarších národů, že duše zemřelých obcují s lidmi na zemi žijícími, a že po smrti mají zájem o místa, kde dlívaly, a o osoby, s nimiž se stýkaly.

Z této víry v obcování duchů s lidmi vyvinula se záhy tak zvaná nekromantie a magie. Přinášejí se oběti, zemřelí se vyvolávají, aby jejich pomocí

člověk odhalil rouška, která zakrývá budoucnost a život posmrtný (t. j. nekromantie*), anebo aby pomocí vyšších sil člověk mohl vykonati podivuhodné věci (t. j. magie, kouzla, čáry) Již Chaldeové a Babyloňané vyvolávali mrtvé O Peršanech tak vypravuje Plinius. I u Egypťanů se tak dálo, a od Egypťanů se naučili spiritismu i Židé. Že jej znali zcela dobře, je patrno z oněch míst Písma sv., která zakazují dotazovati se mrtvých, hadačství a čáry. V knize Leviticus Mojžíš hrozí, že Bůh vyhladí z prostředku svého lidu každého, kdo by se uchýlil k čarodějníkům a hadačům. V Písmě sv. čteme, jak se israelský král Saul pokusil pomocí ženy mající „věštícího ducha" v Endoru vyvolati před bitvou ducha Samuelova.

I u Řeků a u Římanů shledáváme zaklínání a dotazování se mrtvých, nekromantii i magii. V Řecku bylo několik ústavů, chrámů, na př. v Delfech, v Dodóně kde zemřelí byli citováni a kde se jich dotazovali, ba nutili je k tomu zvláštními prostředky. Proslulé byly v tom ohledu paní thesalské, že zaklínacími průpovědmi duchy vyvolávat dovedly. I Římané vyvolávali duše zemřelých. Cicero praví Vatiniovi do očí: „Ty duchy zemřelých vyvoláváš a bohům v podsvětí vnitřnosti chlapců obětuješ." (In Vat. C. 6) Sami císařové byli oddáni nekromantii a magii. Tiberius dal popraviti Livia Drusa, že ho vyrušil při vyvolávání duchů. Nero Tiridatem dal si vyvolat svou matku, kterou

*) nekros = mrtvola, mantis = věštec.

zavraždil. (Suet. Nero 34.) U Řeků i u Římanů shledáváme veřejné věštírny, v nichž vyvolávali mrtvé. Jak rozšířena byla tato pověra u Římanů, je patrno ze svědectví Suetonia, který vypravuje, že císař Augustus dal spáliti 2000 knih, jednajících o nekromantii a magii. (Vita Augusti XXXI.) I stolků tenkrát už užívali. Tertullián (koncem II století) vypráví, že věštění stoly bylo něco obyčejného. Křesťanští spisovatelé zvali takový stolek infausta mensula – neblahý stolek. Již tenkrát media – n. př. v Řecku v Delfech Pythia – upadla ve spánek a křečovitě se svíjela I obsah věšteb je podobný zjevením novověkých medií; jsou dvojsmyslné, fantastické, někdy i směšné Spiritismus shledáváme též u nynějších pohanských národů. Spatřujete jej v Tibetu, u Indů, kde jejich fakiři obstarávají úkol medií. V Číně a Japonsku jsou to šamáni.

Vidíme, že novodobý spiritismus není ničím novým. Je to vlastně stará nekromantie a magie přioděná novým pláštíkem. V našich zcivilisovaných spiritistických kroužcích byli by staří pohanští kouzelníci brzy jako doma. Spiritismus není zdokonalením křesťanství, jest obnovením starých pohanských bludů a pověr. Jen zevnější forma je u spiritismu poněkud jiná než byla ve staré nekromantii a magii, podstata je však táž, jak co se týká medií, tak i jejich produkcí, mnohdy do nejmenších podrobností. Budete asi zvědavi, co je příčinou spiritistických zjevů, a jak se vykládají. Odpovím v řádcích následujících.

II.

Co je příčinou zjevů spiritistických a jejich výklad.

Co je příčinou zjevů spiritistických? Ptáte-li se, co je příčinou zjevů spiritistických, jak je to možné, pak vám musím říci s Maxem Dessoirem: Na tuto všeobecnou otázku nelze nyní ještě okamžitě dáti určité odpovědi. Uspokojivéko vysvětlení dosud nemáme. Nelze dosud říci, ta a ta síla je těch zjevů příčinou

Mnozí odpůrci spiritismu prohlašují zjevy spiritistické za podvod a klam. Media všecka prohlašují za podvodníky a dovedné kejklíře. Nedá se popříti, že mají mnoho pravdy. Že ve spiritismu je mnoho podvodu a klamu, je jisto. Sami spiritisté přiznávají, že mnohá media nejsou poctivá, že klamou. A je faktum, že nejslavnější spiritistická media byla usvědčena z podvodu. Slyšte tyto zaručené případy. Své doby v 80. letech předešlého století byl slavným spiritistickým mediem Bastian. Produkoval se také ve Vídni koncem ledna 1884 před tehdejší dvorskou společností. Při jeho produkcích se také duchové materialisovali a zjevovali. Ale byl to čirý podvod Bastianův. R. 1884 11. února byla dávána seance. Bastian byl ve svém kabinetu. Z kabinetu byl vchod do síně, kde byli účastníci. Před vchodem byla opona. Do vchodu dali tajně umístiti padací dveře, které mohly býti šňůrou staženy. Šňůru držel při představení jeden z účastníků. Najednou se opona odhaluje

a vystupuje bílá postava. Vtom zatahuje onen účastník oběma rukama za šňůru. Dveře zapadají za duchem. Materialisovaná postava snaží se za oponou násilím otevříti dvéře, ale účastníci kvapí k oponě a za okamžik mají ve svých rukou ne ducha, nýbrž Bastiana Byl bos, jen v ponožkách; frak a rozepjatá vesta visely s ramen, z kapsy u spodků visela část bílé, jemné látky. V kabinetě před křeslem, kde měl býti Bastian v transi, ležely na podlaze jeho střevíce.

Jiným slavným mediem byla v letech 90. předešlého století Eusapia Palladino. Byla to obyčejná italská služka, ale chlubně říkávala o sobě: „E una Eusapia!" (je jen jedna Eusapie!). Prý už ve čtrnácti letech začala pozorovati zvláštní zjevy ve své blízkosti. I jiní prý to pozorovali a pohnuli ji k sedánkám. R. 1892 dostala se až k známému lékaři milánskému Lombrosovi. A odtud datovala se její sláva. Klamala Lombrosa, manžely Curieovy, i Flammariona. V Americe odkryli její podvody. V Římě zjistili, že ruka ducha, která se přítomných dotýkala, byla vlastně Eusapiina noha. (Viz paní Silbertovou!) Max Dessoir praví: „Mnoho tu bylo jasno, ale ne všecko. Eusapia však nikdy nemluvila o duchách, tvrdila, že „síla" je v ní. –

Někteří z vás starších čtenářů novin se jistě pamatují na medium Annu Rotheovou z Kamenice v Sasku. Max Dessoir vypravuje: „Byla to obyčejná kotlářova žena z chudičkého prostředí a najednou se stala slavnou ženou. Profesoři a doktoři s ní jednali s úctou jako s paní Silbertovou, hraběnky

a kněžny si s ní tykaly. To jí dodalo sebevědomí Ač stále dělala jedno a totéž, měla se za umělkyni, jako ten, kdo stále hraje jeden kousek, protože mu to tisíc lidí říká. Mravně na ní nebylo nic. Opustila svého muže a přidržela se jakéhosi dobrodruha Jentsche, který jí dělal sekretáře a při produkcích jí pomáhal. Procestovala značnou část Německa, Francie, Anglie a Švýcar. Její medijní síla spočívala hlavně v *přínosu květin s „onoho světa"*. Nastal den 1. března r. 1902, kdy slavné toto medium vystoupilo v Berlíně. Veliký počet spiritistů i zvědavců dostavil se k seánci. Též dva policejní úředníci zjednali si přístup. Světla byla zhašena a medium znenáhla upadalo do spánku. Duchové se dostavili, a jak obyčejně rozhazovali květiny „s onoho světa" mezi účastníky seánce. Ale policisté nedovolili, aby duchové rozdali celou zásobu přinesených květin. Jakmile květiny začaly padati, přiskočil přítomný policejní komisař k mediu a uchopil je pevně za ruce. Druhý úředník zavolal v pohotovosti stojící strážníky. Déšť květin ihned přestal. Medium bylo prohlédnuto; v jeho spodních šatech byly objeveny veliké kapsy a v nich ještě značná zásoba květin. Rotheova pracovala, jak píše Max Dessoir, pod stolem, zakrytým přikrývkou, nohy a ruce měla zcela volné. Nikomu s důvěrných účastníků nenapadlo, aby ji pořádně prohlédl. Dámy ji prohlížely jen povrchně, pak si usedly vedle media a místo aby si dávaly pozor na medium, dívaly se upřeně vzhůru do stropu. Řekněte mi, ptá se Dessoir, jakou mravní sílu by byla musila

Rotheová mít, aby nepodváděla, když jí podvod, k němuž bylo třeba jen malého kejklířského školení, vynášel takové oslavy, a co hlavního, hodně peněz? Že zvonek zvoní, kytary a hrací nástroje se vznášejí ve vzduchu a vydávají melodie, že stolice a pohovky se zvedají – ovšem musejí býti v určité vzdálenosti od media, to všecko je vysvětlitelno, má-li medium aspoň jednu ruku volnou. A ono si ji dovede vymanit i z řetězu lidí držících se za ruce, aniž to ostatní pozorují. Uvedené kousky, na př. zvedání předmětů, provádí medium i nohama. Mimo to užívají k tomu za temna žíní (tak zvedala Eusapia stolice a klamala Lombrosa), tenkých provázků nebo hůlek. Ovšem je k tomu třeba někdy i síly athleta. Proto každé medium nehodí se ke všem zjevům. Medijní síla nesahá dale, než sahají ruce nebo nohy media. – I s fotografiemi duchů tropí se podvody. Rougnet, kterého jeden z největších spiritistických předáků Kardec prohlásil za nejspolehlivějšího fotografa bytostí záhrobních, byl podvodník. Při prohlídce v jeho atelieru znenadání učiněné našlo se přes tři sta uměle provedených hlav z vosku a z papíroviny, podle nichž fotografie duchů zhotovoval. Hlavu takovou nasadil na umělý trup, zabalil ji širokým, šedým závojem a z této umělé podoby zachytil mlhavý obraz a pak teprv přikročil k vlastnímu fotografování media a ducha. Někdy se mu podařilo informovati se dříve o podobě zemřelé osoby nebo její fotografii si opatřit. Takovéto věrné vypodobnění „ducha" dal si ovšem dráže zaplatiti.

Dával si platit až 5000 franků. Před soudem nezapíral, že podvodně fotografie duchů opatřoval; ještě se vysmál těm, které podvedl. Byl odsouzen a s ním i jeho impressario redaktor Leymarie a americké medium Alfred Firman, který s ním byl v obchodním spojení. –

Nejvíce klamu, jak sami spiritisté připouštějí, je při materialisaci duchů. Byl-li prostor, kde sedánky se konají, náhle osvětlen, tu se často ukázalo, že duchem nebyl nikdo jiný než medium, jež dovedným způsobem se přestrojilo a předvádělo pak různé duchy, jak jsme to viděli na Bastianovi. Materialisované postavy tvořilo medium Thomson takto: V kabinetě se přioděl svítící jasnou látku a pomocí škrabošek představoval brzo tu, brzo onu podobu. Když Thomson látku svinoval, zdálo se, že postava mizí, a naopak, vystoupil-li na stolici a jemný svítící šat pustil dolů, zdálo se, že se postava vznáší. Nápadno je, píše Max Dessoir, proč duchové ti jsou pravidelně oděni jemným mušelínem, tenkou látkou a nezjevují se v našich zimnících a kožiších.

Často se přítomných dotýká jemná, nadpozemská ruka v obličeji. Celé tajemství záleží v tom, že medium má v zubech páví péro a tím přejíždí obličeje přítomných anebo má v ruce rybí kostici. Tou-li medium přejede několik účastníků, mají dojem, jako by se jich dotkly ruce duchů.

Co se týká odlitků materialisovaných údů, i tu jsou dokázány podvody. Prý to musí být ruka ducha, protože žádný člověk z parafinové formy

by nemohl ruku vytáhnouti, aby formu nepoškodil anebo nerozbil. Ale toto tvrzení selhává. Věc je jinak! Jakmile jsou chlupy s lidské kůže hladce oholeny, a natře-li se ruka olejem, a není toho ani třeba, pak lze ruku z parafinové rukavice (obalu) zcela lehce vytáhnouti a forma zůstane celá. Mnoho záleží na dovednosti a technice media; i když je svázáno uzly, dovede se z nich vyprostiti. – V Londýně, v hlavním to sídle evropského spiritismu, a v Chicagu jsou sklady, v nichž možno si opatřiti všechny potřeby pro spiritistické produkce, jako stolky, tabulky, hrací hodiny, kytary, ruce, nohy, parafinové formy, paruky, škrabošky, závoje, fosforující světelné látky a všecko možné.

Podvody se umožňují také tím, že pokusy konají se obyčejně za tmy nebo při slabém světle, že je přísně zakázáno medium v tránsi uchopiti nebo vzbuditi, nebo dotýkati se materialisovaného ducha, vše to prý může těžko poškoditi zdraví media.

Z toho, co jsme řekli, je patrno, že značná část zjevů spiritistických jsou výkony eskamotéra, nelze však přece zase říci, že všecky zjevy spiritistické jsou humbug, podvod a klam. Jména slavných autorit z oboru lékařství, fysiky, chemie, na př. Cuviera, Laplacea, Araga zaručují nám, že to, co při mediích viděli a zkoumali, nebyl všecko podvod a klam. Kterak tedy dlužno zjevy spiritistické vysvětliti? Někteří učenci vidí ve spiritismu chorobné zjevy duševní halucinace. Je to klam smyslů, tak praví, vzbuzený chorobným podrážděním mozku.

Člověk tu má za skutečnost, co zatím je jen představa jeho podrážděné mysli beze vší skutečnosti. Je pravda, že při sedánkách spiritistických má pobouřená fantasie účastníků široké pole. Spiritisté, praví Dessoir, jsou v takovém duševním stavu, že zjevy nemožné pokládají za možné, neuvěřitelné za skutečné, věci nejjednodušší za divy. Max Dessoir líčí, jak při jednom sedění, kdy také se jich dotýkali duchové, byl lehce dotčen dvakrát na koleně. Čekal na třetí dotek. Vtom sáhl rychle rukou pod stolek a uchopil v punčoše vězící nohu media Medium vykřiklo s hrůzou, stáhlo nohu rychle nazpět a prohlásilo na otázky účastníků, že je samo právě uchopil duch rukou. A co všecko cítili přítomní spiritisté? Obrovské pěsti, ručky dětí, hlavy psů! Je až podivno, co dovede vytvořit fantasie čekajícího lidu v temnu z jednoduchého doteku nebo zašimrání plochou nohou. (Viz paní Silbertovou a její kroužek u p. Neuberta!) A jako pracuje fantasie přítomných, tak pracuje i fantasie media v tránsi horečně, tak asi jako fantasie básníkova nebo člověka v horečce. Medium je si tu básníkem, divákem a hercem; a jako básník si tvoří jednající osoby, nebo jako my ve spánku, tak i medium žije a vytvořuje si v tránsi celé děje. Z některých vybásněných, vysněných postav vytvoří si i duchy. A tak tito duchové nejsou nic než výtvory fantasie media. Medium jim pak připisuje, že mu pomáhají, a pokládá se za jejich nástroj. Opakujeme, je pravda, že při sedánkách

spiritistických má fantasie media a diváků široké pole, ale přece zas nelze říci o všech zjevech spiritistických, že by byly pouhým zdáním a pouhými výtvory fantasie media a účastníků.

Jiní učenci ztotožňují zjevy spiritistické se zjevy hypnotickými. Praví, že medium je hypnotizérem, který vzbuzuje v účastnících ty myšlenky a úkony vůle, jaké medium chce. Ale ani toto vysvětlení nepostačí, protože se v sedánkách dějí mnohdy věci, kterých si medium nepřálo.

Někteří fysikové uchylují se k theorii elektřiny. Medium je jim jakousi elektrickou baterií. Elektřina v jeho těle skrytá se uvolňuje a působí spiritistické zjevy. Je jisto, že v lidském těle je mnoho elektřiny. Berlínský fysiolog Dubois Reymond dokázal, že nejen v nervech, nýbrž i v jiných orgánech, ano i ve vazivu kožním tají se elektřina. Touto theorií daly by se vysvětliti zjevy světelné, tepelné, pohyby předmětů, ale nelze jí vyložiti četné duševní zjevy spiritistické.

Jiní učenci praví, že zjevy ty působí jakási síla fysická – ód nebo fluidum. Jiní jsou toho mínění, že v duši jsou jakési neznámé, tajemné síly, které nazvali silami magickými, tedy síly duševní, nikoliv fysické, jež se řídí jinými nežli dosud známými zákony přírodními a psychologickými. –

Že medium mluví nebo píše neznámým jazykem, že ví v tránsi věci, o kterých, když procitne, nic neví, vysvětlují učenci tak zvaným podvědomím – a pak telepathií. Za jasného normálního vědomí podržujeme hlavní věci v paměti, na

ostatní zapomínáme; všecko ostatní klesá pod práh vědomí. Tyto poznatky, které jsme sice měli – ale na něž už nevzpomínáme, klesají sice pod práh vědomí, z majetku duševního však se neztrácejí, nepřicházíme o ně nadobro, tvoří obsah tak zvaného podvědomí. Tak na př. naučili jsme se básni, nebo jsme ji slyšeli, a pak jsme ji zapomněli. Neztratila však se z našeho duševního majetku, ale uložila se věrně do podvědomí, a může se za zvláštních okolností z podvědomí vybaviti a může býti správně odříkána, ač za obyčejných okolností bychom toho nedovedli. Člověk ani neví, co všecko kolikrát slyšel a viděl. S lehkostí se tyto zapomenuté představy vybavují a vstupují do vědomí n. př. ve spánku, v hypnose, v deliriu, v horečce a patrně také v tránsi media, nebo tránse není nic jiného než stav podobný spánku. – Medium Helena Smithova, Švýcarka, mluvící francouzsky, psala v tránsi slova, která nemohl nikdo přečísti, až jakýs znalec arabštiny poznal slova jako pravou arabskou větu. Helena za jasného vědomí nikdy arabštiny neviděla. Ale v tránsi vydávala se za dceru arabského šejka. Byl to snad duch toho šejka, který ji vedl při psaní ruku? Věc se vysvětlila. Dlouholetý domácí lékař v této rodině, jemuž arabské písmo „od duchů" předložili, prohlásil určitě, že je to jeho podpis. Žil dlouho na východě a napsal o něm knihu. Jeden exemplář knihy daroval Heleninu otci a jako věnování napsal na první list onu arabskou větu. Tato písmena viděla

Helena, aniž je dovedla číst. V tránci vynořil se jí z paměti – z podvědomí – nápis a ona napodobila písmo, aniž by mu byla rozuměla. Tento jazykový zázrak vysvětluje se zcela přirozeně beze všeho našeptávání nějakého ducha. Helena Smithová udávala v tránsi, že má za průvodce ducha. Duch se měl jmenovati Leopold. (Paní Silbertová má Nella!) a za živa to měl býti onen veliký švindléř Cagliostro. Tento Cagliostro byl Vlach a slul původně Giuseppe Balsamo. Když se duch zjevoval, a když Helena ho měla viděti ve své blízkosti, mluvil duch Leopold vždycky francouzsky. Na zkoušku ho oslovili vlašsky, ale duch nemohl Heleninými ústy vlašsky odpověděti, protože Helena vlašsky neuměla. Duch Leopold nebyl nic jiného, než výtvor fantasie media. Medium v tránsi mělo za to, že je nešťastnou francouzskou královnou Antoinettou, jejíž roli zcela dokonale zevně hrála, t. j. tak, jak si ji sama myslila, ale podle historie a skutečnosti bylo to načisto špatné. – A ještě něco! V kroužku, kam Helena chodila, mluvilo se jednou o tom, je-li planeta Mars obydlena. V tránsi si na to vzpomněla – a Helena popisuje návštěvu na Marsu. Duch Leopold zprostředkuje jí zprávy o životě a o řeči tam nahoře. Ovšem, je to jen fantastický výmysl Helenin, neboť udaná řeč je zkomolená francština. –

Někteří učenci vysvětlují to, že medium ukazuje v tránsi vědomosti, o nichž za jasného vědomí nic neví, tak zvanou telepathií (telos = cíl,

pathos = utrpení, mysl), t. j. přenášením myšlenek do dálky, působením duše na duši Přítomní přenášejí své myšlenky z vědomí i z podvědomí do vědomí, do duše media a jsou zdrojem jeho výpovědí. I vzdálení lidé, jsou-li duševně stejně uschopnění, mohou na sebe tak působiti. Říkají tomu *přenos* myšlenek. Tak se vypravuje o norvéžském sedláku Wisknutu, že často prý sděloval, kde možno zbloudilého ve sněhu nalézti. Úkaz vysvětlují telepathií, působením duše zbloudilého na duši Wisknutovu.

Dlužno tu s důrazem poznamenat: Co není v mediu nebo v přítomných, medium také nepoví. – Nemůže proto předvídati budoucnost! –

Než dosti již podobných výkladů! Spiritisté praví, že příčinou jejich zjevů jsou duše zemřelých. O tom níže.

III.

Jsou duše zemřelých příčinou zjevů spiritistických? – Vysvětlení dneška. – Něco ze spiritistické věrouky a morálky. – Konec: Proč tolik spiritistů.

Podle spiritistů samých jsou příčinou zjevů spiritistických duše zemřelých. Duchové ti jsou dobří nebo méně dobří nebo zlí, kteří chtějí lidem škodit. Duchové ti vracejí se prý na svět a pomocí perispritu působí na media. Co na tuto domněnku máme říci? Protože duše lidská je nesmrtelná, je možné zjevování se zesnulých, a také řada takových

zjevů je dokázána. Písmo sv. samo dosvědčuje nejenom možnost, nýbrž i skutečnost takových zjevení. Samuel zjevuje se Saulovi, při proměnění Krista Pána na hoře Tábor zjevuje se Mojžíš a Eliáš, při vzkříšení Kristově mnohá těla svatých vstala a vyšedše z hrobů, přišla do svatého města. Ptám se: Působí tedy duše zemřelých zjevy spiritistické? Tyto duše jsou buď v nebi nebo trpí časné tresty v očistci anebo jsou na věky zavrženy v pekle. Ale nechť jsou kdekoliv, vždycky jsou podrobeny moci a vůli Boží. Mohou se lidem zjeviti, ale bez vůle Boží nikoliv. Účelem Božím pak při všem je: Oslava Boha, posvěcení a spása lidí. Zjevení, která se z dopuštění Božího stala, směřují vždycky jen k tomuto cíli, jsou plna vážnosti, vznešenosti, svrchované čistoty a pobádají k ctnostem a k svatosti. Tato zjevení, (srovnej zjevení Matky Boží a svatých) dějí se jen výjimkou a vždycky za nějakým vznešeným účelem. Již z těchto několika slov možno soudit, že duše zemřelých, nechť jsou kdekoliv, spiritistům se nezjevují. Co shledáváme v sedánkách spiritistických? Denně a skoro pravidelně podle přání media zjevují se duchové, a jak si vedou? Z přítomných tropí si šašky, podvádějí, svádějí k zlému, mluví nepěkné věci a jiné ještě horší věci tropí. Mohou takové věci působiti duše zemřelých? Ne, to je nemožné! Rozum náš a úcta k mrtvým vzpírá se připustit, aby duše zesnulých byly hříčkou jistých lidí, na jejich rozkazy nebo přání aby vstupovaly do stolů nebo do jiných předmětů, nebo jakýmkoliv způsobem v seáncích se

zjevovaly a tam jako kejklíři si vedly, prováděly věci dětinské, směšné, nízké i nemravné, aby nesmyslným učením lidi o víru a o pokoj duše připravovaly. Takový že by měl být osud člověka po smrti? Probůh, volá senátor Kajetán Negri, který se účastnil s Lombrosem spiritistických sedánek v Miláně: Je to možné, aby veliké tajemství smrti zvrhlo se v komediantství? Je to možné, aby duch zemřelého přišel s onoho světa postavit mi zvonek na hlavu? Ne, v tom nespočívá tajemství smrti. Až umru, mám pak poslouchat lecjaké medium a běhati světem, hráti nad hlavami lidí na bubínek, zvedati židle, tlouci na stůl, přenášeti zvonky? Tu že vše končí? To že by mělo být posledním odhalením záhrobního života? To že je budoucnost, která nás čeká? O nikoliv, to je nemožné!" Max Dessoir vykládá, že domnělí duchové ukazují, že neznají věcí, které by najisto měli vědět. Duchové těch, kteří s tohoto světa odešli na onen svět jako geniové a učenci, když jsou mediem zavoláni, nevědí nic z toho všeho, co dříve věděli a uměli, jsou úplní nevědomci, nedovedou vysvětlit ani nejprostší zemské zjevy, a ani novému světu, v němž žijí, dobře nerozumějí. Dessoir se ptá, je to možné? A praví dál: „Nemá skutečně duch matčin nic lepšího a důležitějšího říci na živu zůstavšímu dítěti než to, že místo její fotografie je změněno?" A Dessoir dokládá: „Pak trivialita nejčetnějších sdělení je za všech okolností považlivá." — Profesor dr. Syllaba nedávno při příležitosti sedánky paní Silbertové napsal: „Kdyby byl duchovní obsah za-

hrobního života tak chuďoučký jak se jevívá podle tak zvaných vzkazů zemřelých osob ze záhrobí často i písemně zachycovaných, nepřál bych si, abych měl nesmrtelnou duši."

Dessoir praví, že je zvláštní, když se mělo zjistit, je-li to skutečně duch, že takové zkoušky vždycky byly bezvýsledné, duch se jednoduše nedostavil. Ne, duše zemřelých nepůsobí zjevů spiritistických!

Nechme jich odpočívati v pokoji a nerušme jejich posvátného klidu v hrobě! Jevů spiritistických nepůsobí, jak někteří spiritisté by rádi namluvili, ani vyšší dobří duchové, prý vyšší andělé od Boha poslaní k náboženskému obrození lidstva. Srovnává se to s povahou vznešených duchů andělských, aby byli služebníky lecjakého media a jeho rozkazů aby poslouchali? Rozum náš vzpírá se takové domněnce. Bůh má anděly, bytosti daleko dokonalejší než jsou lidé, k své službě a užívá jich vždycky jen k něčemu vznešenému a k spáse lidí, ale nikoliv k tomu, aby lidi na světě bavili, klamali, podrývali základy křesťanství a mravnosti, jak se to často děje ve schůzích spiritistických. Ne, andělé nejsou příčinou zjevů spiritistických! Proto někteří katoličtí učenci (jeden názor dneška) se domnívají, že příčinou některých podivuhodných a dosud nevysvětlených jevů spiritistických jsou duchové zlí. Se strany náboženské nelze proti tomu ničeho namítati, lze beze všeho připustiti vliv a působení zlých duchů, kteří mohou používati medií, aby jejich prostřednictvím šířili své zájmy,

své království na světě. Zlý duch, padlý anděl, má vyšší poznání i větší moc než člověk, může proto vykonati věci, které se člověku zdají polovičním zázrakem. To je tak zvaná theorie demonická; pak by spiritismus byl dílo satanovo. Pro věřícího křesťana je to o jeden důvod víc, aby se ho chránil. –

Netřeba však (jiný názor dneška) sahati k nadpřirozeným příčinám spiritismu, tedy ani k výkladu o působení zlých duchů: *Je jisto: Skutečných, nefalšovaných zjevů spiritistických je celkem málo.* Z dokázaných pak zjevů dají se vysvětliti některé jmenovanými theoriemi, o jiných, a to i o značně podivuhodných, můžeme se právem domnívati, že budou vysvětleny silami dosud neznámými. Nevíme, co v člověku samotném dřímá, jaké tajné síly a schopnosti, jež přicházejí najevo, když se člověk ocitne ve zvláštním, jaksi mimopřirozeném stavu. Při zkoumání jevů spiritistických značně vadí to, že učenců, kteří je studují, je poměrně málo (bylo to vidět i u nás v případu paní Silbertové), a že jsou velice závislé na dobré nebo zlé vůli media. Kdyby měl spiritismus větší význam pro praktický život, byl by mnohem usilovněji studován. Vzpomeňme jen na rozmach aviatiky a telegrafie v posledních letech; učinily tak obrovské pokroky, protože se jimi pro praktickou důležitost zabývalo tolik učenců. *Až bude spiritismus důkladněji nepředpojatými učenci probádán a důkladně poznán, myslíme, že se ukáže, že je něco jen zcela přirozeného.*

Slyšte jen ještě něco o spiritistickém náboženském učení, o jejich věrouce a mravouce. Spiritisté vzali si své náboženství, jak praví, z vypovědí duchů. Výpovědi ty jsou však velice nejasné a mnohdy si velmi odporují. Spiritisté – aspoň naši čeští – věří ještě v jednoho Boha. Ale jejich Bůh není trojjediný Bůh křesťanský, je sice stvořitelem všehomíra – ale o svět se nestará, svět se řídí sám svými zákony (učení starých deistů!) Nevěří tedy v prozřetelnost Boží. Trojice v Bohu spiritisté vůbec neuznávají, nevěří proto ani v Ježíše Krista jako v Boha – a to je přece hlavní pravda křesťanská – nýbrž pokládají Ho jen za ducha vtěleného v lidský obal, jenže obal Jeho prý byl jen jemnější než tělo lidské. Ježíš Kristus měl podle nich jen zdanlivé tělo. To je starý blud dokétů. Jiní mají Krista Pána jen za pouhého člověka, obdařeného výborným medijním nadáním, mají Ho jen za medium, ba někteří spiritisté tvrdí rouhavě, že Ježíš Kristus byl mnohem méně, než některá media. Dle toho nevěří spiritisté ani v nejsvětější Svátost oltářní, neuznávají mše sv. ani sv. svátostí, ani křtu ani pokání. V jejich časopisech často shledáváme tupení Svátosti oltářní, katolíkům tak drahé.

Počátkem stvoření jsou podle učení spiritistů duchové. Bůh stvořil nesčetné množství duchů. Nevyšli však z jeho ruky úplně dokonalí. Dokonalosti rozumu i vůle mají si dobýti a zasloužiti vlastní činností. Aby se zdokonalili, musejí se vtělovati, t. j. musejí přijmouti lidské tělo, podstoupiti zkoušky, které jim Bůh ukládá, a

tak postupným, opětným vtělováním se zdokonalovati. Říkají tomu reinkarnace (převtělování). Duchové, kteří se v tělo vtělili na této zemi, slují lidé. Podle spiritistů je naše duše vlastně nějaký vtělený duch, my tedy nemáme své duše, to se v nás nějaký duch, který tu už byl, očisťuje. Až se tak duchové úplně očistí, pak se dostanou do první třídy duchů, a budou sídliti na nebeských světech. Ti považují Boha za svého pána a vykonávají jeho rozkazy. Ani učení o reinkarnaci není ničím novým. Už Pythagoras tvrdil o sobě, že víckrát na zemi žil; Empedokles též několik očišťujících procesů prodělal; byl prý ptákem, rybou, mladíkem a dívkou. Egypťané i Indové tak věřili a Australci věří tak dosud. Učení o reinkarnaci je staré učení o stěhování duší. Spiritisté jsou přesvědčení, že čím hůř se jim vede teď, tím lépe jim bude, až se podruhé vtělí. To také bylo příčinou, proč jej němečtí továrníci, zejména trutnovský továrník Erych, tak horlivě šířili již v 70. a 80. letech předešlého století mezi krkonošskými tkalci. Dřeli je bez nože, platili jim pár grošů a hodili jim za to spiritismus: těšte se, až se po druhé narodíte – se vtělíte, pak vám bude tím lépe; jim, továrníkům, plynulo z toho dobro hned. Proto také Napoleon III. chtěl ve Francii zavést spiritismus, že lid prý se jím potěší a ukrotí.

Písmo sv. je proti reinkarnaci. Sv. Pavel v epištole k židům (9, 27) píše: „Uloženo je lidem jednou zemřít – a pak přijde soud." Neumírá tedy člověk častěji, nýbrž jen jednou, jednou smrtí

je dráha života nadobro přerušena. I rozum odsuzuje reinkarnaci. Nemáme žádného vědomí, že bychom tu na světě už někdy byli. Je to pouhá domněnka!

A jak si představují spiritisté život na onom světě? Podle sdělení duchů mají spiritisté o záhrobním životě podrobné vědomosti. Ale vědomosti ty jsou hodně pochybné ceny, samá fantasie a mnoho pošetilosti. Každý duch podle svého vkusu může si tam obydlí zvolit (těšte se tedy vy, kteří teď nemůžete dostati bytu a peníze nemáte!). Mají tam denní pořádek, stejný jako na naší zemi. V 9 hodin večer prý se chodí na onom světě spat, ráno dávají se duchové budit, jdou do práce, do škol, na zábavy, na výlety. Na svých cestách používají poštovních vozů, železnic i lodí. Hlavním zaměstnáním, zdá se, je tam vyučování. Duchové vyšší vyučují nižší. Vyučuje se ve školách, podobných našim, a to odděleně chlapci od děvčat. Vyučuje se přírodopisu, fysice, zeměpisu, náboženství. Žáci musejí se podrobiti i zkouškám. Také tam uzavírají sňatky, zvláště ti, kteří na zemi nenalezli vhodné družky; na onom světě najdou prý jistě onu bytost, která odpovídá jejich ideálům. Také se tam tančí, a opilci, povaleči a mravně zpustlí lidé vedou tam podobný život jako na světě. Ale již dost této nesmyslné fantasie! To že má být ten věčný život, o němž píše apoštol sv. Pavel: „ani oko nevídalo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují?" (Ke Kor. 2, 9.)

Že spiritisté nevěří v peklo a ve věčné zavržení, je z toho, co jsme řekli, zřejmé. I zlí duchové, právě tak jako dobří, dojdou dokonalosti a blaženosti, prožijí jen o několik životů víc, o několikrát víc se vtělí a bude zas dobře! Ale tím se ruší všecek rozdíl mezi dobrým a zlým, a bláhový je člověk, který tu na světě žije poctivě a trpělivě. Ostatek učení spiritistického pomíjím. Pomíjím i jejich sociální učení, které neuznává žádné autority; nejvyšším zákonem je vlastní rozum. Program spiritistů je radikálně revolucionářský. Mnozí otevřeně hlásají násilný převrat a nejsou daleci dnešního bolševismu. Vůdcové spiritistů, aby hnutí své rozšířili, užívají nynějších známých hesel po všeobecném zbratření – volnost, rovnost a bratrství – a nehrozí se ani krveprolití.

Celý směr spiritismu je protikřesťanský a zvláště protikatolický. Ještě jednou poukazuji na to, že řeči duchů jsou často frivolní, nemravné, a že spiritismus ani po stránce mravní nijak nezušlechťuje. Manželství prohlašuje se za rozlučitelné; nerozlučitelnost je prý ustanovením lidským, ba i volná láska a společenství žen od duchů se hlásá.

Velmi zhoubné účinky má spiritismus na zdraví lidské. Šílenství je mezi spiritisty velmi časté. Klinické zkušenosti našich psychiatrů potvrzují to každodenně mnoha a mnoha případy, z nichž některé jsou přímou obžalobou spiritismu. Své doby docent Taussig v denních listech podrobně uváděl případ dámy z rodiny nervově i psychicky

úplně zdravé, klidné a rozvážné povahy. Podlehla však spiritismu pod vlivem jisté rozvedené ženy, která ji zasvětila v taje okultismu. Případ vedl k úplnému rozvratu rodiny dříve zcela spořádané. Podplukovník dr. Šlechta před časem ukazoval, že kraje u nás nejvíce spiritismem zamořené, hlavně okresy pojizerský a semilský, dodávají největší procento duševně chorých. Nepřirozeným nervovým rozčilováním a delším užíváním medijní síly podrývá se zdraví, tělo se seslabuje a duch zatemňuje. Účinky spiritismu jeví se často už na zevnějšku těch, kteří jsou mu oddáni. U spiritistů ukazuje se také omrzelost života a častá sebevražda. Je to zcela přirozeno. Je-li život po smrti jen pokračováním pozemského života, a líčí-li se od duchů tak lákavými barvami, k čemu se trápit zde na světě; postavení svého nezhorším, vezmu-li si násilně život, možná, že zlepším. Proto pryč s tělem, které mne tíží, zpátky ve vlast duchů — v pravou naši vlast. Prof. dr. Syllaba nedávno napsal v denních listech: „Širší kruhy je třeba s hlediska zdravotně lékařského před „duchařstvím" důtklivě varovati, ježto rozvrací osoby nervové a duševně méně silné." —

Suďte sami, může-li být spiritismus dílem Božím, když přináší takové ovoce. Již pro tento škodlivý vliv na zdraví lidské jest nutno před pokusy spiritistickými co nejdůrazněji varovati. Pro katolíka mimo to je směrodatný i zákaz církevní. Církev sv. totiž pro spiritistické bludy, jednak pro škodlivý vliv na duši i na tělo, spiritismus přísně

odsuzuje a přísně zapovídá účastniti se schůzí spiritistických.

Učení spiritistické nelze nazvati jinak než smutným poblouzením lidského ducha. Staré, dávno odsouzené bludy mají býti náboženstvím budoucnosti a zdokonalením křesťanství a obnovením pokleslého lidstva. O si tacuissetis! O, kdyby byste raději byli mlčeli! –

Než skončím, ještě několik slov! Jak si vysvětlíte šíření spiritismu? Povím vám. Čtete a slyšíte, jak se brala a bere lidem pravá víra, jak se jim loupí ze srdce náboženství. Ale člověk bez víry nemůže být, srdce lidské je od své přirozenosti věřící a to křesťansky věřící. Zůstane pravdou slovo Tertullianovo: anima humana naturaliter christiana – duše lidská od přirozenosti křesťanská. Když se však člověku křesťanská víra vezme, člověk bez víry nemůže být; o pravou víru přišel, proto jde a přijímá víru jinou, víru nepravou, pavíru, pověru, chápe se spiritismu. A víte, kdy to bývá nejčastěji? Když v rodině někdo zemře. Kdyby se až do té doby člověk nestaral o to, co bude po smrti, když když mu někdo zemřel, najednou má o to zájem, a člověk chce mít odpověď, co ho čeká po smrti. A kam má jít pro odpověď? K učencům? Ach ti nerozumějí lidskému srdci! Má se tázat náboženství? To mu vzali, o tom říkali, že je kněžský vynález. A tak člověk, nevěda si rady a sám sobě ponechán, spěchá do spiritistických konventiklů, aby tam dostal odpovědi od klepajících stolů a slyšel zjevení od hysterických medií. Běží za nimi, jako mol spěchá

za podvodným světlem. Ale mol se o světlo spálí a zahyne. Tak i ti ubozí lidé jdou za bludným světlem spiritistických sedánek, dávají se zlákat, a odnášejí si odtamtud duchovní smrt, protože pravé světlo nalézti nemohli a ještě spíše nechtěli. Věřící křesťan, jemuž jeho víra dává patřiti v život věčný, ten ví, že jeho Vykupitel žije, že je život po smrti, že tam je shledání, a nepotřebuje hledati na to odpověď ve spiritistických sedánkách, kde by na konec přišel o víru a o pokoj své duše. My máme anděly a svaté, nepotřebujeme žádných medií. –

Nr. 279.

Imprimatur.

Olomucii, die 10. Januarii 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p
Praeses a. e. Consistorii.

LIŠTA,

moderní prostředek tiskového apoštolátu.

Pro hromadné šíření dobrého tisku se osvědčila lišta s brožurkami v kostele u vchodu. Má nápis: „Vezměti si, co se vám líbí, a peníze vložte do pokladničky.

Lišty dodává exerciční dům v Hlučíně ve Slezsku za výrobní cenu (asi 50 Kč).

Mnohé farnosti si je pořizují právě letos v jubilejním svatováclavském roce, aby jej co nejvíce oslavily tiskovým apoštolátem.

Velmi vhodné brožurky do lišty vycházejí ve sbírce „Životem" nákladem exercičního domu v Hlučíně za cenu pranepatrnou Těmito brožurkami se má v nejširších vrstvách národa budíti zájem o náboženství a o život podle víry. Statisíce jich jest již rozšířeno mezi lidem a těší veliké oblibě.

Jeden kněz z duchovní správy píše: „Lišta v kostele koná pravé divy. Ve třech nedělích rozebráno na ní 790 brožur. Upozornil jsem na ni v kázání a nazval jsem ji druhou kazatelnou, kde jest psané slovo Boží."

Kéž mnoho duší pochopí nesmírný význam dobrého katolického tisku pro království Kristovo v duších! Uvědomělý katolík, který chce při svém obyčejném zaměstnání jako mimochodem hravě přispívati k záchraně duší, ať jen rozšiřuje sbírku „Životem" při každé příležitosti!

BERTHE-JANŮ:

Svatý Alfons

Dvojdílný životopis slavného zakladatele kongregace Nejsv Vykupitele a učitele církevního vydá brzy Exerciční dům v Hlučíně.

Kniha obsahuje přes 500 stran zajímavé četby a stojí v celoplátěné vazbě pouze 36 Kč.

Objednávky adresujte: na
Exerciční dům v Hlučíně.
Poštovní spořitelna čís. 39.556.

Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. — Řídí Rudolf Schikora C. Ss. R. v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

„Životem" číslo 51. Cena 50 h.
II. vydání.

P. Alberti:

O křtu svatém.

Křest jest nejpotřebnější svátost.

Křesťané se nerodí, rodí se jen lidé. Lidi možno pak na křesťany posvětit, a to se děje svátostí sv. křtu. Svátost tato byla předpověděna již v Starém zákoně. Okolo roku 594 př. Kr. předpovídal prorok Ezechiel lidu izraelskému: „Praví Hospodin: A vyliji na vás vodu čistou, abyste očištěni byli ode všech poskvrn vašich, a ode všech model vašich očistím vás. A dám vám srdce nové, a ducha nového vložim do vás." (Ez. 36, 25, 26). Osmdesát let později prorok Zachariáš, předpovídaje mesiášské království, řekl i toto: „V ten den bude míti studnu otevřenou dům Davidův a obyvatelé jerusalemští k obmytí hříchu a skvrny." (Zach. 13.) Těmito proroctvími a snad i ústním podáním byli Židé přesvědčeni, že očekávaný Mesiáš bude křtíti, proto poslali k sv. Janovi na poušť kněze a levity, kteří se ho tázali a řekli: „Proč tedy křtíš, nejsi-li ani Kristus, ani Eliáš, ani prorok?" Sv. Jan je vyvedl z jejich domněnky a vysvětlil jim, že jeho křest a křest Mesiášův je rozdílný: „Já křtím vás vodou ku

pokání, ale ten který přijde po mně, mocnější jest nade mne. On vás bude křtíti Duchem svatým a ohněm." (Mat. 3, 11.)

Brzo potom začal Kristus Pán svůj úřad učitelský a přípravou na tento úřad byl křest Páně v Jordáně. Tehdy otevřela se mu (sv. Janu) nebesa, i viděl Ducha Božího sestupovati jako holubici a přicházeti na něj. A aj, hlas s nebe řkoucí: Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo. (Mat. 3, 16, 17. Činem tímto posvětil podle výroků sv. otců církevních Kristus Pán vodu za očišťující prostředek křestní, tehdy dána byla vodě moc zrozovati člověka k životě duchovnímu, od té doby, co se Kristus do vody ponořil, voda smývá všecky hříchy. (Sv. Augustin, Řeč 24, 36, 37.) Po prvních velkonocích, které Kristus Pán jako učitel ztrávil v Jerusalemě, přišel k němu jeden člověk z farizeů, jménem Nikodem, náčelník to židovský. Přišel k němu v noci, hnala jej tam otázka, co činit, aby život věčný obdržel. Přišel a řekl: „Mistře, víme, že jsi od Boha vyšel jako učitel: neboť nikdo nemůže činiti těch divů, které ty činíš, není-li Bůh s ním." Ježíš odpověděl a řekl jemu: „Amen, amen pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království Božího." (Jan 3, 1 – 3, 5.) Slovy těmito poukázal Kristus Pán zřetelně na nutnost sv. křtu.

Ježíš Kristus ustanovil svátost křtu.

Potom přišel Ježíš a učedníci jeho do země judské a tam zdržoval se s nimi a křtil, ačkoliv Ježíš sám

nekřtil, nýbrž učedníci jeho, (Jan 3. 22, 4. 2.), a to z jeho rozkazu a z jeho návodu. Svými slovy a rozkazy uzákonil Kristus Pán křest a povinnost křtu prohlásil slavnostně jako zákon křesťanský, když poslední okamžik před svým vstupem na nebesa řekl učedníkům svým: *„Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce tedy učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávati všecko, co jsem přikázal vám; a aj, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání světa."* (Mat. 28, 19. 20.)

Tato slova Páně jsou jasná a zřetelná. Učedníci Páně chápali z nich svou povinnost udílet křest, a věřící všech dob vyciťují z nich svou závaznost křest přijímat. Sotva vstoupila o letnicích po seslání Ducha sv. nová církev v život, hned začali sv. apoštolové křtít. Žasnoucí zástupy, tísnící se před večeřadlem a naslouchající slovům sv. Petra, táží se hned potom sv. apoštolů: „Co máme činiti, muži bratří?" Petr pak pravil k nim: *„Čiňte pokání a pokřtěn budiž jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých."* I byli pokřtěni ti, kteří přijali řeč jeho; a připojilo se jich v ten den asi tři tisíce duší. (Sk. ap. 2, 37, 38, 41.) Od té doby je sv. křest branou do církve, branou ke všem ostatním svátostem a jejich základem. Člověk nekřtěný není křesťanem, není členem církve Kristovy, není schopen přijat kteroukoliv svátost. Tak věří od počátku o sv. křtu katolíci všeho světa a všech dob, tak tomu věřili vždy skoro všichni křesťanští bludaři a rozkolníci.

Jak se uděluje svátost křtu?

Sv. křest se uděluje vodou a slovem Kristovým. K platnosti křtu stačí obyčejná, tekutá voda studniční, říční, dešťová. Neplatí však křest sněhem, ledem, parou, třebas chemické složení je totéž jako u vody. Neplatí křest nějakou jinou tekutinou udílený, kdyby byla i vzácnější než voda. Kristus Pán, sv. apoštolové a církev všech věků mluví vzhledem ke křtu jenom o vodě. Jak lehkomyslné se nám jeví tedy potom slovo Lutherovo, napsané v jeho stolních promluvách, že možno křtít vším, v čem se možno okoupat.

1. Křestní voda.

Obyčejná voda stačí k platnosti křtu, ale skoro od dob apoštolských lze sledovat v církvi katolické zvyk a předpis křtíti vodou k tomu účelu posvěcenou. Již v první polovici třetího století píše církevní spisovatel Tertulián, že po vzývání Božím nabývá voda křestní tajemného posvěcení, Duch svatý z nebe sestupující vznáší prý se nad ní a posvěcuje ji svou přítomností. Křestní voda posvěcená přechovává se ve farních kostelích v nádržkách, zvaných křtitelnice, a bývá slavně svěcena dvakrát do roka, a to na Bílou sobotu a potom v sobotu před sv. Duchem.

Kněz vyznávaje svou nehodnost, vzpomíná při tomto obřadu, že svatý Duch vznášel se nad vodami při samém počátku stvoření, a přirozenost vody posvěcoval už tehdy, že Bůh kdysi potopou smyl

zločiny světa a naznačil již tak účinky sv. křtu, nechť tedy pohlédne Bůh na tvář církve své a tomuto prameni vody ať dá milost jednorozeného Syna svého z Ducha svatého. Nechť z ní se zrodí nebeské potomstvo, nechť všecek nečistý duch od této vody odejde, nechť je pramenem živým, vodou obrodnou, vlnou očistnou, aby všichni, kdo touto spasnou koupelí budou obmyti, působením Ducha svatého dosáhli dokonalého očištění a odpuštění.

A kněz žehná vodu ve jménu Boha Stvořitele, jenž ji kdysi od souše oddělil, jí přikázal ve čtyři řeky vyprouditi z rajského pramene, na poušti Izraelitům z hořké učinil pitnou a ze skály tam napojil žíznivé. Žehná vodu ve jménu Ježíše Krista, jenž vodu v Káni Galilejské proměnil ve víno, nohou svou po vodě kráčel, jí se dal v Jordáně pokřtít, a ji s krví svou z boku svého vypustil a vodou křtíti rozkázal.

Po požehnání vody spouští kněz do ní třikrát po sobě velkonoční svíci, odznak Ježíše Krista, a zpívá: „Sestup do této plnosti pramene síla svatého Ducha a oplodni celou podstatu této vody silou obrozovací. Zde nechť skvrny všech hříchů jsou odstraněny, zde nechť přirozenost, k obrazu Božímu stvořená a k původní důstojnosti přetvořená, od veškeré poskvrny je očištěna, aby všichni lidé kteří svátost obrození přijmou, opět se zrodili k novému dětství pravé nevinnosti.

Do křestní vody se přimíchává sv. olej křestní a sv. křižmo. Znamená to posvěcení vody Duchem svatým a sjednocení Ježíše Krista s věřícím lidem.

Potom padá kněz před oltářem na tvář a zpívají se litanie ke všem svatým za všecky, kteří touto vodou budou pokřtěni. Egypťané měli posvátnou řeku Nil. Tam našla kdysi dcera královská nemluvňátko k smrti odsouzené, vytáhla je z vody, zachránila a nazvala Mojžíšem, t. j. z vody vytaženým. Naše svatá voda je ve křtitelnici, a církev, královská dcera Boží, vyzdvihuje nás, pro hřích dědičný odsouzené k záhubě, z tohoto svatého pramene křestního k novému životu v Bohu, z Boha a s Bohem.

Ku křtu je tedy na prvním místě potřeba vody. Nezáleží na množství. Za starších dob — u Rusů až posud se tak děje — udílel se sv. křest pohroužením křtěnce do vody, proto jsou někde ještě na památku zachované velké křtitelnice, nádrže podobné kašnám, tak na př. u sv. Jana v Lateráně v Římě. Proto se říkává posud o kmotrech, že „zdvihali někoho na křtu svatém", třikrát jej pohroužily do vody a zase vyzdvihli. Nejčastější křest byl a bývá udílen politím temene hlavy, (v nejvyšší nutnosti prsou a zad), jak se děje u nás všude, stačí však ku platnosti křtu i pouhé pokropení, jak dosvědčují už nejstarší sv. otcové. Zmiňuji se o tom jen k vůli úplnosti. Nemůže mít plné jistoty o platnosti křtu, kdo by polil ne hlavu, nýbrž jiný úd. ku př. ruku nebo nohu, nebo jenom vlasy.

2. Slovo Boží.

Voda sama však ke křtu nestačí. Křtí se vodou a slovem Božím, tak jak to Kristus Pán naporučil

a jak se to dědí v církvi od pokolení do pokolení. Kdo křtí, leje vodu na temeno křtěncovo a současně musí říkat slova: *„Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“* Není platný křest, kdyby někdo dítě snad jenom svěcenou vodou pokropil a říkal podle zvyku: Ve jménu Otce atd., vynechávaje slova: „Já tě křtím.“

Účinky svátosti křtu.

1. Odpuštění hříchů a všech trestů.

Co působí křest? Prvním účinkem křtu je osvobození od dědičného hříchu i ode všech přede křtem spáchaných hříchů jakož i ode všech věčných a časných trestů. Novorozenému dítěti se tedy odpouští jen dědičný hřích, protože jiných hříchů ještě nemá; přijímá-li však křest člověk již dospělý, odpouštějí se křtem všecky jeho hříchy, dědičný i hříchy jeho osobní, které přede křtem svým snad spáchal. A nejen hříchy se odpouštějí, nýbrž i tresty za hříchy, a to tresty věčné i časné. Kdo by se po křtu nedopustil žádného hříchu, nemá se co bát ani věčného zavržení ani očistce, člověku tak šťastnému je brána nebeská otevřena. To jest od dob apoštolských učení církve, proto se dospělým při křtu nikdy neukládalo a neukládá pokání za jejich osobní hříchy.

Z tohoto učení těžil prý slavný císař Konstantin Veliký. Ač dal křesťanům svobody a říši zákony křesťanské, ač všude vystupoval jako uvědomělý křesťan, přece se nedal pokřtít, až na konci svého

života. Vždy musel prý v jeho blízkosti býti kněz, připravený pokřtit císaře v nebezpečí života, ale se křtem císař odkládal, aby potom po smrti jako novokřtěnec se dostal hned do nebe. Třeba sice pochvalit víru Konstantinovu, ale podle jeho císařského nápadu se člověk řídit nebude.

U dospělého křtěnce je k odpuštění hříchů však potřeba, aby hříchů upřímně litoval a vážně se hleděl polepšit. Bývalého zloděje neosvobozuje křest od povinnosti náhrady, pomluvače od povinnosti křivdu učiněnou napravit, zločince neosvobozuje křest od odpykání jeho zločinů, jak toho zákon vyžaduje.

2. Milost posvěcující.

Křest nám uděluje milost posvěcující, kterouž bývame znovuzrozeni, syny Božími a dědici věčného spasení učiněni. Nad Kristem Pánem při jeho křtu se vznášel Duch svatý a sv. Jan slyšel hlas Boží: „Tento je Syn můj milý." Tak se děje i při křtu nastávajícího křesťana. Duše jeho se stává chrámem svatého Ducha a na každého pokřtěného se vztahují slova: „Tento je syn můj milý, v němž se mi (Bohu) dobře zalíbilo." Ode křtu se křesťan plným právem modlí Otčenáš, je dítkem a dědicem Otce svého, jenž je na nebesích. Je potomstvem nebeským. Je nositelem Božím. Není jen tělem a duší, Duch svatý přebývá v něm. Není na světě tvora krásnějšího nad nevinnou pokřtěnou duši. Kristus je kmenem vinným a pokřtěná duše se křtem stala ratolestí vštípenou

do tohoto kmene, srostlou s tímto kmenem, v ní proudí božská míza života nadpřirozeného. Svým zrozením stali jsme se dětmi lidskými, křtem dětmi Božími, bratry Ježíše Krista. Poznej, křesťane, svou důstojnost!

3. Úd církve katolické.

Křest činí člověka údem církve katolické, všesvětové a vševěkové a všestavovské rodiny Boží, z které vyrostlo a roste tolik a tak vzácných svatých a světic Božích, známých všemu světu svou velikostí a činy nesmrtelnými, nebo skrytých a nepoznaných jako drahokamy v zemi, známé jen vševědoucímu Bohu. Církev je svatbou královského Syna Božího s lidstvem, a křtem jsem učiněn hostem této svatby, hostem nejsv. Eucharistie; *toho,* kdyby mohli, zaviděli by mi andělé. Jsem údem církve bojující proti duchu zlému, proti duchu světa, proti bludům a reztržkám, proti všem nepravostem, bojující za království Boží, a vím, slovem Božím to mám zaručeno, že všecko padne, a tato má bojující a trpící církev zůstane církví vítěznou. A do tohoto vítězného voje mě zařaďuje sv. křest!

4. Nezrušitelné znamení.

Křest vtiskuje duši nezrušitelné znamení křesťana. Král je pomazán na krále, možno však jej s trůnu sesadit, kněz je posvěcen na kněze, možno jej s kněžství sesadit, možno biskupa o biskupství připravit, možno, jak se nejednou stálo, i papeže prohlásit sesazeným a uvěznit, jako ku př. se stalo

tolika papežům mučedníkům, ale nemožno knězi vzít kněžské posvěcení, nemožno biskupa odsvětit. A křesťan je sv. křtem posvěcen na křesťana na věky, nemožno jej znovukřtít, nemožno jej odkřtít, pokřtěný zůstává na věky pokřtěným, i kdyby snad byl suchou ratolestí na stromě církve, i kdyby vichor tuto ratolest urval a ubohý křesťan odpadl. Ratolest dubová zůstává dubovou i od stromu odseknutá, lipová lipovou, vinná vinnou, a křesťan zůstává na věky křesťanem, křest mu přikládá nezničitelnou pečeť křesťanství do jeho duše.

Proto se udílí křest každému křesťanu jenom jednou. A kdyby se vyskytla pochybnost, byl-li kdo platně pokřtěn, smí se křest udělit po druhé jenom podmínečně: „Nejsi-li pokřtěn, já tě křtím ve jménu Otce . . .“

Bez svátosti křtu není spasení.

Křest jest nejpotřebnější svátost. Dosvědčují to už slova Páně, pronesená k Nikodemovi: *„Nenarodí-li se kdo z vody a Ducha svatého, nemůže vejíti do království Božího.“* Dosvědčují to zvláště slova Páně, uvedená sv. Markem (16, 16): *„Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude, kdo však neuvěří, bude zavržen.“* K zavržení dostačí nevěra sama, k spasení nedostačí však sama víra, tu je třeba i křtu. Kristus Pán je Syn Boží, jeho rozkazy jsou rozkazy Boží a na všecky lidi se vtahuje slovo Boží: „Tento je Syn můj milý, toho poslouchejte!“

Od dob apoštolských jest nezměněnou věrou církve katolické, že bez křtu nikdo, ani dítě, nemůže přijíti do nebe. Izraelité museli napřed přejíti mořem Rudým a teprve pouští dali se do země zaslíbené, tak velel Bůh Mojžíšovi, třebas podle rozumu lidského mohli tam snadněji a dříve dojít obyčejnou cestou severně od moře; a tak každý člověk musí projíti sv. křtem, chce-li dojíti své země zaslíbené, království Božího.

Již od dob apoštolských křtili křesťané i své novorozené děti; čteme v Písmě sv., že apoštolé křtili celé rodiny, tedy i děti, a náhrobní nápisy v katakombách potvrzují zřetelně o maličkých prvokřesťanech, že byli pokřtěni v útlém věku. Počátkem pátého století stěžují si biskupové africtí papeži sv. Innocenci I. (402—415) do bludařů pelagiánských, že nekřtí dětí: „Odepírají prý maličkým křest a tak je na věky vraždí."

Křty dospělých vztahovaly se u starokřesťanů na konvertity ze židovství anebo z pohanství, bývali pokřtěni teprve po náležitém obeznámení s vírou křesťanskou a s povinnostmi křesťanského života, museli napřed prodělat svůj křesťanský noviciát, zvaný katechumenát, byli napřed zkoušeni v několika zkouškách, skrutiniích, a teprve obyčejně o Bílé sobotě neb v sobotu před sv. Duchem slavnostně pokřtěni.

U maličkých se předpokládalo, že je s věrou a povinnostmi víry obeznámí později výchova křesťanská. O nutnosti křtu maličkých nepochybovali většinou ani bludaři a rozkolníci, nyní ne-

chávají maličké beze křtu až do věku dospělého některé sekty protestantské, severoamerické, baptisté, anabaptisté a menonité. –

Od té doby, tedy od nanebevstoupení Páně, kdy Kristus Pán povinnost křtu prohlásil za nutnou pro království Boží, jsou všichni lidé touto povinností vázáni. *Nepokřtěné dítko* nepřijde do nebe, nebude nikdy patřiti na Pána Boha. Nebude snášeti trestů smyslových, vždyť nemělo hříchů osobních, ale nebude míti v sobě nadpřirozeného života.

U dospělých je ještě jeden mimořádný prostředek na odpuštění hříchů a získání milosti, *dokonalá lítost*, v které samo sebou je obsažena touha po smíření s Bohem, tedy touha po křtu. Sliboval přece Pán Bůh již ve St. zákoně prorokem Ezechielem: „Bude-li však bezbožný činiti pokání ze všech hříchů svých, jež činil, bude-li šetřiti všech mých příkazů a bude-li činiti podle práva a spravedlnosti: jistě bude živ, aniž umře! Všech nepravostí jeho, jež učinil, nevzpomenu; pro svou spravedlnost, kterou činil, bude živ! Zdali vůle má jest smrt bezbožného – praví Pán Bůh – a ne spíše, aby se obrátil od cest svých, a živ byl?" (Ez. 18, 21-23.)

Čím se může svátost křtu nahraditi?

Katechismus nás učí o křtu *žádosti*, to jest o touze po křtu a smíření s Bohem, a věříme, že tato touha ospravedlňuje nekřtěného člověka, nemohl-li před svou smrtí již býti pokřtěn.

Rovněž učí katechismus o křtu *krve*, to jest o naprostém ospravedlnění a omilostnění těch nepo-

křtěných lidí, kteří přede křtem vytrpěli za víru smrt mučednickou. Opírá se tato víra o slova Páně: „Každý, kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým, jenž je v nebesích." (Mat. 10, 32). „Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej." (Mat. 10. 39.) „Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele." (Jan 15, 13.) Tuto lásku dokázali Pánu sv. mučedníci, i takoví, kteří mučednickou smrtí byli zaskočení dřív než mohli být pokřtěni. Odpustil-li Pán všecko kajícímu lotru na kříži beze křtu pro jeho lítost a touhu po smíření, odpustil-li Pán Maří Magdaleně pro její lásku, jistě odpouští i všem, kteří po křtu toužili a té touhy se před smrtí nedočkali, omilostnil jistě ty, kteří svou krev za víru v něho prolili.

Kdo uděluje svátost křtu?

Protože jest sv. křest svátostí pro věčnou spásu nejpotřebnější, musí být i nejpřístupnější, a proto smí v případě nutnosti platně křtít každý člověk. Co do obřadů je křest dvojí, slavný, vykonaný se všemi obřady, církví předepsanými, a privátní, vykonaný jen obřadem k platnosti křtu potřebným. Řádným přisluhovatelem slavného křtu je podle církevního práva kněz, a to farář nebo jeho zástupce. Mimořádně smí s dovolením biskupovým nebo farářovým z důležitých důvodů slavně křtíti i jáhen. Křest privátní bez církevních obřadů smí v případě nutnosti uděleti každý člověk. Taková nutnost nastává, když křtěnec umírá nebo je tak slabý, že

je tu obava, aby neumřel, než jej do kostela donesou. To platí o novorozených maličkých, to může za nynějších poměrů platiti i u lidí dospělejších, kteří jsou bez vyznání a nekřtění. V případě takové nutnosti třeba vzíti do nejaké nádoby čisté vody i nesvěcené, políti temeno hlavy umírajícího, a současně říkati u vědomí, že chceme vážně křtíti podle úmyslu církve, slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého." Slova ta musí říkati osoba, která křtí, ne jiná místo ní. Tím jest křest platně vykonán. Není nutné, aby při křtu z nouze bylo dítěti dáno jméno. Zůstane-li však takto pokřtěný živ, dokoná potom ostatní křestní obřady kněz v kostele, ale křest sám se už neopakuje.

Před více než 30 lety dlel v kroměřížském semináři návštěvou augustiniánský kněz Dr. Pius Maria Mostra. Narodil se 1851 v Bologni z rodičů židovských. U věku 10 měsíců smrtelně onemocněl, nikdo nedoufal v uzdravení dítěte. Křesťanská děvečka Anna Morisi umírající židě pokřtila. Dítě však okřálo. Děvečka, bojíc se trestů, ani nemukala, teprve po sedmi letech se přiznala, co učinila. Kardinál bolognský Viale Prelà oznámil věc do Říma. Pius XI. poručil vše vyšetřit, žádal židovské rodiče o křesťanskou výchovu jejich synka a když odepřeli, dal jim, jsa tehdy i vladařem církevního státu, k němuž Bologna patřila, dítě odebrat a na své vlastní útraty vychovat. Dr. Pius Mortara stal se pak slavným kazatelem ve Francii a Španělsku. Při své návštěvě v semináři

kroměřížském nás studenty žádal, abychom se mu pomohli modlit za obrácení jeho příbuzných. Pokřtění tohoto umírajícího židéte a jednání sv. Otce Pia IX. způsobilo v r. 1858 hrozný rozruch v liberálním světě evropském i za mořem. Vladařové a státníci posílali memoranda do Říma, protestujíce proti porušení lidského práva. Běželo o žida. Když státníci vyrvávají rodinám otce a syny a posílají je na jatky do války, to už není proti lidským právům?

Platně může křtíti každý člověk, katolík i nekatolík, žid i pohan, ale musí míti úmysl činiti to, co činí církev, to jest: chtít křtiti, křtěnce ospravedlniti, od hříchu očistiti, s Pánem Bohem usmířiti. Pochybuji tedy, že platně křtil bývalý katolický kněz, který na schůzi přednášel, že není hříchu dědičného, že vše, co se rodí, je čisté, že křest je formalita, kterou se křtěnec přijímá do náboženské společnosti, a nic víc. Rodiče jen tehdy mají svému dítěti uděliti křest z nouze, když k tomu nemají nikoho vhodnějšího.

Jedná-li se o křest člověka dospělého, je třeba napřed ku platnosti křtu souhlasu křtěncova, a neplatí křest, vykonaný na někom násilně a proti jeho vůli. Umírá-li člověk dospělý nepokřtěn, stačí, když aspoň pokývnutím nebo nějakým jiným znamením, nemůže-li již mluviti, projeví svůj souhlas, že chce být pokřtěn. Člověk dospělý a zdravý musí vzbuditi lítost nade všemi hříchy svého předešlého života, učiniti vyznání víry a křestní slib osobně a nikoliv ústy kmotrů jako se děje u

malých dětí. Řádným přisluhovatelem křtu u osob dospělých má býti podle možnosti diecésní bisup nebo kněz od něho delegovaný.

Kdo může svátost křtu přijmouti?

Kdo smí a má býti pokřtěn? Každý živý, posud nepokřtěný člověk, který je už narozený. I dítě, které přišlo na svět nedonošené, jeví-li známky života, třeba pokřtít, je to živý člověk. Možno křtíti podmínečně: „Jsi-li živ, neboť „Jsi-li schopen," já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého."

Křest slavný se udílí vždy v kostele u křtitelnice a není církevně dovoleno udíleti jej v domech soukromých. Tak se smí státi jen výjímečně a s dovolením biskupovým. Udíleti se smí křest kdykoliv, ve dne i v noci. Slavný křest člověka dospělého má se udíleti pravidelně přede mší svatou, při které pak přistupuje křtěnec hned k prvnímu sv. přijímání. Křest privátní, jinak zvaný křest z nouze, smí se udíleti kdykoliv a kdekoliv. U dospělých se může, jsou-li zdraví, se křtem odkládat, až budou dostatečně poučeni o víře a povinnostech víry nebo do Bílé soboty, nebo do soboty před sv. Duchem, to jsou od pradávna dny slavného křtu, u malých dětí se nemá se křtem odkládat, nýbrž mají být podle zákonů církevních pokřtěny co nejdříve po narození. Nač nechávat dítě v stavu nemilosti a v hříchu dědičném? Proč je nechávat v nebezpečí, vždyť život takového

tvorečka je vždy na nitce! Odkládat se křtem novorozeněte několik týdnů je hříšné a opovážlivé.

Proti křtu dětí se někdy ozývá nedomyšlená námitka, že prý je to znásilňování dítěte, aby bylo včleněno křtem do církve, které ještě nezná. Až prý doroste a bude mít rozum, nechť prý se teprve rozhodne pro tu nebo onu církev! Co bychom tak řekli, kdyby se měl někdo, teprve až doroste, rozhodovat, pro kterou chce národnost, pro který chce stát? Kdo se narodí z rodičů českých, bývá vždy zapsán jako člověk národnosti české, i když je nemluvnětem, a zůstává Čechem, i kdyby se stál z něho renegát, nikdo se netáže malého občana, pro který se rozhodne stát, nýbrž je příslušníkem státu, jemuž přísluší i jeho rodiče. Týmž právem aspoň smí i církev křtíti dětí křesťanských rodičů. Kromě toho má církev od svého božského Zakladatele poslání jíti a křtíti u všech národů.

Křestní jméno.

Při křtu se udílí křtěnci jméno. Právo dáti svému dítěti jméno mají rodičové. Je povinností rodičů dáti dítěti jméno slušné a křesťanské. Děti křesťanské nejsou pohané, aby se jim dávala jména pohanská, nejsou ulice městské, aby se jim dávala jména ulicím svědčící. Křesťané si mají býti vědomi svého křesťanství a pojmenovat dítě ne jménem pohanským, bájeslovným nebo podle nějakého člověka víře nepřátelského.

Nikde není psáno, že se musí dítěti potom říkat tak, jak se pojmenovalo na křtu. Sv. Vojtěch byl

od mládí přejmenován na Adalberta podle jména biřmovacího, Karel IV. byl pokřtěn na jméno Václav a také přejmenován podle jména biřmovacího.

Křesťanští rodičové mají dávat svým dětem jména svatých, aby děti měly v nebesích ochránce v svém jmenovci a také vzor pro život. Tato jména lze ovšem i pěkně zčeštit. Za živý svět nedali by snad někteří rodičové své dcerušce jméno Dorothea, ale s radostí jí dají Danuška, třebas je to totéž, holčička má patronku sv. Dorotu; dají-li jí Dobruška, tak je to Háta. Nemělo by se zapomínat na naše české světce a světice nebo na jména žen a mužů, křesťanstvím u nás proslulých. Kdybych směl dětem dávat jména, nakřtil bych plno Cyrilů a Metodějů, Václavů a Vojtěchů, Janů a Klimentů, připomínal bych u nás na Hané tak oblíbená jména sv. apoštolů a světců starokřesťanských, aby do jejich nositelů vjela chuť apoštolovat, pojmenoval bych je Jiřími a Michaly, aby hnali draka všeho darebáctví se světa pryč, kam náleží. A děvčatům bych dal jména Panny Marie a svaté Anny, nakřtil bych Ludmil, Anešek, Milad a Hedvik, nezapomněl bych ani na matičku sv. Vojtěcha Střezislavu a na slavnou a velikou Dagmaru tam v Dánsku, však je naše, a kterási vzácná naše kněžna se jmenovala i Gemma-Perla, neboli Markétka. Pak by našim dívkám a ženám českým už jejich jména napovídala jejich úkol pozvedat a zušlechtovat. A až by se v té oné rodině vyčerpala jména světic, poradil bych jim jména

křesťanských ctností Věra, Naděžda, (naděje) a kdyby někomu vstávaly hrůzou vlasy nad jménem Kateřina, tož by jim to mohl někdo přeložit do češtiny a měli by jméno panenské čistoty. Nedal bych dítěti jména, které neznamená nic nebo je nafoukané jakousi pýchou. A když si rodičové nedají říci a nechtějí jména křesťanského, snad by dopřáli svému dítěti přidat u křtu i jiné jméno křesťanské; jmen se může dáti při křtu víc. Nynější sv. Otec byl pokřtěn na jména Ambrož, Damián a Achileus muč. Doma jej pak jmenovali a podepisoval se jménem třetím Achileus.

Křestní kmotrové.

Ku křtu konanému v kostele se berou vždy kmotrové, při křtu privátním z nouze není kmotrů třeba, ač i tam se má, pokud možno někdo za kmotra zavolat. Kmotry nesmí býti vlastní rodiče křtěncovi, rodiče nemají ani udělovati nikdy vlastnímu dítěti křtu z nouze, vyjma nejnutnější případ, kdyby tam jiného člověka nebylo. Kmotr má býti aspoň jeden, nejvíc dva. Jsou-li dva, tedy muž a žena. Nezáleží, je-li kmotr stejného pohlaví s křtěncem. Podle církevního práva má mít kmotr nebo kmotřenka aspoň čtrnáct let, nesmí býti kmotrem člověk z církve vyloučený anebo takový, který právem nebo svým pohoršlivým životem je znám jako člověk bezectný a veřejný hříšník, musí znáti základní pravdy víry, nesmí býti kmotrem řeholník nebo řeholnice bez dovolení svých představených, nesmí být kmotrem duchovní,

který má vyšší svěcení od podjáhenství počínaje, jenom když dostal od svého biskupa výslovné dovolení. Nesmí býti kmotrem člověk nepokřtěný, nekatolík nebo bez vyznání, nesmí být kmotrem u dospělých manželce manžel a naopak.

Aby kmotrovství nabylo svých právních účinků, je třeba, aby kmotr měl úmysl tento úřad zastávat, aby byl k tomuto úřadu od rodičů nebo poručníků křtěncových, není-li jich, pak od křtícího kněze za kmotra označen, a aby při křestním úkonu buď sám nebo svým zástupcem křtěnce skutečně držel nebo se ho aspoň dotýkal. Mezi křtícím knězem a křtěncem, potom mezi kmotrem a křtěncem nastává po křtu duchovní příbuzenství, kdysi vážené nad příbuzenství pokrevní. Kmotrové skládají za křtěnce nedospělého při křtu křestní slib a jest potom jejich povinností považovat křtěnce za své duchovní dítko, svěřené na vždy jejich péči, mají dbát o křesťanskou výchovu svého křtěnce bedlivé, aby po veškerý svůj život tak žil, jak to za něj při křtu sv. slibovali. Této povinnosti nezastanou lidé, které církev z kmotrovství vylučuje, jinověrci, nevěřící a pod. Když pro mír v rodině se pozve ke křtu jinověrec, tak smí zastávati úkol čestného kmotra, ne však kmotra křestního. Křestní kmotr, nikoli čestný kmotr, drží křtěnce a říká vyznání víry.

Obřady před udílením svátosti křtu.

Památkou na přípravu ke křtu a na krásné křestní obřady křesťanského starověku jsou dnešní obřady

slavného křtu, plné hlubokého smyslu. Kmotrové očekávají s dítkem na rukou kněze u dveří kostelních, křtěnec není ještě křesťanem, nemá tedy práva býti v kostele, domě Božím. Kněz, oděný rochetou a fialovou štolou, (fialová bárva znamená kajícnost) jde ke kmotrům a táže se jich napřed, jak chtějí tomu dítěti říkati. Pak oslovuje již dítě samo, ač odpovědi za dítě říkají kmotrové. Kněz se táže: „Co žádáš od církve Boží?" Kmotři odpovídají: „Víru." „Víra co tobě dá?" „Život věčný." Kněz: „Chceš-li tedy vejíti do života, zachovej přikázání: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své a bližního svého jako sebe samého." — Pak se koná první tak zv. exorcismus, vymítání ducha zlého. Kněz naznačuje toto vymítání trojím dechnutím v tvář křtěncovu a praví: „Vyjdi duchu nečistý, a učiň místo Duchu svatému Utěšiteli." Znamená pak čelo a srdce křtěncovo znamením svatého kříže řka: „Přijmi znamení kříže jak na čelo tak na srdce, osvoj si věrnost v nebeských přikázáních a takových buď mravů, abys mohl býti chrámem Božím." Potom se modlí: „Modlitby naše, prosíme, Pane, milostivě vyslyš a tohoto svého vyvoleného, jemuž bylo vtištěno znamení kříže Páně, ustavičnou mocí ochraňuj, aby si uchoval základ veliké slávy tvé a plněním tvých přikázání si zasloužil dospěti slávy vzkříšení. Skrze Krista Pána našeho. Amen." — Kněz vztahuje pak ruku nad hlavu křtěncovu na znamení, že církev jej přibírá do služeb Božích, a modlí se: „Všemohoucí věčný Bože, Otče Pána

našeho Ježíše Krista, račiž shlédnouti na tohoto služebníka svého, jehož jsi povolal k počátkům víry; zapuď od něho všechnu slepotu srdce; roztrhej všechna osidla satanova, jimiž byl poután; otevři mu, Hospodine, bránu své dobroty, aby obdařen znamením tvé moudrosti, byl beze všech odporných žádostí a v libé vůni tvých přikázání rád tobě sloužil v tvé církvi a denně víc a víc prospíval. Skrze Krista Pána našeho." Potom klade kněz křtěncovi zrnečku posvěcené soli do úst, řka: „Přijmi sůl moudrosti; buď ti k spáse pro život věčný. Amen." Sůl zabraňuje hnilobě, moudrost Boží má křtěnce chránit od hniloby hříchu. Po pozdravu: „Pokoj s tebou" a odpovědi „I s duchem tvým" je modlitba: „Bože otců našich, Bože zakladateli veškeré pravdy, pokorně tebe prosíme, rač na tohoto svého služebníka milostivě shlédnouti, nenechávej ho déle lačněti, když okusil této první krmě soli, a nasyť ho nebeským pokrmem, aby vždy horlivý duchem, utěšen nadějí neustále sloužil tvému jménu. Doveď ho, Pane, prosíme, ke koupeli znovuzrození, aby si zasloužil s tvými věrnými dosáhnouti věčné odměny tvých zaslíbení. Skrze Krista Pána našeho. Amen."

Kněz koná druhý exorcismus, rozkaz duchu zlému, činěný ve jménu nejsv. Trojice, aby upustil od křtěnce, kterého si Bůh a Pán náš Ježíš Kristus k své svaté milosti, požehnání a k prameni křestnímu povolati ráčil. A kněz žehná palcem čelo křtěncovo řka: „A toto znamení svatého kříže, kterým čelo jeho znamenáme, neopovaž se, zlo-

řečený satane, nikdy porušiti. Pro Krista Pána našeho. Amen."

A s rukou vztaženou nad hlavou křtěncovou modlí se kněz: „Věčnou a nejvýš spravedlivou dobrotivost tvou, Hospodine svatý, všemohoucí Otče, věčný Bože, původce světla a pravdy, vroucně vzýváme, abys tohoto služebníka svého ráčil osvítiti světlem svého rozumu; očisť jej a posvěť; dej mu pravé vědění, aby se stal hodným milosti tvého křtu a držel se pevné naděje, pravé rady a svatého učení. Skrze Krista Pána našeho. Amen."

Modlitbou touto ukončují se obřady u brány kostelní. Kněz klade pak na křtěnce konec štoly a uvádí jej dovnitř kostela pravě: „Vejdi do chrámu Božího, abys měl podíl s Kristem v životě věčném. Amen." Cestou odříkávají kmotrové s knězem apoštolské vyznání víry a Otčenáš. Štola je odznakem úřadu kněžského, její vložení na křtěnce znamená, že kněz jménem církve, z moci, kterou mu církev dala, uvádí novokřtěnce do chrámu. Odříkává se Věřím a Otčenáš, protože kmotrové mají základy víry také znát.

Před krtitelnicí se koná třetí a poslední exorcismus, vymítání zlého ducha: kněz zapřisahá zlého ducha ve jménu tři božských osob, aby odstoupil od křtěnce, kterého Pán náš do svatého chrámu svého ráčil povolat, aby se stal sám chrámem Boha živého a příbytkem svatého Ducha. Na památku Krista Pána, který nasliněným prstem uzdravil hluchoněmého, dotýká se kněz nasliněným prstem uší a nosu křtěncova a praví podle Krista Pána:

„Efeta", to jest: otevři se, přidávaje: „K vůni libé". Křtěnec má otevírat uši své nauce Boží a svým životem šířit okolo sebe vůni poznání Božího.

Obřady při udílení svátosti křtu.

První částí křesťanského slibu jsou odpovědi na tři otázky. „Odříkáš se satana?" „Odříkám", odpovídají kmotrové. „I všech skutků jeho?" „Odříkám." „I vší nádhery jeho?" „Odříkám."

Za prvých dob křesťanských užívalo se toho odříkání pouze u křtěnců z pohanů, odříkali se tak pohanských model. U křtěnců ze židovstva, kteří věřili v Boha živého, byly tyto otázky upraveny jinak. Skutky satanovy, kterých se křtěnec odříká, jsou to hříchy.

Odříkám se nádhery satanovy má svůj původ v dobách a poměrech starokřesťanských. Při pohanských hrách circenských počínalo se vždy nádherným průvodem, v kterém byly neseny obrazy a sošky pohanských model. Účast při těchto rozpustilých hrách a při slavném průvodu s modlami byla u křesťanů vyznáním nejhoršího pohanství, úkonem víře křesťanské nejvíc se protivícím, proto křesťanům zakázáno, a při sv. křtu se jí tedy křtěnci dobrovolně odříkali. Dnes se nekonají sice hry circenské a nevídáme nosit obrazů a soch pohanských božstev, ale otázka, odříká-li se křtěnec veškeré nádhery satanovy, není bezpředmětná. Jsou dosud pořádány slavnosti a průvody rázu protikatolického a protináboženského vůbec, které jsou křesťanu stejně nebezpečné jako průvody a slav-

nosti pohanské a na které nenáleží katolík ani katolička.

Potom namáčí kněz palec ve sv. oleji křtěnců a maže ve znamení kříže křtěnce na prsou, na zádech a mezi lopatkami říka: „Maži tě olejem spásy v Kristu Ježíši, Panu našem, abys měl život věčný. Amen." Olej znamená milost sv. Ducha. Pomazání na prsou znamená přání církve, aby Duch sv. chránil křtěnce od bludů a nevědomostí náboženských, pomazání na zádech znamená přání, aby Duch sv. chránil křtěnce od nedbalosti a duchovní lenosti a posiloval jej nésti jho Páně.

Když kmotrové za křtěnce se odříkali ducha zlého a hříchu, mění kněz fialovou štolu za bílou, jde s kmotry až k samé křtitelnici a nastává druhá část křestního slibu. Kněz se táže a kmotrové odpovídají. První otázka: „Věříš v Boha Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?" „Věřím." Druhá otázka: „Věříš v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, narozeného a ukřižovaného?" „Věřím." Třetí otázka: „Věříš i v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchu odpuštění, těla vzkříšení a život věčný?" „Věřím." U dospělého člověka je ku platnosti křtu potřeba, aby se dal pokřtít dobrovolně. I u maličkých táže se kněz před samým křestním úkonem: „Chceš býti pokřtěn?" a kmotrové za dítě odpovídají: „Chci."

Pak je vlastní úkon křestní. Kněz polívá křtěnci temeno hlavy třikrát ve znamení svatého kříže a říká: „N., já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého." (Bylo-li dítko již doma pokrtěno z nouze,

doplňují se v kostele všechny obřady již uvedené, ale křest sám se opakovat již nesmí.)

Obřady po udělení svátosti křtu.

Po křtu sv. namáčí kněz palec svůj ve sv. křižmu, pomazává temeno hlavy křtěncovy a řka: „Všemohoucí Bůh, Otec Pána našeho Ježíše Krista, jenž tebe znovuzrodil vodou a Duchem svatým a který tobě dal odpuštění hříchů, nechť pomaže tě křižmem spásy v témž Kristu Ježíši, Pánu našem, k životu věčnému. Amen. Pokoj tobě." „I s duchem tvým." Pomazání toto znamená, že křtěnec se stal údem tajemného těla Kristova. Od této chvíle je pomazaným Páně, je posvěcen za křesťana. Je ratolestí stromu života, jímž je Kristus, pomazán na spolupracovníka Kristova v šíření království Božího a v práci o spáse duší lidských.

Křtem svatým se v duši děje nesmírná změna před očima Božíma. Duše dříve hříchu podrobená stává se duší čistou, nabývá milosti posvěcující, ožívá k životu nadpřirozenému. Proto klade kněz na křtěnce bílou roušku a praví: „Přijmi roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolici Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný. Amen." – Přesťastný člověk, který s milostí Boží zachoval svou křestní nevinnost! Nejpřednější péčí katolíků má býti, aby svým dětem vštípili vědomí této křestní nevinnosti a snahu po jejím zachování.

Potom odevzdává kněz kmotrům na místě křtěncově hořící svíci a praví: „Přijmi hořící svíci a zachovej bez úhony křest svůj. Zachovávej Boží

přikázání, abys, až Pán přijde k nebeské svatbě, mu mohl jíti v ústrety se všemi svatými dvoru nebeského a byl živ na věky věkův. Amen."

Hořící svíce znamená Pána našeho Ježíše Krista, který má býti křtěnci vzorem, světlem a útočištěm životním až do smrti. Heslem křesťanovým má býti: „S Kristem a za Kristem!"

Od křtitelnice propouští pak kněz křtěnce slovy: „Odejdi v pokoji a Pán s tebou! Amen."

Štěstí svatého křtu.

Msgre Tomáš, apoštolský vyslanec v Persii, vyprávěl na generální kapitole ředitelů a příznivců Díla svatého Dětství v Paříži 8. ledna 1890 příhodu, jejímž osobním svědkem byl:

Jedna moslemínská paní z nejvznešenější společenské třídy svého města, měla čtyřleté dítě, které vroucně milovala. Dítě splácelo matčinu lásku láskou nejněžnější.

Avšak dítě nebezpečně onemocnělo a bylo už blízko smrti. Přítomní lékaři sami se přiznávali, že jsou bezmocní.

Byly povolány katolické řeholnice. Poznaly hned na první pohled, že není naděje na uzdravení, že všecky léky jsou marné. Co počíti? Zdraví nemohly dítěti vrátiti, přičinily se, aby zachránily jeho duši. Jedna z řeholnic vzala houbu ve vodě namočenou a přejela jí čelo maličké nemocné jako by jí je utírala, polila ji na temeni — pokřtila ji. Po několika okamžicích dítě zemřelo. —

Druhého dne jsme navštívili těžce zkoušenou

paní. Jen stěží jsme se odhodlali vstoupiti do domu smutku, protože jsme nevěděli, jak bychom nejvhodněji vyjádřili soustrast ubohým rodičům: neboť blažené naděje našeho sv. náboženství jim byly úplně cizí. Byli jsme tedy nemálo překvapeni, když jsme spatřili matku, jež byla velmi zaujata proti našemu sv. náboženství, jak nám jde s úsměvem vstříc.

„Nenařikám," pravila, nedopřávajíc nám ani času abychom ji oslovili. „Mé dítě jest přešťastno, jsem o tom přesvědčena. Viděla jsem je v noci ve snu. Ukázalo se mi zářic zlatem a klenoty a pravilo mi: „Maminko, kdybys aspoň věděla, jak šťastna jsem u Pána Boha! Přestaň o mne plakati a naříkati. Netouzím po zemi. Jen jedno přání mám: Abys ty směla brzo přijíti a míti podíl v mém nesmírném štěstí. Přijď, maminko, přijď brzo ke mně!" Procitla jsem s pocitem velkého vnitřního dojetí a potěšena blaženosti svého dítěte."

Pán Bůh buď pochválen za to, že v své dobrotivosti dopřál dítěti milost svatého křtu a nebeského štěstí!

Moc křestního jména.

Jméno, které se dává na křtu svatém, má přispívati k tomu, aby pokřtěný následoval příkladného života a ctnosti svého sv. patrona.

Bonifác, apoštol Ruska, vešel kdysi do kostela zasvěceného sv. Bonifácovi, apoštolu Německa. Tam znenádání pocítil velikou touhu, aby mohl svůj život obětovati pro Ježíše Krista.

„Což, nejmenuji se Bonifác?" zvolal světec v nadšení. „Proč bych nemohl státi se i mučedníkem jako on?"

Od té doby nežádal si ničeho vroucněji, než aby dosáhl štěstí koruny mučednické. Opustil svou pruskou vlast, odešel do Ruska a hlásal divokým národům pravou víru. Tam byl 19. června 1009 s osmnácti jinými křesťany sťat. Římské martyrologium ho uvádí pode jménem Bruno, jimž se jmenoval po otci.

O křtitelce Lucii.

V Cocandě v Indii zemřela právě ctihodná staruška 82 letá, sestra Lucie z kongregace sv. Josefa z Annecy ve Francii. Prožila v řeholi 63 let svého života, z toho 58 let v namáhavé misijní práci v Indii. Působila v poříčí řeky Godavery. Evropané byli v tomto kraji před 50 lety neznámí, nebylo tam ani cest ani budov takových, na jaké je zvyklý Evropan. Celý kraj daleký a široký byl učiněnou divokou džunglí. V bujných houštinách se kryly četné chatrče tamějších domorodců, neznající ostatního světa a také světu neznámých. Žili tam se zvěří a hady, vydáni všem nebezpečím dívoké přírody. Trpěli a umírali bez rady a bez pomoci jak hmotné, tak duševní. — Sestra Lucie měla za úkol vyhledávat tyto pohanské chatrče, ošetřovat nemocné a křtít aspoň umírající pohanské děti. K tomu jí dali pár hrbatých tamějších volů a vůz, který jí musel býti vším: kaplí, pracovnou, jídelnou, spárnou, lékárnou. Ten vůz byl po celý skoro život

jejím klášterem, hrbatí voli jejími nejposlušnějšími poddanými. Jenom občas se vracela sestra Lucie do vlastního kláštera, aby si na vůz naložila nových zásob, obvazů a léků, aby aspoň někdy pobyla několik hodin mezi ostatními sestrami, potěšila se mší svatou, posílila svatými svátostmi. Jinak byla odsouzena k ustavičnému cestování indickou džunglí. Nejednou musela své voly nechat někde stát a prodírat se daleko houštím, kde hledala duše. Indové ji již znali a milovali. Sotva se rozhrnuly někde bujné zelené větve houštiny a objevila se Lucie, již bylo slyšet radostné výkřiky: „Bílá panna je tu!" A vše se sbíhalo okolo bílé panny, ti chtěli to, jiní zase ono. Bílá panna poznavštěvovala nemocné a umírající, rozdala léky, vyčistila rány, obvázala a potěšila. Hlavním účelem jejích cest však bylo hledat a křtít umírající děti. Podle jejích vlastních záznamů pokřtila za dobu 58leté činnosti v Indii na 44 tisíc umírajících dítek a zasloužila si jistě čestného názvu velké křtitelky. (L' Osservatore Romano, 1929, č. 258, La grande battezatrice di Godavery.)

Nr. 1990.

Imprimatur.

Olomucii, die 4. Februarii 1930.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM"

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

Odbírejte a rozšiřujte jako časopis! Každá serie má 24 čísel. (I. serie 1.—24., II. serie 25.—48.) Předplatné 13 Kč na jednu serii.

I. serie:

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
2. Velmoc tisk.
3. „... lásky však kdybych neměl ..."
4. Šťastná rodina.
5. Exercicie.
6. „Anděle Boží, strážce můj!"
7. Pomáhej duším v očistci!
8. Útěcha pro nemocné.
9. Nač se ještě modliti?
10. Žena a křesťanství.
11. Neděle.
12. Do života I.
13. Do života II.
14. V bouřích mládí.
15. Tak ne! (O výchově.)
16. Hříchy papežů.
17. O manželství.
18. Manželé mezi sebou.
19. Výchova dítěte.
20. Sv. růženec.
21. Nedej se!
22. Měsíční duchovní obnova.
23. Příprava na sv. misie.
24. Více kněží!

II. serie:

25. Maria, útočiště.
26. Laický apoštolát I.
27. Laický apoštolát II.
28. Mladí apoštolé.
29. Lék proti smrti.
30. Nač se zpovídati?
31. Věřiti či nevěřiti?
32. Jak se zpovídati?
33. Peklo.
34. Půst.
35. Bl. Anežka Česká.
36. Zaopatřování.
37. Svátost oltářní.
38. Mše sv.
39. Katolická akce.
40. Duch svatý.
41. Dary Ducha sv.
42. Sv. Cyril a Metoděj.
43. Sv. přijímání.
44. Radost.
45. Blahoslavení.
46. Cesty k Bohu I.
47. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
48. Cesty k Bohu II.

III. serie:

49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. »Ano, Otče!«
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký. (Část I.)
57. Sv. Jan Nepomucký (Část II.)
58. Sv. Jan Nepomucký. (Část III.)
59. Kněžský celibát.
60. Svatý Václav a naše doba.
61. Na obranu.
62. Občanské sňatky. Rozluka.
63. Na pomoc velkému dílu!
64. Jde o svatováclavské dědictví.
65. Sjednocení církví.
66. Pius XI.
67. Na stolci Petrově.
68. Z továrního ovzduší.
69. Katolická škola v rep. Československé.
70. Láska za lásku.
71. O spalování mrtvol.
72. Blahoslavený Don Bosko.

IV. serie:

73. Proč?
74. Pronásledování náboženství v Rusku.
75. Sv. Josef.
76. Vrátiti se do Církve?
77. Bl. Jan Sarkander.
78. Pomozte bratřím!
79. Více dobroty!
80. Od ďábla k Bohu.
81. Sv. Terezie Ježíškova.
82. Povídá se . . .
83. Hrdina v dělnické haleně.
84. Katolík v chrámě.
85. Klenot křesťanských dívek.
86. Znáš sebe sama?
87. Všecka krásná jsi, ó Maria!
88. Z nemocnice.
89. Čemu nás učí Konnersreuth?
90. Zpět k Římu!
91. Výchova k mravní čistotě. (Pro jinochy.)
92. Moderní učenec světcem.
93. Naše chybičky I.
94. Naše chybičky II.
95. Všechno všechněm.
96. Pomozte nám!

Vydavatel Exercièní dům, Hlučín ve Slezsku.
Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín.
Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

Móda a dnešní ženský svět

Dr. B. Vašek.

I. Móda sama o sobě není zlá věc!

Je něco zlého, když děvče chce chodíti oblečeno slušně a vkusně? Jen člověk převrácený by mohl říci, že ano. Člověk rozumný řekne se sv. Františkem Saleským: „Tvůj oblek, dívko, buď vždycky čistotný a dobře upravený, aby na tobě nevisel ani se za tebou nevláčel. Jest neuctivé chodíti mezi lidi, s nimiž se společensky stýkáme, v oděvu, který jest jim jistě nepříjemný... Co se mne týče, chtěl bych, aby můj zbožný křesťan a má zbožná křesťanka se oblékali vždycky co nejlépe, ale tak, aby bylo při nich co nejméně okázalosti a strojenosti, zkrátka, aby se oblékali hezky, slušně a důstojně.“ A proto v dobách vyspělého křesťanského citu oblékaly se vždy katolické ženy a dívky vkusně, slušně a důstojně.

Ani móda moderní nemusí býti nic zlého. Že na př. nynější móda udělala konec nesmyslným vlečkám a zvířování prachu, jež s tím bylo spojeno, to je čin, jejž nutno velmi pochváliti. Že nynější móda měla odvahu odstraniti různé druhy šněrovaček, které svým svíráním byly pohromou pro tělo, a že tělo bylo více uvolněno, to je jistě

záslužné. Leccos bylo zavedeno, co nejen z důvodů zdravotních, nýbrž i s hlediska mravnosti lze pozdraviti. A proto naše vystoupení není proti módě vůbec, nýbrž jen proti zlům, které se v ní vyskytují.

II. V čem záleží zlo dnešní módy?

Nemluvíme zde o stránce vkusu, ačkoli i zde dnešní móda hodně chybuje. Touhou mnohé dívky není, aby měla oblek vkusný a slušný, její touhou je, aby byl moderní. Může býti i velmi nevkusný (klobouky! mnohé moderní účesy!), může býti sebe neslušnější — jen když je moderní, jen když je nápadný, aby si jí jen jiní všimli! Dejte jí šat sebe krásnější a sebe vkusnější — když není právě v módě, hodí vám jej zpět se slovy: „Co by si o mně řekli?"

Nám zde běží o stránku mravní. A tu musíme říci:

Jak nevázaná je často ta dnešní móda! Nahá ramena a záda, hluboký výstřih, kratičké a úzké sukně, šat vyzývavě přiléhavý; punčochy průhledné a barvy tělové. Látka, z níž je šat zhotoven, tak vypočítavě průsvitná a napovídavá, aby ještě více dráždila, než kdyby ta část těla byla přímo nahá. A moderní ženské spodní prádlo, jehož jsou výkladní skříně plné! Atd.

Dobře pravila kdysi paní Montanachová, že je to móda důstojná polosvěta. Dobře pravila jiná paní, když viděla šat ženského těla při větším plese: „Dnes se pomalu žena bude musit stydět

za to, že je ženou." Neméně dobře přirovnala jiná žena dnešní módu k nevázané cikánce. Drsně pravil majitel ženského závodu s ženskými toiletami, že poznav v závodě své zákaznice, pozbyl vší úcty k ženskému světu.

Nynější ženská móda se může udržeti jen v době, které hřích není ničím! Ve které vybledl rozdíl mezi dobrem a zlem! Ve které nemají ceny nadpřirozené hodnoty, kdy platí jen pozemský úspěch, třeba sebe chvilkovější! Kdy se zapomnělo, že přirozenost lidská je následkem hříchu dědičného nakloněna ke zlému!

Ale nejsmutnější je tohle: v tom šílenství módy katolická děvčata a katolické ženy jsou mnohdy zrovna tak bez citu jako ženský svět, jenž náboženství odumřel. Ba mnohá katolička je v toiletách ještě nestydatější než nekatoličky!

Svatý Otec chce, aby kazatelé bíli do nemravné módy.

Když r. 1926 měl sv. Otec promluvu k postním kazatelům římským a naznačoval jim, proti kterým vadám by měli v kázání zvláště vystupovati, pronesl i slova: „Je jedna věc, která je hanbou pro katolický lid a týká se zvláště ženského světa: je to neslušnost jejich módy. Je to hotová pohroma pro jejich důstojnost, nikoli pouze křesťanskou, nýbrž i lidskou. A jsou některé, jež by chtěly býti i nestydatými v módě i dobrými křesťankami, vyznávajícími a hájícími před jinými víru, víru katolickou!"

A při podobné promluvě r. 1929 svatý Otec zase s důrazem se zmínil o „nepočestnosti tolika nešťastných žen, tolika nešťastných dívek, které přes to přese vše se nazývají a chtějí býti křesťankami": „Snažte se přesvědčiti s otcovskou dobrotou, s trpělivostí a s důrazem ty četné ubohé osoby, jež jsou otrokyněmi módy, tak nedůstojné zemí civilisovaných a dokonce zemí křesťanských; ty četné politováníhodné otrokyně, jež cítí své otroctví a stydí se za ně, ale nemají pak síly vzepříti se proti tyranství, pasoucímu se na jejich hanbě, jako se pase černoch na krvi otroků; neboť běží zde opravdu o novou formu obchodu s běloškami.

Ale také jako lékař žhavým železem vypaluje ránu, tak vy také přiložte žhavé železo svého slova na svědomí tolika žen a dívek nestydatých, které nedůstojnosti svého šatu již ani necítí, nýbrž jsou naň pyšné a chlubí se jím."

Jak posuzují strojivost někteří velicí mužové.

„Touha líbiti se zdobením krásy obyčejně není bez viny... Nechtěla by ses dopustiti hříchu; proč tedy k němu vyzýváš? Proč vydáváš jiného v nebezpečí? Stáváš se odpovědnou za hřích, k němuž jsi sama dala podnět."

(Církev. spisovatel Tertulián.)

„Chcete se jeviti velkolepými svým šatem a svými účesy; upoutáváte na sebe pohledy žhavého mládí... I kdybyste vy zůstaly nezrani-

telnými, tož jiní zraněni budou; jste pro tato nemoudrá srdce mečem, jenž hluboko zajede, jedem, jenž usmrcuje." (Biskup sv. Cyprián.)

„Vystříhej se všeliké strojivosti, fintivosti, ješitnosti a výstřednosti! Pokud ti bude možno, dbej vždy prostoty a skromnosti v oděvu, neboť to jest nejlepší ozdobou krásy a nejlepší omluvou nesličnosti . . . Žena ješitná bývá pokládána za křehkou v počestnosti; a není-li taková, aspoň její počestnost není viditelná v tolikerých tretkách a marnostech. Řekne se mi, že se při tom nemyslí na nic zlého; ale já odpovídám, že ďábel má při tom vždycky své myšlenky."

(Veliký biskup sv. František Saleský.)

„S hrůzou se střezte choditi s hrdlem obnaženým a chraňte se jakékoli neslušnosti! Sluší se na křesťanskou ženu neb dívku slepá touha líbiti se? . . . Když se chcete líbiti, oč zde usilujete? O to, abyste vznítily vášně mužů. Budete však je moci ovládnouti, kdyby zašly příliš daleko?

Rozléváte jemný jed na diváky a domníváte se, že jste nevinné!" (Slavný biskup Fénelon.)

Fénelon řekl o ženách: „Při stálé změně v módě nic si nevybírají a nic neopouštějí pro zásady; že nějaká věc, třeba rozumná, byla již delší dobu v módě, to je dostatečným důvodem, aby byla odhozena, a jiná věc, byť sebe směšnější, zaujme její místo, jen když je to novota, a jest obdivována." Odsoudil tím onu nestálost, jež je známkou slabosti a velmi často příležitostí k chy-

bám. Co by teprve řekl o pohoršení naší doby! . . . „Stud tak vymizel, že slušný člověk všude, v sálech, ve vlaku, na ulici atd. si musí klásti otázku, zda má právo pozdvihnouti oči! . . . Touha líbiti se vede ženy tak daleko, že všecko přijmou, všecko obětují, překročí každou hráz rozumu. Člověk by řekl, že se jim šat stal věcí nesnesitelnou. Chtějí ho na sobě míti co možno nejméně! Ba člověk je zrovna v hrůzu uváděn jak tím, co si ženy ze šatu ponechaly, tak tím, co odstranily! . . . Bůh bude trestati toho, kdo se dívá, i tu, jež v takovém šatu nechá na sebe hleděti! . . . Je to hanba, že šaty, vymyšlené na to, aby byly ochranou ctnosti a závojem stydlivosti, neslouží leč k tomu, aby vyzývaly k vášním, jimž se na konec podléhá."

(Arcibiskup Rouenský Fuzet.)

Když se to vše uváží, pak pochopíme, proč kardinál Pompilij v pastýřském listě z r. 1925 citoval takovým nešťastným bloudícím duším slova básníkova: „Kdyby nestydaté otrokyně módy věděly, co je jim na věčnosti uchystáno, již nyní by měly otevřená ústa, aby křičely hrůzou!"

Tak se to patří!

Jedním z nejslavnějších kostelů římských je kostel nejsladšího jména Ježíš, spravovaný kněžími Tovaryšstva Ježíšova. Na svátek zakladatele řádu sv. Ignáce z Loyoly sloužil slavnou mši sv. kardinál Billot (též z Tovaryšstva Ježíšova) a mnoho dám z „nejlepší" římské společnosti při-

šlo k těmto službám Božím, aby z rukou kardinálových přijaly Tělo Páně. Ale přišly v toiletách, které se hodily spíše na lehčí herečku než na řádnou křesťanku, ale nikterak se nehodily do kostela nebo k sv. přijímání....

Ve chvíli, kdy kardinál chtěl s ciboriem a velebnou Svátostí sestoupiti k místu, kde se podává sv. přijímání, postřehl, jak jsou dámy oblečeny. Ihned se zpět obrátil k oltáři, znovu vložil ciborium do svatostánku, uzavřel jej, obrátil se k lidu a začal s apoštolskou neohrožeností tepati neslušnou módu, která má již tolik drzosti, že si troufá i do kostela a k sv. přijímání. Ach, ten jim to řekl! — Římské paní si asi na celý život zapamatují, co jim tehdy bylo řečeno!

Ať se řekne pravda....

Světoznámý misionář P. Matěj Crawley byl zastaven slečnou: „Proč jste tak hřímal na kazatelně proti dnešním módám? Nevidím v nich přece zvláštního nebezpečí ani pro sebe ani pro jiné! Dejte mi řádné vysvětlení a ujišťuji Vás, velebný pane, že Vaše odpověď bude pro mne zákonem."

A P. Crawley rozhodným tónem odpovídá: „Slyšte: jestliže s chováním a pohyby málo slušnými, v šatu příliš krátkém a s přílišným výstřihem chodíte po několik málo hodin po hlavních ulicích města, upoutávajíc — z pouhé marnivosti — pozornost na svou osobnost, pak věřte, než se vrátíte domů, budete míti na svědomí odpo-

vědnost za více než jeden těžký hřích, snad za mnoho těžkých hříchů, jež jste zavinila Vy .... A teď dejte si říci: jako dívka opravdu zbožná poslechněte a odstraňte všecku nestoudnost ze svého obleku a ze svých pohybů!"

Když bolestná nemoc děvče vytrestá, potom mluví jinak...

Ze švýcarské nemocnice má býti propuštěno domů do rodiny děvče. Pobylo si tam dlouho a s bolestmi hroznými. Těžké poruchy ve vnitřních orgánech, zaviněné nezdravou módou, jež nechrání těla dívky dostatečně proti zimě. Primář nemocnice je znám s rodinou dívky. Proto pokládá za svou povinnost dáti jí v předvečer jejího odchodu z nemocnice důkladné mravní naučení. Ví, že jeho slovo jakožto lékaře odborníka má nespornou váhu, proto praví slečně upřímně: „Máte teď bolestnou zkušenost, kam vede ta nebezpečná móda. Dejte si říci, mějte dost síly, abyste se oblékala tak, jak toho žádá zdraví i mravnost."

A zde strašná odpověď dívky, odpověď, z níž je jasno, jak nesmírné síly je k tomu zapotřebí, aby moderní dívka odolala svodům módy: „Děkuji Vám, pane doktore. Proč byste Vy, pane doktore, nemohl vystoupiti na kazatelnu a říci paním a dívkám, jež chtějí býti pokládány za počestné a jež počestnými v svém nitru opravdu jsou, říci jim, aby byly počestnými i na venek. Neboť i já sama, ač z velmi čestného prostře-

dí své rodiny a z okruhu svých vztahů nevycházím, postřehuji při každém kroku — i ve styku s ženami nejlepšími — v jejich obleku věci, jež mi v žár uvádějí krev v žilách... a tento žár jednoho dne, dříve nebo později, se vybouří v záchvatu vášně. Děkuji, pane doktore. A protože jste katolíkem, mluvte ke kněžím a vybízejte je, aby se nespokojovali jen dobrým smýšlením a dobrými úmysly ctnostných osob, nýbrž aby kárali a odsuzovali bez milosrdenství zevnější vystupování, když je nebezpečné pro ty, kdo se jim dostanou do blízkosti; ať kárají takové vystupování, i když je neuvědomělé a bezděčné. Snad půjdou ty osoby do ráje nemyslíce na to; nás však často vrhají do propasti."

Móda, která vraždí a zmrzačuje.

Onehdy se ve vlaku setkám se svým známým. Je všecek nesvůj. Pravím: „Co jste tak smutný?" „Ach, jedu z domu, a nejraději bych plakal." „Co je?" „Mám doma nemocnou neteř. Leží na lůžku v hrozných bolestech. Je již březen, a leží tak od adventu. Má kloubový revmatismus. To ubohé děvče se již celé týdny svíjí na lůžku v bolestech. Lékaři praví, že záchrany není, ale smrt že na sebe asi ještě nechá dost dlouho čekat, protože srdce a plíce jsou ještě příliš mladé a statné." „Jak se chudera k té nemoci dostala?" „Však to znáte. Studovala na universitě, musila choditi moderně v lehkých, krátkých šatech. Byl by zázrak, kdyby se to nebylo na zdraví vy-

mstilo. Bylo to jinak vzácné děvče. A teď pyká! Zničený život. Zničené ideály. Pro módu!"

Kolik dobrých děvčat nám již zabila ta pošetilá móda, zabila na duši, zabila na těle!

A když ne zrovna zabila, tož aspoň chorobami zatížila, chorobami na těle, chorobami na duši!

Co to stojí peněz!

Když v neděli potkáváte děvčata v krásných úborech, co stály jen ty šaty peněz! Snad jsou to služebné; skoro celá služba padla na šaty. Šaty, jež vloni měla nové, zimní plášť, jejž si koupila před třemi roky, byly ještě dobré a pěkné; ale nebyly již moderní, proto pryč s nimi! Nebo jsou to mladé tovární dělnice nebo prodavačky z obchodů nebo písařky z kanceláří; jejich mzda nebo plat jsou hubené, ale šaty musejí býti takové, že by nikdo nepoznal, jaká bída o groš v té rodině velmi často bývá!

A co stojí mnohou úřednici, učitelku, nebo dceru z „lepší" rodiny její garderoba, její úbor do jediného plesu!

Ostatně neřádí móda i v ženském světě na venkově? — —

Za svobodna pohltila móda vše, úspory se nenasbíraly, do manželství se vstupuje s prázdnýma rukama, ale s návykem otročit poslušně požadavkům módy. Co stojí mnohou rodinu jediný masopust, kdy se na plese musí ukázati „milostivá paní" v novém nápadném šatu, co stojí moderní zařízení bytu!

Že v nejedné rodině nevědí, kam před dluhy uléci, to v začátcích zaviněno tím, že žena již jako děvče v módě si nic nedovedla odepříti a s těmito drahými choutkami vstoupila v manželství...

Jaké sebezapírání ukládá kolikrát móda!

Moderní paní a moderní dívka nechtějí slyšeti o tom, že by si měly uložiti újmu ve čtyřicetidenním postu nebo postiti se od masa v pátek. Jak prý by se svým jemným tělem takové oběti vydržely! — Když slyší, jaký život a jaké sebezapření mají na př. řeholnice ošetřovatelky nemocných, a jak musí zachovávati mlčení, posty, modlitby v klášteřích, to moderní dámu až hrůza pojímá. Takové sebezapírání by ona nezdržela! Jak to jen ten dobrý Pán Bůh může od lidí žádat? A když dokonce slyší o přísném životě v klášteřích ve středověku, tu jí naskakuje husí kůže...

Ale ani řeholnice v klášteře nepřináší možná pro Pána Boha tolik sebezapírání, kolik moderní dívka pro hloupou módu. Úzká sukně jí vadí při každém kroku v chůzi; těsná obuv svírá a svírá; vysoký úzký podpatek vyžaduje neslýchané pozornosti, aby udržela při chůzi rovnováhu; a což teprve, když s touto úzkou sukní a na těchto špalíčkách pod patou má vystupovati do schodů dvě, tři poschodí vysoko anebo když má utíkati! — Protože krk a část hrudi je obnažena, je vystaveno hrdlo a prsa chorobám při každém silnějším větru. — Odnímá si jídla, aby zachovala

nepřirozenou štíhlost. Atd. A všecky ty oběti přináší bez reptání!

Ani mnohý poustevník na poušti si snad neukládal tolik sebezapírání, aby získal věčnou blaženost, jako si ukládá moderní dívka, aby mohla býti... poslušnou otrokyní módy, světa!

III. Kdo je vinen?

Dívky samy.

Ve mnohých dívkách je nezkrocená touha líbiti se stůj co stůj. Jen když je hodně nápadná! Jen když si jí lidé všimnou! Jen když jiné předstihne! A kdyby to „vítězství" měla zaplatiti třeba smrtelným hříchem! A kdyby i Boha měla na věky ztratit! Jen když má moderní šaty! A kdyby nestoudnost v jejím šatě byla sebe horší: jen když je moderní! Jen když je středem pozornosti!

Při tom se ohánějí větou: „Čistým všecko čisté!" Větou, kterou nikde tak často neslyšíte, jako z úst nečistých!"

Že děvčata ani dnes nemusejí býti otrokyněmi neslušné módy, když nechtějí, je patrno na př. z toho: V každém čísle módních listů jsou vedle modelů neslušných i modely velmi slušné, docela křesťanské a při tom elegantní. Jen chtíti. Vezměte na př. fotografie našich plesů a večírků, vezměte toilety při koncertech: vidíte dámy v toiletách odporně výstředních a hned vedle velmi slušné a elegantní. Je možno oblékat se moderně a přece slušně. Nestoudná toileta je fotografií nestoudného, nízkého nitra!

Nešťastné matky a švadleny.

Vychovatelka, která po léta již řídí pensionát dívek, řekla smutně: „Na neslušné módě dívek mají v mnohých případech, zvláště v městech, matky aspoň o 60% větší vinu než dívky samy. Maminky se bojí, aby sousedčina dcerka nebyla moderněji oblečena než jejich."

A když v jedné škole katecheta několikrát prosil dívky, aby nechodily oblečeny v krátkých sukénkách a některé zvlášť nápadně oblečené upozornil se vší opatrností, vzkázala mu matka surově: „To je divné, že na ty krátké šaty nikdo na světě nehledí než pan katecheta."

Kolik tisíc děvčat do nestoudnosti v módě, a tím i do mravní pokleslosti vehnaly svou nerozumností matky!

A mnohé švadleny! Raději zákaznici odmítnou, než by dopustily, aby se o nich řeklo, že nešijí moderně! Co je případů, že švadleny přese všecky zákazy a příkazy ušily šaty po svém, aby neutrpěla pověst jejich závodu!

Ty různé „listy paní a dívek" a ty výkladní skříně!

Kolikrát jste již četli v novinách mezi denními zprávami: „Otrava plynem. V X ráno byla nalezena celá rodina zadušena. Zkoumáním se zjistilo, že v noci z kamen ve světnici vycházel plyn, a tím otrávili se rodiče i děti. Všecky pokusy přivésti je k životu byly marné."

O těchto otravách se píše. Ale jsou i otravy jiné, ještě hroznější, a o těch se nepíše...

Všimněte si mnohého „módního" listu nebo listu „paní a dívek". Ty ilustrace, které se tam předvádějí! Ty popisy, kterých je tam plno! Ta polonahota! — Když slušné děvče dostane po prvé tyto ilustrace do rukou, s leknutím je odhodí. Ale sladký, omamný jed ji láká... Vrací se úkradkem znova... Svědomí propadá víc a více omámení... Už ji ty ilustrace nelekají... Již se v nich kochá... Pak se stávají i její nejmilejší kratochvílí... A zakrátko stud v ní zadušen, mrtev, nezachranitelně mrtev... A bude i sama teď šířiti smrt!

Děsné smrtící plyny vycházejí z mnohých módních a dámských listů do nezkažených dívčích duší!

A zrovna tak dámské módní výkladní skříně, v nichž na modelech vše, co je na ženském těle odlišného od těla mužského, je s vypočítanou ďábelskou okázalostí zdůrazňováno, v nichž pikantní části ženského prádla jsou zvláště nápadně vystavovány... Mně připadají majitelé těchto výkladních skříní jako vrahové, jež peklo vyslalo, aby vraždili nevinné duše, aby v nich ubíjeli stud... Náhončí pekla!

Ať si jsou před výkladní skříní duše ničeny neb špiněny; jen když se tam zastaví a jsou tak přitaženy do obchodu a něco koupí! Však kdo to na tom vyzískaném penízi pozná, že je to zisk jidášský?

A tak před takovou výkladní skříní jako by byl rozlehlý hřbitov, v němž pochovány nešťastné duše, které na tomto místě byly oloupeny o svou nevinnost.

Ve službách temných živlů, jež mají zájem na znemravnění ženského světa!

Na mezinárodním kongresu pro ochranu dívek v r. 1929 pravila delegátka sl. De Saint-Sein: „Móda se stala prostředkem zkázy, a to přičiněním agentů demoralisace (znemravnělosti), a ač je to pro nás ponižující, musíme si přiznati, že křesťanské ženy a dívky všech států světa se staly zábavnou hříčkou v rukou těch, kdo měli zájem o to, aby je zkazili. Žena se stala loutkou všech výstředních krejčích a všech mezinárodních vyssavačů.

Tito vyssavači dovedli výtečně lichotiti nejhorším pudům dívky a ženy, a ony se tak staly povolným nástrojem jejich znemravňující obrazivosti. Zpracovali je tak, že již jsou zvyklé nic si z toho nedělat, když se nad nimi pozastavují jiní; a aby je mohli snáze zkaziti, napřed otupili a ubili svědomí děvčátka a odrůstající dívky, tvoříce nový zákoník nevinnosti, podle něhož nic není zlým, nic není neslušným, podle něhož pod pláštíkem péče o zdraví a tělesné výchovy smí se vše ukázati, vše stavěti na obdiv!"

Kdo dělá módu?

Dobře píše baronka Montanachová v knize „Problém módy" str. 15: Důkladně si zapama-

tujme, že dnes nedělají módu strojivé ženy a dívky, nýbrž odborníci z povolání, kteří se scházejí v nevlídných kancelářích, před nimi na stolech haldy papírů a kreseb, a jejich jediným zaměstnáním je bez ustání měniti fintivost, aby vydělávali co nejvíce peněz.

Velkotovárníci dohodnou se s krejčími a švadlenami, hodí do světa módy, na nichž se usnesli, a použijí k tomu elegantních žen, hereček a placených prodavaček.

Dělají pro novou módu náladu v novinách a v ilustrovaných časopisech. Velkoměstské ženy z vysokých kruhů, jež udávají v módě tón, ihned novinky přijmou, často zjemní a zmírní a uvedou do salonu a na ulice.

Odtud móda proniká dál, zvláště do vrstev, které nemají v té věci tradice; a tam se pohltí vše, co dodavatelé nabízejí, a nová móda jako nákaza se šíří bleskurychle; proniká ze země do země, z vyšších společenských vrstev do vrstev středních a s rysem do očí bijícím: předstihnout a přehánět.

Když nejelegantnější dámy vidí, že jejich způsob toilety se rozšířil, hledají nějakou toiletu novou (ovšem!), a továrníci a modistky s chvatem se snaží jim vyhovět (a jak rádi!).

Když zase paní a dívky ze středních vrstev pozorují, že módní závody zhotovují ve velikém množství předměty, jež ony nosí, znechutí se jim ta móda, protože se nechtějí vydávat v hanbu, že budou chodit oblečené jako jejich kuchařka

nebo jejich pokojská. A tak taková dáma zamění módu kolikrát do roka."

Její Veličenstvo móda.

Jeden z nejslavnějších žijících francouzských spisovatelů katolických Pierre l'Ermite píše svým úchvatným slohem:

„Právě jsem viděl umírati mladou slečnu.

Zjev bohužel častý v životě většího města!

Dvacet let, zdravá, ze zdravého rodu, inteligentní a jemná: měla všecky podmínky, jež život umožňují a jež jej činí zajímavým.

A přece zemřela, brániviši se nemoci po deset dní. Měla kořen tak zdravý, že její smrtelný zápas trval dvaasedmdesát hodin, a v okamžiku před skonáním vyrazila výkřik, jako když smrtelně zapraští mladý dub pod divokou sekerou dřevorubcovou . . .

Hleděl jsem . . . a myslel jsem si: „Kdyby to viděli ti, kdo ji zabili! . . ."

*

Neboť ji zabili.

Vykládal mi to lékař, když jsme sestupovali dolů po schodech:

„Všimněte si, co se teď děje v přírodě: Je zima . . . . nebezpečná zima . . . . chřipka . . . vánice . . . plískanice . . . mrazivé větry . . . . Proto dal Bůh kožešinu těm, kdo si ji nemohou koupiti . . . všecka zvířata mají svou kožešinu, ptáci své peří, ba i malé pupence mají jakoby chránivou kožešinku.

. . . Nuže, a co dělají ti, kdo mají vliv na naše slečny? Ti, kdo jsou zodpovědni za tato mladá těla, za naději národa a budoucnosti . . . ? Ti, kdo tvoří módu? . . . Všichni ti, kdož jim zhotovují prádlo . . . ? kdož jim šijí šaty . . . ?

Víte, co dělají tito bídáci? Ti bídáci zločinně zbavují šatu tyto mladé dívky za třeskuté zimy. A to je příčina, proč právě zemřela tato slečna."

*

Došli jsme na ulici.

Bylo to minulý čtvrtek . . . Vítr šílel; sníh tál, a všude se tvořily bařinky pokryté kaší sněhovou a ledovou:

„Vidíte tam ta děvčata? Řekněte mi, není to bláznovství? . . ."

Lékař mi ukázal na skupinu dekoletovaných děvčat, tváře nabarvené rýžovým pudrem, ruce holé, v plášti tak úzkém, že jeho kraje sotva možno přes sebe přeložiti, tenké, hedvábné punčochy, do nízkých botečků všude teče voda a bláto.

A lékař opakoval:

„Tak to děvče onemocnělo. Velmi čilé, velmi hovorné, chodívalo z přetopené kanceláře . . . . musilo se brouzdat pouliční vodou . . . čekávalo na autobus na větru a v průvanu . . . A pak, hle! . . ."

A skončil: „Ti, kdo vytvořili tyto módy pro ta ubohá děvčata, ti mají na svých rukou krev" . . .

•

Ta věta mi utkvěla v hlavě: mají na svých rukou krev.

Má zkušenost mi potvrdila tuto bolestnou pravdu.

Kolik mladých děvčat viděl jsem v tomto roce tak umírati! Často jsem je upozorňoval. Ale mladá děvčata jsou motýli. Ještě nechápou, neboť zde na tomto světě lidé chápou jen ty věci, kterým je tvrdě naučilo utrpení na vlastním jejich těle.

Ale řekněte mi: „Vždyť rodiče . . . ."

Ach, rodiče! . . . Většina jich nyní mlčí ke všemu . . . i k tomu, když v noci se probudí a vidí, že děvče není doma, . . . i když jejich dcery obdrží pozvánky k plesu s drzou poznámkou „bez neužitečné přítěže".

Přítěž . . . , to jsou oni, rodiče . . . Maminka to ví a spolkne to . . . Tatínek si zakroutí svůj šedivý knír . . . . a spolkne to též . . .

*

Je cosi božského v ženě, říkávali dříve naši otcové.

Mladý muž, jenž sní o mladé dívce, hledá vždy v jiných věčnou dívku . . . , tu, jež byla jeho matkou . . . jež byla jeho babičkou . . . ,

Ubozí mladí mužové! . . . Hledejte si ji! . . . Kde jsi, dívko — Věčná přítelkyně? . . . Není o tom pochybnosti, jsou ještě takové . . . najdou se vždy i takové . . . Ale na takové se dnes neusmívá móda . . . Móda se usmívá na jiné, . . . na ty, které

jsou učelivými otrokyněmi a které — na dně své duše — nejsou šťastny.

Jejich zaslepenost působí jim, zdá se, utrpení, a přece povolují módě téměř vždy.

„Proti módě není možno nic dělat," pravila mi jedna.

A její důstojná babička — osmdesátiletá — vykřikla: „Ani sám Pán Bůh by proti módě nespravil nic!"

„Nemožno se vzpírati proti proudu, jenž nás unáší," bručela druhá. — — —

„Až vám bude lépe, budete rozumnější?" pravil jsem k nemocné dívce.

„Nevím," vzdychala, „či si myslíte, že já dělávám, co chci já?!..."

To proto, že zlý příklad přichází někdy velmi zvysoka.

Ještě včera se jistý holič smál, až se prohýbal... Pomyslete si!... Dvě babičky... rozumíte mi dobře?... dvě babičky přišly, aby si daly ustřihnout vlasy... šedivé vlasy!... na krátko!... velmi na krátko!...

A toť se rozumí, holič ustřihl velmi ochotně a hbitě. Ubohé vlasy, jež jste kdysi bývaly veškerou krásou ženy!

*

Tak móda proniká stále dále, úplně podle své libovůle.

Proč by se ostýchala?... Všechno jí uhýbá. Člověk se táže zděšeně sebe sama, co všemohoucí zpupná móda příštího roku udělá s ženou a s dívkou.

Výkladní skříně velikých skladů, dříve slavné pro svůj vkus a bezvadnost, vystavují nyní prádlo zhouby a rozkladu... prádlo zbloudilců...

Nový krok vpřed ve škandálnosti..

Proč by se také ostýchali? vždyť to přece neuráží, jak se zdá, citu ani jediné zákaznice... Žádná přece neříkala ani slovíčka rozhořčení...

A nemluvte nám zde o eleganci nebo o smyslu pro krásu!

Starožitná (antická) socha je krásná tichou krásou věčnou... onou krásou, jež kdysi vyšla z myšlení Božího.

Mezi touto sochou a mezi dřevěnými modely dívek, vystavenými ve výkladních skříních, je propast, jež dělí ideál od žalostné a zmatené zvrácenosti.

A člověk by plakal, když vidí, že před těmi modely stávají naši mladí lidé, beztoho již tolika svodům vystavení, a že zde stojí celý zástup a že ten zástup se směje... a dělá „vtipy"... a rozchází se, hlavy plné nečistých představ a citů...

A to vše v tragické době, v níž žijeme!...

*

Nezbývá, než abychom odhodlaně řekli „ne!"

Což pak je móda tak všemohoucí, že by se nemusila ohlížet na nic a že by směla vše zesměšňovati, ničiti, špiniti, vražditi?

Či jsou dosud ještě ve společnosti mladé dívky, které mají hlavu a srdce, aby postavily hráz a řekli módě:

„Hráz mezi námi... a těmi druhými.
Hráz mezi námi křesťanskými pannami... a těmi druhými."

— — — — — — — — — — — — — — —

My chceme též, aby se mezi těmi dvěma skupinami dělal rozdíl!

IV. Pomoc.

Kdo má pomáhati?

Předně ženy a dívky samy, jež si šat obstarávají. Musejí se chrániti zvrhlých módních listů, protože když oko často hledí na zlo, navykne mu a konečně přestane viděti v něm něco špatného. Musejí se také vystříhati styku s osobami, které se nestydatě šatí. A když se i jim bude chtíti vedrati do duše pokušení, aby se též „moderně" ošatily, ať jsou stále pamětlivy, že nemá pro nás býti rozhodujícím to, co se líbí právě světu, nýbrž co nám přikazuje Bůh; že nesmí býti naší touhou, abychom byli jiným svou výstředností v módě nápadnými, nýbrž aby nás jiní měli v úctě. A když by jim nějaká zvrhlá švadlena chtěla vnutiti střih, jenž je proti křesťanskému svědomí, ať použijí svého postavení, že ony objednávají, že ony platí, švadlena že je jen vykonavatelkou jejich objednávky. A nejlépe, když jdou hned k dobré krejčové křesťanské.

Odpomáhati dále mají matky. Nesmějí v dětech vychovávati fintivost tím, že by je jen jako loutky několikrát za den oblékaly a svlékaly a tak jejich

marnivost ještě rozdmýchávaly. Musejí bez ohledu na běžnou módu dáti jim šíti šaty tak, jak to budou moci jednou beze strachu zodpovídati před soudnou stolicí Boží. Nesmějí se opovážiti pustiti svá děvčátka k prvnímu svatému přijímání nebo k průvodu na Boží Tělo v bílých šatech tak kratičkých, že je to až rouháním velebné Svátosti!

Mnoho mohou udělati křesťanské švadleny. Mohou přiměti nejednu zákaznici, aby si dala ušíti oblek tak, jak toho mravnost žádá. Taková švadlena může býti apoštolkou. Ovšem nejedna katolická švadlena stala se i mučednicí, když odmítala šíti šaty neslušné, a proto byla bojkotována, a v hladu musila žíti . . . ., protože ani katoličky si u ní nedávaly šíti . . . .

Mnoho mohou udělati i učitelky a vůbec školy, když vychovávají v dětech počestnost v obleku. Mnohdy se zdá, že vše je marno a že vše, co škola zasela, zase rodina, ulice a vůbec „život" zničí. A přece i škola musí v tomto velikém a svatém díle bez ohledu na dočasný nezdar jíti dál!

Důležitá úloha připadá křesťanským paním a dívkám v tom směru, aby pěstily dobrou křesťanskou módu, aby se postaraly i o účinnou tiskovou propagandu pro ni.

A konečně mnoho zmohou i mužové. Když budou projevovati odpor proti výstředním a nepočestným módám, když budou projevovati přízeň vkusu a počestnosti, pak odpadne jedna z hlavních příčin špatné módy.

Katolické ženy a dívky mají velikou odpovědnost za nemravnou módu.

Na mezinárodním sjezdu ve Vídni r. 1912 bylo řečeno:

„Při každé společenské chorobě nám katolíkům připadá velmi důležitá úloha. Naši protivníci mají často větší význam, než je hodnota jejich zásad, kdežto my bohužel máme vždy menší význam, než zasluhují naše zásady. Jak by se mohla vnutiti světu nějaká móda, kdybychom my katoličky se postavily proti ní?

Nuže, zamysleme se nad tím, a často dospějeme k tomu, že se budeme rdíti samy nad sebou.

Katolické organisace, sdruživše se, aby všecko obnovily v Kristu, mají povinnost vzbouřiti se proti neslušnostem v dnešní módě a zabrániti jejich návratu tím, že by proti nim zvířily veřejné mínění. Katolických žen je dosti, aby vnutily svou módu. Je jen potřebí, aby si znova vybojovaly vliv na módu — na to mají právo — a donutily módní svět, aby respektoval jejich vkus a jejich vůli.

Již mnoho žen se vzepřelo módám, ale jejich čin byl osamocený a neměl vůbec významu. Na hromadnou chorobu se může přijíti jen s lékem hromadným!

Katolické ženy a dívky zde čeká těžká úloha!"

Náš svatý Otec o módě k dívkám italským.

Papež, přijímaje v audienci katolické dívky italské 20. června 1926, řekl jim: „Jsem jist, že katolické

dívky vytrvají v svém svatém boji na obranu ženské počestnosti; v boji, v němž se rozhoduje nejen o věrnost k Ježíši Kristu, nýbrž i o čest dívek samých, o jejich důstojnost.

Opravdu, když v ženě začne hynouti smysl pro čistotu, pro slušnost, pro cudnost, jistě k tomu došlo tím, že ztratila cit pro svou vlastní důstojnost. S jedné strany církev zve k následování velikých, svatých, statečných, slavných žen a panen, především Panny Marie, mezi všemi ženami největší a nejslavnější; to jsou příklady, k nimž oči nemohou vzhlédnouti, aby v nich neviděly nejsvětější a nejvyšší ideály. S druhé strany svět zve ženu tam, kde nenalezne leda lásku a pozornost klamnou a vylhanou, které však ve skutečnosti nejsou leda opravdovými urážkami její důstojnosti a opravdovými útoky na její důstojnost. Katolické dívky však nesmějí otáleti a musejí odhodlaně dále bojovati svůj dobrý boj, v němž běží o čest Boha a Jeho církve a o důstojnost žen a dívek, o vše to, co má žena a dívka nejkrásnějšího, nejslavnějšího, nejdražšího."

Jak dovedou katolické dívky bojovati o čistotu v módě.

Když po světové válce začala nemravná móda řáditi mezi dívkami a ženami italskými, tehdy se postavily na odpor organisace katolických žen a katolických dívek. To, co musily podniknouti, nebezpečí, do nichž se vydaly, to byla opravdu křížová výprava. Ale vyhrály. Ne sice všude. Avšak

vyhrály ve vlastních řadách, vyhrály velmi mnoho i mezi jinými dívkami, stojícími mimo katolické organisace.

Jedna z katolických dívek italských napsala tyto vzpomínky na zápasy v r. 1919:

„Byl květen, a jak se zdálo, úsměv jara se zakaloval drzou nestoudností, která vyzývavě stavěla na odiv svou vládu a která byla opravdovým útokem na víru a na stud.

Byl měsíc Panny Marie, a jak by bylo možno lépe ji uctíti, než tím, že bychom znova vzkřísili ve všech paních a dívkách milánských její svatou čistotu? Nuže k dílu!

Kardinál nám udělil požehnání; vykonaly jsme modlitby, přijaly jsme Tělo Páně, abychom dobře začaly; a pak do práce! Zlo, s nímž jsme se dávaly v boj, bylo zevnější, mělo však kořeny v nitru; bylo tedy potřebí prostředků, které by vzrušily obrazivost, viditelných, zřejmých, odvážných, důrazných, třeba trošku i trapičských.

Začalo se hned u členek katolických organisací: bezvadný vkus, důstojnost ve vystupování i ve výzdobě, stůj co stůj, pod trestem vyloučení ze sdružení. Pak generální útok, dobře promyšlený. Každé číslo spolkového týdeníku přinášelo „Zprávy z války proti módě", dopadající jako výstřely z děl od vedoucích funkcionářek spolku na členky, ze svědomí na zvyky, ze sloupců časopisu na skutečný život.

Politické deníky se daly do nás, začaly vířiti okolo nás a s námi: dobrá, to jsme potřebovaly!

Devátého srpna válka vyvrcholila v hlavní boj. Byl připraven dobře, jak to jen tehdy bylo možno. Schůze v jednotlivých farnostech; rozhození letáků a projevů všech druhů, všech barev, různého obsahu a slohu; provolání a plakáty na zdech všude; modlitby a hodinky před velebnou Svátostí, oběti sebezapírání, vystoupení s velmi vkusnými toiletami křesťanskými. Každá členka nosila na svém úboru — aby to bylo dobře viděti — blankytný odznak, nejnovější móda nejpříjemnější čistoty.

Milán, nevnikla-li do něho neočekávaná vlna čistoty, neobrátil-li se ihned, byl jistě v svém nedělním klidu vyburcován tolika přísnými výzvami a napomenutími, vyšlými z pera Dantova, sv. Tomáše, sv. Ambrože a rozhozenýma čistýma rukama dívek.

S výšin padalo tisíce a tisíce lístků s barvami papežskými. Ulicemi a náměstími projížděly automobily a za nimi poletovaly rozhozené výmluvné manifesty. Vdovy a ženy se smutnými stopami útrap prodělaných za nedávné války, zmrzačení vojíni, vysloužilci se souhlasem pozorovali akci, jež směle se pozvedla proti rozmařilé módě a jež všem zapomětlivým znovu připomínala nekonečnou a nevyléčitelnou bolest ubožáků a ve jménu této bolesti prosila o dobrotu, stydlivost, důstojnost.

Vzpomínám charakteristické příhody z tohoto boje: Je večer, hodina, kdy město bývá v horečném ruchu, protože tramwají se vrací z práce do svých domovů množství dělníků. Do vozu tramwaje vstoupí nějaká slečna; asi písařka neb úřed-

nice nebo prodavačka. Je neslušně dekoletovaná; tvář má nabarvenou jako loutka; chování nedbalé. Chce si sednout. Ale jakási slečna volá na ni: „Běžte se napřed domů obléci!" Všecko se obrací na slečnu neslušně oblečenou a projevuje jí svůj odpor. Slečna stojí jako na žhavém uhlí. Na nejbližší zastávce se vytratí jako dým z vozu.

Jiná příhoda: Jde slečna v moderním vyzývavém šatu. Jedna z bojovnic za slušnost v módě se přiblíží se zdvořilou tváří a podá dekoletované slečně leták se slovy: „Prosím, slečno, zde nejnovější móda." Dekoletované děvče se zvědavě podívá a vidí nahého kostlivce.

*

Když byla vyhlášena od katolických žen a dívek italských tato válka nekřesťanské módě v celé Italii, tu v jednom městě v představenstvu katolické organisace dívek byl dán návrh, aby byla zakoupena socha Panny Marie Lúrdské jako odměna pro jednu z dívek, které budou zachovávati stydlivost šatu. Návrh se líbil, byla zakoupena umělecká socha, vystavena v místnosti spolkové a pod ní nápis: „Odměna, jež losem připadne jedné z členek, které budou bdělými strážkyněmi křesťanské stydlivosti v obleku." Nastala radost a nadšení. Výstřihy na prsou mizely, rukávy se prodlužovaly. Jedna z těch nečetných členek, které velmi dlouho vzdorovaly, byla napřed stržena příkladem jiných, a na jejím výstřihu se objevil slušný límeček. Ale krátce poté jsme na ní zpo-

zorovaly náhlou změnu. Jevila se k nám tvrdou, ba nepřátelskou. Límeček zmizel. Rukávy se zkrátily. Hubovala, že jsme pedantské a přemrštěné. Její návštěvy na našich schůzkách řídly. Bylo nám jí upřímně líto a modlily jsme se za ni vytrvale k Panně Marii. A Matka šla za svou dcerou... Jednoho nedělního odpoledne vidíme ji neočekávaně zase ve schůzi, výstřih zmizel... a překvapující novinka: půjde do kláštera, do dominikánského řádu! Když se loučila a naposled objala předsedkyni, se slzami se jí svěřila se vším utrpením svého vnitřního boje se sebou samou v těch měsících milosti a konečného vítězství. „Za své nynější štěstí děkuji vám všem členkám naší organisace, neboť jsem cítila vaši blízkost v okamžicích nejkritičtějších."

*

Z jiného města přišla zpráva: Měli jsme předsedkyni, velmi schopné děvče. Co byla v organisaci katolické, udělala v svém náboženském životě již veliký pokrok. Ale v jejím vystupování a obleku nebylo přece jen dosud té stydlivosti, jaká se sluší na křesťanskou dívku. Pak přišel z ústředí povel k válce proti neslušnostem v módě. Projednaly jsme plán pro náš obvod pečlivě ve výboru. A ejhle! Naše předsedkyně provede dokonalou změnu na svém úboru, počínajíc prádlem a punčochami a končíc šatem, zachovávajíc však i při tom svou obvyklou eleganci a vkus. Na schůzi organisace se vyslovila takto: „Drahé sestry, vždy jsem vám doporučovala slušnost v oděvu a velmi

mě to mrzívalo, když jsem pozorovala, jak některé z vás, zvláště v létě, se mi vyhýbaly, protože přes všecky sliby učiněné mně a Pánu Bohu se nechávaly přemoci duchem světa a oblékaly se neslušně. Tolikrát jsem si zaplakala, když jsem je viděla s výstřihem a s rukama úplně až nahoru obnaženýma, se sukněmi kratičkými. Nyní však studiem naší víry a naší organisace jsem pochopila, kolik jsem měla ještě napravovati na sobě samé. Dnes cítím, že i mne se týká výzva, abych se šatila počestněji. Proto vás prosím za prominutí, že jsem vám dávala špatný příklad. A nyní jako jsem já prohlédla a opravila své šaty, tak učiňte i vy, a společně bojujme svatý boj za čistotu!" S novou horlivostí dala se organisace v boj. A mnoho bylo dosaženo, i mezi členkami i mezi dívkami mimo organisaci.

*

Odjinud píše předsedkyně: „Co mě to stálo bojů! V jednu chvíli se až zdálo, že se nám proto i organisace rozpadne! Nedělala jsem si z toho nic. Ale nepovolila jsem. A dnes v našem okolí není viděti ani jediné krátké sukně nebo neslušných „rukávů", nejen u členek, nýbrž ani u ostatních dívek. Spíše všichni mají soucit se slečnami, které jsou u nás na letním bytě (ti lidé na letním bytě nadělají často strašného pohoršení!) a které se oblékají „moderně". Jedna z těch slečen posměšně volala na naši slušně oblečenou slečnu: „Starosvětská!" Ale dostala za odpověď: „Raději budu starosvětskou než nemravnou!"

V. Závěr.

Které strojení je hříšné?

P. Stork T. J. odpovídá v krásné knize „Z duchovního života“:

1. Které vážně poškozuje zdraví. Přepjaté šněrování, lehký oděv v chladném počasí, jedovaté kosmet. prostředky, snad i podpatky příliš vysoké.

2. Které stojí více, než kapsa snese. Strojení nad poměry je zjev za naší doby častý. Kdekterá osoba chce dělati dámu. Tak povstanou dluhy, tak se snad mnohá rodina ani řádně nenají, tak trpí domácnost.

3. Která působí rozvrat a nepořádek v rodinách. Podvádějí a trápí se rodičové, neustále se útočí na muže, vnáší se nespokojenost do rodin, stálým strojením se mrhá čas a zanedbává se výchova dítek a mnohá jiná povinnost domácí.

4. Které se děje s úmysly hříšnými. Žena se smí a také má v náležité míře strojiti. To náleží k její povaze. Obléká-li se slušně, časově a podle svého společenského postavení, není to hřích, je to rozumné. Chce-li strojením vyniknouti, pozornost budíti, paráditi se, svým přepychovým choutkám hověti, je to marnivé a aspoň lehce hříšné. Chce-li však strojením svůděti ke hříchu a smyslným žádostem, je to ovšem těžce hříšné.

5. Které svádí k smyslnosti. Toto zasluhuje nejvíce pozornosti. Moderní strojení, jak se poslední dobou vyvinulo a dosud trvá, je namnoze takové. Vychází z pařížských salonů, kde mravní stanovisko se ignoruje a odkudž se uvádí v jakési

otroctví celý civilisovaný ženský svět. Vybočuje dvojím směrem: neskromným, až necudným odhalováním těla a průsvitným oděvem. Obojí svádí k smyslnosti a bývá příčinou mnohých hříchů. Leckterá jinak hodná osoba ani netuší, kolik působí hříchů u mladých lidí svým moderním úborem — krátkým, vystřiženým, průsvitným. Protestantský vychovatel F. V. Foerster pronesl tento úsudek: „Moderní člověk dostává se ohledně mravních názorů — aniž by to věděl nebo tomu chtěl — do područí polosvěta. Netřeba se proto diviti, že naše ženy a dívky nedovedou již rozeznávati v otázce strojení to, co jest cudné a slušné, od nejhrubších dvojsmyslností."

Těžko rozhodnouti, kde jsou zde hranice mezi hříchem těžkým a všedním, co nutno nazvati velmi a co poněkud hříšným strojením.

Budiž tedy snahou všech zbožných žen a dívek, aby si co do strojení nedaly pohanským světem a výmysly krejčové diktovati úbor, který se nehodí k jejich křesťanské důstojnosti. I když se proto budou snad méně líbiti moderní společnosti, co na tom? Razí cestu lepším mravům a šťastnější budoucnosti našeho národa.

Imprimatur. Nr. 902. Olomucii, die 18. Januarii 1930.
Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod č. 25.601-III. z 18. července 1927. — Vydavatel Exercíční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskem Společenské tiskárny v Přerově.

„Životem“ číslo 53. Cena 50 h.
II. vydání.

„Ano, Otče!“

Mladý pekařský učedník tvrdil, že jeho mistrová jest svatá. Byl celý nadšený.

„Povídám vám, kdyby ta nebyla prohlášena po smrti za svatou, to již by nebylo v pořádku.“

„A podle čeho poznáváš, že jest svatá?“ ptali se ho.

Osmnáctiletý mudrc prohlásil důležitě: „Víte, z toho, že vždy hledí radostně. Čím větší má kříže a utrpení, a těch má opravdu ažaž, tím jest veselejší. Zpívá si při tom a říkává: „To posílá Pán Bůh.“

Mladík se rozohňoval: „Kdyby naší mistrovou vedli na mučednickou smrt, byla by, myslím, nejveselejší. A při tom jest tak prostička, nikdo na ní nic nepozoruje. Ale všichni o ní říkají, že je velice hodná, svatá.“

Učeň zvěděl cosi z její dívčí minulosti, — cosi, co rázem změnilo její život. Hned vypráví: „Říkají, že kdysi nebyla hodná. Ale od svého prvního a jediného poklesku je prý docela jiná. Od té doby prý pokládala za povinnost, aby byla všude nejposlednější ze všech a aby volila pro sebe vždy

věci nejobtížnější. Když jeden vdovec hledal pro své sirotky novou matku, dala mu na přímluvu dobrých lidí své slovo s podmínkou, bude-li jí možno co možná denně choditi na mši svatou. V novém domově nenašla ráj. V nepatrné živnosti se ubytovala nouze, dospívající děti si nevlastní matky dosti nevážily. Ale nikdy nebylo slyšeti nářku z úst té ženy. Čím větší byl kříž, tím tišší byla její ústa a tím radostněji zářival její pohled."

* * *

Tak to tedy bylo? Když v mladistvé neprozřetelnosti Pánu Bohu jedinkrát zavzdorovala, potrestal ji milosrdný Bůh, a tím trestem ji tak obrátil, že od té doby vždycky souhlasila s vůlí Boží.

„Ano, Otče!" Kdo v křížích a bědách dovede tak mluviti, ten ve všem utrpení oplývá štěstím.

Četl jsem jednou, jak jest možno kříž okamžitě odložiti, nebo jej aspoň učiniti lehkým a snesitelným. Myslím si, že se pekařka o takovém prostředku také někde dočtla.

Zajímalo by vás to? Kdo klade trámec své vlastní vůle přes hlavní trám vůle Boží – ten má kříž. Vzdorovité *ne,* pronesené Pánu Bohu, dělá kříž. Položíme-li příčný trámec své vlastní vůle vedle hlavního trámu Boží vůle, – již to není kříž. Kdo ve všech věcech srovnává svou vůli s vůlí Boží, kdo volá vždycky k vůli Boží *„ano"*, ten je šťasten a nikdy nepociťuje kříže.

Četl jsem kdesi, že jeden mladý řeholník dělal tolik zázraků, že mu to jeho představený musil

zakázati. Hrozil mu přeložením, neustane-li rušiti klášterní klid, neboť klášter býval zrovna obléhán ubožáky, kteří hledali u něho pomoci. „A vůbec," pravil, „nechápu, odkud tu zázračnou moc máte. Snad se sám nepokládáte za svatého?"

Mladý řeholník sklonil hlavu a mlčel.

„Co vlastně děláte tak zvláštního?" povýšil představený hlas. „Nezdá se mi, že byste byl lepší než my ostatní. Nezůstáváte v chóru déle než my, ani se přísněji nepostíte než spolubratří. Řekněte mi dnes konečně pod poslušností, čím v sobě budíte tu nepohodlnou zázračnou moc."

Mladý řeholník odvětil, že sám žasne neméně než představený a spolubratří a že skutečně sám si nemůže vzpomenout na žádnou zvláštní zásluhu.

„Vstáváte dříve než ostatní bratří?" ptal se představený.

„Ne, důstojný otče."

„Konáte tajně s povolením zpovědníka nějaké přísné kajícnosti?"

„Ne, důstojný otče. Něco snad" – vzpomínal zamyšleně. „Uznávám a shoduji se při všech příhodách s vůlí Boží. Snad právě to se Pánu Bohu na mně líbí. Říkávám vždy s Kristem Pánem: „Ano, Otče, tak se Ti zalíbilo." – Představený se vyptával dále: „Když se nedávno v noci vloupali zloději do sakristie a pokradli všecky kalichy, takže toho hrozného rána jsme nemohli ani sloužit mši svatou a celý klášter byl ve velikém rozčilení, nebyl jste rozrušen?"

„Ani trochu, důstojný otče."

„Prosím vás", řekl prudce představený, neboť všecka trpkost toho dne se v něm opět probudila, „snad nebyla tato svatokrádež také vůlí Boží? Pokládáte to za možné, aby sám Bůh chtěl svatokrádež?"

Mladý řeholník odvětil: „Bůh svatokrádež nechtěl, jen dopustil, že zločinná ruka spáchala ten hřích do nebe volající. Zločin musíme usmířiti, zločince doporučiti milosrdenství Božímu a těžkou škodu uznati za vůli Boží."

Udiven ptá se představený: „Tedy vy se na zločince ani nehněváte?"

„Nikterak, důstojný otče. Spíše jich srdečně lituji."

Tu se představený již nedivil, že Bůh skrze toho řeholníka činil tak nápadné divy, a poznal, že při vší své prostotě je skutečně veliký světec. Ten pekařský učeň by byl žádal, aby papež takového muže po smrti jistojistě prohlásil za svatého.

Kdo říká vždy k vůli Boží pokorně *„ano"*, jako ten řeholník a ta pekařka, ten jest podle přesvědčení a podle siláckého výrazu toho učně *hrozně svatý*.

Myslíš jinak? – Já myslím totéž, co ten učeň.

„Ita, Pater! Ano, Otče!" Mat. 11, 16.

Ne!!

Tímto rázným slovem začíná křesťanství, – jsouc následováním Pána Ježíše. „Chce-li kdo jíti za mnou, chce-li býti mým učedníkem, musí vyříknouti nejrozhodnější *„ne"*, zapříti své já."

Smutně se zamýšlíme: Ale to jest těžké. Naše celá bytost se vzpírá proti sebezáporu. Zvlášť v naší době. Proč pořád boj? Což jest svět tak špatný? Což nestvořil svět sám Pán Bůh a neřekl, že jest dobrý? A teď tomu má být zcela jinak? Že musíme bojovati proti světu? Abychom svět získali, musíme jej prý *opustiti.*

Ale to všecko se jen tak zdá. Ježíš Kristus, Syn Boží, vyslovil po hříšném pádu lidí první svaté, radostné, uctivé *ano,* svolil, že se vtělí pro naši spásu; k němu mohou a musí přizvukovati všichni jeho bratří a sestry.

Lidvina řekla nejprve ne, pak ano.

S počátku říkala *ne.* Bylo to příliš kruté.

Poslyšte! Narozena r. 1380, jako jediná sestra osmi bratří, hýčkané dítě zámožných rodičů, neobyčejně krásná, takže již ve 13 letech se takřka musila brániti nabídkám k sňatku, cítila vždy tajemnou touhu po panenství, zasvěceném Bohu. Každého nápadníka odmítala statečně. Ale zda by byla mohla vytrvati v svém *ne,* když jí otec sice ponechával svobodu, ale byl stále zachmuřenější při jejím stálém tvrdošíjném *ne?* Tu musil pomoci Bůh.

„Svatá Matko Boží Schiedamská," modlívala se urozená panna před zázračným milostným obrazem svého rodného města, „pomoz ty mně, abych se nelíbila již žádnému muži." Někdy se modlíme o věci, nad nimiž pak žasneme, tak jsou veliké.

Bůh vyslyšel modlitbu panny. Nehodou při

zimním bruslení na svátek hromnic upadla Lidvina a zlomila si žebro na pravé straně. To byl počátek tajemné nemoci, proti níž bezmocně bojovali nejslavnější lékaři a která trvala 38 let až do její smrti. Ale Lidvina nikterak nesouhlasila s tímto násilným rozluštěním. Bylo to, jak již řečeno, příliš kruté.

„Lidvino, tu nemoc poslal Pán Bůh. Přece se pokorně oddáš do vůle Boží!"

„Ne," brání se patnáctiletá dívka, „já chci, já budu, já musím býti zdráva!"

„Ale, chce-li tě Pán Bůh míti nemocnou?"

„Ošklivá chci býti ráda, ale nemocná ne!"

„Lidvino, lékaři podniknou rádi všecko, aby tě uzdravili, rodiče se nehrozí obětí – zavolali nejslavnějšího lékaře až z dáli –, ale což nevíš, že ten zbožný lékař z Delf tu řekl, že ta nemoc zůstane již stále, ale že bude pro tebe milostí?"

Malá trpitelka vzdoruje. „Prosila jsem Pannu Marii Schiedamskou, abych mohla žíti k radosti jejího božského Syna vždycky jako panna. Ale stále trpěti, nic nedělati, rodičům býti na obtíž, a to na vždy – na vždy – ne, to je nesnesitelné!" Netrpělivě chce z jednoho pokoje do druhého. Již vystřídala všecky pokoje. Jest jí tak, jako by se chtěla vystěhovati sama ze sebe. Nemoc pokračuje nemilosrdně dál. Stále méně potravy mohla přijímati. S počátku mohla snésti aspoň kousek pečeného jablka. Pak požívala již jen tekutiny. Posledních 19 let žila úplně bez potravy a beze spánku, posilována jen sv. přijímáním, které ještě k tomu

podle tehdejšího obyčeje nesměla přijímati příliš často. Její mladistvé tělo pokrylo se vředy. Nebylo pochyby. Lidvina vedla přes vnější své podrobení skrytou válku s Bohem. Pravda, že se Pánu Bohu nabídla, ale nikoli v takovém rozsahu. Když mu ochotně podala prst, neměl přece proti její vůli uchvátiti celou ruku. Byla příliš dobře vychována a příliš zbožná, aby se s veškerým úsilím nepodrobila nutnosti, ale její celá bytost stále se vzpírala, což někdy propuklo v zjevný protest. Modlila se. Marně. Zavolala všecky své známé, aby se modlili s ní. Ach, co vlastně chce? To, co chce přirozeně každý mladý člověk, — něčemu se naučiti, pracovati, sebe zaopatřiti, jiným pomáhati. Což má ona, osmnáctiletá dívka, stále a stále býti břemenem svých lidí, nebo dokonce cizích? A její plány? Přece její plány nebyly ani trochu světácké! Což je to něco přílišného, že chce do kláštera, když se nechce vdávat? Do kláštera? Marné sny, ubohé dítě! Kdo chce do kláštera, musí býti především zdráv. A ty???

Proto se všichni modlí a konají jednu pobožnost za druhou. Marně.

A tak ležela již tři léta v beznadějné malomoci, čím dál tím ubožejší a nemohoucnější, churavá více duševně než tělesně — se svým mladistvě bouřlivým „ne". Najednou nastal převrat. Byla to únava? Byla konečně zdrcena všemocí Boží vůle, že již nedovedla říci „ne"? Bylo to šeré zoufalství, jež zachmuřeně a mlčky se vzdává nutnosti, vidouc zataraseny všecky východy? Zpovědník, který

vždy mluvíval o úplné odevzdanosti do vůle Boží, došel konečně sluchu. Radil jí, aby hledala svou spásu jen v ranách Ježíšových, aby rozjímala o utrpení Kristově. Činila tak, a to čím dál tím horlivěji. Odtud zazářilo světlo, jakého posud nikdy nepoznala. Tu konečně pronesla nádherné slovo, které zázračně změnilo její osud. To slovo jest jedním z nejkratších slov, ale tají v sobě celý svět. Jak zní? – – – Zní: *Ano.*

A tu se stal div. Světnice, v níž ležela chorá, stala se jí nebem. Lidé kolem ní stali se anděly. Bolesti ztratily svůj osten a proměnily se většinou v sladkou útěchu. Dlouhé bezesné noci staly se přeblaženými okamžiky věčnosti. Teď věděla, že Pán Bůh chtěl vyplniti její dívčí modlitbu právě jen božským způsobem, tu modlitbu, kterou konala pod neodolatelným tlakem božského vyvolení. Měla býti Boží nevěstou. Vždyť odjakživa měla ten úmysl; jenom se bránila proti násilné moci, kterou ji chtěl Pán Bůh donutiti, aby byla nevěstou v utrpení:

„Co mě tak laskáš, vineš k sobě?
Nechci to snášet, zlobí mě to:
pusť mě přec, pusť mě, prosím tebe.
Pravda, chci býti milována,
laskána být a celována,
ale jen tehdy, když já chci!"

Thompson.

O to šlo celá tři léta. Teď konečně chtěla sama. Po celých 34 let neměla teď pro Pána Boha již ani jedno *ne.* Jako Ježíšova nevěsta byla s Ním

úplně zajedno. Chtěla s Ním to, co chtěl Otec, a její stálá modlitba byla: „Ita Pater! – Ano, Otče!"

Když roku 1433 umřela, zmizely s její tváře všecky rány. Kvetoucí ležela v rakvi v své někdejší mladistvé kráse jako Kristova nevěsta zkrásnělá utrpením. To *ano* jest hlubokým tajemstvím svatosti.

Umění čekati.

Sv. František Borgia zažil jednou podivnou blaživou radost. Bylo to v noci a v zimě. Jako pozdní poutník přišel k cizímu klášteru a zazvonil. Ale zdálo se, že zvonek buď nedoléhal, nebo že bratr vrátný příliš tvrdě spal. Svatý představený tedy musil zazvoniti po druhé, ovšem silněji než po prvé. Opět marně.

Jsme-li nuceni čekati, zdají se nám minuty dlouhými, zvláště v takovém postavení, v noci a v zimě. A k tomu ještě začalo sněžiti.

Kde jest vrátný? Má snad vznešený host ještě i hlomoziti a křičeti? Věru to je nedbalost. Zda nepropukne bouřnou nevolí kdysi právem obávaná energie někdejšího vévody z Gandie?

Ale svatý generál zdál se v myšlenkách úplně vzdálen od nepříjemné skutečnosti. Jedna myšlenka ho plnila rozkoší. Vztáhl ruce, jako by chtěl v lásce zachytiti miliony sněhových vloček, a myslil při tom: „Jak něžná to laskavost, být vlastní rukou Boží hrudován sněhem!"

Řekneš „autosugesce!" Budiž. Ale jest to více než autosugesce. Jest to uchvácení Kristem, jest to

přemožení nevrlého *ne* hudbou radostného *ano*. Kdo způsobil tuto nepříjemnost? Kdo nechal generálního představeného čekati? Otec nebeský. Ano, Otče, – Ty, – Ty milovaný Otče! Kdo sype laskavou rukou jemňoučké vločky sněhové a nechává je tiše sletovati na nočního poutníka? Otec. A zde jest skutečně osvícený a svatý člověk, jenž Otci rozumí. Jak často jsme i my v podobném postavení. – Zda máme i my své blažené a srdečné: „Ano, Otče"?

* * *

Sv. Gertrudě hleděla její sladká, bohumilá duše z očí. Jako nenávistné pohledy přímo probodávají, tak nás laskavý pohled přímo objímá. Oči mohou prositi, žádati, rozkazovati, lichotiti, usmívati se, obviňovati, odpouštěti, plakati, křičeti, aniž je při tom třeba ústy sebe nepatrněji pohnouti. Oči dovedou také někdy skrývati, zatajovati, ano i lháti, často jsou však upřímnější než ústa, jejichž slovní pozlátko pak usvědčují z falše. Dovedou býti lhostejnými, unavenými, chladnými, mrazivými, vášnivými, vroucími, žhoucími, dovedou odvážně dobývati nebo bezmezně zoufati.

Jemná duše sv. panny Gertrudy soustředila se žíznivě v jejích očích, když pohleděla na sv. hostii a Pán Ježíš jí zjevil, že ten pohled, jímž zbožné, věřící duše hledívají na sv. hostii, jest mu milý. „Kdo tak činí," pravil jednou, „získává tím vždy nový stupeň nebeské blaženosti. V budoucím patření na Pána Boha bude obdařen zvláštními milostmi

podle zbožného a vroucného pohledu, jejž upínal na sv. hostii za svého pozemského života, nebo podle touhy, již po ní cítil." Vždyť ten pohled není nic jiného než z hloubi duše proudící radostné *ano*.

Blahoslavený Julian Eymard, zakladatel Kněží nejsvětější Svátosti, (nar. 1811, zemř. 1868) předepsal pro kněze své kongregace tři adorační hodiny denně před nejsvětější Svátostí, jednu dopoledne, jednu odpoledne a jednu během noci. Apoštolských prací měli členové přijímati jen tolik, aby nebylo omezováno veliké dílo klanění nejsvětější Svátosti.

Eymard sám byl veliký klanitel. Jak se při tom choval? Klečíval nepohnutě celé hodiny, oči upřené na svatou hostii. Nemýlím-li se, předepsal ten způsob adorace i kněžím své kongregace. Mnozí klopí oči, ano sklání hluboko hlavu – nevytýkám jim to, poněvadž to činí jistě z hluboké úcty. – Ale dlouhý, neodvratný pohled lásky P. Eymarda, upřený na svatou hostii, jest jistě lepší. První způsob má původ ve sv. bázni, druhý ve svaté lásce. První způsob myslí více na vlastní nehodnost, druhý na láskyplnou přítomnost Boží. Jest to jásavé, blažené *ano*.

A co říká církev sama? 18. května 1907 vydal papež Pius X. odpustky 7 let a 7 kvadragen, když při pozdvihování, nebo když jest vystavena velebná Svátost, hlavu neskloníme, nýbrž zůstaneme klečeti vzpřímeni a hledíme na sv. hostii s modlitbou: Pán můj a Bůh můj! Nestačí tedy střelná mod-

litba, nýbrž musíme se dívati na sv. hostii. Sv. církev činí to druhou podmínkou, abychom získali odpustky. Přeje si tedy, abychom tak činili. Chápeme. Proč zdvíhá kněz při pozdvihování svatou hostii? Proč ji vystavuje v monstranci? (Ostensorium – ostendo – ukazuji). Snad abychom skláněli tvář a zakrývali ji dlaněmi? – Nikoli. – Abychom svatou hostii viděli.

Lidé bez obrazivosti.

„Byl jeden svatý muž," četl jsem, „ten byl tak prost obrazivosti, že mu žádná představa neutkvěla v paměti." – – – Také my bychom se měli odlučovati od marností světských, aby věci zevnější nepůsobily na nás žádným dojmem, nezůstavovaly v nás žádný obraz. Jeden z mých dávno zesnulých učitelů vypravoval o jednom mladším kapucínovi, který jako generální kustos při generální kapitole v Římě neopouštěl vůbec kláštera, nýbrž trávil raději všechen volný čas v modlitbě v chóru před Nejsvětějším. A byl přece po prvé v Římě a nemohl jistě doufati, že se tam v dohledné době opět dostane.

Byl snad ten muž jen lhostejný? Žasl jsem tehdy a přál jsem si, abych i já byl tak soustředěn v Bohu, abych ke všemu mimo Něho, i k věcem nejkrásnějším a nejsvětějším, byl lhostejný.

* * *

A jest to pravá zbožnost? Ten zbožný řeholník „pokládá skutečně všecko za bláto, aby Ježíše

Krista získal." Meška v Římě, kam touží tak mnozí marně, – ne ze zvědavosti, ale z nejvznešenější křesťanské touhy – a on to neuznává za hodno námahy, aby navštívil nejen některou galerii, nýbrž ani některé z posvátných míst. Chce se umrtvovati? Nemyslím. Domnívám se spíše, že se skutečně o to o všecko ani trochu nezajímá, protože jeho jedinou touhou a jediným velikým zájmem – jest Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti.

Což jest církev skutečně nepřítelkou umění a kultury? Vždyť právě Řím jest nádherou svých kostelů a uměleckých pokladů důkazem, že sv. církev budí život a schvaluje kulturu. Což v těch neblahých dobách, kdy protestantismus oloupil nesčetné katolické kostely o umělecká díla a v kalvinské obrazoborecké zuřivosti v Holandsku a jinde zpustošil katolické chrámy, nezdobil právě tehdy nejslavnější katolický malíř ve službách církve Rubens holandské katolické chrámy svými nesmrtelnými skvělými obrazy? Vše, co jest na světě pravdivé, krásné, čisté, vše, co na sobě nese pečeť božství, jest v své nejvnitřnější bytosti katolické a jest sv. církví pěstováno. Ale přes to, – jestliže tento kapucín dával přednost drahocenné kráse ve svatostánku v klášterním chóru přede všemi jinými krásami a zajímal se jednostranně jen o ni, – má sv. církev pochvalné porozumění pro toto krásné pojetí vznešené duše, která jistě v Boží škole zasedá na předním místě.

„Příteli," přichvátal jeden duchovní k faráři jisté obce, „již tak záhy zrána musím použíti tvé

velikomyslnosti. Potřebuji," pokračoval s úsměvem a tajemnou důležitostí v tváři, „potřebuji nejdrahocennější věc z tvé farnosti." – „Nejdrahocennější věc?" přemítal farář a hádal. „Potřebuji," ukončil příchozí krátce dlouhou řadu různých dohadů, „potřebuji Nejsvětější. Na nejzazší hranici své farnosti jsem právě našel těžce nemocného, kterého musím ihned zaopatřiti."

Nejdrahocennější věc ve farnosti, největší poklad v ní! Že to panu faráři hned nenapadlo? Což neužíval běžně toho řečnického obratu v kázáních, v katechesích, ve zpovědnici a v soukromých rozmluvách? A nyní, když to uslyšel v obyčejném životě, byl zcela zmaten. – Zda by ten řeholník, který prakticky pokládal svatostánek za nejdůstojnější a nejvábivější ze všech vzácností, jen chvílinku se byl rozpakoval? Domnívám se, že by instinktivně byl zvolal: „Ježíš Kristus jest největší poklad naší farnosti!"

Všichni světci vyslovují s Kristem Pánem divuplné „ano, Otče". Vědí více než my, vědí, že v každém tvoru čeká na nás Pán Bůh, při každém kroku nalézají Boha, s jásotem dávají přednost těm tvorům, v nichž Pána Boha nalézají lépe, a znenáhla se tak stávají podivně prostými. Ten kapucín hledal Boha také s počátku v bohoslovných knihách a v rozjímavých spisech, čítal s počátku mnoho a chtivě, znenáhla však potřeboval čím dál tím méně knih, konečně nepotřeboval knih vůbec. Zároveň narážel stále na větší obtíže při říkání ústních modliteb a vyslovování předepsaných

slov, měl stále méně rozmanitých myšlenek; konečně měl jedinou myšlenku, tak jako Pán Bůh sám má jen jednu jedinou, ovšem že nekonečnou myšlenku.

Milý neznámý spolubratře! Milujete Pána Ježíše? – Ano!

Milujete Otce jako „Ježíš Kristus v Duchu svatém"? – Ano!

Milujete „život v Ježíši Kristu"? – Ano! Kristus Pán jest mi životem a smrt je mi ziskem. Čím víc umírám, tím víc vlastně žiji. Když jsem nejnepatrnější, jest Ježíš Kristus ve mně největší, – až úplně umru, přiblížím se nejvíce pravému životu. Volám tisíceré *ne* všemu, co mě zdržuje od Ježíše Krista.

„Pane můj a Bože můj! Odejmi ode mne všecko, co mě zdržuje od Tebe!

Pane můj a Bože můj! Dej mi všecko, co mě s Tebou spojuje!

Pane můj a Bože můj! Odejmi mě mně samému a dej mě úplně Tobě!" Blahosl. Mikuláš z Flüe.

Při prádle.

Líbezná sv. Terezie Ježíškova neměla potíží se sesterskou láskou. A přece jí jednou bylo něco velmi obtížno. Bylo prádlo. Praly se kapesníky. Možno, že statná sestra laička, s kterou pracovala, jí byla méně nakloněna, nebo že se jí zdála mladá sestřička příliš neobratnou, zkrátka milá silačka pracovala jako drak a prala tak bezohledně, že stříkala stále všecku špínu z prádla sv. Terezii

přímo do obličeje. Rádi uznáváme, že taková bezohlednost spolupracovnice jest pro nervosní lidi nesnesitelná. Ale svatí nesmějí býti nervosní. Malá světice mělá těžký výběr. Měla prostě odejíti? Nebo měla neopatrnou spolusestru upozorniti, že jest to pramálo chutné neustále cítit, jak člověku stéká špína z prádla kolem úst? Anebo měla prostě jednati sama právě tak bezohledně, tlouci do vody, až by špinavá pěna stříkala té sestře do tváře?

1. P. Faber píše, že trpělivost jest poslušnost člověka vůči Pánu Bohu za každých okolností. Poslušnost jest souhlas.

2 Ježíš Kristus vyžaduje k svému následování, abychom pro své „já" měli drsné „ne", („zapři sebe sám") – – ale pro „vůli Otce" abychom měli právě tak přívětivé „ano" („vezmi kříž svůj") v následování Pána Ježíše.

3. Kdo kříži přisvědčuje, t. j. kdo se v kříži nevzpírá, ale ochotně a vděčně přijímá vůli Boží, ten již ani nepozoruje svého kříže pro vnitřní blaženou radost.

4. Stává se nezřídka, že velikomyslně přijímáme a neseme veliký Kristův kříž, jejž musíme nésti, kdežto při malé oběti zklameme. – V malých úlohách se vidíme neradi.

5. Nejjemnější forma souhlasu zní: „Děkuji! Děkuji!"

Sv. Terezka pochopila i v těchto okolnostech ihned Pána Boha a pociťovala vyznamenání, jímž ji Pán Bůh v jednání té spolusestry tak poctil.

Vždyť Kristus Pán blahopřál kdysi své učednici sv. Markétě Marii Alacoque, která tolik trpěla neporozuměním svých spolusester, že k jejímu křižování používá tak vznešených nástrojů. „Nebránila se vzdornou myslí proti laskavému náručí."

On lituje svých dobrých skutků.

Navštívil jsem kdysi umírajícího, který až do své smrti skýtal příklad neobyčejné zbožnosti. Najednou však měl výčitky svědomí. Stále ho znepokojovala roztržitost v modlitbě. „Kdybych se byl tolik nemodlil," vzdychal, „neměl bych nyní na svědomí tolik roztržitostí. Můj soused, jenž jest také nemocen, mě ujišťuje, že nemá pro to žádných obav, poněvadž vždy při počínající roztržitosti ihned přestal s modlitbou."

Podařilo se mi bez obtíží umírajícího upokojiti.

1. Duchovní život má pět stupňů. Dva z nich jsou *ne* a tři *ano*. Ty dva stupně *ne* slovou: Raději zemříti, než se dopustiti dobrovolně smrtelného nebo lehkého hříchu. To jsou však dva nejspodnější stupně. Tři vyšší stupně jsou *ano*.

2. Tři stupně *ano* jsou: 1. Všecko z lásky. 2. Vždy věc dokonalejší. 3. Vždy věc těžší.

3. A právě na těch stupních *ano* to záleží. Pouhé záporné stanovisko k hříchu nečiní člověka svatým. Kdo „nehřeší", ten není ještě proto svatým. Sv. Ignác byl positivní. Byl mužem slova „ano, Otče!" Zajisté se nevrhal v bezhlavé, nepromyšlené horlivosti do takových výprav za dušemi, které by snad jeho samého byly uvrhly

do zkázy. Ale vzdáleného nebezpečí hříchu se nehrozil, když jen mohl pracovati pro Pána Ježíše. Kdysi řekl, že chce raději dále pracovati na spáse duší v nebezpečí hříchu, než umříti ihned s jistotou, že půjde přímo do nebe.

4. Pán Bůh připouští malé nedostatky, protože nám spíše prospívají než škodí. Kdo vybuchne v nerozvážná slova, ale hned potom to uzná a toho lituje, asi sotva urazil tou slabostí Pána Boha, ale vzbuzením lítosti, kterou by jinak byl nevzbudil, získal k tomu ještě mnoho a mnoho.

5. Sv. František Saleský se horlivě snažil o tento duševní stav a volil pro to tyto výrazy: „Milovati více poslušnost, než báti se neposlušnosti." – „Nemíti žádných chyb není ještě žádnou ctností." – „Všecko z lásky, nic z donucení!" –

Vstaň a jez!

Osamělý poutník v poušti byl unaven putováním a útrapami. Položil se pod jalovec, odhodlán tam umříti hladem. Svou malomyslnou, zoufalou duši vylil do slov modlitby: „Ó Pane, mám toho již dost. Vezmi duši mou k sobě." To bylo ostré *ne.*

Pak usnul. Brzo však ho vzbudil anděl Páně řka: „Vstaň a jez, neboť máš ještě dlouhou cestu před sebou."

Prorok Eliáš – to byl on – se vzchopil a jedl chléb, jejž mu podal anděl a nová odvaha proudila v jeho duši a svěží síla v jeho údech. Vstal a šel posilněn tím pokrmem čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

Zázračný to chléb, když působí takové divy!

Na našich oltářích leží mnohem zázračnější a mocnější chléb, určený nám za pokrm: chléb sv. Eucharistie. Stáváš se znaveným, malomyslným, zoufalým na své životní cestě, jímá tě úzkost, zda šťastně dosáhneš svého životního cíle. Vstaň a jez, jez často, jez denně, a svatá božská síla se v tobě rozproudí. „S Bohem v sobě" přejdeš jistě všecky těžkosti, dojdeš k hoře Boží, k Pánu Bohu samému.

Pojďme k Líbeznosti.

Roztomilá legenda vypravuje:

Když Kristus Pán žil v skrytu v Nazaretě, vábila jeho líbezná a mírná bytost obyvatele městečka mimoděk k sobě. Když je tížila starost a strast, říkávali: „Pojďme k Líbeznosti, abychom se potěšili." A všichni, kdo přišli se svým utrpením a se svými starostmi k pokornému tesařovu schovanci, byli potěšeni a rozradováni, když jen pohlédli do jeho mírného, láskyplného oka, když mohli vyslechnouti slovo jeho úst. (J. Förster.)

„Pojďme k Líbeznosti, abychom se potěšili." Ne, učiňme více! Přijměme Líbeznost, Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti. Poneseme pak v sobě božský pramen radosti, budeme zářnými, radostnými dušemi.

Jeden šlechetný biskup píše: „Krista Pána nositi v sobě, žíti spojen v čistém srdci s ním, jest nejvnitřnější radost, toť tajemství zářivých, radostných duší. Kolik lidí kráčí temnotami a strastmi života bezradostně, a Pán Ježíš chce, abychom byli záři-

vými, radostnými dušemi. On sám chce býti „zářivou silou" naší bytosti.

Ale, kdy budeš hoden, přijmouti takovou svatost?

Jeden horlivý řeholní bratr byl přítomen velmi zbožně mši svaté a připravil se při ní na svaté přijímání. Najednou spatřil po proměňování v rukou kněžových místo svaté Hostie samého Pána Ježíše, přibitého na kříži a ronícího z ran na nohou hojnou krev. To ho naplnilo takovou bázní, že se neodvážil jíti k svatému přijímání. Pod dojmem toho, co viděl, setrval po mši svaté ještě nějaký čas na modlitbách. Tu se mu zjevila svatá Panna a ptala se ho, proč nepřijal ve svatém přijímání jejího milovaného Syna

Dobrý bratr odpověděl, že se pokládal za nehodna té milosti. Matka Boží mu pravila: „A kdy budeš toho hoden, přijmouti takovou svátost? Pros mého Syna, aby tě připravil, a nevzdaluj se nikdy podle svého nápadu od svatého přijímání."

Hodni svatého přijímání nejsme nikdy. – Ale jest nám ho tolik třeba! Čím jest člověk zralejší a lepší, tím více cítí svou nehodnost, tím více cítí jeho potřebu. Jako se tlačí chudák k dobrotivému boháči, tak se snažme v své ubohosti protlačiti se k Pánu Ježíši. Vždyť na nás volá: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím."

Pojď, postav se na mé místo!

Byla právě hodinka svatého přijímání.

Sv. Gertruda, horlivá řeholnice, planoucí láskou

k Pánu Ježíši, zažila to, co tak mnozí z vás už zažili: cítila se ubohou, tak docela nehodnou svatého přijímání.

Nejíti tedy k svatému přijímání?

Ó ne! K tomu byla příliš osvícena, aby tak jednala. Ale učinila něco jiného. Aby svou ubohost zakryla, šla si vypůjčiti poklady. A šla hned k matce a pokladnici milostí, k Panně Marii. Prosila ji s dětinnou prostotou a se svatou odvahou, aby Matka Boží obětovala své ctnosti a zásluhy za ni, aby Pán Ježíš, až vstoupí do jejího srdce, našel v něm zalíbení.

Sotvaže se tak pomodlila, uzřela, jak nejsvětější Panna povstala, stanula před tváří nejsvětější Trojice a obětovala své přednosti a zásluhy, jimiž se v den svého nanebevzetí Pánu Bohu tak zalíbila Pak zavolala svatou Gertrudu slovy: „Pojď, vyvolená, a postav se na mé místo se všemi ctnostmi, jimiž jsem se tak zalíbila nejsvětější Trojici, aby také v tobě, pokud jest to možno, měla zalíbení."

S úžasem ptala se světice, kterými zásluhami dosáhne té milosti.

Maria odpověděla jí s mateřskou laskavostí: „Třemi věcmi staneš se toho schopnou:

1. Pros mne pro nevinnou čistotu, kterou jsem připravila v svém panenském těle příjemné sídlo Synu Božímu, o očištění ode vší poskvrny skrze mne.

2. Pros mě pro hlubokou pokoru, pro niž jsem byla povýšena nade všecky kůry andělské, o náhradu všech svých nedbalostí.

3. Pros mě pro nevýslovnou lásku, která mě spojila nerozlučně s Bohem, aby ti byla dána plnost mnohonásobných zásluh." –

Sv. Gertruda učinila, jak ji nebeská Matka poučila, a na křídlech důvěry a vroucí touhy dospěla na „místo nejsvětější Panny".

Můžeme a máme tam také dospěti. Sám Pán Ježíš si toho toužebně přeje a přijímá v své dobrotivosti pravdivou a čistou touhu našeho srdce jako skutek.

„Když přijímáš Nejsvětější," pravil k sv. Mechtildě, „přej si největší lásky, jakou kdy který světec ke mně choval, a já přijmu tvou lásku tak, jako by se rovnala tvému přání." Největší láska, jakou kdy který světec k Pánu Ježíši choval, jest láska Matky Boží.

Drahocenné chvíle.

„Každá minuta času jest poklad pro věčnost," říkával Don Bosko. Žádný čas není tak drahocenný jako čas po svatém přijímání. To jsou skutečně nejdrahocennější okamžiky našeho života.

Pán Ježíš je v nás. Musili bychom míti vznešenou, svatou láskou planoucí duši Pána Ježíše, abychom úplně pochopili, co to znamená. Můžeme však jenom tušiti, toužiti a prositi, aby nám Pán Ježíš dopřál porozumění toho, porozumění čím dál tím bohatší a hlubší.

Ctihodný Jan z Avily byl jednou tázán, který čas jest nejpříhodnější k dosažení velikých milostí od Pána Boha.

„Čas přímo po svatém přijímání," odpověděl.

Svatá Magdalena z Pazzis neustávala povzbuzovati své duchovní dcery k věrnému využití milostiplné doby po svatém přijímání.

„Nejvhodnější doba, abyste mluvily s Pánem Bohem, slyšely jeho hlas a učily se od něho sloužiti Mu podle Jeho svaté vůle, jsou okamžiky, v nichž nosíte toho nebeského Hosta v sobě. Buďte tedy pozorny na jeho hlas, neboť ten, jehož vyučuje Pán Ježíš, nepotřebuje jiných knih ani poučení."

A pokračovala:

„Využijte té svaté doby úplně k myšlenkám a úkonům lásky, chvály a díků. Oddejte se úplně jeho svaté vůli a zalíbení. Chovejte velikou touhu oslaviti nejsvětější Trojici a pomoci všemu světu Svátostí oltářní."

Drahocenné okamžiky po svatém přijímání jsou mně i tobě a nám všem k volnému užití. Využijme jich! Pán Ježíš a jeho dítě, naše duše radostná, zarmoucená, statečná, zoufalá, křížem zkrušená, láskou planoucí, chladná, důvěřující, ustrašená, my dva!

Jsem u Pána Ježíše a on u mne. Vše mu v té hodině řeknu, jemu si postesknu, jeho o všecko poprosím, jeho se na vše otáži, jemu za vše poděkuji! A jako vznešené, bezstarostné dítě Boží, které ví, že má milujícího otce, budu mysliti jenom na dnešní den, na jeho radosti, na jeho svízele a úlohy. Vždyť zítra přijde opět Pán Ježíš s celým bohatstvím své milosti!

Kterou z milostí ti může Pán Ježíš odepříti?

Krásně a pravdivě píše M. de Segur:

„Nemůžeme udati hranic milostí, které se rozlévají do našich duší z nejsvětější Svátosti. V svatém přijímání máme totéž posvátné Tělo, které způsobilo zázraky evangelia, které uzdravovalo nemocné a Jairově dceři navrátilo život. Přijímáme probodené Jeho srdce, které obsahuje všecky poklady lásky a smilování. Člověče, pomni, kterou milost ti může Pán Ježíš odepříti?"

Ne, žádnou milost, která slouží k našemu dobru, neodřekne Pán Ježíš po svatém přijímání. Musíme však o to prositi s pravou věrou, s pravou touhou, s opravdovou důvěrou.

„Duše plné důvěry jsou lupičky mé milosti," pravil Pán Ježíš k sestře Benigně Konsolatě a dodal k tomu, že duše plná důvěry mu působí nevýslovnou rozkoš.

Přijímej nejsvětější Svátost a důvěřuj – a duše tvá bude zahrnuta milostmi. V síle svatého přijímání můžeš pak po celý den radostně přisvědčovati vůli Boží.

Bůh jest s námi!

Jako zadržovaný jásot zní to z jedné zprávy ze země mučednické církve mexické:

„Bůh jest s námi!" To jest výkřik našinců při pohledu na pronásledování. „Přisahali jsme a voláme: Chceme hájiti náboženskou svobodu až na smrt. Přes všecky atentáty a pronásledování našich nepřátel vyplníme průlom. Bůh jest s námi!"

„Bůh jest s námi!" slovo plné ducha a síly, jež probouzí hrdiny a volá mučedníky na zápasiště.

„Přijal jsem nejsvětější Svátost, Bůh jest se mnou," svaté uvědomění, které v tobě vzbudí hrdinu, které vyvolá všecky tvé síly pro Pána Boha a jeho zájmy.

Slyš, co praví jistý šlechetný biskup:

„Tento chléb nás rozohňuje, plní nás nadšením a činí nás ke všemu silnými a odhodlanými. Svatá Panna spěchala přes hory, když počala Spasitele. Tak máme my sílu této Svátosti spěchati přes hory těžkostí, nutno-li, třeba i ke krvavé oběti smrti."

Krvavé mučednictví přece na tebe nečeká. Za to tě denně čeká nekrvavé mučednictví věrného plnění přikázání Božích a tvých stavovských povinností, dobrovolného, ano i radostného přisvědčování božské vůli, a to i v těžkých okolnostech.

A jsi schopen provésti ten úkol?

Jsi schopen v božské síle svatého přijímání, v posilujícím vědomí: „Bůh jest se mnou!"

Pane Ježíši, já o Tobě vím!

Svaté přijímání nemá býti skutkem půlhodinky, nebo třeba celé hodiny, celý den vlastně má býti posvátným vědomím o přítomném Pánu Ježíši.

Toto vědomí v sobě živ a posiluj častým vzbuzováním božské lásky, střelnými modlitbami, menšími a většími obětmi, touhou po Pánu Ježíši v duchovním svatém přijímání.

Tato vědomost o Pánu Ježíši činí lidi tichými a silnými a k Pánu Bohu dětinně důvěřivými, takže se zmužile chápou všech obtíží, jež přináší

den a život, a říkají: „Mohu všecko v tom, jenž mne silí." – tak jak to činil kněz, který se celý obětoval za spásu duší a za záchranu mládeže. Když dolehlo na něho v jeho povolání mnohé, co by jiného, „kdo o Pánu Ježíši méně věděl", postrašilo, říkával v úplném klidu: „Však to půjde, neboť všecko, co Pán Bůh ode mne žádá, dovedu, i když mi to dříve bylo docela cizí."

Tato vědomost o Pánu Ježíši pro nás znamená vznešený úkol: učiti se mysliti, souditi, mluviti a jednati v duchu svaté Eucharistie, v Pánu Ježíši, uskutečniti onu modlitbu, kterou se již mnozí z vás modlili: „Ó Pane Ježíši, dej mi Tvýma očima viděti, Tvýma ušima slyšeti, Tvými ústy mluviti, Tvýma rukama pracovati, Tvým srdcem milovati!" –

Tato posvátná vědomost nás úplně seznamuje s Pánem Ježíšem, povzbuzuje k snaze po výši a po svatosti, skýtá nám vážnou a Bohem rozžhavenou vůli, abychom nespočinuli, dokud se na nás nesplnilo skvělé Pavlovo slovo: „Nežiji více já, ale žije ve mně Kristus."

Přijímati nejsvětější Svátost není jenom Pána Ježíše přijímati, ale to jest Pána Ježíše požívati.

Láska ho požívá neustále. Lásce jest každý den, každá hodina, každá minuta posvátnou vědomostí o Pánu Ježíši a jeho svaté vůli.

Duše Láskou dobytá jásá nebeským blahem: „Pane Ježíši, já o Tobě vím!"

Nic nevynucuj!

„Otče, všecko jest možné tobě, odejmi tento kalich ode mne: ale ne, co já chci, nýbrž co ty." (Marek 14,36.)

Jen si nic nevynucujme! Neútočme na Pána Boha, aby nám dal to, po čem tak velice toužíme! Jak bláhová bývají kolikrát naše přání a jak často dopadne potom věc jinak, než jsme si myslili a chtěli! Jak často litujeme, že jsme se neponechali úplně řízení Božímu.

Jedna utrpením zkoušená matka kdysi vyprávěla, že se mnoho a vroucně modlívala za uzdravení svého hošíka. Nutila téměř Pána Boha, aby její prosbu vyslyšel. Dítě bylo několikrát těžce nemocno. Nejednou se zdálo, že už musí zemříti. Ale naléhavá modlitba matčina po každé překonala hrozící nebezpečí.

A právě tento tolikrát vyprošený syn připravil srdci své matky v pozdějších letech nejtrpčí bolesti, byl příčinou největších jejích starostí. Nejednou volala ubohá paní tonouc v slzách: „Oč lépe by bylo bývalo, kdyby můj syn byl zemřel, dokud byl ještě dítětem. Kolik žalu bylo by se ušetřilo mně i jemu samému!"

Pán Bůh nám ukazuje někdy již zde na zemi, jak moudrá jsou jeho rozhodnutí. Jest pro nás vždycky nejvýhodnější, ponecháme-li splnění svých proseb úplně jeho nejsvětější vůli, nebudeme-li si sami nic předpisovati.

Jedna šlechetná královna napsala na vlastní

fotografii: „Ó Bože, chci, co Ty chceš, jak Ty chceš, protože Ty chceš a jak dlouho Ty chceš!"

„Pane, jak Ty chceš!"

Ze skutečného života.

V městě N. žila zbožná vdova. Po smrti svého manžela dostávala malou pensi. Aby uhradila skrovné denní potřeby, vydělávala si prací svých rukou.

Tato zdánlivě chudobná vdova byla ve skutečnosti nesmírně bohatá. Mělať velikou lásku k Bohu, nezdolnou důvěru v moudré řízení Boží Prozřetelnosti a víru, která byla s to, že by hory přenesla. Život ji vzal do trpké školy. Zakoušela střídavě štěstí a neštěstí, bohatství i chudobu. Pro právo a spravedlnost a pro své přesvědčení musela přinésti neobyčejné oběti, bylo jí snášeti mnoho pokoření a pomluv.

Byla věrnou učednicí svého Mistra. Byla s ním křižována a s ním s láskou objímala svůj těžký kříž. Výkřik sv. Františka z Assisi „můj Bože a mé všecko!" pronikl celou její bytost, stal se jejím životním pravidlem.

Protože byla sjednocena s vůlí Boží, bývala většinou vesela a spokojena, „Kdybychom žádali vždy jen to, co Pán Bůh chce," opakovala častěji, „to by se nám stávalo vždycky po vůli." Říkávala: „Ó jak dobrý jest Pán Bůh! Jak dobře všecko pořádá!" A při těch slovech zardívaly se jí bledé tváře Boží láskou.

Tato zbožná vdova ráda mluvívala o zvláštních

milostech, které přijala z ruky Boží. Musela býti opravdu nasycena křížem a utrpením, než se úplně oddala Pánu Bohu. „Jednou", vypravovala, „stála jsem nad hrobem svých dvou milých dětí, které podlehly neúprosné horečce. Krátce před nimi jsem pochovala milovaného muže a několik měsíců před ním jsem uložila do země ještě jedno vzácné, roztomilé dětské kvítko. Myslila jsem skutečně, že návalu veliké bolesti nepřežiji. Bylo to příliš mnoho pro mé ubohé srdce! Ztrnule jsem patřila do otevřeného hrobu svých miláčků. Vtom jsem pocítila, jak se mne někdo jemně dotkl. To kněz položil ruku na mé rámě a pravil mi vážným, dobrotivým hlasem: „Milá paní, Pán Bůh na vás vložil těžký kříž."

Neodpověděla jsem, jen jsem vzdychla. –

„Ale víte dobře, že Pán Bůh jest naším otcem."

Přikývla jsem.

„A to otcem velice dobrotivým, který své dítě miluje a nepůsobí mu bolesti, nemusí-li to nutně býti." – Ano, kněz měl pravdu. Věděla jsem to, sama jsem totéž často opakovala a nalézala jsem v tom útěchu v mnohých těžkých souženích posledních let. I tenkrát jsem byla proniknuta tím přesvědčením. Oči mi zvlhly a mohla jsem zase plakati.

„Ach, důstojný pane", vzlykala jsem, „tři milé děti a drahý manžel leží tu v hrobě!"

„Zase se všichni sejdeme," těšil mě kněz.

„Vím, věřím to, – Pán Bůh to se mnou dobře myslil – staň se jeho vůle!" Tím jsem nabyla klidu.

Tak mluvila zbožná žena. Přinesla ochotně oběť. Její víra byla pevná a živá, z ní čerpala zmužilost, důvěru i odevzdanost. Protože přijímala všecko od Pána Boha, který nás miluje a chce jen naše dobro, mohla pokojně a důvěřivě říci: „Ano, Otče, staň se vůle Tvá!"

Vojtěška.

„Ne má vůle, Pane, ale Tvá buď!"

Mladá dívka, dceruška chudé vdovy, vzdělávala se pro stav učitelský. Šťastně splnila již všecky podmínky; již se viděla u cíle svých snah. Co nejdříve již měl býti konec zápasů s bídou a se strádáním.

Které úmysly měl asi nejvýš moudrý Pán Bůh, když najednou zmařil všecky krásné a jistě spravedlivé naděje děvčete?

Místo lepší životní drahy čekal ubohou dívku těžký kříž. Smrtelná nemoc uvrhla hodné dítě na lože utrpení. Prožívala řadu bezesných nocí, hodiny plné bolestí, přijímala hořké léky. Vydání se zvýšila.

To bylo to, co Vojtěška očekávala, oč se snažila?

Leckterá její spolužačka byla by v podobném postavení bědovala, naříkala, a vložený kříž si činila ještě těžším. – Vojtěška však měla velice zbožnou matku. Od té se naučila býti za jedno s vůlí Boží, býti se vším spokojena, co Pán Bůh posílá. Jako hodné dítě odpočívala na božském Srdci, slepě důvěřujíc, nenaříkajíc. „Vlastně jsem se zmýlila v povolání," mínila. „Chtěla jsem býti učitelkou,

toužila jsem přiváděti dítky k Pánu Ježíši, vychovati je pro nebe; zatím jsem byla sama ještě poslána do školy. Teď se musím učiti trpělivosti a přičiniti se, abych měla z nemoci co největší prospěch. S Pánem Bohem! Člověk se může státi svatým všude, jen když každý dech, každou myšlenku, každý skutek obrací k Pánu Bohu. Ano, Otče, tak se zalíbilo Tobě!"

Vojtěška dozrávala pro nebe.

Dobře cítila těžkou starost své dobré maminky, která v ní pozbývala poslední oporu zde na světě. Ale znala silnou duši matčinu.

Byl krásný jarní den. Trpitelka seděla u otevřeného okna a plnými doušky pila občerstvující vůni květů nedaleké domácí zahrádky. Její tváře plály purpurovou červení. Smrt zírala jí ze všech rysů, ale v jejích velikých, lesknoucích se očích spočíval tak dětsky čistý, nevinný mír, že, kdo ji viděl, mimovolně si musil mysliti, že dobrotivý Pán Bůh chtěl tuto holubičku ušetřiti tvrdých bojů se světem a s hříchem, a že ji hned, jakmile křehkou schránku tělesnou opustí, přijme do nebe.

Snad napadají podobné myšlenky i matce při pohledu na nevinné dítě, které v okamžiku, kdy bylo již ovíváno perutěmi anděla smrti, leželo před ní tak krásné, tak pokojné.

„Vojtěško, mé dítě!" pravila vdova pohnutě, „nechtěla bys býti zase zdráva?"

Nemocná zakroutila tiše hlavou.

„Kdyby teď anděl s nebe přišel a tázal se tě, chceš-li se uzdraviti, co bys mu odpověděla?"

„Maminko," řekla Vojtěška s nejsladším úsměvem, „musela bych i andělovi říci: Nežádám si žíti, nežádám si umříti, chci, co chce Pán Bůh."

Za několik dní odešlo zbožné dítě k Pánu Ježíši do nebe.

Může býti ještě větší odevzdanost do nejsvětější vůle, než oddanost, kterou vyjádřila Vojtěška svými posledními slovy? Není to nejúchvatnější „ano, Otče"? E. A. 30, 1.

Nr. 67.

Imprimatur.

Olomouci die 4. Januarii 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. c. Consistorii.

„ŽIVOTEM"

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

III. serie:

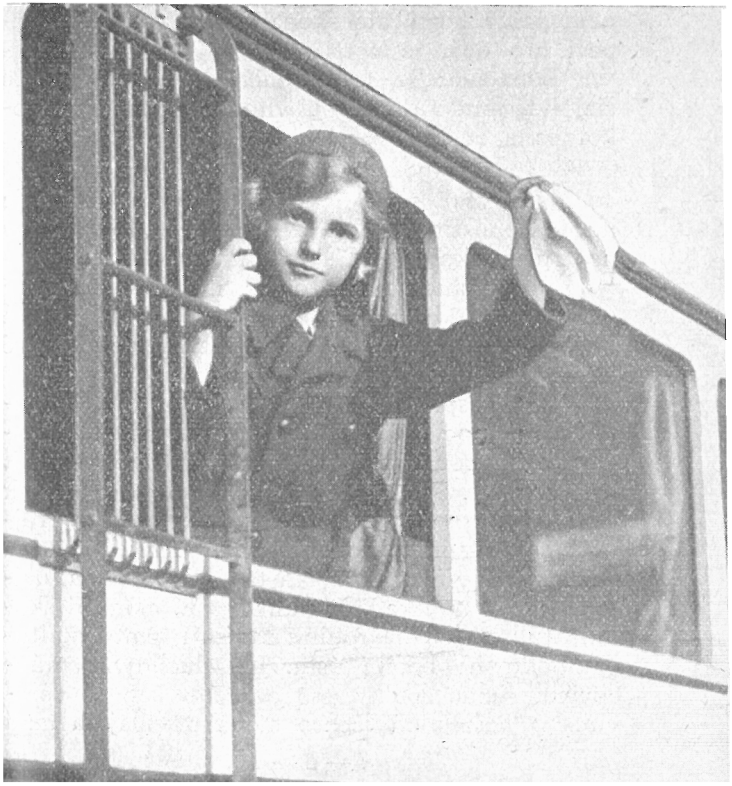
49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. »Ano, Otče!«
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký. (Část I.)
57. Sv. Jan Nepomucký (Část II.)
58. Sv. Jan Nepomucký. (Část III.)
59. Kněžský celibát.
60. Svatý Václav a naše doba.
61. Na obranu.
62. Občanské sňatky. Rozluka.
63. Na pomoc velkému dílu.
64. Jde o svatováclavské dědictví.
65. Sjednocení církví.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod čís. 25.601|III z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

„Životem" č. 54. Ročník III. Cena 50 hal.

ŠŤASTNOU CESTU!

DÍVKÁM OPOUŠTĚJÍCÍM DOMOV.

Zůstaň raději doma!

Domníváš se, že v cizině čeká na tebe štěstí? — Kolik tisíců jich tam hledalo štěstí — a bídně zahynuly.

Práce na venkově se ti nelíbí? — V městě není práce lehčí, ale škoda pro zdraví a nebezpečí pro duši je větší.

Pohádala jsi se s rodiči? — Nemysli, že cizí lidé budou s tebou vlídněji zacházeti. Pokoř se a zůstaň doma!

*

Jsou však přec někdy důvody, že dívka je nucena opustiti domov, pak ať se dá poučit, aby neutrpěla škody.

Dívky ani jejich rodiče nikterak nechtějí věřit, že by bylo s cestou spojeno tak veliké nebezpečí. Obyčejně až pozdě, když už některé děvče stihne neštěstí, se jim otvírají oči.

Jest nesprávné mínění, že v této věci potřebují pomoci jen venkovské dívky, služky, prodavačky a pod. Na dívky jinak výdělečné činné, na dcerky vyšších stavů se nepamatuje. Avšak tyto nejsou vydány menšímu nebezpečí. Veřejnost se ovšem obyčejně nedoví, utrpí-li na cestách nebo v cizině nějaká ta vychovatelka, učitelka, guvernantka, pěstounka atd., morální škodu. Stud, ohled na rodinu zavírají těmto politováníhodným obětem ústa. Jen duchovní správcové a různé spolky pro ochranu žen se zpravidla o neštěstích těchto dívek dovídají a mají

bohužel dosti smutných zkušeností, že mladé vzdělané dívky někdy nedbají dobře myšlených rad a výstrah, a pouštívají se na cestu do ciziny bez náležitého poučení.

Nestačí však jen uznati nebezpečí spojená s cestováním, nad nimi hořekovati, ale s rukama v klín složenýma klidně přihlížeti, jak požár nepravosti pohlcuje své oběti.

Milá dívko! Doufáme, že chápeš cenu lidské duše. Nechápeš-li ji, snad ještě aspoň tvému čistě lidskému svědomí člověk něco znamená. Kéž máš dobré, přístupné srdce! přijímala bys tyto pokyny tak, jak jsou podávány! Získáš-li jimi, pouč i své přítelky, kdysi ti budou za tu službu lásky vděčny!

I. Před cestou.

Jestliže tě různé okolnosti donutí, abys domov opustila, buď připravena na těžké chvíle trpkých zkoušek, které na tě v cizině čekají a budou doprovodem tvé sklíčenosti a tvého stesku po domově.

Opatrný cestovatel béře si na cestu zásobu jídla a horskou hůl. Dívka se nesmí vydati na cestu bez dostatečné přípravy. Podáváme několik pokynů a rad, které mohou zabrániti mnohým chybám, možná i pádům.

1. Nepouštěj se do ciziny proti vůli svých rodičů nebo jejich zástupců! Neposlušnost nepřináší nikdy požehnání. Kletba její tě

jistě stihne dříve nebo později. Nechtěj si neposlušností získati přízeň svých družek, které usilují o to, aby tě vytáhly z domu! Nevynucuj si svolení rodičů neustálým obtěžováním, snad i vzdorem! To není „prositi o dovolení". Nežli odejdeš, popros rodiče o požehnání. Požehnání rodičů staví domy, bude tě provázeti všude.

2. Nejsi-li pevného zdraví a nemáš-li všechny potřebné vědomosti, nechoď z domu! Je ti potřebí dosti síly, abys povinnosti zastala svědomitě, aby ses uplatnila svou prací.

3. Nežli odejdeš, rozluč se se svým zpovědníkem. Zůstane ti často jediným přítelem. Již častěji se stalo, že dívku stihlo v cizině neštěstí. Chtěla se vrátiti domů, ale rodiče ji odpudili od svého prahu, nechtěli nic slyšeti o vlastním dítěti. A nejednou právě zpovědník ukrotil hněv rodičů a vymohl děvčeti návrat do otcovského domu.

Obyčejně se ostýchají dívky rozloučiti s knězem — svým katechetou nebo zpovědníkem; — snad se bojí, že je kněz od cesty zdrží. Učiní-li to kněz z oprávněného důvodu, vděčně mu za to poděkuj a poslechni jeho rady! Uzná-li, že máš k cestě rozumný důvod, nebo že se nedáš od svého úmyslu ničím odvrátiti, poučí tě o nebezpečích, která dívku na cestě ohrožují. V žádném případě ti neuškodí, ale velice prospěje, zůstaneš-li i v cizině ve spojení se svým bývalým katechetou nebo zpovědníkem.

4. Už doma si obstarej a připrav potřebnou výbavu, přiměřenou tvému stavu a postavení. Vezmi si s sebou jen věci nejpotřebnější. Přednostní tvého zevnějšku i tvé výbavy ať jest čistota a pořádek!

5. Postarej se hned doma o dobré místo, kde by bylo dobře schováno tvé tělo i tvá duše. Nevydávej se do světa slepě na neurčito. Pán Bůh ví, kolik děvčat již zahynulo na cestě do neznáma.

Nedej se zlákati klamnou nabídkou uveřejněnou v novinách! Lákavá nabídnutí bývají velice nebezpečná. Inserty, které hledají „hezké děvče", nabízejí „lehkou práci" a „veliký výdělek", jsou velice podezřelé. Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.

Hledáš-li místo, obrať se na katolickou zprostředkovatelnu práce, jaké zařizují svazy charity, „Ludmila", Laický Apoštolát a p. Nejlepší informace ti dá o té věci kněz.

Nepřijímej místa v nekatolických domácnostech!

Nežli odejdeš, pouč se, jak dlouho pojedeš vlakem, v které části města je dům, jejž hledáš, které má číslo.

6. Zavazadla se stala na cestách nevyhnutelnými. Ale neber si věcí nepotřebných; ty jen překážejí. Čím méně věcí, tím lehčeji se cestuje. Za peníze koupíš všecko.

Vezmi si na cestu více peněz, než skutečně potřebuješ. Nebudeš při nepředvídaných výda-

jích odkázána na neznámé, snad zlé lidi. Žebrota mnoho nevynáší.

Nikomu neukazuj svou peněženku a její obsah. Rozděl si své peníze do dvou nebo do tří kabelek. Ztratíš-li jednu kabelku, budeš míti ještě druhou i třetí. Zlí lidé se starají vždy napřed o to, aby dívky zbavili prostředků, protože děvčata nemající peněz jsou přístupnější darům a nabídkám. V noci polož si svou peněženku pod hlavu.

Nikomu peněz nevyměňuj, ani tehdy ne, máš-li takové peníze, jaké žádá. Slovy: „Nemohu sloužiti", nezhřešíš, a sebe uchráníš často trpkého zklamání. Za své drobné peníze mohla bys velice snadno dostati peníze falešné.

I nezapomeň vzíti s sebou osobní výkazy. Jimi se musíš ohraditi, když tě někde zadrží úřední osoba. Nutně potřebuješ domovský list, cestovní pas, cestuješ-li přes hranice do států, kam bez pasu není dovoleno cestovati, pracovní nebo služební list nebo knížku. Dobrou službu by ti v cizině prokázalo též dobré mravní vysvědčení a doporučující listy. Listiny nedávej z ruky! Kdyby bylo třeba je vydati, opatř si jejich opisy, abys je mohla dáti, nikdy originál! Opisy vysvědčení se dávají potvrditi u soudu nebo u notáře, že jsou přesným opisem originálu.

8. Máš-li na svědomí těžké hříchy, zbav se jich, než se vydáš na cestu, dobrou svatou zpovědí. Nepouštěj se nikdy na cestu se smrtel-

ným hříchem na duši! Tvá cesta může býti velice lehko cestou poslední, ty můžeš snadno přistati na stanici věčnosti. Kolik smutných nehod se stává v naší době na cestě, zvláště na drahách!

Neštěstí přikvapí znenadání. A v neštěstí nemívá člověk tak hned příležitost ani vůbec možnost se vyzpovídati. Dokonalá lítost shlazuje ovšem hříchy, nemá-li hříšník příležitosti, aby se vyzpovídal. Máš to však jisté, že budeš v okamžiku neštěstí s to, abys vzbudila dokonalou lítost?

Jaký život, taková smrt, jaká smrt, taková věčnost! Vzbuzuješ-li dokonalou lítost často v životě, snad denně, než uléháš k odpočinku, bude ti to i v hodinu smrti hračkou. Ale mnohé osoby, které měly pozemského života už namále, se přiznaly, že v nebezpečí smrti jim napadlo všecko možné dříve, než myšlenka na dokonalou lítost.

Velice ti prospěje, navykneš-li si častěji za den vzbuzovati dokonalou lítost kratičkou modlitbou: „Můj Bože, Tebe miluji, svých hříchů srdečně lituji. Bože, buď milostiv mně hříšné! Můj Ježíši, milosrdenství!"

Pamatuj na svou duši a postarej se o ni před cestou! Máš jen jednu duši! Jen tehdy má tvůj život cenu, jsi-li v milosti posvěcující, a tak žiješ z víry. Jako jediný noční mráz ničí nejkrásnější květy, tak jediný smrtelný hřích zbavuje duši veškeré nadpřirozené nevinnosti a krá-

sy. I kdybychom z dobrých skutků už vystavěli budovu, jejíž témě by sahalo do nebes, jediný smrtelný hřích povalí celou tuto budovu.

Duše poskvrněná smrtelným hříchem podobá se zřícenému městu Božímu; a jako kdysi lkal prorok Jeremiáš nad zříceninami jerusalemskými, tak stojí strážný anděl vedle svěřené duše, zpustošené těžkým hříchem, pláče a naříkaje.

Dokud nemáš na duši smrtelného hříchu, nemusíš se obávati smrti, která chodívá jako zloděj. Nevíš, kdy, kde a jak umřeš. Buď proto ustavičně na smrt připravena!

Nevydávej se na cesty v neděli nebo v zasvěcený svátek! Je-li to nezbytně nutné, zařiď si odjezd tak, abys byla napřed přítomna mši svaté. Pamatuj, že obtížíš svou duši těžkým hříchem, zanedbáš-li v neděli nebo v zasvěcený svátek bez náležité příčiny mši svatou. Náležitou příčinou se rozumí na př. nemoc, ošetřování nemocných, opatrování dítek, bezpečnost domácí, veliká nepohoda a pod. Mše sv. nemůže býti nahrazena ničím, ani zpěvem, ani kázáním, ani domácí pobožností.

V kostele se neoddávej planým snům, modlívej se! Vezmi si s sebou do ciziny také modlitební knihu, takovou, která se hodí pro tebe.

Jistě najdeš v koši místečko i pro katechismus. Jest to nejdůležitější kniha pro tebe. Ovšem, nebývá po vyjití ze školy zpravidla už brána do rukou. Lenivé duše cítí odpor, zaslechnou-li jen slovo katechismus. Nezapo-

meň na něj, a věnuj mu občas třeba v neděli volnou chvilku; uvidíš, že si jej zamiluješ! Musíš přece věděti správnou odpověď na různé námitky proti naší sv. víře, aby ses mohla hájiti. V katechismu je najdeš.

Máš-li zálibu ve čtení, nezanedbávej jí. Ale nečti nikdy nic špatného. Četba má ušlechtiti tvé nitro, rozšířiti a prohloubiti poznání. To dokáže jen četba, dobře volená. Dobrá kniha jest lepší než dobrá přítelka, za to však špatná kniha jest mnohonásobně horší než jediný zlý přítel.

Pros Pána Boha denně o milost pomáhající a věrně jí užívej! Zachovej si milost posvěcující. Máš-li ji, jsi bohata a šťastna. Nemáš-li jí, jsi chuda a nešťastna. Neboj se ve světě ničeho tak jako ztráty posvěcující milosti Boží. Milost posvěcující jest rouchem svatebním, bez kterého nebude nikdo připuštěn k hostině nebeské. „Vešed pak král, aby se podíval na hodovníky, spatřil tam člověka neoděného rouchem svatebním. I řekl jemu: „Příteli, kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního?“ (Mat. 11, 12.)

II. Na cestě.

Ať se chystáš na cestu pěšky, drahou, parníkem nebo letadlem, pamatuj si, že bez nevyhnutelné potřeby nemají dívky a paní cestovati samy. Nemysli, když si sama vyletíš, že už celý svět náleží tobě. Dej dobře pozor,

abys ty celá nenáležela zlému světu. Domýšlivé a odvážné dívky snadněji podléhají pokušením než dívky nesmělé, bázlivé. Nespoléhej, že tě zachrání peníze nebo mravnost.

1. Dívko, nejezdi bez nutné potřeby sama! „Kdo nebezpečenství vyhledává, v nebezpečenství hyne." Vyžaduje-li toho nutnost, abys přece cestovala sama, popros svého anděla strážce, aby tě doprovázel! Umiň si pevně a slib mu, že budeš na cestě bedlivě dbáti všeho, co bude k tobě mluviti v tvém srdci, k dobrému povzbuzovati, nebo od zlého varovati. Kdo nedbá vnuknutí andělských, uráží Pána Boha, neboť andělé strážci mluví ve jménu Božím. „Aj já pošlu anděla svého, který by šel před tebou, a ostříhal tě na cestě, a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil sobě. Šetřiž ho, a poslouchej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti; nebo neodpustí, když se prohřešíš, a jest jméno mé v něm." (2 Mojž. 23, 20. 21.)

2. Je-li třeba doma býti ostražitým vůči neznámým lidem, je toho tím více potřebí v cizině. Věř, ale věz, komu! Sama neoslovuj cizí lidi, dámy ani pány. Musíš-li žádati o nějakou radu nebo o pomoc, obracej se na takové osoby, které už svým postavením zaručují dobrou zprávu a tobě ji také dáti chtějí: na dráze na průvodčí vlaku, na přednostu stanice, v městě na strážníky.

Cizímu člověku se nikdy nepředstavuj! Nepovídej, odkud jsi, kam jdeš. Zlí lidé všeho

využijí. Všem dotěrným zvědavcům odpovídej vyhýbavě. Nedej se jejich otázkami másti a přivésti do rozpaků. Na otázku, odkud jsi? odpověz na př. „Z daleka". Kam jedeš? — „Nevím, jak daleko se dostanu." Uvidí-li lovec děvčat, že se nedáš, dá ti pokoj.

Mnohé nezkušené, hodné děvče venkovské se domnívá, že všichni lidé musí býti tak dobrými jako ona.

Buď zdrželiva v chování a zvláště výmluvnost a povídavost nechej doma! Prozradila bys jimi snad více, než se domníváš.

3. Zavazadla nikomu nesvěřuj; od nikoho nic nepřijímej. Jsou dívky, které svěří k uschování docela cizím lidem své peníze, dají si od neznámých úslužných lidí nésti zavazadla. Mohlo by se ti lehko státi, že by ses se svými věcmi již neshledala. Příznivci rádi zmizejí i s penězi nebo se zavazadly.

Nepořídí-li zlý člověk s nabízenou úslužností, zkouší natáhnouti sítě vábivých nabídek. Nic nepřijímej! Čím jest věc lákavější, tím jest nebezpečnější. Zvláště nikdy neber nic k jídlu nebo k pití. Zpustlí lidé omamují svou obět sladkostmi a podobnými věcmi, aby dosáhli snadněji svých zlých záměrů.

Jedna dívka cestovala drahou. Cestou přistoupili do vozu dva mladíci. Sedli si vedle ní a dali se s ní hned do řeči. Dívka byla zdrželivou. Jeden z pánů jí nabízel sladkosti, odmítla je. Po dlouhých domluvách však přece si málo vzala

a okusila. Za krátko dívka usnula. Darebové chtěli v té chvíli děvče zneužíti. Na štěstí byl ve voze ještě jeden pán, kterého ničemové nepozorovali. Tento ihned přivolal průvodce vlaku a pověděl mu, co se stalo. Na nejbližší stanici musili oba „vzácní pánové" opustiti vlak. Dívka mezitím procitla a mohla nerušeně pokračovati v cestě. —

Pravda, Pán Bůh ochránil tuto dívku neštěstí. Často však to dopadne jinak. Zlomyslnost takových zpustlíků nemívá mezí. Užívají k hříšným záměrům též voňavek. Dej pozor, aby ti jako by náhodou nepřidržel nějaký zlý člověk před tváří kapesník napuštěný uspávacím prostředkem!

Co nejrozhodněji vždy odmítej, jsi-li požádána, abys přijala do své ochrany cizí dítě. Jsou i tak nelidské matky, že vyhledávají vhodnou příležitost, aby se zbavily vlastního dítěte. Velice lehko by se ti mohlo státi, že by se o dítě tobě svěřené již nikdo nepřihlásil.

4. Nedej se pohnouti cizím člověkem, abys ho následovala, že tě zavede. Věř, mohla by ses otázat těch tisíců děvčat, jež se staly nešťastnými na duši i na těle, jak mnohé by potvrdily, že jejich neštěstí začalo tím, že se daly zavésti cizincem do divadla, do hotelu, nebo, že šly za slibovanou skvělou budoucností.

Dobře si zapamatuj svou stanici, město, číslo domu, ulici. Žádnými námitkami se nedej nikým odvrátiti od cíle své cesty!

Poviš-li neznámému špatnému člověku, kde máš anebo hledáš místo, brzo ti vylíčí postavení, do něhož se ubíráš, jako velmi nevhodné, ano nešťastné. Jestliže mu uvěříš, nabídne se ti ten nový známý, že ti opatří jiné výhodnější místo, nebo, nemáš-li chuti sloužiti, že by si tě i vzal. Když je děvčeti nabídka k sňatku vítána, snadno upadá do léčky.

Ubohé dítě! Služba je ti obtížná? Co tedy chceš? Sloužiti raději hříchu než Bohu? Každý člověk, ať má sebe vyšší postavení, slouží. Má své postavení, svou službu. Ty tedy nechceš žádné služby? Potom ti nezbývá než otroctví. Tisíce děvčat, jež nechtěly sloužit, trpí v otroctví. Slova „nechci sloužiti" zazněla po prvé z úst Luciferových. Dobře víš, co se s ním stalo. Je to nejnešťastnější tvor. Zavrhla ho jeho pýcha. Tvá závist by tě mohla učiniti právě tak nešťastnou. Nemysli, neříkej, neopakuj nikdy po domýšlivých dívkách „nechci sloužiti"! Všichni na světě musíme sloužiti Bohu a bližnímu. Lidská moudrost to nezmění, protože to ustanovila Boží Prozřetelnost.

5. Nepřenocuj v cizině za žádnou cenu s neznámou osobou v jednom pokoji. Nespi nikdy v pokoji, který se nedá dobře uzavříti závorou. Nežli ulehneš, podívej se pod postel! Stalo se už, že se pod postel schovali lupiči nebo zloději. Prohlédni si skříně a podívej se, nedají-li se snadno odsunouti, a nevedou-li za nimi tajné dveře do vedlejšího pokoje. Zlí lidé se pokusili

o ledaco, aby se dostali k penězům, nebo zničili dívčí mravnost.

Klepe-li někdo v noci na dveře, a je-li ti to podezřelé, zazvoň hned na domácího pána nebo na sluhu. Vloudil-li se už někdo do tvého pokoje, snaž se voláním a hlukem vyburcovati domácí lidi.

6. Neopomíjej modlitby! Modli se třeba jen krátce, ale upřímně. Bude ti to zárukou, že se cesta podaří. Denně se poroučej do ochrany Boží, Panny Marie a svého anděla strážného. Nedbej posměchu spolucestujících.

Jistá matka se svým pětiletým synáčkem cestovala parníkem. Před jídlem i po něm se s hochem modlívala. Spolucestující projevil paní nad tím radost. Odpověděla: „Ať si lidé myslí, co chtějí. Nebereme si na cestu jen potřebné potraviny, ale i své pobožnosti a náboženské obyčeje.“ A když zvonilo „Anděl Páně“ modlili se matka se synáčkem se sepjatýma rukama. Nikdo na lodi se nad tím nepozastavoval. Tak jest tomu vždycky.

Vyzkoušená zbraň proti nebezpečím cesty jest sv. růženec. Neměla bys ho nikdy zapomenouti doma, kdykoli se vydáváš na cestu.

Jistá dívka se octla v nebezpečí, že bude zavlečena do hříšného domu. Chopila se růžence v své kabelce. A byla v pravý čas zachráněna. Matka Boží divy činí.

Není nutno, abychom nosily růženec veřejně. Každé dívce však jest možno nositi růže-

nec a modliti se nepozorovaně. Jenom když chce.

Ještě několik pokynů pro jízdu vlakem.

Nádraží je všude místem zlých příležitostí. Potloukají se tam zlotřilí lidé, aby lovili hloupá, lelkující, marnivá děvčata. Provázela by ses lehkomyslně na kraji propasti? Jistě ne! Jestliže se však zbytečně procházíš po nádraží, činíš totéž. Nedávno tak učinila dívka dosud nevinná. Hned se jí tam našla přítelka, jež ji vydala ďablu v lidské podobě. Ubohé dítě kleslo, brzo potom se dostalo do vězení a odtud do útulny pro padlé dívky. V sedmnácti letech má skvrnu na celý další život.

Lelkování děvčat na nádražích je samo o sobě největší výzvou pro hanebné řemeslo. Na nádraží velkých měst se scházejí špatní lidé, aby si nedovoleným způsobem pomohli k penězům. Dávají si dobře zaplatiti a ulovené dívky pak zašantročí do ciziny pro nejhanebnější hříchy. Tomu se říká obchod s děvčaty nebo bílé otroctví nebo obchod s lidským masem.

Obchod s bílými otrokyněmi je dobře organisován téměř v celé střední Evropě, Československo nevyjímaje. Získané „zboží" jde jednak na Balkán, jednak do větších měst amerických. V Hamburku s 30.000 prostitutkami je ústředna obchodu s novodobými otrokyněmi. V době od 1. října 1919 do 1. května 1920, tedy

za dobu poměrně velmi krátkou, zmizelo v Německu nezvěstně na 3.700 mladých dívek a žen. Většina se ztratila v zahraničních a zámořských špatných domech. Kuplířství je sice nebezpečným obchodem, ale za to velmi výnosným. Tak zjištěno, že agent Kornelius Ritter za „dodávku" 50 děvčat pro holandského překupníka obdržel v r. 1923 úhrnem šedesát milionů ve zlatých markách. Řada agentů projíždí neúnavně různými většími městy střední Evropy a shání „materiál". Nejobvyklejším lákadlem pro mladé nezkušené dívky jsou sliby na opatření výnosného místa a na zaměstnání v cizině. Jindy zase najímají se dívky jako tanečnice (slibuje se jim, že budou v tomto umění vycvičeny), a takto bez překážky dostávají se za hranice. A tam někde v Cařihradě nebo v Buenos Aires zapadnou za nimi dveře veřejného domu, čímž jest jejich osud a bídný konec zpečetěn. Proto pozor na podezřelá individua, která vyhlídkami na dobře placenou službu nebo kondici lákají naše dívky do ciziny!

Nedomnívej se, že jen mužové jsou takovými náhončími zlého ducha. Někdy i elegantní dámy v různém přestrojení vedou velmi rozvětvený obchod s děvčaty.

Jestliže dívka ztráví sama několik hodin v noci na nádraží, láká k sobě obchodníky s děvčaty. Vyhni se, když jen poněkud můžeš, noční cestě. Je-li cesta daleká, že musíš cestovati i v

noci. dbej, abys do velkého města stihla ve dne. V noci se služba nádražních misií nekoná.

Co jest *nádražní misie?* Nádražní misie je mezinárodní spolek šlechetných dam s ústředím ve Švýcarsku. Tyto dámy, často z lepší společnosti, mají pochopení pro tisíce dívek, jejichž nevinnost je v nebezpečí, a snaží se zachrániti je. V cizině jsou nádražní misie ve všech větších městech. U nás je nádražní misie toliko v Praze. Adresa na ni jest: Sekretariát nádražní misie, Praha II., Na slupi 14.

Nádražní misie si zvolila za patronku Pannu Marii, Matku dobré rady. Odznakem dam nádražní misie (chranitelek) je žlutobílá stuha s nápisem „Katolická nádražní misie". Protestanská nádražní misie má bíločervenou stuhu s nápisem: „Protestanské nádražní misie". Dámy, jež konají nádražní službu bez rozdílu náboženství, nosí na rameně modrou stuhu. Židovské misijní dámy mají stuhy s hebrejskými písmeny.

Jestliže katolická dívka přijde v cizině (u nás jen v Praze) na nádraží a neví si rady, může se s bezpečnou důvěrou obrátiti na katolickou nádražní misionářku, která pravidelně bývá na nástupišti a kterou pozná po žlutobílé stuze.

Tyto šlechetné dámy přicházejí na nádraží k vlakům, zejména k rychlíkům, a vidí-li kde dívky, které si nevědí rady, nebo jsou přímo v nebezpečí, starají se o ně všemožně. Každá

nádražní misie má zvláštní útulek pro dívky, kde poskytuje dívkám nocleh, stravu a vůbec zaopatření po několik dní, nežli se mohou vydati na další cestu, nebo než si opatří vhodnou službu.

Ochrana cestujících dívek počíná v okamžiku, kdy jí nejvíce potřebují, a to hned, když sestoupí z vlaku na nádraží. Hned na nádraží se jich ochránkyně ujme.

Tu jsou možné různé případy. Buď má dívka již místo nebo je nemá; buď ji příbuzní čekají na nádraží nebo ne. Má-li dívka již místo, dovede ji ochránkyně až tam. Chce-li si službu teprve hledat, dovede ji ochránkyně nejdříve do útulku nádražní misie, tam se jí zatím dostane přístřeší, stravy a noclehu a pak se jí najde práce nebo služba.

Někdy má děvče spolehlivé příbuzné nebo známé v městě, kam cestuje. Píše jim, aby ji čekali na nádraží v určitou hodinu. Ale když přijela, nikoho tam není. Ochránkyně se dívky ujme, až příbuzní přijdou nebo ji k nim dovede.

Nemůže-li děvče dostati v městě práci nebo službu, pomůže jí nádražní misie, aby se mohla vrátiti domů. Dívka, která neumí dobře vařiti, práti, žehliti a šíti, nenajde dobré trvalé práce ve velkých městech. Ani ve velkých městech není míst, kde by se mnoho platilo za málo práce. Proto se často stává, že dívka, která se práci vyhýbá nebo ji ani neumí, nenajde služby. Pak se ovšem musí vrátiti domů, ale obyčejně

nemívá peněz na zpáteční cestu. Tu opět pomůže nádražní misie a u příslušných konsulátů vyjedná dívkám peníze na cestu, někdy i cestu bezplatnou.

Přijde-li dívka do velkého města v noci, těžko se vyzná. Jest tak ráda, ujme-li se jí někdo. A takové ujmutí bývá málokdy šťastné.

Než vstoupíš do vlaku, zeptej se průvodce vlaku, kam jede vlak. Nevstupuj do vlaku, je-li už v pohybu. V oddělení, kde jest více osob, jsi jistější, protože mezi mnohými se nachází přece někdo dobře smýšlející, kdo ti v nouzi pomůže.

Pamatuj si svou stanici! Nedej se svésti, abys ji přeslechla! Mnozí právě svádějí k tomu, abys musela jeti dále, nežli chceš. Tam se ti nabídnou za „ochránce" nebo za „ochránkyni" — pochopíš, jací ochráncové to bývají.

Na delší cestu si vezmi něco k jídlu. Budeš to míti lacinější a nebude ti třeba odcházeti od zavazadel. Nenechávej zavazadla nikde bez dozoru. Musíš-li od nich odejíti, raději si je ulož v šatně. Ani sama se cizincům nenabízej, že jim zavazadla pohlídáš.

Cestou se nedávej do řeči. Kdyby tě někdo ohrožoval nebo tě obtěžoval, hleď se dovolati pomoci (ve vlaku průvodčího, na ulici strážníka). Při obtěžování na drahách nesmíš býti potichu. Cestující mají právo žádati ochrany. To platí také o nemravných řečech.

V dnešní době jest důležité dívkám napomenutí, aby nevstupovaly do cizích automobilů. „Obchodníci s děvčaty" projíždějí s autem na nádraží a lákají dívky, aby s nimi podnikly výlet. Nedej se pohnouti, nevěř!

III. V cizině.

Jsi u cíle své cesty! Všechno prošlo hladce. Podívej se, nenechala-lis nic ve voze.

Na své věci dej pozor! Zvláště buď velmi opatrná, dostaneš-li se do tlačenice. Raději počkej, až pomine největší nával lidí.

Na velkých nádražích bývají celá stěhování národů. Tam jest nebezpečí největší. Tam bojují o nesmrtelné duše dívčí dvojí mocnosti.

I o tvou duši, milá dívko, zápasí od kolébky až do hrobu dvě nadpřirozené mocnosti, dobří a zlí andělé. Obojí mají mezi lidmi své spojence, pomocníky. Zlí andělé bývají na nádraží zastoupeni obchodníky neb obchodnicemi s děvčaty a zpustlíky všeho druhu. Těm jde o to, aby tě zničili na těle i na duši. Proti duchům zlým bojují andělé dobří, dámy nádražních misií. Konají viditelně úřad strážných andělů.

Ochránkyně se ujímají dívek při příjezdu, při odjezdu a při projíždění místem. Čekání na nádražích bývá pro dívky velmi nebezpečno. Dívkám, které jedou na př. do Ameriky, opatřují ochránkyně lístky na loď, odevzdají je pak

spolku sv. Rafaele, který se postará o další. Ani za plavby po moři není dívka opuštěna, jestliže se svěřila nádražní misii.

Do Vídně cestovaly dvě dívky, aby si našly službu. Hned na vídeňském jižním nádraží padly do rukou obchodníkům s děvčaty. Ti dívky vylákali sliby do Bukurešti do špatného domu. Otci jedné z dívek se podařilo vypátrati dceru pomocí vyslanectví. Vysvobodil ji. Její nešťastná přítelka byla už dříve dopravena do Oděsy.

Děvče v cizině velmi snadno se může dostati do nebezpečí. Uvedeme několik příkladů.

Mladý muž vydával se za bratra jedné dívky. Ochránkyni byl ten bratr podezřelý. Přišla na to, že děvče vůbec nemělo bratra.

V podobném choulostivém postavení se octly dvě dívky, k nimž se přidružil voják. Dovedl je do kavárny na snídaní. Ochránkyně je nespustila s očí a šla s nimi jako nezvaný host. Vojákovi se nezdál vzduch dosti čistý a brzo se ztratil. Zatím ochránkyně zaplatila, vzala s sebou dívky a dopravila je do bezpečí.

Jiné naivní děvče se dalo od cizího pána po celý den voditi po městě a hostiti. Na konec je chtěl pán zavésti do hotelu, kde dívka měla pykati za svou lehkomyslnost ztrátou nevinnosti. Z té kritické situace byla vysvobozena ochránkyní. Po několika dnech vroucně děkovala ochránkyni jako svému viditelnému andělu strážnému.

V čekárně sedí elegantně oděné děvče ani 17leté. Pracuje jemnou ruční práci. Před několika dny přijela k své tetě na návštěvu a teď očekává příjezd své druhé tety z rodiště. Dáma nádražní misie si jí povšimla a pozorovala ji při svých častých procházkách čekárnami. Dlouho sedělo děvče o samotě a vyšívalo. Najednou však přistoupil k dívce podezřelý muž. Byl svrchovaný čas k činu. Dlouho se nerozmýšlejíc, přiblížila se dáma nádražní misie k dívce a prosila ji, aby ji následovala. Toto nečekané a rozhodné zasáhnutí rozlítilo muže, poněvadž mu vyrvalo z ruky jistou kořist. Dívka sama jen váhavě poslechla vybídnutí dámy. V nádražní kanceláři upozornila dáma nádražní misie nevinné děvče, jaké nebezpečí jí hrozilo. Dívka byla velice překvapena, že by byl ten jemný pán mohl míti zlý úmysl. Byla zachráněna. Ten „pán" byl krátce potom pro černé obchody uvězněn. Takové případy nejsou řídké.

Jiný obrázek! Na nádraží se vynořuje 15 dětí. Utekly z prázdninové kolonie. Peníze na cestu do velkoměsta si vyžebraly a teď bezradně bloudí nádražím. Dámě nádražní misie se podařilo zadržeti je. Dověděla se, že děti odjely na venkov v naději, že se jim tam poskytne zotavené: zatím však měly konati těžké polní práce. Proto utekly. Co s nimi teď? Dáma uvedla děti do kanceláře okresní péče o mládež a odtud byly bezpečně dodány rodičům.

To jsou některé příklady, jakým strážným andělem jsou dámy nádražní misie.

Nelze ani říci, kterak nádražní misie pečlivě chrání nezkušené ohrožené dívky od pádu a padlé povzbuzuje, aby odhodlaně začaly novou životní dráhu.

Chceš-li jeti na př. do Prahy a nemáš tam nikoho spolehlivého kdo by tě dovedl na pravé místo, dopiš na adresu nádražní misie a popros, aby ti některá ochránkyně přišla naproti k tomu a k tomu vlaku, který přijíždí do Prahy o tolika a tolika hodinách na to a na to nádraží. Udej, po čem tě ochránkyně pozná. Ty ji poznáš po žlutobílé stuze s nápisem „Katolická nádražní misie".

Míníš-li jeti do některého velkého města v cizině, dovíš se v sekretariátě pražské nádražní misie také, zdali v tom městě je nádražní misie, i adresu na ni.

Dosavadní činnost pražské nádražní misie byla velmi požehnaná a zasluhuje účinné podpory všech těch, kdo ještě chápou cenu nevinné dívčí duše. Za dobu svého trvání, tedy asi za 20 let, ujala se pražská nádražní misie 88.618 dívek. K ní se mohou dívky vždy obraceti s úplnou důvěrou.

Nádražní misie se však vztahuje nejen na dívky, ale na všecky lidi bez rozdílu stáří, pohlaví, národnosti a náboženství.

Tak na př. jedna vdova se šesti dětmi nemohla pro slabost dále cestovati. Ochránkyně ji posilnily a dopravily dále.

Jiná žena měla dovézti svému synu v městě čtyřletého vnuka. Nepozorností ztratila synovu adresu. Věděla jen jméno hostince, kam chodíval. Ochránkyně vypátrala nejprve hostinec, u hostinského pak adresu synovu.

Praktické pokyny pro pobyt v cizině.

Každý člověk náleží na pravé místo. Povolání není jen prostředkem, aby se jím člověk uživil. Jest částí života. Každé povolání ukládá člověku povinnosti.

Milá dívko! Ujednej si s paní, u které přijímáš místo, řádně všecky podmínky. Máš právo žádati, abys mohla býti přítomna v neděli a v zasvěcené svátky službám Božím. I chvíle oddechu ti musí býti dovolena. Ať je postavení tvé jakékoliv, buď že jsi služebnou, krámskou neb vychovatelkou a pod., nezapomínej nikdy, že máš vždy a všude plniti svědomitě povinnosti k Bohu, k sobě a k bližním, hlavně k lidem domácím.

Povinnosti k Bohu.

Každý den začínej modlitbou! Své práce posvěcuj dobrým úmyslem; častěji při práci během dne vzpomínej střelnými modlitbami na

Pána Boha. Modlívej se před každým jídlem i po jídle — alespoň se poznamenávej sv. křížem! Večer se nezapomínej modlívati za rodiče, za své dobrodince.

Aspoň několik minut každého večera věnuj vážnému přemýšlení, cos toho dne dobrého a zlého vykonala. Polituj, než ulehneš, svých poklesků, učiň si do budoucna praktická dobrá předsevzetí.

Nezanedbávej své svaté povinnosti světiti neděle a zasvěcené svátky! Jen řádná příčina tě omlouvá. Pořádek místních služeb Božích nalezneš vyvěšený v každém kostele; ne-li, zeptej se kostelníka nebo přímo na farním úřadě.

Svěcení neděle přináší štěstí a požehnání národům, rodinám i jednotlivcům. — Není jen ukojením potřeby odpočinku, není ukojením citu nebo choutky, na prvním místě jest svěcení neděle vyplněním svaté povinnosti k Tomu, jemuž jsme za vše díky zavázáni, jehož vůle jest naším prvním a nejvyšším zákonem.

Buď mši svaté přítomna co nejzbožněji, pozorně sleduj posvátné úkony, uvažuj o jejich významu, rozjímej o smrti Páně, při hlavních částech poklekni, bij se zkroušeně v prsa. Při sv. přijímání, nepřijímáš-li sama, vzbuď upřímnou touhu po nebeském pokrmu. Nevyhověla bys nedělní povinnosti, kdybys chodila do kostela jen ze zvědavosti.

Pokud můžeš nevynechávej nikdy **kázání.** Není sice církevního zákona, který by vě-

řícím ukládal, aby kázání poslouchali, avšak zákon přirozený poroučí, abychom si osvojili potřebnou znalost pravd náboženských a abychom prostředků k spasení svědomitě užívali. Živé slovo kazatelovo nejen poučuje, ale i povzbuzuje. Chceš-li z kázání míti úžitek, poslouchej je pozorně, obracej slova kazatelova na sebe, čiň si předsevzetí, že se podle slov kazatelových zachováš.

Nezanedbávej ani odpoledních pobožností. Katolíkům není dovoleno, účastniti se obřadů a pobožností jinověrců.

Bez nevyhnutelné potřeby nekonej v neděli a v zasvěcený svátek ruční nebo těžké práce tělesné.

Chceš-li vytrvati na dobré cestě, potřebuješ častější posily. Vyhledej si zkušeného zpovědníka, svěřuj se mu se svými nesnázemi a těžkostmi i pokušeními. Ke stolu Páně přistupuj vždy s vroucí přípravou, po sv. přijímání poděkuj svému dobrému Spasiteli! Využitkuj té chvíle, kdy dlí Pán Ježíš v tvém srdci, vždy co nejvíce pro sebe i pro jiné, zvláště pro své drahé.

Povinnosti k sobě.

Varuj se dlouhého ponocování jak při četbě, tak v zábavách nebo v pouličních toulkách! V jídle nebuď vybíravá! Půst jest podle svě-

dectví samých lékařů i člověku pracujícímu užitečný, ano prospěšný.

Vhodné práce se neboj, neuškodí ti!

Potká-li tě utrpení, neštěstí, nezoufej! Je to životní kříž, jemuž se nikde nevyhneš. Nepoddávej se přílišnému smutku, nes kříž zmužile a odevzdaně, bude ti snesitelnějším a také záslužnějším.

Chraň se každé příležitosti k hříchu, vyhýbej se všemu, co by ohrožovalo nevinnost tvé duše, tvůj nejdražší poklad!

Buď opatrná ve volbě přítelky!

V obcování s osobami mužskými, hlavně domácími, buď nejvýš zdrženlivá!

Nežli jdeš do zábavy, uvaž, kam a s kým jdeš, nebude-li míti z toho škodu tvá nesmrtelná duše.

Právě tak se varuj i hříchu samého. Každý den se dobře zpytuj: shledáš-li na svědomí nějaký hřích nebo hříšnou náklonnost, hned je odstraň, potlač, aby tě neučinily nešťastnou!

Povinnosti k bližnímu.

Buď si vědoma, že máš částečnou odpovědnost za skutky dítek svěřených. Starej se o jejich duše! Nauč je tu a tam nějaké krátké modlitbě, vypravuj jim občas něco z biblického dějepisu, ze života svatých.

Bdi, aby vždy zachovaly stydlivost a chraň je zejména každého pohoršení. Následky da-

ného pohoršení rostou, není tedy divu, že Pán Ježíš volal všem: „Běda těm, skrze koho pohoršení pochází! Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, jež ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a on pohřížen byl do hlubokosti mořské." (Mat. 18, 6, 7).

Nedej se sama svésti špatným příkladem jiných a nikdy nesváděj nebo nenaváděj k zlému ani svých přítelek.

Nedej se k zlému strhnouti ani výsměchem, že jsi zbožná.

Dostáváš plat, jest tvou povinností, za plat svědomitě pracovati. Přízeň svých představených si získáš pracovitostí, poctivostí a poslušností.

Pracuj svědomitě, neodbývej žádné práce jen ledabyle! Využij každé chvíle, pamatuj častěji za den, že sám Pán Bůh jednou bude přehlížeti všechny tvé práce, aby tě podle tvých skutků soudil.

Buď poctivou i v malých, snad nepatrných věcech! Nesahej na nic, co není tvého. Svoje svaté, cizí nejsvětější! Nepoctivý haléř nepřináší požehnání. Málem se začne, mnohem se končí.

K poctivosti náleží i **pravdomluvnost.** Ohyzda na člověku jest lež. Nevymlouvej se lží, raději mlč, pokoř se!

Nepleť se do rodinných záležitostí, nepomlouvej! Co se doma uvaří, má se doma sníst.

Poslouchej! Poslouchej na slovíčko ochotně ve všem dobrém, nikdy však ve zlém! Pamatuj, že více sluší poslouchati Boha než lidí.

Milá dívko! Přečti si a dobře uvaž tyto rady, než-li se vydáš na cestu. Čítej v nich ve volných chvílích i později.

Pán Bůh tě provázej nebezpečími života a anděl strážný tě přiveď zase jednou hodnou a nezkaženou zpět do drahého domova!

Volně podle Dr. J. Aufderklamma.
S povolením autorovým.

Modlitba za ochranu Panny Marie.

Ó Ježíši, nejvěrnější Příteli mé duše, rač mě odevzdati své milé Matce, neposkvrněné Panně, aby od nynějška pro lásku Tvou byla mou vůdkyní a ochranitelkou mé čistoty! Ano, svěř mě něžným rukám, které odchovaly Tebe, Syna věčného Otce, aby Matka Tvá bděla nad mým předsevzetím, že uchovám své srdce čistým od každého hříchu, aby mi pomáhala a vedla mě bez poskvrny cestou nevinnosti: Řekni jí, ó můj Ježíši: „Přijmi tuto duši do své mateřské ochrany, doporučím Ti ji veškerou silou své božské lásky! Pečuj, Matko, abys mi ji jednou bez poskvrny odevzdala vychovanou zcela podle Srdce mého.“ Amen.

Modlitba k Panně Marii.

Maria, Boží Rodičko,
přiviň mě k sobě, Matičko!
Tvá jsem, nechť žiji, umírám,
Tvá, když v útrapách se svírám!

Tvá v kříži i v žalosti,
Tvá zde i tam na věčnosti!
Maria, Boží Rodičko,
Tvou zůstanu vždy, Matičko!

Matko, v Tebe věřím a doufám,
Matko, k Tobě volám a vzdychám!
Matko přelaskavá, stůj při mně,
Matko nejmocnější, chraň vždy mne!

Ó Matko, přijď, pomoz mi se modliti,
ó Matko, přijď a pomoz mi bojovati,
ó Matko, přijď a pomoz mi trpěti,
ó Matko, přijď a rač u mne zůstati!

Ty můžeš mi pomoci, ó nejmocnější;
Ty chceš mi pomoci, ó nejlaskavější;
Ty musíš mi pomoci, ó nejvěrnější;
Ty také pomůžeš, ó nejmilostivější!

Ó milostiplná křesťanů Schráno!
Mocná Panno, nebes Bráno!
Naděje světa, rajská kráso!
Útěcho smutných, hynoucích Spáso!

Čí ústa darmo kdy k Tobě pěla?
Čí modlitbu zbožnou kdys zapomněla?
Proto dím věrně času každého:
Maria neoslyší zbědovaného!

V strasti i ve smrti vroucně volám:
Maria zajisté přispěje nám!
Tak věřím! — Na to chci žíti, umříti,
že Maria mi dá věčnou slávu zříti.

Maria, Boží Rodičko,
přiviň mě k sobě, Matičko!
Tvá jsem, nechť žiji, umírám,
Tvá, když v útrapách se svírám!

Tvá ve kříži i v žalosti,
Tvá zde i tam na věčnosti!
Maria, Boží Rodičko,
Tvou zůstanu vždy, Matičko!

Ó Paní má, ó Máti má, Tobě se úplně obětuji! Abych Ti dosvědčila svou oddanost, zasvěcuji Ti dnes své oči, své uši, svá ústa, své srdce, sebe zcela a úplně. Poněvadž tedy jsem Tvá, ó dobrá Máti má, chraň a opatruj mě jako svůj majetek a své vlastnictví!

Zdrávas, Královno, Matko milosrdenství, živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K Tobě voláme vyhnaní synové Evy, k Tobě vzdycháme lkajíce a plačíce v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči a Ježíše, který jest požehnaný

plod života Tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, o přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Pod ochranu Tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko, nezamítej v potřebách proseb našich, ale ode všeho nebezpečenství vysvoboď nás vždycky, ó slavná a požehnaná Panno, paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše, se Synem svým rač nás smířiti, Synu svému rač nás poroučeti, k Synu svému rač nás přivésti!

Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko,
abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových!

Imprimatur. Nr. 3721. Olomucii, die 8. Martii 1929. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozská 8.

192

Smiřte se!

Trojnásobná vražda a sebevražda.

Asi 30 km od Berlína ve vesnici Werbigu byla v neděli spáchána trojnásobná vražda a sebevražda. Zemští myslivci našli v jednom osamělém domě mrtvolu čtyřiasedmdesátileté Augustiny Leichnerové, třicetileté Mildnerové a šestileté dcery Mildnerové Anděly. Vrah byl nalezen oběšený s těžkým zraněním na hlavě na půdě domu.

V zanechaném dopise uvádí vrah, že vyvraždil svoji rodinu *pro stálé hádky*, a potom že si vzal sám život. (Našinec 1927, č. 278).

To je konec. A začátek? – Nějaká malichernost, malé nedorozumění, nepatrná jiskerka, jež nebyla včas uhašena, zavinila hrozný požár, který zničil čtyři lidské životy.

Milý čtenáři, nehoří též v tvém srdci plamének hněvu proti tvému spolubratru? Přečti si následující povídky a uvaž, neuděláš-li dobře, když uhasíš jiskru, dokud ještě je čas.

Neudusíš-li jiskry – ohně neuhasíš.

Tu přistoupil k němu Petr a řekl: „Pane, kolikrát mám odpustiti bratru svému, když zhřeší proti

mně? Až do sedmikráte?" Dí jemu Ježíš: „Nepravím tobě, až do sedmikráte, nýbrž až do sedmdesáti-sedmkrát. Proto podobno jest království nebeské králi, který chtěl počet klásti se služebníky svými. A když počal počet klásti, přivedli mu jednoho, který mu byl dlužen deset tisíc hřiven. Když pak neměl čím zaplatit, rozkázal jej pán jeho prodati, též manželku jeho i dítky a všecko, co měl, a zaplatit. Pad tedy služebník ten před ním, prosil ho řka: „Poshověj mi, a všecko zaplatím tobě." I slitoval se pán nad služebníkem oním, propustil ho a dluh mu odpustil. Vyšed pak služebník ten, nalezl jednoho ze svých spolusložebníků, který mu byl dlužen sto denárů, i uchopil ho a rdousil ho řka: „Zaplať, cos dlužen." Pad tedy spolusložebník jeho před ním, prosil ho řka: „Poshověj mi, a všecko zaplatím tobě." Ale on nechtěl, nýbrž odešed, dal jej do vězení, až by zaplatil dluh. Uzřevše pak spolusložebníci jeho, co se událo, zarmoutili se velmi a přišedše, pověděli pánu svému všechno, co se stalo. Tu povolal ho pán jeho a řekl jemu: „Služebníku nešlechetný, všechen dluh odpustil jsem tobě, poněvadž jsi mě prosil; neměl jsi tedy také ty slitovati se nad spolusložebníkem svým, jako i já slitoval jsem se nad tebou?" I rozhněval se pán jeho a dal jej mučitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu. Tak i Otec můj nebeský učiní vám, jestli neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých." (Mat. XVIII, 21 – 35).

Sousedé.

V jedné ruské vsi žil sedlák Ivan Ščerbakov. Vedlo se mu dobře. Byl v plné síle a nejlepší pracovník ve vesnici. Měl tři dorostlé syny; jeden byl ženat, druhý šťastným ženichem a třetí, výrostek, jezdil s koňmi; začínal orati. Stará Ivanová byla moudrá žena, dobrá hospodyně. I snacha byla mírná a pracovitá. Jen starý, nemocný otec, který ležel se záduchem již sedmý rok, ve statku nepracoval.

Ivan měl všeho dost: tři koně s hřibátkem, krávu s jalovičkou a 15 ovec. Ženy se staraly o šat i o obuv mužíkův, při tom pracovaly i na poli, muž.ci sedlačili. – Vlastní obilí stačilo Ivanovým vždy až do nového. Úsporami hradili daně i ostatní své potřeby.

Ivan byl by mohl s dětmi bezstarostně žíti. Ale vedle něho bydlel soused Gavrila Chromý, Gorděje Ivanova syn. A s tím se Ivan Ščerbakov znepřátelil.

Dokud byl živ starý Gorděj a otec Ivanův hospodařil, žili mužíci po sousedsku. Potřebovaly-li ženy síta nebo vědra, muži pytle nebo kola, posílali ze statku do statku a pomáhali si po sousedsku. A zaběhlo-li telátko na sousedovo humno, – vyhnali je s mírným dodatkem: „Nepouštěj je k nám, přece vidíš, že nemáme kupy sena ještě uklizeny.“ Ani jim nenapadlo, aby zvířátko chytli a zavřeli. Ani se vzájemně nepomlouvali; to jim teprve ani nenapadlo. Tak žili za starých.

Jakmile však začali hospodařiti mladí, bylo jinak. Příčinou nepřátelství byla maličkost. Ivanově snaše začala brzo snášeti slepička. Mladá hospodyně střádala vajíčka na velikonoce. Neminulo dne, aby nebyla šla pro vajíčka pod kůlnu do korby vozu.

Jednou však děti bezpochyby slepičku poplašily, že přeletěla plot a snesla vajíčko u souseda. Mladá žena slyšela svou slepičku kdákati, ale myslila si: „Teď právě nemám kdy, musím uklidit na svátek, později pro vejce zaskočím." K večeru šla ke korbě pod kůlnu, ale vajíčka tam nenašla. Vyptávala se tchýně, švagra, zdali vajíčko nebrali. Mladší švagr Taraska povídal: „Tvoje chocholatá slepička snesla na dvoře u souseda; tam kdákala, odtamtud přiletěla."

Hospodyňka se dívala na svou chocholatou slepičku, která seděla na hřadě vedle kohouta s očima zavřenýma k spaní. Byla by se jí ráda zeptala, kam vajíčko zanesla, ale nebyla by jí odpověděla.

Mladá hospodyně si vyšla k sousedům. Stařenka ji potkala: „Čeho si přeješ, mladoučká?"

„Ale, babičko, má slepička k vám přeletěla. Nesnesla u vás někde vajíčko?"

„Ani okem jsme jí nespatřili. Chvála Bohu, naše nám dávno nesou. Svá vajíčka jsme posbíraly, nepotřebujeme cizích. Děvečko, my nechodíme po cizích dvorech sbírat vajíčka."

To mladou urazilo. Řekla hned zbytečné slovo, sousedka na to dvě. Ženy si začaly nadávati.

Vtom šla Ivanova žena s vodou a také se k nim připojila. Gavrilova hospodyně vyskočila, začala sousedce vyčítati. Připomněla, co kdysi bylo, a přidala, co ani nebylo. Počala váda. Všechny ženy současně křičely, každá chtěla najednou dvě slova ze sebe vyraziti. A slova, která ženy vyslovovaly, nebyla laskavá: „Tys taková, tys onaká, ty zlodějko, ty starého tchána hladem moříš, ty ničemo ničemná!"

„A ty žebroto, protrhlas mi síto. I naše vážky na vodu máš. Dej sem mé vážky!" Chytly se za vážky, rozlily vodu, strhly si šátky, začaly se bíti. Gavrila právě přijížděl s pole a zastal se své ženy. Vtom vyskočil také Ivan se synem. Ivan byl mužík statný, rozhodil všechny. Gavrilovi vytrhl chumáč vousů. Sběhli se lidé a násilím rozvaděné sousedy rozehnali.

Nepřátelství začalo.

Gavrila zabalil chumáč svých vousů do papíru a jel do okresního města k soudu. „Nechal jsem si vousy proto růsti, aby mi je pihovatý Vaňka trhal?" žaloval.

Jeho žena se hned chlubila sousedům, že Ivan bude odsouzen na Sibiř.

Dědoušek s pece Ivanovi domlouval hned první den, ale mladí neuposlechli. Povídal jim: „Dětinové, tropíte hlouposti a pro hlouposti se hněváte. Jen uvažte, celý váš spor povstal pro vajíčko. Jestli děti vajíčko zdvihly, Pánu Bohu poručeno. Ještě nikdo pro vajíčko nezchudl. Pán Bůh má pro všecky. A když řekla sousedka nepěkné slovo,

oprav je a pouč ji, jak by měla mluviti lépe. Jsme všichni hříšní lidé. Ani to není nic nového, když se lidé pobijí. Ale jděte, odpusťte si a bude po všem. Avšak, půjde-li to dále mezi vámi po zlém, bude vám ještě hůře!"

Mladí dědouška neposlouchali. Myslili si, že starý otec jen tak po stařecku bručí.

A Ivan sousedovi neustoupil. „Já jsem mu vousy netrhal. Sám si je vytrhl. Gavrilův syn však mi utrhal poutka u kabátu a rozedral mi košili. Podívejte se!"

Ivan si zajel také k soudu. Sousedé se soudili u mírového soudce i u soudu okresního. Mezitím, co se Ivan s Gavrilou soudili, ztratil se Gavrilovi z vozu svorník. Pro svorník nadělaly ženy klepů na syna Ivanova.

„Viděly jsme," říkaly, „že šel v noci kolem okna k vozu, a kmotra povídala, že zajel do krčmy a krčmáři svorník nabízel."

Zase se soudili. Doma neminulo dne bez hádky, ba ani ne bez rvačky. Již i děti se bily; učily se tomu od starších. Sešly-li se ženy u potoka, netloukly tak válkem, jako mlely jazykem, a jen pomluvy.

S počátku se mužíci jen pomlouvali, ale potom to šlo doopravdy. Co zůstalo někde ležeti, ztratilo se. Přiučily se tomu ženy i děti. Sousedé se čím dál víc nenáviděli. Ivan Ščerbakov se soudil s Gavrilou Chromým u všech soudů. Oba se už i soudcům zprotivili. Hned přivedl Gavrila Ivana k pokutě nebo do vězení, hned zase Ivan Gavrilu.

A čím více škodil druh druhu, tím více na sebe nevražili. Popadnou-li se psi, jsou tím zuřivější, čím více se rvou. Je-li jeden pes bit ze zadu, má za to, že jej druhý kouše, a vzteká se ještě víc. Tak i naši mužíkové.

Jeli se soudit, potrestali toho či onoho, a tím se proti sobě jen víc rozpalovali. „Jen počkej," povídá potrestaný, „já ti to oplatím." Tak to šlo šest let.

Dědeček na peci mluvil stále stejně. Napomínal: „Co, děti, děláte? Odpusťte si, co máte proti sobě! Nezanedbávejte svých povinností, na lidi se nehněvejte, bude lépe! Čím víc se hněvu poddáváte, tím je hůře."

Neposlouchali dědečka.

V sedmém roce došlo k tomu, že snacha Ivanova na svatbě veřejně pohaněla Gavrilu; před lidmi ho vinila, že byl dopaden při krádeži koní. Gavrila byl opilý, nezdržel se a udeřil ženu tak, že týden ležela.

Ivan se zaradoval. Hned jel s novou žalobou k soudu. Myslil si: „Teď se jistě zbavím nepohodlného souseda. Sibiř Gavrilu nemine."

Ale věc se Ivanovi zase nepodařila. Soudce nepřijal žaloby. Prohlíželi ženu. Po vážném zranění nebylo u ní ani památky.

Ivan si zajel k soudu mírovému, ten odevzdal spor okresnímu soudu. Ivan nešetřil penězi ani námahy; vymohl, že Gavrilu odsoudili k ranám metlou na záda.

Písař četl Gavrilovi rozsudek soudu: „Soud ustanovil potrestati Gavrilu Cordějeva dvaceti ranami metlou před okresním soudem."

Vyslechnuv rozsudek, zbělel Gavrila jako stěna. Otočil se, vyšel na chodbu. Za ním v patách vyšel Ivan. Chystal se k odjezdu. Vtom zaslechl Gavrilu: „Nu dobře, on mi vymrská, záda se mi zapálí; jen aby se mu nezapálilo něco, co by ho víc bolelo!"

Jakmile zaslechl Ivan tato slova, vrátil se hned zase k soudcům. „Spravedliví soudcové, Gavrila mi vyhrožuje vypálením."

Soudce povolal Gavrilu.

„Je pravda, co vypovídá Ivan? Řekls to?"

„Nic jsem neřekl. Když máte k tomu moc, namrskejte mi. Musím asi jen já trpěti, Ivanovi všecko projde."

Gavrila chtěl ještě něco říci, ale zachvěly se mu rty i tváře. Obrátil se. Soudcové se až lekli výrazu jeho obličeje a myslili si, aby jen doopravdy něco zlého sousedovi nebo sobě neudělal."

Stařičký soudce mluvil k mužíkům: „Víte, lidičky, smiřte se raději po dobrém. Jednal jsi, milý Gavrilo, pěkně, když jsi ženu udeřil? Ještě dobře, že ji Pán Bůh chránil; jinak považ, jaký hřích bys měl! Uznej svou vinu, odpros Ivana, odpustí ti! Rozsudek pak přepíšeme."

Uslyšev to písař, zavolal: „To není možno, protože se nestalo smírné vyrovnání; byl vynesen soudní nález, který musí býti vykonán. Tak žádá 117. článek."

„Zbytečná slova," řekl soudce; „první článek, můj milý, jest, abychom pamatovali na Pána Boha. Pán Bůh přikázal, abychom žili s bližními v pokoji."

Ještě jednou se pokusil soudce smířiti rozvaděné mužíky. Gavrila ho neposlechl.

„Mně," pravil Gavrila, „bude za rok padesát let, mám ženatého syna, bit jsem jakživ nebyl; a teď mě přivedl pihovatý Vaňka k trestu metlou. Mám se mu za to ještě klanět? Nu, však —, Vaňka si na mne vzpomene!"

Hlas se Gavrilovi zachvěl, že nemohl dále mluviti. Obrátil se a vyšel.

Od okresního soudu do statku bylo deset verst, proto se Ivan vrátil domů již pozdě. Ženy šly dobytku naproti. Ivan vypřáhl koně, dal vše do pořádku a vstoupil do světnice. Nenašel v ní žádného. Čeleď se s pole nevracela a ženy byly dobytku naproti. Ivan sedl na lavici a zamyslil se. Vzpomínal na vše, co za celý den prožil. Sevřelo ho to u srdce. Představil si, jak by mu bylo, kdyby byl odsouzen k bití. Bylo mu Gavrily líto.

Dědoušek na peci se rozkašlal. Obrátil se, spustil nohy a lezl s pece. Slezl, doplížil se k lavici a usedl vedle Ivana. Unavil se, než se k lavici dobelhal. Odkašlal, opřel se o stůl a pravil:

„Tak, co jsi, Ivane, vyřídil, odsoudili?"

Ivan odpověděl: „Dvacet ran metlou Gavrilovi přisoudili."

Stařec potřásl hlavou. „Zle, Ivane, jednáš, ach zle!" pravil. „Neškodíš Gavrilovi, ale sobě. Ulehčí se ti, když mu vyplatí na záda?

„Aspoň víckrát se to již nestane!" řekl Ivan.

„Co se nestane? Myslíš snad, že Gavrila jednal hůř než ty?"

Ivan se rozhněval. – „Tedy ještě málo mi udělal? Ženu by mi byl zabil, teď mi vyhrožuje vypálením. Mám se mu za to poděkovati?" pravil.

Stařec vzdychl a řekl: „Ivane, ty stále chodíš a jezdíš po širém světě, já ležím již několik let na peci. Myslíš si, že všechno vidíš, a já že nevidím nic. Nikoli, hochu, mýlíš se! Ty nevidíš, protože zlost ti zaslepila oči. Cizí hříchy máš před sebou, své za zády. Pravíš, Gavrila špatně jedná . . . Kdyby jen Gavrila jednal špatně, nebylo by zla. Či pochází zlo mezi lidmi toliko od jednoho? Nikdy ne! Zlo jest mezi dvěma. Jeho špatnost vidíš, své neuznáváš. Kdybys byl ty dobrý, nebylo by zla. Kdo Gavrilovi vytrhal vousy? Kdo mu rozházel hotový stoh slámy? Kdo ho tahal po soudech? A potom svaluješ všecku vinu na něho. Sám, Ivane, špatně žiješ, to je to největší neštěstí. Tak jsem já, holečku, nežil! A tomu jsem vás neučil! Jak jsme žili se stařikem, Gavrilovým otcem? Po sousedsku. Neměli-li dost mouky, přišla jeho žena: „Strýčku Frole, potřebujeme mouku!" „Jen jdi, mladičká, do špíže, nasyp si, kolik potřebuješ." Když neměl koho poslati s koňmi, řekl jsem: „Běž, Váňátko, vyved jeho koně!" A když se nedostávalo něco mně,

šel jsem zase k němu, k strýci Gordějovi. Tak to chodívalo u nás. A život nám plynul lehce. A teď? Nedávno vypravoval u nás voják o Plevně. – Mezi vámi je teď horší vojna než byla kdysi u Plevna. Jaký je to život? A ten hřích! Ty jsi mužík a hospodář v domě. Tys za všecko odpovědný! Čemu učíš ženy i děti? Hašteřiti se. Nedávno už i ten malý Taraska nadával tetce Arině, a matka se mu jen smála. Je toto v pořádku? Vždyť ty budeš za všecko odpovídat! Pamatuj přece na spásu duší! Sluší se tak žíti? Ty mi řekneš slovo, já ti na to dvě; ty mi dáš poliček a já tobě dva? Tomu nás neuměłé Kristus Pán neučil. Řekne-li kdo tobě nelaskavé slovo, mlč; ho pokárá vlastní svědomí. Dá-li tobě někdo políček, nastav tvář na druhý: „Bij, když se ti zdá, že zasluhuji!" Jeho svědomí nezůstane potichu. Smíří se s tebou, dá ti za pravdu. Tak nám přikazoval Kristus Pán! – Proč mlčíš? Nemluvím pravdu?"

Ivan mlčí, – poslouchá. Dědoušek se rozkašlal, namáhavě odplivl a mluvil ještě dále: „Domníváš se, že nás Kristus Pán něčemu špatnému učil? Při všem vždy pamatoval jen na naše dobro. Uvažuj jen o svém pozemském životě! Vede se ti lépe od té doby, kdy to Plevno u nás začalo? Jen spočítej, kolik vydals na soudy, cos projezdil následkem nesváru! Tvoji synové jsou vyrostlí jako orli, mohl bys žíti bezstarostně, jmění by rostlo. A zatím ti majetku ubývá. Proč? Pro tvou hrdost. Měl bys jezditi na pole s chasou,

sám zasévati. Zatím tě zlý duch honí od soudu k soudu, kdo ví, k jakému vyděrači. Nezoráš, neoseješ včas, pak ovšem matička země nerodí! Proč se ti oves neurodil? Kdys jej zasel? Až přijels z města od soudu. A cos vysoudil? Máš Gavrilu na krku! Ach, holečku, mysli na své práce, čiň se s chasou na poli i doma! Urazil-li tě někdo, odpusť mu pro Pána Boha a bude ti volněji, budeš míti klid v duši."

Ivan stále mlčí.

„No tak, Váňo, poslechni mne, starce! Jdi, zapřáhni ryzku a jeď rovnou cestou na úřad. Tam urovnej všecky spory a ráno zajdi ke Gavrilovi. Odpusťte si všecko po křesťansku. Pozvi ho k sobě; zítra je svátek (bylo to před Narozením Panny Marie), postav samovar, připrav občerstvení. Zbav se všech hříchů a přičiň se, aby jich nebylo již ani v budoucnosti. Zakaž i ženám a dětem hádky!"

Ivan si povzdychl a myslil si: „Pravdu mluví dědoušek." Srdce se mu obměkčilo. Ale neví, jak to udělati, jak se smířiti.

Dědoušek jako by to byl uhodl, zase začal: „Jdi, Ivane, neodkládej! Has oheň v počátku, hoří-li, neuhasíš!"

Ještě něco chtěl dědoušek říci, ale nedomluvil. Ženy přišly do světnice a zaštěbetaly jako straky. Věděly již všecky noviny: že Gavrila byl odsouzen k bití, že hrozil Ivanovi vypálením. Všechno se dověděly a přidaly k tomu ještě svoje. – S Gavrilovými ženskými se již znova na pastvě po-

hádaly. Vypravovaly, jak jim Gavrilova snacha vyhrožovala vyšetřujícím soudcem, který prý je Gavřilovi nakloněn, a že celý spor teď obrátí. Písař napsal prý novou žalobu na Ivana k samému carovi. V žalobě je všecko uvedeno: o svorníku, o zahradě; polovina statku Ivanova připadne prý Gavrilovým.

Ivan vyslechl jejich řeč. Jeho srdce se zase zatvrdilo, pozbyl chuti smířiti se s Gavrilou.

Ve statku má hospodář vždycky mnoho práce. Ivan nepustil se s ženami do hovoru. Vstal, vyšel z jizby; šel do stodoly i do kůlny. Mezitím, co se zabýval tam pracemi, zašlo sluníčko za dvůr. Synové přijeli s pole; orali na zimu dvěma potahy strniště po jařině. Ivan je potkal, vyptal se na práci, pomohl uklízeti. Roztrhaný chomout dal stranou. Chtěl ukliditi ještě tyče do kůlny, ale už se úplně setmělo. Nechal tedy tyčí a dal dobytku krmivo.

„Teď se navečeřím a půjdu spat," myslil si Ivan. Vzal roztrhaný chomout a šel do světnice. Na chvíli zapomněl na Gavrilu i na to, co mu otec řekl. Když chytal za kliku, aby vešel do síně, zaslechl, jak soused za plotem chraptivým hlasem někomu nadává: „Co s ním? Toho jen zabíti!" křičel Gavrila.

Ivan se zastavil, poslouchal, pak potřásl hlavou. Vešel do světnice. Rozsvítili. Mladá hospodyně seděla v koutě světnice a předla, staruška chystala večeři, starší syn pletl lýko na bačkory, druhý seděl s knihou u stolu a Taraska se chystal na

noční pastvu. Ve světnici bylo všechno pěkné, veselé. Kdyby jen nebylo toho vředu – zlého souseda.

Ivan vešel do světnice rozzloben. Kočku shodil s lavice, huboval ženám, že nemají škopek na místě. Byl velice mrzutý. Sedl zamračeně a dal se do spravování chomoutu. Nešla mu z hlavy Gavrilova slova, kterými mu u soudu vyhrožoval, ani ta, která právě křičel.

Staruška připravila Taraskovi večeři. Hoch se najedl, oblékl kožíšek, podpásal se, vzal chléb a vyšel ven ke koním. Starší bratr ho chtěl vyprovoditi. Ale Ivan sám vstal a vyšel na záhrobeň. Venku bylo již úplně tma. Zamračilo se, zdvihl se vítr. Ivan vysadil synka na koně, popohnal za ním hřibátko a zastavil se; díval se, jak Taraska jede vesnicí dolů, setkává se s ostatními hochy, až všichni zmizeli z dohledu. Ivan stál a stál u vrat svého statku. Ustavičně myslil na Gavrilova slova „jen aby se i tobě nezapálilo, co hy tě víc bolelo."

„Gavrila neušetří ani sebe," myslil si Ivan. „Je sucho, k tomu pořádný vítr. Přijde asi nepozorovaně, založí oheň a zmizí. Aspoň kdybych ho přistihl při činu, pak by mně neušel!"

Tak utkvěla tato myšlenka Ivanovi v hlavě, že se nevrátil na záhrobeň, nýbrž šel přímo na ulici za vrata za roh. „Raději obejdu dvůr. Kdo může Gavrilovi věřit!"

Ivan šel tichým krokem vedle vrat. Zašel za roh a podíval se k plotu. Zdálo se mu, že se na

konci něco kmitlo. Zastavil se, ztichl, naslouchal. Všecko bylo v klidu, jen vítr pohrával listím na větvičkách a šustěl slamou. Bylo tak tma, že by si mohl oči vyhleděti. Ale Ivanovy oči přivykly tmě, viděl celý kout i přístřešek. Postál, pohleděl, neviděl žádného.

„Asi se mi to jen zazdálo," pomyslil si Ivan, „ale obejdu dům přece." A tiše se bral kolem kůlny, tak tiše, že ani vlastních kroků neslyšel. Došel k rohu, a tam se opět něco zalesklo u pluhu, a zmizelo. Ivanovi zabušilo srdce. Zastavil se zase. Na témž místě se zablesklo silněji a bylo zřetelně viděti, že sedí tam člověk v čepici obrácen zády k Ivanovi a zapaluje vích slámy, jejž drží v rukou. Ivanovi tlouklo srdce jako kladivo. Vzpřímil se a velikými kroky se bral vpřed. Necítil nohou pod sebou. „Teď mi neunikne," myslil si, „dopadnu ho na místě při činu."

Ivan udělal sotva dva tři kroky. Najednou se rozlila velice jasná záře, ale ne na jednom jen místě. To nebyl již malinký ohníček; plamenem vzplanula sláma pod přístřeškem a oheň přenášel se na střechu. A Gavrila tam stál, bylo ho celého viděti.

Jako jestřáb na skřivánka tak vrhl se Ivan na Chromého. – Chromý asi slyšel kroky, ohlédl se. A, kde se taková hbitost v něm jen vzala, poskočil si jako zajíc kolem kůlny.

„Neutečeš!" vzkřikl Ivan a hnal se za Gavrilou. Již ho chytal za límec, ale Gavrila mu pod rukama vyklouzl, a Ivan chytl jen jeho šos. Šos se utrhl

a Ivan upadl. Ihned však vyskočil a s křikem: „Stráž! Chyťte ho!" dal se zase za Gavrilou do běhu.

Než se Ivan zvedl, byl Gavrila již u svého statku. Ale tam ho Ivan přece dostihl. A vtom, když chtěl Gavrilu popadnouti, zaňučelo mu najednou něco v hlavě, jako by ho do temene uhodil kamenem. To Gavrila zdvihl u statku dubový kůl, a když Ivan k němu doběhl, udeřil ho vší silou do hlavy.

Ivan ztrnul, v očích se mu zajiskřilo, obešly ho mrákoty, zavrávoral. Když se vzpamatoval, Gavrily nikde nebylo. Bylo světlo jako ve dne a v jeho statku to hučelo a praskalo jako parostroj. Ivan se obrátil v tu stranu a viděl svou zadní kůlnu celou v plamenech. Již se chytala i postranní kůlna a oheň, kouř a oharky hořící slámy s kouřem se snášely na stavení.

„Co je to, lidičky?" vzkřikl Ivan. Zdvihl ruce a udeřil se jimi do hlavy. „Vždyť jsem mohl hořící vích vyrvati z přístřešku a udupati!"

Ivan chtěl vzkřiknouti, ale dech se mu zatajil, hlas mu selhal. Chtěl běžeti – nohy mu nesloužily. Šel pomalu. Udělal dva kroky, zavrávoral, dech se mu zase zatajil. Postál, oddechl si, vykročil znova. Než obešel kůlnu a došel k požáru, byla postranní kůlna celá v plamenech. Oheň zachvátil už i roh chalupy a vrata; šlehal z chalupy, již nebylo přístupu do dvora. Mnoho lidí se sběhlo, ale nebylo pomoci. Sousedé vy-

nášeli vlastní majetek a vyháněli ze dvorů svůj dobytek.

I Gavrilův statek se vzňal. Zdvihl se vítr, plamen se přenesl přes ulici. Polovina vesnice zmizela s povrchu.

Ivanovi vynesli jen nemocného dědouška a sami vyskočili, vše ostatní jim zničil oheň. Mimo koně na pastvě shořel jim všechen dobytek i slepice na hřadě, i vozy, pluhy, brány, truhly žen, obilí, vše, všecko shořelo.

Gavrilovi vyhnali dobytek a trochu majetku vynesli.

Hořelo dlouho, celou noc. Ivan stál u svého statku, díval se na oheň a stále opakoval: „Co je to, lidičky? Bylo třeba to jen vyrvat a udupat!"

Když se prolomil strop ve světnici, šel Ivan do ohně, vzal ohořelý trám a tahal jej z ohně. Ženy ho zahlédly a volaly ho zpět, on však trám vytáhl, a hned se bral pro druhý. Ale zakolísal a upadl do ohně. Syn ho ještě šťastně z ohně dostal. Ivan si spálil vousy i vlasy, popálil si šat, poranil si ruce, ale nic necítil. Lítostí otupěl, mínili lidé.

Oheň uhasínal, a Ivan ustavičně stál a totéž opakoval: „Lidičky, co je to? Měl jsem to jen vyrvat!"

K ránu poslal starosta svého syna pro Ivana.

„Strýčе Ivane, tvůj otec umírá, poručil tě zavolat, by se s tebou rozloučil."

Ivan zapomněl i na otce a nechápal, co mu povídají.

„Jaký otec? Čí otec?" volal.

„Tvůj otec tě poručil zavolat, aby se s tebou rozloučil. Umírá v naší chalupě. Pojďme, strýče Ivane!"

Stěží dostali Ivana do vzdálenější usedlosti, která neshořela.

Když přišel Ivan k otci, byla ve světnici jen matka starostova a děti na peci. Ostatní byli u požáru. Dědeček ležel na lavici se svíčkou v ruce a pohlížel na dveře. Jakmile jeho syn vešel, pohnul sebou. Stařenka přistoupila k němu a řekla, že Ivan již přišel. Otec zavolal si Ivana k sobě blíže.

Ivan přistoupil. Stařeček zahovořil:

„Co jsem ti, Váňátko, povídal? — Kdo vypálil vesnici?"

„On, tatíčku," odvětil Ivan, „Gavrila! Přistihl jsem ho při činu. Před mýma očima strčil oheň pod střechu. Měl jsem vích hořící slámy jen vyrvat a nic by se nebylo stalo!"

„Ivane," řekl dědoušek, „má poslední hodina uhodila. I tvoje jednou přijde! Čí vinou vznikl požár?"

Ivan se zadíval na otce a mlčel — nemohl slova promluviti.

„Před Pánem Bohem mi, Ivane, pověz, čí je to vina? Co jsem ti tak často říkával?"

Teprve teď se Ivan vzpamatoval a všemu porozuměl. Zasupěl, padl před otcem na kolena a pravil: „Má, tatíčku! Odpusť mi pro Ježíše Krista! Jsem vinen před Pánem Bohem i před tebou!"

Dědoušek pohnul rukama, vzal hromničku do levé ruky a pravou sahal k čelu. Chtěl se poznamenati svatým křížem, ale nedozdvihl ruky.

„Sláva Tobě, Hospodine! Sláva Tobě, Hospodine!" řekl a obrátil oči opět na syna.

„Vaňku! Vaňku! Co budeš teď dělati?"

Ivan ještě plakal. „Nevím, tatíčku, jak budeme teď živi!" řekl.

Dědoušek zavřel oči, pohyboval rty jako by sbíral síly. Po chvíli otevřel oči opět a řekl: „Uživíte se, Pán Bůh vám pomůže, – uživíte se!"

Dědoušek ještě pomlčel, pousmál se a pokračoval: „Váňo, neprozrazuj, kdo zapálil! Zamlč cizí hřích, Bůh odpustí dvěma!"

Stařec vzav poté svíčku do obou rukou, složil ruce pod srdcem, vzdychl, pohnul sebou a skonal.

Ivan nepověděl na Gavrilu, nikdo se nedověděl, jak požár vznikl. Srdce Ivanovo se naklonilo Gavrilovi.

Gavrila se divil, že Ivan ho nežaluje. S počátku se bál, ale potom přivykl. Když se přestali hádati mužíkové, žily v pokoji i jejich rodiny. Dokud se stavělo, bydlely obě rodiny v jednom statku.

Vesnice byla znovu vystavěna, dvory šířeji rozloženy. Ivan s Gavrilou se stali zase sousedy. Žili však po sousedsku jako kdysi jejich otcové.

Ivan Ščerbakov vzpomíná příkazu otcova i Božího přikázání, že oheň se musí hasiti hned v počátcích.

Když mu někdo ublíží, již se mu nemstí za to, nýbrž snaží se věc napraviti. A řekne-li mu někdo

nepěkné slovo, bdí, aby neodpověděl ještě horším slovem. Tomu učí ženy i své děti.

A vzpamatoval se Ivan ze svého neštěstí zase a vedlo se mu lépe než dříve.

L. N. Tolstoj.

Láska je smířliva.

„Pane Spurný, to je vaše poslední slovo?"

Starý pan farář pohlížel se zřejmou obavou na muže obrovské postavy, který stál před ním u kovadliny.

„Ano, pane faráři!" odpověděl a zíral před sebe trapně vítězným pohledem mohutný, otupělý člověk.

„Pán Bůh vás opatruj a odpusť vám ten veliký hřích! Jste tvrdší než železo, které kováte. Avšak Pán Bůh se už postará o oheň utrpení; jen ten jest s to, aby vámi pohnul."

Trochu zaraženě pohleděl mistr Spurný na pana faráře. Pak pohodil zády, jako by se sebe chtěl setřásti nějaké břemeno, ale s místa se nehnul. Jako spoutaný se díval za odcházejícím farářem; připadalo mu, jako by s ním odcházelo světlo i radost.

„Nikdy! Co farář po něm žádá, nikdy nedokáže, nikdy! Ani kdyby s Potockým oba padli před ním na kolena! Potocký mu stojí celý život v cestě. Hned ve škole to začalo. Než se Spurný mohl rozmysliti, Potocký mu vždy uchytil nejlepší odpověď. A Baruška!? Ó, když si na všecko jen vzpomene!

Nesmířlivému kováři Spurnému zlostí naběhly na čele žíly jako provazy.

„Baruška! Ještě neotevřel ani ústa, a Potocký již si ji obešel, a uvedl ji se smíchem do svého domu. A toho teď ke všemu chtějí udělati ještě starostou! Pro mne a za mne! Ale do mých věcí ať se mi nemíchá! – Není moje Lena děvče jako obrázek? A řádná! Ani jediná v dědině se jí nevyrovná! A lecjaký ničema se opovážil říci, že se k Baltazarovi nehodí. Byli by prý nešťastni, protože je Lena trochu paličatá! Blesk a hrom! Do země by se mohl propadnout, aby už nevstal!"

Zuřivě tloukl mistr na nevinné železo.

„Což jste hluchý, mistře Spurný, že mne neslyšíte?" ozývá se za vraty hlas.

U vrat stojí sedlák s koněm, kterému chybí podkova. Rozzlobený kovář nabývá zase vědomí.

Nastal den horečné práce. A to bylo dobře. V boji se železem zapomněl mistr Spurný na svou zlost.

Na smrt unaven se kladl večer na postel. V noci náhle procitl. Pravou polovinu těla měl jako v kleštích. Snažil se vší svou jinak obrovskou silou zvednouti. Marně. Pokouší se volati, ale jen žvatlání vychází z jeho úst.

Co to jest? Strachem mu vyvstává pot na čele. Musí zemříti? Roztáhlo po něm to tajemné strašidlo, které obchází jeho rodinu, které jim dědečka, prastrýčka a strýčka vyrvalo, své kostnaté ruce? Ti Spurní všichni byli zavalití a krevnatí lidé. – Musí nyní již zemříti? Nebo bude dlouhým

chřadnutím rodině na obtíž? – Bude mu Pán Bůh ještě jednou milostiv? – Desátek svého majetku rozdá. – Lpí až příliš na životě a jeho domácí ho ještě velice potřebují. – Dá venku na pažitě vystavět kapličku, vykoná pouť do Maria Einsiedeln. – Nevezme ani jediného krvavého haléře za práce pro chudobinec. – Co více ještě může učinit, aby si s Pánem Bohem vyjednal zdraví? –

Jako blesk mu projela hlavou myšlenka: „Potockému ze srdce odpustiti!"

Vlasy na hlavě mu vstávají hrůzou, všecko se v něm bouří. Potockému odpustiti? Odpustiti tomu, který snad jest vinen, že nyní musí tak bídně ležeti? . . . Nikdy a nikdy! To jest nad jeho síly. Raději hned umře!

A hned jako na obrázku vidí svůj pohřeb. Slyší, jak učitel s dětmi zpívá „Smiluj se . . . ".

Ale přece ne, ne, nemůže odpustiti! Potocký mu příliš ublížil!

Vzdychaje obrací se mistr Spurný hlavou k oknu.

Aspoň kdyby byl už den! Nebo volat kdyby mohl! Opuštěn bude muset zde zemříti, ač jen několik kroků od něho klidně odpočívají jeho žena a děti.

Najednou uviděl oknem matné světlo.

„Měsíc? Ale, vždyť přece je nový měsíc?"

To je zcela zvláštní světélko. – Ve světle vidí postavu Potockého, zahalenou v bílý dlouhý rubáš. Jeho sněhobílý obličej má vznešený výraz. Avšak ve výmluvném pohledu, který upírá na bezvládně

ležícího Spurného, jest tolik srdcervoucí bolesti, že otřásá Spurným až v nejhlubších záhybech duše.

Rychlostí blesku obraz zmizel.

Spurný zůstal chvíli jako ztuhlý. Potom projevily se vnitřní city v proudech slz stékajících po tvářích. Vyrazil ze rtů tak žalostný sten, že paní polekaně přispěchala k němu. Hned pochopila hrozné neštěstí.

Ještě v noci byl povolán lékař. Potvrdil jen kovářovu domněnku, poručil klid a radil, aby si nemocný uvedl do pořádku své věci, vyrovnal se s Pánem Bohem, poněvadž jest blízko smrti.

Kovářka poslala pro pana faráře.

Právě se starý, churavý pán, přišed od smrtelného lože Potockého, uložil k odpočinku, když byl už zase volán k umírajícímu Spurnému.

Jak se pan farář zhrozil, když uzřel ten dub jako roztříštěný, úplně bezmocně před sebou ležeti, ten dub, který dokonce nebyl schopen ani řeči! A přece – jak se ještě včera o něho třásl, kolik se za něho namodlil! – Pán Bůh ho vyslyšel; zlomil všecko tvrdé, kamenné v srdci nesmířlivého kováře Spurného. Slzy, které nepřetržitě stékaly po lících nemocného, a křečovitá námaha, aby vyslovil slovo „Potocký" pověděly panu faráři víc než slova.

„Odpouštíte Potockému, pravda?" promluvil pan farář. „A nemáte již ani záští proti němu? Odpouštíte mu z celého srdce, z celé duše?" –

Pan farář nepotřeboval slov, víc vyčetl z obličeje nemocného, než by tento byl mohl vyjádřiti.

Těžce nemocný kovář Spurný se nedověděl, že tento jeho dobrý skutek nezastihne Potockého na živu, že Potocký je již mrtev a že mu nesmířlivost kovářova tak velice ztížila poslední hodinku. Teď běželo o to, aby byl mistr Spurný vyrván smrti, aby mohl napraviti všechno, čím se provinil svou pánovitostí, nenávistí a nesmířlivostí.

Pan farář opouštěl těžce nemocného, a přece uzdraveného farníka. Jeho hlavou probíhaly vážné myšlenky. Potocký byl jedním z nejlepších jeho farníků. Veliké bezpráví, které měl učiniti Spurnému, vyrojilo se jen v mozku nesmířlivého kováře. Nebylo přece chybou, že Potocký byl chytřejší, že měl mnohem větší rozhled, že byl obratnější. A s tou Lenou? Ó, Potocký dobře věděl, co vytrpí pod pěstí Spurného jeho žena, která byla s ním zpřízněna! A Lena je celý otec! Nemohl tedy Baltazarovi, jemuž byl na křtu svatém kmotrem, skutečně Lenu pochváliti, když se k němu utekl o radu. Co pomůže krása a řádnost, nemá-li žena pokory, snášelivosti, chce-li sama vládnouti? –

Když po třech dnech zvonili Potockému umíráčkem, vrhl mistr Spurný udivený pohled na okno, potom tázavý na Lenu a přiložil zdravou ruku k uchu.

Mladá dívka váhala odpověděti. Tatínek se nesmí rozčiliti. Ale jak dlouho bude mu to moci tajiti? –

„Potocký byl, tatínku, přece již dlouho churavý," pravila Lena po chvíli. „V noci, v níž měls záchvat, zemřel. – Právě mu zvoní."

Nemocný patřil zprvu ztrnule na dceru, pak zavřel oči, z nichž se mu mocně draly slzy.

„Potocký mrtev! — mrtev! —

Můj Bože, tak přišlo dobré slovo již přece pozdě!"

Teď pochopil podivné vidění i nezapomenutelně bolestný pohled a výraz tváře svého někdejšího nepřítele. Chce bezpráví napraviti, bude se za Potockého modliti, chce činiti pokání.

Trvalo dlouho, než byl Spurný schopen řeči. První jeho slova byla pokorná, kající sv. zpověď u pana faráře. Pak mu vypověděl, co zažil v onu významnou noc.

Pan farář poslouchal s hlubokým pohnutím. Věří Spurnému, ví, že je to člověk střízlivý. —

I ošetřovatelka mistra Spurného — Lena — se od otce učila. V měsících jeho těžké nemoci prošla sama také léčebnou školou. Její spanilost nabyla sladkosti a vůně, takže se teď Baltazar vážně rozmýšlí, nemá-li tuto růžičku přece jen přesaditi do své zahrádky. Čas dobrý rádce!

(R. 35, 4.)

Smířlivý Washington.

Slavný osvoboditel amerických svobodných států Jiří Washingston dal se jako důstojník, když mu bylo 20 let, do hádky s jiným důstojníkem, při níž se proti svému obyčeji rozhněval. Tu zasadil mu jeho protivník ránu, že Washingston upadl na zem. Všichni se domnívali, že Washington poté vyzve důstojníka na souboj. Ale neučinil to. Uznával, že sám první urazil druha. Zašel si tedy

druhého dne k dotčenému důstojníku a pravil mu: „Mýliti se jest lidské. Včera jsem vám ublížil. Vy jste si sám za to již zadost učinil. Jestliže vám to stačí, budme zase přáteli. Zde moje ruka na to."

Důstojník podal mu ruku a oba se navždy spřátelili.

Odpouštěj!

Antiochijský kněz Sapricius a křesťan Nikephor byli mnoho let nejlepšími přáteli. Ale, jak se to již na světě stává, jednou se nepohodli pro jakousi maličkost, a bylo po starém přátelství. Jestliže se náhodou na ulici potkali, ani se nepozdravili. Nikephor nemohl neblahé roztržky snésti. Ve dne v noci ho nepřátelství znepokojovalo; namáhal se, aby opět obnovil dřívější přátelský poměr. Požádal jednoho ze svých známých, aby poprosil jeho jménem kněze Sapricia za odpuštění. Když byl drsně odbyt, poslal Nikephor druhého prostředníka. Avšak i ten byl bez výsledku propuštěn. Nikephor tedy sám vyhledal Sapricia a nabízel mu ruku k smíru. Úpěnlivě prosil: „Odpusť mi, odpusť aspoň pro lásku Boží!"

Kněz zůstal zatvrzelý.

Brzo poté, za pronásledování křesťanů císařem Valeriánem r. 258, byl Sapricius udán jako křesťan a předveden před soud. Nadšeně vyznal svou víru. Když ho mučili, aby stálost jeho víry zkusili, volal odhodlaně na soudce: „Nad mým tělem máš moc. Můžeš na ně vylíti všechnu svou

krutost. Ale nemáš moci nad mou duší, nad níž panuje Ježíš, jenž ji vykoupil!"

Byl odsouzen k smrti stětím. Radostně přijal rozsudek.

Na cestě k popravišti vstoupil Sapriciovi do cesty Nikephor. Chtěl si od kněze mučedníka vyprositi před jeho smrtí odpuštění. „Svatý muži, odpusť mi, čím jsem se proti tobě provinil!" zvolal úpěnlivě.

Sapricius jako by neviděl a neslyšel. Nikephor pospíšil jinou ulicí, předběhl průvod, a když se přiblížil Sapricius, opakoval svou prosbu ještě úpěnlivěji. Sapricius ho neuznal za hodna jediného pohledu.

Nikephor se nedal odstrašiti. Až na popraviště šel za nešťastným knězem a tam naposled zvolal: „Kdo prosí, tomu bude dáno, kdo hledá, nalezne, kdo tluče, tomu bude otevřeno!" Leč marně, jako by byl mluvil k balvanu.

Vtom se kat chystal popraviti Sapricia. „Klekni, tvá hodina odbila!"

„Proč?" tázal se Sapricius.

„To sám nejlépe víš. Protože nechtěls poslechnouti rozkazu císařova! Protože pohrdáš císařem pro Krista!" odvětil kat.

„Ušetři si námahy," zvolal Sapricius. „Vlož meč do pochvy, – poslechnu císaře."

Nikephor byl zdrcen bolestí. Zapřisahal svého přítele, aby Ježíše Krista nezapíral. Ale ten kněz, který tak dlouho kázal evangelium, který tolik lidí obrátil na pravou víru, šel a obětoval modlám.

Divíte se tomu odpadu? – Sapricius dávno již v svém srdci odpadl od víry. V tu chvíli, kdy otevřel srdce zlému duchu nenávisti a nechtěl odpustiti, zapřel Ježíše Krista. Od té doby byl jen zdánlivým křesťanem, byl prázdným ořechem, byl červivým jablkem. A kdyby byl mučednictví podstoupil pod mečem katovým a tam na věčnosti zaklepal na bránu nebeskou, byl by mu Pán Ježíš ze své slávy odpověděl: „Neznám tě – odejdi!"

Vyplnila by se slova horského kázání: „Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo plní vůli Otce mého, který jest v nebesích, vejde do království nebeského."

Kdo nenávidí svého bratra, není křesťanem. Postrádá toho, co jest srdcem a středem náboženství, co jest nejdůležitější a nejnutnější – totiž lásky.

Aby se poznalo, je-li vaše křesťanství pravým zlatem nebo jen pozlátkem, netřeba se tázati, kolik se modlíte, jak často a jak dlouho býváte v kostele, dáváte-li almužnu, zda se chráníte nepravostí. To jsou věci dobré a nutné a musíte je konati. Ale kdyby vaše nitro bylo plno zlosti, nenávisti, pomstychtivosti, bylo by zřejmo, že všechny vaše vnější skutky nejsou pravou křesťanskou ctností, nýbrž jen zdáním, lží a ohavností před Bohem.

Utrpíte v životě nejednu těžkou urážku, veliké bezpráví! Ale všecko se musí odpustiti. Jedovatý strom nenávisti musíte vyrvat, zlého ducha pomsty spoutat a vyvrhnouti ven. Tvrdá půda vaší po-

vahy musí býti zryta pro upřímné odpuštění, nic jiného nám nezbývá, chceme-li zůstati v upřímném spojení se svým Bohem a míti naději na Jeho věčné království.

Můžeme se točiti a kroutiti napravo a nalevo, můžeme si namlouvati na sta vytáček – přikázání lásky k nepřátelům stojí stále před námi a dívá se na nás přísně a neúprosně a neustoupí ani vlásek od svého požadavku. Kdo odchází se světa s těžkým hněvem v srdci, tomu neprospívá ani kněžské rozhřešení. S posledním sv. přijímáním jí a pije sobě takový člověk odsouzení. Červený žár jeho nenávisti vzplane v pekelný oheň, který ho bude věčně tráviti.

Vždy jsme při tom, když ďábel hází pekelný plamínek propukávající nenávisti do duše. Uhasme požár hned v počátcích srdečnou modlitbou za svého nepřítele a nepřipusťme, aby se plameny rozšířily. Kdoví, zda bychom později požár zmohli.

„Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a protivenství vám činí!"

Nr. 8.156

Imprimatur.

Olomucii, die 23. Maii 1929.

Josephus Vyvlečka,
Praeses a. e. Consistorii.

Něco o poctivosti.

Znal jsem faráře, který si před faru zasadil několik zákrsků jabloňových. Když stromečky měly první ovoce, jedné noci je kdosi všecko ukradl. Tak se stalo i druhého roku i třetího. Přátelé se smáli panu faráři, jiní mu radili, aby dal kolem stromků plot s ostnatým drátem, avšak dobrý pan farář se usmál a řekl: „Já chci své farníky tak vychovat, abych nepotřeboval plotu." A skutečně za několik let toho dosáhl. Bylo to ve farnosti průmyslové! –

Naše brožurková akce se radostně vzmáhá. Na mnoha místech jsou zařízeny lišty s brožurkami. A lidé rádi používají této příležitosti k vzdělání náboženskému. Avšak někde se stává, že návštěvníci kostela brožurky si sice vezmou, ale zapomenou vložiti do pokladničky náležitý obnos. Neb si vypůjčí brožurku, doma ji pošpiní a tak pošpiněnou vrátí. Takovým jednáním působí obětavým duším, které mají lištu na starosti, k jejich práci ještě výlohy.

Proto mám k tobě, milý čtenáři, otázku: Nezapomněl jsi zaplatiti tento sešit? Jestli tomu tak jest, vyrovnej to, abys měl pořádek ve svědomí, a aby tak blahodárný podnik nebyl ohrožen. Jsi-li však horlivý křesťan a dal-li ti Pán Bůh apoštolského ducha, pamatuj na rozšiřování dobrého tisku a dej občas dobrovolný dar do pokladničky u lišty!

„ŽIVOTEM"

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

Odebírejte a rozšiřujte jako časopis. Každá serie má 24 čísel. (I. serie 1.—24., II. serie 25.—48.) Předplatné 13 Kč na jednu serii.

I. serie:

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
2. Velmoc tisk.
3. „. . . . lásky však kdybych neměl . . . "
4. Šťastná rodina.
5. Exercicie.
6. „Anděle Boží, strážce můj!"
7. Pomáhej duším v očistci!
8. Útěcha pro nemocné.
9. Nač se ještě modliti?
10. Žena a křesťanství.
11. Neděle.
12. Do života I.
13. Do života II.
14. V bouřích mládí.
15. Tak ne! (O výchově.)
16. Hříchy papežů.
17. O manželství!
18. Manželé mezi sebou.
19. Výchova dítěte.
20. Sv. růženec.
21. Nedej se!
22. Měsíční duchovní obnova.
23. Příprava na sv. misie.
24. Více kněží!

II. serie:

25. Maria, útočiště.
26. Laický apoštolát I.
27. Laický apoštolát II.
28. Mladí apoštolé.
29. Lék proti smrti.
30. Nač se zpovídati?
31. Věřiti či nevěřiti?
32. Jak se zpovídati?
33. Peklo.
34. Půst.
35. Bl. Anežka Česká.
36. Zaopatřování.
37. Svátost oltářní.
38. Mše sv.
39. Katolická akce.
40. Duch svatý.
41. Dary Ducha sv.
42. Sv. Cyril a Metoděj.
43. Sv. přijímání.
44. Radost.
45. Blahoslavení.
46. Cesty k Bohu I.
47. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
48. Cesty k Bohu II.

III. serie:

49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. „Ano, Otče!"
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!

Vřele doporučujeme všem, kdo chtějí tiskovým apoštolátem pracovati pro království Boží, aby hojně rozšiřovali drobné brožurky sbírky „Životem". Jejich účelem jest, buditi v nejširších vrstvách lidových zájem o Boha, o sv. víru a o život podle víry. Statisíce brožurek jest již rozšířeno a těší se velké oblibě. Každá serie sbírky „Životem" má 24 čísel (I. serie č. 1.—24., II. serie 25—48 atd.) Předplatné na celou serii jest jen 13 Kč. Objednávky vyřizuje Exerciční dům v Hlučíně.

Račte si opatřiti též starší čísla všechna! Jsou v nich vzácné věci, které připravují půdu pro další apoštolátní práci. Bylo by škoda nemíti je. Sbírka „Životem" se velmi hodí pro hromadné rozšiřování. Některé apoštolské duše ji rozšiřují po stech a po tisících. Jaké zásluhy si tím získávají o katolický život u nás!

Používání novinových známek povoleno pošt. řed v Opavě pod čís. 25.601|III z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

„Životem" číslo 56. Cena 50 h.
II. vydání.

Sv. Jan Nepomucký I.

Napsal P. Josef Pejška C. Ss. R.

Život sv. Jana Nep.

Úvodem.

Státní zákon republiky čsl. o svátcích a památných dnech zranil mnohé srdce české velmi citelně. Zástupci lidu vědomě a úmyslně degradovali světce, jehož národ po 5 století způsobem jedinečným uctíval. Ani dědici země české sv. Václavu nevzdaval národ tak něžnou a dětinnou poctu, nikdo z patronů našich nepřirostl lidu tak nerozlučně k srdci jako *mučedník za neporušitelnost zpovědního tajemství a ochránce cti a dobrého jména.* – Sladke budou mi vždy vzpomínky z nejútlejšího mládí na ony májové večery, jarní vůní a teplem prosycené, u kapličky sv. Jana Nepomuckého, mezi dvěma košatými lipami stojící. V záři světel, kvítím zasypán, usmíval se světec na zbožně zpívající lid svůj. Kdo přinutil tento zástup, aby mimořádným způsobem vzdával úctu knězi, r. 1393 nejvyšší autoritou státní v řece Vltavě utopenému? Jde tu snad o zlomyslně vyvolaný klam, o fanatismus?

„Hlas lidu hlas Boží," praví latinské přísloví. Duše lidu správně chápe pravdu, tvoří si zdravé úsudky a oceňuje podle zásluhy ctnost. Tento kněz, jenž raději vystál na těle krutá muka, než aby zradil stavovskou čest a porušil zákon Boží, byl nesporně velikým přítelem Božím, světcem význačným, dobrým pastýřem duší, za něž dal hrdinně život, i zasluhuje, aby nad jiné byl oslavován v národě, jehož jméno proslavil po všem světě. Takové jest asi přesvědčení nezkažené duše české.

Proto neprávem se rozčiluje předoí borec českého pokroku *dr. Herben* pro přehnané oslavy, pro nekritičnost, důvěřivost lidu, svedeného (prý) bludným líčením života a smrti Jana z Pomuku. Ale vždyť dávno před úředním svatořečením r. 1729, ano hned po tragické události r. 1393 šířila se od úst k ústům pověst o svatosti Janově a pobožnost k němu pěstoval lid z vlastního popudu. Nebylo ještě jeho životopisů, a již byl sv. Jan Nep. uctíván, ve stol. 16. a 17. neméně než po svém svatořečení v den sv. Josefa r. 1729.

Slyšme, jak ostře tepe bezhlavou nenávist kultu svatojanského náš přední historik, universitní prof. *dr. Josef Pekař:* „Poutnice z Moravy, klečící před sochou sv. Jana Nepomuckého na pražském mostě, má v mých očích více mravní ceny, než táborový „pokrokář", posmívající se nemožnému zázraku. Tím vším se ovšem nikterak neobracím proti vědecké kritice náboženského života minulosti, nýbrž pouze proti agitaci, jež chce svou stranickou nenávist, nikoliv pochopení a poučení, vnášeti v

massy. A mluvím-li již tak kacířsky, dodám ještě, že to „temno" 18. století (znám jeho stíny snad více než jiní) mělo v jiném směru také dosti světla a tepla, že to byla doba, kdy nejen pražská města ožila podivuhodnou krásou baroku, ale kdy celý národ až do poslední vsi, do poslední chaloupce, do posledního vzorku krajky a do poslední melodie lidové písně naplnil se životní radostí barokové kultury, pronikající, tvořící, budující novou společnost, nový národ, týž národ, z něhož vyšlo naše obrození, z něhož vyšly naše generace. A kult svatojanský byl více než půldruhého století pravou missa sollemnis náboženského a při tom jaksi česky-náboženského cítění této doby. A co v něm bylo estetického půvabu! Co byla Praha 16. května! O to o vše jste nás svou nenávistnou a omezenou agitací ochudili . . . A viděl jsem sochy svatých rozbité pod dojmem vašich slov, viděl ohrožené umělecké památky nejvyšší ceny. Rozbíjeli falešné bohy — ti, kteří stáli ve službách boha ještě falešnějšího." *)

Úcta svatojanská byla prý uměle a vypočítavě vypěstována, aby vytlačila kult mistra Jana Husa. S touto úctou dopadalo to neobyčejně hledě. Hus, za svatého prohlášený universitou (!), nemohl býti uctíván Tábory, kteří všechny „modly" ohněm ničili. Sotva uplynulo sto let po kostnické truchlohře, odpadlí čeští nekatolíci od českého Husa k Němci Luterovi.

*) Jos. Pekař „Tři kapitoly o sv. Janu Nepom.", 1921, str. 10.

V tom smyslu píše prof. *Pekař*, svědek zajisté nepodezřelý:*) „Čeští evangelíci doby předbělohorské nevěděli o Husovi ani stý díl toho, co víme dnes: uctíván byl opravdu jako svatý mučedník jen od starokališníků, t. j. skrovného zbytku starověrných Husitů, jenž stál v podstatě na půdě katolické a od protestantů byl časem víc potírán než sami katolíci. Jméno Husovo bylo drahé ovšem i Českým Bratřím i Luteráni si ho vážili, ale jinak neměla ta doba zvláštního zájmu o uctívání Husa, jak jej předpokládají patrně ti, kteří věří, že protireformace musila především zatlačiti památku Husovu. Mezi důvody, pro něž si česká katolická Praha svatořečení Jana z Pomuku přála, spolupůsobily většinou po mém soudu důvody dané situací, chvályhodné a česky vlastenecké. V popředí byl jistě cíl dáti novému katolictví českému nové přesvědčení, a to před celým křesťanským světem a v pýše a radostí nad Janem z Pomuku poskytnouti mu oporu proti pohrdání, jímž vítězný svět románsko-katolický díval se na český národ jako na národ kacířů a rebellů, vrátiti mu sebedůvěru a zároveň úctu ciziny a teprve v další řadě dáti mu zbraň proti kacířským reminiscencím doby husitské.“ –

Život sv. Jana Nepom., který hodlám v několika článcích stručně nastíniti, jest ve svých hlavních rysech dějinami nesporně zjištěn. Máme po ruce dostatek písemných dokladů i listin archivních,

*) Tamtéž, str. 11.

podle nichž můžeme sv. Jana bezpečně stopovati v jeho veřejném životě až k jeho násilnému skonu.

Z legend, jimiž oplývá i život sv. Jana Nepom., „vane k nám přece vstříc kus té tajemné a vznešené poesie, jež proniká zdi našich starých katedrál, ony vyjadřují, a to silou neobyčejnou, krásu duše křesťanské a ideál svatosti."*)

Po této úvaze rázu všeobecného, jíž bylo nutno předeslati, pojednáme: v první části o životě sv. Jana Nep., o jeho smrti mučednické i o příčině její. V následujícím čísle vylíčíme zachování jazyka světcova, svatořečení a úctu, kterou vzdává našemu národnímu světci celý katolický svět.

1. Mládí a vzdělání sv. Jana Nepomuckého.**)

Světec, kanonisovaný o svátku sv. Josefa r. 1729 papežem Benediktem XIII., měl rodištěm mě-

*) Pekař, Tři kapitoly o sv. Janu Nepom., str. 8. násl.

**) Život sv. Jana napsali: Jan Ignác Dlouhoveský († 1701), kanovník metrop. r. 1668; - Tomáš Pěšina z Čechorodu († 1680) ve svém „Phosphorus" z r. 1673; - jesuita Bohuslav Balbín († 1688), do češtiny přeložil Alfons Sauer 1914 (Stará Říše). - Frant. Pubička napsal r. 1791 (něm.) „Obrana cti sv. Jana z Pomuku". V nové době: Kliment Borový 1878, - nejvědečtěji dr. Frant. Stejskal „Svatý Jan Nepomucký" 2 svazky, 1921-1922. - Německy Jan Nep. Zimmermann 1829, - Ant. Frind 1871. — Apologeticky psali: Tomáš Novák 1871, - Václav Oliva 1922, - Frant. Štědrý. - prof. dr. Jos. Pekař „Tři kapitoly o sv. Janu Nepomuckém" 1921, - Václav Kozel, Čtení o sv. Janu Nepomuckém. Č. Budějovice 1929. V jubilejním roce množí se vzácné studie, jako: Dr. A. Podlaha v „Čas. katol. duch." seš. 3 a 4. Dr. Jan Nep. Sedlák „Kanonisace Jana Nepom." v Praze 1929.

stečko Nepomuky, za stara Pomuky neb Pomuk zvané. Místo leží v kraji plzeňském na hlavní trati železniční Plzeň-České Budějovice. Nad městem vedá se Zelená Hora se zříceninami hradu. Na místě od města půlhodiny vzdáleném založen byl za krále Vladislava I. r. 1140 klášter *Cisterciáků*, který osazen byl mnichy z bavorského Ebrachu.*) Za dětských let Janových byl klášter v rozkvětu, až i zde Táboři ohněm a mečem „svobodu slova Božího" zavedli.

Otcem Janovým byl Velflín. Sv. Jan podpisoval se v mladších letech, nejsa ještě klerikem, „Joannes olim Velflini de Pomuk" (syn Velflínův z Pom.). Později označoval své listiny jen: „Joannes (de) Pomuk." Jest otázkou zcela podřadnou, zda se rod Velflínův hlásil k národnosti české či německé. Název ten (Velflín píše se vždy bez přelhásky ö) netřeba odvozovati od jména Wolf – vlk, ani koncovka jeho není výlučně německá. Též jméno Zeppelin pochází od slovanského Čaplín, označujíc šlechtický rod lužických Srbů. Ctitelé Janovi nikdy si podobnou otázkou nelámali hlavu. Skutečný stav nejlépe vystihl *Ludolf*, opat slezského kláštera Zahaně, když 5 let po smrti světcově r. 1398 napsal: „. . . ctihodného onoho, Bohu příjemného i lidem, *Němcům i Čechům milého.*"**)

Otec Janův býval rychtářem, alespoň v letech 1355 – 1367, stál tedy v službách kláštera, požívaje mnohých s úřadem tím spojených výhod.***) Jest

*) Palacký udává s Dobnerem rok 1153.
**) „Hlídka" 1905, 649; Stejskal „Sv. Jan Nep." I, 13.
***) Stejskal, tamtéž.

to nezvratným svědectvím o jeho osobní zdatnosti i o počestnosti rodiny Velflínů.

Marně se tážeme psaných pramenů, kdy se narodil sv. Jan? Balbín klade událost do let 1320 – 1330. Obecněji má se však za to, že Jan nespatřil světlo světa před r. 1340.*)

Učený jesuita a nadšený vlastenec *Bohuslav Balbín* († 1688), který po některou dobu na Sv. Hoře dlel a dějiny Sv. Hory i milostné sošky sepsal, tvrdí v životopise sv. Jana, že byl světec od mládí *vroucím ctitelem Bohorodičky*. Ano, zbožní rodiče, „aby láska k Marii, Matce Boží, již jménem byla dokázána, dali jméno Jan dítku," jež si na Bohu vyprosili.**)

Bylo by snad radno tuto zbožnou legendu potírati? Uvykli jsme si na obrazy a sochy svatojanské, představující světce klečícího, před Královnou nebes s Děťátkem, v oběť podávající svůj jazyk. Sotva nalezneme obraz mučedníka nepomuckého, aby aspoň andílek nedržel štítek s *Madonou staroboleslavskou*.

O zralém věku sv. Jana se nám zachovala zvěst, že z Prahy navštěvoval *Starou Boleslav* a tamní Madonu ještě bezprostředně před smrtí. Nemáme důvod stavět se legendě na odpor, zvláště, když mluví o kazateli mariánského týnského chrámu, který patrně často o Marii Pánně nadšeně kázával, o čem se snadno lidové přesvědčení dále mohlo

*) Stejskal, tamtéž, str. 17.
**) Balbín, český překlad (1914) str. 16.

šířiti. Borvý píše, že byl sv. Jan vřelým zastáncem Neposkvrněného Početí.*)

První výchovy dostalo se hochu Janovi snad v klášterní škole, asi půl hodiny od domova vzdálené. Tato škola spolu s klášterem i svatyní vzala za své v husitských bouřích a plných 150 let nebylo v Pomukách školy, až ji v r. 1577 obnovila urozená paní *Kateřina z Lobkovic* na účet držitelů zámku zelenohorského.**)

Po některém čase poslali prý rodiče Jana, jak líčí Balbín, „do slavných tehdáž latinských škol do *Žatce*".***) O této škole nacházíme zmínky již v r. 1256; r. 1335 udělil *Jan Lucemburský* měšťanům žateckým právo voliti si učitele. Počátkem stol. 16. bylo učení to povzneseno na tak vysoký stupeň, že náleželo žatecké škole první místo po universitě.†)

Za pomoci opata nepomuckého nebylo zajisté Janovi, synu rychtářovu, těžko dostati se do Prahy, aby na dráze životní pokračoval. Není na místě o tom pochybovati, že měl syn Velflínů od počátku pevný úmysl státi se knězem. Kdy se Jan do Prahy dostal, nelze ovšem nijak bezpečně zjistiti.

Teprve s *veřejnou činností Janovou* dostává se nám do rukou bohatá sbírka listin, nesoucí jeho jméno. Z nich se dovídáme s určitostí, že Jan byl v Praze

*) Dr. Klement Borový, „Sv. Jan Nepom.", str. 19.
**) Zik. Winter, „Život a učení na partikulárních školách v Čechách", 1901, str. 10.
***) Balbín, Život, str. 18.
†) Winter, tamtéž, str. 26.

již r. 1370. Netvrdíme, že toho času do Prahy teprve přišel.

I spadá jeho pobyt a působnost v české metropoli ještě do oněch let českých dějin, která nazýváme s chlubou *„dobou zlatou"*. Ještě držel otěže vlády *otec vlasti Karel IV.* (1346 – 1377). V čele církve české stáli po nezapomenutelném prvním arcibiskupu *Arnoštovi z Pardubic* (1344 – 1364) velepastýři neméně výteční, *Jan Očko z Vlašimě* (1364 – 1379), na sklonku života kardinálským purpurem vyznamenaný, i příbuzný jeho *Jan z Jenštejna* (1379 – 1386), muž přísné spravedlnosti a pořádku.

R. 1370 zastával Jan z Pomuku úřad *veřejného notáře*. Na listině z 3. listopadu roku jmenovaného, se čte: „A já Jan (syn) Velflínův z Pomuku, klerik arcidiecése pražské, císařský veřejný notář . . . ."*)

Ještě během téhož roku 1370 byl Jan přijat za notáře a písaře do kanceláře arcibiskupské. Byl *osobním písařem čili tajemníkem arcibiskupa Očka* i jeho nástupce, a též notářem arcibisk. vikariátu, soudu i konsistoře. Nazývá se někdy protonotarius.**)

Za listiny notářské, pro soukromé osoby v záležitostech občanských zhotovené, dal si přirozeně notář vyplatiti ustálený a obvyklý honorář. Stvrzenek, jimiž se dlužníci zavazovali, že do jisté lhůty notáři zaplatí, zachovala se v soudních aktech konsistoře pražské slušná řada, kde věřitelem jest *notář Jan, neb Jan z Pomuku.*

---

*) Stejskal, tamtéž, str. 25.

**) Ferd. Tadra, „Kanceláře a písaři v zemích českých" 1892, str. 132, násl. 240.

Tak na př. doznává písemně dne 15. října r. 1376 Pešek, panoše z Knína, jinak z Obořiště, že je povinen půl kopy Janovi, notáři kanceláře, kterou slibuje splatiti do sv. Martina.*) Podobné zápisy nejsou tedy dlužními úpisy na peníze, které sv. Jan na úroky půjčoval, jak jej novodobí nepovolaní mravokárci pomlouvají a z lakoty viní.

Kdežto se r. 1370 nazývá Jan z Pomuku pouze klerikem, stal se r. 1380 *farářem čili plebánem u sv. Havla* na Starém Městě. Kterého z předcházejících let přijal Jan svěcení kněžské, v pramenech nikde se nedočítáme.

Značná změna stala se se sv. Janem r. 1382. Arcibiskup Jenštejn hodlal poslati svého mladšího bratra *Václava* a synovce *Olbrama,* potomního arcibiskupa (1396 – 1402), na právnická studia do Padovy v Italii, kde on sám kdysi právo kanonické studoval. Za ochránce a průvodce dal arcibiskup těmto jinochům Jana, svého tajemníka a spolehlivého člena svého dvoru. Jan, použiv této vhodné příležitosti, též sám konal v Padově právnická studia, maje k tomu dosti volného času. Zdrželi se ve Vlaších v l. 1382 – 1387. U sv. Havla zastával zatím Jana viceplebán *Kubeš.* Ducha Janova nejlépe charakterisuje, že byl v Padově zvolen na rok 1386 rektorem fakulty právnické pro cizí studující (ultramontány).**)

Italský svůj pobyt zakončil sv. Jan *doktorátem z*

*) Stejskal „Sv. Jan Nepom." I., str. 31; Franl. Štědrý, „Sv. Jan Nepom." 1917, str. 21.

**) Tadra, „Kulturní styky", str. 267, 271.

práva, jehož dosáhl v říjnu r. 1387. Ještě téhož roku, vrátiv se domů, dal se Jan zapsati na právnické fakultě pražské, při čemž mu byly prominuty obvyklé poplatky.*)

Brzy potom nazývá se sv. Jan *kanovníkem u sv. Jiljí*, r. 1389 zaměnil si však toto obročí s *kanonikátem vyšehradským*. Toutéž dobou jmenován po Kuneši z Třebovle *generálním vikářem* arcidiecése. Tím se stal Jan zástupcem arcibiskupovým v řízení arcidiecése v rozsahu nejširším, dokonce i jako *arcibiskupský oficiál neb soudce* byl činným. Od soudního nálezu Jana Pomuka, doktora dekretů, arcijáhna žateckého, dvoru arcibiskupského pražského a apoštolské Stolice legáta oficiála, odvolal se k papeži Bonifáci IX. *rektor kostela v Příbrami Martin.***)*

Úřad arcijáhna žateckého vázal sv. Jana v letech posledních (od r. 1390), aby dozíral na značnou oblast arcidiecése, od Prahy na západ se táhnoucí (dnes k tomu máme obnovený úřad *arcikněží*).

Z tohoto stručného přehledu činnosti sv. Jana při hlavním chrámu pražském poznáváme, že mu byla během času svěřena řada církevních důstojností. Byl veřejným notářem, tajemníkem arcibiskupským, oltářníkem u sv. Erharda a sv. Otilie v chrámu svatovítském, farářem u sv. Havla, kanovníkem svatojílským, vyšehradským, generálním vikářem, oficiálem, arcijáhnem žateckým.

---

*) Tamtéž.
**) Stejskal, tamtéž, str. 88.

To by ovšem svědčilo o neobyčejné fysické i duševní schopnosti našeho světce, i o vážnosti a důvěře, jíž se u dvora arcibiskupského těšil. Netvrdíme ostatně, že všechny ty úřady měl Jan *současně* v rukou.

Ale ne vraživí odpůrcové úcty svatojanské použili této bohaté činnosti světcovy k obvinění, ve středověku i dnes nectnému, že Jan z Pomuku byl *mnohoobročníkem*. Církevní zákony všech časů kladou duchovním na srdce, aby byli spokojeni jedním toliko úřadem. To dobře věděl sv. Jan, vždyť studoval v kanonickém právu stať o hromadění obročí v jedněch rukou.

Zákaz obsahuje však rozlišku mezi obročími *slučitelnými a neslučitelnými*. Nebylo by ovšem možno, aby tentýž kněz byl farářem dvou od sebe vzdálených farností, ale farář může býti vikářem neb kanovníkem, ovšem bez újmy obou povinností. Notářství, vikariát, arcijáhenství nejsou vůbec obročím. Není ani myslitelno, že by strohý strážce nad mravy lidu i kleru, arcibiskup *Jan z Jenštejna*, trpěl zakázanou kumulaci obročí v svém vlastním paláci, u svého nejvyššího úředníka.

Ostatně kvetla tehdy znamenitá výsada pro ony kleriky, kteří konali vyšší studia na *universitách*. Na úhradu značných vydání požívali dispense, že církevní vrchností mohli býti obdařeni více obročími, i snad méně slučitelnými, dělíce se o příjem se zástupcem po dobu své nepřítomnosti. Pražským studujícím vymohl v Aviňoně Karel IV. ještě zcela zvláštní výhody. Vždyť jsme viděli, že si vydržoval

sv. Jan viceplebána u sv. Havla, pokud dlel na studiích ve Vlašich.

Sv. Jan Nepom. nebyl nikterak mnohoobročníkem ve smyslu nepřípustném a nechvalném.

2. Násilná smrt sv. Jana Nep. a její okolnosti.

Čtvrt století prožil sv. Jan v arcib. kurii pražské. Vedl život zbožný, tichý, velmi skromný zasvěcený úmorné práci, většinou kancelářské. Zachovalo se nám i jméno pomocníka, který sv. Janu sloužil. Byl to *Dominik*, klerik z Budějovic.*)

Nechceme nijak tvrditi, že by byl sv. Jan zcela pomíjel kněžské práce na kazatelně a ve zpovědnici. *Balbín* vypravuje, že sv. Jan kázával u sv. Víta a v kostele týnském.**) S některými obročími byl a jest i nyní spojen úkol kázati na jisté dny. Podobný úkol měl sv. Jan u P. Marie před Týnem, jsa kanovníkem vyšehradským.

Pražané znali patrně dobře z přímého styku zbožného a horlivého kněze Jana, muže bez úhony, ctnostného a svatého. Jen tak si vysvětlíme, proč zůstala památka na světce lidu neobyčejně drahou a proč jeho hrob byl cílem poutí nesčetného lidu hned po truchlivé události.

Kdyby se byl Jan proslavil jediné tím, že byl jedním z nejbohatších prelátů pražských, který lakotně peníze půjčoval, nemilosrdně dluhy vydíral

*) „Servior dicti domini doctoris", r. 1398; Cl. Borový, „Libri erectionum" III. (1879), str. 302.

**) Život sv. Jana Nepom., str. 22. - V. Kozel „Čtení o sv. Janu Nepom.", str. 38.

a nejtučnější obročí sobě shromažďoval — takové nařčení deklamují dnešní odpůrci sv. Jana Nep. do omrzení —, nebyl by mu lid český nikdy věnoval památku tak čestnou a význačnou.

Na prohloubení zbožného života Janova vykonával nevšední vliv vzorný arcibiskup pražský *Jan z Jenštejna* (1379 – 1396)*), jemuž konal světec služby osobního tajemníka a v posledních letech života službu generálního vikáře.

Jan z Jenštejna, jasná hvězda na nebi církve české, líčí v životopise, který sám o sobě zanechal.**) jak ho kdysi vyléčilo zjevení Marie Panny od změkčilého života i světského smýšlení, jemuž byl s počátku oddán.

Od té doby stal se Jenštejn strohým asketou, neúprosným k sobě i přísným na své okolí. „Raději se zřeknu své důstojnosti, než bych připustil, aby církev mně svěřená utrpěla škody," říkával a r. 1396 vskutku opustil stolec pražský pro neshody s králem Václavem IV.

Muž, vysoce vzdělaný na universitách cizích i na vysokém učení pražském, docházel rád ze svého zámku roudnického do blízkého kláštera Augustiniánů, založeného biskupem *Janem z Dražic* (1301 – 1343) jen pro rodilé Čechy, a tam vykonával skutky hluboké zbožnosti a kajícnosti. V noci chodíval se modlit na horu Říp. Svatost

*) Jeho kaplan popsal život svého pána: „Vita Joanis de Jencestein", r. 1793 poprvé Dobrovským vydaný.

**) „Joannis de Jencestein relatio de se ipso."

života, vzdělanost, počestnost a zbožnost chválí na Jenštejnovi dějepisci.*)

V tomto posvátném ovzduší, po boku velepastýře hluboce zbožného a mariánského, žil sv. Jan Nep. po řadu let. Nemožno, že by byl v těchto poměrech nezískal mnoho pro svou askesi a zbožnost.

Prof. dr. Josef Pekař chválou zahrnuje Jana z Jenštejna: „muž svatého života, asketa, mystik, básník, horlivě oddaný myšlence nápravy mravů a prohloubení zbožnosti v kleru i v lidu . . .“ A pokračuje: „Jeho předním úředníkem ve správě arcidiecése je konečně Jan z Pomuka, generální vikář. Již z toho, co pověděno, musíme souditi, že *osobním tajemníkem a potom generálním vikářem takového arcibiskupa mohl býti jen muž příkladný a dobré pověsti*“.**)

Kdežto vláda věcí církevních spočívala za časů sv. Jana Nep. v rukou velmi schopných, upadlo po smrti krále Karla IV. řízení českého státu (1378) hluboko z oné výše, na niž ji Otec vlasti pozvedl. Jablko padlo tenkráte daleko od stromu.

Císař Karel IV. dal z nějakých důvodů, nedbaje varovného hlasu arcibiskupa Arnošta, již r. 1363

*) Palacký: „Dějiny nár. č.“ k r. 1379; Pešina, „Phosphorus“, str. 547.

**) J. Pekař: „Tři kapitoly o sv. Janu Nep.“, (1921) str. 17. - Náš „mistr“ Jirásek dotýká se v povídce „Mezi proudy“ jasné památky vynikajícího prelátа českého Jana z Jenštejna způsobem hrubým, hodným odsouzení.

dvouletého syna Václava korunovati na krále českého. Neblahým následkem toho spěchu bylo, že vychovatelé dítka, majíce ohled na majestát svého svěřence, šetřili nemístně metly, a nezakročili včas proti jistým vadám povahy, které přinesly velmi neblahé ovoce jak králi samému, tak i vlasti české.

Václav IV. (1378-1419) měl s počátku podle vzoru otcova královským kancléřem arcibiskupa *Jana Očka z Vlašimě i Jana z Jenštejna.* Sv. Jana Nep. nazývají někteří spisovatelé almužníkem královým, jiní královniným.

Václav z libůstky míval kolem sebe mnoho duchovních osob a prelátů, mezi něž rozdělil úřady dvorské. Mezi nimi místo význačné měl *Václav Králík z Buřenic,* zvláštní milec králův, jemuž Václav hleděl získati výnosná obročí a čestné tituly, jako n. př. titul patriarchy antiošského. K vůli němu rozpoutala se r. 1393 hrozná bouře, když zamýšlel král zříditi pro tohoto svého dvořana nové biskupství v Kladrubech. Přece však se stal r. 1413 biskupem olomuckým. († 1416)*)

Na dvoře královském zavládl zcela jiný duch, když na místo starých, zapracovaných a vážných rádců Karla IV., pocházejících z nejvyšší zemské šlechty, nastoupili zemané z nižších rodů, na př. *Jiří z Roztok, „pan Jíra"* obecně zvaný, *Hynčík Pluh z Rabštejna, Zikmund Huler,* pražský měšťan a podkomoří.

*) Tadra, tamtéž, str. 44.

Pod vlivem této vedlejší vlády *„královských milců"*, lidí lehkého zrna, počaly se uplatňovati i v záležitostech veřejných zásady nezralé na ujmu blaha a obecného pokoje. Ve společnosti lehkomyslných druhů pustil Václav uzdu svým nezřízeným choutkám. Divoké, celé týdny trvající hony ve hvozdech žebráckých a křivoklátských a noční toulky po krčmách měly přednost před povinnostmi a starostmi vladařskými.

Král Václav počal hověti prudké, až nepříčetné zlosti a zuřivosti, která ho nejednou svedla ke skutkům, jichž později litoval. K tomu přidalo se nezřízené pití, jež zlo dovršilo.

Tento stav musil brzy zroditi neblahé poměry mezi králem a církevní vrchností. *Palacký* v *„Dějinách nár. čes."* bystře poznamenává, že se kolem krále počala ujímati *„zřejmá bezohlednost naproti kněžím a duchovnímu stavu vůbec"*.

Tak na př. nerozpakoval se král, povoliv prudkému hněvu, ve Vratislavi r. 1381 uvězniti tamního opata, vyhnati kanovníky z města a kapitulní statky dáti lidu v plen. R. 1384 povolal Václav k sobě arcibiskupa Jenštejna na hrad Karlštejn, tam ho několik dní věznil rozkázav, aby se zatím na statcích arcibiskupských loupilo.

Neméně hrubě zacházeli královští dvořané s osobami stavu duchovního. R. 1392 trestal podkomoří *Huler* smrtí dva kleriky, členy university, proti všem tehdejším právním zvykům.*) Když

*) Tak žaloba arcibiskupova do Říma z r. 1393; „Časopis kat. duch." 1909, str. 326.

byl za ten skutek i za jiné přehmaty podkomoří církevním soudcem stižen klatbou, král Václav se nad tím rozlítil až strach.

Musilo dojíti ke katastrofální srážce mezi obojí mocí. „Mocenské sebevědomí arcibiskupovo utkalo se nepřátelsky s mocenským sebevědomím mladého, sebevědomého a prchlivého krále a Jan z Jenštejna staví se v tom s tím větší neústupností, čím více jest si vědom, že má plný mravní nárok, aby hájil suverenity a magnificence církve."*)

Aby opatřil král milci svému *Václavu Králíkovi z Buřenic* větší příjmy, zamýšlel přeměniti benediktinský klášter v Kladrubech na biskupství. Čekal jen na smrt tamního opata *Racka*. Když se začátkem r. 1393 opat se světem rozloučil, zvolili mniši spěšně nového opata *Olena* a též urychleně opatřili si stvrzení voleného od arcibiskupské kurie dne 10. března.

Zachoval se nám úřední zápis k „p. Janovi vikáři", aby potvrdil Olena v opatství. Za stvrzení určil Jan z Pomuku poplatek 12 a půl kopy grošů pražských pro notáře**)

Král Václav, zvěděv pozdě, jakým způsobem byl úmyslně jeho záměr překažen, rozlítil se náramně. Proto arcibiskup s předními úředníky svými, ovšem též s vikářem Janem z Pomuku, odejel spěšně na svůj hrad Roudnici, aby se vyhnul prudkým vý-

*) V. Kozel „Čtení o sv. Janu Nep." 1929, str. 15 (z Jos. Pekaře).

**) Ferd. Tadra „Soudní akta konsistoře pražské". sv. III., (1896) str. 124, 125.

buchům králova hněvu. Soudní akta konsistoře vykazují skutečně mezi 11. a 24. březnem mezeru velmi výmluvnou.*)

Posla za poslem vysílal král za Jenštejnem, volaje ho do Prahy, aby smluven byl mír. Po delším otálení odhodlal se arcibiskup, nikoli bez bázně, vrátiti se s družinou do města. Královský palác i sídlo arcibiskupské stály v oněch dobách dole na Menším Městě, poblíž mostu Karlova. Úředníci obou sporných stran vyjednávali spolu pilně 19. a 20. března o roztržkách posledních dob a jich nápravě. Téhož dne 20. března vypravil se arcibiskup s četným průvodem úředníků, sluhů a ozbrojenců ke králi, aby podepsal smír.

S družinou královou sešli se arcibiskupští u kostela P. Marie u mostu suverenního řádu rytířů maltézských. Co se nyní odehrálo, líčí Palacký takto: „Ale spatřiv duchovní ty pány, král ihned rozpálil se hněvem tak prudkým, že jav se zlořečiti a nadávati roztrhal úmluvu, i pohrozil strašným potrestáním všem těm, kdož zavinili byli skutky arcibiskupovy již dotčené, na místě kázal zatknouti arcibiskupova oficiála *Mikuláše Puchníka* též jeho generálního vikáře *Jana z Nepomku,* míšenského probošta *Václava,* ba i arcibiskupa samého . . .“**)

Arcibiskup Jenštejn unikl zajetí pouze tím, že jeho vlastní panoši násilím vyprostili pána z rukou

*) Tamtéž, str. 125 - Přece byl Jan z Pomuka ještě 14. března v úřadě; V. V. Tomek „Dějepis města Prahy“ III., str. 370. pozn.

**) Palacký „Dějiny nár. č.“, II., 2, str. 283.

královských ozbrojenců. Arcibiskup odejel téhož ještě dne na zámek *Supí Horu* na saských hranicích.

Co se stalo zajatému Janu z Pomuku a jeho druhům? Podle žalobního listu, který krátkou dobu později předložil arcibiskup v Římě papeži *Benediktu IV.*, líčí *Palacký* věc takto:

„Výslechem u pražské kapitoly předsevzatým přibylo ještě Václavovi vzteku. Stařičkému děkanovi doktoru *Bohuslavovi z Krnova* zasadiv hruškou kordu svého krvavé rány do hlavy, dal ho spoutati a uvrci do žaláře purkrabského; *Puchníka, doktora Jana, probošta Václava* a arcibiskupského hofmistra *Něpra z Roupova* kázal odvésti do rychty na Staré Město, aby vyšetřování zdařilo se lépe v tamější mučírně. K večeru přišel tam i sám. Když pak probošt i hofmistr uvolili se svědčiti pod přísahou a pečetí, cokoli králi se líbilo, propouštěni jsou na svobodu. Také *Puchník*, dán byv na skřipec, prosil a sliboval vše, až i věčné mlčení o tom, kterak s ním nakládáno bylo; i on obdržel tedy milost a propuštěn jest. *Jen generální vikář Jan z Nepomuku, na kteréhož král i z jiných příčin zanevřel, vystal celé mučení, při kterém, jak se praví, král sám účastnil se díla katova, nemoha pomstou nasytiti se.*"**)

Poslední chvíle sv. Jana Nep. podáme tuto čtenářům doslova podle líčení arcibiskupova v žalobě římské:

---

*) Palacký, tamtéž, str. 284; - „Časopis kat. duch." 1909. str. 329.

„Jenom ctihodný Jan, doktor a vikář můj duchovní, po strašném mučení a páleninách na straně, pro něž déle byl by nikterak nemohl žíti, veřejně vlečen byl k utopení po ulicích a náměstích se svázanýma nazad rukama a s nějakým dřevem v ústech a s přivázanýma k hlavě nohama na způsob kola (do kozelce), s mostu pražského v hodinu asi třetí noční do řeky vhozen a utopen byl.")*

Čtenář se táže, kterého dne udála se tato hrozná tragedie? Na štěstí zachovaly se nám o tom velmi přesné záznamy, nepřipouštějící žádné pochyby. Rok 1393 jest ovšem určen samou událostí.

V soudních aktech konsistorních čteme záznam z pondělí po neděli smrtné, dne 24. měsíce března, a k tomu na okraji listu připsána poznámka: *„Mikuláš Pluchník vikářem, a Jo. P.* (patrně Jan Pomuk) *20. ukončil život, jehož duše odpočívej v pokoji.«**)*

V metropolitním chrámu konávala se pobožnost za *Johánka z Pomuku* v předvečer sv. Benedikta, či 20. března.***) Připadal-li, dle udaného zápisu, 24. březen na pondělí po neděli smrtné, zemřel sv. Jan Nep. *ve čtvrtek po 4. neděli postní, dne 20. března r. 1393 večer o deváté hodině.* Každé jiné datum (na př. 2. neb 16. května) jest nesprávné.

Jak dlouho leželo tělo mučedníkovo ve vlnách vltavských, nevíme zevrubně. Tradice nám ukazuje

---

*) V. Kozel „Čtení o sv. Janu Nep.", str. 53.

**) Ferd. Tadra „Soudní akta konsistoře pražské", III., str. 125.

***) Stejskal „Sv. Jan Nep.", str. 127.

místo na zábradlí mostu, odkud byl polomrtvý Jan shozen. Vlny unášely jeho tělo dosti daleko, až prý jej rybáři našli a na břeh vytáhli v místech, kde se ještě říká „Na Františku". Světce uložili prozatím v kostele *sv. Kříže většího,* náležejícím neznámému dnes u nás řádu křížovníků s červeným srdcem (Cyriakům). Kostel stával poblíž nynějšího kostela Milosrdných bratří či nedaleko chrámu Sv. Ducha na Starém Městě pražském.

Když se hněv králův utišil, přenesli kanovníci svatovítští tělo svého spolupracovníka od sv. Kříže na hrad pražský. Stalo se to v *„den svátostí"*, čili *v pátek po neděli prvodní*, toho roku *dne 18. dubna.**) Snad si úmyslně vybrala kapitula tento den, aby lid ze všech krajů českých do Prahy na slavnost přispěchavší vzdal poslední poctu mučedníku za svátostnou mlčelivost.

Sv. Jana uložili do hrobu zvláštního, v ochozu kůru dómu, naproti kapli Navštívení Panny Marie. Hrob přikryt mramorovou deskou, do níž vytesán kříž s nápisem latinským: *„Joannes de Pomuk."* Záhy po pohřbu napsal neznámý kronikář o sv. Janu Nep.: „. . . a jest pochován na hradě Pražském, u sv. Václava, kdežto jméno jeho vytesáno na

*) Ve svátek svátostí (nikoli Božího Těla) ukazovalo se lidu na nynějším Karlově náměstí množství ostatků u Věže sv. ostatků, kam byly na ten den z hradu i z Karlštejna přivezeny. Celé náměstí bývalo plno lidí ze všech dílů světa, jak praví Beneš z Weitmile v „Kronice", k r. 1349. - Podlaha-Šittler „Chrámový poklad u sv. Víta v Praze", 1903, str. 55 a 71.

kameni, a kříž na témž kameni, na kterýžto i podnes nohama žádný vstoupiti nesmí." *)

K poznání nešťastné povahy krále Václava IV. dlužno ještě dodati, jak smýšlel po hnusném tom skutku. Vypravuje arcibiskup *Jenštejn* ve zmíněném již listě: Povolav k sobě pana *Hynčíka Pluha z Rabštejna* i dva kanovníky, řekl jim: „Jděte k arcibiskupovi a řekněte mu, aby bez ostýchání ke mně se vrátil; neboť lituji velice, co jsem učinil, a chci mu to podle uznání jeho vlastní kapituly náležitě odčiniti. Ba odprositi chci ho, a libo-li vám, i na kolena před ním padnouti, ale rozhřešiti mne má i musí, sice upadna v zoufalství, řáditi budu ještě hůře nežli dříve." **)

Ale smír vážný nebyl možný pro královu vrtkavost i arcibiskupovu neústupnost. Jenštejn vzdav se r. 1396 úřadu ve prospěch synovce svého *Olbrama*, odešel do Říma, kde r. 1400 zemřel. Mračna husitských bouří se již nad vlastí stahovala, ale král toho nedbal.

Smrt sv. Jana pro zachování zpovědního tajemství.

Jediný z uvězněných a ztýraných úředníků arcibiskupských zaplatil hněv králův násilnou smrtí: *Jan z Pomuku*, generální vikář *Jana z Jenštejna*. Vnucuje se nám otázka, pro úctu svatojanskou nejzávažnější: který důvod přiměl Václava IV., že utýral Jana až k smrti? Odkud ten křiklavý rozdíl mezi

*) J. V. Zimmermann O. Cr. „Pokračování kroniky Beneše z Hořovic", v Praze 1891, str. 123.

**) Palacký „Dějiny nár. č.", II., 2, str. 285. násl.

gen. vikářem a ostatními, když přece vlastním terčem nespokojenosti královy byl sám arcibiskup, kdežto jeho zřízenci byli pouhými vykonavateli vyšší vůle?

Mikuláš Puchník, arcibiskupský oficiál (soudce), byl spolu se sv. Janem na skřipci mučen a pálen, ale patrně mnohem mírněji, ježto byl již čtvrtý den později, dne 24. března, nástupcem mučedníkovým ve vikářství a necely měsíc potom, dne 18. dubna, zastával již svůj úřad.*)

Dějepisné prameny šmahem, ano i sama žaloba Jenštejnova udávají svorně za důvod nepříčetné zlosti Václavovy a krutého utracení Janova, že prý generální vikář překazil známé již záměry Václavovy, potvrdiv v úřadě nově zvoleného opata kladrubského.

Ne příliš dlouho po spáchaném činu napsal neznámý kronikář: *„Pak léta narození Božího 1393 utopen jest slavný doktor kněz Johánek, vikář arcibiskupství pražského v duchovenstvu, pod mostem pražským králem Václavem, protože proti jeho vůli stvrdil opata kladrubského.**)*

Připusťme na okamžik, že nebyl sv. Jan usmrcen z nižádného jiného důvodu, leč pouze z příčiny právě uvedené. Smrt jeho měla by spíše ráz církevně-politického sporu mezi trůnem a oltářem, než podklad přísně náboženský, víry a mravů se přímo dotýkající. Směli bychom sv. Jana Nep. i v tom případě nazývati svatým mučedníkem, kdyby byl

*) Tadra, „Soudní akta“ III., str. 125.

**) Pokračovatel kroniky Beneše z Hořovic († 1420), vyd. Zimmermann 1819, str. 3.

obětoval život výhradně za neohrožené hájení církevní pravomoci proti přehmatům náruživého krále?

Právem za to máme, že by si byl sv. Jan získal koruny mučednické i za tohoto předpokladu, vykonávaje svědomitě svůj úřad církevní. Po této stránce byl sv. Jan již častěji přirovnáván k *sv. Tomáši Becketovi,* arcibiskupu kanterburskému, jehož památku konáme 29. prosince. Tomáš stoje v čele církve anglické, vedl po mnohá léta urputný boj s králem *Jindřichem II.* o práva a výsady její, až jej v r. 1170 podlízaví dvořané králové v chrámu zavraždili. Požívá-li bez odporu názvu mučedníka *Tomáš* kanterburský, není příčiny, proč by církev odpírala téže palmy *Janu Nepomuckému.*

Vedle důvodu veřejného, pro který byl utracen sv. Jan, chovali ctitelé svatojanští od počátku hluboké přesvědčení, že světec smrtí mučednickou zaplatil svou neochvějnou věrnost, když jej král podobrém, násilím i hrozbami sváděl, *aby mu vyzradil zpovědní tajemství.* Toto těžké obvinění Václava IV. ze zločinu v dějinách neslýchaného neopírá se ovšem o údaje tak přesvědčivé a historicky zjištěné, jakými dokázán jest spor o biskupství kladrubské. Bylo přece zcela přirozeno, že král své nekalé záměry pečlivě před veřejností skrýval, nectný pokus o samotě prováděl, takže jen nesměle a neurčitě vědomost o pravdě se rozšířila mezi malým počtem zasvěcených.

Jest tedy *pravdou historickou,* že sv. Jan Nep. byl též proto utracen, že se hrdinně zdráhal vyzraditi hřích, z něhož se mu královna zpovídala?

Samy životní poměry, v nichž se král Václav kolem r. 1393 nacházel, připouštějí možnost, že se i této výstřednosti dopustil. Úmyslně užívám zatím slova „možnost".

Víme z dějin, že byl král Václav dvakráte ženat. Za první manželku měl *Janu*, princeznu bavorskou. Ta zemřela náhle v noci před Novým rokem 1386 na Karlštejně. Mezi lidem se šeptalo, že ji zardousil chrt, ježto Václav choval honicí psy ve svých komnatách. Král vystrojil manželce skvělý pohřeb, který trval plných 6 dní.*) — Po delším otálení oženil se Václav znova, s dcerou Jana Mnichovského *Žofií*, r. 1339. Letopisy ji chválí jako ženu beze vší ctižádosti, pobožnou i dobrou, která manželu svému osvědčila oddanost věrnou v každé době.**)

Leč Václav IV. navykl si za svého vdovství na různé nemravy. O jeho nočních toulkách a nepřístojných stycích s jakous lázebnicí *Zuzanou* věděl v Praze kdekdo.***) Není divu, že mezi manžely tak různých zásad docházelo ke svárům.

Podle pověsti zvolila si *Žofie* generálního vikáře *Jana z Pomuku zpovědníkem*. Známe sice z dějin králova zpovědníka *Mikuláše*, Minoritu pražského konventu, o zpovědníku královnině však z oněch let nenacházíme zaručených zpráv. Teprve po 20 letech zastával jistě místo královnina zpovědníka

*) Tomek „Dějiny města Prahy". III., str. 336.
**) Palacký „Dějiny nár. čes.", II. 2. str. 275.
***) Štědrý „Sv. Jan Nep." 1917. str. 38 n, Stejskal. I., str. 136.

mistr *Jan Hus*. I když snad nepřijal sv. Jan trvale úřad zpovědníka, mohla zajisté královna snadno u něho konati svou pobožnost ojediněle, neb jen za zcela výminečných okolností. Víme na př., že 16. března 1393, čtyři dny před smrtí Janovou, počalo v Praze mimořádné milostivé léto, a tu „král i královna byli mezi prvními, kteří podrobili se předepsaným k tomu cíli poutem a obřadům kajícím."*)

Svrchovaně vášnivý, mravně nikoli bezúhonný, vznětlivý, prudkému, až nepříčetnému hněvu hovějící a ve hněvu násilnický král Václav byl jistě i toho schopen, hledati na své manželce provinění podobná, jichž sám nebyl prost. Zdaří-li se mu plán, zmlknou stálé výčitky ženiny a též trýznivý hlas vlastního svědomí dosáhne značného uklidnění. Hrubá a násilná povaha Václavova nevybírala dlouho prostředky, aby došla svého cíle.

Král pojal černý plán, vyzvěděti na manželčině zpovědníku stůj co stůj tajemství o její domnělé nevěrnosti manželské. Odkud toto víme? Historikové přirozeně buď o věci mlčí neb se vyjadřují opatrně a zastřeně. Tak píše náš *Palacký*, že *na Jana z Pomuku „král i z jiných příčin zvláště byl zanevřel"*,**) bez bližšího udání o těchto jiných příčinách. Též *prof. Dr. Pekař* píše vyhýbavě, že nechce kategoricky popírati otázku o zpovědním tajemství.***) Nicméně plyne z těchto opatrných slov

*) Štědrý, tamtéž. str. 36.
**) Palacký, tamtéž. str. 280.
***) Palacký, tamtéž, str. 284.

alespoň tolik, že ústní podání o mučedníku svátostní mlčelivosti není předem odsouzeno za nepřípustné historicky.

Všimněme si jen blíže okolností mučení samého, jemuž podroben byl sv. Jan v onu smutnou noc 20. března 1393. Co přimělo krále, že se osobně dostavil do staroměstské mučírny? Jaké důvody jej vedly, že ostatní zajatce propustil na svobodu, ponechav jediného Jana na skřipci? Odkud se brala nezkrotná zášť, že král vlastní rukou hořící pochodeň přikládal k obnaženým bokům Janovým? K jaké výpovědi snažil se Václav mučeného přiměti? Vždyť přece středověká mučidla měla vůbec za účel vynutiti přiznání, k němuž se mučený mírnějšími prostředky přemluviti nedal.

Tato pozorování nesmíme ovšem považovati za nezvratný důkaz, že se král skutečně pokoušel vynutiti na sv. Janu tajemství svátostné. Též soudobé písemné zprávy nás nechávají na holičkách. Známo, že *král Václav zakázal mluviti o událostech z 20. března.* O tom máme spolehlivou zprávu v žalobě na mistra Jana Husa, r. 1409 na arcibiskupském soudu vedené. Jedna výtka má za předmět smrt sv. Jana Nep., pro kterou dle názoru obecného měla býti Praha stižena interdiktem, čemuž však Hus odpíral.

V žalobě se praví: „Dále se klade (za vinu), že v domě Václavová češíře hned po snídaní před jakýmsi mistrem a knězem a několika laiky říci se nestyděl a řekl, když se stala zmínka o *utopení P. Jana zbožné paměti* a o spoutání Puchníka a

děkana pražského, *o čemž mluviti bylo prý zakázáno,* svrchu řečený *M. Jan Hus* pohoršlivě (řekl): „Veliká to věc, že oni kněží spoutáni jsou. Rcete důvod, proč musilo by se ustati od chvály Boží?"*)

Není tudíž divu, že se současní spisovatelé úzkostlivě chránili každé zmínky o příčinách smrti Janovy. I sama již dříve uvedená zpráva v soudních aktech konsistorních: *„Jo. P. (Jan Pomuk) 20. dne (března) skonal",***)* byla psána pod vlivem zápovědi královské.

Teprve půl století později přichází nám do rukou psaný zápis sdělující, že *Jan z Pomuku zemřel pro tajemství zpovědní.* Když čeští kališníci vyjednávali se sněmem basilejským o náboženský mír, poslal sněm v červnu r. 1433 do Prahy na vyjednávání profesora vídeňské university *Tomáše Ebendorfera z Haselbachu.* Tento vážný muž líčí ve svých dějinách císařů římských***) krále Václava IV. velmi nepříznivě, patrně podle vypravování Pražanů, takto: „Tento byl drsné tváře a mravů obyčejně, zvláště po pitkách, kterým se velice rád oddával, neuhlazených, takže kata svého kmotra často povolával a zároveň na svém koni za sebou ulicemi města vozil. Byl obyčejně liknavým při vyřizování záležitostí říšských a ve vlastních ne méně lenivý a

*) V. Flajšhans „Mistra Jana Husi sebrané spisy", sv. I. (904), str. 143, Tomek „Dějiny města Prahy" III., str. 476, klade výrok Husův do let 1400.

**) Tadra „Soudní akta kons. pr.", III., str. 125.

***) Liber Augustalis neb Chronica regum Roman

nevýpravný i po uklizení rozkolu, který v církvi povstal, ospalý; když se opil, býval zuřivý a ukrutný. Zpovědníka také své manželky Jana, mistra v bohosloví, poněvadž řekl, že ten jen je hoden jména krále, kdo dobře vladne, *a jak se praví, poněvadž se zdráhal porušiti tajemství zpovědní, ve Vltavě utopiti poručil.*"

Tolik zdravé soudnosti smíme nepochybně vzdělanému Ebendorferovi přičítati, že nepřijímal do svého vědeckého spisu slepě čiré klepy z pražských ulic, nýbrž že jen takovým zprávám věnoval pozornost, které se mu podle vypravěče zdály zaručené. Výraz *„jak se praví"* měl by správněji podle latinského (ut fertur) býti přeložen slovy *„jak ústní podání sděluje."*

Jiným nepodezřelým svědkem o téže věci je *Pavel Židek.* Pocházel z krve židovské, rodem Pražan, přijal křest u kališníků, v Italii, kde studoval lékařství, se stal katolíkem, v Řezně knězem a od r. 1466 žil na dvoře krále Jiříka z Poděbrad (1458—1471). *Židek,* nazvaný tak podle svého původu, věnoval svému královskému příznivci spis historický *„Zprávovna"* zvaný. V něm čteme o králi Václavu IV. toto: „Čtvrté, když měl zlé domnění do své paní *a ona se zpovídala mistru Johankovi,* děkanu Všech Svatých, i přišel k němu král, aby mu pověděl, s kým přebývá, a když děkan nechtěl jemu nic praviti, kázal ho utopiti".**)

*) Stejskal, tamtéž, I., str. 143.
**) Stejskal, tamtéž, I., str. 145.

Žídek, je na omylu; nazývaje sv. Jana děkanem Všech Svatých (na místo generálním vikářem), jako mu neprávem *Ebendorfer* přiděluje doktorát z bohosloví (místo z církevního práva). Podobné neškodné chyby provázejí zpravidla lidové podání.

Oba jmenovaní spisovatelé pouze zachytili a zaznamenali to, co se od r. 1393 přes nejdivočejší bouře husitské od úst k ústům šířilo a zachovalo v paměti lidu pražského, ať katolického ať kališného.

Snad bychom se i po těchto výrocích mužů vážnych zdráhali přisvědčiti kladně na otázku, zda sv. Jan Nepom. skutečně zemřel pro tajemství svátostné, kdyby nám sama *Prozřetelnost Boží* nebyla poskytla pádný důkaz pravdy, zřetelně vyjádřený *zázrakem na jazyku světcově*. Neobyčejné to znamení hlásá, že se mučedník hrdinně proslavil mlčením zpovědním.

Imprimi potest.

Pragae, die 30. V. 1929.

Franc. Mezírka,
CSSR., Sup. prov.

Nr. 8.615

Imprimatur.

Olomucii, die 11. Junii 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

Nejlepší modlitební knihou pro kresťana,
nejjistějším vůdcem cestou životem,
spolehlivým rádcem,
je misionární kniha

„Bůh a duše."

*

Z OBSAHU:

Denní modlitby a pobožnosti.

Celý katechismus stručně sestavený.

Úvahy o základních otázkách životních.

Odpovědi na námitky proti víře a náboženství.

Návod k dobrému přijetí sv. svátostí (o generální sv. zpovědi.)

Poučení o povinnostech stavovských (povinnosti manželů, dětí, služebných, jinochů, dívek atd.)

*

Lze obdržeti v „Exercičním domě" v Hlučíně a v sakristii při kostelích O. O. Redemptoristů.

Cena: v plátěné vazbě s červenou ořízkou 15 Kč, váz. v kůži se zlatou ořízkou 30 Kč.

Vydavatel Exercitní dům, Hlučín ve Slezsku.
Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín.
Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

„Životem" číslo 57. Cena 50 h.
II. vydání.

P. Josef Pejška C. Ss. R.

Sv. Jan Nepomucký II.

ČAST II.

Jeho blahořečení a svatořečení.

Tímto dílkem se dotýkáme samého *jádra otázky svatojanské.* Pátrejme, co se stalo po slavném pohřbu Jana z Pomuku s jeho mrtvolou. Tělo světcovo klidně odpočívalo v metropolitním chrámě pod mramorovou deskou s křížem a nápisem *„Joannes de Pomuk."* Věřilo se pevně, že, kdo by svévolně po tom hrobě šlapal, ještě téhož dne dojde zahanbení.*) Takových případů uváděno dosti. Na ochranu hrobu bylo nutno r. 1450 zříditi železnou mříž, druhá vyšší přidána r. 1530, r. 1692 pořídil arcibiskup *Jan hrabě z Valdštejna* ještě mramorové zábradlí.

Bouře husitské, které propukly zanedlouho po smrti sv. Jana Nepomuckého, nerušily jinak posvátnost jeho hrobu. Vše nasvědčuje tomu, že ani

*) Borový „Sv. Jan Nep.", str. 38; Stejskal „Sv. Jan Nep.", II. str. 52.

Husovi ani pražským kališníkům nebyl sv. Jan nepříjemný, ani neměli dogmatické příčiny odříkat se mučedníka za zpovědní tajemství.

Když však za dob „zimního krále" zařizovali r. 1619 chrám svatovítský po kalvínsku, chtěl učitel pážat vzdorokrále *Bedřicha Falckého*, rodem Angličan, zahladiti památku na sv. Jana. Sotva však počal na mříže u hrobu světcova nešetrně páchati násilí, skácel se náhle k zemi a za krutých bolestí na místě skonal. Tato tragedie, do dřeva vyrytá, jest doposud viditelná na pažení, dělícím hrob sv. Jana od hlavního oltáře.*)

Posvátné ostatky mučedníkovy zůstaly dále v klidu, ani lid pražský nepřestal poklekati u jeho hrobu. Až když bylo mezi Prahou a Římem zahájeno jednání za tím účelem, aby se Janu z Pomuku dostalo cti oltáře, bylo mezi jiným též nařízeno *důkladné odborné ohledání mrtvoly sluhy Božího.*

K tomu došlo za úzkostlivého šetření podrobných předpisů papežské kongregace obřadní dne 15. dubna 1719.**) Prohlídka dala se sice při zavřených dveřích chrámových, aby lid úkonu úředního nerušil, nikoli však tajně, ale za přítomnosti velkého počtu členů vyšetřující komise. Byli tu arcibiskup *Ferdinand z Khünburku* s dvěma kaplany obřadníky,

*) Tamtéž.

**) Úřední popis celého jednání obsahují „Acta utrisque processus in causa canonisationis Beati Joannis Nepomuceni" ve Vídni 1721 vydaná; též Borový, str. 63 n, Stejskal, II, str. 84, násl.

preláti kapituly svatovítské, *Dr. Jan. Frant. Blovský*, promotor soudního řízení, právník *Bernard Jindřich Germeten*, prokurátor procesu za metropolitní kapitulu, farář týnský *Jan Florián Hammerschmied*, farář svatovítský *Václav Kontantin Potůček*, prof. lékařství na universitě pražské *Jan Frant. Lev z Erlsfeldu*, jeho druh *Jan Karel Puchmann*, lékař *Sebastian Fuchs*, chirurgové *Jan Jakub Schutzbrett* a *Ferd. Schober*, několik řemeslníků, jichž bylo třeba k odbornému otevření hrobu. Všichni přítomní přisahali, že budou vypovídati podle svého nejlepšího přesvědčení a svědomí.

Zedníci prohlásili, že hrob nebyl otevřen ode dne pohřbu (20. března 1393) a že kamenem nebylo hnuto. Nalezeny jen zbytky dubové a smrkové rakve, část černého oděvu a jakési červenavé látky a v tom kostra netknutá, hlavou k východu položená, jak bývá zvykem klásti těla kněží, ruce na prsou zkříženy.

Lékař *Fuchs*, sestoupiv do hrobu, podával komisi kostru část po části, počínaje lebkou. Lebku podal *Potůčkovi*, ten pak ji položil na stůl, pokrytý bílým plátnem. U stolu stál arcibiskup a jiní členové komise. Když naklonili lebku, vypadla z ní hlína a v ní *lidský jazyk, což způsobilo úžas přítomných.* Očistivše jazyk od hlíny, nařízli jej lékaři nožíkem na dvou místech a nalezli načervenalou hmotu, svědčící o lidském jazyku. Jazyk koloval z ruky do ruky.

Potom byl výslech lékařů, kteří vypovídali přísežně. *Prof. Erlsfeld* líčil, co viděl: „Kostra, všeho

masa zbavená, jest úplná, žebra s obratli šíjovými pevně souvisejí. Divím se, že žebra levého boku jsou šťavnatá, na pohled i podle hmatu. Prohlížeje lebku, spatřuji k svému úžasu látku, představující zcela svojí podobou, podstatou, složením a červení *pravý jazyk*, který s určitostí prohlašuji za pravý jazyk, zachovaný podle mého pevného přesvědčení tak proto, *že byl nástrojem, kterým (světec) střežil posvátné mlčení.*" *Erlsfeld* viděl tmavé skvrny v týle lebky a na lopatce; o nich vyslovil mínění, že snad pocházejí od svržení s výšky mostu a od úderu o kámen.

O jazyku prohlásil, že se *bez zázraku přirozeně uchovati nemohl,* ježto jazyk ze všech údů nejdříve podléhá zkáze, i nemohl si cestou přirozenou po tři století zachovati podstatu, neporušenost a barvu.*)

Výpovědi ostatních lékařů a chirurgů shodovaly se úplně s tímto prohlášením, ačkoli byli vyslýcháni odděleně. Po ohledání ostatků sv. Jana byl jazyk vložen do přinesené stříbrné schránky, kterou arcibiskup zapečetil. Ostatní tělo vloženo do rakve cínové, ta do dubové, obě uzamčeny a zapečetěny a vloženy do hrobu.**)

Když se dne 4. července 1721 na den *sv. Prokopa* konala v Praze okázalá slavnost po římském prohlášení *sv. Jana blahoslavením*, nesl arcibiskup *Ferdinand hr. Kühnburk* v průvodu zachovaný *jazyk blah. Jana Nepomuckého* v křišťálové nádobě, vál-

*) „Acta utrisque processus", str. 372.
**) Stejskal, II, str. 88.

covitého to reliquiáře sv. Kateřiny.*) Po slavnosti byla ta monstrance s jazykem vložena do oltáře sv. ostatků v kapli sv. Václava.

Zázračně zachovaný jazyk bl. Jana Nepom. byl znovu prohledán dne 27. ledna 1725, když bylo započato soudní šetření k jeho svatořečení. Tentokráte se v kapli sv. Václava mimo hodnostáře církevní a znalce z povolání shromáždile též mnoho svědků z nejvyšších úředníků zemských. Byl tu *Jan Jos. hr. z Vrtby,* nejvyšší purkrabí, *Jan Arnošt hr. Schaffgotsch,* nejvyšší komoří, *Jan hr. z Vrbna,* nejvyšší zemský sudí, *Frant. Jos. hr. Černín z Chudenic,* nejvyšší soudce lenní, *Zikmund hr. Hrzan,* předseda zemské komory, *Jan Adam hr. Vratislav z Mitrovic,* biskup litoměřický, a j.**)

Za přítomnosti všech povolaných byl přinesen reliquiář s jazykem v křišťálu, zasazeném do zlata a stříbra a zapečetěném, i bylo zjištěno, že pečeti z r. 1719 nebyly porušeny. Pod přísahou bylo zjištěno, že je to týž jazyk, který před 5 lety byl nalezen a po prvé ohledán. Staříčký již *prof. Erlsfeld* opřel se rázně proti námitce, že by byl jazyk snad balsamováním zachován, a skončil své svědectví mohutnou větou: *Žádný smrtelný člověk, ba ani sám ďábel nesmí o tom pochybovati, že zachování tohoto svatého jazyka jest velikým zázrakem.****)

---

*) Stejskal, II. str. 93.
**) Borový, str. 82.
***) Borový, str. 84.

Tu však se před očima všech stalo něco neočekávaného, překvapujícího. Ještě mezi tím, co svědkové podávali své výpovědi, přistoupil světící biskup Majer ke schránce s jazykem a políbil na znamení úcty jazyk blahoslavencův. I objevil se zrakům všech překvapující úkaz. Podle úředních zápisů a souhlasného svědectví přítomných osob počal znenáhla jazyk nabíhati a kypěti, tmavočervená barva, známá od r. 1719, přecházela od kořene ke špičce v barvu živě purpurovou, zářezy učiněné r. 1719 se roztáhly a na vnitřní jejich stěně bylo viděti malé žilky. Nejvýš nápadné pak bylo, že tato změna se stala jen asi na třech čtvrtinách plochy jazykové, kdežto zbývající část zůstala zvadlá, barvy tmavočervené.

Plné dvě hodiny se pokoušeli lékaři vysvětliti ten zjev zákony přírodními, ovšem marně, a když se svědkové přesvědčili, že jakýkoli klam je zde nemožný, jednomyslně prohlásili své naprosté přesvědčení, *že se před jejich zraky zásahem vyšší moci stal veliký zázrak.*)*

Hluboce dojati poklekli všichni a velebili Boha; mnozí radostí až slzeli. Poté byl reliquiář s posvátným jazykem opět uložen na oltáři v kapli svatováclavské.

Akta pražského vyšetřování byla poslána do Říma a tam zahájila zvláštní komise kardinálů zevrubné řízení konečné o mimořádných zjevech na jazyku Jana Nepomuckého, tehdy ještě blaho-

---

*) Borový, str. 86.

slaveného. I předložil komisi obhájce víry (promotor fidei) *Prosper Vavřinec Lambertini*, pozdější papež *Benedikt XIV.* (1740 – 1758), dosti ostré námitky proti nadpřirozenému rázu známých úkazů. Namítal na př., že mohl jazyk svou červenost míti od hlíny, jíž byl pokryt; že nabíhal, způsobilo snad teplo rukou a pod. Zástupcům právního jednání podařilo se ovšem skvěle obhájiti výsledky pražského vyšetřování.*)

Pro drahocenné ostatky neporušeného jazyka sv. Jana byl pořízen k slavnosti svatořečení r. 1729 nový, velmi vkusný a cenný reliquiář na způsob monstrance, užívaný podnes. Má podobu pětipaprskové hvězdy, paprsky končí opět podobnou pětidílnou hvězdicí. Reliquiář ten se chová v pokladnici velechrámu sv. Víta.**)

S jazykem sv. Jana Nep. se tedy stal zjevný zázrak, o jehož skutečnosti nelze po tak závažných svědectvích ani dost málo pochybovati. *To platí o pouhém zachování* jazyka, že se dosud po více než pěti stoletích nerozpadl v prach. Tím spíše dlužno za div nadpřirozený prohlašovati onen neobyčejný úkaz dne 27. ledna 1725, spatřený tolika svědky a stvrzený přísahou.

Jen tupá nevědomost ve věcech náboženských a zarytá zášť proti Bohu zplodila chorobný žert o řezníkovi, který dodává vždy čerstvý jazyk (!), jak

*) Borový, str. 113. násl., Stejskal, str. 112. násl.

**) Podlaha-Sittler „Chrámový poklad u sv. Víta" str. 239; přesný obraz reliquiáře v obrázkové příloze, tab. 45.

kdysi psal cizák *Zelter Goetheovi* z Prahy do Němec a po něm náš Machar opakoval ještě rozpustilejí.

Katolík se v úctě sklání před všemohoucností Boží, přijímaje vděčně důkaz od ní nám podaný, že zbožná pověst o zpovědním tajemství a o mučednické smrti, již pro toto tajemství hrdinně vytrpěl *Jan z Pomuku* dne 20. března r. 1393, jest *pravdou historickou*. Chabé důkazy, jež nám o události dochovaly podání a psané památky, zde nahrazuje nebo doplňuje vyšší moc.

Jest však třeba stříci se bludného názoru i přepjatých požadavků o dnešním stavu jazyka sv. Jana Nepomuckého. Mnohý zbožný poutník vyslovil již svůj podiv a své zklamání nad tím, že nespatřil ve svatojanském reliquiáři jazyk zcela živý, kyprý, růžový, plný krve, nýbrž látku jakousi bledou, formy dosti neurčité, houbovité, místy porouchanou. Tito návštěvníci hrobu sv. Jana pouštějí z mysli, že se ono překvapující oživení a nabíhání jazyka událo toliko jednou, dne 27. ledna 1725, při druhém úředním zkoumání, jako přípravě k svatořečení.

Podle odborné lékařské zprávy z r. 1903 jest stav jazyka sv. Jana tento: Jazyk má barvu šedohnědou; jsou na něm dobře rozeznatelny četné čátice látek zemitých. Na povrchu jeho patrny jsou mnohé světlejší hrbolky. Při pravém kraji uprostřed znáti jsou stopy jakéhosi porušení. Hrany této rány jsou již značně odroleny. Část tkaně v těch místech také vypadla a leží také dole na dně

schránky. Na ostatku tomto nesbledali jsme žádné stopy po nějakém preparování nebo balzamování.*)

Na jazyku sv. Jana Nepomuckého se jeví patrné známky povlovného rozkladu. Z té příčiny nepodává se již lidu k políbení. Ztuhlá krev sv. mučedníka Januaria, chovaná po staletí v nádobě skleněné, každým rokem v určitý den mocně vzkypí před tváří shromážděného kleru i mohutných davů lidu neapolského a zvědavců ze všech národů. Totéž se pravidelně opakuje s ampulou krve sv. Alfonsa, zpravidla při návštěvě členů jeho řeholní družiny.

Oživne zachovalý a tak významně oslavený jazyk sv. Jana Nepom. opět někdy v slavnostní chvíli jako r. 1725, či podlehne tato drahocenná relikvie světce „národního obrození" časem úplnému zániku?

Jan Nepomucký prohlášen svatým.

Církevní kázeň nedovoluje prokazovati veřejnou a liturgickou poctu zesnulým členům sobě světějším, kteří nebyli ještě nejvyšší autoritou řádným způsobem zařaděni do seznamu světců. Při zevrubném úředním šetření, jež se vždy koná před konečným kanonisačním dekretem, mívá ovšem Řím zřetel na *smýšlení a přesvědčení lidu*, který býval kdysi svědkem svatého života sluhy Božího. Proto ústní podání, jež se jako zlatá nit táhne staletími, i zevnější projevy úcty a důvěry lidu k těm, které považuje za svaté, bývají u papežských úřadů pokládány za důležité.

*) Podlaha-Sittler „Chrámový poklad". str. 240.

U Jana Nepom. dopadl tento plebiscit o jeho svatosti velmi skvěle. Od svržení s mostu byl považován *„doktor Johánek" za svatého mučedníka*, a pokud se veřejnost při nařízeném mlčení a soukromém rázu věci mohla domakati pravdy, též za *mučedníka zpovědního tajemství.*

Již měsíc po vraždě napsal arcibiskup Jan z Jenštejna v listu k papeži: „vikář, již *mučedník svatý"* (vicarius, iam martyr sanctus)*), mluví o *„krutém mučednictví"* (dirum martyrium)**), i o „doktoru Janovi *dobré paměti"* (bonae memoriae Johannem doctorem).***)

Též *blaženým* (beatus) býval Jan z Pomuku brzy po smrti zván†) a k jeho jménu přikládán uctivě výraz *„zbožné paměti"*.††) Povšimnutí zasluhuje zápis v inventáři chrámu sv. Víta. K r. 1387, tedy ještě za života světcova, uvádí seznam kápi Janem darovanou takto: „Cappa domini Johankonis Pomuk doctoris." Když však tři léta po mučednické smrti Janově r. 1396 pořizován nový soupis předmětů, tentýž dar označen odlišně od četných podobných záznamů: „Cappa *piae memoriae (zbožné paměti)* Johankonis Pomuk."†††)

Když nám dávní letopiscové praví, že při na-

*) Žaloba čl. 26. „Čas. kat. duch." 1909. str. 327.
**) Tamtéž, čl. 27, str. 329.
***) Tamtéž, str. 640.
†) Štejskal, I, str. 157.
††) Flajšhans „Mistra Jana Husi sebrané spisy" I, str. 43.
†††) Podlaha-Šittler „Chrámový poklad" str. 75.

rození Janově bylo viděti „přejasné jakési plameny líbezného a neškodného světla, jež se snesly s nebe a celý dům, v němž Jan přicházel na svět, oblily, vítané podívané městu skýtajíce,"*) neb že pachole z těžké nemoci uzdraveno bylo samou Matkou Boží, a že po mučednické smrti Janově „po celou tu noc kol těla blaženého mučedníka svítily plameny",**) nevytýkejte pisatelům lehkovážnost neb dokonce lživost. Vždyť toliko sebrali, co jim diktovalo dávné lidové podání, líčíce názorně prosté obecné přesvědčení, že Jan z Pomuku byl od kolébky *omilostněným přítelem Božím, pro něhož nebe činilo divy.*

V životopise Jana z Jenštejna od neznámého autora nalézáme zmínku, bohužel jen povšechnou, že Jan po smrti *„stkvělými zázraky* se objevil, kterouž událost nedávnou a celé vlasti známou, jakkoli by bylo hodno zaznamenati, tuto pomíjím mysle, že jinde obšírněji jest poznamenána."***)

K zjevům zázračným počítáno *sucho*, které zaručeně zle doléhalo na Čechy v létě r. 1393. Současný téměř kronikář píše k r. 1393: *„Leta tehozs byla suchota welyka w Czechach na pamyet toho Doktora."†)* Tomek líčí, že v Praze v Podskalí lidé přecházeli řeku suchou nohou. „Vykládalo se to brzo mezi lidmi jako *znamení pro utopení doktora Johánka*, a když pro nedostatek

*) Balbín „Život sv. Jana Nep." (česky), str. 17.
**) Balbín, tamtéž, str. 42.
***) Slejskal, I, str. 155.
†) „Chronicon Boh. Anonymi", od r. 1338-1432.

vody na mlýny nebylo chleba, bylo prý i reptáno na krále pro onen jeho zlý skutek."*)

Jak všeobecná a neobyčejná byla důvěra lidu k mučedníku za zpovědní mlčelivost, svědčily *mříže*, jimiž bylo záhy třeba obehnati jeho hrob pro nával modlících se tam ctitelů. Nic podobného nepozorujeme u hrobů arcibiskupských v blízkosti hrobu Janova.

Velké množství *obrazů* a *soch* a jejich výmluvná symbolika jsou nám rovněž jasným důkazem, jak pevně byl lid přesvědčen o svatosti Jana z Pomuku.

V rodišti světcově byl rodný domek velmi záhy proměněn v kapličku a r. 1643 zřídil hrabě Šternberk, získav koupí sousedící domy, pěkný chrám, zasvěcený sice *sv. Janu Křtiteli*, ale vlastně ke cti nepomuckého rodáka, jehož obraz visel nad oltářem. Z pražských svatyň svatojanských vynikal kostel sv. Jana, vystavěný r. 1691 *na Skalce* proti klášteru „Na Slovanech."

Přímluvě Janově přičítána od věků veliká moc v nebesích. Ze všech krajů českých bývaly konány veřejné průvody do Nepomuku i k jeho hrobu na hrad pražský. Sv. Jana vzývali o pomoc ti, jejichž čest a dobrá pověst byla ohrožena; lid věřil pevně, že po čas živelních pohrom, zvláště za škodlivého sucha, nevolá k světci nadarmo; on hojil nemoci tělesné a zmužilost vléval i v duši bázlivců, kteří pro klamný stud otáleli vyznati knězi své hříchy.

*) Tomek „Dějepis města Prahy" III. str. 381.

Množství lamp a svícnů stříbrných i záplava světel kolem světcova hrobu, drahocenná mešní roucha, bohoslužebné nářadí, záplava votivních darů, věnovaných těmi, kteří byli vyslyšeni na přímluvu sv. Jana, jsou nezvratným důkazem toho, že důvěra ctitelů svatojanských plynula z nabytých zkušeností.*) – A to vše *dávno před římským svatořečením Janovým* a mnohem dříve, než *jesuité* vkročili na půdu českou, ti jesuité totiž, jimž nadpokroková historie metá v tvář výtku, že podvodně vypěstovali kult svatojanský s tím úmyslem, aby v zapomenutí lidu upadl „mučedník" kostnický.**)

Tento neobyčejný zjev neobvyklé úcty k sluhovi Božímu dosud nekanonisovanému je tím pozoruhodnější, uvážíme-li, že od smrti Janovy r. 1393 až po rok 1648 (vestfálský mír) byla naše vlast téměř nepřetržitě zmítána nejen spory náboženskými, ale též politickými bouřemi i zápasy dynastickými, jež se na půdě české v oněch dobách vybíjely na ujmu národního blahobytu. – Jakmile se však objevily na obzoru naší vlasti červánky věstící lepší časy a když se církev v Čechách počala zotavovati z těžkých ran, které jí zasadili nezvaní reformátoři domácí i z Němec přivolaní, již se ozývaly hlasy, aby nejvyšší autorita církevní přiřkla titul svatosti miláčku lidu českého, ctěnému již dávno za svatého.

*) Borový „Sv. Jan Nep.", str. 43. násl. popisuje darované předměty.

**) Pekař „Tři kapitoly", str. 32.

Podobné přání vyslovil již r. 1602 *Pontanus*, pravým jménem *Jiří Bertold z Breitenberku* zvaný († 1614), generální vikář pražský, v latinských verších, jimiž opěvoval sv. Jana *) Jesuita *Jiří Plachý*, který v kritických dnech r. 1648 uhájil proti Švédům v čele akademické legie přechod přes Karlův most do Starého Města, vytýkal dokonce povolaným činitelům liknavost, že doposud žádost o svatořečení Jana Nepom. do Říma nepodali.**)

Muž železné energie, arcibiskup *Arnošt kard. Harrach* (1623 – 1667) byl tak zaměstnán úpravou církve české, že nemohl záležitosti svatojanské věnovati náležitou pozornost. Jednati počal arcib. *Matouš Ferd. Zoubek z Bilenberka* (1669 – 1676). Navštívil osobně Nepomuk, aby pátral po památkách na sluhu Božího. Když na oltáři chrámu sv. Jana Křtitele spatřil obraz Jana Nepom., rozhorliv se velmi, nařídil arcibiskup správci kostela, aby obraz odstranil, ježto zákony církevní to nedovolují.***)

Záležitosti se nyní ujala trojice nadšených vlastenců, kteří si toho byli dobře vědomi, že od jasu svatozáře, až obepne skráně mučedníka nepomuckého, padne též na národ český, kdysi tak slavný a vlivný, paprsek přízně sousedních říší, kterou ztratil vlastní vinou, dav se pošetile na dobrodružnou cestu u věcech víry. Byli to *Tomáš*

*) Hálek Vlastimil „Husitství ve světle pravdy, VII. (r. 1910) č. 3-4, str. 9; Podlaha „Series“ str. 137.
**) Stejskal „Sv. Jan Nep.“, II. str. 72.
***) Stejskal, tamtéž, str. 72.

Pešina z Čechorodu († 1680), kapitulní děkan a generální vikář arcibiskupský, *Jan Ignác Dlouhoveský* († 1701), kanovník a světící biskup pražský, a jesuita *Bohuslav Balbín* († 1688). Dlouhoveský i Balbín napsali životopisy sv. Jana Nepom., které měly značný vliv na úřední jednání v procesu kanonisačním.*)

R. 1675 složili jmenovaní ctitelé sv. Jana o jeho životě, smrti, zázracích i úctě pamětní spis a přiloživše všechny listinné doklady, jež měli po ruce, poslali z rozkazu arcibiskupa *Jana Bedřicha hr. z Valdštejna* (1675–1694) a jménem metropolitní kapituly prosebný list Stolici Apoštolské, po kanovníku *Kryštofu hr. z Talmberka*. – Leč posel se brzo z Říma vrátil s nepořízenou. Nebyl sice papežskou kurií zamítnut průkazný materiál tak pečlivě sebraný, ale sama žádost kapituly prohlášena za formálně neúčinnou, ježto šlo o metropolitního kanovníka, tedy o vlastní záležitost kapituly, což právní řád kongregace obřadní nepřipouští. Tak úzkostlivě šetří him pravidel opatrnosti, kdykoli jde o kanonisaci!

Se stejným výsledkem vrátil se z věčného města r. 1685 kanovník *Václav z Mersélic* († 1692). Do věci zasahl sám císař *Leopold I.* (1657–1705), rozkázav r. 1696, aby bylo zahájeno nové šetření i v samém Nepomuku. Výsledek zdlouhavého jednání i s výroky svědků opět předložen Sv. Stolici,

*) Balbín užil spisu Dlouhoveského, když psal r. 1670 svou „Vita S. Joannis Nep."; rok po svatořečení, r. 1730 znova vytištěna s přílohami.

leč jednání v Římě stálo na mrtvém bodě pro nezkušenost pražských vyjednavačů, málo dbalých forem, od nichž Řím nikdy neupouští.

Arcib. *Jan Josef hr. Breuner* (1694 – 1710) nedav se odstrašiti opětným nezdarem, podnikl r. 1706 v přetěžké záležitosti nový krok, poslav do Říma představeného pražských *Theatinů*, kláštera *u sv Kajetána* v Menším Městě, *Jana Hložka z Žampachu*. Jeho bratr *Václav Krištof* byl místokancléřem království českého.*)

Opatřen přímluvným listem císaře *Josefa I.* (1705 – 1711) spěchal *Hložek* do Říma. Tam získal spolehlivé návody, jak třeba úřední jednání o svatořečení Jana Nep. zahájiti. Leč smrt arcibiskupova i císařova zavinily opět průtah v záležitosti k nemalému zármutku českých vlastenců.

Již z tohoto stručného vylíčení obtíží, s nimiž se v Římě setkávala snaha po kanonisaci Janově, poznáváme zcela jasně, jak nesprávnou, ovšem též zlomyslnou jest výtka jistých lidí, že prý Řím *vnutil českému národu nového světce*, jehož úcta měla podporovati snahy protireformační. Řím úctu svatojanskou nám nevnucoval, ale jak z pramenů prof. Pekař nepochybně zjistil, dokonce se kanonisaci *„vytrvale bránil"*, celá desítiletí proces protahoval, ze svých strohých předpisů ni čárky neslevil, nebera ohledu na skutečnost, že v lidu byl Jan Nep. již od staletí za světce uctíván.**)

*) Stejskal, II. str. 80.
**) Pekař „Tři kapitoly", str. 25.

Teprve energii pražského arcibiskupa *Ferdinanda hr. z Khünburku* (1713 – 1731) se podařilo přiměti zdrželivý a „věčně" vyčkávavý Řím k ochotnějšímu smýšlení a uvésti jednání do správných kolejí. Pro diplomatickou zdatnost tohoto arcipastýře svědčila okolnost, že byl až do svého povolání na stolec sv. Vojtěcha císařským vyslancem na královském dvoře portugalském v Lisaboně.

R. 1715 nastal příznivý obrat v otázce svatojanské. Římský promotor víry *Prosper Vavřinec Lambertini,* pozdější papež *Benedikt XIV.* (1740 – 1758), poslal pražské kurii zevrubné instrukce, jak třeba s úspěchem řízení zahájiti. Na tento přímý pokyn zařídil arcibiskup dvojí soudní vyšetřování, aby se zjistilo: že pověst o svatosti života, ctnostech a zázracích sluhy Božího Jana z Pomuku se zakládá na pravdě, i že Jan od nepaměti a nepřetržitě byl ctěn za svatého.

Metropolitní kapitula svěřila své zastoupení (prokurátor) profesoru práv na pražské universitě *Bernardu Jindřichu Germetenovi,* kdežto arcibiskup jmenoval ochráncem víry (promotor fidei) *Jana Frant. Blovského.* Soudci byli: sám arcibiskup *Khünburk* se svým náměstem *Danielem Josefem Majerem,* jenž byl proboštem kapitulním a světícím biskupem, jesuita *Jan Steiner,* jehož pro nemoc zastupoval *P. Maxim. Větrovský,* a právník *Frant. Ant. Langer.**)

V archivu arcibiskupském se nám zachovaly

*) Stejskal „Sv. Jan Nep.". II, str. 81.

úřední zápisy veškerého soudního vyšetřování i stručnější výtahy z nich.*) Tu vidíme, s jakou opatrností a péčí až úzkostlivou se vše krok za krokem vyšetřuje. – Soud arcibiskupský povolal do Prahy 49 svědků a mimo to vyslýcháno po třech osobách před delegovaným soudem v Olomouci a ve Vídni. Svědkové tito jsou mnohdy zvučného jména, na př. *hr. Kinský,* nejvyšší hofmistr království českého, *Vratislav z Mitrovic,* cís. rada, *Beinlich,* velmistr křižovníků s červenou hvězdou, *svob. pán Dubský,* velkopřevor maltézských rytířů, a j.

Svědkům předloženo 87 otázek a všichni přísežně vypovídali, že se od dávných dob udržuje pověst, přecházející z pokolení na pokolení, že sluha Boží Jan z Pomuku byl knězem ctným a svatým, zemřel smrtí mučednickou a že se na jeho přímluvu dály zázraky.

Druhé úřední šetření mělo za předmět *veřejnou úctu sv. Jana od dob nepamětných.* Opět voláni svědkové a odpovídali na 123 otázek od 14. února do 28. března 1719.**) Tu zjištěno, že lid uctíval Jana Nepom. hned po smrti jakožto *svatého mučedníka.* O tom svědčí návaly lidu k jeho hrobu zvláště v den 16. května, modlitby, zpěvy a hymny k jeho cti složené, oltáře, kostely, kaple jemu zasvěcené, sochy, obrazy, záslibné (votivní) dary,

*) Acta utriusque processus in causa canonisationis Beati Joannis Nepomuceni martyris. Viennae Austriae 1721.

**) Stejskal „Sv. Jan Nep.", II, str. 84.

svíce, drahé lampy kolem jeho hrobu hořící a pod. Tato úcta sahala daleko za hranice království českého.

Skvělý výsledek tohoto zkoumání byl ještě neobyčejně vystupňován a doplněn dne 15. dubna 1719, když po prvé od jeho smrti otevřen hrob světcův a *jazyk jeho nalezen byl zachovalý*, jak jsme již vylíčili v článku předešlém.

Mimo to byly zkoumány tištěné i rukopisné památky o sv. Janu a výňatky ze 40 spisů připraveny pro papežský soud.

Původní soupis pražského soudního řízení byl uložen do archivu při metropolitním chrámu pražském; kdežto věrný a ověřený opis, zapečetěný třemi soudci, nesl do Říma osobně v květnu r. 1720 kanovník a arcijáhen *Jan Ludvík Josef Steyer* († 1722), vroucí ctitel sv. Jana, jehož jmenoval dědicem své pozůstalosti.*)

Steyer odevzdal výsledek pražského vyšetřování sv. Stolici spolu s listy pražské kapitoly i samého arcibiskupa *Ferdinanda z Khünburka*, důrazně žádajících o kanonisaci Jana z Nepomuku.

Současně došlo do Říma jiných 78 žádostí podobného obsahu od vynikajících osobností. Papeži *Klimentu XI.* (1700 – 1721) podal prosebný list císař *Karel VI.* (1711 – 1740), císařovna *Eliška* opětovně, *Bedřich August*, král polský, biskupové čeští i zemí okolních, němečtí kurfiřti, hlavy du-

*Podlaha „Series", str. 235.

chovních řádů, university pražská, vídeňská, vratislavská, olomoucká.*)

Tomuto soustředěnému útoku celé téměř střední Evropy Řím déle neodolal. Námahy rázného arcibiskupa *Khünburka* a zbožného preláta *Steyera* brzo byly korunovány žádoucím úspěchem. Nový papež *Innocenc XIII.* (1721 – 1724), schváliv výrok kongregace obřadní, prohlásil dekretem ze dne 31. května 1721, že *Janu Nepom. přísluší úcta blahoslavených.*

Když o tom došla zpráva z věčného města do vlasti, zmocnila se posvátná radost všech Čechů. Slavnosti beatifikační stanoveny na svátek *sv. Prokopa* 4. července 1721. Nelze v této stručné stati popsati podrobně, jak Praha uctívala v oněch dnech nového blahoslavence. – Ještě dnes podivujeme se hlubokému důmyslu i jemnému citu pro krásu u stavitelů slavobrány, postavené před průčelím chrámu sv. Víta, jejíž rytiny se doposud zachovaly a byly péčí p. generálního vikáře biskupa *Antonína Podlahy* v jubilejním roce 1929 opět otištěny.***)

V slavném průvodu neslo 6 kanovníků metropolitní kapituly svaté tělo mučedníkovo v rakvi křišťálové. Arcibiskup *Ferdinand z Khünburka* nesl v průvodu jazyk sv. Jana v křišťálové nádobě podobné monstranci. Do Prahy sešlo se ducho-

*) Listiny, viz v "Acta utriusque processus" str. 248. násl.; též Borový „Sv. Jan Nep.", str. 69. násl.

**) Borový, tamtéž, str. 77. násl.

***) „Časopis kat. duch." 1929. č. 1-2.

venstvo z celých téměř Čech, průvodu byly přítomny královské úřady, universita, česká šlechta, rady tří pražských měst, množství obecného lidu z Čech i z ciziny nebylo možno udati. V průvodu kráčela též císařovna *Eliška*.

Od té doby nebylo již tělo sv. Jana kladeno do země, nýbrž uloženo na povýšeném místě nad dvojným oltářem jemu zasvěceným pod baldachýnem z těžkého damašku. Jazyk sv. Jana uložen opět do oltáře sv. ostatků v kapli sv. Václava.

Jak ohromný nával poutníků Praha tehdy hostila, dokazují tato zjištěná data: Za rok 1721 sloužilo mši sv. v metropolitním chrámu sv. Víta 50.672 kněží, v letech 1723 – 1727 slouženo 327.001 mší sv. V téže době rozdáno na hrobě sv. Jana 7.286.477 sv. přijímání.*)

Prohlášením Jana Nep. blahoslaveným došli jeho ctitelé splnění svých tužeb jen z části, ano smíme tvrditi, že tím podstatně úcta jeho nezískala zevně. Vždyť tehdy již třetí století byl sv. Jan předmětem lidového kultu, který se sotva dal ještě stupňovati.

Proto se snaha církve české po prvém vítězství nesla ještě výše. Šlof všem činitelům o *svatořečení blahoslaveného*. Tyto dva stupně kultu značně se od sebe liší. Podle církevních předpisů nelze na př. zasvěcovati chrámy neb oltáře blahoslavenými, jejich úcta liturgická, jako mše sv., církevní hodinky, obrazy a ostatky, bývá omezena na jisté území, bez plné universality, vyhrazené světcům kanonisovaným.

*) Borový, tamtéž, str. 80.

Nadšený pracovník za ideu svatojanskou, pražský kanovník a arcijáhen *Steyer*, netěšil se dlouho z úspěchů svého přičinění: brzy po návratu z Říma zemřel r. 1722. A ještě téhož roku byl dán z Říma pokyn, aby se v Praze zahájilo nové *úřední šetření za účelem svatořečení.*)* S osvědčenou chutí a železnou vytrvalostí chopil se díla arcibiskup *Ferd. Khünburk*, aby dokonal, co tak slibně započal. — Vyšetřující komise zahájila opět svou činnost, povoláni a vyslýcháni opět svědkové, z části tíž, kteří vypovídali již v minulých procesech.

Tentokráte tvořily podstatnou a rozhodující součást úředního zkoumání *zázraky*, jež se staly na přímluvu sv. Jana Nep. Zázrak neboli zjev mimořádný, vymykající se přirozenému běhu věcí, buď že to, co se divného událo, přírodní síly přesahuje nebo se jim vůbec protiví, pochází výhradně z moci Boží. Ani sebe světější člověk nemůže býti tvůrcem zázraku, nýbrž slouží spíše za pouhý nástroj ve službách svrchovaného Pána vesmíru.

Stály tedy přirozeně zázraky v popředí pozornosti církevních soudců, měla-li býti zjištěna nade vši pochybnost svatost Jana Nepom. Zasedání komisí, výslechy svědků a sepisování úředních akt trvalo od 12. března 1723 do června 1725. Opis listin určených pro konečné jednání římské čítá 2887 velkých stran.**)

Jako kdysi arcijáhen Steyer, tak nyní zastupoval pražskou metropolitní kapitulu kanovník *Jan Rudolf*

*) Stejskal „Sv. Jan Nep.“, II. str. 94, násl.
**) Stejskal „Sv. Jan Nep.“, II. str. 107.

hr. Spork, usilovně pečuje o svatořečení bl. Jana Nep. – Jeho strýc *Franc. Ant. hr. Spork* († 1738) byl dle mínění prof. Pekaře protijesuitským horlitelem a svobodným zednářem (?). Týž spisovatel přičítá tomuto Šporkovi omylem „největší zásluhy" o svatořečení Janově, které ovšem náleží jiné osobě: Janu Rudolfovi Šporkovi.*)

Hrabě *Rud. Špork*, přijav r. 1719 svěcení kněžské, slavil dne 6. srpna své prvotiny na Svaté Hoře, jsa od dětských let zbožným ctitelem svatohorské Madony. R. 1720 obdržel Špork kanonikát u sv. Víta, které obročí založil vlastním nákladem. Kanovník Špork získal si jako zmocněnec nemalé zásluhy o rychlejší chod papežského vyšetřování v procesu svatojanském. Při dvoře papežském vedl si tak obratně, chování byl vždy v té míře ušlechtilého, že byl v Římě oblíben, získav si název *„angelus Bohemiae" – anděla z Čech.*

Zasluhuje povšimnutí, jak asi v Římě nazírali na události, které arcibiskupský soud pražský nazval a výpovědmi svědků doložil jako zjevy zázračné, na přímluvu sv. Jana Nep. Bohem způsobené. Z desíti předložených zázraků připustila papežská soudní komise toliko čtyři.

Co se týkalo ostatků sv. Jana, Řím nepřistoupil k názoru pražskému, opatřenému lékařskými výroky, že by ona *olejnatá vlhkost*, která byla pozorována při ohledání těla světcova r. 1719, byla rázu zázračného. Za to uznána a za zjev nadpři-

*) Pekař „Tři kapitoly" str. 32.

rozený přijata *neporušnost jazyka* r. 1719 prvně zjištěná a stále trvající, i známé *oživení a náhlé nabíhání jazyka*, pozorované dne 27. ledna 1725 po dvě hodiny tak četnými svědky. Mimo to došly schválení dvě zázračné události tak význačné a ověřené nejpádnějšími svědectvími, že neváháme je čtenářům stručně podati na oživení důvěry k našemu svatému divotvůrci.*)

R. 1701 uzdravil sv. Jan *Terezii Veroniku Krebsovou*, šlechtičnu z Mejnova, dívku 21 letou. Její otec byl královským rychtářem v Mostu, bratr řeholním knězem, sestra Anna žila v klášteře sv. Anny na Hradčanech pod představenou *Eleonorou*, hraběnkou *Berkovou*. Terezie vymkla si v květnu r. 1701 palec levé ruky i jinak ještě pohmožděný. Mostečtí lékaři užívali asi nevhodných metod, neboť ani mastmi a oleji, ani kopřivami a obklady nemohlo býti zlo zažehnáno. Zatím se palčivá bolest v ruce šířila postupujíc vzhůru k lopatce, kdežto povrch ruky ztrácel víc a více cit, prsty se křivily, celé rámě vysychalo, že bylo bezmasé jako rámě kostry. Proto odešla Terezie na radu přátel v září téhož r. 1701 do Prahy k své sestře, řeholnici v klášteře na Hradčanech, aby tam snáze hledala pomoci u pražských odborníků. Zkušený *chirurg Leischner* nadarmo se pokoušel vrátiti ubohé dívce zdraví. V ruce nebylo krve ani citu, takže neucítila ani řez lékařského nože. Konečně prohlásil

*) „Historia de vita martyrio et miraculis S. Joannis Nep.", v Praze 1729, str. 80. násl.

lékař nemocné přímo, že ji od jisté smrti zachrání jen *odnětí mrtvé ruky nebo zázrak.*

Tu složila zbožná dívka svou naději *jediné o pomoc sv. Jana Nep.,* kterého vždy upřímně uctívala. Nic nedbajíc rady svého okolí, aby si dala odníti ruku, vroucně se modlila k světci. I zdálo se jí kterýsi den, že vidí pruh papíru a na něm napsáno, co má činiti: po 9 dní se postiti, v těch dnech třikráte přistoupiti k sv. svátostem a vroucně vzývati Marii Pannu a sv. Jana. Chutě podjala se slabá Terezie uloženého díla. Bolestí stále přibývalo. Za noveny slyšela dívka po tři noci hlas volající ji jménem. Po třetí uviděla současně s voláním světlo, jež se pokojem rozlévalo, a v jeho záři spatřila sv. Jana, přes kněžský talár oděného rochetou a hermelínovým pláštíkem, držícího v jedné ruce kříž, v druhé palmu. „Buď dobré mysli, Terezie," pravil světec, „bude ti pomoženo."

Ona sama líčí své uzdravení takto: „Dne 21. listop. 1701 na den Obětování Panny Marie a v osmý den plnění svého slibu, šla jsem do Loretského kostela, abych tam vykonala svou pobožnost, která se vztahovala zvláště na sv. Jana Nep. To byla již třetí zpověď a sv. přijímání, ke kterému jsem byla vázána slibem. Jakmile jsem přijala Nejsv. Svátost, projelo mi to jako horoucí oheň od lopatky celým ramenem až do ruky, obvaz sám od sebe odpadl, chromé a zcvrklé prsty se napřímily a rameno i ruka nabyly své původní ohebnosti a vlády. Okamžitě bylo vyschlé rámě opět masité a silné jako ruka pravá, i mohla jsem jím

pohybovati a bez jakékoli bolesti ruku natáhnouti. Přišedši zcela uzdravena domů, cítila jsem v levé paži již tolik síly, že jsem jí zvednouti a nésti mohla těžkou nádobu vody snáze než pravou rukou, za kteroužto milost mně nehodné prokázanou neskončené díky a chvály buďtež Nejsv. Trojici, Matce Boží Marii a sv. Janu Nepomuckému."*)

Toto náhlé a úplné uzdravení Terezie Krebsové jest v plném svém rozsahu potvrzeno soudními výpovědmi členů její rodiny, lékařů, kteří ji ošetřovali, klášterní představené Berkové a ostatních řeholnic hradčanských, s nimiž žila. Terezie těšila se potom úplnému zdraví ještě 15 let, zůstávajíc ctitelkou svého vznešeného pomocníka, a zemřela v svém rodišti Mostu r. 1717.

Jiný neméně zjevný zásah vyšší moci na přímluvu sv. Jana Nep. udál se 22. února 1718. *Václav Hodánek*, správce panství strakonického, vracel se za tmavé noci z návštěvy se svou paní a dceruškou *Rozalií*, ještě ne sedmiletou. Přecházeli řeku Otavu po lávce u stavidla, jímž se pouští voda na mlýnská kola. Pojednou dívenka sklouznuvši spadla s lávky do vody prudce tekoucí a zmizela v hlubinách. Na pokřik matčin, která úpěnlivě volala k sv. Janu o pomoc, přispěchal od mlýna stárek a mnoho jiných lidí. Proud vody zanesl dítko pod běžící kolo, jež mu neuškodilo, když pak se dostalo pod druhé kolo, to se ihned zastavilo. — Rozalie ležela pod vodou asi hodinu.

*) Kozel „Čtení o sv. Janu Nep.", str. 120.

Pro mráz se stárkovi nepodařilo spustiti stavidla a tím přítok vody zaraziti. Po nemalé námaze vytáhl muž ten dítě nehybné a zkřehlé, a nikdo z přítomných nepochyboval, že má před sebou mrtvolu utopeného dítka. Přirozenou cestou nemohla Rozalie po tak dlouhou dobu zůstati na živu v ledové vodě, a nad to byly by lopaty mohutného kola vodou poháněného rozdrtily tělo dětské, jako se na tom místě již dříve stalo dospělým mlynářským chasníkům.

Pojednou vyvrhla Rozálka ze sebe vodu a k úžasu i k radosti všech počala dýchati. „Nehněvejte se na mne, matinko, že jsem spadla do vody", byla první slova zachráněné, *„sv. Jan Nep. přišel ke mně a říkal: Neboj se, neutopíš se."* Dítě nemělo na těle nižádného zranění ani jiných následků nehod. — I vzpomněli i rodiče i sousedé, že Rozálka docházejíc do školy přes řeku Otavu, klekávala před sochou sv. Jana, stojící na mostě strakonickém, a tam se zbožně modlívala. Od oné události uctívala rodina svého ochránce ještě vroucněji a věnovala chrámu v Nepomuku stříbrný kalich. — Vše to Rozálka sama, již třináctiletá, s rodiči i jinými svědky znova vypověděla před církevním soudem r. 1724.*)

Snahám *Šporkovým* se podařilo, že římská záležitost svatořečení blah. Jana Nep. spěla hbitě k svému cíli, porady v kongregaci obřadů se rychle střídaly, uspíšeno též rokování papeže Benedikta XIII. s kardinály v trojí konsistoři.

*) „Historia de vita...", str. 87.

Konečně dne 19. března 1729 o osmé hodině ranní zahřmělo s Andělského hradu dělo, na Kapitolu ozval se památný zvon a na jeho povel rozhlaholily se zvony římských svatyň zvěstujíce lidu radostnou novinu, že toho dne prohlásí sv. Otec Jana Nepomuckého svatým.

Basilika Lateránská, „máť všech světa chrámů," jak hlásá mohutný zlatý nápis nad jejím průčelím, byla tentokráte vyhlédnuta k slavnosti. Stalo se to výjimkou pozoruhodnou proti obecnému zvyku, podle něhož se kanonisace vždy konávají ve velechrámu sv. Petra u Vatikánu. — Lateránský chrám tonul v moři světel, stěny pokryty nachovými závěsy, lemovanými bohatě zlatými třásněmi. Návštěvníci spatřili na velikých obrazech, zavěšených kolem oltáře, hlavní události ze života světcova i symbolické značky, hlásající jeho ctnosti, na př. lva, znamení síly, klíče a psa, znamení mlčelivosti zpovědní a věrnosti.

Když papež, obklopen 36 kardinály a nemalým počtem biskupů, mezi nimi po prvé právě vysvěcený náš horlivý jednatel kanovník *Ir. Špork,* usedl na vysoký trůn, předstoupil kardinál *Michal Bedř. Althann,* zastávající v naší záležitosti úřad referenta, a žádal jménem císaře Karla i království českého, aby papež Jan Nep. zapsal do seznamu svatých. Prosbu tu přednášel Althann podle obřadu třikráte, snažně, snažněji, nejsnažněji.

Vykonav přípravné modlitby povstal papež a osobně pronesl slova, jimiž dokončeno veliké dílo:

„Ke cti svaté a nerozdílné Trojice, k povýšení víry katolické a k rozkvětu náboženství křesťanského, mocí Pána našeho Ježíše Krista, svatých apoštolů Petra a Pavla i naší, pod předcházejícím zralém uvážení a po modlitbě o přispění Boží, i na radu ctihodných bratří našich, kardinálů svaté církve římské, patriarchů, arcibiskupů a biskupů v Římě se nalézajících, *ustanovujeme a prohlašujeme blahoslaveného Jana Nep. za svatého a klademe jej do seznamu svatých stanovíce, aby veškerou církví jeho památka každého roku dne 16. května zbožnou úctou se slavila, ve jménu Otce, Syna i Ducha Svatého. Amen.**) Takovéto slavnostní formy užívá sv. Otec jen v záležitostech významných, když mluví *jménem církve u vědomí své neomylnosti.*

Opět zaznělo všech 300 římských zvonů a s hradu Andělského hřměla děla. První kardinál-jáhen zapěl poté před celým světem křesťanským po prvé modlitbu k sv. Janu nám vždy milou: „Bože, jenž jsi pro nepřemoženou zpovědní mlčelivost svatého Jana ozdobil církev svou novou korunou mučednickou, dej, abychom dle jeho příkladu a na jeho přímluvu ústa svá horlivě opatřujíce, k blaženým připočteni byli, kteří jazykem neklesli. Skrze Krista Pána našeho. Amen." Potom kázal papež uveřejniti kanonisační bulu počínající slovy: „*Christus Dominus*" a nesoucí

---

*) Stejskal „Svatý Jan Nep.", II, str. 116.

datum 19. března 1739, podepsanou papežem i všemi 26 kardinály.*)

Netřeba líčiti nesmírnou radost, která se zmocnila všech lidí dobré vůle, když došla první zpráva o příznivém vyřízení svatojanské záležitosti. Po šestiletém pobytu ve věčném městě vrátil se kanovník a biskup *Spork* do Prahy. Svým druhům v metropolitní „vždy věrné" kapitule přinesl z Říma výsadu opravňující nositi na prsou zlatý kříž s obrazem sv. Jana Nep., s nápisem na rubu: „*Benedikt XIII. 1729*".**)

Pražský arcibiskup Khünburk napsal tehdy v pastýřském listě, kterým zval národ do Prahy: „Dosáhla jsi vrcholu posvátné radosti, dosáhla jsi vyplnění tužeb, přešťastná Čechie, když náboženství křesťanské září novým světlem svatosti."***)

Osmidenní slavnost v Praze, jež se konala od 9.—16. října 1729, nemá sobě rovné. Nákladu se nešetřilo v nižádném směru. Slavobrány zdobily každý kostel. Až neuvěřitelné jest, jak byla Praha osvětlena na první slavnostní večer. Na všech domech byly hořící pochodně a četné lampiony z barevného skla. Chrám sv. Víta byl celý pochodněmi ozářen. Na věži svatovítské zářily průsvitné obrazy sv. Jana a jiných patronů českých.

---

*) Bula tištěna ihned v Praze v „Historia de vita etc." 1927, str. 242; též Podlaha „Series", str. 58. násl., česky Vlast. Hálek „Husitství ve světle pravdy" 1910, str. 25, n. č. 3-4.

**) Stejskal „Sv. Jan Nep.", II. str. 117.

***) Stejskal, tamtéž, str. 120.

Kralovský hrad byl osvětlen několika tisíci voskovic, též palác Švarcenberků, Lobkoviců a Černínů i residence kanovnické. Zvlášť skvěle však byl ozářen palác arcibiskupa Khünburka, kdež bylo k tomu postaveno vysoké lešení.*)

Jaký nával poutníků byl v oněch dnech u hrobu sv. Jana Nep., poznáváme z těchto statistických dat: V osmi dnech od 9.—16. října sloužilo u sv. Víta mši sv. 3280 kněží, ke stolu Páně přistoupilo v téže lhůtě 208.000 věřících.

Sv. Jan Nepomucký došel ve svátek sv. Josefa r. 1729 vrcholu pocty, kterou církev svatá vzdává svým hrdinům. Poblíž chrámu Lateránského, kde se slavnost konala, vysvětil letošního jubilejního roku v den sv. Vojtěcha pražský velepastýř novou kolej, úmyslně *„Nepomucenum"* nazvanou, určenou *k výchově kněžského dorostu pro republiku čsl.* Kéž by z našeho „Nepomucena" vycházelo hojně nadšených kněží, plných ducha neohrožené obětavosti, podle vzoru sv. Jana Nepomuckého!

Imprimi potest.

Pragae, die 30. V. 1929.

Franc. Mezírka,
CSSR., Sup. prov.

Imprimatur. Nr. 8.615

Olomucii, die 11. Junii 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

*) Podrobný popis slavností, viz Borový „Sv. Jan Nep.", str. 122-136.

Nejlepší modlitební knihou pro křesťana,
nejjistějším vůdcem cestou životem,
spolehlivým rádcem,
je misionární kniha

„Bůh a duše.“

*

Z OBSAHU:

Denní modlitby a pobožnosti.
Celý katechismus stručně sestavený.
Úvahy o základních otázkách životních.
Odpovědi na námitky proti víře a náboženství.
Návod k dobrému přijetí sv. svátostí (o generální sv. zpovědi.)
Poučení o povinnostech stavovských (povinnosti manželů, dětí, služebných, jinochů, dívek atd.)

*

Lze obdržeti v „Exercičním domě“ v Hlučíně a v sakristii při kostelích O. O. Redemptoristů.

Cena: v plátěné vazbě s červenou ořízkou 15 Kč, váz. v kůži se zlatou ořízkou 30 Kč.

Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku.
Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín.
Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

„Životem“ číslo 58. Cena 50 h.

Račte si laskavě povšimnouti s. 21.—29.

Sv. Jan Nepom. III.

K DVOUSTÉMU VÝROČÍ JEHO SVATOŘEČENÍ.
(1729—1929)

Napsal P. Josef Pejška C. Ss. R.

ČÁST III.

Úcta sv. Jana Nep. po širém světě.

Římskou kanonisací dostalo se kultu svatojanskému nové, mocné vzpruhy jak u českých představitelů církve, tak i v lidu obecném. Svátek sv. Jana dne 16. května oslavován i po vesnicích a samotách, před jeho sochami konávali od pradávna ctitelé večerní pobožnosti po celou oktávu, lidové zpěvy, věnce, kytice, světla, ohňostroje, střelba byly projevy pocty a vděčnosti.

Arcibiskup *Antonín Petr hr. Příchovský* (1764—1793) přiměl císařovnu *Marii Terezii* (1740—1780), že byl svátek i pro obor státní zasvěceným dnem.[1])

Cílem národních poutí svatojanských bývala rok co rok Praha, kde předmětem zbožné úcty byly hrob sv. Jana ve velechrámu sv. Víta, neporušený jazyk, chovaný v monstranci, i ono místo na mostě,

[1]) Dvorní dekret 21. list. 1771; Borový, „Sv. Jan Nep.“, str. 170.

odkud pochopové krále Václava svrhli Jana do Vltavy.

Poutníka v dómě svatovítském velmi příjemně se dotýká pohled na ladné formy stříbrného náhrobku neb *mausolea sv. Jana Nepomuckého.* Již za jednání o kanonisaci vynořila se myšlenka, pořídit vzácnější náhrobek, důstojnější národního světce tak zvučného jména, který by svým zevnějškem a bohatstvím hlásal budoucím věkům lásku a vděčnost národa k tomu, jehož ostatky hrob kryje. Duší tohoto hnutí byla *Terezie hr. Kinská* († 1729), leč ovoce svých snah se nedožila.

Za tím účelem vypsány byly všeobecné dobrovolné sbírky, které měly takový úspěch, že bylo možno r. 1733 přikročiti k dílu. Dvorní stavitel *Fischer z Erlachu* předložil náčrt mausolea, podle něhož italský umělec *Corradini* zhotovil model ze dřeva v původní velikosti. Práce obecně se líbila, když pak myšlenka umělcova došla schválení svatovítské kapituly i císaře *Karla VI.*, uloženo vídeňskému stříbrníkovi *Würthovi,* aby mohutné dílo provedl ve stříbře. Pro velké rozměry pomníku byl Würth nucen zříditi za městem zvláštní dílnu.

R. 1736 byl náhrobek postaven v té podobě, jak jej dosud spatřujeme. Ve stříbrné rakvi, nesené dvěma anděly, jest křišťálová skříň s ostatky sv. Jana. Na rakvi klečí stříbrná socha světcova se zlatou hvězdou nad hlavou, okolo ní pět hvězd z brilantů. Čtyři stříbrné sochy alegorické: mlčelivost, moudrost, síla, spravedlnost představují výrazné ctnosti sv. Jana Nepomuckého. Čtyři mo-

hutní andělé vysoko nad oltářem se vznášející nesou dolní cípy těžkého baldachýnu z červeného damašku, vroubeného zlatým třepením. Stříbro mausolea odhadnuto na 23 centnýřů, celkový náklad činil 115.156 zl.[1])

V oněch letech 18. století nadšení ctitelé svatojanští závodili, aby poklad světcův ve velechrámu sv. Víta obohatili, větším dílem z vděčnosti za jeho pomoc, když jej zbožně vzývali. Kol hrobu visely 3 zlaté lampy, 30 velikých lamp stříbrných, na 100 menších.[2]) Velké množství drahých mešních rouch, kalichů, votivních darů, prstenců, srdcí, démantů, věnovaných sv. Janu, vykazují chrámové inventáře u sv. Víta v Praze.

I jinak se jevila zbožná důvěra lidu k národnímu světci. Když se r. 1713 v Praze rozmáhal mor, dal *František Antonín hr. Špork*, příbuzný světícího biskupa pražského *Rudolfa Šporka*, nedaleko chrámu sv. Štěpána na Novém Městě postaviti morový sloup žulový, neobyčejně bohatých forem. Představoval sv. Jana prosícího o pomoc Královnu nebeskou s božským Dítkem (Madona svatoštěpánská) a Boha Otce i Ducha sv. umístěné na dříku sloupu. Tato památka padla, zdá se, za oběť stavebnímu ruchu, neznámo kdy.[3])

Poutníci svatojanští vyhledávali vždy se zálibou

---

[1]) Podlaha-Šittler, „Chrámový poklad", str. 141. násl.; Borový, „Sv. Jan Nep.", str. 136. násl.; Stejskal, „Sv. Jan Nep." II., str. 131. násl.

[2]) Borový, tamtéž str. 138 násl.

[3]) „Čas. kat. duch." 1929, str. 158 (Podlaha).

ono místo na Karlově mostě, odkud podle ústního podání pochopové Václava IV. svrhli do řeky polomrtvého generálního vikáře Jana z Pomuku. Na místě tak památném dal r. 1683 svob. pán *Matyáš Bohumír Vunšvic* postaviti bronzovou sochu sv. Jana, ulitou v Norimberce. Dřevěný model sochy vytvořil dovedný sochař *Jan Brokoff*, rodem Slovák ze Spišské Soboty. Tento umělec se stal při té práci z luterána katolíkem.[1])

Stříbrný náhrobek sv. Jana octl se v nepokojném stol. 18. častěji v největším nebezpečí úplné zkázy. Za válek císařovny *Marie Terezie* o trůn opanovalo vojsko francouzsko-bavorské r. 1741 Prahu, a sotva byl nepřítel vržen za hranice, zmocnil se v srpnu r. 1744 pruský král *Bedřich II.* nehájené Prahy, ale na štěstí jen na krátko.

Hůře bylo v sedmileté válce s Pruskem (1756—1763). Za obležení Prahy v květnu a v červnu 1757 bylo mausoleum svatojanské spolu s velechrámem sv. Víta v nejvyšším nebezpečí. Některé dny chrlily pruské baterie, stojící za branou Bruskou, déšť ohnivých kulí, střelami porouchány mnohé pilíře, střecha svatyně několikráte zachvácena ohněm, otlučeny gotické ozdoby, věžičky, opěrný systém porouchán. Ale měšťané i duchovní svatovítští, nedbajíce vlastního nebezpečí, krotili téměř nepřetržitě oheň na ohrožených místech.

Bylo ku podivu, že, ač do nitra velechrámu dopadlo 4860 ničivých střel, a poškodilo stěny

[1]) Podlaha, „Čas. kat. duch." 1929 str. 9.

kolkolem, obrazy a okna, náhrobek sv. Jana vůbec nebyl zasažen. Vítězství generála Dauna u Kolína přinutilo Bedřicha k rychlému pochodu přes hranice.

Války napoleonské neodehrávaly se sice přímo na půdě naší vlasti, stály však mnoho české krve a uvalily na lid velmi těžké finanční oběti. Již r. 1793 dáno z chrámu sv. Víta i z pokladu svatojanského mnoho vzácných předmětů na „dobrovolnou půjčku" státní.[1]) Z nařízení císařského měli občané i kostely do 1. května 1810 všechno zlato i stříbro odevzdati státní mincovně. Ani roucha bohoslužebná a biskupské berly nebyly vyňaty. Chrám svatovítský byl tehdy nesmírně ochuzen. Ale též celé stříbrné mausoleum sv. Jana podlehlo záboru.

Této nenahraditelné ztrátě chtěli vlivní ctitelé sv. Jana předejíti stůj co stůj. Metropolitní kanovník *František Pallas* († 1823) podal císaři *Františkovi I.* (1792 – 1835) pamětní spis, v němž velmi důrazně líčí zhoubné následky, jež by s sebou neslo zcizení náhrobku svatojanského.[2]) Žádost potkala se s plným úspěchem. Zmínky zasluhuje, že skoro současně, dne 5. června 1810, zavítal císař na Sv. Horu vykonat svou pobožnost. I přednesl mu obdobnou prosbu o ponechání stříbrného oltáře mariánského tamní probošt *Jáchym hr. Čejka z Olbramovic* († 1814), z řádu Theatinů u sv. Kajetána v Menším Městě Pražském. I této žádosti

[1]) Podlaha-Šittler, „Chrámový poklad", str. 154.
[2]) Podlaha, „Series", str. 302.

dopřál sluchu velký ctitel Marie Panny i sv. Jana Nepomuckého.[1])

Ještě jednou byl ohrožen hrob sv. Jana, když se r. 1866 váleční běsi hnali českou zemí. Bylo usouzeno, aby ostatky světcovy byly odvezeny do krajů bezpečných. Na den sv. Aloisia (21. června) kvapně rozebrán stříbrný náhrobek a odvezen do Českého Krumlova. Křišťálovou rakev s tělem sv. Jana, uzamčenou na 6 zámků a opatřenou osmi pečetěmi, odvezl kanovník *Jan Nep. Bernard* († 1882) 1. července vlakem z Prahy do Plzně, odtud koňmo přes Strakonice, Vimperk, Pasov do Solnohradu, kam povoz dospěl dne 24. července.

Zatím již 8. července zavlál pruský prapor s hradu pražského. Katoličtí vojíni pruští velmi těžce nesli, že nenalezli ostatků sv. Jana, i v jejich zemi vroucně uctívaného. V zástupech modlívali se u sochy světcovy na mostě. – Tou dobou i stříbrný oltář mariánský odvezen ze Sv. Hory do Štýrska, kdežto zázračná soška ukryta soukromě v povltavských lesích pod horou Makovou.

Ačkoli, jak se zdá, nehrozilo tehdy sv. Janu v Praze nebezpečí od Prusů, netřeba litovati nedobrovolného jeho pobytu v cizině pro blahé následky, jež z toho povstaly. *Návrat drahého pokladu ze Solnohradu do Prahy se stal velikolepým vítězným pochodem.* Tehdy podán nezvratný důkaz, že sv. Jan Nep. je světcem vpravdě *lidovým a mezi-*

[1]) Kameníček Rud., „Svatá Hora nad Příbramí" 1892, str. 10.

národním, Čechům i Němcům milým, jak o něm napsal Ludolf, opat zahaňský, již r. 1398, záhy po mučednické smrti Janově.[1])

Tklivé bylo loučení lidu solnohradského s ostatky dne 14. října 1866. Město nevidělo nikdy v svých zdech tolik lidí. Z Prahy vysláni byli pro svaté tělo kanovníci *Průcha* († 1883) a *Bernard*. Arcibiskup *Maximilian Tarnoczy* sloužil pontifikální mši sv., při odpolední pobožnosti řečnil náš kanovník Průcha. Vzdával vřelé díky jménem své vlasti Solnohradským za pohostinství, jež poskytli svatým ostatkům, pochváliv po zásluze zbožnost tamního lidu. O 5. hod. hnul se obrovský průvod, školní mládež, družičky, duchovenstvo; 6 kněží neslo křišťálovou rakev, za ní kráčel arcibiskup nesa neporušený jazyk sv. Jana tak, jak bývá zvykem v Praze. Za městem se lid plačky rozloučil s milým hostem a české poselství zamířilo k Linci a k hranicím českým.

V pravdě dojemné bylo uvítání na českých hranicích. Opat cisterciáků ve Vyšším Brodě *Leopold Vackář* svolal duchovenstvo i lid širého kraje. Prostřed opatského chrámu odpočívala rakev v háji květů a v záplavě světel. Po celou noc stála čestná stráž a zbožný lid bděl modle se u svatých ostatků až do svítání. Přes Rožmberk a Krumlov spěchali strážci pokladu k cíli své cesty. Mnoho hodin cesty přispěchal lid k hlavní silnici, aby se aspoň na okamžik poklonil drahému světci a políbil příkrov chránící jeho ostatky.

[1]) Zpáteční cestu svatých ostatků podrobně líčí Borový, „Sv. Jan Nep.", str. 227. násl.

Velkolepý byl vjezd do Budějovic, jihočeské metropole. Šlechetný vlastenec biskup *Jan Valerian Jirsík* (1851 – 1883) připravil vzácnému hostu skvělé uvítání. On sám vyjel ostatkům vstříc daleko za město. Mohutný průvod seřadil se na kraji města. Katolické spolky s prapory, pochodněmi a lampiony, biskupská kapitula, státní i městští úředníci, seminář braly se za nadšeného zpěvu ozdobenými ulicemi k biskupskému chrámu. Po celou noc modlil se lid kolem oltáře, na kterém spočívalá křišťálová rakev.

Příští den, 17. říjen, byl pro město Budějovice dnem svátečním, pro biskupa Jirsíka chvilkou netušené radosti. Slavným službám Božím obcoval též knížecí rod Švarcenberků, náležející od dávných dob mezi ctitele svatojanské.[1]) Lidu bylo tolik, že mimo biskupa Jirsíka v katedrále kázajícího, současně i oba pražští kanovníci měli k lidu promluvu venku. Zbožný lid zapomněl prý toho dne na jídlo i na spánek a též druhou noc zůstával poblíž rakve svého miláčka.

Když se 18. října lid bolestně se sv. Janem loučil, biskup Jirsík doprovázel povoz opět daleko směrem k Táboru. Strážcové ostatků si všimli cestou nápadného rozdílu mezi lidem německým a českým. Němci projevovali svou zbožnost ponejvíce modlitbami, kdežto na půdě české rozléhaly se svatojanské zpěvy. Poblíž Budějovic poklekl na okraji cesty dudák a zahrál písničku na počest sv. Janu.[1])

1) Borový, „Sv. Jan Nep.", str. 233.

Z města Tábora vyšel ostatkům vstříc děkan s měšťanostou a s mohutnými zástupy lidu. Staří měšťané vyžádali si milost nésti rakev světcovu městem. Osvětlení města bylo velikolepé, zvláště náměstí podobalo prý se ohnivému moři. Nával lidu byl tak mocný, že byly porouchány kostelní lavice. To nebyli již „Boží bojovníci", ohněm a mečem šířící smrt po českých luzích, nýbrž uvědomělí katolíci, které Církev vyléčila z náboženského blouznění táborského.

Sudoměřice, Miličín, Votice, Olbramovice, všude totéž dojemné divadlo, stejné nadšení a posvátná úcta lidu k svému miláčkovi. V Benešově opět trvaly modlitby a zpěvy celou noc.

Konečně k večeru dne 20. října uvítal staroslavný Vyšehrad ostatky sv. Jana Nepomuckého. Tu očekával vracejícího se vyhnance sám arcibiskup pražský *Bedřich kard. Švarcenberk* (1850—1885) v čele všeho duchovenstva. Kanovník Průcha vylíčil shromážděným zástupům, jaké pocty se dostalo sv. Janu od všeho lidu cestou ze Solnohradu a na konec dojat odevzdal svěřený sobě poklad do rukou svého velepastýře. Karel František Průcha jmenován byl r. 1871 světícím biskupem pražským a zemřel r. 1883.[1])

Druhého dne, v neděli 21. října, byla Praha na nohou, konajíc slavnost *přenesení ostatků sv. Jana Nepomuckého.* Průvod z Vyšehradu na Hradčany byl velikou manifestací náboženskou. Křišťálovou

[1]) Podlaha, „Series", str. 334.

rakev nesli na ozdobných nosítkách postupně kanovníci vyšehradští, pražské duchovenstvo a metropolitní kapitula. Za rakví kráčel arcibiskup Švarcenberk nesa monstranci s jazykem sv. Jana.

Zasluhuje zmínky, že v průvodu kráčela mimo jiné též *„Jednota pro dostavění hlavního chrámu sv. Víta"*, vpředu kameníci s bílými rukávy, tesaři kožených zástěrami opásáni nesli sekery, zedníci, ředitelstvo s předsedou „Jednoty" *Františkem hr. Thunem.*[1]) Založení „Jednoty" souvisí přímo s oslavami svatojanskými. Šlo o to, aby sv. Jan odpočíval v dokončeném a důstojně vyzdobeném velechrámu, jak jej otec vlasti Karel IV. měl na mysli. Zásluhou kanovníka Václava Michala Pešiny († 1859) se utvořil spolek a počal svou činnost r. 1861, letos pak, v jubilejním roce 1929, mohl býti hotový velechrám vysvěcen.

Jubilejní oslavy na paměť kanonisace sv. Jana konala česká církev vždy po 50 letech. Tak r. 1779 nesl opět za rakví jazyk sv. Jana arcib. *Antonín Petr hr. Příchovský* (1764—1793). Ještě okázalejší slavnost uspořádal r. 1829 arcibiskup *Václav Leopold Chlumčanský* (1815—1830). Vydal nadšené pastýřské listy k duchovním i k lidu vyzývaje, aby všichni důstojně konali stoletou památku. Papež Pius VIII. (1829 – 1830) vypsal hojné odpustky pro Prahu na celý měsíc od 15. května do 15. června. Přepychové slavobrány, pohádková osvětlení města vyžádaly si značných nákladů.

[1]) Borový, „Sv. Jan Nep.", str. 239.

Přišli hosté i z ciziny, primas uherský, arcibiskup ostřihomský *kardinál Rudnay*, biskup budyšínský z Lužice, biskup churský ze Švýcar. Arcibiskup Chlumčanský postaral se prozřetelně o velký počet zpovědníků, a měli práce dosti, neboť v měsíci slavností rozdáno u sv. Víta 84.000 sv. přijímání.

Když se r. 1879 konala 150letá památka svatořečení, bylo pozorováno, že i sami Pražané si navykli navštěvovati hrob sv. Jana od té doby, kdy se počalo s dostavbou chrámu.

Na Hod Boží svatodušní 19. května 1929 nesl podle obyčeje arcib. *František Kordač* ostensorium s jazykem sv. Jana za rakví s ostatky světcovými, jež nesli v slavném průvodu po náměstí Hradčanském kanovníci metropolitního chrámu. Po celou oktávu vystavena byla v kapli svatováclavské křišťálová rakev s tělem světcovým. Přítomní si dobře všimli, že ostatky sv. Jana jsou dobře zachovány, lebka, zdobená korunou z perel, je malá, zuby v čelistech zachované kromě dvou; sv. Jan byl za živa postavy malé, útlé.[1])

Tolik o zbožné úctě českého lidu k sv. Janu Nep. Katolický universalismus působí, že světec, kanonisovaný nejvyšší autoritou, bývá uctíván i za hranicemi své národnosti. Sv. Jan však požívá úcty u všech téměř národů v měřítku neobvykle větším, že smíme mluviti o *světové popularitě* našeho mučedníka. Vyslovil-li kterýs soused větu věru málo lichotivou: „Nám je Jan Nepomucký

1) „Lidové Listy" 22. května 1929, č. 117.

jediným sympatickým Čechem," není to výrok bezvýznamný pro zahraniční úctu svatojanskou. V zemích alpských i v říši německé setkává se český cestovatel stejně jako ve vlasti s památkami na sv. Jana jak ve chrámech, tak i na veřejných místech. V Išlu stojí socha sv. Jana Nepomuckého na mostě přes řeku Travnu jako v Praze, v hlavním městě maďarském krášlí jeho sochy dvě náměstí.

Před branami města Říma na mostě Milvivově, tam, kde r. 312 Konstantin Veliký vítězstvím nad sokem Maxentiem zarazil krvavá pronásledování křesťanů, velmi mile překvapuje českého poutníka pěkná socha sv. Jana. V Římě samém nacházíme sochy, obrazy, oltáře jemu zasvěcené. V popředí stojí dnes nový český ústav kněžského dorostu „Nepomucenum" nazvaný. Město Benátky zvolilo si sv. Jana Nepomuckého patronem, jehož svátek se slaví okázaleji.

Věrohodné zprávy misionářů jesuitů z Vých. Indie vypravují, že tam již v polovici století 18. lid větší úctu prokazoval českému světci než jiným svatým. I tam zvyšovaly sváteční náladu květiny, věnce, záře svící, ohňostroje, střelba z hmoždířů a zbožné písně. Kdož by nevěděl, že jesuité byli duchovními původci těchto oslav![1])

V míře ještě větší požívá sv. Jan důvěry křesťanů čínských v provincii Nankinské. Obyvatelé toho jezernatého kraje po obou stranách řeky

[1]) Borový, „Sv. Jan Nep.", str. 161.

Jang-tse-kiangu, živící se z valné části rybolovem, snášívají často živelní pohromy. I zavedli misionáři pobožnost k sv. Janu Nepomuckému a lid brzo vypravoval o neobyčejné pomoci, které se mu za vodních katastrof dostávalo na přímluvu sv. Jana. Brzy po r. 1750 byl sv. Jan se souhlasem Říma prohlášen zvláštním ochráncem tamní misie. Založena i osada Nepomudam. Číňané jeví vůbec zvláštní zálibu pro obrázky a sošky našeho světce.[1])

Netřeba se diviti, že čeští vystěhovalci do Ameriky brávali s sebou přes Atlantický oceán hlubokou úctu k národnímu světci. Zhusta mu zasvěcovali svatyně, české osady a školy za mořem nesou jméno Jana Nep.

V národě českém nejinak než za hranicemi převládala ovšem *náboženská stránka úcty svatojanské.* Nemůže býti ani řeči o nějakém uměle z legend a pověstí vykouzleném kultu nového světce. Nicméně nabyly každoroční nadšené slavnosti cestou zcela přirozenou velkého *významu národnostního* v osudných dobách, kdy se v 18. stol. nad naší vlastí kupily černé mraky a národ zápasil o své bytí. Hromadné pouti i z nejodlehlejších vísek naší vlasti k hrobu světcovu dne 16. května se staly mimoděk národními manifestacemi a kolébkou *obrozeného hnutí.*

Když v samém srdci naší vlasti v královské Praze bylo slýchati skoro již jen německý hovor,

1) Tamtéž, str. 274.

ježto mluvě české byla vykázána úloha Popelky, tu pojednou ve dny svatojanské zajásaly ulice pražské, Karlův most a Hradčany svěží českou písní bujarého, nezkaženého lidu venkovského, neočarovaného německou kulturou.

Těmto ctitelům sv. Jana přísluší jistě neocenitelná zásluha, že vzbudili v pokleslé mysli vůdců národa jiskru naděje v lepší budoucnost, ačkoli čelní pracovníci naši *Pelcl*, *Dobrovský*, *Šafařík* vydávali mnohá slovanská díla v řeči německé, ani nedoufajíce, že by se kdy k životu probral jazyk, který považovali za mrtvý. Svátku sv. Jana počali užívati k důležitým národním projevům.

„Byl to den sv. Jana Nepomuckého r. 1862, kdy „Hlahol" s ostatními spolky pěveckými po prvé nesl národní prapory Prahou na Střelecký ostrov k ohromnému vzrušení a úžasu veškerého německého měšťáctva. R. 1863 zase první sokolský slet o sv. Janě udal datum mnohým jiným slavnostem sokolským, r. 1866 o sv. Janě došlo k památným velikolepým demonstracím proti králi pruskému několik neděl před vypuknutím války; o sv. Janě 1867 došlo ke známému slovanskému hnutí, které mělo v zápětí Moskevskou pout; sv. Jan r. 1868 přinesl základní kámen k Národnímu divadlu s ohromnou slavností, jaké do té doby nebylo; r. 1870 přivedl sv. Jan do Prahy k hospodářské výstavě Smolku s Potockým k známým vyjednáváním o vstoupení Čechů do říšské rady, a téhož

dne došlo k památnému podpisu deklarace národa českého šlechtou českou.[1])

Za josefínské germanisace vléval neporušený jazyk sv. Jana českým vlastencům útěchu, že ani jazyk český nezhyne. Prostý, ale neobyčejně uvědomělý a sčetlý sedlák Frant. J. Vavák projevuje ve svých „Pamětech" strach, že jeho spis zůstane nepovšimnut, „poněvadž nynější svět tak divně jaksi na náš jazyk český se obořil, že jej netoliko čísti, ale jím ani mluviti nechce, a snaží se jej dokonce potříti. Nevím ale, jestli v tom a s tím kopí sv. Václava, veslo sv. Vojtěcha, kříž sv. Prokopa, koruna Karla IV. a jazyk sv. Jana Nepomuckého přemůže."[2])

Ani za světové války nezapomněli Čechové na sv. Jana Nepomuckého. V den sv. Jana 16. května r. 1917 konali američtí Čechové v Chicagu velikou manifestaci za národní samostatnost. Tehdy psal nadšený český vlastenec, kněz v Americe činný: „Nechť sv. Jan Nepomucký patří za dvě léta s mostu kamenného nejen na svobodnou Prahu, ale i na celé svobodné Čechy, Moravu a Slezsko!"[3]) Sladké naděje se splnily. Ale s novým státem československým téměř současně zrodilo se velmi nečeské heslo vyvrátit z kořene úctu svatojanskou i vše, co upomíná na světce, který býval útěchou

---

1) Dr. Ant. Podlaha v „Čas. kat. duch." 1929, str. 6.

2) Jindř. Skopec, „Paměti Frant. J. Vaváka, souseda a rychtáře milčického" z let 1770–1816, v Praze I (1907), str. 148.

3) „Čas. kat. duch." 1929, str. 6.

předkům ve chvílích trudných. I známý zákon o svátcích ze dne 3. dubna 1925 (č. 65.) slouží této snaze.

DOSLOV.

Doposud jsme nevěnovali valné pozornosti t. zv. *„otázce svatojanské"*, poněvadž podobné otázky pro nás katolíky vůbec není, i z toho praktického důvodu, abychom výstředními „názory" odpůrců světcových nekalili klidnou hladinu historického líčení života, smrti i oslavy sv. Jana Nepomuckého.

Z pouhé náhody stala se v polovici 16. stol. našemu čelnému dějepisci a kronikáři *Václavu Hájkovi z Libočan* († 1553), konvertitovi z kališnictví a proboštu staroboleslavskému, osudná nehoda. Hájek, skládaje českou kroniku, nalezl vedle správného roku úmrtí Jana z Pomuku (1393) též rok 1383, kdy utopen byl Jan, zvaný Pomuk.

Hájkovi nedostávalo se bystrozraku, aby postřehl patrnou chybu z přepsání a ji napravil. S nechvalnou troufalostí utvořil si osudnou bajku o dvou Janech. Jednoho utopil král Václav IV. pro tajemství zpovědní r. 1383, druhý zahynul podobnou smrtí o deset let později proto, že zhatil králi plány s opatstvím kladrubským. Prvního uctívá prý lid za svatého, nikoli však druhého. Hájek měl ovšem upřímně poučiti své čtenáře, že v nižádném pramenu, jehož užíval, nenalezl zmínky o *dvojici Janů*, nýbrž že je to jeho vlastní vynález.

Spisovatelé, kteří po Hájkovi psali, brali jeho smělý názor důvěřivě a nekriticky za bernou minci.

I sám učený *Bohuslav Balbín* rozlišuje v životopise sv. Jana pravého světce, jehož „starším" nazývá, od jiného Jana Pomuka, doktora dekretů, kanovníka Vyšehradského a generálního vikáře arcidiecése, který prý teprve po smrti blaženého Jana, po roce 1396 (!) vstoupil v život.)

Ježto při jednání o kanonisaci sloužil Balbínův spis za podklad historického líčení života sv. Jana, dostal se nesprávný letopočet 1383 s jinými omyly i do kanonisační buly *„Christus Dominus"*, podepsané papežem Benediktem XIII. a kardinály dne 19. března 1729.

Hájkův omyl postřehla česká historie dosti pozdě. Teprve r. 1747 označil pražský augustinián *Atanáš Sandrich dvojici Janů za výmysl Hájkův.*[2]) Když brzo poté r. 1752 objeven žalobný spis arcibiskupa *Jana z Jenštejna* k papeži z měsíce dubna r. 1393,[3]) byl názor Hájkův odsouzen neodvolatelně k věčnému mlčení.

Od těch dob stojí tento dobrodružný výmysl českého kronikáře výlučně ve službách odpůrců katolické Církve, slouže jim za válečný buben, kterým své souvěrce svolávají v boji proti Římu. Již r. 1787 psal Josef Dobrovský nešetrně o chybných a nehistorických údajích kanonisační buly,

---

1) Boh. Balbín, „Sv. Jan Nep.", (česky) str. 26.

2) „Dissertatio historico-chronologico-critica", vydaná teprve r. 1777.

3) Otištěna v „Časopise kat. duch." r. 1909.

spolu zavrhuje mínění *Dobnerovo*, že sv. Jan zemřel za zpovědní mlčelivost.[1])

Odpůrci soudí takto: Ježto podle nové historické kritiky Jan z Pomuku nezemřel r. 1383, jak předpokládá kanonisační bula, a Řím při svatořečení výslovně odmítl jiného Jana, skutečně utopeného r. 1393, byla r. 1729 kanonisována osoba, která vůbec nikdy nežila. Tím utrpěla ovšem neomylnost Církve citelnou ránu a nynější kult Jana Nepomuckého jest neoprávněn. Řím neměl úmysl stavěti na oltář Jana historického, jehož zřejmě vylučuje, nýbrž osobu vybájenou, legendární.

Jen zarytá zášť zaslepila původce tohoto názoru násilně ze země vydupaného do té míry, že se potírají vlastními zbraněmi. Právě z tohoto důvodu odpadají jakékoli námitky proti úctě svatojanské, že *dějepis zná toliko jediného Jana.* Ano, kdybychom měli před sebou dvě osoby téhož jména, oba utopené, třeba z různých motivů a v různé době, kdyby se byly zachovaly dva hroby, o nichž lid divy vypravuje, dva neporušené jazyky, tu bychom byli věru uvedeni do rozpaků, kterého z obou dlužno míti za světce Římem kanonisovaného.

Jest ovšem pravda, že kanonisační bula chová v sobě řadu omylů historických, stojíc na nízkém stupni historické kritiky oné doby, nicméně po-

1) Dobrovský, „Literarisches Magazin von Böhmen und Mähren", 3. díl (1787) str. 101 násl. – Gel. Dobner, „Vindiciae sigillo confessionis divi Joannis Nep. protomartyrius poenitentiae assertae", 1784.

ctivý čtenář buly nepochybuje ani na okamžik, o kom je tu řeč. Jest to Jan Nepomucký, kněz arcidiecése pražské, jíž věrně sloužil, násilně zavražděný, jehož ostatky se chovají v chrámě metropolitním, na jehož neporušeném jazyku jasně čteme, proč zemřel mučednickou smrtí Jan Nepomucký, lidem uctívaný vždy za světce.

Ani dějepisná data o životě světcově a úřadech, které v Praze zastával, ani rok smrti netvořily podstatu kanonisace. *Vůbec nepodléhá historická část buly milodaru církevní neomylnosti.* Životopisy svatých bývají plny dějepisných omylů. Jediné v otázkách víry a mravů chrání Duch sv. Církev omylu.

Planými a uměle vyvolanými stesky do osudných omylů Říma při svatořečení Jana z Pomuku, do podvodného podvržení životopisu světce, který nikdy nežil, do nedostatku svatosti Janovy (!), jeho lichvy, bohatství a mnohoobročnictví maskuje protivník neobratně své nekalé úmysly. Řada hanopisů, které na tomto poli povstaly, slouží spíše myšlence luterské, než husitské.[1]) Není to

---

1) Dr. Abel, docent v Bonnu, „Die Legende vom hl. Johann v. Nepomuk", Berlin 1855 (česky Václav Bambas, 1864). – J. Arbes, „Lež a pravda o „svatém" Janu Nepomuckém", v „Epištolách svobody" 1880. – Dr. Jan Herben, „Jan Nepomucký. Spor dějin českých s církví římskou" 1893, třetí zostřené (!) vydání 1920. – Herbenovi řízně na odpor se postavil prof. Dr. Jos. Pekař, „Tři kapitoly o sv. Janu Nepomuckém", 1921; v díle tom hájí sice Pekař sebe proti Herbenovi, sv. Jana nechává však na pospas českému pokroku.

„spor dějin českých s církví římskou," jak s bombastem hlásá Herben, nýbrž pokus „Volné Myšlenky", dnes již skomírající, odvrátiti lid český od víry katolické.

Záměr ten, dá Bůh, nikdy se nezdaří. Úcta k sv. Janu Nepomuckému bude i v budoucnu *teploměrem katolicismu v národě českém.*

Imprimi potest.

Pragae, die 30. V. 1929.

Franc. Mezírka,
CSSR., Sup. prov.

Nr. 8.615.

Imprimatur.

Olomucii, die 11. Junii 1929.

Josephus Vyvlečka,
Praeses a. e. Consistorii.

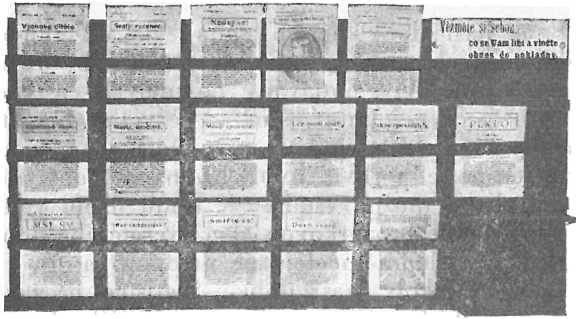
Brožurková akce pastorační.

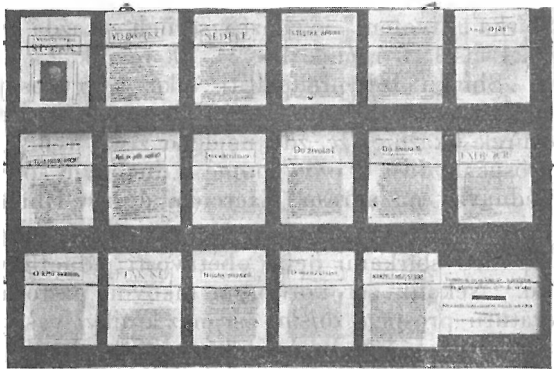
Lidé naší doby neradi sahají po objemných náboženských spisech. Je tedy třeba, aby věčné pravdy jim byly podávány po malých částkách způsobem co nejpoutavějším. A je velmi důležito, abychom tu drobnou literaturu náboženskou nešířili jen po jednotlivu, nýbrž hromadně, abychom ji dostali co možná všude. K tomu účelu velmi doporučujeme brožurkovou akci exercičního domu v Hlučíně. Jejím účelem je podporovati velké pastorační úkoly naší doby. Statisíce brožurek hlučínské sbírky „Životem" jest již rozšířeno mezi naším lidem a těší se velké oblibě.

Sbírka „Životem" vychází v seriích. Každá serie má 24 čísel (I. ročník 1. – 24, II. ročník 25. – 48. atd.) Sbírku lze předplatiti také jako časopis. Předplatné 13 Kč na serii. Pranepatrná cena brožurek ukazuje, že zde nejde o zisk, nýbrž jen o prospěch duší a o výpomoc v duchovní správě. Objednávky na adresu: Exerciční dům v Hlučíně.

Prostředky na zakoupení těchto sešitků mohou se opatřiti sbírkami nebo obětavostí jednotlivých laiků. Několik set korun na takovou pastorační literaturu prospěje duším víc než krajky, vyšívání a p. Ostatně, kde možno, dejme si brožurky zaplatiti, neboť darovaných věcí si lidé často velmi málo vážívají.

Vhodné lišty pro výklad brožurek u kostelního vchodu dodává exerciční dům v Hlučíně –

a to za výrobní cenu (60 Kč i s poštovným).

Mnohé farnosti si lištu pořizují právě letos na oslavu svatováclavského milenia. Jest to oslava zdánlivě nepatrná a tichá, ale velmi působivá.

Jeden kněz z duchovní správy píše: „Lišta v kostele koná pravé divy. Upozornil jsem na ni v kázání a nazval jsem ji druhou kazatelnou, kde je psané slovo Boží."

Lišty se také osvědčují před farními kancelářemi a ve spolkových místnostech.

Lišta leutesdorfská.

DOBRÁ ČETBA
VEZMĚTE SI, CO SE VÁM LÍBÍ A PENĚZITOU ČÁSTKU DOHROU NA ANCE, VLOŽTE DO POKLADNY
KDO SI VEZME KNÍŽKU A NEZAPLATÍ, DOPOUŠTÍ SE KRÁDEŽE.

Někdo si v obchodě nekoupí spisek z pohodlnosti, z lidských ohledů, z nevědomosti, ale ve veřejném výkladě si brožurku nepozorovaně koupí.

Zvláště by neměla lišta chybět v žádné katolické nemocnici.

Doba rekonvalescence je nejvhodnější pro vnitřní obnovu náboženskou četbou. Dobré spisy jsou tu tichými Božími posly, zvoucími k návratu k Bohu.

Způsob šíření. Brožurky se nejsnáze rozšiřují pod dozorem duchovenstva laickými apoštoly, praktickými sodály nebo sodálkami, členy nebo členkami III. řádu. Ti musejí vyhledávati příležitosti a jich využitkovati, pečovati, aby ve vhodnou dobu objednali vhodné brožurky a je nabízeli. Kněz dává pokyny, vybírá brožurky a udržuje pracovníky v horlivosti. Rozumí se samo sebou, že brožurky může rozšiřovati také knihkupec, chce-li se té věci ujmouti.

Příležitosti k rozšiřování brožurek jsou: lidové misie, exercicie, pouti, spolky, sjezdy, přednáškové večírky, poučení snoubenců, zdavky, křty, úvod, zaopatřování, pohřby, první sv. přijímání, propouštění dětí ze školy, začátek školního roku; zvláštní útoky na statky náboženské, na př. na Církev, na papežství, na školu; soustavné pojednávání o důležitých otázkách na kazatelně pro celou farnost, ve spolcích, na schůzích, ve vyšších školách, v kroužcích. Vše to se podporuje šířením brožurek z ruky do ruky a od domu k domu.

Kdo se chce přesvědčiti o prospěchu a o užitku tohoto pastoračního prostředku, ať to jen zkusí. Z polovičatého pokusu však nelze spolehlivě souditi. Brožurek třeba užívati jako pravidelného činitele v duchovní správě. Vliv těchto četných a tichých společníků se brzo ukáže a mívá nezřídka výsledky neočekávané.

Hlavní námitky proti liště:

1) Lidé prý by lištu vykradli! – Zkušenost však ukazuje, že to není tak nebezpečné. Když jednou kdesi někdo zlomyslně roztrhal a pohodil několik brožurek z chrámové lišty, dávali dobří katolíci dobrovolné dary do pokladničky, takže byla ztráta mnohonásobně nahrazena. Pokladnička musí býti vyprazdňována denně.

2) Co zákony o kolportáži? Taková lišta není obchodem (to je soudně již uznáno), jest jen prostředkem k náboženskému vzdělání, a proto úřady nemají práva ji zakazovati. Ani nepodléhá dani z obratu, poněvadž peníze vložené do pokladnice jsou zcela dobrovolný dar na úhradu útrat.

3) Dělá prý se konkurence katolickým knihkupcům. – To není pravda. Jde tu jen o laciné brožurky, které málokdo kupuje v obchodě. Je-li v místě katolický knihkupec, může brožurky do lišty dodávati sám.

Praktické pokyny. –

1. Pověste lištu na světlé místo, kde chodí nejvíce lidí, ne příliš vysoko, ale ani ne příliš nízko, aby na ni nedosáhly děti!

2. Hleďte každý týden vykládati nové brožurky! Když lidé vidí stále totéž, ztrácejí zájem. Vyvěste vždy právě to, co je časové, a ne příliš mnoho!

3. Není-li cena již natištěna, nezapomeňte ji napsati na obálce vpravo nahoře!

4. Pokladničku hleďte vyprázdniti každý večer, zvláště v neděli a v zasvěcený svátek!

5. Při výběru se řiďme církevním rokem, památnými dny ve farnosti, dny, kdy spolky nebo stavy přistupují k sv. přijímání a p. Použijme také událostí mimocírkevních, na př. voleb, nehod, novinových útoků atd. Brožurky musí býti vyloženy v pravý čas.

6. Kde se lišta nově zřizuje, třeba na to upozorniti v nedělních kázáních, později aspoň jednou za rok, na př. když se káže o zhoubě špatného tisku.

7. Do lišt mimo kostel, na př. v nemocnicích, ve spolkových domech, doporučovala by se též drobná zábavná katolická literatura. Jestliže je v liště vyložena literatura zábavná, jest ovšem větší nebezpečí krádeže. Knížky dražší je lépe ponechati katolickým knihkupcům.

Prosíme každého uvědomělého katolíka, který při svém obyčejném povolání chce jako mimochodem a hravě přispívati k záchraně duší, aby rozšiřoval tyto drobné tiskoviny při každé příležitosti. Takový apoštolát přináší hojné Boží po-

žehnání i ostatním pracím apoštolovým. Zvláště se nebojme finančních obětí! Vyplatí se stonásob hodnotami nekonečné ceny. Uvádíme dva příklady toho:

1. V jednom velkém městě vyvěsil pan farář brožurkovou lištu. Lidé si brali sice brožurky, ale většinou „zapomínali" dávati peníze do pokladničky. Proto se pan farář rozhněval a chtěl lištu odstraniti. – Jednoho dne však k němu přišel pán a se slzami v očích mu pravil: „Důstojný pane, rád bych nyní začal nový život, pomozte mi v tom!" Pan farář poradiv mu tázal se ho: „A co vás přivedlo na myšlenku napraviti svůj život?" – „Důstojnosti, u vchodu do kostela máte vyloženy různé brožurky. Ze zvědavosti jsem si jednu vzal. Tak na mne působila, že jsem se rozhodl, že začnu nový život."

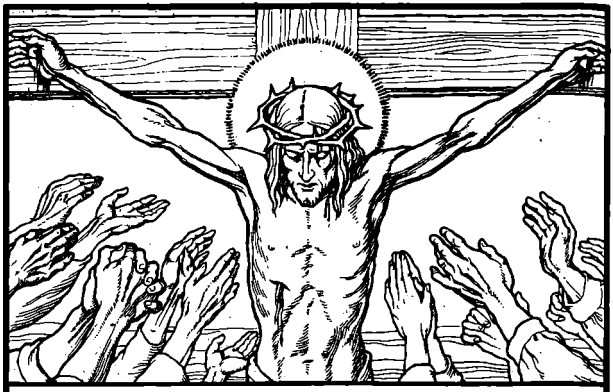
2. Před nedávnem jsem dostal od jedné nemocné osoby dopis, z něhož vyjímám tyto úryvky: „. . . Už jsem si zoufala a chtěla jsem udělati všemu konec. Ale přítelkyně mi přinesla knížečku „Útěcha pro nemocné". Čtu a čtu, oči se mi otvírají a já poznávám, jak dobrý je Bůh, že mi poslal nemoc, a jak mě miluje. Jen Pán Bůh ví, kolik milostí se mi dostalo tou knížečkou." – Později jsem se dověděl, že ta přítelkyně vycházejíc jednou z kostela, „náhodou" spatřila tu brožurku v liště a vzala ji nemocné. (S.)

Něco o poctivosti.

Znal jsem faráře, který si zasadil před faru několik zákrsků jabloňových. Když stromečky měly první ovoce, jedné noci je kdosi všecko ukradl. Tak se stalo i druhého roku i třetího. Přátelé se smáli panu faráři, jiní mu radili, aby dal kolem stromků plot s ostnatým drátem, avšak dobrý pan farář se usmál a řekl: „Já chci své farníky tak vychovat, abych nepotřeboval plotu." A skutečně za několik let toho dosáhl. Bylo to ve farnosti průmyslové! —

Naše brožurková akce se radostně vzmáhá. Na mnoha místech jsou zařízeny lišty s brožurkami a lidé rádi používají této příležitosti k vzdělání náboženskému. Avšak někdy se stává, že návštěvníci kostela brožurky si sice vezmou, ale zapomenou vložiti náležitý obnos do pokladničky. Neb si vypůjčí brožurku, doma ji pošpiní a tak pošpiněnou vrátí. Takovým jednáním působí obětavým duším, které mají lištu na starosti, k jejich práci ještě výlohy.

Proto mám k tobě, milý čtenáři otázku: Nezapomněl jsi zaplatiti tento sešit? Nebo některý z dřívějších sešitů? Jestli tomu tak jest, vyrovnej to, abys měl pořádek ve svědomí, a aby tak blahodárný podnik nebyl ohrožen. Jsi-li však horlivý křesťan a dal-li ti Pán Bůh apoštolského ducha, pamatuj na rozšiřování dobrého tisku a dej občas dobrovolný dar do pokladničky u lišty!

Pane Ježíši, pro svou předrahou
krev, již jsi prolil za nás,
dej nám více kněží!

Milý hochu, nechtěl bys býti knězem?
K tomu je třeba, abys byl
hodný a schopný ke studiu.
Přijímej denně Tělo Páně
a modlívej se: Pane Ježíši, veď
mě cestou k stavu knězskému!

Nakl. Cyrilská dům. tiskárna.

„ŽIVOTEM"

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

Odebírejte a rozšiřujte jako časopis. Každá serie má 24 čísel. (I. serie 1.—24., II. serie 25.—48.) Předplatné 13 Kč na jednu serii.

I. serie:

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
2. Velmoc tisk.
3. „.. lásky však kdybych neměl ..."
4. Šťastná rodina.
5. Exercicie.
6. „Anděle Boží, strážce můj!"
7. Pomáhej duším v očistci!
8. Útěcha pro nemocné.
9. Nač se ještě modliti?
10. Žena a křesťanství.
11. Neděle.
12. Do života I.
13. Do života II.
14. V bouřích mládí.
15. Tak ne! (O výchově.)
16. Hříchy papežů.
17. O manželství.
18. Manželé mezi sebou.
19. Výchova dítěte.
20. Sv. růženec.
21. Nedej se!
22. Měsíční duchovní obnova.
23. Příprava na sv. misie.
24. Více kněží!

II. serie:

25. Maria, útočiště.
26. Laický apoštolát I.
27. Laický apoštolát II.
28. Mladí apoštolé.
29. Lék proti smrti.
30. Nač se zpovídati?
31. Věřiti či nevěřiti?
32. Jak se zpovídati?
33. Peklo.
34. Půst.
35. Bl. Anežka Česká.
36. Zaopatřování.
37. Svátost oltářní.
38. Mše sv.
39. Katolická akce.
40. Duch svatý.
41. Dary Ducha sv.
42. Sv. Cyril a Metoděj.
43. Sv. přijímání.
44. Radost.
45. Blahoslavení.
46. Cesty k Bohu I.
47. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
48. Cesty k Bohu II.

III. serie:

49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. „Ano, Otče!"
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký. (Část I)
57. Sv Jan Nepomucký (Část II)
58. Sv. Jan Nepomucký. (Část III)

Používání novinových známek povoleno pošt. řed v Opavě pod čís. 25.601|III z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

Kněžský celibát.

Alois Stork T. J.

Úvod.

Tento spisek byl po prvé vydán roku 1920 za okolností dosti pohnutých, kdy u nás mnoho hlasů žádalo, aby byl odstraněn závazek kněžského celibátu.

Tato doba pominula. Celibátní otázka se posuzuje opět střízlivěji. Než přece se vyskytnou občas hlasy, které nepovolné stanovisko římských papežů prohlašují za pochybené.

Aby katolický lid měl správnou orientaci, byl tento spisek s nepatrnými opravami vydán po druhé.

V Praze na sv. Tomáše Akvinského 1929.

1. Pravý pojem.

Mnoho se mluví a píše o kněžském celibátě, ale tato otázka se bohužel pojímá často nesprávně. Proto nutno především podati *pravý pojem* kněžského celibátu nebo bezženství.

Kněžský celibát, jak v katolické církvi je zaveden, nelze nazvati toliko *zákazem* nebo *nemožností,* aby kněz vstoupil do manželského stavu. Tím je naznačena jen jakási záporná stránka církevního zákonodárství, nikoli plná idea kněžského celibátu.

Chceme-li vystihnout tuto ideu, nutno nám postaviti se na stanovisko církevní. Církev má plniti k oslavě Boží a k spáse lidstva vznešené, řekl bych zrovna božské úkoly. K nim patří sloužiti mši svatou, která je nekrvavou obnovou oběti Syna Božího, udělovati svátosti, stanovené Kristem k spáse a k nadpřirozenému zdokonalení lidstva, hlásati lidstvu zjevené pravdy náboženské a povzbuzovati je, aby podle nich upravilo život, konečně obětavě se starati o věčné blaho věřících. K tomu ke všemu potřebuje církev lidských sil. Nemůže však takové úkoly svěřiti každému. *Musí býti vybíravá.* Žádá *jisté vlastnosti,* nebo jak se říká, *jistou kvalifikaci* od těch, kdo chtějí dosáhnouti kněžské důstojnosti a moci. Je k tomu zajisté oprávněna; nikdo jí to nemůže míti za zlé, rovněž jak jí nikdo nemůže předpisovati, které vlastnosti má stanoviti, které zrušiti. I stát předpisuje určité vlastnosti, kterých třeba, aby se kdo mohl dostati k nějakému státnímu úřadu. Nikdo se nad tím nepozastavuje.

Kromě kvalifikace tělesné a vědecké žádá církev katolická jistou *kvalifikaci duchovní*, jistý stupeň *mravní vyspělosti* a *dokonalosti*, chce-li kdo státi u oltáře, konati nejsvětější úkony, věnovati se duchovní správě. Kterého stupně mravní vyspělosti žádá církev? Od 5. stol. se ustálila na požadavku, který radí Kristus Pán v evangeliu sv. Matouše v hlavě 19, *oddati se* totiž *dobrovolně panictví pro království nebeské*, zříci se manželství a pozemské lásky, ale z vyšších, ideálnějších důvodů, aby člověk *celé srdce* věnoval Kristu a jeho církvi. Tomu každý nerozumí, k tomu se každý nehodí. To církev uznává, proto si vybírá a chce jen takové do kněžského stavu přijímati, kteří tuto evangelickou radu chápou, kteří tak přilnuli celým srdcem ke Kristu, že po jiné lásce netouží, kteří tak vyspěli v křesťanské dokonalosti, že *ochotně a s porozuměním* se zasvěcují na celý život službě Boží, bez nároků na manželský život, který vyšším svěcením se stává pro ně podle zákonodárství církevního nejen nedovoleným, ale i nemožným. Kdo nevyspěl k takovému smýšlení, kdo touží po jiné lásce kromě Krista Pána, toho katolická církev do stavu kněžského nejen nenutí, nýbrž nechce ani připustiti. To jest její stanovisko a v tom jest obsažen též pravý pojem kněžského celibátu.

Kněžský celibát neznamená zakrnění, nýbrž *rozvinutí* života, ovšem vyššího, duchovního, dokonalejšího. Neznamená ochuzení, nýbrž *obohacení* v tomtéž smyslu. Neznamená zřeknutí se lásky

a radosti vůbec, nýbrž toliko lásky a jakési radosti pozemské, pomíjející, aby kněz celou duší mohl se věnovati *lásce* a *radosti nadzemské.* To ovšem každý člověk nechápe, jak to řekl i Kristus Pán, než pronesl svou radu u sv. Matouše na místě uvedeném: *„Ne všickni chápají slovo to, nýbrž ti, jimž jest dáno."* Kdo tedy se tomu posmívá anebo to hanobí, dává zřejmě najevo, že to nechápe. Je to. však idea Kristova, kterou katolická církev pochopila a v církvi výkvět křesťanstva též! Je to něco nadzemského, proto si také člověk věřící váží kněze věrného, který zavázav se vyšším svěcením k této evangelické radě, trvá na svém rozhodnutí, oddán jsa panictví z posvátných důvodů pro království nebeské.

Celibát znamená *oběť.* Zajisté. Nezasluhoval by Kristovy chvály a v církvi takové vážnosti, kdyby kněze nic nestál. Ale je to oběť *snesitelná* pro kněze Kristu Pánu oddaného a je to oběť *požehnaná* pro činnost jeho a je to oběť *bohatě hrazená,* neboť mu Kristus v tomtéž evangeliu o několik veršů dále slibuje kromě života věčného za věrnost v celibátě *„stokrát více"* blaha nadpřirozeného v důvěrném styku s Ním. Nelitujte kněží, kteří celibát zachovávají věrně a kteří řádně vstoupili do stavu kněžského podle idejí církve katolické. Nejsou nešťastni, jsou spokojeni a mají své nadpřirozené radosti, o kterých snad nemáte ani tušení. Znám takových kněží mnoho.

A *nutí-li* církev k celibátu kněžskému, jak se to často tvrdí, nenutí jinak, než nutí stát vyšší

úřednictvo ke studiu universitnímu a nižší ke studiu středoškolskému. Obyčejně to však nikdo nenazývá nucením. Chceš-li se tam dostati, osvoj si potřebné vlastnosti! To záleží na tobě.

Poněvadž však onu mravní vyspělost, z které se rodí celibátní smýšlení, nelze u mladého člověka opouštějícího střední školu beze všeho očekávati, stará se církev, poučena jsouc smutnými zkušenostmi minulých věků, po dobu theologických studií o *hlubší mravní výchovu* bohoslovců. Kněžský seminář nemá býti jen theologickým ústavem studijním, nýbrž také *důkladným asketickým střediskem*. Proto církev v době novější i nejnovější tolik naléhá na řádnou výchovu v kněžských seminářích.

2. Proč žádá církev celibát?

Jeden a snad též hlavní důvod jsem již naznačil. Kněz musí *representovati Krista*, jehož je vyslancem, a *církev*, jejímž je výkonným orgánem. Proto nezbytno, aby se stkvěl jakousi duchovní dokonalostí a mravní vyspělostí. Měřítkem, osvědčeným tisíciletou praxí je smysl pro evangelickou čistotu. Kdo to chápe a v tom si libuje, kdo věnuje Kristu celé srdce a s nikým jiným se o ně nedělí, má v sobě jistě značnou hloubku duchovního života i dosti ctnosti, aby mohl representovati Krista a církev a obětavě pracovati pro spásu duší. Proto si církev vybírá ku kněžskému stavu jen takové duše.

Jiným ideálním důvodem je také *příklad Krista Pána.* Kristus se oddal panictví, za Matku vyvolil si Pannu Marii, za pěstouna panického Josefa, na apoštolech již ženatých žádal, aby opustili manželky a rodiny, miláčkem jeho byl panický apoštol Jan. Proto žádá i církev od těch, kdo mají representovati panického Krista, právě této ctnosti.

Jako Kristus-ženich je panicem, tak má býti i církev nevěstou panenskou, a jelikož nelze toho žádati ode všech křesťanů – bludaři v tom kdysi přepínali – žádá to církev aspoň od svého duchovenstva, které stojí u oltáře, dotýká se Krista ve Svátosti a žije s ním v ustavičném styku. *Moment eucharistický* dosti často se udává v obřadech a v církevních výnosech jako rozhodující pro kněžský celibát. V tom není nikterak obsaženo pohrdání manželstvím. Vždyť Kristus Pán povýšil manželskou smlouvu na svátost a církev takovou vážnost a péči věnuje manželství jako žádná jiná instituce na zemi. Ale přece je panictví a panenství něco vznešenějšího, ovšem *pravé* panictví a *pravé* panenství, vyvolené *z nadpřirozených* důvodů. Je to jakási elita, jakási aristokracie, jakási šlechta v království Kristově a není divu, že církev chce míti ve službách oltáře jen takové duše.

Kromě těchto hlavních důvodů jsou ještě mnohé jiné důvody, které však kněžský celibát toliko doporučují. Tyto důvody nerozhodují, zvláště ne jednotlivě. Proto lze proti těmto důvodům všelicos

namítati, nelze však upříti, že s hlavními důvody dosud uvedenými podporují stanovisko církve.

Kněz nemaje závazků k manželce a k dítkám může *mnohem obětavěji* se starati o duše mu svěřené než kněz ženatý, zvláště má-li četnou rodinu. To je zvláště zřejmé, vypuknou-li nakažlivé nemoci, anebo je-li církev státem pronásledována. V takových dobách se osvědčuje klerus, který má smysl pro celibát, jiný snadno kapituluje.

Kněz celibátu vskutku oddaný, má *více smyslu pro duchovní věci*, pro modlitbu a pro posvátnou vědu; proto také obyčejně působí požehnaněji a požívá více úcty a vážnosti u věřícího lidu. Upozorňuji, že je velký rozdíl mezi knězem, který jen *jaksi nuceně* se zříká rodinného života, bez nadpřirozených snah, i když svědomitě plní svou povinnost, a knězem, který tuto oběť přináší ochotně *aby se oddal úplně Kristu Pánu.* Takový kněz je pravým celibátníkem a *takové kněze chce církev míti* a seminářskou výchovou si je získati.

Duchovenstvo ženaté ve snaze o zaopatřování svých rodin mnohem více podléhá *ziskuchtivosti* a jakémusi strnulému *kastovnictví.* Když lze i u kněží neženatých a jinak věrných pozorovati často nedůstojné pozemské smýšlení, jak teprve by tomu bylo u kněží ženatých! A což, kdyby byli odkázáni na farníky! K čemu by se dali strhnouti ze starosti o výživu svých rodin! Je nade vši pochybnost, že v duchovenstvu, oddaném věrně celibátu, bude mnohem více ideálních, nezištných podnětů než v duchovenstvu ženatém. Kdo tvrdí opak toho,

odpírá zřejmě Písmu sv., neboť proto právě doporučuje sv. Pavel Korinťanům v svém prvním listě tak vřele panenství. Odtud chápeme, proč sv. Otec Benedikt XV. nechtěl ani slyšeti o zrušení celibátu kněžského, v kterém viděl zvláštní ozdobu a přednost církve katolické. Protestantští pastoři v Anglii a v Americe, jsouce ženatí, závidí katolickému duchovenstvu onoho povzneseného postavení, které s sebou přináší celibát; proslulý italský diplomat *De Maistre*, jenž v minulém století dlel po delší dobu v Petrohradě a poznal ženaté duchovenstvo ruské, uznává převahu panického kněze před ženatým těmito slovy: „Každý ženatý kněz ztrácí mnoho ze své důstojnosti. Nepopíratelná převaha katolického kněžství opírá se hlavně o zákon celibátu."

3. Ví církev, co činí?

Mnozí uznávají sice, že zachovávati kněžský celibát je vznešené a krásné, ale namítají, že je to nemožné, že se to nezachovává, že se tím kněžský stav jenom snižuje, že církev zavazuje k tomu mladého, ještě nezkušeného člověka a dělá tak mnohé kněze nešťastnými, že zkrátka neví, co činí.

Staré námitky! Již v 10. století se ozývaly hodně hlasitě. Napřed odpovím všeobecně takto:

Církev ví, co činí, žádajíc celibát a naléhajíc na přijatý celibát u svých duchovních synů. Má tisícileté zkušenosti a zaujímá mnohem povýšenější stanovisko než my, vedena jsouc i v této posvátné

instituci Duchem Božím. To pozná snadno, kdo bez předsudků sleduje podivuhodné dějiny kněžského celibátu v katolické církvi. Církev ví, co činí.

Ale *mnohý bohoslovec* neví, co činí, nedbá-li varovného hlasu církve, svých vychovatelů a zpovědníků a přijímá-li vyšší svěcení, nejsa dostatečně přesvědčen, že se k celibátu hodí, a nedopracovav se během theologického studia hlubšího duchovního života. Stává se knězem a zavazuje se k panictví, ne pro království nebeské, ale z pozemských důvodů. To není celibát takový, jakého církev žádá.

A *mnohá matka* neví někdy, co činí, nutí-li syna, který nechce býti knězem, přece k svěcení, naléhajíc na něho prosbami i hrozbami, jen aby se splnilo zbožné její přání.

A také *představení kněžských seminářů* nevědí někdy, co činí, připouštějí-li k svěcení bohoslovce, o kterých nejsou přesvědčeni, že dosáhli oné mravní vyspělosti, které vyžaduje správně pojatý kněžský celibát. A podobně také *zpovědníci* nevědí, co činí, nevěnují-li plnou pozornost bohoslovcům, zvláště ve vyšších ročnících, a nevarují-li důrazně bohoslovce vlažné a nesvědomité před kněžským stavem a připouštějí-li k svěcení takové, kteří dosud nezanechali hříšného života.

Ale také *věřící* nevědí, co činí, slyší-li ohlášky, že má býti vysvěcen bohoslovec z jejich farnosti, o němž vědí všelicos pohoršlivého ještě z poslední doby, a nic neřeknou, aby mu to nepokazili.

A také leckterý *kněz* neví, co činí, zanedbá-li častou zpověď, modlitbu, rozjímání a duchovní četbu, nepěstuje-li vůbec zbožných styků s Kristem Pánem, ano vyhledává-li proti zřejmým církevním předpisům příležitosti k hříchu. Není divu, že ztratí pravého ducha a začne toužit a ohlížeti se po jiné lásce, než které se původně zasvětil.

Ale ani *biskupové* nevědí někdy, co činí, nestarajíce se všemožně o pečlivou výchovu kněžstva, nejsouce krajně opatrní a vybíraví při kněžském svěcení, nenaléhajíce neohroženě na předpisy celibátu a netrestajíce dosti rázně, bezohledně poklesky v té věci.

A konečně i *farníci* nevědí mnohdy, co činí, když z nemístné šetrnosti a z nemístných ohledů trpí ve farnostech kněžské zlořády a neudají je tam, kam je udati mají, totiž biskupským ordinariátům, které mají přísnou povinnost pohoršení odstraniti a napraviti.

Zkrátka, *plní-li každý v církvi své povinnosti, nepovstanou anebo aspoň se nevzmohou poklesky proti kněžskému celibátu.* Zlo se neodstraňuje *zrušením* zákonů, nýbrž *svědomitým plněním.* To je rozumnou zásadou pro reformy církevní. Nežádejme tedy zrušení této ctihodné a posvátné instituce, ale žádejme, aby *každý, koho se to týká, plnil své povinnosti.*

Záhodno snad ještě podotknouti, že jak se u nás vyskytují *pohoršlivé poklesky* u kněží nežen atých, tak v církvi východní se vyskytují poklesky u kněží ženatých. Pohoršení by touto cestou od-

straněna nebyla. Anebo je snad u nás život manželský tak svatý a je konec všem hříchům, jakmile kdo do něho vstoupí? Právě mnohé nesnáze v kněžském životě rodinném budí u sjednocených orientálů poslední dobou velký sklon k celibátu a přibylo tam v kleru značně stoupenců celibátní praxe církve západní.

Neprávem se také tvrdí, že by mladý člověk před kněžským svěcením *nechápal* dosti *dosah své oběti* a nevěděl, co ho později čeká. Je to přece již mladý muž, kterému církev svěřuje velkou moc a který theologickým studiem a výchovou asketickou dospěl k potřebné zralosti! I zkušenost tomu nasvědčuje, že *kněz dobře vychovaný a podle zásad, které si v semináři osvojil, také žijící, může celibát zachovávati bez zvláštních nesnází* a že je při tom tím šťastnější a spokojenější, čím více kněžská jeho duše lne ke Kristu Veleknězi. A že neví, co ho v životě čeká? Ví snad, kdo vstupuje v manželství, co ho čeká? Zda nebude odsouzen k nucenému celibátu? Různá líčení bojů a nesnází bývají mnohdy tendenčně upravena, jakož se často přepíná i v dohadech o počtu kněží, kteří tomuto posvátnému závazku se stali nevěrnými. O kněžích věrných se nemluvívá. A stali-li se nevěrnými, nezavinily to předpisy církevní, nýbrž *nedbalost* a *nevěrnost* kněží samých, že předpisů nezachovávali, a někdy i biskupů, že na ně nenaléhali. Kdykoli se v církvi ozývaly hlasy po zrušení celibátu, bylo to vždy následkem úpadku víry a zbožnosti a ztráty kněžských ideálů.

4. Něco z církevních dějin.

Dějiny kněžského celibátu v katolické církvi jsou již dostatečně prozkoumány a podávají nám všelicos v jiném světle, než jak se to někdy povrchně tvrdívá. Uvedeme z nich něco k lepšímu objasnění církevního stanoviska.

V dějinách celibátu nutno rozeznávati dvojí období: První tři až čtyři století, v kterých byl celibát jak na západě tak na východě ve vážnosti, avšak bez předpisů, a období od 4. a 5. století, kdy začínají předpisy, na východě volnější až do trullanské synody roku 692, a na západě přísnější až do sněmu lateranského roku 1123.

Na počátku působila v církvi jen idea zdrženlivosti a panictví, jak ji podává evangelium sv. Matouše 19, 12 a první list sv. Pavla ke Korinťanům 7, 7 a 32-34. Tato idea, jakož i příklad Krista Pána a jeho apoštolů vyvolaly v církvi hned od počátku *hnutí asketické*, které dosud v církvi nevymizelo a směřuje na prvém místě k panictví a k panenství. Tak se to jevilo již tehdy nejen v kleru, ale i u laiků. Jisto je, že většina kleru žila v prvních dobách z asketických důvodů v bezženství, a když byli někteří snad ženati, že před svěcením se úplně zřekli manželského života. Dříve než mnichové přijali radu evangelické zdrženlivosti za základ sociální instituce života řeholního, uskutečňovala ji elita katolického kleru v svém životě. To nám dosvědčují spisovatelé prvních století. Je však také jisto, že bylo tehdy i mnoho

kněží i biskupů ženatých. Tolik však lze ze spisovatelů prvních století poznati, že celibát se doporučoval všem, že kněží celibátu oddaní byli ve větší vážnosti, že celibát již tehdy byl považován za *ideál kněze Nového zákona* a že jej zachovávali právě kněží, kterým na kněžské důstojnosti záleželo. Tak na př. velebí celibát Tertullian a Origenes a již Eusebius uvádí důvody, proč panictví v Novém zákoně požívá větší vážnosti než manželství a proč přísluší zvlášť těm, kdož se zasvěcují službě Boží.

Sv. Cyril jerusalemský poučuje ve svých proslulých katechesích věřící lid, že kdo chce sloužiti Synu Božímu náležitě, zříká se ženy. A sv. Jerolím, maje spor s Vigilantiem, klerikem, který již tehdy byl protivníkem kněžského celibátu, napsal proti němu spis, v kterém se zastává tohoto starokřesťanského ideálu a sděluje nám, že církev egyptská a římská již tehdy si vybíraly a jiných klerikŭ nechtěly, než panické, anebo ty, kteří, jsouce ženatí, zřekli se každého styku se svou manželkou. Sv. Epifanius líčí koncem 4. století rovněž celibát jako církevní pravidlo pro veškeren klerus. Ano, dějepisec Sokrates tvrdí, že v Soluni, Makedonii a Heladě každý kněz byl sesazen, který se provinil proti celibátu. A povstává-li egyptský biskup Pafnutius na sněmu nicejském proti návrhu, by kněžím již před svěcením ženatým byly zakázány po svěcení styky manželské, uznává současně staré církevní tradice, že není dovoleno klerikům po svěcení vstupovati do manželského

stavu, a pro kleriky již dříve ženaté chce jen zmírněnou praxi některých krajů.

Pak nastává *období celibátního zákonodárství.* Církev přestála vítězně krutá pronásledování římských císařů, nabyla svobody a začíná ovládati svým vlivem tehdejší lidskou společnost. Býti křesťanem není již hrdinstvím, proto se hrne do lůna církve kdekdo, a brzy se objevuje následkem nevybraného materiálu vlažnost u mnohých křesťanů. Ozývá se reakce a horlivější křesťané, aby nepropadli vlažnosti svého okolí, organisují se v různých asketických střediscích, oddávajíce se na prvém místě panictví a panenství pro království nebeské. Také státi se knězem neznamená již jako v prvních stoletích, býti takřka mučeníkem; je to úřad čestný a pro státní oporu též výhodný. Proto nenabízejí se k svěcení jen lidé vybraní, jako v dobách prvních, nýbrž také lidé vlažní, bez vyšších snah, bez svatých úmyslů, kteří po svém svěcení si počínají pohoršlivě. To všechno nutí církev, aby si začala vybírati a stanovila podmínky, za kterých koho přijme do duchovního stavu. Tak začínají již ve 4. století synody jak na západě, tak na východě zabývati se vážně otázkou celibátní, s různým však výsledkem.

Církev na západě, primátu římského papeže oddaná a na státní moci nezávislejší, jsouc též heresemi méně ohrožená, zabezpečuje si ideál z doby starokřesťanské a stanoví jej jako podmínku k vyšším svěcením a neustává na něj naléhat ani když v 10. století vlivem moci světské i v samém

Římě se celibát ztrácel. Znovu povstávají neohrožení papežové, kteří pro tento ideál bojují, ba, když mírnější praxe nepomáhá, tak i znemožňují duchovenstvu stav manželský na sněmu lateránském 1123 a neustávají, dokud původní idea celibátu není v kleru obnovena.

Ne tak *Církev na východě.* Je příliš zeslabena heresemi a v moci byzantských mocnářů, jejichž zákonodárství v celibátě povolné působí i na synodální dekrety východní církve. Vyznívají znenáhla ve stejný smysl jako státní předpisy, až konečně na synodě trullanské r. 692 je ta věc tak upravena, že jen biskupům jest uložen plný celibát, kněžím však a jáhnům přiznáno právo žíti v stavu manželském před svěcením uzavřeném. Po svěcení je však nový sňatek neplatný a kněz ztrácí svůj úřad, ožení-li se znovu. Povšimnutí zasluhuje, že trullanská synoda byla *v oposici proti Římu* a že při stanovení této praxe východní mocně působil také důvod, že je to tak *proti zvykům Církve západní.* Tak byl zatemněn v církvi východní ideál starokřesťanského kleru. Rozkolná církev v té praxi setrvala, sjednocená církev východní však projevuje poslední dobou snahu vrátiti se k celibátní praxi církve západní.

Dějiny celibátu jasně ukazují, jak právě papežové na stolci Petrově plní neustále, co Kristus kdysi rozkázal sv. Petru: *„Potvrzuj bratry své!"* (Luk. 22, 32). Celkem 131 synod, počínaje od elvirské roku 300 až do sněmu tridentského v 16. století, bojovalo za vedení církve římské pro tuto před-

nost katolického kleru a mohutní papežové jako Siricius, Innocenc I., Lev I., Lev IX., Řehoř VII., Urban II. a Kalist II. proslavili se svou neohrožeností a pevností v tomto podivuhodném *boji ideálního smýšlení s hmotařskými tužbami vášnivého člověka.* Církev *římská zvítězila,* církev *východní* v odporu proti Římu *částečně podlehla.*

Kdo tedy jen poněkud nahlédl do těchto dějin, ví také zcela určitě, že stanovisko církve ve století 20. zůstane nezměněno a chápe také jednání Benedikta XV., který, když se u nás po převratě tolik jednalo o zrušení celibátního závazku, znovu prohlásil, že *o zákonu kněžského celibátu Apoštolská Stolice nemůže připustiti jakéhokoliv jednání,* poněvadž tento zákon pokládá za zvláštní ozdobu církve latinské a za hlavní zdroj její činorodé síly.

5. Něco z církevního práva.

Pevné stanovisko katolické církve v otázce celibátní bývá často vykládáno jako tvrdost, neústupnost, ba ukrutnost. I zde stačí všestranně věc posouditi, aby zmizel dojem tvrdosti. K tomu přispívá nemálo *znalost církevních předpisů,* které s celibátem souvisejí, anebo pomáhají k jeho šetření. Uvedu některé podle nového zákoníku církevního, který je výsledkem neúnavné dlouholeté práce sboru nejlepších církevních právníků celého katolického světa, za důkladné revise všech katolických biskupů. Tento zákoník je v plné platnosti v katolické církvi. Kdo jej neuznává anebo proti

němu brojí, vymyká se z povinné poslušnosti k církvi katolické a platí o něm slova Kristova: „*Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.*" (Mat. 18, 17.)

Církev katolická není zajisté macecha, ale dobrá, milující matka. Žádá-li na duchovních synech, aby celibát svědomitě plnili, jinak, že proti němu hřešíce, jak praví zákoník, současně i svatokrádeže se dopouštějí, nechce jim snad uložiti *nesnesitelné jho,* nýbrž *vychovává* je k tomu v seminářích chlapeckých i kněžských, kde každý se může a má přesvědčiti, zda se k takové dokonalosti hodí. Hojnost předpisů týká se této výchovy.

V seminářích chlapeckých mají býti hoši vedeni již od mládí ke zbožnosti, aby nepropadli mravní zkáze a zachovali si neporušenost a záhy přilnuli ku Kristu Pánu. Bohoslovcům pak kromě vážného posvátného studia jest pečovati především *o hlubokou zbožnost.* Výchova bohoslovců je přísně asketická, v jakési odloučenosti od světa, pod vedením zkušených kněží a svědomitých zpovědníků, kterým přísluší toho dbáti, *aby se knězem nestal, kdo před svěcením nedospěl k potřebné mravní vyspělosti,* jaké vyžaduje celibát. Podle nových církevních předpisů mají se bohoslovci zpovídati týdně, aby se jim dostalo důkladného duchovního vedení, mají denně věnovati nějakou dobu vnitřní modlitbě a často přijímati Tělo Páně. Aspoň týdně mají míti asketickou konferenci a ročně uzavřená duchovní cvičení. Může církev ještě více žádati, aby se bohoslovcům dostalo ná-

ležité náboženské výchovy? Chce-li se kdo státi řeholníkem a věnovati se celibátu řeholnímu, žádá církev *aspoň jeden rok* zkušebný, aby si to žadatel rozvážil, vyzkoušel se a řádně připravil. Na bohoslovcích žádá *čtyři* léta, ano, někde podle nových předpisů, i *šest*, aby, kdo to poctivě myslí se stavem kněžským, dospěl k oné mravní vyspělosti, které vyžaduje kněžský celibát. Jak pečlivě se tedy církev stará o výchovu svých synů!

Biskupům církev sotva co tak na srdce klade, jako aby s největší opatrností připouštěli bohoslovce k svěcení a *nikoho nesvětili, o kom nejsou přesvědčeni, že z něho bude hodný kněz.*

Od kněží tak vychovaných a vysvěcených žádá církev, aby celibát nejen zachovávali, ale také aby užívali *vhodných prostředků* k jeho zachovávání. Předpisuje jim, k čemu si je v seminářích právě vychovala, aby se často zpovídali, denně věnovali nějakou dobu vnitřní modlitbě, denně navštěvovali Velebnou Svátost, denně uctívali Pannu Marii a denně zpytovali svědomí. Žádá též, aby aspoň každý třetí rok konali duchovní cvičení. *Není pochyby, že kněz, který poctivě přijal svěcení a tyto předpisy zachovává, žije v celibátě spokojen a šťasten.* Nedbá-li však kněz těchto předpisů a zanedbává-li modlitbu vůbec, nemůže býti šťasten, neboť celibát podle intencí církve *nemá býti pouhým zříkáním,* které člověka neuspokojí, nýbrž současně *láskyplnou oddaností Bohu,* která jeho srdce oblaží! Proto souvisejí tyto asketické předpisy tělesně s kněžským celibátem a kněz, který

jimi pohrdá a je zanedbává, *neprávem* si stěžuje na „tvrdou" církev.

Kněží jsou též důtklivě varováni předpisy církevními, aby v domácnosti neměli takové ženské osoby, které pro ctnost jejich mohou býti osudné anebo věřícím pohoršlivé. Rovněž nemají pěstovati s takovými osobami bližších styků. Biskupům je nařízeno, aby v té příčině kněžstvo kontrolovali, soudili, po případě i trestali.

Kněz *nemůže* platně vstoupiti do stavu manželského. Tato nemožnost trvá již od roku 1123 a církev katolická tuto manželskou překážku neodstranila a neodstraní, jak jasno též z nového zákoníku církevního a z posledních projevů sv. Otce. Církevní právo považuje kněze *za osobu Pánu Bohu tak zasvěcenou,* jako je osoba řeholní, která skládala slavný slib ustavičné čistoty v nějaké řeholi. Kněz tedy, který by se dal civilně sezdati, *není sezdán,* žije v nemanželském, těžce hříšném poměru a je podle církevního práva, jakmile provede takový hrozný čin, *z církve katolické vyobcován,* aniž je třeba mu to církevním úřadem teprv oznamovati. Rovněž je z církve vyobcována osoba, s kterou se dal sezdati. Zároveň *ztrácí* onen nešťastný kněz ihned *své církevní úřady* a pozbývá práva na příklad sezdávati a zpovídati. Uděluje-li jiné svátosti, nebo slouží-li dokonce mši svatou, dopouští se zpravidla těžkého hříchu. Toto všechno nastává podle platných zákonů církevních. Bláhoví věřící, kteří se přidržují takového nešťastného kněze!

Podobně je povinen *biskup* podle církevních předpisů trestati každého kněze, který prohřešiv se proti svému kněžskému závazku, dává věřícím těžké pohoršení a nechce se odhodlati k nápravě svého jednání. A nejedná-li tak biskup, je-li shovívavý a povolný, bude za to sám těžce odpovídati před soudem Božím.

Z toho ze všeho je patrno, jak věrně a svědomitě, ale i rozhodně si počíná církev, aby uhájila starokřesťanský ideál kněžského celibátu a zachovala si duchovenstvo důstojné a mravně povýšené.

Je-li nucena někdy zakročiti i tresty tak hroznými, nelze ji nazvati ukrutnou, jako nikdo tak nebude nazývati Krista Pána, když praví v evangeliu: *„Pohoršuje-li tě ruka tvá, utni ji; lépe jest tobě vejíti do života bezrukému, než abys maje obě ruce odešel do pekla v oheň neuhasitelný, kde červ jejich neumírá a oheň neuhasne."* (Mar. 9, 42 a 43.) Kristus Pán je přísný, poněvadž miluje. I církev je přísná, poněvadž miluje. A kdo její přísnosti nechce rozumět, nemůže rozumět ani přísnosti Pána Ježíše. Před soudným, zaujatým duchem lidským se církev ospravedlní svými zákony. Proto jsme něco z nich uvedli.

Doslov.

Jsme na konci svého pojednání. Myslím, že pozorný čtenář aspoň poněkud lépe pochopí a ocení svou posvátnou instituci, za kterou církev a svatí papežové tolik zápasili a trpěli. Odsoudíte za to církev, že chce míti kněžstvo vítězící nad tělem a nad hmotou a podobné Beránku, jehož denně smí bráti do svých rukou? Odsoudíte za to církev, že si k tomu vychovává svůj kněžský dorost již od mládí, a že mu na srdce klade zbožnost a opatrnost, aby si v životě kněžském zachoval onu posvátnou perlu? Odsoudíte za to církev, že zrovna žárlivě bdí nad svým klerem, aby zůstal věren, komu byl zasvěcen, a že bezohledně trestá, když běží o odstranění a nápravu pohoršení? Odsoudíte-li ji, tak jste ještě nepochopili kněžský celibát, snad proto, že nechápete nebeských věcí.

Neodsoudíte-li však církve, pak zajisté k ní přilnete a budete si vážiti své svaté, katolické církve, hájiti její instituce, ji ještě více milovati a pilně se modliti za kněžský dorost a za naše duchovenstvo světské i řeholní.

Imprimi potest.

Pragae, 25. Julii 1929.

Methodius Řihák
praep. prov. čechosl.

Nr. 12.508.

Imprimatur.

Olomucii, die 19. Augusti 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

Modlitba o kněze podle srdce Ježíšova.

„Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou!" Ó božský Spasiteli, prosíme tě pro lásku tvého nejsvětějšího Srdce, sešli Ducha svatého a vyvol hodně mnoho jinochů za kněze podle vzoru svého nejsvětějšího Srdce! Zachovej ty, kterés vyvolil, v nevinnosti a v ctnosti a propůjč jim odvahy a síly, aby překonali všechny překážky, by tvoji věřící nebyli zbaveni svatých svátostí a nepřišli do nebezpečí, že budou pro nebe ztraceni! Ó Ježíši, vyslyš nás!

Ó neposkvrněná Panno Maria, vypros nám mnoho svatých kněží, kteří by všude pomáhali rozšiřovati tvou čest! Amen.

K sv. Faráři z Arsu.

Ó svatý Jene Maria Vianey! Všemohoucí milosrdný Bůh učinil tě podivuhodným pro tvou horlivost o spásu duší a pro tvou vytrvalou lásku k modlitbě a k pokání. Vypros kněžstvu svou přímluvou tutéž horlivost a tytéž ctnosti.

Ty, jehož srdce bylo ozdobeno andělskou čistotou, modli se za kněze, aby znamení svého svěcení zachovali čisté a neporušené. Nechť jsou podle tvého příkladu silní ve víře katolické, neohrožení v rozšiřování království svého božského Mistra, nekolísavými v hlásání zjevené pravdy! Podle vzoru tvého Srdce ať jest i srdce jejich odloučeno od tvorů a ode všech pozemských statků!

Horlivý dělníku na vinici, vypros Církvi, aby se v ní uskutečnila všechna přání Ježíše Krista! Žeň je hojná, ale dělníků málo! Pros Pána žní, aby nám poslal dobré dělníky!

Ó svatý Jene Křtiteli Vianey, přimlouvej se za kněžstvo! Kéž tvá ochrana a tvá modlitba rozmnoží dobrá povolání kněžská! Kéž Duch svatý vzbudí tvé následovníky! Kéž nám daruje světce! Amen.

Modlitba smírná za kněze nevěrné.

Pastýři dobrý, slituj se nad kněžími, kteří žalostným odpadem zarmoutili tebe i milou nevěstu tvou Církev svatou, jdouce po marnostech smyslů svých. Popřej nám, abychom je vrátili v náruč tvou, neb aspoň smířili tě za jejich chyby, zlo napravili a svou láskou zmírnili a utišili bolest, již ti působí.

Dobrý Ježíši, žij v nás ty. Každým dechem ať se v nás vzněcuje živé ohnisko naší lásky k tobě, aby plálo plamenem. Nechť hoří bez přestání na oltáři našeho srdce, nechť zahřívá naše nitro a svou září osvěcuje skryté taje našich duší. V den skonu svého ať v milosti se shledáme s tebou, jenž s Otcem a s Duchem svatým žiješ a kraluješ Bůh na věky věků. Amen.

Za zemřelé kněze.

Ó Maria, nejslatší Matko má, prosím tě pro všechny bolesti, kterés vytrpěla při smrti svého Syna, obětuj věčnému Otci krev Syna svého také za kněze v očistci. Amen.

Modlitba apoštolských duší.

Věčné Slovo, jednorozený Synu Boží! Nauč nás pravé velkomyslnosti! Nauč nás Tobě sloužiti, jak toho právem zasluhuješ: abychom dávali a nepočítali, abychom bojovali a nedbali ran, abychom pracovali a netoužili po odpočinku, abychom se obětovali a nehledali odměny jiné než vědomí toho, že jsme vyhověli Tvé svaté vůli. Amen.

Z knihy Mossong, Apoštolát, na který se zapomíná. Vyšla v Edici Smíru, Přerov, Šířava 7.

Sestry Neposkvrněného Početí P. Marie v Přerově, Šířava 7

zpracovaly a vydaly:

Schmid T. J., **Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu.** Podle všeobecného úsudku je tato kniha pravým pokladem pro duše upřímně Boha milující. Cena vázané 26 Kč.

Dörner, **Na rozcestí.** Tento spisek by se měl dostati do rukou každého jinocha a každé dívky i jejich vychovatelů. Cena 2·40 Kč.

Pfannmüller O. F. M., **Když přišla na svět Láska.** V 8 půvabných obrazech se v ní líčí nejšťastnější doby Svaté země, kdy vtělená Láska procházela jejími nivami, přinášejíc lidstvu spásu a požehnání. Cena 20 Kč.

Faber, **Dobrota.** Hodí se pro každého, kdo chce pracovati v duchu Kristově, v duchu křesťanské dobroty a lásky, zvláště se doporučí všem pracovníkům v apoštolátě. – Cena 3 Kč.

Chautard O. C. R., **Duše veškerého apoštolátu.** Je to kniha vpravdě katolická, přeložená již do mnoha řečí. Znalci ji staví po bok Kempenského Následování Krista a Bohumile sv. Františka Saleského. Kdyby zásady vnitřního života v ní uvedené se prováděly skutkem, prospěla by lidstvu víc nežli všechny politické a sociální organisace. – Cena 20 Kč.

Květy nejsvětější Svátosti. Dvanáct eucharistických povídek pro mládež. Je to velmi vhodný dárek k prvnímu sv. přijímání pro děti vůbec, i pro takové, které snad ještě dobře čísti neumějí. Budou to čísti jejich rodičové a jiní dospělí, a tak může býti tato knížečka dobrým apoštolem úcty a lásky k nejsvětější Svátosti. – Cena 8 Kč.

Duch svaté Terezie Ježíškovy. Podle jejích spisů a podle očitých svědků. J. Em. kard. Vico, prefekt sv. Kongregace obřadů, praví o této knize: „Četba její zvyšuje naši představu o mravní velikosti Terezinině a vnucuje nám úctu k její neuvěřitelně vznešené ctnosti. Dítě se stává hrdinkou, panna s náručím květin oslňuje svou mužnou odvahou. – Cena 20 Kč.

Po vůni tvých růží. Modlitební příručka pro ctitele sv. Terezie Ježíškovy. Kéž tato knížečka přispěje k tomu, aby světice i náš národ zasypávala svými růžemi a víc a více používala svého nebeského

vlivu k prospěchu těch, kteří ji milují a snaží se kráčeti v jejích stopách! – Cena vázané 10 Kč a 12 Kč.

Wiesen. **Čeho po tobě žádá laický apoštolát?** V této brožurce se prostě a účinně objasňuje potřeba, význam a organisace laického apoštolátu, za naší doby tak nutného! – Cena 1 Kč, na 10 výtisků jeden zdarma, 100 výtisků za 80 Kč

Modlitba o účinnou lásku k bližnímu. Je to jiskra, jež zaněcuje! – Cena 20 h, 100 výtisků 15 Kč.

M. Lekeux D. F. M., **Markétka.** Zářivý vzor pro všechny šechetné duše, které touží rozsévati kolem sebe radost a štěstí. Spisovatel tu podává nádherný obrázek velké duše své sestry Markety, jež jako mladičká učitelka v Lutichu (1911 - 1915) působila divy na poli karity. Zemřela ve věku 23 let. Tato kniha, jež má ve Francii 117 vydání, má uchvacující náboženskou moc. Kolik energie se tu jeví v krátkém dívčím životě! Kdo tu knihu přečte, jistě se přičiní, aby ji čtli také jiní. Cena 20 Kč.

Plus T. J., **Bůh v nás.** Tato kniha uvádí do života nejvýš vznešeného, učíc důvěrnému obcování s nejsvětější Trojicí, přítomné v nás skrze milost posvěcující. Vřele ji doporučujeme duším, které touží po hlubokém vnitřním životě! Cena 20 Kč.

Pojďte k Josefovi! Modlitby k sv. Josefu. - Svatá Terezie z Avily dí: „Neznám nikoho, kdo by byl sv. Josefa zvláště ctil a den ode dne v ctnostech neprospíval." A jinde: „Zdá se, že jiným svatým dal Bůh moc pomáhati jen v určitých potřebách, ale o

sv. Josefu dosvědčuje zkušenost, že pomáhá ve všech potřebách. Cena 1 Kč.

Nová světla. Velmi poutavé životopisy blahoslavenců z r. 1926. Podle Osservatore Romano zpracoval P. Alberti, do tisku upravily sestry Neposkvrněného Početí P. Marie. Četba této knihy působí na čtenáře jako hřejivý paprsek útěchy a naděje. Apoštolští duchovní správcové, světci podle vzoru sv. faráře arského, horlivé učitelky, světice a zároveň karitativní a farní pomocnice, nadšení mučedníci za víru a za Církev jsou zde důkazem, že Prozřetelnost Boží posílá své apoštoly, vůdce lidu, pracovníky a pracovnice nadšené až k mučednictví. Tito blahoslavenci jsou nám tak blízcí povoláním i dobou! Žili za horších poměrů než my, a jak pochopili své poslání! Cena 12 Kč.

Suberville-Odvalil, **Hvězda z Lisieux.** Mysterium v 7 obrazích ze života sv. Terezie Ježíškovy. Roztomilé dílko a neobyčejně oblíbené. Cena 12 Kč.

Modlitba za zpovědníka na obrázku sv. Terezie Ježíškovy, přímluvkyně za Církev. – Nejkásnějším díkem, jímž můžeme knězi projeviti vděčnost za jeho péči o naše duše, jest modlitba, šlechetné, čisté smyšlení a apoštolská horlivost. Každý jiný projev vděčnosti je věcí vedlejší.
Cena 20 h, 100 výtisků 15 Kč.

Bílé květy. Šest jemných povídek, dýchajících čistotou, která jest udržována a posilována životem eucharistickým. Cena Kč 5.50.

Willam, **Pán Bůh na návštěvě.** Příklad prosté, srdečné víry matky vychovatelky a dítěte. Cena Kč 4.50.

Takové četby dopřávejme našim dětem hojně! Nynější svatý Otec Pius XI. v své krásné encyklice o sv. Václavu k československým biskupům ze dne 4. března 1929 klade našemu národu vřele na srdce eucharistickou výchovu dětí. – Jedním z prostředků eucharistické výchovy, a to prostředkem velmi vydatným, jest eucharistická četba.

Dejme dětem svátostného Ježíška, ale vzbuzujme v jejich srdcích touhu po něm a učme je s ním mluviti a obcovati podle příkladu jiných dětí, o nichž se dočtou! Čím nenápadněji příklad podáváme, tím hlouběji působí.

Dr. J. E. Mossong, **Apoštolát, na který se zapomíná.** (Modlitba a oběť za kněze). V první části této knížky povzbuzuje spisovatel k tomuto apoštolátu, tak důležitému, a přece tak zanedbanému, v další části jsou uvedena naše církevní sdružení, která jej konají, na konci jsou nejpěknější a nejvýznačnější modlitby za kněze. Kéž Bůh požehná tomuto dílku, aby jeho četba nadchla mnoho duší k tomu apoštolátu! Cena Kč 7.–

R. Pius, **Myšlenka smíru.** Knihou „Bůh v nás" vzbudil R. Plus u našich čtenářů nemalý zájem. Doufáme, že i jeho „Myšlenka smíru" bude tak ochotně přijata. Nejedné duši se tímto spiskem nauka o smíru osvětlí, vůle roznítí a povzbudí k větší ještě horlivosti. Cena Kč 12.–

Všechno pro sociální království Ježíše Krista!

Prosíme důstojné duchovenstvo, aby takovým duším, které by se daly vychovati pro laický apoštolát, doporučovalo SMĚRNICE. Jsou to praktické pokyny pro drobnou práci v laickém apoštolátě.

SMĚRNICE nepodávají pokynů soustavných, nýbrž jen jiskry a náměty. To horlivým a podnikavým duším stačí. Směrnice nejsou pro všechny bez rozdílu, nýbrž jen pro pracovníky a pracovnice nebo pro ty, kteří, nemohou-li sami pracovati, touží aspoň býti informováni o tom, co se děje pro království Kristovo, a vyprošovati pracovníkům modlitbou a obětmi Božího požehnání.

SMĚRNICE vycházejí měsíčně. Řídí je Dr. B. Vašek, univ. prof. v Olomouci. Administrace a expedice Sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie, Přerov, Šířava 7. Číslo 20 h, ročně 2.40 Kč, poštou 25 h, ročně 3 Kč.

„ŽIVOTEM"

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

Odebírejte a rozšiřujte jako časopis. Každá serie má 24 čísel. (I. serie 1.—24., II. serie 25.—48.) Předplatné 13 Kč na jednu serii.

I. serie:

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
2. Velmoc tisk.
3. „.. lásky však kdybych neměl ..."
4. Šťastná rodina.
5. Exercicie.
6. „Anděle Boží, strážce můj!"
7. Pomáhej duším v očistci!
8. Útěcha pro nemocné.
9. Nač se ještě modliti?
10. Žena a křesťanství.
11. Neděle.
12. Do života I.
13. Do života II.
14. V bouřích mládí.
15. Tak ne! (O výchově.)
16. Hříchy papežů.
17. O manželství.
18. Manželé mezi sebou.
19. Výchova dítěte.
20. Sv. růženec.
21. Nedej se!
22 Měsíční duchovní obnova.
23 Příprava na sv. misie.
24. Více kněží!

II. serie:

25 Maria, útočiště.
26 Laický apoštolát I.
27 Laický apoštolát II.
28 Mladí apoštolé.
29 Lék proti smrti.
30 Nač se zpovídati?
31 Věřiti či nevěřiti?
32 Jak se zpovídati?
33. Peklo.
34. Půst.
35 Bl. Anežka Česká.
36 Zaopatřování.
37 Svátost oltářní.
38. Mše sv.
39. Katolická akce.
40 Duch svatý.
41 Dary Ducha sv.
42 Sv. Cyril a Metoděj.
43 Sv. přijímání.
44 Radost.
45 Blahoslavení.
46 Cesty k Bohu I.
47 Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
48. Cesty k Bohu II.

III. serie:

49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. »Ano, Otče!«
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký. (Část I)
57. Sv. Jan Nepomucký (Část II)
58. Sv. Jan Nepomucký. (Část III)
59. Kněžský celibát.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod čís. 25.601|III z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

„Životem" číslo 60. Cena 50 h.

II. vydání.

Svatý Václav a naše doba

Žije svatý Václav?

Památné dny velikánů tohoto světa se slaví jako památné dny mrtvých: Chvalořeči se mluví; položí se věnec na hrob; pěvecký sbor zazpívá píseň. Potom se lidé vrátí do všedního života a všecko zůstává, jak bylo.

Ne tak u našich světců. Oni nejsou mrtvi, oni žijí! „Spravedliví živi budou na věky." Žijí, nejenom ve věčném blaženém spojení s Bohem, nejenom v paměti věřících, nejenom v modlitbách církve, ale v srdcích a v skutcích těch, kdo následují jejich zářného příkladu.

Je svatý Václav v srdcích českých katolíků tak živ, jak toho zasluhuje? S bolestí musíme říci: Ne!

Proto jsou napsány tyto řádky, aby obraz svatého Václava ožil v mnoha srdcích. Chceš-li, čtenáři, totéž, nečti povrchně, nýbrž zastavuj se často, uvažuj, zpytuj svědomí a modli se při čtení.

Moderní světec.

Ne každý světec hodí se pro každého a pro každou dobu k následování. Který svatý se hodí právě pro naši dobu? Bezpochyby ten, který žil v podobných poměrech jako my, přemáhal podobné překážky a obtíže jako my a skvěl se v těch ctnostech, které chybějí právě naší době.

Je svatý Václav v tom smyslu světcem moderním? Hodí se právě pro naši dobu? – Znamení naší doby jest: materialismus, hmotařství, rozšířené v nejširších vrstvách lidu. Učenci je vynalezli; a teď, když je opouštějí, začíná svou zhoubnou práci v lidu. Hmotařství hlásá učení tak příjemné žádostem a vášním člověka: „Není Boha. Nemáš duše. Není života po smrti. Není soudu, není nebe, není pekla. Jez tedy a pij, neboť zítra umřeš." Takové zásady nemusíš lidem dvakrát hlásati. Proto vidíme: Pro to, co lichotí smyslům, jest ještě zájem, pro pravdy vyšší ne. Tohoto ducha novodobého pohanství přemohou jen lidé, kteří jako sv. Václav pevně zakotveni ve víře dovedou se postaviti proti všem, dovedou i obětovati život svůj. – Žijeme v době rozkladu rodin. – Dvě vraždy v rodině svatého Václava nám dosvědčují, že i v tom jeho doba podobá se naší.

Veřejný náš život trpí rozháraností způsobenou sobectvím a závistí. – Svatý Václav stal se obětí takovéto rozháranosti. Nemůže se jeho krev znovu státi semenem jednoty?

Jak asi miloval sv. Václav svou babičku Ludmilu, která ho vychovávala a naučila ho milovati Boha! Podle velikosti jeho lásky můžeme posouditi jeho bolest, když viděl, že jeho vlastní matka strojí úklady sv. Ludmile a na konec ji dává zavraždíti.

Boleslav, bratr sv. Václava, umínil si založiti pevný hrad způsobem římským, totiž z kamene. I obeslal starosty rodin a nařizoval jim, aby příhodné místo ohradili vysokou zdí s věžemi. Lid však zdráhal se stavěti tento nový hrad. Starostové přišli k Boleslavovi a jeden z nich promluvil takto: „My ani neumíme, ani nechceme učiniti, co nařizuješ, neboť otcové naši nic takového dříve nedělali." Boleslav rozhněval se, sťal hlavu mluvčího mečem a tak ostatní zalekl, že již pána svého poslechli.

Lid, povrchně křesťanský, klaněl se potajmu modlám a byl oddán pohanským nepřestem. Lechové a vládykové rádi hodovali až k opilství. Pověra a surovost bujely. Chudé děti a dlužníci prodáváni do otroctví. – Toť obraz poměrů za času sv. Václava. Nebylo by bývalo divu, kdyby si byl náš kníže malomyslně řekl: „Marná všecka práce!" Jak hrdinná a živá musela však býti jeho víra, že za těchto poměrů nepozbyl důvěry a odvahy k životu a k práci pro Boha. Je znamením naše doby, že široké kruhy lidí dobrých jsou zachváceny malomyslností. Oni vidí neúspěchy své práce, vidí vítězství zlého a říkají: „Pracovali jsme nadarmo!

Již se nedá nic dělat!" A ďábel má z toho radost.

Když nemohl dobré svésti k zlemu, aspoň malomyslností zabránil mnoho dobrého.

Pohleďme na sv. Václava a zůstaňme pevní v důvěře! Nic není nadarmo! Malomyslnost je slabost! „Je-li Bůh s námi, kdo je proti nám?" Nejsvětejší Srdce Ježíšovo, v Tebe důvěřuji!

Ejhle, člověk!

Nejsou všechny legendy dobré. Někteří zbožní spisovatelé ctí světce zvláštním způsobem: zveličují jejich ctnost, zamlčují jejích chyby, odstraňují z jejich obrazů veškeren stín. Tímto jednáním vzbuzují mnohdy dojem, že svatí jsou jiní lidé než my, v ničem že nám nejsou podobni, jenom návštěvou na tomto světě. Je následovati prý je marná snaha.

Ale to je klam. Jak upřímně nám líčí Písmo svaté, jehož původcem je Duch svatý, chyby apoštolů: nestalost sv. Petra, nevěru sv. Tomáše, ctižádost sv. Jakuba a Jana, pokušení sv. Pavla, slabost sv. Marka!

Svatí nejsou lidé z jiné hmoty než my. I v nich bojuje moc světla a moc temnosti, milost a hřích. Čím se tedy stali svatými? Tím, že pomocí milosti přemohli zlo v svém srdci. I svatý Václav byl člověk jako my. I v jeho srdci vidíme zárodky dobra i zla. Zákon dědičnosti platí i pro svaté. V duši sv. Václava vítězí zbožnost nad ukrutností bratra Boleslava a láska svaté Ludmily nad ctižádostí matky Drahomíry. I svatý Václav

musel bojovat. A že dobře bojoval, to jest jeho svatost.

Čím bujnější je kůň, tím více se obdivujeme jezdci, který jej ovládá. Čím těžší je boj, tím krásnější je vítězství! Jedno z nejlživějších hesel moderní doby jest: „Nemohu za to, jsem dědičně zatížen." Tím se otvírá pekelná brána nezřízeným vášním, které svým ohněm sžírají tělo, a pro duši zapalují oheň věčného zavržení. I zatížený může zvítězit. „Vše mohu v tom, jenž mě posiluje!"

Odvaha k pokoře.

Jako se bojí děti kominíka, tak se bojí moderní člověk pokory. A protože právě z nedostatku pokory se k tomu nechce přiznati, tupí a snižuje pokoru. Praví: „Člověk si musí býti vědom své důstojnosti! Bez sebevědomí a ctižádosti není pokroku. Pokora člověka snižuje." Proti těmto frázím, diktovaným samoláskou a marnivostí, jest jenom jedna odpověď: klasické slovo svaté Terezie: *Pokora je pravda.* –

Nejkrutější boj zuří mezi pýchou a pravdou, když jsme se dopustili chyby, a těď svědomí od nás žádá, abychom chybu poznali, se přiznali a napravili. Poznati, přiznati se a napraviti, toť tři skály, jedna vyšší než druhá, a jen nejodvážnější a nejsilnější povahy je zdolají. Na takovém vrcholu mravní síly vidíme svatého Václava. – Legenda vypravuje, že špatní rádcové přemluvili svatého Václava, aby dal svou matku zavříti na hradě Budčí. Učinil tak. Později však se přesvědčil.

že neměli jeho rádcové pravdu. Proto napravil svou chybu, prosil za odpuštění a s velikou úctou matku zase přijal.

Kdyby byl chtěl omlouvat svůj čin, mnohými důvody mohl tak učiniti: že dala Drahomíra usmrtiti jeho nejlepší vychovatelku, svatou Ludmilu, že často dala najevo svou ctižádost . . ; ale nečiní tak. Svatý Václav má odvahu poznati svou chybu; má větší odvahu přiznati se k chybě: má největší odvahu napraviti chybu. Tak důkladně ji napravil, že matka a syn byli spojeni upřímnou láskou. Neboť když byl svatý Václav zavražděn, matka s pláčem velikým přišla pochovat jeho mrtvolu, proto špatní rádcové Boleslavovi chtěli i ji zavražditi.

Srovnejme s tím k svému zahanbení a polepšení své chování. Co děláme, když jsme spáchali chybu? Říkáme, jak nás učí církev svatá na počátku oběti nejsvětější: mea culpa! *moje* vina, moje největší vina, aneb říkáme: tvoje, jeho, jejich vina? A když poznáme svou vinu, nehledíme ji zatajiti? Kolik neplatných, svatokrádežných zpovědí zavinil tento nedostatek zmužilosti? – Také mějme odvahu, pochybení své napraviti: předně upřímně a bez trpkosti odprositi a potom s větší láskou smířiti se s těmi, kteří mají něco proti nám!

Kolik nám ještě schází k dokonalosti svatého Václava! Opravdu, svou chybou se nám stal větším učitelem ctností než svou dokonalostí!

Zastav se, milý čtenáři, a zpytuj svědomí! Nežiješ snad s někým v nepřátelství? Necítíš

odpor proti někomu? Smiř se, ať jsi to zavinil nebo ne! Pomodli se teď hned Otčenáš za svého nepřítele, a když se s ním setkáš, pozdrav ho první a potom mu podej ruku a řekni: „Pravda, už se nebudeme hněvat, co?"

„Chtěl se vzdáti . . .".

Legenda vypravuje, že sv. Václav se chtěl vzdáti trůnu ve prospěch mládšího bratra Boleslava. Povrchní lidé jsou ihned hotovi s úsudkem: „To byl slaboch. Tak nejedná státník a vládce." Pochopíme-li však myšlenky života státu a společnosti, musíme svůj úsudek změnit v pravý opak. Společný život a sobectví jsou jako voda a oheň. Kde vládné sobectví, tam je společnost nemožná. Čím dokonalejší je společnost, tím více je vypuzena samoláska. Čím více člověk v svém srdci přemůže samolásku, tím schopnějším se stane pro život společný. To vidíme v rodině, v obci, ve státě, v církvi, v klášteře. I když sobec v čele státu vykoná zdánlivě něco velikého, mizí účinek jako bublina. Díla ceny věčné vykonají pro společnost jen duše, které objetovaly své já.

Není náš veřejný život naplněn sobectvím? Nejsme v nebezpečí, že každý trochu nad průměr nadaný si založí svou stranu? Neslyšíme na všech a ve všech stranách stížnosti na nedostatek disciplíny a poslušnosti? To je znamením společenské nekultury. Odkud nám přijde pomoc?

Ve Francii existuje spolek kněží, kteří již předem se vzdávají všech výnosných míst a jsou biskupům

k disposici, aby je poslali do nejchudších a nejodlehlejších vesnic. Zde vidíme počátek uzdravení.

Což, kdybychom u nás místo mnohých zbytečných spolků založili spolek sekretářů, kteří netouží po mandátu poslaneckém, poslanců, kteří netouží po křesle ministerském, učitelů, kteří se nechtějí hlásit do Prahy atd. – Avšak nač to kritisování a posmívání? Pohleďme do svého vlastního srdce: Jsme ochotní, vzdáti se něčeho pro blaho společnosti? Vzdáti se svého postavení, hmotného prospěchu, svého mínění? Naše samoláska se omlouvá: Mám schopnosti, proč jiní neschopní mají býti na tom místě, a já někde zastrčen? Příteli, tak mluví slepý materialismus. My nejenom věříme, ale víme z tisíceré zkušenosti, že Prozřetlnost Boží řídí osud každého člověka i v nejmenším, že bez vůle Otce nebeského ani vlas nespadne s hlavy naší, že On i hříchů a slabostí lidských používá, aby dosáhl svého cíle. Nač tedy naše úzkostlivé starosti? Odkud? Není to snad skrytý egoismus?

Svatý Václave, jak veliký stojíš před námi, že jsi byl ochoten obětovati se pro blaho národa! Svým příkladem a svou přímluvou proměň naše srdce, abychom byli ochotni obětovati se jako ty!

Láska k vlasti.

Makrina st. a Basilius vychovali děti, z nichž čtyři jsou svatořečení. Jistě mistrovské dílo výchovy! Když se sv. Basila tázali, které bylo tajemství této výtečné výchovy, odpověděl: „Naše rodiče *nás milovali, ale Boha milovali více než*

nás." Umění vládnouti a umění vychovávati je v základě totéž. Nejlépe by tedy podle svatého Basila vlasti prospěl, kdo by se řídil zásadou: *„Miluj vlast, ale Boha miluj více nežli vlast!"*

Zdá se na první pohled, že je to vlastizrada, a přece je to pravda. – Co je Bůh? Bůh je souhrn veškerého mravního dobra. A mravní dobro je žulový základ budovy státní. Kdo by ze základu vytrhl kámen, aby dostavěl dům? To by bylo šílenstvím! A přec tak činí nesčíslní lidé a považují jiné za vlastizrádce. Několik otázek, abychom zkusili čistotu svého smýšlení! Smím spáchat malou nespravedlnost, abych pomohl financím státu? Smím se dopustit malé lži, abych zachránil čest vlasti? malé věrolomnosti, malé nevěrnosti z lásky k vlasti? – Na všecky tyto otázky by svatý Václav odpověděl rozhodným: Ne! – „Ale tím bych škodil státu a vlasti!" Ó, jak krátkozraká je tato námitka! Zahyne semeno, když je vložíme do země? Zahyne, aby z něho vzešel krásnější a plodnější život. – Jenom ti jsou pravou oporou státu a vlasti, kteří uznávají platnost zákonů mravních za nejvyšší a absolutní.

Rodiče, kteří mají děti své za boha, zhýčkají a zničí je mravně. Vlastenci, kteří mají vlast za boha, jsou největší vlastizrádci a zničí stát.

Nemusíme se v tom ohledu převychovat? Není to nic pro povrchní dav. Pro tak hluboké pravdy nabýváme zraku teprve, když jsme se o samotě zahleděli Věčnému do očí.

Dav křičí hned: Vlastizrada! Tak křičel v starém Řecku a podal Sokratovi číši s jedem. A přece dal Sokrates své vlasti a lidstvu více než ti, kdo ho odsoudili. Tak křičel dav v zemi judské a přibil Krista na kříž. Tak křičel v naší vlasti a zavraždil knížete nejšlechetnějšího.

A dnes? Kdybychom neslyšeli onoho hlasu davu, bylo by to znamením, že nemáme ducha svatého Václava.

Rytíř bez bázně.

Radislav, kníže Zlické, nebo země Zličanů, slýchával o svatém Václavovi, že jest velice pokorný a nábožný. Pokládaje pak pokoru za poddanost a nábožnost za velkou slabost duševní, umíníl si, že odtrhne kus země české od knížectví pražského. — Sebrav tedy četné vojsko z celého Zlicka, vpadl do pražského kraje a obléhal dvůr a hrad Zitomíř.

O tom uslyšev svatý Václav, shromáždil rovněž značné vojsko a vytáhl proti zpupnému vojvodovi Zličanů do pole. Nechtěje, aby národ byl nadarmo obětován, vzkázal Radislavovi, když se přibližoval k Zitoměři: „Kdo cti a užitku žádá, tomu se sluší bíti: Proto také sluší se mně a tobě se potýkati, ale nikoliv životy lidské pro čest a užitek náš obětovati. Kažme tedy obojímu vojsku v míru proti sobě státi, my pak spolu budeme bojovati a Božím soudem se pak rozhodne, který z nás zůstané živ a bude obojímu knížectví panovati."

Pyšný kníže Radislav nevěděl, co by měl odpověděti. Raději by byl zůstal na Zlíči, aby se

sám nemusel potýkati, ale velmi se styděl svých vlastních lidí. Proto vzkázal, že výzvu k souboji přijímá. Vyjeli tedy oba proti sobě. Když vojvoda Radislav se blížil k sv. Václavu, uviděl na jeho čele zlatý kříž a s obou stran dva anděly s tasenými meči. I užasl Radislav, skočil se svého koně a padl na kolena před svatým knížetem a dal se mu na milost.

Svatý Václav sesedl též se svého bílého oře, pozvedl klečícího Radislava se země, takto řka: „Měj na svém dosti, ja tvého nežádám."

Obdivujeme zmužilost sv. Václava. Tažme se však, co jest pramenem jeho zmužilosti? Odpověď zní: Žil z víry. Dal se proniknouti světlem Božím a v něm poznal své nic a nekonečnost Boží. Ve světle věčnosti poznal krátkost života lidského. Žár světla Božího pronikl jeho srdce, až hořelo čistou láskou Boží, a on byl hotov obětovat i svůj život. Ve světle věčnosti viděl, jak malí a slabí jsou jeho nepřátelé, že mu nemohou škoditi, není-li to vůle Boží. Ve světle víry poznal Boha, laskavého otce; proto se nebál ničeho.

Děti tohoto světa se bojí. Bojí se nemoci a chudoby. Bojí se nákazy a smrti. Bojí se veřejného mínění. A protože jsou tak zbabělé bojí se nejvíce, aby se jim tato zbabělost nevytýkala.

Nejsme nakaženi duchem světa, duchem bázně? Vyléčme se věrou. Ponořme se do ní. Pohleďme ve světle věčností na sebe a na všecko kolem sebe. Odlučme se včas ode všeho, co jednou musíme opustit. Tažme se často jako sv. Alois: Quid hoc

ad aeternitatem? jakou cenu to má pro věčnost?" Tam zakotvíme lodičku duše své a staneme se pány bázně.

Čistota.

Co jest znamením nejhlubšího úpadku mravního života? Prorok odpovídá: „Když hřích je nazván ctností a ctnost hříchem." V takové době žijeme. Čistota? Panenství? Zdrženlivost? Pro tyto pojmy má svět nejenom úsměv, nýbrž opak jich nazývá: zdravá smylnost, radost ze života, ba i: „něco svatého". A přece! Ledovce alpských velikánů zdají se neužitečnými. Můj přítel, člověk praktický, praví, že kdyby byl Bohem, proměnil by je v úrodnou nížinu, aby se v ní rodila cukrovka a chmel. Ale příteli, pověz mi, proč země kolem Alp jsou úrodné, proč jejich řeky nevysychají ani v nejparnějším létě? Čím více slunce praží, tím více požehnání dávají jim neúrodné ledovce.

Toť obraz panenství a zdrženlivosti pro duševní život lidstva. Naše doba není ještě zralá pro toto poznání. Teprve, když pole duše bude proměněno v poušť, poznají význam ledovců jimi zničených.

Naše doba proto také nemá porozumění pro panenskou čistotu sv. Václava. V tom ohledu stojíme níž než pohanští Římané. Panenské Vestálky musily u nich opatrovati svatý oheň. Oni věděli: jen panensky čisté ruce a srdce dovedou zachovat svatý oheň náboženského nadšení. Jen náboženské nadšení dodává slabé duši lidské síly zachovati

panenskou čistotu. „Blahoslavení čistého srdce, oni Boha viděti budou."

Mravnost a náboženství nedají se odloučiti. Vidíme z dějin, že stoupají a klesají společně. Vidíme z hrůzou u nás úpadek obou. A vidíme, že následkem toho vymírají národy.

Není pomoci? Chceme jako někteří učenci říci: „Ano, je tomu tak. Kulturní pokrok národa způsobí jeho demoralisaci a ta jeho smrt. Na tom se nedá nic změniti." To je smutná útěcha a lživá k tomu.

Ještě tekou léčivé prameny k uzdravení národů. Nevyschly, jen zasypány jsou. Vykopejme je znovu! Obnovme se ve víře, a mravnost naše bude stoupat a národ bude zachráněn! Spěchejme k pramenům svatého Václava! To jsou: mírnost, umrtvování, modlitba, eucharistie. Bez nich nejúrodnější země bude Saharou.

Bůh ti odpusť, bratře!

Zastavme se u těchto krátkých slov, aby velikost a hlubokost jejich na nás působila!

Sluneční paprsek, vycházející z Golgoty, dotkl se démantu a ten září čarovným leskem do temného světa a do temného srdce našeho.

Porovnejme jenom! Už nám někdo křivdil? Ach ano! Posmívali se nám. Pomlouvali nás. Ze závisti nás připravili o místo. Dobrým skutkům našim podkládali špatný úmysl atd. A my? Jak *teď* mluvíme o těch osobách? Nevidíme teď jejich chyby větší než dříve, větší snad, než sku-

tečně jsou? Nepovolujeme odporu, který cítíme proti nim! Nepěstujeme myšlenky pomsty v srdci? Nejsme pohané? Jak ty mně, tak já tobě? Co praví k tomu Kristus? „Milujete-li ty, kteří vás milují, co činíte zvláštního? Nečiní tak i pohané? A pozdravujete-li ty, kteří vás pozdravují, co činíte zvláštního? Nečiní tak i celníci? Já však pravím vsm: Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří *nenávidí vás,* a modlete se za ty, kteří vás pronásledují."

„Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí." Ejhle slova, která jako slunce září s kříže a dokazují že ten, který tam visí, není pouze člověk, nýbrž Bůh.

Svatému Václavu byla slova Kristova nejen slovy, nýbrž životem.

„Bůh ti odpusť, bratře!" Kéž bychom tato slova slyšeli častěji z úst katolíků!

Gotický oblouk.

Stojíš vzadu chrámu svatovítského. Jak mohutně a směle vzpínají se k nebi gotické oblouky! Jest to, jako by obří síla spojila dva nebetyčné stromy, aby ve spojení svém tvořily chrám Boží a volaly k zbožnému lidu: Vzhůru, srdce! Byl jsi při tom, když stavěli tyto oblouky? Čím byly dříve? Hromadou kamení, písku a vápna.

Dvojím směrem jde vývoj karakterů lidských. Znáte povahy lidské, kterým říkáme: „dobří lidé!" Jsou pokorní, skromní, rádi pomáhají, nikomu by neukřivdili. Avšak schází jim síla vůle, energie.

Proto podléhají často smyslným vášním. – A jsou povahy energické, lidé plní síly, vytrvalosti. Avšak jsou tvrdí, odpuzující, nemají srdce. Kazí vlastní svá díla pýchou, hněvem.

Kéž bychom měli lidi, kteří jako gotický oblouk obrovskou silou spojují v sobě oba směry lidské povahy k mohutnému: Vzhůru srdce! Kdo to dovede, je světec, veliký světec.

Takovým velikánem gotického slohu je svatý Václav. Mnozí jeho posuzovatelé jsou příliš malí, aby pochopili velikost jeho ducha. Proto líčí jen jednu stranu jeho povahy; buďto: „Byl zbožný, pokorný, dobrý mládenec, měl soucitné srdce pro bídu jiných, avšak slabý, neschopný k vladaření." Aneb: „Byl kníže moudrý, zmužilý," a ostasní jeho vlastnosti by rádi zamlčeli neb omluvili mnohými slovy.

On však spojil v sobě obojí: pokoru a zmužilost, dobré srdce a pevnou ruku, sloužící lásku a rozhodnou vůli, zbožnost a schopnost vládnouti.

Pohleď na lidstvo dnešní. Vidíš takové lidi gotického slohu? Ach, hromady kamení a písku! Neb polovičné oblouky. Odolá takový poloviční oblouk bouři a vichřici?

Pohleď do svého srdce. Začal jsi vůbec již stavěti dóm duše? – Pryč s polovičatostí! Dnes ještě začněme!

* * *

Prameny síly.

„Věřil v Boha vším srdcem."

„Spravedlivý z víry živ jest." Víra jest jako semeno. Může ležet v srdcích mrtva a bez užitku. Může růst a přinášet ovoce stonásobně. A protože dnes víra v srdcích mnoha křesťanů je mrtva, neváží si jí.

Obdivujeme u svatého Václava mnoho ctností přirozených: jeho zmužilost a nebojácnost, čistotu a moudrost, rozhodnost a věrnost. Zkoumáme-li tyto ctnosti blíže, poznáváme, že u něho pramení všechny z víry.

Víra mu dává měřítko k ocenění věcí.
Víra mu dává sílu obětovati svůj vlastní život.
Víra mu dává svobodu, že se nestal otrokem mamonu.
Víra ho pudila k lásce.

Železný kruh u brány kostelní.

„Václav jsa raněn, utíkal se do chrámu a chopil se železného kruhu u dveří a tak byl mečem Hněvsovým probodnut."

Ó, s jakou úctou se tě dotýkám! V smrtelné úzkosti držela tě ruka našeho svatého bratra! — Co mluvíš, duchu světa? Co mě rušíš v rozjímání?

„Tento kruh je výsměchem vaší zbožnosti. Co mu pomohlo, že utíkal do kostela? Co mu pomohlo jeho modlení? Neušel zavraždění."

Ubohý duchu světa! Ducha chceš měřiti loktem. Náš světec se usmívá s věčných výsostí na tvou pošetilost. Co bys ty, duchu světský, očekával

jako ovoce jeho modlitby? Dlouhý život? Sto let života pozemského a potom neslavnou smrt starcovu? Co je sto let před Tím, jemuž je tisíc let jako jeden den, a v jehož společnosti se těší svatý Václav věčnou radostí? – Bohatství bys mu dal, světský duchu? Jsi příliš skromný. Svatý Václav má více, má Toho, jenž stvořil nebe i zemi. – Slávu a moc bys mu dal? – On má větší moc a slávu nekonečnou. Krtčí oči ducha světského nechápou let orla letícího k slunci. – –

Nevládne v nás duch světský? Neměříme úspěch svých modliteb měřítkem lidským? „Moje myšlenky nejsou vaše myšlenky . . . Jako nebe nad zemí tak jsou moje myšlenky nad vašimi."

Naše modlitby nejsou nadarmo. Ani slabika dobré modlitby se neztrácí!

„I v noci vstával, aby se modlil."

Proč se nemodlí moderní člověk? Protože považuje sebe sama za boha. Nechte jen několik let tuto pověru vládnouti v srdci, a uvidíte, kolik mravní škody způsobí. Je-li letec nad oblaky, ztrácí často orientaci. Lidstvo v své pýše se dostalo nad oblaky. Nad oblaky pozemskými září slunce. Tam, kam se lidstvo dostalo, platí slovo bible: A temnost vládla nad propastmi.

V údolí je temno. Avšak červánky nového dne září již na vrcholech horských velikánů. – Fysik Millikan praví: „Proti tomu, co ještě nevíme, jsou naše vědecké znalosti mizivě nepatrné." Charles Moreau: „kdysi jsem se domníval, že věda s vírou

se nedá spojiti, avšak čím více jsem poznával a se přesvědčoval, že jenom pokorný je skutečný vědec, tím více mizela má domněnka o rozporu vědy a víry, a dnes žije ve mně jenom jako pouhá vzpomínka."

Ze slov těchto mluví pokora. A pokora je duše modlitby. Neboť kdo je pokorný, cítí prázdnotu svého srdce, cítí hlad po Bohu. A proto se modlí.

Proto také byli velicí hříšníci mistry modlitby. Sv. Augustin, sv. Maří Magdalena. Oni poznali propast své zloby a z tohoto poznání prýštil bolestný výkřik: „Z hlubokosti volám k Tobě, Hospodine." – Máme tedy snad hřešit, abychom se lépe modlili? Pán Bůh chraň! Avšak máme poznat, že jsme schopni všeho zlého; že v nás jako semínka plevele leží počátky všech hříchů a čekají na příhodný okamžik, aby vzrostly a nás zahubily. A sami ze sebe nejsme schopni přemoci v sobě zlo. Ano, sami ze sebe nejsme ani schopni volati o pomoc. Proto nás učí církev na počátku modlitby: „Bože, ku pomoci mé vzeři! Pane k spomožení mému pospěš!"

Anděl strážný.

„Sv. Václav byl pozván k společné schůzi knížat na dvůr královský, opozdil se však na modlitbách v chrámě Páně, takže poradníci byli nuceni čekati na jeho příchod. To mrzelo krále; i nářidil, aby shromáždění páni knížeti Václavu, až vstoupí, poctu nevzdali a vůbec ho nedbali. Po chvíli vstoupil sv. Václav do poradní síně a hle, král spatřiv ho,

sestoupil s trůnu, kráčel mu uctivě vstříc a posadil ho na čestné místo vedle sebe. A když knížata žasnouce tázali se po skončené poradě, proč král dřívější svůj úmysl tak náhle změnil, odpověděl jim: „Jakmile Václav vstoupil, spatřil jsem na jeho čele zářiti kříž a u něho anděly, kteří mi hrozili."

Jak hluboká byla víra sv. Václava a jak vroucí jeho obcování s anděly, že i cizí lidé, ano i nepřátelé cítili jejich přítomnost a působení.

Proč u nás činnost andělů strážných je tak málo působivá? Protože naše víra je tak slabá, naše modlitba tak vlažná. Držíme démant v ruce a považujeme jej jako děti za sklo. A náš anděl strážce se svým zlatým srdcem zůstává tichý a trpělivý, pomáhá a čeká, až i my ho poznáme a vejdeme s ním v srdečné přátelství.

Pomodleme se ještě dnes: „Anděle Boží, strážce můj . . ."

Řím.

Že by Řím byl svatému Václavu pramenem síly duševní? To mnozí neuznávají. A přece! Kdo by nepoznal, že přepjaté nadšení pro národní velikost vede k zaujatosti, k odloučení, k nenávisti vůči jiným národům? A to je překážkou pravého národního pokroku.

Sv. Cyril a Metoděj viděli nebezpečí nacionalismu, a proto oni, ačkoliv Řekové, zavedli slovanské bohoslužby, aby tak zaručili Slovanům svobodu proti Řekům i proti Němcum. Proto také

se snažili spojiti své misijní pole co nejúžeji s Římem.

Za časů svatého Václava poměry se už poněkud změnily. Jestliže zachováni slovanských bohoslužeb už nebylo tak nutné, tím důležitější bylo spojení s Římem. Jemnocitem, jaký jen světcům bývá dán, poznal to svatý Václav, a proto toužení jeho srdce směřuje k Římu, středisku a ohnisku křesťanství.

Sentire cum ecclesia, cítění s církví žádá svatý Ignác. To není křesťan, kdo krčí rameny a praví: Co mi je po církvi? Avšak také nestačí s přecitlivělou nervositou stále zkoumati, zdali církev snad nás miluje méně než jiné. Také nestačí jako obchodník se tázati: Co mi církev dá?

City, které má dobré dítko k matce, to jsou city dobrého křesťana k církvi. Je to láska, která byla před rozumem. Láska, která doprovází smýšlení a dává mu směr. Láska, která se netáže, kolik musím, nýbrž, co smím pro tebe učiniti? Láska, která neměří, protože je nade vší měrou.

Máme takovou lásku? Jestliže ne, modleme se o ni, neboť je to veliká milost!

Eucharistie.

Nejsvětější Svátost oltářní má trojí účel. Předně jest pokrmem duše: „Vezměte a jezte!" Za druhé jest působivou nekrvavou obnovou oběti na kříži: „které za vás bude vydáno" . . . „To čiňte na mou památku!" Za třetí: „aby Ježíš Kristus i jako člověk nám byl vždy přítomen!"

Tento trojí účel skrývá v sobě celé moře pramenů duchovní síly, jenže bohužel tyto prameny v naší době a zvláště v našem národě jsou z části zasypány a s námahou musíme je vykopat Kdo však čerpá z tohoto trojího pramene a nechá jej v sobě působiti, musí se státi svatým, musí se proměniti v Krista, musí se státi duchovním pramenem pro jiné, „pramenem vody, tryskající k životu věčnému". Takovým člověkem byl svatý Václav.

Stojíme na počátku (někde bohužel teprve před počátkem) nového oživujícího eucharistického a liturgického hnutí. Toto hnutí chce obnoviti jednotlivce i celou společnost v duchu Krista svátostného. A právě to, po čem my teprve toužíme, to vidíme u svatého Václava v nepochopitelné dokonalosti. Jeho ohromný význam v tomto ohledu historikové sotva postřehli. Aspoň o dvě stě let předběhl svatý Václav svou dobu. – Mše svatá se sloužívala již od dob apoštolských, i k svatému přijímání chodívali věřící při každé mši svaté. Avšak druhý krok: aby uschovávali Tělo Páně, by je ve zbožné úctě navštěvovali, – aby tento druhý krok byl udělán, k tomu bylo třeba několika století. Teprve r. 1246 byl zaveden svátek Božího Těla. A ještě pozdějšího původu je monstrance k úctě Svátosti oltářní. – A náš světec již v desátém století hořel takovou láskou k božskému Srdci ve Svátosti a takovou touhou po jeho přítomnosti, že mu to ani v noci nedalo pokoje. Vstává a spěchá ke kostelu, aby tam v

důvěrném rozhovoru rozmlouval se svým Mistrem a Pánem.

V přehluboké moudrosti vyvolil Kristus chléb a víno za symboly Nejsvětějšího. Vysvětlení nejbližší je jasné: Chce býti pokrmem a nápojem; chlebem, jenž udržuje a rozmnožuje život, vínem, jež naplňuje nadšením. Znamení tato však mají ještě hlubší význam: Již za časů apoštolských byl chléb živým majetkem křesťanů, což poznáme ze starokřesťanské modlitby: „Jako tento lámaný chléb rozptýlen byl na pahorcích a posbírán byv v jeden se spojil, tak i církev tvá, ať se spojí ze všech končin světa v království tvém." (Didaché c. 9.) — A ze slov sv. Augustina: „Ó svaté tajemství milosti a zbožnosti, ó *znamení a pečeti jednoty*, ó *základe a svazku* úctiplné lásky."

Tím však hluboký význam způsob chleba a vína není ještě vyčerpán. Vzpomeňme si, že již ve starém zákoně „šlapati lis" znamenalo „zničiti", a že to bylo znamením obětní smrti Ježíše Krista na kříži. Vzpomeňme si na slova svatého Ignáce z Antiochie (* 107) před mučednickou smrtí: Ó Ježíši můj, Božím zrnkem pšeničným jsem, zuby šelem musím býti semlet, abych se jako čistá oběť objevil u stolu tvého." Vidíme tedy: Nejhlubší a nejkrásnější význam tkví v přípravě obětin: ve sbírání, v mletí. V tomto osvětlení si přečtěme legendu o svatém Václavu: „Ve žni za noci vstávaje chodil potají na pole, požínal pšenici a na ramenou svých domů nosil, mlátil, mlel a mouku čistil, a podobně, přibrav jednoho sluhu v hluboké noci chodil s vědrem

k vodě, kterou nabíraje říkal: Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Z vody této, domů přinesené, a ze zmíněné mouky pekl oplatky. Podobně spěchával za nočního ticha s věrným sluhou do své vinice. Tam natrhavše hroznů, snesli je na hromadu a donášeli tajně do odlehlejší místnosti, pak víno lisovali a ulévali do džbánů. A to činil za tím účelem, aby kněží toho mohli užívati při oběti spásy Hospodinu přinášené." (Prameny dějin českých I, 184).

Tyto symbolické úkony byly u něho více než zevnější formou, byly mu životní skutečností. On chtěl i sebe obětovati. Ochotu k tomu ukázal v boji s Radislavem. On se chtěl obětovati pro společnost. On se chtěl obětovati pro Boha. Proto chtěl také do kláštera. Teprve v tomto liturgickém osvětlení pochopíme úplně jeho touhu po klášteře. Neboť co je život řeholní jiného než něžný květ ochoty obětovati se Bohu?

Postavme tuto hrdinskou postavu svatého Václava do naší moderní doby. Cítíme v porovnání s ním, jak prázdná je naše doba? Proč máme tak málo hrdinů katolických? Schází nám duch eucharistie, duch liturgie, duch oběti, splynutí ve společnost v Bohu.

Chvála Bohu, i u nás rozšiřuje se častější a denní sv. přijímání. Avšak nepovažují i zbožné duše svaté přijímání na prvním místě a výlučně za duchovní požitek? Je to sice „chléb s nebe všecku líbeznost v sobě obsahující", ale jest to ještě více. Je to část *oběti* mše sv. Tisíc let se sv. přijímání podávalo

jen při mši sv. Nebylo by dobře, kdybychom si zase znovu uvědomili tuto vnitřní, životní souvislost a z tohoto uvědomění nabyli pravého ducha oběti? V tom nás předchází sv. Václav. Jemu nebylo dosti, aby konal povinnost, on činí více. On chodíval nejen v neděli na mši svatou, nýbrž i ve všední dny. A jako by Boží Prozřetelnost právě na to chtěla klásti největší důraz, udělila mu korunu mučednickou, když ve všední den byl na cestě do kostela ke mši sv.

Nemluvím k těm, kteří ani v neděli neplní svou katolickou povinnost, nábožně slyšeti *celou* mši sv. Mluvím k těm, kteří jsou katolíci celou svou duší, kteří chtějí žíti katolicky, kteří raději se vzdají výletu, než aby zameškali mši svatou. Těchto katolíku se táží: Necítíte touhu, vykonati více pro Boha? I ve všední den obětovati hodinku spánku a jíti na mši svatou, abyste tak posvětili celý den, abyste tam čerpali síly pro celodenní práci, abyste tam vnořili své denní oběti do nekonečné oběti Nového zákona? Ó, poslechněte hlasu Ducha svatého! – Neb chcete se dáti zahanbiti horlivostí dětí tohoto světa? Poslyšte:

Bylo to na jaře jubilejního roku svatováclavského. Venku ošklivé počasí, déšť smíchaný se sněhem. Měl jsem poslední mši svatou o $^1/_2$11 hod. Jen několik lidí v kostele. Ani ne desetina těch, co jindy přicházejí. Je to bolestné, ale myslím si: To počasí jistě mnohého omluví. – Tu, krátce před pozdvihováním, slyšel z venku: gól! bravo! – Co to? – Blízko kostela je sokolské hřiště a

tam hrál nějaký S. K. Sparta s nějakým S. K. Slavia. A sta nadšených „fanoušků" přes ošklivé počasí tam vydrželo jistě dvakrát tak dlouho, než trvala mše svatá. –

Je pozdvihování. Ó Spasiteli, stydím se jménem těch katolíků, kteří nemají ani tolik lásky k Tobě, aby přinesli aspoň polovičku oběti, které děti světa přinášejí pro své bohy.

Svatý Václave, v tvém srdci hořela tak veliká láska k Spasiteli svátostnému, že tě mráz zimní noci neodstrašil navštíviti Ho, ve svatostánku.

Krvi Kristova, opoj mě! Ó krví Kristova, vylitá z nekonečné lásky k nám, rozohni též v našem srdci svaté nadšení pro Tebe!

Touha po klášteře.

„Chtěl jíti do Říma, aby jej papež oděl rouchem řeholním, aby se vzdal z lásky k Bohu důstojenství knížecího." Ekert ve své jinak výtečné legendě chce očistiti svatého Václava tohoto podezření. Obává se snad, že by se to světci mohlo vyložiti za slabost a neschopnost. – Je to pravda? Nevěděli již pohanští mudrci, že největší životní moudrostí jest, zříci se všeho pomíjejícího?

Není život řeholní nejkrásnějším a nejplodnějším květem života katolického? Nedali mniši kulturnímu životu tisíckráte víc než všickni vojevůdcové se všemi válkami dohromady? Nehoří v srdci každého katolíka, ano každého šlechetného člověka

vůbec, skrytá touha po tom, obětovati se Bohu věčnému? Nestyďme se za to, jak ani svatý Václav se nemusí stydět. Naopak. Máme příčinu, tuto jiskru světla Božího, která v srdci tak mnohých lidí je pochována pod popelem samolásky a požitku, rozdmýchati, aby hořela a svítila ku blahu lidstva.

Maria.

Křesťanství přinesli do náši domoviny svatí Cyril a Metoděj z říše byzantské, kde právě v té době kvetla úcta mariánská. Nedivme se tedy, že svatí apoštolové i náším předkům vštípili něžnou lásku k Panně Marii. První dva kostely na hradě pražském byly zasvěceny svatému Klementu a Panně Marii. Postřižiny byly na svatém Václavu vykonány v kostele mariánském.

Zbožná legenda vypravuje, že obraz Matky Boží ve Staré Boleslavi dala uliti svatá Ludmila z model, kterým se dříve z nevědomosti klaněla. Nosívala tedy obraz vždy u sebe a zanechala jej sv. Václavu. Jádro této legendy jest: Svatá Ludmila nejněžnější lásku svou věnovala Panně Marii a jako drahocenné dědictví zanechala tuto lásku a úctu svatému Václavovi.

Chceme-li tedy býti následovníky svatého Václava, musíme si Pannu Marii zvoliti za matku. Národ český, pokud byl národem mariánským. kvetl. Povinností naší jest, životem a obětmi odčiniti potupu, která se v naší době stala naší nejmilejší matce.

Apoštol.

Mluvíme mnoho o laickém apoštolátě. Nejen kněží, i laikové mají povinnost pracovati o rozšíření království Božího. Byl svatý Václav apoštolem? On přidržoval své poddané k mravnému životu, stavěl kostely, vykupoval pohanské děti z otroctví a dal je křtíti. Avšak to vše jest jen malinkou částí jeho apoštolátu. Stal se apostolem tím, že se úplně a bez výhrady obětoval Bohu. On je apoštolem tím, že vší silou pracoval, aby posvětil sebe.

Vidíme, že mnozí apoštolé laičtí se vyčerpávají v zevnějších činech a při tom zapomínají na svou vlastní duši.

Svatý Václav byl apoštolem dobrého příkladu. Jak mnozí byli již za jeho života nadšeni jeho dobrým příkladem, jeho smířlivostí a láskou, zbožností a úctou k nejsvětější Svátosti! Avšak nepřestává apoštolovati ani po smrti. Svatý Alfons píše v úvodě k svým Návštěvám nejsvětější Svátosti:

„Obzvláštní něžnou pobožností k nejsv. Svátosti vyznamenával se sv. Václav. Milovaltě tento kníže svatý tak vroucně Ježíše svátostného, že nejen vlastníma rukama pšenici a hrozny sbíral, víno tlačil a hostie pekl a jimi kněze na mši sv. zásoboval, ale i v noci a v tuhé zimě chodíval do kostelů navštívit nejsv. Svátost. Při těchto návštěvách krásná duše jeho bývala láskou Boží tak roznícena, že žár její i tělo rozpaloval a sníh pod šlépějemi jeho se rozplýval."

Tyto návštěvy svatého Alfonsa jsou rozšířeny po celém světě, přeloženy skoro do všech řečí. Miliony lidí je čte a v milionech duší budí až podnes podle příkladu svatého Václava oheň svaté, vroucí lásky k Ježíši svátostnému. Ejhle apoštol!

Ve šlépějích svatého Václava.

„Chodil nočního času bosýma nohama ke kostelu za třeskuté zimy, ano, všecka země byla zmrzlá a všechny cesty zaváty sněhem. Rytíř jeho, který znal jeho tajnosti, jménem Podiven, šel za ním, jehož v nohy, ač na nich měl obuv dobrou, tak mrazilo, že to nikterak nemohl snésti. Když to svatý Václav zpozoroval, řekl mu: „Stavěj nohy ve šlépěje mých nohou." I učinil ten rytíř, jak mu přikázal světec. Ihned se mu nohy v šlepějích rozhřály, takže potom na nohou svých zimy necítil, ale šlépěje svatého Václava byly všecky zkrvaveny." (Prameny dějin českých V. 19.224.)

Smysl legendy je jasný a naučení pro nás snadné. My jsme onen Podiven. Viděli jsme zářící příklad svatého Václava. Cítíme se puzeni následovati jej. Brzo však pocifujeme obtíže a překážky. Začínáme kolísat. Chlad a vlažnost světa působí na nás. Zdráháme se. Zdá se nám, že nevydržíme. Tu volá na nás svatý Václav: „Stavěj nohy své ve šlépěje mých nohou." A hle, už nám to jde snadněji. Cítíme v svém srdci trochu jeho nadšení a s novými silami kráčíme kupředu.

Proto, cítíš-li, že oheň svatého nadšení začíná hasnouti v vtém srdci, *jdi do samoty* a tam roz-

mlouvej se svatým Václavem, a uvidíš, jak brzo budeš zase hořeti.

Křížová výprava svatováclavská.

Tisícileté výročí oslavovat jen několik dní, to jest příliš málo. I kdybychom celý rok oslavovali našeho světce, ještě by to nestačilo nám, kteří jej známe a milujeme. Chceme ho oslavovati *deset let.* Ne zevnějším leskem a hlučnými manifestacemi, nýbrž tichou, neúnavnou prací na obnovení národa a státu v duchu svatého Václava.

Vyzýváme k svaté křížové výpravě, ne abychom dobyli Svaté země. To je nám příliš málo. Chceme dobýti něčeho lepšího a cennějšího: nesmrtelné duše, vykoupené drahou krví Kristovou.

Cíl jest jasný. Jasná jest i cesta: *Každý z nás musí býti apoštolem.* Bratře, sestro, nechceš s námi? Hle, jakou cenu má nesmrtelná duše, že všecky poklady světa se jí nevyrovnají. Hle, jak horlivý je ďábel se svými pomocníky a jak se namáhají, aby přivedli duše do věčného otroctví! Chceš se dáti jimi zahanbiti? Hleď na jinověrce! Lidé, kteří mají méně světla a méně milosti než ty, kolik oni přinášejí obětí, aby získali duše. Čiň podobně, nedej se předstihnouti! Brzy uvidíš, že nejkrásnější radost je: zachraňovati duše.

Avšak jak se stanu apoštolem?

1. Buď apoštolem *modlitby.* Modli se denně, nejen za sebe, nýbrž i za jiné. Za hříšníky, za

kněze, za misionáře, za církev, za zdar exercicií. Modli se často přes den střelné modlitby. „Srdce Ježíšovo svátostné, přijď království tvé!" „Nejsvětější Srdce Ježíšovo, vládni v Čechách!" (300 dní odp.) Modli se často sv. růženec na apoštolské úmysly! Konej častěji návštěvu Nejsv. Svátosti oltářní za vlažné katolíky. Choď i ve všední den na mši svatou za ty, kteří nejdou ani v neděli. Přijímej častěji Tělo Páně za ty, kteří ani jednou za rok nepřijímají.

2. Buď apoštolem *dobrého příkladu.* Dej se proniknout duchem Kristovým. Buď katolíkem nejen v kostele, nýbrž v celém životě. Nespokoj se tím, *co musíš* jako křesťan konati, nýbrž učiň více za ty, kteří nekonají ani povinnost.

3. Buď apoštolem *obětí.* Šťasten jsi, když trpíš. Trpící duše jsou důstojníky v armádě svatého Václava. A jestli tě Bůh nenavštívil bolestmi, ulož si dobrovolně oběti. Již se někteří rozhodli, že aspoň po dobu těchto jubilejních deset let se zdrží alkoholu, kouření a veškerého přepychu, a že, co tímto způsobem ušetří, věnují na účely apoštolské. Kristus potřebuje tisíce takových obětavých duší. Podle katolické mravouky má každý křesťan povinnost určité procento svých příjmů věnovati dobrým skutkům. Jest však na světě lepší skutek než spása duší? Proto učiňme hned určité předsevzetí: Při každé výplatě hned si odložím tolik a tolik na apoštolské účely.

4. Buď apoštolem *slova!* Přemoz bázeň lidskou. Řekni někde slovo dobré, upřímné, laskavé, povzbuzující. Buď apoštolem tištěného slova! Rozšiřuj dobré knihy, časopisy, brožurky, letáky!

Vzhůru do boje!

Vítězství je jisté!

Když Bůh s námi, kdo jest proti nám?

Imprimi potest.

Pragae, 24. Augusti 1929.

P. Franc. Mezírka.
G. SS. R., Superior prov.

Nr. 11.838

Imprimatur.

Olomucii, die 3. Septembris 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

Nejlepší modlitební knihou pro křesťana, nejjistějším vůdcem cestou životem, spolehlivým rádcem, je misionární kniha

„Bůh a duše."

*

Z OBSAHU:

Denní modlitby a pobožnosti.

Celý katechismus stručně sestavený.

Úvahy o základních otázkách životních.

Odpovědi na námitky proti víře a náboženství.

Návod k dobrému přijetí sv. svátostí (o generální sv. zpovědi.)

Poučení o povinnostech stavovských (povinnosti manželů, dětí, služebných, jinochů, dívek atd.)

*

Lze obdržeti v „Exercičním domě" v Hlučíně a v sakristii při kostelích O. O. Redemptoristů.

Cena: v plátěné vazbě s červenou ořízkou 15 Kč, váz. v kůži se zlatou ořízkou 30 Kč.

Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. — Řídí Rudolf Schikora C. Ss. R. v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

Na obranu.

P. Nilkes T. J.

1. Vznik náboženství.

1. Námitka: Víra v Boha a náboženství vznikly v polekané lidské mysli. Nevzdělaný člověk nedovedl si vysvětliti hrůzných úkazů přírodních, a proto se domníval, že je působí vyšší bytost.

Odpověď: Dítě se neboji strašidla, dokud o něm neslyšelo. Tak ani člověk nemohl připisovati přírodní úkazy Bohu, dokud o Bohu neslyšel. Napřed měl vědomí, že jest Bůh, a potom teprve Mu připisoval různou činnost, a ne naopak.

A konečně, proč se lidstvo nevzdalo víry v Boha, jakmile si vědecky vysvětlilo úkazy přírodní? A proč se nevzdali víry velicí učenci, jakmile se jim podařilo vysvětliti přírodní úkazy?

Strach nezplodil víru v Boha, nýbrž nevěru. Ze strachu před spravedlivým soudcem si mnohdy člověk přeje, aby Boha nebylo; ze strachu před Bohem si namlouvá, že Boha není.

Baco Verulamský napsal: „Boha popírá jen ten, kdo by si přál, aby Boha nebylo.“

Rousseau pak praví: „Zachovej svou duši vždy takovou, aby si mohla přáti, aby Bůh byl; pak nebudeš nikdy pochybovati o jsoucnosti Boží.“

2. Námitka: Boha vymyslili státníci a zákonodárci, aby upevnili svou moc a autoritu.

Odpověď: Nebylo-li Boha, a nebylo-li ani potuchy, že by Bůh mohl býti, jak vůbec mohli zákonodárci přijíti na tu myšlenku?

A kdyby i byli na ni přišli, jak mohli opříti autoritu zákonů o něco zcela nového a neznámého?

Lid musil již náboženství míti. To náboženství muselo býti lidu nanejvýš svaté. A teprve potom mohli se zákonodárci opříti o toto náboženství. To také učí dějiny o Solonovi, Lykurgovi a jiných.

3. Námitka: Náboženství vymyslili kněží, aby zbohatli, aby nabyli moci a aby měli pohodlný život.

Odpověď: Co bylo dřív, stůl nebo stolař? Zámek nebo zámečník? Vznik kněží, služebníků Božích, předpokládá víru v Boha. Víme z dějin, že bylo náboženství, a nebylo kněží. Hlavy rodin a náčelníci kmenů zastávali úřad kněžský.

Tvrditi, že napřed byl kněz a potom teprve že vymyslili Boha, jest zrovna tak, jako tvrditi,

že napřed se přinášely oběti a teprve potom že se hledal někdo, komu by se oběti přinášely. Dobře praví Schanz: Kněží nestvořili náboženství, nýbrž náboženství stvořilo kněze."

Náboženství jest lidské přirozenosti tak hluboce vštípeno, že není na světě jediného národa bez náboženství. Lidstvo mělo vždy a všude náboženství; nejstarší kulturní památky všech národů prozrazují stopy náboženství.

2. Náboženství se hodí jen pro lid.

Námitka: Pro lid, t. j. pro obyčejný lid bez vyššího vzdělání jest náboženství nutný prostředek, aby se udržovali v pořádku. Vzdělanci však nepotřebují náboženství, aby spořádaně žili.

Odpověď: 1. Náboženství jest buď pravdou nebo ne. Je-li náboženství pravdou, jest pravdou i pro vzdělance. Není-li však pravdivé, nebo je-li pravdou jen polovičatou, potom ať se stydí ti, kteří chtějí lid udržovati v pořádku lží a klamem.

2. Kde začíná vyšší vzdělání? U žáka čtvrté nebo páté třídy střední školy? U děvčete, které má 14 let a 7 měsíců? U soukromníka, který nestudoval nic než svůj deník? U dělníka, který místo aby šel do kostela, chodí do sociálně demokratických schůzí a tam slyší o „vzdělání"?

3. Jako všichni lidé tak i vzdělanci potřebují náboženství, aby žili mravně. To poznáváme denní zkušeností i rozumem. Nestaly

se veliké moderní škandály a aféry právě mezi vzdělanci? Ale právě ti vzdělanci v nic nevěří! Tím se nám to vysvětluje.

3. Náboženství jest věc osobní záliby.

Námitka: Kdo nemá záliby v hudbě, toho nemáme hudbou obtěžovati. Nechoďte mi tedy s náboženstvím, náboženství mě netěší!

Odpověď: Vysvětlete mi, prosím, co rozumíte slovem náboženství? Jak? Vy to nevíte? A přece chcete o náboženství pronášet úsudek? Náboženství jest poměr člověka k Bohu, nebo přesněji: souhrn pravd a povinností, které vyplývají z poměru člověka k Bohu. Můžeme též říci krátce: Náboženství jest pocta Boží.

Náboženské povinnosti jsou myslím aspoň tak svaté jako povinnost platiti spravedlivé daně. Kdyby někdo řekl: „Placení daně mě nic netěší, neobtěžujte mě s tím" brzo by poznal, jaký jest rozdíl mezi povinností a zálibou.

4. Náboženství jest věc citu.

Námitka: Náboženství jest věc citu. Proto se hodí tak pro děti a pro ženy. U nás mužů převládá rozum a vůle, nejsme citlivůstkáři.

Odpověď: Výborně! se svým jasným rozumem a se svou pevnou vůlí jsi jako stvořen pro náboženství. Vždyť hlavní věc při náboženství jest přesvědčení o náboženských

pravdách a věrné plnění náboženských povinností. City jsou vedlejší. Ano, změkčilé, nepravdivé a nerozumné city jsou i škodlivé.

5. Náboženství se hodí jen pro ženské.

Námitka: Náboženství jest dobré tak pro ženy. Muž ať pracuje, žena ať se modlí!

Odpověď: I žena musí pracovat. I u ženy by zahálka byla počátkem všech neřestí. Muž však se musí také modliti. Práce podle vůle Boží jest jenom jedna část náboženství; modlitba a bohoslužba jest část druhá. Každý člověk, žena i muž, musí míti náboženství celé, netoliko část.

Modli se a pracuj!

6. Náboženství jest vynález kněží.

Námitka: Náboženství vynalezli kněží.

Odpověď: Ale! Kdy vznikli kněží?

Podle vašeho mínění by musili býti kněží dříve než náboženství a dříve, než se lidé klaněli Bohu. To by bylo právě tak chytré, jako kdyby někdo chtěl říci, že železná dráha je vynález železničních zřízenců.

7. Náboženství je chlebařství.

Námitka: Kněží musejí tak kázat. Je to jejich živnost, jsou za to placeni. Ale zdali jest to pravda, co káží?

Odpověď: Učitel, profesor matematiky (počtů) musí také vyučovat. Je za to placen. Jest tedy matematika pochybná, nepravdivá?

Katoličtí kněží musejí tak kázati, vyučovati, ne proto, že jsou za to placeni, ale proto, že pravda je pravda. A pravda je nutí, aby tak činili. Proto také kázali, i když v kulturním boji byli zavíráni, když místo platu dostávali vězení.

8. Náboženství a věda.

Námitka: Náboženství a víra nesnesou se s moderní vědou.

Odpověď: Podle Bacona Verulamského jest právě špatným znamením pro moderní vědu. Tento učenec praví: „Povrchní věda odvádí od Boha; ale hluboké vědění vede zase k Bohu."

Pasteur, slavný přírodozpytec (zemřel r. 1895), byl tázán, jak on, jako vědátor může býti tak horlivým katolíkem. Odpověděl: „Právě proto, že jsem důkladně studoval, mám víru jako bretoňský sedlák. Kdybych byl mohl studovati ještě víc, měl bych víru jako bretoňská selka."

Po pařížské světové výstavě 1867 napsal jeden učenec svému příteli: „Víte, komu se při slavnostním rozdávání cen dostalo nejvíce potlesku? Knězi P. Secchimu, jednomu z knížat astronomie. Večeřel jsem dnes s největšími

světovými učenci: Wheatstonem, vynálezcem stereoskopu, Staasem, předním chemikem belgickým, s jedním starým Portugalcem a s jinými vědeckými autoritami anglickými a americkými. Nikomu z těchto opravdových učenců, kteří zešedivěli při vážných studiích a pracích, ani nenapadlo tupiti náboženství, nebo je nahrazovati vědami přírodními, jak to činí dnes tak mnozí vzdělanci. Opravdoví učenci jsou pokorní a kláněji se majestátu Božímu."

9. Volnomyšlenkář.

Námitka: Nepotřebuji náboženství, jsem volným myslitelem.

Odpověď: Obávám se, že nejste ani volný, ani myslitel.

Myslete si, že 3×3=13. Nebo že severní točna leží u Prahy. Nebo že jste mi dlužen 1.000 Kč!

Viďte, nejste volný ve svém myšlení, nýbrž jste vázán na pravdu a na skutečnost. Právě tak jsme my, věřící lidé, vázáni na zaručenou skutečnost zjevení Božího a na jeho naprosté pravdy.

V čem tedy vlastně záleží vaše volné myšlení? Snad v tom, že podle libosti některou pravdu uznáváte a jinou ne, že jednu skutečnost připouštíte a jinou stejně zaručenou, popíráte? Tak ovšem „myslí" nezralé děti nebo zralí blázni.

Když Thiers r. 1849 mluvil v pařížském parlamentě o svobodě vyučování, přerušil ho kdosi poznámkou, že církev jest nepřítelkou volného myšlení, které jest základním článkem víry moderní společnosti.

Tu odpověděl Thiers: „Lichotím si, že také náležím k moderní společnosti. Také jsem hodně studoval tak zvanou svobodu myšlení, ale vždy jsem přišel k názoru, že náboženství překáží v myšlení jen těm, kdo nebyli k myšlení stvořeni.“

10. Náboženství je zbytečná věc.

Námitka: Náboženství a víra v Boha jsou pro lidský život zbytečné. Jen když každý člověk žije rozumně a slušně a plní věrně své povinnosti. Potom se lidstvo docela dobře obejde bez náboženství a bez Boha.

Odpověď: 1. Kdo praví, že mu stačí, když dobře žije, a že proto nepotřebuje náboženství, odporuje sám sobě. Právě tím, že zanedbává náboženství, zanedbává největší a nejdůležitější povinnost. A proto mu něco schází, aby žil dobře. Jest jako voják, který praví: „Mně stačí, když pozdravuji soudruhy a důstojníky. O generála a polního maršálka se nestarám.“

Není čestným mužem ten, kdo plní povinnosti k sobě a k bližnímu, neplní však největší a nejdůležitější povinnost k Bohu, svému Pá-

nu, ale naopak, pohrdá jím. Chodí denně kolem svého Pána a nezdraví Ho.

2. Jak plní ostatní povinnosti ti, kdo pohrdají náboženstvím? Mravnost bez náboženství? To jest jako poschodí bez přízemí. Není-li Boha nade mnou, jsem sobě samému Bohem. Kdo mi potom smí ukládati nějaké povinnosti? Nejsem nikomu odpovědný!

Není-li Boha, mohu vraždit, loupit, jen když mě nikdo nechytne. Mohu se potom sám dispensovati od každé povinnosti.

3. Liberální profesor národohospodářství Emil de Laveley se táže: „Může civilisovaná společnost býti bez náboženství? Jest mravnost bez víry v Boha a v nesmrtelnost duše ještě opravdovou mravností?"

A odpovídá rozhodně: „Ne!"

Není-li Boha a není-li lidská duše nesmrtelná, nemůže mi rozumně nic překážeti, abych pro sebe těžil a užíval na ujmu cizího štěstí. Mohu-li se obohatiti a při tom ujíti trestnímu zákonu, proč bych to neučinil? Lesk zlata působí, že člověk snadno zapomíná, že poskvrňuje svůj mravní charakter. Nemám rozumného důvodu, abych nečinil něco špatného, nezneužíval cizí důvěry, ano abych nekradl a neprováděl aféry, jen když zůstanu bez trestu a když mi to prospěje.

Čest? Co záleží člověku požitkáři na cti?

Svědomí? Bez Boha není svědomí.

Bez náboženství by lidstvo zcela jistě upadlo do barbarství.

4. Bývalý ministr španělský Don Alexandr Pidaly Mon pravil na schůzi katolíků roku 1889: „Učenec, který si sám vydává patent na moudrost, hlásá se své katedry: „Není Boha"! S úžasem to slyší vrchnost a praví: „Není spravedlnosti!" Zaslechne to zločinec a řekne si: „Není viny!" Uslyší to náruživý jinoch a usuzuje logicky. Dostane-li se tato nauka na ulici, teče krev a pouliční dav křičí: „Pryč s Bohem, s nebem, s věčností! Věda dokázala, že jest to jen klam a lež. Nechceme nic jiného než peklo, nicotu a požitky, než upadneme do toho nic!"

5. Jednoho dne seděl posměvač a rouhač Voltaire se svými přáteli, bezbožnými právě tak jako on, d'Alembertem a Diderotem, u stolu i vytasili se se svými beznáboženskými zásadami. Voltaire však, ač právě tak bezbožný jako oni, přerušil je najednou slovy: „Počkejte, až sluhové odejdou; nechci, aby mě v nejbližší noci zardousili."

Napoleon praví: „Bez náboženství by se lidé zabíjeli pro šťavnatou hrušku a pro krásnou ženu."

Z nutnosti mravního řádu světového vyplývá nutnost jeho základu jediné možného t. j. nutnost jsoucnosti Boží a nesmrtelnosti duše, tedy také nutnost náboženství.

11. Náboženství a škola. (Laická morálka.)

Námitka: Náboženské vzdělání nahrazuje se důkladně vzděláním školním. Jestliže jsou děti řádně poučeny a vychovány v laické mravouce, nepotřebují vyučování náboženství, aby se se stali řádnými lidmi.

Odpověď: To lze vidět na Francii. Jako plod beznáboženské státní školy vyrůstá pokolení mladistvých zločinců.

Bonjean píše: „Francie se řítí do propasti. Hlavní vinu na znemravnění má patrně beznáboženská výchova."

Quillot praví: „Laické školy učinily děsný bankrot; s náboženským ideálem zmizely všecky ostatní ideály."

Protestant Buisson, který sám 20 let pracoval na posvětštění školy, praví: „Všichni uznávají, že u nás nastal mravní úpadek. Podle statistiky vzrostly ve Francii sebevraždy dětí do 16 let od r. 1876 do r. 1894 o 50%, sebevraždy nezletilých od 16—21 let v téže době o 90%. Jako hlavní příčinu udává Tarde, že Francie se svými školami přestala býti křesťanskou." Jak jest tomu u nás?

12. Náboženství a hospodářství.

Námitka: Můj soused se modlí a já ne. Chodí do kostela, já ne. A přece mám na poli obilí jako on. V čem jest tu rozdíl? Náboženství a modlitba to nečiní, to působí hnojení.

Odpověď: Rozdíl jest tento: 1. Vy jste před Pánem Bohem nezpůsobný člověk, který nezná zdvořilosti. Váš soused se však chová slušně k svému Bohu a nejvyššímu Pánu.

2. Soused užívá darů nebeského Otce jako dobré dítě v pokoji a v radosti. Vy však mi připomínáte hocha, který sedí jako klacek u stolu otcova a neřekne otci ani „dobré jitro".

3. Rozdíl se ukáže později. Váš soused dostane k obilí ještě nebeskou odměnu. Vy však nesmíte v tu odměnu doufati, poněvadž se rouháte.

Sedláci se zdravým rozumem vidí a vědí, že celá příroda a její síly, že počasí a jiné okolnosti nezávisí na slepé náhodě, nýbrž na moudrém a dobrém Stvořiteli, který všecko řídí. Sedlák, který má hlavu a srdce na pravém místě, pracuje s Bohem. Řídí se příslovím „modli se a pracuj!" neboť ví, že bez Božího požehnání marné naše namáhání.

13. Náboženství jest věc soukromá.

Námitka: „Dejte nám pokoj s náboženstvím," praví nevěrci všeho druhu, „náboženství jest věc soukromá".

Odpověď: Náboženství není jenom věc soukromá, ale jest věc veřejná. Jest věc soukromá, to znamená, že každý člověk musí sloužiti Bohu podle největšího vědomí a svědomí, a že každý člověk musí soukromě po

smrti předstoupiti před soudnou stolici Boží. Není dovoleno, nutiti někoho ve věcech svědomí. U nevěrců jest ovšem náboženství věcí soukromou, bezbožnost věcí hlavní.

Ale náboženství jest také věc veřejná, neboť každý člověk jest již podle zákona přirozeného povinen nejen soukromě, nýbrž i veřejně Boha ctíti, své náboženství za určitých okolností vyznávati, dbáti svatosti přísahy, poslouchat vrchnosti pro Boha a jiné náboženské povinnosti plniti veřejně, na př. jako katolík jíti v neděli a ve svátek na mši svatou.

Nejen jednotlivý člověk, nýbrž celá lidská společnost, rodina, obec, stát a všecky projevy veřejného života v politice, ve vládě, ve vědě a umění, ve škole a ve výchově, v národním hospodářství i v sociálních otázkách musí se říditi vůlí Boží, mají spočívati na náboženství, mají býti provanuty a řízeny duchem náboženským.

14. Náboženství jest výplodem fantasie.

Námitka: Ovšem, náboženství jest krásný ideál, vzácný výplod fantasie. Já však se přidržuji jenom skutečnosti a hledím bez závisti na to, když se jiní radují z těchto hříček obrazivosti.

Odpověď: Mluvíte, jako by náboženství nebylo nic skutečného, jako by Bůh a Kristus nebyl skutečností, jako by katolická

církev byla jen plodem obrazivosti. Neslyšel jste ještě nikdy o kladných nezvratných důkazech o jsoucnosti Boží, o božství Krista Pána a o božském původu církve Kristem založené?

Tyto tři pravdy jsou mohutnými pilíři v časovém proudu, pilíři, na kterých spočívá pevný most, vedoucí nás do pravdivé i krásné země svaté víry. Odůvodňovati rozumem a obhajovati tyto tři pilíře, jest úkolem vědy, která se nazývá apologetika.

15. Boha nelze nalézti.

Námitka: Značnými pokroky moderní vědy byla prozkoumána celá příroda, a Boha v ní nenašli. Není tedy Boha!

Odpověď: Prozkoumal jsem s největší pílí celé své kapesní hodinky, a hodináře jsem v nich nenalezl. A přece vím, že hodinář jest, i když jsem ho třeba nikdy neviděl.

16. Skepticismus, pochybovačnost.

Námitka: Posloucháme-li různé soustavy filosofické, dospějeme na konec k závěru: Nikdo neví nic jistého. Co jeden tvrdí, to druhý popopírá. Proto jest nejmoudřejší, pochybovati o všem.

Odpověď: Pochybuji, že myslíte vážně to, co pravíte. Přece připouštíte, že aspoň něco víte jistě.

Víte jistě, že filosofové mají různá mínění. Víte jistě, že oba nemohou míti pravdu, když jeden v té věci říká ano a druhý ne. Víte jistě, že něco může být moudřejší, něco méně moudré. Zkrátka, na základě jistých poznatků budujete přesvědčení, že nemůžete míti jistého poznání.

Jest nemožné, aby někdo byl naprostým pochybovačem, který naprosto nic nechce pokládati za jistou pravdu. Naprostý pochybovač jest tak nemožný jako němý člověk, který praví: Nemohu mluviti! Neboť sotva pochybovač otevře ústa, již vyvrací, co řekl, a pokládá aspoň něco za jistotu. Buď tvrdí, že všechno poznání jest nejisté, potom však nemyslí, že aspoň v této věci má jistotu, že má pro to své důvody, o kterých je přesvědčen, že jsou jisté. Nebo pochybuje o jistotě, a v tom případě potají již mnoho tvrdí, na př.: že pravda a nepravda nejsou totéž, že jistota a pochybnost nejsou totéž, že nemůže dospěti k jistotě atd.

17. Atheismus známkou vědeckosti.

Námitka: Theismu, t. j. soustavě, jež uznává Boha, jest oddán lid a kněžstvo. Většina vzdělanců jsou atheisté, t. j. bezbožci, nevěrci.

Odpověď: 1. Není pravda, že většina všech vzdělanců na světě je nevěřící; naopak, většina věří v Boha.

Jen se zadívejme do světa a do dějin. Proti velkolepé shodě všech národů ve víře v Boha stojí jen malý počet nevěřících naší doby. Před námi se vlní nepřehledné moře národů a jako hukot vln mořských zní jejich hlas: „Bůh jest nad námi. Jemu se klaníme.“

A proti tomu moři národů stojí hlouček nafoukaných vzdělanců s hloučkem lidí od nich svedených a oba tyto hloučky se snaží hlásati: „Není Boha, my sami jsme bohové!“

Není to tak, jako by potůček se chtěl vrhnouti do moře, aby přerušil hukot vln a vytlačil je z břehů?

2. Počet nevěrců nikterak nedokazuje, že jest pravdivé to, co tvrdí. Vždyť víme, proč nevěry přibývá. Příčiny nevěry nemají co dělati s důkazy o jsoucnosti Boží. Jsou to: nevěra, pýcha, mravní zkaženost a zatvrzelost.

18. Klid nevěřících.

Námitka: Říkává se často, že nevěrci nemají vnitřního pokoje. Jako dlouholetý nevěrec vás, ujišťuji, že jsem naprosto klidný, a že nemám výčitek svědomí, jaké často líčí kněží. Ani při smrti nevěrců jsem neviděl nepokoje a hrůzy.

Odpověď: 1. Voltaire, francouzský filisof, nevěrec, svíjel se na smrtelném loži strachem a hrůzou, naříkaje a rouhaje se jménu Božímu. Svíjel se jako rozšlápnutý červ a rozdíral své tělo vlastními nehty. Volal kněze

Gaultiera, ale nevěřící přátelé se nedali uprositi. Blížil se poslední okamžik. Nastal nový záchvat zoufalství. „Cítím ruku, která se mne chápe, a vleče mě před soudnou stolici Boží. Ďábel je tu, — již mě drží, — vidím ho, — vidím peklo! Ó zakryjte to peklo, ať je nevidím!“ Tak zemřel.

2. Jsou však i nevěrci, kteří umírají pokojně, neboť jest také pokoj umělkovaný, zvláště u člověka pyšného. Takový strojený klid můžeme pozorovati na odsouzených zločincích, kteří klidně jdou na popravu.

Jest i pokoj hrobový, v němž svědomí uštvané, ubité se již neozývá, a milost Boží tak často odmítaná již nepůsobí.

Jest ještě jiný pokoj, pokoj před bouří, kdy Bůh mlčí až do té doby, až duše přijde k soudu.

3. Že pokoj nevěřících, dokud žijí, není příliš velký, toho důkazem jest častý zjev, že, když se sejdou s knězem nebo s člověkem věřícím, hned začnou útočiti na náboženství. Právě z toho lze souditi na nepokoj svědomí.

Nevěrec snad delší dobu již necítí nepokoje, ale než toho klidu nabyl, prodělal vnitřní boj, a své ubohé, nepokojné svědomí takřka ubil. Teď se mu svědomí sotva kdy ozve.

Když odbočuje vedlejší trať od trati hlavní, vidíme na počátku zřetelně, že odbočujeme. Čím dál však jedeme, tím více ztrácíme hlavní trať s obzoru a klidně jedeme novým směrem.

Obyčejně však pokoj nevěrců dlouho netrvá. „Pokoj, pokoj, říkají, a přece jim není pokoje.“ (Jer. 6, 14.)

19. Všemohoucnost Boží.

Námitka: Bůh nemůže všecko udělati. Čtverhranný kruh na př. učiniti nemůže.

Odpověď: To je pravda. Dělat a žádat nesmysl, může jen hloupý kluk, ne však Bůh nanejvýš moudrý. Čtverhranný kruh je nesmysl; není to ani čtverec ani kruh, není to nic. A proto nemůže býti vůbec předmětem všemohoucnosti Boží.

Sv. Tomáš Akvinský velmi pěkně praví: „Jest správněji, když řekneme, že takové nemožnosti, které si odporují, jako na př. čtverhranný kruh, nemohou býti učiněny, než když řekneme, že Bůh je nemůže učiniti.

20. Moudrost Boží.

Námitka: Kdyby byl Bůh nejvýš moudrý, ledaco by v přírodě nebylo zařízeno tak špatně a bezúčelně. Na př. většina květů opadá bez užitku a nedozrává v plody.

Odpověď: Podle vaší moudrosti nesmělo by tedy na jabloni se rozvinouti více květů, než na ni bude později jablek, na př. 50 květů. Potom však, prosím, postavte si za bouře a deště ke každému květu andílka s deštníkem, aby žádný květ nespadl a se nepokazil.

A když včelky, brouci, motýli v radostné jarní náladě si přijdou na květy pro májovou pochoutku, tak jim přísně ukažte dveře. Vždyť by mohli pokazit tolik květů!

A jak by teprve vystřízlivěli básníci, kdyby při vaší jarní lakotě nepadaly již květné vločky na cesty a dětem do kadeří! Myslím, abychom to nechali tak, jak to je. Vždyť znáte tu pěknou báseň, jak si kdosi přál, aby na dubu rostly tykve. Potom však zmoudřel, když uvážil, co by se stalo, kdyby za poledního odpočinku spadla tykev na všetečný nosík.

21. Bůh a počasí.

Námitka: Ač jest Bůh tak moudrý, přece musí někdy přijíti do rozpaků, přijdou-li k Němu různé prosby a žádosti, které si navzájem odporují. Na př.: Dva zbožní sedláci se modlí zároveň; jeden prosí o déšť, druhý o jasné počasí. Co Bůh v tom případě učiní?

Odpověď: Bůh učiní totéž, co učiní rozumná vláda, dostane-li dvě žádosti navzájem si odporující. Vezme zřetel na všeobecné dobro.

A Bůh může učiniti ještě mnohem víc! Předvídá různé prosby a může od věčnosti celkové počasí podle přírodních zákonů zaříditi tak, že prosby rolníků o zdar úrody — o to se vlastně modlí rolník — ač jsou opačné, přece vyplní.

Bůh může ze zvláštních důvodů a výjimečně zasáhnouti i zázrakem.

Konečně může jedné duši, která se modlí, uděliti dar časný, jiné milost mnohem větší než jest ta, o kterou prosí, milost nadpřirozenou. Proto se jen modlívejte s důvěrou o časné věci, ale dodávejte k tomu: „Vyslyš mě, jestliže jest to Tvá svatá vůle a prospěje-li to spáse mé duše.“

22. Nesmrtelnost duše.

1. Námitka: Co jest mrtvé, jest mrtvé!

Odpověď: A co jest živé, jest živé! Máme oba pravdu: Tělo jest mrtvé, ale duše žije.

2. Námitka: Co jest mrtvé, jest mrtvé! Není jiného života!

Odpověď: To je právě tak chytré, jako kdybych řekl: Co jest červené, jest červené, není jiných barev! I když jest tělo mrtvé, proč by neměla duše míti jiného života?

3. Námitka: Ale já trvám na svém. Co jest mrtvé, jest mrtvé, a konec!

Odpověď: Tedy mi aspoň řekněte, co jest smrt?

Smrt jest rozklad živé bytosti v části. Duše však jest duch. A duch se neskládá z částí, proto ani nemůže zemříti.

4. Námitka: Po smrti jest všemu konec.

Odpověď: To by si ovšem leckdo přál, neboť potom by se nemusil báti ani soudce ani trestů.

5. Námitka: Mohu ještě něčím býti, když jsem již mrtvolou?

Odpověď: Ano. Můžeš býti zavržencem!

Příčinou pochybnosti o životě posmrtném není rozum, nýbrž zkažené srdce, kterému se z rozumových důsledků točí hlava.

23. Podoba a barva duše.

Námitka: Copak jest duše? Jak vypadá? Jest kulatá, hranatá? Zelená, žlutá, nebo jaká? Nevím, jak bych si ji představil, proto duše není.

Odpověď: Je váš rozum kulatý, hranatý? Zelený nebo žlutý? A přece jste přesvědčen, že rozum máte.

Je spravedlnost černá, bílá nebo červená?

Věci nadmyslné můžeme si mysliti a rozumem poznávati. Obrazivost však si je představiti nedovede. Tak jest to i s duší, protože jest to bytost nadsmyslná, duchovní.

24. Začátek — konec.

Námitka: Co má začátek, má také konec. Na př.: rosa a den, cesta a týden, metr a měsíc, jaro, život rostliny, život zvířete atd. Lidská duše má začátek, má tedy i konec.

Odpověď: 1. Tato zásada se vztahuje na všecky věci, jejichž díly jsou vedle sebe, jako rosa, cesta, metr, nebo následují po sobě, jako den, týden, život rostliny, zvířete atd. Nevztahuje se však na ducha, který jest bytost zcela jednoduchá, nesložená.

2. Nevěrci sami tvrdí, že ani hmotný svět nemá časného konce. Ani atom (nejmenší nedělitelná částečka) se neztratí. Proč by tedy měla netělesná duše, která jest povznesena nad hmotu, míti konec?

3. Takový konec by mohl nastati jen rozkladem v části nebo zničením vlivem Božím.

První případ jest nemožný, neboť duše částí nemá.

Na druhou možnost nemyslí nikdo, kdo věří v Boží moudrost a spravedlnost.

25. Pitva.

Námitka: Lékaři již propitvali nejednou mozek, ale duši v něm ještě nenašli:

Odpověď: 1. Myslím, že lékaři jsou příliš rozumní, aby vážně hledali v mrtvole duši. Když pták uletěl, jen blázen ho hledá ještě v kleci.

2. Jakmile lékaři najdou při pitvě v mrtvole duši, stanu se hmotařem, neboť pak bude patrné, že duše jest hmota.

26. Jednej správně a nebuď se nikoho!

Námitka: To jest má zásada, ta mi nahradí všechno náboženství!

Odpověď: Vaše zásada není špatná. Jednejte správně, ale nejen s lidmi, nýbrž i s Bohem! Bůh však má právo dáti nám zjevení a žádati, abychom ve zjevení věřili. Má právo,

předepsati nám určité náboženství a žádati, abychom plnili povinnosti tohoto náboženství.

Dbejme tedy práv Božích a nebojme se při tom nikoho. Jste-li na př. jako katolík přesvědčen, že vaše náboženství je pravdivé, tedy se bojte Boha a nikoho jiného. Ale skutečně nikoho, ani nahoře, ani dole!

Jednej správně! Ale co jest, jednati správně? Bez Boha a bez náboženství nedá se na tu otázku odpověděti. Věta: Jednej správně a neboj se nikoho! jest často jen chatrná přikrývka pro kolena, která se třesou před lidmi, a proto se nechtějí klaněti Bohu. Bázeň před lidmi stojí u dveří kostelních jako příšera a šeptá: „Nejednej správně k Bohu a boj se toho neb onoho!“

27. A přece jsou lepšími lidmi.

Námitka: Někteří lidé žijí bez náboženství a bez křesťanství a jsou lepšími lidmi než křesťané.

Odpověď: 1. Nejsou lepší než křesťané, nýbrž jsou lepší než špatní křesťané, kteří nežijí podle víry.

A proč jsou nevěrci často tak zvanými „dobrými lidmi“? Ne proto, že nevěří, nýbrž i při tom, že nevěří. Kdyby nevěrci žili důsledně podle svých zásad, musili by býti nejhoršími lidmi, protože bez náboženství jest mravnost nemožná. Naši nevěrci však podléhají ještě nevědomky nebo zpola vědomě vlivu křesťan-

ství, které stále ještě působí i v moderním světě.

Když večer slunce zašlo, nesetmí se náhle, ani země náhle neochladne. Pro mnoho lidí v naší době zašlo bohužel slunce křesťanství. Ale duchovní svět, v němž žijí tito lidé, jest proniknut duchem a naplněn myšlenkami, které křesťanství přineslo na svět. Vliv křesťanství na evropské národy, vliv skoro již 2000 let, nepřestává náhle, když se jednotlivec neb i celé národy odvrátí od Krista. Jest to šťastná nedůslednost, když ústa mluví nevěrecky a srdce při tom potichu věří. Jest to šťastný rozpor mezi životem a naukou, když nevěrci na př. svěřují své děti na výchovu náboženským ústavům.

2. Lidská přirozenost není také prvotním hříchem tak zcela porušena, že by svými silami čistě přirozenými nemohla již vykonati nic dobrého, ačkoli všestranné plnění mravního zákona delší dobu jest nemožné bez nadpřirozené milosti Kristovy. Proto jest možno, že jednotliví, šlechetně založení lidé, kteří podle rozumu věří v Boha a ve věčnost, se stanoviska čistě přirozeného činí mnoho dobrého a v jednotlivých případech vynikají nad vlažné křesťany, ale nehledíce k tomu, že toto dobro podle slov sv. Augustina jsou sice velké kroky, ale kroky mimo cestu, t. j. mimo cestu ke spáse. Tak nesmíme dobré lidi na jedné straně přirovnávati k špatným lidem na druhé straně, nýbrž jen celek k celku. Na př. křesťanské národy k ná-

rodům nekřesťanským, křesťanskou společnost k společnosti nekřesťanské.

Indiferentismus, lhostejnost.

Námitka: Proč se hádat o náboženství? Vždyť jest to jedno, ke kterému náboženství člověk patří.

Odpověď: Taková lhostejnost není nic jiného, než zastřená nevěra. Kdo pokládá všecka náboženství, ať si odporují sebe více, za stejně pravdivá a stejně dobrá, nevěří ve skutečnosti v žádné náboženství. Vždyť i nejhloupější rozum musí věděti, že dvě věci, které si navzájem odporují, nemohou býti zároveň pravdivé. Takovému člověku jest každé náboženství lhostejné. Cenu má pro něho jen potud, pokud může sloužiti časným zájmům.

Pokládá-li však nauky náboženské naprosto si odporující za stejně dobré a oprávněné, musí důsledně připustiti, že i Bůh je lhostejný k pravdě i k bludu, k dobru i ke zlu. Popírá tedy Boží pravdymilovnost a svatost, a tím popírá i jsoucnost Boží. Ve skutečnosti jest nevěrcem.

Kdyby všechna náboženství bez výjimky byla nesprávná, a kdyby pravdivého náboženství nebylo možno nalézti, nemohl by žádný člověk dojíti účelu, k němuž jest stvořen, t. j. oslavy Boží a spojení člověka s Bohem. Kdybychom však to připustili, popírali bychom moudrost a dobrotu Boží a tím Boha samého.

28. Víra a vzdělání.

Námitka: Jako vzdělaný muž uznávám jen to, co jsem sám viděl a zkusil. Věřit může lid, vzdělanec však nikoli.

Odpověď: Nevěříte tedy ani, že vaši rodiče jsou sezdáni, že jste se skutečně narodil ze svých rodičů, že jste pokřtěn, atd. Vždyť nic z toho jste neviděl. To byste měl přece věřiti, a pravíte, že věřiti má jen lid.

Byl jste s Nansenem na severní točně nebo se Stanleyem v Africe? Bojoval jste u Sedanu a u Salamíny? U Marathonu a u Lipska? A přece jako vzdělanec jistě nepochybujete o dějinách a o zeměpise.

Věříte lidem, jakmile jste si jist, že jsou hodnověrni. Věříte neznámému muži, kterého se tážete na cestu: věříte vrátnému na nádraží, když vám udává odjezd vlaku; věříte lékaři, když vám předpisuje léky.

A tak věříte každý den mnoha lidem, někdy snad až příliš snadno. Jen Bohu a svaté církvi, hlasatelce pravdy, věřit nechcete, ačkoli se můžete úplně přesvědčiti o pravdivosti zjevení. Tento rozpor v chování nepůsobí rozum a vzdělání, nýbrž vůle.

29. Bez vyznání.

Námitka: Nehlásím se vůbec k žádné církvi: ani ke katolické, ani k československé, ani k žádné jiné. Jsem křesťanem, jinak nemám vyznání.

Odpověď: Vaše stanovisko je pochybené. Chcete-li býti skutečným, opravdovým křesťanem, přívržencem Kristovým, — a musíte jím býti, poněvadž Kristus jest Bůh a mimo Něho není spásy — musíte také zachovávati a přijímati Kristova přikázání a Kristovo učení, neškrtaje z něho nic.

1. Kristus však poručil apoštolům: „Odejdouce tedy, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávati všecko, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 19-20.)

Kristus tedy žádá víru určitou; chce, abychom věřili to, co nám k věření předkládá. A Jeho slova „hle, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa“ dávají nám záruku, že Kristovo učení i nyní ještě můžeme najíti neporušené u učitelského úřadu, který byl Kristem založen. Lidem, k nimž proniká evangelium, praví sám Kristus: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude, kdo však neuvěří, bude zavržen.“ — (Marek 16, 16.)

2. Kristus založil církev jednu, s jedinou nejvyšší hlavou: „Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.“ (Marek 16, 18.) A nejvyššímu představenému církve pravil: „Pasiž beránky mé! Pasiž ovce mé!“

Nadarmo Kristus svou církev nezaložil. Všichni, kdo chtějí dojíti spásy, musejí vstoupiti křtem do jeho království, do jeho církve.

Kristus Pán tedy žádá poslušnost k určité církvi, totiž k své církvi. Když katolíci, hlavně ti, kdo jsou poučeni o své víře, říkají, že na náboženství nezáleží, bývá příčinou toho výroku v 99 případech ze 100 smíšený sňatek nebo nějaká pozemská výhoda, která se nesnese s určitým a rozhodným vyznáním. Rozum a svědomitost zde nemluví!

30. Záměna náboženství.

Námitka: Náboženství se nemá měnit jako oděv.

Odpověď: Měnit náboženství jako oděv z rozmaru nebo z módy bylo by nesvědomité. Kdo však pozoruje, že oblekl oděv na ruby, musí jej obrátiti, i když jest to nepohodlné. Odporovati poznané pravdě jest hřích proti Duchu svatému.

2. Námitka: Čestný člověk nemění náboženství.

Odpověď: Tím tedy doznáváte, že Luther, Kalvín a všichni odpadlíci od církve katolické nebyli čestnými lidmi, neboť změnili své náboženství. Změniti své náboženství z nízkých pohnutek pozemských jest ovšem hanebné a hříšné; ale opustiti náboženství, o jehož nesprávnosti jsme se přesvědčili, a přijmouti třeba s velkými těžkostmi, obtížemi a nesnázemi náboženství, jež jsme poznali jako správné, to

41f

jest důkazem svědomitého charakteru a čestnosti.

Kristus Pán žádal, aby židé a pohané změnili své náboženství. Mylně se protestanté nebo čeští bratří nebo jiní sektáři, odštěpenci od církve katolické, vymlouvají: „Chceme kdysi odpočívati vedle svých otců na témž hřbitově!“ Odpovězme jim: „Kopejte jen o něco hlouběji a přijdete k svým otcům katolickým!“

31. Proč jsem katolíkem.

Námitka: Proč jste katolíkem? Není-liž pravda, protože jste se v katolické církvi narodil.

Odpověď: Jen to samo by nestačilo. Jsem katolíkem z milosti Boží a zůstanu jím z vlastního přesvědčení.

Mé přesvědčení se zakládá na této skutečnosti: Katolická církev Kristem založená jest uvnitř i zevně tak velkolepá a ve svém stálém vítězství nade všemi pozemskými a pekelnými nepřátelskými mocnostmi tak vznešená a jediná, že se jasně a zřetelně jeví jako dílo Boží. Dobře řekl Gamaliel: „Je-li toto dílo od lidí, rozpadne se, je-li však od Boha, nezničíte ho.“

Jako tvorstvo má pečeť svého Stvořitele, tak má katolická církev pro myslícího člověka pečeť božského Zakladatele. Žádná z náboženských společností není vydána tak prudkým ustavičným útokům a pronásledováním, jako církev katolická. Proti Římu a proti katolíkům

zuří největší a nejdelší boj v dějinách církevních a světových vůbec.

Tak tomu musí býti. Pravá církev Kristova musí se podobati svému božskému Snoubenci a zakoušeti na sobě pravdivost jeho slov: „Jestliže mne pronásledovali, budou i vás pronásledovati.“ Musí nésti kříž a korunu a zkrvácená kráčeti krvavou cestou svého Snoubence. Právě všecky ty útoky, při nichž ji nevěrci špiní neodůvodněnou nenávistí, která jest hned potměšilá, hned zuřivá až nepříčetně, nejlépe mi dokazují, že církev římsko-katolická jest pravá, jedině pravá církev Kristova, a že tedy, musím býti a zůstati katolíkem.

32. Církev samospasitelná.

1. Námitka: Podle zásady: mimo katolickou církev není spásy byl by zavržen velký počet lidí, kteří nejsou v katolické církvi, na př. protestanti, čeští bratří a j., i když snad věří v Krista.

Odpověď: 1. Tak tomu jistě není! Všichni lidé, kteří umírají v milosti posvěcující, budou spaseni. Kristus ustanovil dva prostředky, aby nás ze stavu těžkého hříchů pozvedl do stavu posvěcující milosti, a to: křest pro ty, kteří ještě nejsou pokřtěni, a svátost pokání pro pokřtěné. Oba tyto prostředky může v nutnosti nahraditi dokonalá láska k Bohu, která vycházejíc z víry miluje Boha nade všecko a chce plniti jeho svatou vůli.

2. Námitka: Není tedy k spasení nevyhnutelně potřebí, aby člověk náležel k církvi katolické?

Odpověď: Je to naprosto nutné. Ale rozeznáváme dvojí příslušnost k církvi: vnější a vnitřní.

Zevně náleží k církvi člověk, který jest pokřtěn a žije ve spojení s církví. Tuto vnější příslušnost k církvi Kristus Pán uložil přísně všem lidem: „Nenarodí-li se kdo znova, nemůže viděti království Božího.“ (Jan 3, 5.) Kdo nevstoupí křtem svatým do pozemské říše Boží, t. j. do církve, nemůže přijíti do nadzemské říše Boží, do nebe. Nezaviněná nevědomost však jest tu omluvou.

Vnitřně, t. j. k „duši“ církve náleží člověk, který jest v stavu posvěcující milosti. Takový člověk vždycky touží výslovně nebo tajně náležeti k církvi, i když ve skutečnosti k ní nenáleží. Kdo jest v milosti posvěcující, má nadpřirozenou lásku k Bohu. Nadpřirozená láska k Bohu však nemůže býti bez vůle, plniti všechna důležitá přikázání Boží, tedy i to přikázání, aby člověk zevně náležel k církvi katolické. Když tedy takový člověk jasně pozná přikázání Boží, splní je, setrvá-li jinak při dobré vůli, a také zevně vstoupí do církve. Dokud toho přikázání nepoznává, jest touha úplně náležeti k církvi obsažena ve všeobecném přání plniti vůli Boží.

A tak zůstane pravdivým: Nikdo nebude spasen, kdo nenáleží k pravé církvi Kristově, t. j. ke katolické církvi, když ne i zevně, aspoň touhou.

I lidé, kteří mají předsudky proti církvi katolické a pohrdají vším tím, co si v církvi katolické představují, mohou míti tu touhu, mohou při tom pravou katolickou církev hledati a milovati. A skutečně to činí, když hledají a milují pravou církev Kristovu.

3. Kdo však svou vlastní velkou vinou jest mimo pravou církev, kterou Kristus založil, které jediné dal prostředky spásy a na kterou odkázal všecky lidi, ten se dopouští velkého hříchu proti Bohu, a nepolepší-li se, bude zavržen. „Kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Marek 16, 16.)

Kdo poznané pravdě vědomě odpírá, jistě nekráčí do nebe. Zdali a pokud jest člověk vinen, o tom soudí a rozsoudí Bůh sám.

Imprimatur. Nr. 6.851. Olomucii, die 6. Maii 1929. Josephus Vyvlečka, m. p., Praeses a. e. Consistorii.
„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozská 8.

Dr. Bedřich Vašek:

Občanské sňatky. Rozluky manželské.

„Sňatek občanský, nebo církevní — to že není jedno?“

Tak odpovídá dvacítileté děvče, když na přání snoubencovo svolilo, že budou míti sňatek „na úřadě“. A když rodiče se snaží dále jí věc rozmluviti, brání se: „Cožpak na tom tolik záleží, že nás sezdá pan hejtman, a ne kněz u oltáře? Cožpak by připouštěl zákon občanský sňatek, kdyby to bylo něco zlého? Nová doba, nové zvyky. Když vy jste měli svatbu, maminko, tehdy bylo zvykem míti zdavky v kostele. Dnes je modernější sňatek na úřadě. Ostatně můj ženich je z nového světa, on s kostelem již po léta nic nechce míti a prohlásil s nejvyšším důrazem, že si mě vezme jen a jen s podmínkou, že budeme sezdáni občansky. Chcete mi, maminko, kaziti štěstí? A víte co, maminko, nebude to zajímavější, když nebudu míti zdavky v kostele, to má i každá děvečka z vesnice, nýbrž když nás zavezou slavnostně na úřad?“

Kolik děvčat již tak mluvilo a mluví: úřednic, učitelek, děvčat z „lepších“ rodin venkovských i městských! Ale i továrních dělnic! A kolik mužů, mladých i starých, bohatých i chudých, studovaných i nestudovaných uzavřelo sňatek občanský!

Je občanský sňatek u nás velice rozšířen?

To je v různých krajích a osadách různé. Jsou celé osady, v nichž není ani jediného „občanského“ manželství; nanejvýš nějaký výjimečný případ, zvláště u takových zřízenců, úředníků, učitelů, kteří nejsou v obci rodilí, nýbrž jsou tam ustanoveni služebně.

Jinak je v městech a v průmyslových krajích, kde obyvatelstvo je stěhovavé a kde víra je silně otřesena. Tam občanský sňatek již není zvláštností. Tam z nejrozmanitějších příčin počet zdavek na úřadě je velmi povážlivý. A kde je usilovně agitováno tiskem, schůzemi i v soukromých rozhovorech, tam roste počet hrozivě.

V Praze jsou poměry již tak žalostné, že podle zpráv tamního městského statistického úřadu již převážná většina sňatků příslušných do Prahy (to jest nevěsty mají bydliště v Praze) se uzavírá na radnici:

	sňatků církevních	sňatků občanských, t. j. %
v r. 1925	3881	4556 54.—
v r. 1926	3645	4488 55.20
v r. 1927	3694	4273 53.60

Proč se proti sňatku bez Boha vzpouzí a bouří citlivé křesťanské svědomí?

Jsou tři chvíle v životě lidském, kdy tajemství života s veškerou svou tíží, až dusící, doléhá na lidi:

první při narození člověka, kdy bolesti rodičky jsou důkazem, jak drahocenný jest jistě život, jenž takovými obětmi je placen, kdy otec v hlubokém zadumání patří na nemluvně: „Ó dítě, co dá budoucí život tobě? Co ty dáš životu? Dítě, co tě čeká?“...

druhá při sňatku, kdy člověk nastupuje úplně nové cesty, než jakými dosud šel, kdy snoubenci přestávají žíti každý jen sobě samému, nýbrž kde s celou svou bytostí se darují své nově zakládané rodině, a kdy budoucnost, plná záhad a dálek, stojí před nimi zahalena neproniknutelnou rouškou;

třetí při smrti, kdy Vševědoucí provede účtování nad celým životem, i nad činy nejskrytějšími, kdy stojíme u mrtvého těla, ale myslíme na duši, která již vešla do tajemného života, jenž již bude jejím údělem věčně a v němž jsou takové rozdíly, že při vzpomínce na ně naše celá bytost se hrůzou chvěje...

Při těchto třech příležitostech, až hrozných svou drtivou vážností, každé nezkažené srdce mane spíná ruce k tiché modlitbě... a nutí na kolena,... aby vyprošovalo požehnání Boží... Zde před tou záhadnou budoucností a

před úkoly a nebezpečími, jež čekají... snad již v dnech nedalekých, snad až v šedých dálkách... člověk cítí svou nedostatečnost... A proto spíná ruce, volá o požehnání Boží...

Jen duše svrchovaně lehkomyslné si při těchto příležitostech nepřipouštějí vážnějších myšlenek!

A čím křesťanštější je duše, tím pokorněji a důvěřivěji se u těch velikých mezníků života tulí k Bohu a tím úpěnlivěji volá k němu o pomoc!

„Sešli jim, Pane, pomoc ze svatyně, a ze Sionu ochraňuj jich."

Tak se modlí kněz nad snoubenci při zdavkách. A jest proč toužebně volati o pomoc Boží pro novomanžely!

Ano, viděl jsem manželství, jejichž život po dlouhá léta tiše a šťastně plynul, bez katastrof, a jako když potůček s čistou vodou se tiše vine uprostřed zelených luk.

Ale poznal jsem i manželství, kde brzo nebo za několik let po sňatku těžce ochuravěla matka a po léta ležela na lůžku bolesti a mnoho trpěla ona, mnoho trpěl muž a trpěla celá rodina i živnost! A viděl jsem manželství, kde manželka za krátkou dobu po svatbě poznala drsnou, surovou povahu mužovu a její život byl řetěz ze samých článků bolestných utrpení! Ach jaké to měla noci, když muž zase byl v hospodě, a již bylo po

půlnoci, a ona nemohla usnouti, protože se jí draly do hlavy obrazy, v jakém stavu muž přijde, jaký to zase bude křik a kolik ran, až se vrátí opilý!

A viděl jsem manželství, kde po dlouhá léta manželé kypěli zdravím a sebevědomím, a čeho se dotkli, to se dařilo, a majetek a vážnost rodiny rostly... rostly, až všichni jiní záviděli! Ale děti dorostly, a jedno žilo hůř než druhé, a spustily se mravně a ztroskotaly hospodářsky... a nevěsty a vnuci přišli starým rodičům na krk, a život těch někdy tak šťastných manželů na stará léta byl jediným nepřetržitým hořem a pláčem! Toho se dočkali na svých odrostlých dětech! Tak si oni své stáří nepředstavovali!

Ne, při uzavírání manželství nemá nikdo práva pyšnou rukou odmítati pomoc Boží! Požehnání Božího budou potřebovati manželé, aby dovedli snášeti vespolek své slabosti po všecka léta svého nerozlučného soužití. Požehnání Božího budou potřebovati, aby neklesli pod tíží stavovských svých povinností. Nekonečného požehnání Božího budou potřebovati, aby dovedli pro život pozemský i pro věčnost vychovati dobře své děti. A to je úloha tak těžká, že se při ní svatou bázní chvěje i člověk jinak otrlý. Požehnání Božího bude třeba, až různá neštěstí se povalí na rodinu a na živnost, a když jedno neštěstí, které se do rodiny a do hospodářství vplížilo, bude otvírati do rodiny dokořán dveře ještě novému neštěstí,

snad dvojímu, trojímu! Požehnání Božího bude zapotřebí zvláště proto, že život v rodině má význam nejen pro tento svět, nýbrž že všecko jednání v rodině vrhá své jasné světlo anebo své černé stíny až do věčnosti! Věčnost svou vlastní a věčnost svých dětí mají manželé v rukou: chápete tu úžasnost, nadlidskost jejich úlohy? jejich odpovědnosti? A na tu úlohu že by stačily jen jejich síly?

Ne, duše nerozvážná nebude pyšnou rukou v svaté chvíli sňatku odmítati pomoc Boží. Nýbrž z hloubi srdce a s rozechvělou duší a s rukama křečovitě sepjatýma bude v tomto okamžiku volati k nebi s knězem:

Spaseny učiň služebníky své,
Bože můj, doufající v Tebe!
Sešli jim, Pane, pomoc se svatyně
a se Sionu ochraňuj jich!
Budiž jim, Pane, věží pevnou
proti nepříteli!
Pane, vyslyš modlitbu mou!
A volání mé k Tobě přijď!

A začínati manželství bez požehnání Božího?

To je zrovna tak, jako když by se pouštěli letci na daleký let přes nedozírné pouště a ledové kraje na chatrném a nevyzkoušeném letadle a z lehkomyslnosti by nevzali s sebou větších

422

zásob, ani potravin, ani pohonných látek ani nástrojů, ani reservních strojových součástek...

To je zrovna tak, jako by námořníci vyjížděli na širošírý bouřlivý oceán na vratké a ledabyle vystavěné lodi, bez zásob potravin, bez zásob uhlí, bez záchranných lodic...

Vyjížděti na oceán manželských povinností bez Božího požehnání!

Hned první manželství bylo uzavřeno před Bohem a s požehnáním Božím!

Popatř hned na prvé stránky Písma sv. Tam čteš: „Hospodin Bůh řekl: Není dobře člověku býti samotným. Učiňme mu pomocnici podobnou jemu. — Seslal tedy Hospodin Bůh na Adama tvrdý spánek; když usnul, vyňal mu jedno žebro a místo jeho vyplnil masem. Z žebra pak, které vyňal z Adama, Hospodin Bůh učinil ženu a přivedl k Adamovi. Tu řekl Adam: To jest konečně kost z mých kostí, a tělo z mého těla... Proto opustí člověk otce svého i matku a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním. Požehnal jim též Bůh." (I. kniha Mojžíšova 1, 28 a 2, 18, 21—24.)

Bůh vševidoucím svým zrakem a vševědoucím svým duchem vidí v těchto prvých snoubencích již osudy všech jejich potomků; potomků všech dob, všech zemí, všech stavů. Vidí všecko štěstí a všecko požehnání, ale též všecko hoře, v němž tito potomci budou žíti. Čte celou

tuto budoucnost takřka na čele snoubenců. A proto je vyzbrojuje pro tyto nadlidské úkoly zabezpečením své pomoci: Požehnal jim Bůh.

Každé manželství má na sobě kus velikosti a odpovědnosti manželství našich prarodičů:

Ubohá duše, která odstrkuje při svém sňatku hrubě pravici Boží, jež chce žehnati!

I pohané cítili posvátnost manželství.

Dobře praví veliký papež Lev XIII.:

„Dovoláváme se svědectví památek starověkých, zvyků a zákonů oněch národů, kteří dosáhli nejvyššího stupně vzdělanosti a vynikali výbornější znalostí práva a spravedlnosti.... Když myslili na manželství, posuzovali je vždy jako věc s náboženstvím a svatostí související. Proto bývaly u nich sňatky manželské konány posvátnými obřady, z moci velekněží, za účasti kněží. Tak mocně působila na ducha lidského, jenž učení nebeského neznal, přirozenost věci, památka na původ manželství a vědomí jeho významu pro pokolení lidské!"

Jaká to hanba pro křesťany: pohané cítí, že manželství je něčím svatým, a křesťan snižuje, degraduje tuto velikou svatou věc na pouhou záležitost světskou!

Bůh však i přikázal, jakožto náš všemohoucí Pán!

Bůh je nejenom nejlepším naším rádcem, který — znaje nejlépe potřeby přítomnosti i budoucnosti — nutká snoubence k oltáři, aby se tam zásobili nadpřirozenými silami pro budoucí dny a roky. Jest nejenom milosrdným a dobrotivým Bohem, který vábí k sobě, ke zdroji milosti a požehnání.

Bůh jest i Pánem naším, jemuž my naprosto jsme poddáni, jehož rozkaz je pro nás naprosto závazný, před jehož vůlí my v pokoře musíme se skloniti. Tento Bůh spojuje snoubence: „CO BŮH SPOJIL, člověk nerozlučuj." (Matouš 19, 6.) Tento Bůh má právo určiti, kdy manželství bude opravdu manželstvím. On jako Pán života a smrti a jako Pán všeho světa povýšil manželství na svátost. On učinil manželství obrazem svého tajemného spojení s církví. Jeho apoštol píše: „Tajemství toto (t. j. manželství) je veliké; ale já pravím vám: v Kristu a v církvi." (K Efeským 5, 32.) A není možné mezi křesťany manželství, které by nebylo současně svátostí. Buď je toto manželství mezi křesťany svátostí — nebo vůbec není manželstvím.

Ale o svátostech rozhodovati nemohou lidé. Činiti ustanovení a rozhodovati o věcech tak svatých, jako je křest, jako je Svátost oltářní,

pokání, poslední pomazání..., jako je kterákoli jiná svátost, to smí jen Kristus, a z Jeho zmocnění také církev. Proto o platnosti manželství u křesťanů rozhoduje Kristus a Jeho církev.

Církev si to právo neuchvátila. Kristus jí je dal, když jí dal právo udíleti svátosti a rozhodovati o nich, když k ní řekl: „Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás." (Jan 20, 21.) „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mě poslal." (Lukáš 10, 16.)

A tato církev z moci svého poslání nařídila, že tehdy přijímají katolíci svátost stavu manželského, když ji přijímají před příslušným katolickým knězem.

Smí tedy věřící katolík uzavříti manželství jen občanské?

A kdyby přece jel se dát sezdati na úřad a ne do kosstela, doprovází jej, jak vyjíždí v kočáře nebo v automobilu ke zdavkám, hlas Páně: „JÁ JSEM TVŮJ PÁN, NA NĚMŽ ZCELA ZÁVISÍŠ. Já jsem ti nařídil, že církve musíš poslouchati. Ty jí ve věci tak důležité pohrdáš. Když církví pohrdáš, MNOU POHRDÁŠ."

Opravdu: světský sňatek katolíků u nás je pohrdání Kristem.

Dovedeš si představiti ty propasti obsahu slova: POHRDATI KRISTEM?

Teprve když víra v lidských srdcích chladla... a vystydla...

Po dlouhá staletí křesťanská byla svědomitě zachovávána tato vůle Ježíše Krista...

Ale minuly doby vroucí víry, a v srdcích lidských začala láska k Bohu a bázeň Boží chladnouti. Slovo Boží přestalo býti nedotknutelným příkazem. Sebevědomí člověka postavilo se proti Bohu, člověk začal proti Bohu vzpurně zdvíhati hlavu: „Nebudu tě poslouchati! Budu dělati jak já uznám za dobré!" Státy začaly pod záminkou svých výsostných práv, své suverenity — na sebe strhovati i práva, jež Bůh dal církvi.

Přišel Martin Luther se svou zhoubnou naukou: „Protože sňatek a manželství jsou světskou záležitostí, nemáme my duchovní a sluhové církve při něm co dělati." „Jak se mají u nás pořádati manželské záležitosti nebo rozluky, řekl jsem, že se to má přikázati právníkům a že to záleží pod světskou pravomoc, protože manželství je NAČISTO VŠEDNÍ, ZEVNĚJŠÍ ZÁLEŽITOSTÍ." Přišel francouzský galikanism se svou souchotinářskou churavou věrou a zaviklal posvátností manželství ve Francii. Přišel 6. leden 1783, kdy Josef II. vydal pro rakouské země svůj patent o manželství, v němž se manželství prohlašuje za pouhou smlouvu občanskou, jež nabývá platnosti jen zaměpanskými zákony. Přišel 20. září 1792, kdy francouzská revoluce vydala zákon, že teď

bude platiti již jen manželství, uzavřené před úřady světskými.

Přišlo století devatenácté se svým úpadkem náboženství, a kolik států vyrvalo z rukou církve výlučné její právo rozhodovati o platnosti manželství katolíků, a nepřátelé církve zpívali při tom státu povzbuzující písně: „Pojem svrchovanosti státní vyžaduje, aby si stát zákony dával sám bez ohledu na kterákoli ustanovení moci cizí; a takovou mocí jsou i církve, zejména však římskokatolická... Stát, který tak nečiní, stojí pod kuratelou.“ Svobodné zednářství, volná myšlenka, a všichni nepřátelé církve se horlivě přičiňovali, aby jí byl co nejvíce vyrván vliv na manželství a aby co nejusilovněji byl zaváděn pouhý občanský sňatek. Věděli dobře: „Odkřesťanštíme-li sňatek, odkřesťanštíme i rodinu. Odkřesťanštíme-li rodinu, bude nám hračkou odkřesťanštiti i stát. A to je naším cílem, za nímž spějeme s nejžhavější nedočkavostí: odkřesťanštiti všecko! Vyhnati Krista z duší, z rodin, ze škol, ze státu, z vědy, z umění, odevšad! A občanské sňatky jsou pro nás jedním z nejvhodnějších klíčů k tomu!“

A tak vidíme:

Občanské sňatky se začínají ojediněle vkrádati tam, kde začíná chladnouti víra.

Občanské sňatky katolíků jsou častým zjevem tam, kde již vystydla víra.

Občanské sňatky katolíků jsou samozřejmostí tam, kde zavládl odpor k víře, ano touha ubíjeti víru!

OBČANSKÝ SŇATEK KATOLÍKŮ JE DÍTĚTEM NEVĚRY.

ALE MÁ BÝTI PODLE ÚMYSLŮ TEMNÝCH MOCÍ, JEŽ STOJÍ V POZADÍ, I OTCEM NEVĚRY! Kolik duší odlákal od Boha a stále dál od Boha tlačil občanský sňatek!

Ó, kdyby dobromyslní katolíci, kteří k občanskému sňatku na konec svolují, považili!

Když však konečně umlkly v nitru lidské ohledy a je tam zase již slyšeti hlas Boží...

Osoby katolické, které vstoupily v občanské manželství, často snad po léta se cítí spokojenými. Ale pak přece začne pracovati svědomí. Jindy se dostaví nepokoj svědomí a bouře ve svědomí velmi brzo po svatbě.

A často mučívají duši příšerné výčitky: „Já jsem se zprotivila vůli Boží! Já bídný tvor, jenž dýchá z milosti Boží, jsem se tak okázale před světem vzepřela příkazům Božím a příkazům Jeho církve! Já jsem mu svým jednáním vyčetla, že je mi k smíchu jeho článek o svátosti manželství, a tím mu vlastně vyčetla, že je mi k smíchu jeho víra, vůbec, že jsou mi lidé větší autoritou než on, že jejich názorům a jejich přáním se raději podvolím než vůli jeho!

U svaté zpovědi jsem nebyla léta, a marně bych šla prositi o rozhřešení. Není na světě zpovědníka, který by mě mohl rozhřešiti! Jen tehdy by mě mohl rozhřešiti, kdybych slíbila, že buď dosavadní soužití přeruším, nebo že vše vynaložím, abych muže přiměla, by naše občanské manželství bylo zplatněno i církevně. Ale muž nechce o tom ani slyšeti. Jestli prý chci jíti pryč, ať jen jdu... Ale kam jíti s těmi dětmi z tohoto manželství?

A tak jsem již léta v těžkých hříších bez svaté zpovědi. Po léta již žádný kněz mi nesměl podati Těla Páně ve sv. přijímání. Jak závistivě se dívám k oltáři, když jiní tam posvěcují své duše Tělem Páně a sílí se jím pro své těžké úkoly životní! Já k sv. přijímání přikleknouti nemohu! Už léta ne.

A kdybych zemřela, nesměla bych býti po katolicku pochována! Já, z rodiny, jíž po celá pokolení byla víra katolická a láska k Bohu nejdražším statkem, já bych nesměla býti po katolicku ani pochována!"

Má pravdu ta ubohá osoba!

Katolík, který žije v občanském manželství, žije podle katolické mravovědy veřejně v smrtelném hříchu, a dokud tak žije, nemá práva na rozhřešení, na svaté přijímání, na církevní pohřeb!

430

Kdo si dovede představiti teprve muka křesťanského svědomí, když taková osoba vstoupila v manželství s mužem rozvedeným, jehož pravoplatná manželka ještě žije, takže je nemožno, aby toto nové manželství bylo zplatněno, a je zde pro křesťanské svědomí jen jediné východisko: rozejíti se! I tehdy, když jsou z tohoto nového manželství již dítky, nezbývá pro katoličku než jediná cesta: rozchod!

A což teprve, když již počíná dětem čísti v očích, že začínají tušiti, že tatínek a maminka žijí v poměru, pro nějž má církev Boží od dob Pia IX. to smutné jméno, jehož se zde neodvážím napsati...

Kdyby ti lidé, kteří vstupují v občanský sňatek, to všecko považili...

Hráli si s Bohem... Ale chtíti si hráti frivolně s Bohem, to se vždy krvavě vymstí na člověku samém.

Další častá kletba občanského sňatku.

Trestem za občanský sňatek jsou nejen takové výčitky svědomí, často se dostaví i jiné zhoubné následky.

Občanským sňatkem je vyloučen z domácnosti Bůh. Ale „nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kdo stavějí jej." (Žalm 126, 1.) Pracují manželé a přičiňují se; ale co chtějí

dělati bez Božího požehnání? Odkudpak mají bráti sílu, aby navzájem snášeli své křehkosti, aby překonali potíže, jež se na ně povalí? Jak by mohli plniti jeden z nejdůležitějších úkolů manželství, (a tento úkol je jedno z nejpevnějších, nejmocnějších, nejposvátnějších pout mezi manžely!), totiž napomáhati slovem i příkladem k věčné spáse spolumanžela? Jak by mohli plniti dokonale nejdůležitější úlohu manželskou, totiž vychovávati — zase slovem i příkladem — své děti pro čas i pro věčnost?

A jak bývá občanské manželství často vratké, jak snadno v něm dochází k rozvodům a k rozlukám! Není divu! Takové manželství je dílo jen lidské, a co člověk spojil, to se nechá rozloučiti lidmi!

Tak pykají pod následky občanského manželství všichni: manželky, manželé, děti. Ale ovšem největší díl z těch účtů platí ženy... a děti! Muži (aspoň zatím zde na světě) tolik ne.

Ale účty platí i stát. Neboť kde jsou rozvráceny rodiny, kde je zeslaben život v nich, tam je zeslaben a ohrožen i stát. Jen tehdy je zdravý les, jsou-li zdravé jeho stromy jednotlivé. Když stromy churavějí, churaví i les... když stromy budou ztrouchnivělé a budou se snadno lámati, až zadují bouře, pak bude tím současně hynouti i les!

Pevné rodiny, pevný stát. Vratké rodiny, vratký stát!

Občanský sňatek zeslabuje pevnost rodin. Nemůže býti tedy požehnáním státu.

A že má býti zaváděním občanského sňatku na úkor sňatku církevního posílena moc státní? To bylo vždy známkou osudné krátkozrakosti státníků, když si myslili, že pomohou státu, když zeslabí náboženství!

Výkřik soucitu.

„Ó, jak je mi vás líto, vás, kteří nechcete míti Boha ve své manželské lásce! Předpovídám vám dny smutné....

Odpykáte si svůj zločin, že jste se chtěli obejíti bez Boha!“

Tak volal do Francie slavný biskup Bougaud.

Mohl by tak zavolati i do nejedné rodiny v Československu!

Co jim poradíme?

Předně ty, kdo chtějí míti sňatek občanský, budeme prositi co nejsnažněji, aby od toho upustili. — Tisíckrát snáze je neučiniti toho kroku, než pak z následků občanského sňatku se vymaniti. A rodiče pod smrtelným hříchem jsou zavázáni, aby svému dítěti nepo-

volili občanský sňatek, i kdyby syn nebo dcera ztratili tak „příležitost" sebe příznivější: „Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši škodu trpěl?", řekl ten, jenž viděl dále než kterýkoliv člověk a jenž miloval každého člověka nekonečně.

Ti, kdo do občanského manželství již vstoupili, musí žádati na farním úřadě, aby jejich manželství bylo i církevně zplatněno. Toto zplatnění je možné, a farní úřady ochotně vyjdou vstříc.

A když by zplatnění nebylo možno dosíci, (na př. protože manželka rozloučená z prvého manželství dosud žije), pak nezbývá než rozchod.

Že tento rozchod bude bolestný? Že bude pln těžkých křížů? Je to pokání za těžkou vinu... a zde platí modlitba sv. Augustina: „Pane, zde pal, zde řež. Ale ušetř na věčnosti!"

Rozluka manželská.

Rozluka dobrodiním?

Uvádím aspoň tři muže, jejichž stanovisko je proto tak důležité, že jsou to universitní profesoři a mají v rukou výchovu inteligence, jež povede náš národ. Tak profesor pražské university dr. Krejčí, nyní ve výslužbě, učí: „Nezdařené pokusy napraviti je v zájmu mravnosti vůbec i v zájmu společnosti, a tu musí býti možnost zrušením svazku manželského, který místo požehnání je zdrojem útrap a nemravnosti, uvolniti pouto společenské, aby člověk mohl se pokusiti o splnění svého úkolu jinou cestou a dojíti blaha." Jiný pražský universitní profesor, dr. Svoboda: Zákon o rozluce chce umožniti, „aby oběma nešťastným trosečníkům byla dána možnost opustiti bouří rozchvácený, tonoucí vrak a přistati na nové, pevné zemi — k novému životu". Profesor brněnské university dr. Vacek, před nedávnem zemřelý: Rozluka je „pokus, jenž směřuje k založení rodiny nové, po případě též zaručí, že i dítky zrozené z manželství ztroskotaného najdou v této rodině bezpečný útulek".

Když již vážní mužové vědy tak mluví o rozluce, s jakými nadějemi hledí k ní teprve ti, kdo žijí v nešťastných manželstvích? Jak ji vítají ti, kdo při své lásce k osobní svobodě nemají rádi pout, kdo chtějí býti stále volní jako ptáci a jimž je hlavně pouto nerozlučitelného

manželství tak nepříjemné! Jak vesele se teprve na rozluku smějí, kdo by chtěli udělati nějaký dobrodružný pokus s manželstvím a žertují: „No, když to nepůjde, když se k sobě nebudeme hoditi, rozejdeme se! Ale pokus udělati můžeme!“ Jak cynicky si pochvalují rozluku bídné duše smyslné, že rozluky umožňují jinačí volnost než pevný řád manželský.

A proto bývá rozluka manželská plnými ústy velebena jako veliká vymoženost dvacátého století.

Počet a rozvrstvení manželských rozluk v Československu.

V Československu bylo provedeno rozluk manželských:

r. 1919	2154	r. 1924	5198	r. 1929	5379
r. 1920	4055	r. 1925	5136	r. 1930	5697
r. 1921	5477	r. 1926	5033	r. 1931	5945
r. 1922	6187	r. 1927	5228	r. 1932	5902
r. 1923	5342	r. 1928	5416		

Celkem bylo v Československé republice od jejího začátku až do r. 1932 rozloučeno 72.165 manželství.

Toto číslo se rozděluje velmi nestejnoměrně na jednotlivé země. Tak z 5902 rozluk r. 1932 v Československu připadalo na Čechy 3.700, na Moravu a Slezsko 1471, na Slovensko 620, na Podkarpatskou Rus 111. Ještě

více vynikne tato nestejnoměrnost takto: v r. 1932 připadalo na 100.000 obyvatel rozluk: v celém státě 39.7, v Čechách 51.7, na Moravě a Slezsku 41.0, na Slovensku 18.3, na Podkarp. Rusi 14.8.

Poměrná síla rozluky neslábne, nýbrž spíše stoupá. Tak v ČSR připadalo na 100.000 obyvatel v r. 1926 rozluk 35.2, v r. 1927 36.3, v r. 1928 37.4, v r. 1929 36.8, v r. 1930 38.8, v r. 1931 40.2, v r. 1932 39.7.

Zarážející je dále počet rozluk v rodinách dělnických. V r. 1919 byl počet dělnických manželství, která použila „dobrodiní" rozluky, asi třetina. V r. 1928 však tvoří rozluky v rodinách děnických již téměř tři pětiny všech rozluk v ČSR!

Nejpřišerněji řádí rozluka v rodinách bezdětných a v rodinách s jedináčkem. Ze 5.902 manželství rozloučených v Československu 1932 bylo bezdětných 2.982, t. j. 50.5 procenta, s jedním dítkem 1.879, t. j. 31.7 proc. To jest přes polovici všech rozluk jsou manželství bezdětná, a skoro třetina manželství s jedináčkem; jinými slovy: manželství bezdětná a s jedináčkem mají přes čtyři pětiny (82.2 proc.) všech rozluk v Československu! Je to přirozené. Děti jsou Božím poutem rodiny. Kde se brání proti dítěti hříchem, (někdy bývá jedináček a bezdětnost bez viny rodičů), ta manželství se rozpadnou nejdříve!

Jiný smutný zjev: Ještě neměli po svatbě ani rok, a již rozluka! Tak v r. 1932 bylo rozloučeno v ČSR 109 manželství, která netrvala ještě ani rok, 371 manželství, jež netrvala ani 2 léta, 777 do 3 let. Musí se však považiti, že vedle těchto rozluk byly v r. 1932 provedeny ještě 254 rozvody manželství trvajících nanejvýše rok, 652 rozvodů manželství do 2 let, 1088 rozvodů manželství trvajících méně než 3 léta!

Ale křesťanství trvá nepohnutě na zásadě: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!"

Proč křesťanství i nyní s takovou neochvějnou pevností trvá na nerozlučitelnosti manželství jednou platně uzavřeného?

Předně proto, že, když Bůh lidi spojil, žádný člověk nemá práva drzou rukou na toto dílo Jeho sahati. Bůh je všemohoucí, nezměrný, nedotknutelný Bůh a člověk je jen slabý tvor. A tento Bůh velí: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj." Smí se pak člověk vzpírati? — Ale také marná je všeliká snaha toto dílo Boží zmařiti. Mohu se postaviti před Radhošť a mohu až do ochraptění naň křičeti: „Radhošti, ty již neexistuješ, já ti to pravím, Já." — Radhošť bude státi dál; a může třeba sto soudů a ve stu instancích pronésti rozsudek, že nějaké manželství, před Bohem platně uzavřené, již přestává existovati, — co Bůh spojil, toho žádný člověk,

žádný zákonodárce, žádný zákon a žádný soud nerozloučí!

Kde Bůh promluvil, tam církev a žádný dobrý katolík uhnouti nesmí ani o píď! A v otázce nerozlučitelnosti manželství Bůh promluvil!

A Církev nemůže zde ustoupiti dále vzhledem k hlavnímu účelu manželství, jímž jest: zabezpečiti tělesné i duševní, časné i věčné blaho dítka: Pozvolný tělesný i duševní, a ovšem i náboženský vývoj dítěte nevyhnutelně vyžaduje, aby vzrůstalo v zátiší spořádaného a klidného života, aby v tomto zdravém, neotřeseném ovzduší vyrůstalo po několik let. Jdi a rozsévej jemné semínko mákové, když na roli zuří vzteklé větry: tvá práce je marná, větry ti seménko odnesou daleko. Podobně výchova člověka je dílo tak jemné, že vyžaduje též svatého klidu rodinného, a vyžaduje ho po několik let!

Je potřebí nerozlučitelnosti manželství k druhému úkolu manželství, aby manželé si byli v životě navzájem oporou a láskou: jak mohou srůsti jejich duše, jakou mohou míti k sobě naprostou důvěru, když se nad nimi vznáší stále meč možné rozluky? Když je mučí obava: Což, když mi zítra neb pozítří bude vnucen rozvod? Pak bude si každý potají dělati zajištění, aby pro případ, že by došlo k rozluce, nepřišel do rozpaků...

Možnost rozluky jako přízrak, jako zlý stín leží stále na rodině a znemožňuje pravou křesťanskou lásku, ubíjí ji. Dobře řekl kdysi pokrokový A. Comte, že pouhá možnost rozvodu je svůdcem k rozvodu: když je vůbec rozvod možný, tu povahy slabé při každé větší potíži vyrukují s trumfem: „Copak si myslíš, že já musím s tebou býti?" A mnohdy stačí, aby v manželství toto slovo padlo jednou.., aby lavina byla uvedena v pohyb.., a lavina pohřbí a rozdrtí rodinu...

V manželství, kdy se mají duše sobě věnovati v bezpodmínečné svaté křesťanské lásce, kdy má býti vytvořeno zdravé ovzduší pro tělesný i duševní a především i pro pravý náboženský život dítěte, tam se nesmí dostaviti podrážděná příšera: možnost rozluky.

Jedna z hlavních obětí rozluky: žena.

Rozlukou trpí i muž. Je-li to povaha bezcitná a smyslná, nutně se dostaví prázdnota nitra. Neboť člověk, který střídá manželství, ten svého srdce manželce nedává, on své srdce svým postupným manželkám jen půjčuje, a srdce, které je takovým životem vypálené a zpustošené, je již sobě samému strašným trestem. — Je-li to povaha jemnější, a vstoupí-li po rozluce do man-

želství jiného, cítí stále, že jeho celý nynější život v novém manželství je jedinou nepřetržitou vzpourou proti Bohu, a na každém kroku cítí v sobě to prokletí. A zvláště když rozloučená manželka ještě žije a v novém „manželství" jsou dítky a není možno zplatniti manželství před Bohem! Pak tato rozpoltěná duše nemůže býti šťastna u Boha... a rozluka je velkou dodavatelkou pro říši nevěry...

Ale ještě více trpí rozlukou žena. Možnost rozluky má za následek, že se žena často vyhýbá mateřství, a v kterém ženském srdci jsou tyto hříchy proti přírodě, proti svatému mateřství, tam nemůže býti pravého štěstí.

Ale řekněme, že k rozluce došlo. Žena je strana slabší, žena tedy doplácí. Muž si najde náhradu; žena? Co tak mnohá rozvedená žena vytrpěla bídy hmotné! Co vytrpěla muk duševních, když vidí, že u krbu, kde měla seděti ona, roztahuje se jiná! Že sama tře bídu, a muž a jeho „manželka" si tak přejí! V Čechách v r. 1925 a násl. vycházel časopis rozvedených žen „Bez domova". To byla galerie utrpení všeho druhu těchto rozvedených žen! To byly případy hrozné, do jaké bídy mnohdy mužové odkopli své rozvedené ženy!

Dejme tomu, že žena rozloučená se ve svém trudném postavení zase provdala. Když nyní ji stále mučí ty zmije výčitek svědomí: Ty žiješ

v hříchu! Před Bohem tvůj život není než nepřetržité cizoložství!

Ty nemůžeš k sv. zpovědi! Nemůžeš vůbec k svátostem! Ty nesmíš býti pochována katolicky!

A což když stárne?... Pak to často jde od stupně k stupni, níž a níž. Letos 15. dubna soudila porota v Praze tento případ: Byla rozloučená a měla 46 let. Vzal si ji sedlák. Zakrátko jí měl dosti. Týral a tloukl ji strašně. Stalo se, že ztrávila i noc na hnojišti, protože se bála jíti na noc domů k rozzuřenému muži. Jednou přišel sedlák zase pozdě v noci domů. Pak slyšel čeledín ze světnice strašný ženský křik. Ráno našli hospodyni mrtvou. Na zemi i na zdích plno krve. Sedlák se přiznal, že ji ubil.

Naivní, nezkušené dívky a ženy se smějí rozluce jako nevinné hračce. A chtěly by si s ní hráti. Měly by však právě ženy před ní utíkati jako před nejjedovatějším hadem!

Nejubožejší oběť rozluky: dítě.

Ze soudních spisů: Manželství rozloučeno pro nepříliš velikou vinu otcovu na žalobu matčinu. Hošík přiřčen soudem matce. Ale otec miloval dítě každým úderem svého srdce. Matka též. Po rozsudku v noci tajně odvedl otec chlapečka. Ráno soudní zřízenec s násilím odvedl dítě zpět k matce. Matka potají odcestuje s hošíkem. Po měsících se podaří otci zjistiti pobyt svého dítěte. Praktikami, na něž by mohli býti i detektivové hrdi, dostane hošíka k sobě a zaveze jej do

Lvova. Matka uvede v pohyb všecky příslušné státní orgány, aby dítě dostala zpět. Po měsících se o něm doví: Leží nemocno v jednom mnichovském sanatoriu a v nervových křečích blouzní stále jen: „Tati! Mami!“ — Soud mění rozsudek: Až se dítě uzdraví a bude moci ze sanatoria, nedostane ho ani tatínek, ani maminka, nýbrž — vychovávací ústav, cizí lidé!

Ubohý hošíku! Blouzníš: „Tati! — Mami!“

Toť jeden druh dětí trpících pod kletbou rozluky: děti zničené rozvedenými rodiči, bijícími se do krve o dítě.

Ale takových dětí není mnoho. Četnější je skupina opačná: kde děti jsou opuštěny rozvedenými rodiči, kde jsou pokládány za břemeno, za překážku k novému štěstí. Ať si dítě pustne! Ať si žije v nedostatku! Ať si z něho vyrůstá člověk nevyrovnaný, nespokojenec, revolucionář, děvče ulice! Já se budu starati o svou kůži. Ať se o dítě stará on, nebo jeho rodiče, anebo třeba nikdo. Ale já ne! Mně by překážel.“

V Polsku prohlásil 5. května 1927 poslanec Z. Kaczynski, že jako kurátor velikého sirotčince varšavského může potvrditi, že místo válečných sirotků jsou sirotčince čím dál více plněny dětmi, jež byly opuštěny rodiči, kteří se rozešli. — Nejeden československý „sirotčinec“ by mohl promluviti hodně podobně... Ubohé děti, které pustnou nebo zpustly... pro rozluky rodičů! Ubohé děti, které vyrůstaly v bídě, které zakrněly těles-

ně, duševně, mravně, stavovsky, občansky... pro rozluky rodičů!

A což, když dítě žije s rodiči, jejichž proces rozlukový se projednává, kdy je v rodině nepřetržité nepřátelství a výbuchy, kdy dítě snad bývá sváděno k donášečství pro tu neb onu stranu, kdy se mu o druhé straně v rozčilenosti řeknou i věci, kterých by nikdy věděti nemělo? Když si na něm rozdrážnění rodiče vylévají bezmocný vztek oba? Což když otec neb matka, jemuž je soudem přiřčeno, se znovu provdá, a dítě vyspěje časem rozumem natolik, že vycítí, že v této nové rodině je čímsi cizím, jakýmsi přívěskem, snad nepříjemným přívěskem? Což když začne na svou matku patřiti tím zamračeným pohledem, v němž lze čísti: „A proč jste pryč od MÉHO tatínka?" Což, když přijde chvíle, kdy otčím začne zřetelně čísti v očích tohoto dítěte pichlavou a stále pichlavější otázku: „Proč jste ukradl MOU maminku MÉMU tatínkovi?" Lidem, kteří chodí kolem mrtvoly, se nechce smáti, děti, které vyrůstaly v tragice rozluky a jejich následků, nenaučily se usmívati...

Teď považme: v Československu bylo r. 1932 postiženo rozlukou 1871 rodin s 1 dítětem, 705 se 2 dětmi, 227 se 3 atd., celkem 4519 dětí, z toho 32 dětí, jež nejsou ještě ani rok staré, 179 dětí do 2 let věku, 2445 dětí do 10 let, 3357 do 14 let! Až do

konce roku 1932 bylo v Československu postiženo rozlukou přes 55.000 dětí!

Bývá mi do pláče, když jdu za rakví, za kterou kráčejí sirotci. Otce již nemají. Teď jim nesou do hrobu i maminku. Nad těmi ubohými osiřelými robátky pláčí přítomní: Co z vás ubožátka, bude?"

Nejsou často stejně politování hodné ubohé dítky z rozvedených manželství? Není z nich část ještě politování hodnější než skuteční sirotci?

Nechtěli a nechtějí si dáti říci; proto lidstvo pyká a pykati bude...

Osmnáctileté děvče, v době nejvyšší nezaměstnanosti v Berlíně, bez místa, bez rodičů, bez přístřeší. Otec žid, matka katolička. Teď již rozvedeni. Otec v jiném velkoměstě, již zase ženat, teď s nějakou židovkou. O dceři nechce slyšeti. Matka též se provdala po druhé, ale i toto druhé manželství zase rozloučeno, a tento druhý rozloučený manžel žije nyní se služkou a věnuje se plně jí; kde by vzal čas a zájem starati se o svou nevlastní dceru? Na matku připadají dva muži! Na otce připadají dvě ženy! Ale na ubohé děvče, které v dobách hrozné nezaměstnanosti je životem štváno bídou a zimou po ulicích berlínských, nepřipadá ani jeden otec a ani jedna matka!

Až rozluka plně dozraje a pronikne, co udělá z lidí, z rodin, z lidstva!

S povýšenou a pohrdavou nevšímavostí šli zákonodárcové, když prozíravý Lev XIII. takřka prorockým hlasem je zapřisahal a před nimi rozvíral vyhlídku na nutné následky rozluky. Vždyť co by mohl pyšnému evropskému poslanci-zákonodárci poraditi papež? S povýšenou nevšímavostí kráčejí jednotlici, když papež je varuje, aby se nepouštěli do rozluky; vždyť přece profesoři a poslanci a řečníci a noviny a romány, jimž moderní člověk věří více než církvi, mu hlásají, že rozluka je dobrodiním!

Ale běda, když teprve kouř a dým a sebevraždy a výkřiky a pláč, vystupující ze spáleniště a trosek rozvrácených a rozloučených manželství a povah, hlásají nechápavým a krátkozrakým zákonodárcům a nechápavým, krátkozrakým jednotlivcům to, co mohli čísti v prorockých řádcích Lva XIII.

„Není dosti pevné uzdy, aby mohla možnost rozluky jednou poskytnutou udržeti v určitých, předem stanovených mezích. Svůdná je již moc příkladů, když se vidí, jak jiní se rozvádějí; ještě ďábelštější je moc chtíčů... Takto jsouc rozdmýchávána, vášeň rozvodů se každým dnem více rozlézá a vniká do širších vrstev jako strašný příval vod, jenž prolomiv hráze, široce se rozlévá."

Ne, my katolíci se nestydíme za to, že církev rozluky neuzává. Na-

opak, jsme na to hrdi. Jsme hrdi na to, že v době, kdy všecko — i zákony, i věda — kapituluje krátkozrace a slabošsky před lidskou nedokonalostí a snad i předlidskými vášněmi, a zasedá k žalostným kompromisům, že v době, kdy vše je v nejistotě, kdy všecko praská a všude je zmatek — že v těchto nejistotách církev neohrožene a klidně a jasně se svým stanoviskem jako zářivý, nepohnutý maják činí do výšin.

A toto stanovisko církve bude jednou záchranou lidstva!

Jak se chová katolík k rozluce?

1. Katolík musí co nejlépe uvážiti všecky okolnosti, než vstoupí v manželství, protože pro katolíka manželství přechodné, jen na nějaký čas, neexistuje!

2. Katolík nesmí si ani připustiti v duchu možnost rozluky, a musí takovou myšlenku ihned z mysli vypuzovati, aby se s ní nespřátelil. Nesmí pokládati rozluku za možnou, ani když světský zákon ji dovoluje, protože světský zákon nemůže učiniti pro křesťanské svědomí dovoleným to, co je zakázáno Bohem.

3. Když by bylo soužití manželů nesnesitelné, může jim církevní vrchnost z vážných

důvodů dovoliti, aby od sebe odděleně žili.

4. Když i v manželství jsou těžké zkoušky, je potřebí trpělivosti a trpělivosti a trpělivosti. Sedmibolestná Matka Boží byla útočištěm a záchranou již tolika duší trpících. Kolik již matek-trpitelek obětovalo se za rodinu! Ale říkaly si: „Láska je více než já. Zachrániti muže trpělivostí je více než já. Rodinný život je více než já. Cesta, jíž potřebuje muž, děti, lidstvo aby dospěli dokonalosti a spásy, nesmí býti zaměňována s mým osobním štěstím. Kdybych odešla, pomohla bych rodině? Prospěla bych dětem? Děti a jejich výchova jsou statky, jimž obětuji, bude-li třeba, i svůj život. A proto zůstanu, a budu se modliti a pracovati dále.“ Ano, ženo šlechetná: ZŮSTAŇ!

Imprimatur. Nr. 15.849. Olomucii, die 15. Octobris 1929. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch

Na pomoc velkému dílu!

Jak to vypadá na pražské periferii?

Frant. Krus T. J., Praha II. u sv. Ignáce.

I. část. Dílo nejvýše nutné.

1. Proč jde tato brožurka do světa?

První příčina: O velkoměstských periferiích (t. j. předměstích) vychází v našich dnech mnoho pojednání a knih, nejvíce asi o periferii p a ř í ž s k é. To je znamení, že tu jde o záležitost hodnou všeobecné pozornosti.

Druhá příčina: Skutečně také u nás roste zájem o p r a ž s k o u periferii a mnozí projevili přání, aby o ní bylo něco souvislého napsáno. Chci tedy vyhověti.

Třetí příčina: Pražská periferie vyžaduje nejen pozornosti, nýbrž i ú č i n n é p o m o c i.

Ano, vydatné pomoci! Proto znamená tento spisek něco nového ve sbírce „Životem". Dřívější její pojednání poučovala a povzbuzovala, já teď v o l á m o p o m o c pro dílo nesmírně důležité.

Doufám, že i ty, laskavý čtenáři, porozumíš a dáš se pro to dílo získati.

Před 2 lety uveřejnil P. Lhande zajímavou knihu o „Ježíši Kristu na pařížské periferii". Kniha vzbudila takový zájem, že teď už má přes 80 vydání, a získala pařížské periferii tolik příznivců, že pro ni věnovali několik milionů franků! Kéž i tato brožurka vykoná podobný apoštolát pro periferii naší Matičky Zlaté Prahy — i kdyby to nebyly právě miliony!

Pokoušel jsem se omeziti se na jeden sešit „Životem", ale nepodařilo se mi to. Budou z toho dva sešity. Do prvního dám: (I.) Důležitost a (II.) první začátky práce pro pražskou periferii, do druhého: (III.) Další postup té práce od založení Díla blahoslav. Anežky Přemyslovny a (IV.) praktický závěr pro vlastenecká a zbožná srdce.

2. Proč vlastně tolik řečí o periferii?

Periferie znamená: obvod. Velkoměstskou periferii tvoří všecka předměstí. Mluvíme o periferii bližší a vzdálenější. K vzdálenější pražské periferii můžeme ještě počítati: Lysoleje, Budovec, Suchdol, Ďáblice, Letňany, Kbely, Štěrboholy atd., ačkoliv tyto osady už nepatří do Velké Prahy.

Do nedávna jsme věděli jen z doslechu, jak někde povstávaly velké osady během několika měsíců — v posledních letech, nejvíc loni 1928, jsme to sami viděli na pražské periferii. Bohnice, Troja, Kobylisy, celý další oblouk předměstí až do Hostivaře, pak zase zpět k Vlta-

1. Z pražské periferie. Jedna z nejspořádanějších kolonii.

vě, Záběhlice, Spořilov, Krč, Hodkovičky, Bráník, Dvorce, potom na levé straně řeky Hlubočepy, Radlice, Košíře-Motoly, Břevnov, Střešovice, Veleslavín, Vokovice, Dejvice, Bubeneč, Šárka, Podbaba, Sedlec: vše to bylo jako jediné nepřetržité staveniště, na němž vyrůstalo po stech nových domů. Ale ani ty nestačily. Na mnoha místech povstávaly kolonie maličkých chaloupek, jakých jsme před válkou neznali, mnohdy s průsvitnými střechami a stěnami; někdy to jsou do bláta zatlačené staré vagony.

Zda to není zajímavý zjev moderního kulturního života, zasluhující, abychom stopovali, kam to povede?

Ale velkoměstské periferie jsou ještě s jiného hlediska zajímavé. Nejednou se o nich zmiňují dějiny r e v o l u c í. V nové době nejčastěji vypravují o významu velkoměstské periferie dějiny velké revoluce francouzské na konci 18. století, taktéž dějiny pařížských revolucí r. 1830 a 1848. A dnes, kdy se mluví a píše o s v ě t o v é revoluci, současně vychází zase až nápadně mnoho spisů o pařížské periferii.

Jen na periferii je v Paříži dvakrát více obyvatelstva nežli má celá Velká Praha! Přesně, podle sčítání r. 1921, měla Paříž 4 a půl milionu obyvatel, z nichž 1 a půl milionu v předměstích.

Této souvislosti velkoměstských předměstí s revolučními hnutími netřeba obšírně vysvětlovati. Na periferii bydlel odedávna ponejvíce chudobný lid, a nebývá tam o výchovu, vzdělání a veřejný

2. Z pražské periferie: Vedle slušného domku hned zase „Roztrhaná chalupa, slunce do ní svítí". Nechť do nich všech svítí slunečko Boží milosti!

pořádek tak postaráno jako v bohatších částech vnitřního města. Proto se tam dává lid snáze strhnouti k projevům nespokojenosti. Ale — a to je pro nás poučné — tytéž příčiny budí tam obyčejně také čilou charitativní práci, jak to líčí na př. překrásný životopis pařížské Milosrdné sestry Rosalie. (Vie de la Soeur Rosalie. Par M. le vicomte de Melun. Paris, de Gigord.) — Všímejme si dějin kulturně-náboženského života ve Francii po velké revoluci!

Z toho je patrno, proč už nejednou události na periferiích hlavních měst rozhodovaly o osudu celého města; hlavní město pak obyčejně mocně působí na smýšlení celé země. I to je vysvětlením, proč se někdy mnoho mluví o periferii hlavního města.

3. Což tedy: Je pražská periferie také nebezpečná?

Do politických rozhovorů se nepouštím. Mně jde jedině o zájmy kulturně-náboženské a mravní — a tu ovšem nelze si zatajovati, že pražská periferie, čili několik set tisíc lidí, je ohrožena nebezpečím, které vyžaduje různých ochranných opatření, nemá-li se převaliti na celé hlavní město a tím i na republiku.

Pravda je a pravdou zůstane, co napsal před 2000 lety pohanský filosof a státník Cicero: „Neudrží se lidská společnost a spravedlnost, zmizí-li zbožnost." To uznávají výtečníci

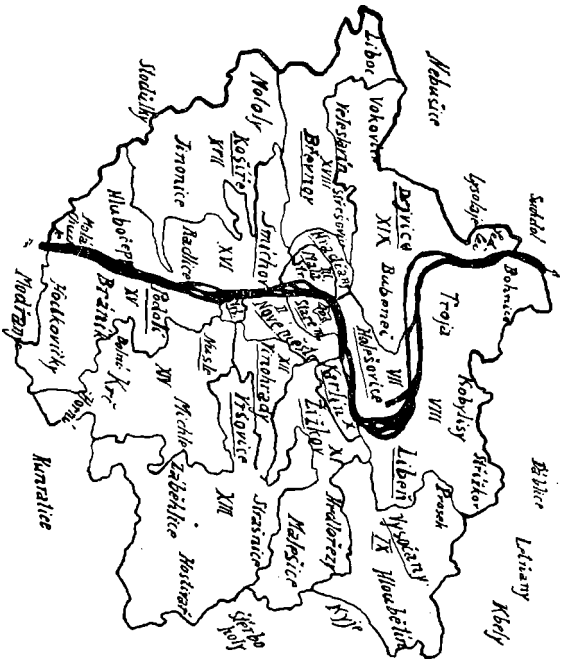
všech věků. Zakladatel svobody Spojených států severoamerických Washington budoval na této zásadě: „Náboženství a mravnost jsou nezbytnou podpěrou pro obecné blaho. Nemiluje své vlasti, kdo podkopává tyto pilíře lidského štěstí. Dobrý politik si jich právě tak váží jako člověk zbožný. Rozum i zkušenost pak dokazují, že v lidu nebude mravnosti, nebude-li náboženství; obé zabezpečuje lidové vládě (demokracii) životní sílu."

Ano: bez náboženství není mravnosti. To platí i dnes, platí i pro nás. Abych aspoň naznačil důkaz: Mravnost zavazuje ve svědomí; svědomí však nedovede spoutat a řídit ani člověk ani anděl, svědomí podléhá jedině absolutní autoritě Boží. Proto: bez Boha není mravnosti.

Neprozíravá povrchnost a nesvědomitá demagogie hlásaly lidu názory právě opačné. Následky se jeví i u nás takovým způsobem, že se toho děsí sami apoštolové libertinismu.

Nedávno psal známý nevěrecký list: „Vezmete-li do ruky noviny, co stránka, to vražda, sebevražda, tragedie, bestialita i neštěstí, ale vždycky proud nejvzácnější šťávy, kterou lidstvo zná — lidské krve... Vraždí se osamělé děvče pro dvacetikorunu, nebo proto, že si zatancovalo s jiným. Otec zabije dceru cihlou a hodí na hnůj; syn třískne sekerou matku do čela, na němž 50 let vyhloubilo vrásky v starostech, aby kluk měl co jíst a s čím si hrát. — Šílenství? Soumrak přechodu?" Divná nevědomost!

Poněvadž jde o záležitosti nejnaléhavější, uvádím ještě jednoho svědka nepodezřelého. Montesquieu napsal: „Pomyslete si panovníka — a

3. Velká Praha. Vzdálenosti: Modřany—Bohnice (jih-sever) 15 km (= 3 hod. cesty); Liboc—Hloubětín (západ-východ) 19 km.

totéž platí o jakékoliv diktatuře — který sice nenávidí náboženství, ale ještě se ho nějak leká: tu máte divokou šelmu na řetěze, a proto neškodnou. Avšak pomyslete si, že se tak důkladně zbavil náboženství, že se ho už ani nebojí: pak se nedivte, stane-li se krvežíznivou nestvůrou . . ." To neříkám já, to řekl jeden z nejpokrokovějších lidí. Mně by stačil mírný výrok Goethův, plný moudrosti: „Kterak se dostala mravnost do světa? Bohem samým, jakož vůbec vše, co je dobré."

Avšak právě s toho rozhodujícího hlediska, s hlediska náboženského, je pražská periferie velice ohrožena. Obejděme si ji, uvidíme.

4. Obchůzka po periferii.

Jděme obloukem po pravé straně Vltavy. Od bohnického kostela k nejbližšímu chrámu na jihovýchod — v Libni, je přímou čarou 5 km, na východ — k Proseku — 6 km; ve skutečnosti je to ještě dále, poněvadž cesty vedou oklikami, vedou nahoru a dolů; z Proseku k nejbližšímu kostelu v Hloubětíně jsou 3 km, skutečně pro nerovnost půdy zase značně více; odtud 6 km přímo na jih není kostela až v Hostivaři; potom na západ k záběhlickému kostelíčku jsou 3 km, tolikéž dále k malému farnímu kostelu v Michli, a opět 3 km směrem k Vltavě ke kostelům v Bráníku a v Podolí. Na levém břehu

Vltavy je to podobné, ale nerovnost půdy je ještě větší.

V krajině venkovské a rovné by tyto vzdálenosti nebyly vždy překážkou pro soustavnou péči o náboženský život; ale na pražské periferii znamenají naprostý nedostatek duchovní správy. Vyjdi si na periferii kterýmkoliv směrem, všude povstaly a povstávají velké osady, třeba jen z bídných baráčků. Pro každou z nich by bylo třeba opatřiti kostel, nebo aspoň větší kapli; ale ve skutečnosti tam nikde nevidíš nic podobného, osada je jako odříznuta od pramenů náboženského života. Nanejvýš uzříš u cesty kapličku na bohoslužby nestačící, anebo vidíš kdesi v zamlžené dáli některý z velkých pražských kostelů, ale to působí ještě smutněji, poněvadž je to tak daleko!

Vím, mnozí se smějí: „Na kostelích tolik nezáleží, osvobozený a svobodomyslný národ si najde náhradu." — Nenajde. Bez kostelů ochabne a zanikne náboženský život. To dokazuje nevývratně statistika pražská: na periferii, kde není kostelů, je dvakrát i třikrát více bezvěrců než v oněch částech Prahy, kde je dost kostelů. Náboženství pak nelze ničím jiným nahraditi, poněvadž není a nebude ničeho, co by bylo Bohu rovno. O dalších následcích ztráty Boha správně napsal Cesare Balbo: „Co oslabuje křesťanské náboženství, to znemožňuje pokrok, ničí civilisaci." I to potvrzuje pražská periferie.

5. Následky náboženské nouze.

Před 3 roky začal jsem pravidelně docházeti do K., abych tam měl aspoň jednou za měsíc bohoslužby pro hlouček věřících. S počátku snad polovice lidí, s nimiž jsem se tam cestou potkával, vítala mě vykřikováním, sprostými poznámkami, známým pověrčivým vyplivnutím atd. Nedivil jsem se tomu, ani že přicházelo na mši sv. jen maličko lidí. Vždyť jsem tam viděl po každé na plotech, na zdech, na telegrafních tyčích spoustu plakátů, zvoucích na zábavy a schůze, na kterých se nepěstuje ušlechťující vzdělání. Úspěch plakátování byl asi velký — skoro každou neděli ještě k 10. hodině dopoledne hodně mnoho lidí se potácelo ze sobotní „zábavy" domů. Nevzpomínám si, že bych tam byl uzřel plakát zvoucí na vážné poučení o věcech kulturně-náboženských.

Jednou v neděli ráno se ke mně přidružil nevyspalý člověk. „Velebný pane, mám hádanku. Jdu z úřadu a jsem nachmelen, co je to? Dal jsem tu hádanku i tam tomu strážníkovi a nevěděl." — Já jsem také nevěděl. I poučil mě: „To jsem já, muzikant, to je můj úřad, celou noc jsem úřadoval — no a to se bez chmeloviny neobejde. Jinak jsem hodný člověk. Do kostela ovšem nechodím; co bych tam já v kostele dělal?" — Ovšem, ovšem kostel není na vyspávání „úřední" opičky. Ale snad by ten „hodný člověk" přece nechodil v neděli ráno opilý domů, kdyby tam měl na blízku kostel.

Nejednou byly uveřejněny zprávy o policejně-zdravotních prohlídkách kolonií na periferii pražské. Na příklad: Kolonie N. s hlediska policejně-zdravotního není sice zvláště závadná; ale na

blízku stojí vyřazený vagon, který se stal brlohem, ve kterém provádí hnusné rejdy mládež obého pohlaví. — V kolonii na P. je 25 bud, které byly shledány velice závadnými. Tak v jedné boudě bydlí 6 prostitutek ... V téže kolonii byly zjištěny také četné případy tyfu. — V jiných koloniích se provádí s nájemným nestoudná lichva. V S. postavili si vagonovou kolonii lidé, kteří své dřívější slušné byty ponechali za drahé peníze jiným, a sem se vystěhovali jedině ze zištkuchtivosti. V některých koloniích je velké požární nebezpečí; není vody, chovají tam mnoho domácích zvířat, záchodové splašky se odvádějí otevřenou strouhou, policie a četníci tam mívají často práci. —

Nesmíme nijak zevšeobecňovati, ale to je jisté, že by oněch smutných zjevů bylo méně, kdyby bylo lépe postaráno o náboženský život.

Kolonie na S. je mi toho nezvratným důkazem. Stopoval jsem její vznik a vzrůst téměř od baráčku k baráčku. Za půl roku tam bylo přes 100 domků, poměrně slušně upravených, poněvadž dohlížely úřady. Obyvatelé sami si pochvalovali dobrý pořádek. Pokoušel jsem se hned získati tam baráček na kapli a na dětský útulek. Ale znemožnili to lidé, u nichž jsem se toho nenadál. Bylo by to prý zbytečné vyhazování peněz! Dnes, za tři léta, slušní lidé si stěžují na nepořádky tam vládnoucí a i tam už „četníci mívají často práci".

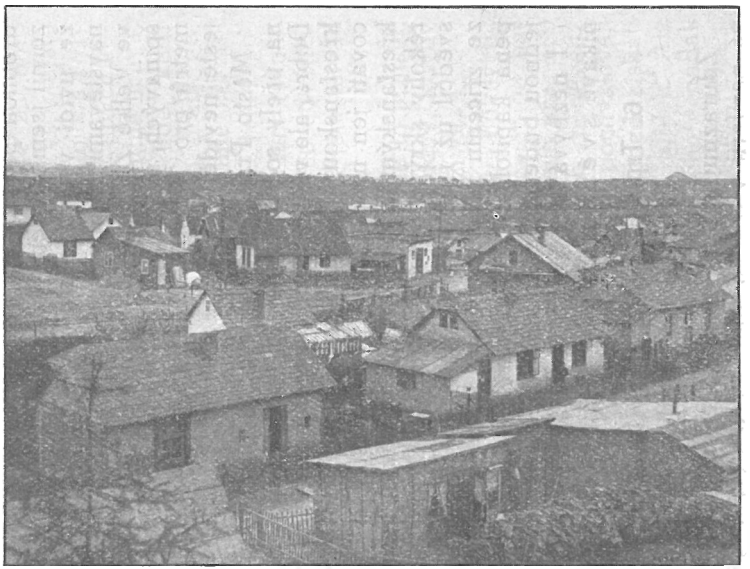
Na některých místech je s mravní nouzí spojena neuvěřitelná hmotná bída. V K. provádíme drobnou pronikavou péči o děti a rodiny. Upozornil jsem předem pomocnice, které tam máme, že uvidí velkou nouzi. A přece byly prvními návštěvami chudiny poděšeny: „Tohle je možno ve Velké Zlaté Praze? Takového nepořádku, tak špinavých, nezdravých příbytků — 6 čtvercových metrů pro 7 osob — tak zanedbaných dětí jsme ještě neviděly."

Město Praha vydává sice mnoho milionů ročně na účely sociální péče, loni prý přes 110 milionů. Dobrá, ale vše to nestačí, nepřiberete-li na pomoc křesťanskou charitu. Úřední aparát dovede pracovati jen na povrchu; proto musí býti doplněn křesťanským milosrdenstvím, pronikajícím do kterékoliv skrýše neřestí a nouze. O tom se přesvědčil už i Napoleon, když začal Francii křísiti ze zřícenin revoluce. U nás je to jestě nepochopená kapitola; v kulturních dějinách Prahy to jednou bude neslavná episoda.

I nezbývá než vzchopiti se k obětavé a podnikavé s v é p o m o c i. A to tím více, poněvadž:

6. Trpící a ohrožení si to všecko sami nezavinili.

Zdůrazňuji opět: Nesmíme generalisovati. Není na periferii v š e c k o špatné. Některé části jsou v pěkném pořádku a setkáš se tam s neobyčejně šlechetnými lidmi. Ani co je skutečně nedobré,

4. Z pražské periferie. Sta a sta domků odříznutých od pramenů náboženského života.

není zaviněno jen těmi, u nichž se to jeví. Mnoho na př. zavinil, jak jsem už řekl, nedostatek duchovní správy. To uzná každý rozumný kněz. Proto se snažíme povznésti duchovní správu a opatřiti ji všemi možnými pomůckami. K tomu nás zavazuje láska k národu a přesvědčení potvrzované i nejnovějšími zkušenostmi na pražské periferii, že náš lid není a nechce býti bez Boha, „bezbožným." Jeho chyba je, že je příliš důvěřiv; podléhá hned lecjakému svůdci, málo dovede střízlivě souditi podle nezměnitelných věčných zásad. Podlehl nehorázným pomluvám proti náboženství a Církvi — ale vystřízlivění se dostavuje. Přijímá i neblahé „výhody", jaké poskytuje na př. osudný rozlukový zákon — ale při tom prožívá bolestné vnitřní boje. Svědomí ještě není zabito!

Jednou jsem šel z kolonie v P. do kolonie na S. Cestou se ke mně přidala žena asi padesátiletá. Začala mi sama vypravovati, že ji muž opustil a teď žije s jinou. „Nezbývalo mi než vyhledat si také nějakého muže. Žijeme spolu dobře, ale jsem nešťastná, bojím se soudu Božího. Velebný pane, vyzpovídají mě, třeba zde v poli." —

Za chvilku přišel za mnou muž, čtyřicátník: „Velebný pane, jsem tak nešťasten, otec mi umřel a nedal mi požehnání. Odešel jsem z Církve. Vyzpovídají mě."

Takový je náš lid! Mnozí uvěřili osudným heslům nesvědomitých demagogů, a teď si to odnášejí bezradností a úzkostí. Kdo by si nevzpomněl na evangelium: „Ježíš pojal lítost nad nimi, že byli jako ovce bez pastýře." Ano, lítosti, slitování zasluhují, byliť úplně zanedbávání. Nuže

pomáhej každý, jak můžeš! Práce je potud těžká, pokud třeba mnohdy začínati od prvních základů lidovýchovy; popřevratové bouře zničily mnoho. Ale přece kdekoliv se začalo s poctivou reformní prací, byli jsme překvapeni pěknými výsledky. Ukazuje to postup pokusů o povznesení periferie, o němž teď začnu vypravovati.

Do tohoto sešitu vměstnán ještě stručné vylíčení prvních začátků, v druhém budu vypravovati o dalším postupu práce od založení Díla blahosl. Anežky.

II. část. První začátky.

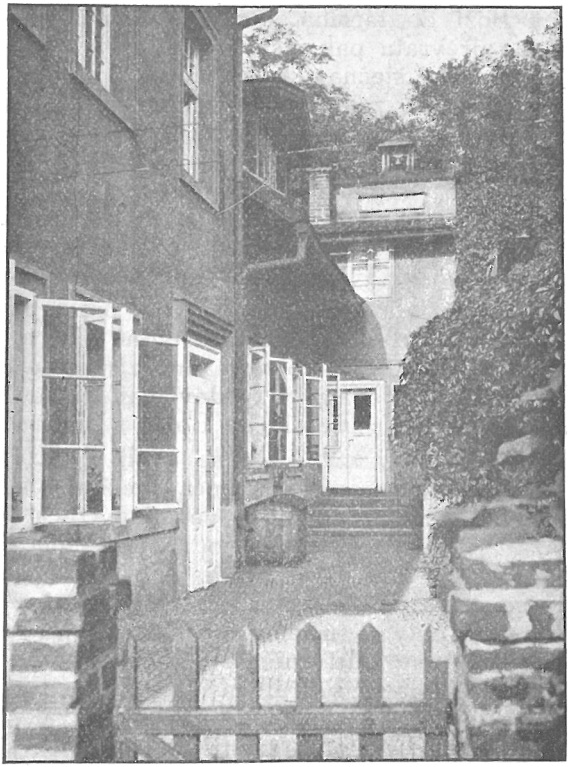
Všecko, co bylo podniknuto a vykonáno, vypravovati nebudu a nemohu, přemnohé příhody patří jedině do zápisů Božích. Rozmýšlel jsem, zdali mám uváděti jména šlechetných pomocníků nebo i ubohých škůdců. Rozhodl jsem se tak: Nejde o nějaké osobní zájmy a choutky; proto nebudu uveřejňovati osobních jmen až na několik málo výjimek. Ostatně, kdo se o některé předměstí zvláště zajímá, snadně se příslušným dotazem doví, na čem mu záleží.

Přidržím se celkem časového postupu; někdy to bude jen úryvek z denních zápisů.

7. První krásný podnik.

Ještě se u nás nemluvilo o laickém apoštolátě neb o soustavné péči o periferii, a už se uskutečňoval pěkný podnik nezištné laicko-apoštolské lásky.

Pražská čtvrt Troja je přifařena do Bohnic asi $^3/_4$ hodiny od Troje vzdálených. Před světovou válkou nechodilo z celé Troje na nedělní

5. Moderní apoštolát Troja, I: Domek, jehož majitelé s neobyčejnou obětavostí poskytují Svátostnému Spasiteli pohostinství. — Nechť to onen zvoneček nahoře vyzvání po celé vlasti a do nebe!

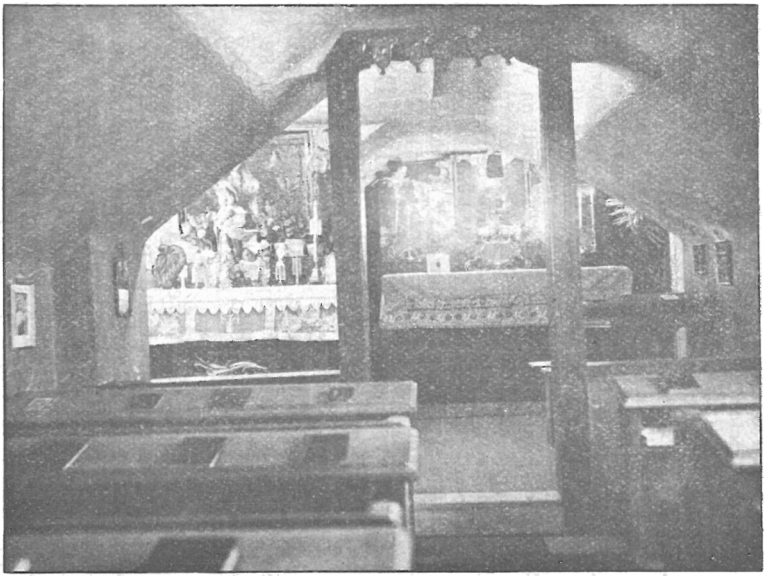
služby Boží do farního kostela více než asi 5 osob, po převratu pak ještě méně.

Tu připadla slečna Th. na myšlenku, že si vystaví ve své zahradě kapličku, kde by se sloužívala mše sv., aby takto mohli Trojští snadno dostáti své povinnosti nedělní a sváteční. Kaplička byla už v srpnu r. 1921 dostavena, posvěcena a výnosem nejd. arcib. konsistoře prohlášena za veřejnou kapli, v níž bylo dovoleno přechovávati Nejsv. Svátost.

Než první léta sloužívala se tam pravidelně toliko ve všední dny dvakráte týdně mše sv.; na neděle a svátky bylo nesnadno získati nějakého kněze, poněvadž v ty dny mají duchovní povinnost konati jinde služby Boží.

Teprve když v září 1924 se uvolil P. T. ředitel arcib. gymnasia v Bubenči, sloužívati tam pravidelně každou neděli a ve svátek mši sv. a kázati, počalo více lidí choditi do kapličky. Brzo návštěva tak vzrostla, že kaple nestačila. Tu přenechala slečna Th. skoro celé první poschodí své vily k účelům bohoslužebným. Ze dvou pokojů se odstraněním příčné zdi zřídila prostrannější kaple s druhým oltářem, třetí přilehlá světnička se stala kůrem pro zpěváky a čtvrtá světnice byla upravena za sakristii. Od r. 1928 se tam sloužívají v neděli a ve svátek dvě mše sv. v 8 a 10 hodin.

Celá kaple je vyzdobena v krásném slohu barokovém, má nádherná mešní roucha, a vů-

6. Moderní apoštolát. Troja II: Jedna část kaple v soukromém domě.

bec všechny předměty v kapli, obrazy, sochy, relikviáře mají uměleckou cenu.

Při službách Božích se zpívá s doprovodem harmonia, o velkých svátcích zpívá sbor zpěváků latinské mše. Odpoledne v neděli bývá sv. požehnání, druhou neděli v měsíci se koná pobožnost Křížové cesty, čtvrtou neděli adorační hodina. První neděli v měsíci bývá společné sv přijímání.

V kapli se světí voda tříkrálová, hromničky, uděluje se svatoblažejské požehnání, popelec; na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu se konají všechny církevní obřady. Dítky se tam křtí, i svatby se tam slaví. V přilehlé zahradě se koná průvod s Nejsv. Svátostí na Vzkříšení Páně, průvod na Boží Tělo ke čtyřem oltářům, průvod v Prosebné dny a pobožnost Křížové cesty. Každoročně se koná pout do staré Boleslavě. V kapli se zpovídá také školní mládež a přistupuje tam k sv. přijímání. První sv. přijímání se koná slavnostně.

Počet návštěvníků vzrostl na 100. Dětí přicházívá značný počet od roku 1928, kdy slečna Th. byla nejd. konsistoří ustanovena katechetkou v trojské národní škole. Dítky chodívají rády na mši sv.; jak samy říkají, již celý týden se těší na neděli, kdy mohou přijíti do kapličky na mši sv.

Zde je krásně rozřešena otázka, narážející jinde na nepřekonatelné překážky: Kterak zabezpečiti věřícím aspoň nejnutnější náboženskou pomoc? V Troji je tomu podobně, jako nám vypravuje Písmo sv. o prvních křesťanech, pokud ještě nebylo velkých kostelů: slavili bohoslužby v soukromých domech — a Bůh žehnal a věřících přibývalo. Jakou odměnu asi Kristus chystá

za pohostinství, jež nalezl v trojské svatyňce? Dvacet tak šlechetných duší jako majitelka této kaple — a záležitost pražské periferie je v nejnaléhavější části vyřízena.

8. Několik úryvků z denních zápisků.

Vybírám z obsáhlého deníku jen tolik, kolik stačí, aby laskavý čtenář seznal, v čem záležely první apoštolské útoky na periferii a jak bylo třeba buditi pozornost a zájem pro velký podnik.

Samozřejmě tato kronika nemůže a nechce býti úplná.

1925.

29. a 30. prosince. Valná hromada Klubu duchovenstva. Důstojný průběh a přece: zda by nebylo lépe méně řečnit, a více konat? Kolika přednášek a porad ses účastnil v posledních dvou letech v brněnské diecési, a teď už zase čtvrt roku v pražské — a výsledky? Katastrofa z r. 1921 — pokles katolíků v Praze ze 93% na 58% — neodčiněna, potěšování o návratu odpadlých, sebeklam! Statistika dokazuje, že počet odpadů je největší na periferii. Třeba se s ní důkladně seznámiti.

Z r. 1926.

Pastorační konference bohoslovcům o povinnosti duchovního pastýře, seznamovati se s ovečkami. Skutečnost? — Krutá ironie! Farnosti s 20-30-50 tisíci duší: pastorační nemožnost. K tomu: na velkoměstské periferii vzdálenost od

kostela půl hodiny i více sama sebou znemožňuje soustavnou péči o duše. A konečně: kterak chceš napomínat, aby chodili do kostela, když ani některý farní kostel nepojme víc než 300 lidí a farnost čítá 15-20 tisíc duší? Tak ovšem se vysvětluje ona náboženská katastrofa: Div je, že neodpadlo jestě více lidí . . .

Konference, kněžské rekolekce, obchůzky po předměstích vynášejí mnohá pozvání na výpomoc v duchovní správě . . .

30. května. Mše sv. v Holešovičkách. Chudobná kaplička. — Odpoledne poslední májové kázání v Radotíně: lidé se zájmem naslouchali po každé výkladu o laickém apoštolátě a o úspěších holandských katolíků . . .

První výpomoc v Záběhlicích . . .

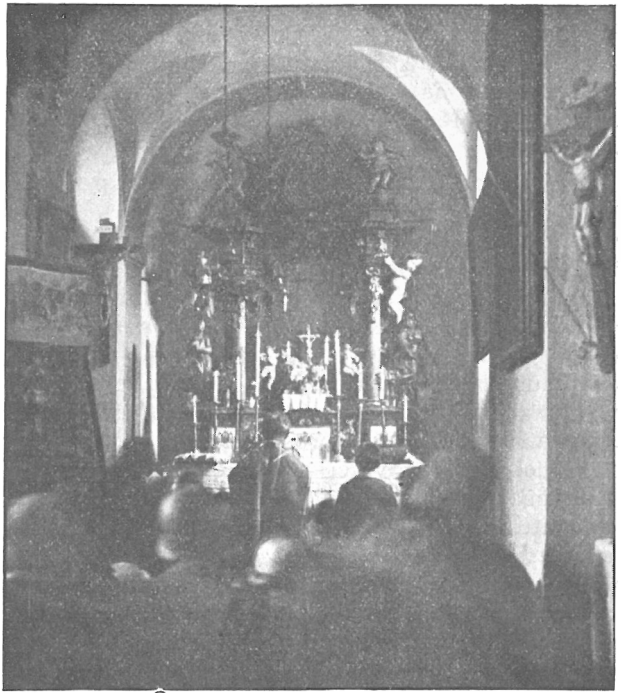
První výpomoc v kapličce sv. Anny v Dolní Krči. Bolestný dojem: kraj nábožensky úplně zpustošený. Ubohý lid . . .

2.-5. srpna. Kněžské exercicie v Hájku celé zasvěceny povznesení duchovní správy v opuštěných osadách. Velký zájem. První almužny pro práci na periferii . . .

16.-19. srpna. Kněžské exercicie v Sušici. Tentýž předmět jako v Hájku, tentýž zájem . . .

24.—27. srpna. Exercicie na Strahově. Totéž jako v Hájku . . .

Přednáška v kroužku apoštolských pomocnic u sv. Aloise na Vinohradech. Předmět: pařížská periferie. Články Lhandeovy o pařížské

7. Vnitřek pěkné, ale pro tolik tisíc lidí ovšem nestačící kaple na Klamovce (Košíře).

periferii jakož i knížka Kallerova o laickém apoštolátě v Berlíně se výtečně osvědčují. (K 30 objednaným výtiskům aspoň ještě jednou tolik!)...

Velká porada všech našich kruhů inteligence o povznesení náboženského života. Asi 30 účastníků. NB: Méně velkých plánů, více drobné práce!...

15. listopadu. P. Stork T. J. zahájil apoštolskou školu (u sv. Anny v Ječné ul.). Vždy v pondělí večer, až do března. Členů je přes 70. Předmět: moderní apoštolát, tedy: Správný úsudek o příčinách náboženského úpadku, zvláště ve velkých městech, na periferii. Hlavní směry nápravy. Laická výpomoc Vlastnosti laických apoštolů. Mariánské Družiny. Terciáři. Exercicie. Farní kartotéka. Farní věstník. Finanční otázka. Charita. Škola. Děti. Dorost. Dělnictvo. Nemocní. Umírající. Přistěhovalci a odstěhovalci. Sňatek církevní. Sňatek „na radnici". Příklady z jiných zemí atd. — Bude se přednášet, rokovat, zkoušet. Ředitel školy P. Stork; pomocníci: několik osvědčených pracovníků v charitativním a pastoračním hnutí. — Některé účastnice přicházejí až z nejvzdálenější periferie. To je vítaná pomoc...

3. prosince. Dopoledne návštěva u nejdp. generálního vikáře v záležitostech periferie. — Odpoledne informační návštěvy v Kobylisích. Ubohé poměry! Dříve měli katolíci aspoň kapli ve škole, teď je zabrána, nemají nic. Naši pomocníci: poštovní zřízenec ve výsl. a chudobná

8. Po dětské májové pobožnosti. Naše svatyňky nestačí ani pro malou částku ditek.

dělnice. Náboženská pohroma v Kobylisích je nejhorší ze všech pražských okresů: katolíků zbylo — čili vlastně: neohlásilo vystoupení z Církve — asi 36%; „bez vyznání" je 56%. — Večer porada o přetvoření „Výboru pro jubilejní slavnosti sv. Františka" ve volné Sdružení pro obnovu náboženského života . . .

Další porady o periferii u ndp. generálního vikáře i ndp. arcibiskupa . . .

Na výzvědy o náboženském životě ve Starých Strašnicích. Nedávno mi kdosi řekl, že tam je o náboženský život postaráno!! Snad to měl býti žert. — Ale je tam přece aspoň hlouček čilých lidí; snad se dovedou brzo o nejnutnější věci postarati . . .

23. prosince. Jedu na kněžskou konferenci do N. Tam mi říkají: Konference nebude, nedopatření. To je tento týden po druhé. Člověče, nezlob se! Cestou zpět uvažuji: Máš pokažený den, snad by ses mohl podívat do Kobylis? Říkali tam, že pan Ž. rád vykoná něco dobrého, přijde-li kdo ve vhodnou chvilku. — Jdu, předvečer Štědrého dne je asi vhodný. Vstupuji, je doma, hledí udiveně na neznámého návštěvníka. Začínám: „Pane Ž., přicházím s velikou důvěrou. Slyšel jsem, že máte dobré srdce pro dobré věci. Víte, jak roste Vaše osada. Mám na starosti vypátrat, v kterých předměstích bude třeba pomyslit na stavbu kostela. Zde u Vás zajisté také. Nebyl byste ochoten v té věci trochu pomoci? Máte tak pěkné

pozemky." — A on upřímně: „Víte, důstojný pane, my sice do kostela málo chodíme, vždyť to máme daleko; ale bez náboženství svět se neobejde. Vyhledejte si tedy na mých pozemcích kterékoliv místo, vyberte si nejpěknější, a to Vám dám na kostel. Nebudu za to žádati ani haléře. Dám Vám 500 sáhů, to bude na kostel, a na faru snad ještě něco. Vyhledejte si." — To bylo víc, než jsme si s hloučkem tamějších katolíků v našich poradách troufali pomysliti. Děkoval jsem vroucně panu Ž. Budu mít pěkné svátky — a jsem rád, že mi nedopatření s kněžskou konferencí takto „pokazilo" den!...

28. a 29. prosince. Valná hromada Klubu duchovenstva. Referát o duchovní správě na periferii. Velký zájem. Druhého dne přišel i ministr Šrámek. Pěkně mluvil o povinnostech duchovenstva. Doporučil důrazně péči o periferii. Díky Bohu! Tak se šíří zájem o tuto důležitou práci.

Z r. 1927.

Výzkumná obchůzka v dolejší Michli. Potřebuje svého kostela. Snad se i tam dá zařídit filiálka školy pro výchovu laických apoštolů....

Noviny — Prager Tagblatt s největším gustem — přinášejí referáty o přednášce dánské spisovatelky M. K. v německé Uranii: ohavný útok na posvátnost manželství. A dostalo se jí prý velkého poctění. Jak to je možno? Snad je hluk a lesk velkoměstského života příčinou, že hla-

satelé rozluky manželské nevidí následků svého apoštolátu. Snad by se jim rozbřesklo na periferii, kde se hrůzy rozvráceného rodinného života jeví nezastřeně. Ubohý lide, zahyneš, nenabudeš-li tolik náboženské statečnosti, aby ses sám ubránil takovému neštěstí a zahnal ty, kteří tě do něho nutí...

Schůze duchovenstva v Plzni. Referát o duchovní správě v zanedbaných osadách (periferie) vzbudil živý zájem...

Na výzvědy za Žižkovem (Jarov, Vackov, Hrdlořezy). Tolik velkých osad bez kostela!...

Ohlásil jsem v dolejší Michli, že tam začneme s apoštolskou školou...

Návštěva v koloniích Na Strži a u Bořkovy ulice (patří do Krče a Nuslí)...

2. března. První pokus se školou pro laický apoštolát v dolejší Michli. 20 účastníků. Půjde to. Každou středu večer po celou postní dobu...

Jednání o Katolické akci v Bubenči za řízení ndp. arcibiskupa...

Návštěva na stavebních úřadech v záležitosti vhodných pozemků pro budoucí kostely na periferii. Řekli: Proč přicházíte tak pozdě?...

16. března. V apoštolské škole v Michli dnes už 30 účastníků...

18. března odpol. porada duchovenstva u ndp. arcibiskupa o stavbě kostelů. Ndp. biskup Podlaha zvláště doporučoval prozatímní (nouzové) kaple, pokud není peněz na velké chrá-

my. — Potom ještě schůze „besídkářů": organisace dětských besídek i na opuštěných osadách...

Schůze katolíků v Kobylisích (bylo jich 15, na kobyliské poměry dost) v záležitosti budoucího kostela a drobného přípravného apoštolátu...

Na výzvědy do Vysočan, na Prosek, Střížkov, Ďáblice-Kobylisy...

Orientační obchůzka: Podolí-Dvorce-Krč-Nová Praha-sociální ústavy...

U regulační komise: doporučují pro Kobylisy pěkná stavební místa u „Šutky" a výše. — Dole k Valentinu vše nedávno prodáno špekulantům! — Večer zakončení apoštolské školy u sv. Anny. Celkem bylo 19 schůzí. Účastníkům byla vydána vysvědčení...

29. března. U regulační komise. Setkání s dárcem pozemku na kostel v Kobylisích. — Večer zakončení apoštolské školy v Michli..

4. dubna. Schůze bývalého výboru pro oslavení sv. Františka. Bude asi pracovat hlavně pro periferii. Dejž Bůh!

9. Výsledky přípravné práce.

Dost té suchopárné kroniky — ač bych toho mohl uvésti ještě stokráte víc. Snad si laskavý čtenář už dovede poněkud představiti, v čem záležela první příprava pro soustavnou práci. Šlo především o to, seznámiti se se skutečnými náboženskými poměry po celé periferii. Výsledek? — Zdrcující! — Kdo to zavinil?

To dovede jedině vševědoucí Bůh správně posouditi. Nám pak nepřísluší nic jiného, než dáti se do práce.

Dále bylo třeba zjišťovati místa, která vyžadovala nejrychlejší duchovní pomoci, aby nebylo vše ztraceno. Bylo by jich 15—20! A ponejvíce tam nebylo naprosto nic připraveno, ani několik sáhů půdy. V Paříži měli — snad následkem krutého kulturního boje — už před válkou tolik rozumu a podnikavosti, že si začali pro budoucí předměstí opatřovati pozemky na kostely a charitativní ústavy; u nás jsme ještě nedávno prodávali půdu, sáh po několika korunách, kterou si budeme zase nazpět kupovati po stech nebo tisících.

I bylo třeba začít hledati dobrodince, a několik se jich našlo. Bylo třeba hledati spolupracovníky; proto byly pořádány „apoštolské školy" a různé přednášky a kursy pro laiky a kněze. Práce na to vynaložené nelitujeme. Bylo třeba zvláště shledávati pomocníky v jednotlivých předměststích samých, a to byla na nejednom místě nejtěžší práce. Pět, deset návštěv nestačilo, aby se našla hrstka lidí, kteří by dovedli aspoň podati nějaké spolehlivé informace o místních záležitostech.

Nejednou bylo třeba naopak sbírati informace u úřadů, v administracích novin, sekretariátů a jinde a dodávati je do oněch osad. Několikrát se mi stalo, že nebylo lze v místě samém zjistit jméno a byt majitele té které rea-

lity; bylo třeba proto chodit po obecních, berních a policejních úřadech.

Tážeš se: Proč jste si na takové práce nezřídili účelně zorganisované úřadovny? S počátku nebylo na to ani peněz ani porozumění — A později? Skutečnost je, že toho přes všechno naléhání a dokazování ještě dnes nemáme. V jiných zemích dosáhly takové úřadovny, že se v regulačních plánech nově povstávajících předměstí nejprve určilo místo pro kostel a podle něho se řídil plán celé osady. Proto majitelé půdy nabízeli stavební místo na kostel zadarmo, poněvadž kostel zvýšil cenu jejich sousedních pozemků. —

Běda, nenaučíme-li se i my ve všech věcech, především náboženských, soustavně, „racionelně" pracovati!

Jubilejní rok sv. Františka z Assisi 1926 minul. Výbor, který pořádal na mnohých místech jubilejní slavnosti, se rozhodl nerozejíti se, nýbrž převzíti nějaký jiný úkol. Zájem o periferii zatím se už trochu rozšířil. I bylo navrhováno: Nemohli bychom si vzíti na starost vybudování kostela — třeba jen nouzového — na některém pražském předměstí? Jiní upozorňovali: Ne pouze jedno předměstí potřebuje pomoci, pomáhejme seč síly stačí, po celé periferii, vždyť nouze je tak velká.

Tento názor se ujal a tak se dostalo péči o periferii více pomocníků a širšího základu. Ovšem trvalo ještě celý rok, než toto nově povstávající „Dílo blahoslavené Anežky Přemyslovny" (DAP) vystoupilo do veřejnosti, a ještě dnes není tak zařízeno, jak by mělo

býti; přece však jeho založením začíná nové období. Budu o něm vypravovati v příštím čísle sbírky „Životem".

Na pomoc velkému dílu!

Libellus propagatorius
auctore P. Francisco Krus Soc. Jesu
imprimi potest.

Prague die 20. sept. 1929.

Leop. Škarek
Praepositus Provinciae
Čechosl. Soc. Jesu.

Imprimatur.

Pragae, 1. Octobri 1929.

† Antonius Podlaha
episcopus Papsienhis
vicarius peneralis.

No. 12337.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod č. 25.602-III. z 18. července 1927. — Vydavatel Exercièní dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskem Společenské tiskárny v Přerově

Jde o svatováclavské dědictví!

Pomozte pražské periferii!

Frant. Krus T. J., Praha II. u sv. Ignáce.

III. část. Od založení „Díla blahosl. Anežky Přemyslovny."

10. Další drobná práce.

S počátku bylo „Dílo blahosl. Anežky Přemyslovny" (DAP) volné sdružení bez stanov úředně schválených i bez finančních prostředků. Proto ještě nebylo lze přistoupiti k určitým podnikům; porady, jež se konaly ponejvíce v klášteře Křižovníků, byly rázu informačního a teprve připravovaly účelnější organisaci.

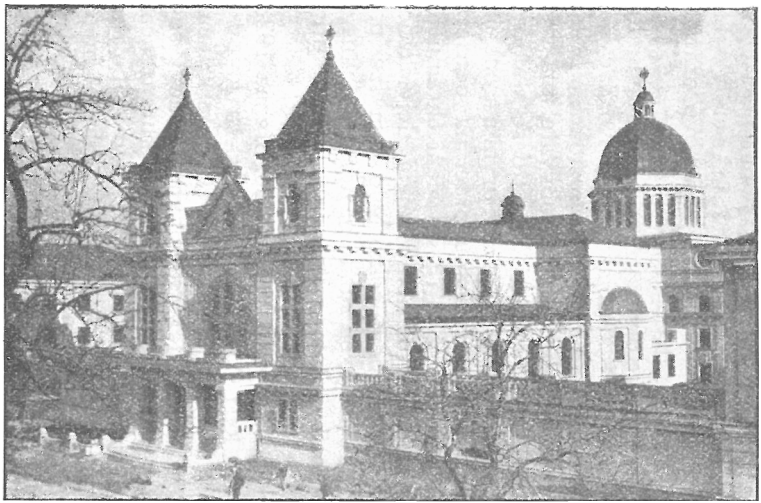
Drobná výzkumná a průkopnická práce, jak jsem ji vylíčil v II. části, pokračovala i na levé straně Vltavy, od Černošic přes Hlubočepy, Košíře, Dejvice až do Sedlce-Podbaby. Poněvadž nebylo účelně zorganisované pracovny pro všecko to hledání a vyjednávání, zůstal nejeden pokus bez výsledku. Ale všecky zkušenosti přece jen

potvrzovaly přesvědčení, že se tu otvírá nesmírně velké pole práce překrásné — pokud „krásnou" prací nazýváme pokus, vykouzliti na poušti četné zahrádky plné utěšeného života. Největší překážkou při tom byl nedostatek k n ě ž s k é pomoci. Co dokáže pro celou pražskou periferii v neděli j e d e n kněz, i kdyby po každé sloužil dvě mše sv.?

Jakousi náhradu poskytovali někteří obětaví a dovední apoštolové-laici; různé přednášky a kursy, jež jsme pro ně konali, začaly vynášeti ovoce.

Aspoň jeden příklad: V K. hledal jsem dlouho bez výsledku nějakou místnost, kde by bylo lze sloužiti mši sv. aspoň pro děti, aby neodvykly úplně nedělním bohoslužbám. Nikdo nevěděl rady. Tu jsem obdržel dopis:

„Dle Vašeho přání hledala a našla jsem místo, kde by mohla býti sloužena mše sv. Jest to úhledná kaplička, ovšem tak skrytá, že mnozí o ni nevědí. Byla jsem na ni upozorněna jednou z mých malých žákyň a šla jsem se na ni také podívati. Vyptala jsem se vrátné, jak vypadá uvnitř, a ta mi sdělila, že jest opravena a že jest tam oltář a také harmonium. Dopsala jsem majitelce, dala-li by k tomu souhlas, aby tam mohla býti sloužena mše sv., a obratem jsem dostala příznivou odpověď. Kaplička není sice veliká, ale je v ohrazené zahradě, takže v letní době by mohli lidé státi i venku; nebyli by nikterak rušeni. Pro harmonium získala jsem už jednoho pána, i zvoníka už mám. Děti se už těší, že budou míti blízko „kostel". Jsou z nich některé, které mši sv. nebyly v životě svém přítomny." To byla radost! Ještě týž den jsem se byl na kapli podívat; je malá, ale pěkně vyzdobena a má dojemné dějiny. Hned jsem si vyžádal u konsistoře dovolení sloužiti tam mši sv. a za nedlouho už jsme tam skutečně slavili s velkou radostí přesvatou Oběť Nového Zákona.

1. Kostel sv. Vojtěcha v kněžském semináři v Dejvicích.

O prázdninách 1927 přestěhoval se kněžský seminář z Klementina do nové budovy v Dejvicích, opatřené krásným kostelem sv. Vojtěcha. To je první velká svatyně na nové pražské periferii a má z dvou příčin značný význam pro dílo náboženské obnovy. Především se tímto chrámem nejdůstp. arcibiskup Dr. Kordač postaral o náboženské zájmy rychle rostoucího předměstí. (Dejvice vyrostly z 10.000 obyvatelstva v r. 1921 na 16.000 v r. 1928.) Mimo to se stal dejvický chrám sv. Vojtěcha hned v prvním roce jakousi školou pro průkopnickou práci na periferii. Podařilo se totiž už při vysvěcení chrámu (6. list. 1927) připoutati k němu zájem dejvického obyvatelstva a během roku bylo tam lze provésti pomocí bohoslovců různé pastorační pokusy. Tyto zkušenosti potom výtečně pomáhaly při práci v jiných předměstích.

Od 10. listopadu 1927 do 26. března 1928 trval druhý kurs pro apoštoly-laiky u svaté Anny v Ječné ul. Řídil jej opět P. Stork; účastníků bylo 70. Ovoce této soustavné výchovy se jevilo čím dále tím hojněji: účastníci kursu začali přinášeti vzácné informační zprávy a pokyny pro práci na periferii a sami též šířili zájem o tento velký podnik. Pociťovali jsme to až do dejvického semináře. Téměř každou neděli po kázání jsem tam lidem podával zprávy o moderním apoštolátě na velkoměstských periferiích a zejména v Praze, a přijímali to vždy s velkou pozorností.

Jednou v pondělí - dílo bl. Anežky zatím už si opatřilo stanovy - telefonovala mi kterási dáma: „Včera můj muž Vás slyšel v dejvickém kostele vypravovati o periferii. Dnes se přihlásil za zakládajícího člena díla bl. Anežky s příspěvkem 10 000 Kč "

11. Dílo blah. Anežky Přemyslovny vystupuje do veřejnosti.

V klášteře křižovnickém konaly se další porady o jednotné organisaci práce pro periferii. Velkou zásluhu o jejích úspěšný postup mají J. M. vdp. velmistr Dr. Vlasák a pan ministr Dr. Nosek. Začátkem roku 1928 bylo ujednáno uveřejniti nejprve provolání, v němž by bylo na důležitost podniku upozorněno. Provolání vyšlo ke svátku blah. Anežky (2. března).

Poněvadž není bez významu pro náboženský vývoj Prahy, budiž i zde otištěno.

Provolání!

Velká Praha mohutně se rozvíjí. Kdo po několik měsíců si nevšímal, co se děje v předměstích, žasne, když se tam opět podívá: jaké zatím nastaly změny!

Starodávný, venkovský ráz úplně mizí; zato rostou ze země moderní budovy a nové osady. Ale vše to nestačí na ubytování přívalu obyvatelstva. Tisíce lidí se musí spokojiti s chatrnými útulky, jež nezasluhují jména „domů"; stačí připomenouti „kolonie": Na krejcárku, Čínu, na Bořkově ulici, na Strži, v Poli atd.

Není divu, že s překotným rozmachem Prahy — a podobné věci se dějí v jiných větších městech: v Brně, Mor. Ostravě — jsou spojeny i povážlivé zjevy; nejednou už byly úřady nuceny zakročiti proti nepořádku, zmáhajícímu se v některých koloniích. Příčinou nikoli podřadnou ne-

dobrých zjevů jsou nedostatky náboženského života. Z nejedné osady, čítající už 8 až 10 až 20 tisíc lidí, ozývají se prosby o duchovní pomoc. Nežádají nějakých monumentálních chrámů; na takové podniky při dnešních drahotních poměrech nelze pomysliti. Namnoze by stačily skrovné prozatímní kaple. Rovněž nutné jsou útulečky pro děti, jež by jinak — pro nedostatek výchovného dozoru — utrpěly zkázu na mravech i na těle.

Zkušenosti z jiných velkých městnutí upřímného vlastence všimnouti si této záležitosti. V Paříži na př. do nedávna bylo poukazováno na nebezpečí, jež mohlo vzejíti hlavnímu městu i celé Francii ze statisíců obyvatelstva na periferii pařížské, kdyby zůstávalo mravně a nábožensky zanedbáno. Obětavé a vlastenecké duchovenstvo francouzské, pochopivši situaci, dalo se do práce a za pomoci rozvážných tříd veškeré Francie zřizováním nových farností a charitativních ústavů tak pozvedlo náboženskо-mravní úroveň pařížských předměstí, že ono nebezpečí je velice zmírněno, ne-li úplně zažehnáno.

Proto: kdož jsi přesvědčen o velkém významu upřímného náboženství pro zdravý vývoj celonárodního života, pomáhej, jakýmkoliv způsobem můžeš, Dílu blahoslav. Anežky Přemyslovny, jež si vzalo za úkol, ve shodě s příslušnými úřady, podporovati hmotně a morálně snahy o vybudování řádné duchovní správy i nejnutnějších dobročinných ústavů, v nově povstávajících předměstích Velké Prahy i v jiných velkých městech Čsl. republiky.

Jakékoliv příspěvky, pokyny, návrhy přijímá a dotazy vyřizuje Výbor Díla blah. Anežky České, Praha I., klášter Křižovníků.

V Praze, ve svátek blah. Anežky Čes. 1928.

První výsledek provolání byl, že Spolek pro ošetřování chudobných nemocných hned se přihlásil k součinnosti s Dílem bl. Anežky. Projevil ochotu (a brzo ji uskutečnil v Kobylisích), pro své „Sestry chudobných nemocných (Těšitelky)"

2. Kaplička „Na Kavalírce"

místo jednoho většího domu uvnitř Prahy raději zříditi několik menších příbytků na periferii. To je nejpraktičtější podpora Díla blah. Anežky: křesťanské milosrdenství razí cestu slovu Božímu.

Na velikonoční pondělí (9. dubna) sloužil jsem po prvé pro západní Košíře mši sv. v kapličce „Na Kavalírce." Byl to velice skromný, ale dojemný začátek rozmachu náboženského, který se nedlouho potom ustálil založením samostatného spolku pro vystavění nového kostela v západních Košířích a působil dále na jih a sever až do pověstných hradčanských baráků.

Současně došla krásná zpráva ze Starých Strašnic. Tamější uvědomělejší katolíci mnoho si stěžovali, že se Strašnice nábožensky zanedbávají. Pokusy o získání pozemku na kostel zůstávaly bez výsledku. Tu najednou paní Š. se svým synem dávají na kostel 800 sáhů půdy na krásném místě! A brzy to zaokrouhlili na 1000 sáhů a přidali ještě značný příspěvek na hotovosti. Za nedlouho se začne stavěti: Nový důkaz, že zbožnost a štědrost u nás ještě nevyhynuly.

To vše bylo povzbuzující přípravou na velkou schůzi, kterou svolalo Dílo blah. Anežky na 1. května 1928 do sálu Plodinové bursy. Týden před ní vyšla ilustrovaná brožurka „Pomáhejte důležitému podniku na povznesení Velké Prahy!"

Její úvodní heslo byl výrok anglického učence Williama Rittera: „Na celém povrchu zemském není rozevřena nád-

hornější kniha historie a architektury — než Praha." Brožurka důrazně upozorňovala na nebezpečí, že by nové části Prahy, nebude-li tam pečováno o náboženský život, mohly se vyvíjeti v pravý opak oné „nádherné knihy historie a architektury."

Schůze 1. května se vydařila. Zúčastnil se jí také a krásnou promluvou ji povznesl zástupce apoštolské nunciatury Msgre Ritter. Svatému Otci byl poslán telegram s projevem úcty a lásky, a už druhého dne došla odpověď: „Sv. Otec přeje činnosti Díla blah. Anežky plného úspěchu, děkuje za projev oddanosti a žehná ze srdce. Kardinál Gasparri."

Snad to byl účinek toho požehnání, že se ihned v našich snahách ukázal značný pokrok v Kobylisích, v Kbelích, v Krči a v Košířích. Viděli jsme, že Dílo blah. Anežky, dosud jen volné sdružení, potřebuje pevnějšího tvaru i úředně uznaného. Stanovy byly vypracovány a ministerstvem vnitra 23. května, arcibiskupskou konsistoří 28. června 1928 schváleny.

Ze stanov: § 1. Spolek má jméno: „Dílo bl. Anežky Přemyslovny." — § 2. Účelem spolku jest zřizovati především na periferiích velkých měst a průmyslových středisk ve státě českosl. a všude tam, kde by se toho potřeba ukázala, zakládati a udržovati římsko-katolické kostely, budovy pro příslušné duchovní správy a charitativní ústavy k nim připojené, jako jsou sirotčince, dětské zahrádky, útulny pro opuštěné a pod. — § 3. Sídlem spolku je Praha, a spolek tvoří jedinou korporací, řízenou jediným ústředním výborem pro celý stát čsl. Místní odbočky, které budou odštěpné spolky s vlastními stanovami, mohou býti zřizovány kdekoliv na území státu čsl. — § 4. Hmotné

prostředky opatřuje si spolek: a) členskými příspěvky (jejichž výše se ponechává dobré vůli členstva; nejmenší příspěvek ročně 5 Kč.), b) milodary, odkazy a sbírkami, c) výnosem vlastních podniků, jako jsou lidové slavnosti, příležitostné průvody a p. . . . § 11. Pro obstarání záležitostí spolkových, pokud se týkají pouze obvodů lokálních, mohou býti ústředním výborem ustanoveny výbory místní jako vnitřní orgány správy spolkové, případně jako přípravná instituce pro zřízení pobočného spolku.

Práce přibývalo. Bylo třeba především získávati ještě více pracovníků. Ten účel měl také velký kurs pastorační, který se konal v dejvickém semináři od 9. do 14. července 1928.

K stálým pracovníkům na periferii se přidal františkán P. Jan Urban se svými horlivými terciářkami. Pro ně zařídil s P. Storkem na podzim 1928 u sv. Anny apoštolskou školu s podobným programem, jaký se osvědčil pro apoštolskou školu dvou předcházejících let.

Pisateli této brožurky bylo umožněno výhradně se věnovati periferii. Byv všech jiných prací zproštěn, přesídlil ze semináře k sv. Ignáci, středisku Mariánských družin. Co se podařilo od podzimu 1928 pro periiferii trvalého utvořiti, bylo z velké části umožněno obětavou pomocí těchto sdružení, zasvěcených Královně apoštolů. Jedna Mariánská družina vzala si na starost Kobylisy, druhá Dolní Krč, třetí Košíře, čtvrtá a pátá Slatiny a Hrdlořezy s Malešicemi atd.

Horlivě pomáhali i „besídkáři", pracovníci

a pracovnice v dětských besídkách. V měsíčních poradách si vyprávějí o svých zkušenostech, poučují se i teoreticky a kují plány na záchranu mládeže. Málokde uzříš tolik idealismu, slouženého s houževnatou vytrvalostí v uskutečňování těch ideálů.

•

Vše to sice ještě nestačí; jsou to jen začátky velkého díla. Ale přece jak pěkný to je pokrok! Když jsem před 3—4 roky začal obcházet periferii, nejtísnivěji působil pocit opuštěnosti. Několik set tisíc lidí: „ovečky bez pastýře" — matriková evidence nestačí, a k tomu polovice i dvě třetiny se daly i z matrik vyškrtnout! Dnes však je zájem o periferii tak čilý, že už bohdá neutuchne. A nesmí utuchnout; vždyť nás zavazuje k vytrvalosti také:

12. Uznání našeho díla s nejvyššího místa.

Krásným úvodem pracovního období 1928-29 byl list, jejž jménem svatého Otce napsal ndp. apoštolský nuncius Ciriaci ndp. velmistrovi Dr. Vlasákovi jako předsedovi Díla bl. Anežky. S listem poslal 100.000 Kč, dar sv. Otce Dílu. Není možno přesvědčivěji vybízeti k pomoci pro periferii a vřeleji uznati snahy Díla bl. Anežky, což se to děje v tomto projevu. Proto jej i zde celý uvádím; nesmíme ho zapomenouti. Byl-li by náležitě pochopen, brzo by bylo i na pražské periferii o nábož.-charitativní potřeby postaráno.

Nejdůstojnější Pane!

Mezi městy, která se v Evropě velebí pro vynikající krásu polohy a proslavenost dějin i pro nádheru budov, zaujímá čestné místo Praha, hlavní město této republiky. Svědčí o tom s dostatek již čestné názvy, kterými ji jmenují, jako „Zlatá Praha", „Druhý Řím". Obdiv budí především stará Praha, tak nádherně vyzdobená a obohacená, zvláště slavným Karlem IV. Vzdělanci svorně s Aeneášem Silviem chválami zahrnují „velekněžský, velebný chrám sv. Víta... a celou Starou Prahu, vyzdobenou velkolepými díly, z nichž báječně velebí radnici, náměstí, Týn a kolej císaře Karla." Než i následující staletí, ačkoliv byla plna veřejných pohrom, přece ještě tyto krásy ku podivu rozmnožila. To zřejmě dokazuje na sta vzácných památek církevního i světského umění po všech koncích starší Prahy roztroušených, mezi nimiž ještě dnes vyniká velkolepý metropolitní chrám sv. Víta, který tvoří typický pohled Prahy, a mnoho jiných překrásných svatyň. Všechny ty věci jsou důkazem zbožné a nábožensky cítící duše obyvatelstva.

Podivuhodné je sice též, co bylo podniknuto na okrasu Prahy od doby, co se stala hlavním městem nové republiky. To se jeví zvláště nad pomyšlení rychlým vzrůstem města. Tam, kde před málo lety stály nepatrné vísky, zvedají se velká pražská předměstí. Postrádá se však v tomto radostném rozmachu něco, právě to, co dodávalo staré Praze krásy. Postrádají se obyčejně znaky a pomníky náboženství a zbožnosti — ačkoliv i milosrdný Bůh hledá si domov mezi lidskými příbytky, v němž by se svými dítkami spolubydlil a svými dary je zahrnoval.

Zasluhují si tedy vší chvály lidé, kteří všemožně se o to přičiňují, aby bylo vhodně postaráno o náboženské potřeby v nových osadách a předměstích. Této chvály si zasluhuje především „Dílo blahoslavené Anežky," nedávno v Praze založené za tím účelem, aby se stavěly kostely, kaple a ústavy křesťanské lásky.

Jak známo, dostalo se tomu „Dílu" už jednou pochvaly

k povzbuzení od samého Sv. Otce. Než těší mě, že mohu Vám oznámiti, že Sv. Otec chtěl také se Své strany něco na ně obětovati na důkaz, že tento podnik a jeho vznešený účel se Mu velice zamlouvá. Známo je však, že katolíci celého světa, ano i pohané často se dožadují pomoci od nejvyššího Velekněze, takže naprosto nemůže všem vyhověti zvláště nyní, když sám nic nemá, než co mu poskytuje láska katolíků po okrsku zemském roztroušených. Proto nemůže více poskytnouti než 100.000 Kč (které přikládám). Ví ovšem, že touto částkou ani zdaleka nedává tolik, kolik je třeba, ale chce příkladem předcházeti a katolíky této republiky povzbuditi, aby co On sám nemůže dáti, oni dali na uskutečnění snah převzácného „Díla bl. Anežky." Snahy ty přivedou snadno k cíli, přispějí-li všichni, duchovní i světské osoby, po příkladu Sv. Otce, jak jen mohou, na svaté toto „Dílo." V té věci předešel ostatní již arcipastýř arcidiecése tím, že zbudoval při novém semináři kostel sv. Vojtěcha.

Chci též naznačiti, že Sv. Otec by rád tomuto daru dal jakýsi všeobecný význam, totiž, aby bylo patrno, jak Mu záleží na podnicích veškerého apoštolátu, zvláště za naší doby, která potřebuje tolik čilé a vytrvalé práce katolíků. Žádné však dílo apoštolátu není tak vzácné jako dílo, které má za účel opatřovati kostely a duchovní správu pro tolik nesmrtelných duší.

Kdyby však vznikla pochybnost, zdali „Dílo bl. Anežky" povede k cíli, když stále tolik velkých překážek staví se v cestu, vzpomeňme jen slov Kristových: „Proč jsi pochyboval, malověrný?" Zdaž nepřicházejí odevšad, i z těch nejchudších zemí radostné zprávy o zdaru podobných podniků? Zdaž i toto velkoměsto nechová v sobě důkazy dávné a trvalé štědrosti a zbožnosti předků?

Sv. Stolice tedy, jak vidíte, učinila, co učiniti mohla, takže před Bohem v tak důležité věci nemusí si činiti výtky. Nyní je věcí těch, kteří zde mohou něčím přispět, aby následovali Jejího vyzvání a příkladu.

Zatím udílí vznešený Velekněz na důkaz svého hlubo-

kého uspokojení zvláštní požehnání jednotlivým členům výboru „Díla bl. Anežky" a všem ostatním, kněžím i laikům, kteří k tomu účelu tak šlechetnému přispěli nebo přispějí hmotnou nebo mravní pomocí. Všem, pravím, žehná Jeho Svatost; zvláštním však uznáním zahrnuje ty, kteří stavbu kostelů, již dávno připravovanou, ale různými obtížemi tolikrát oddalovanou, popoháněli neúnavnou křesťanskou statečností, anebo, jak se stalo v Kobylisích, Starých Strašnicích, Krči, Troji, pozemek pro budoucí kostel buď darovali anebo jeho koupi usnadnili anebo ve vlastním domě kapli zřídivše, Pána a jeho věřící pod svou střechu pohostinu přijali. Také těm Sv. Otec z celého srdce žehná, kteří tomu apoštolátu osobně se věnovali, ať jsou to kněží, kteří přes jiné důležité úřady a služby rádi pomáhají duším, duchovní pomoci potřebným, nebo laikové, muži i ženy, kteří tam, kde není kněze, sami apoštolují podle zásad, jimž se přiučili v kursech, k tomu cíli pořádaných.

Račte, Nejdůstojnější Pane, přijmouti také má osobní blahopřání pro všechny členy a příznivce „Díla blahosl. Anežky." Račte býti ujištěni, že nemůže mi býti nic milejšího, než viděti, jak Praha, kterou tak vřele miluji a v níž, třeba bez své zásluhy, Sv. Otce zastupuji, uskutečňuje své slavné tradice. Že pak jste své snahy svěřili ochraně bl. Anežky, naplňuje mě ještě větší nadějí ve zdar Vaší práce; neboť blahoslavená tato ochránkyně Čech, jako byla za života pozemského plna lásky ku svým krajanům, tak nyní v nebi, vidouc upřímnou péči Vaši o spásu vlasti a zároveň starost o její vlastní oslavu, jistě se bude přimlouvat, aby i nová Praha si zjednala krásu a slávu před Bohem i lidmi, podobně jako starší Praha od doby zbožného knížete sv. Václava prospívala krásou a slávou v takové míře, že byla právem přirovnávána svatému, věčnému Římu, hlavnímu městu křesťanstva.

Zatím trvám s náležitou úctou Vám oddaný

† Petrus Ciriaci, arcib. z Tarsu, apošt. nuncius.

V Praze dne 26. září 1928.

13. Potěšující zjevy.

1. Krásné to bylo v den jubilea republiky 28. října 1928 v Štěrboholech, vesničce vzdálené ještě půl hodiny od Strašnic, směrem na východ. Nemají tam ani kaple, do farního kostela v Kejích je tři čtvrtě hodiny. Za vsí stojí mezi stromky zeď s výklenkem a v něm je obraz Nejsv. Trojice. Přišli prosit, zdali by nebylo možno nějak pomoci jejich náboženské nouzi. Ujednali jsme bohoslužby u onoho obrazu na den jubilea republiky, bude-li počasí příznivé. A bylo. Poslali povoz slavnostně ozdobený — elektrika v jubilejní den nejezdila a do Štěrbohol vůbec nejezdí. Sotva jsme z daleka uzřeli Štěrboholy, už nám přiběhl vstříc houf dětí. Vjížděli jsme v radostné náladě. Oltář už byl přichystán a ozdoben, nad ním nádherné „věčné světlo," sluníčko, jež zářilo s čisťounkého nebe nejslavnostnější září — asi z radosti nad naším jubileem a zvláště nad vroucností, s kterou jsme tam v Štěrboholech Bohu děkovali a zpívali. Mše sv. tam ještě nikdy neměli. Tak pěkně — skorem bych řekl — nikde v celé republice neslavili jubileum.

Kdybys to byl viděl, milý čtenáři, byl bys si ustanovil: budu Štěrboholským pomáhati, aby si mohli vystavěti nějaký kostelíček.

2. V Kobylisích nezůstalo po sčítání lidu v r. 1921 ani celých 36 procent katolíků; bez

3. Kobylisy: Prozatímní kaple v soukromém domku.

vyznání bylo 56 procent. Někteří se domnívali, že je po všem veta.

Už jsem vypravoval, jak jsme tam získali krásné místo na budoucí kostel. Ale než kostel povstane, mají tam lidé zůstati bez všeliké náboženské pomoci? Pak by ovšem mohlo opravdu býti všecko ztraceno.

To jsem stále vykládal, kde se bylo nějaké pomoci ke zřízení prozatímní kaple nadíti. A stále to zůstávalo bez výsledku. Už jsem se styděl ukázati se kobyliským katolíkům, jimž jsem tolikráte sliboval, že budou brzo míti mši svatou.

Došlo k rozhodující poradě. Očekával jsem určitě, že prorazím s návrhem, aby byl koupen domek, kde by mohly býti už na vánoce bohoslužby. Vždyť by byla věčná škoda i teď zase nevyužitkovati na osadě tak ohrožené požehnaného vánočního období. Ale porada vyzněla zase negativně: na to není peněz. Protestoval jsem, poněvadž při dobré vůli by se bylo dalo pomoci, a řekl jsem: „V Kobylisích bude o vánocích mše sv." — A byla už na čtvrtou adventní neděli; ovšem stálo to trochu práce. Potom tam byly bohoslužby každou neděli a ve svátek, a lidí přicházelo mnohem více, než jich dříve chodilo do vzdáleného farního kostela. Krásně se rozvíjí práce pro děti, a Sestry chudobných nemocných („Těšitelky" z mateřince v Rajhradě u Brna) konají požehnaný apoštolát. Jediná stížnost je: kaple už nestačí. Klub duchovenstva byl ochoten

4 Kobylisy: Prozatímní kaple.

5. Kobyliské děti při svatováclavských slavnostech. Krásný úspěch!

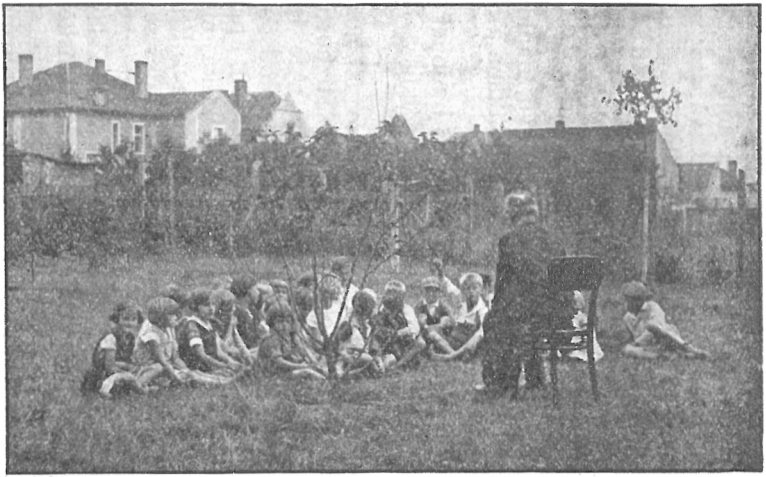
postaviti tam větší kapli. Narazilo to na překážky. Nejlépe by bylo začít stavěti slušný kostel. Místo máme, peníze začínáme sbírati. Pomáhejte, kdo můžete.

Jménem Božského Pastýře duší buďtež vzdány vřelé díky všem, kteří Mu tam tolik radosti přichystali. Velkou radost Mu působí návrat jediné pobloudilé duše; což teprv, když se téměř ztracená osada opět začíná vzpamatovávati!

Máme tam pomocníky a pomocnice, již by zasluhovali obšírnější zmínky. Naše brožurka na to nestačí; ale uvedu přece aspoň několik slov z dopisu šlechetné dámy, která pravidelně koná cestu z Dejvic do Kobylis (a to je hodně daleko), aby poučovala a bavila děti. Psala po velkých mrazech minulé zimy, když nastala přestávka v dětské besídce:

„Po besídkách se mi již stýská a nemohu se dočkat, až opět se dáme do práce. Když minulou středu jsem stála před uzamknutým domkem, odkud jindy zaznívá hlahol dětských hlasů, bylo mi smutno..., Cítím se šťastná mezi našimi dětmi. Zdá se mi, že si už začínáme rozuměti, vždyť i v noci v mých snech mne navštěvují. To jsem najednou letos, k naší stříbrné svatbě, dostala tolik, tolik dětí! Jen aby Bůh dal a bylo již tepleji, bychom mohli pokračovati v započaté práci..."

3. Velká je nouze s kostely po obou stranách Plzeňské silnice (severozápadní Smíchov, Košíře, Motoly). Přes hodinu cesty není kostela a tolik velkých skupin domů už tam stojí! Tak by sis chtěl snad vysvětlovati, proč Košíře nemají právě nejlepší pověsti. Ale nekřivdi jim! Jakmile bylo lze posloužiti jim pravidelnou nedělní mší sv. — nejprv na zkoušku v malinké kapli „Na Ka-

6. Katecheska na periferii.

valírce", potom v trochu větší kapli pod Klamovkou — utvořil se hlouček zbožných návštěvníků a bude jich více, až budeme mít větší kostel. Pomáhejte nám jej stavěti, kdo můžete; už předem se za Vás dobrodince modlíme. Že ho nutně potřebujeme, to dokazují i naše košířké děti. Sotva jsme jim ohlásili besídku, přihrnulo se jich hned 70, po druhé až 100, takže jsme na tolik nestačili. Budeme-li mít příhodné místnosti pro bohoslužby i pro poučení a zábavu, naplní se i zbožnými dospělými i hodnými dítkami a Košíře budou mít hned lepší pověst.

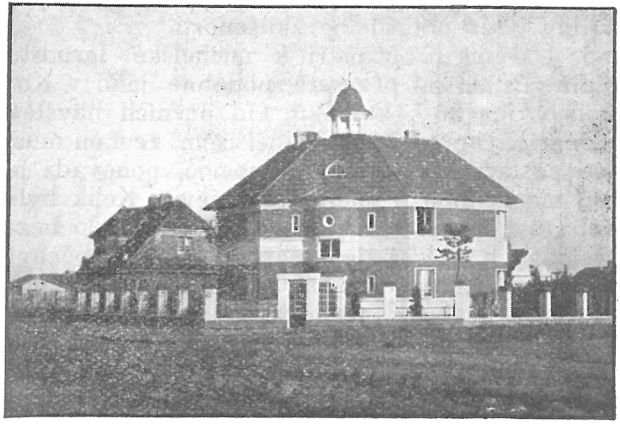
Kdo by jim přímo chtěl něco na budoucí kostel věnovati, pošli to Kostelnímu spolku v Praze-Košířích.

4. Všeobecně je slyšeti mnoho stížností na „zpustlou, zdivočelou" mládež. Stížnosti jsou bohužel dosti často odůvodněny. Ale byl by hrozný omyl proto veškeru mládež odsouditi a trestati, anebo ji ponechati jejímu osudu. I pražská periferie nám potvrzuje: Ten si získá mládež, kdo se jí upřímně a nezištně ujme. Přidáš-li k tomu nadpřirozených pohnutek, budeš se diviti skvělým výsledkům.

O vánocích se v Praze pořádá mnoho slavností pro děti, spojených s nadílkami. Mariánské družiny si vzaly o posledních vánocích na starost zvláště předměstí v náboženském ohledu nejvíce opuštěná. Vánoční nadílky, spojené s přednáškami, výstupy a písněmi, vydařily se nad očekávání

a připravily půdu pro další úspěšný apoštolát.

I to dokazuje: netřeba tolik lamentovati nad zkázou mládeže, ale účinné pomoci potřebuje mládež, aby nebyla ztracena. Nuže do práce! I pro pražské děti platí slovo Spasitelovo: „Co-

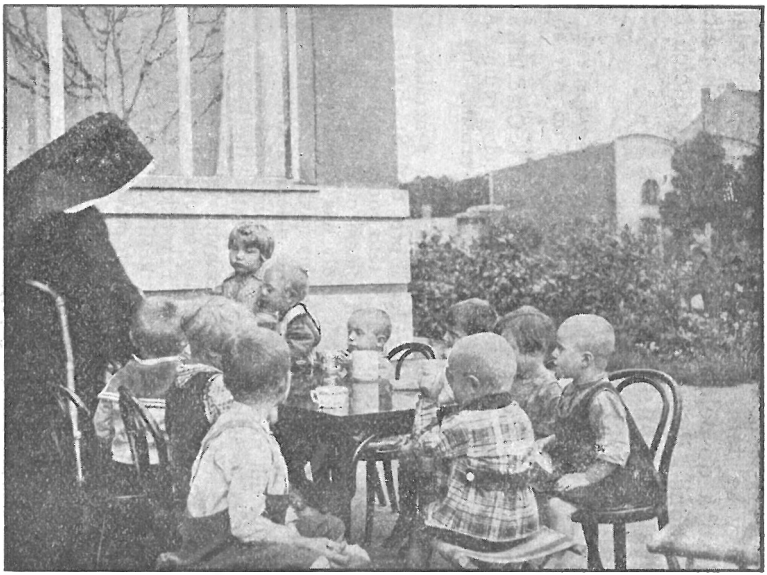
7. Dolní. Krč: Naše největší naděje — dětský útulek sv. Terezičky. Sotva jsme jej otevřeli, hned byl drobotinou zalidněn. Kdo pomůže oba domky zaříditi, hřiště přikoupiti a neočekávané úspěchy náležitě podepřít, aby byly trvalé?

koliv jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili!"

Nedovedu si představiti větší radosti, než když vidím, že ty „zdivočelé" děti, s počátku nesměle

se vyhýbající nebo drze vyzývající, ponenáhlu krotnou vlivem rozumné laskavosti, s níž se setkávají, a pak začínají uplatňovati pěkné stránky své povahy a přilnou k svému dobrodinci upřímnou vděčností. Kdekoliv bylo lze věnovati se poněkud soustavně péči o dítky, všude se potvrdily tytéž potěšitelné zkušenosti.

5. Dolní Krč patří k michelské farnosti, v níž zůstalo po převratě podobně jako v Kobylisích jen 36% katolíků. Od prvních návštěv v Dolní Krči před 3 roky viděl jsem, že tam musí býti postaráno o vydatnou pomoc, poněvadž je tam mnoho nouze hmotné i duševní. Kolik bylo třeba vykonati obchůzek a kolik jich bylo bezvýsledných, než se zjevily aspoň nějaké úspěchy! Nejvíc potíží bylo spojeno s opatřením místnosti pro naše účely. Konečně se zdálo, že jsme u cíle — najímali jsme několik pokojů — ale v poslední chvíli se to opět zhatilo. Co tedy? Zanechati dalších pokusů? Nikoliv. Začalo nové vyjednávání. — Dnes tam máme krásný „Dětský útulek sv. Terezičky" s třemi sestrami ze známé zasloužilé přerovské kongregace Neposkvrněného Početí P. Marie; tři „charitky" — dívky vyškolené pro výpomocný apoštolát — vydatně pomáhají. Co tam bylo doposud vykonáno za několik týdnů, opravňuje k naději, že odtamtud vzejde mnoho požehnání pro pražskou periferii. Ovšem na to nestačí ty dva domky, které tam máme; potřebujeme aspoň ještě jedné sousední

8. V útulku sv. Terezičky v Dolní Krči: Naši nejmilejší.

parcely a velké místnosti s hřištěm. Pomáhejte nám! Nebude to nadarmo. Duch milé sv. Terezičky se tam ujímá. Děti přicházejí s velkou radostí a dospělí si také hned zamilovali pěkný ten podnik. Posuďte to sami z následujících několika záznamů domácí kroniky.

Z domácí kroniky.

22. července 1929. Týden po našem příjezdu do Dolní Krče. Začínáme přijímati první děti do nového útulku sv. Terezičky.

První přišli dva zdraví čiperní hoši Ch. Otec jejich je nemocen, takže matka je nucena živiti celou rodinu. Aby byla bez starosti o děti při své práci, prosila, aby byli hoši v útulku celý den.

K 10. hod. šly jsme si s ctih. Matkou generální představenou a duchovním rádcem pro děti Št. Byvše totiž upozorněny na velkou bídu v této rodině, chtěly jsme se samy o tom přesvědčiti. Před domem obklopil nás houf polonahých dětí. Tři z nich vedly nás k mamince. Chudá světnička. V kolebce robátko, na mizerné posteli čtyřletý hošík, asi duševně chorý, stále plačící a křičící. V bytě pro tolik lidí naprosto nedostatečném velká nouze. Otec není doma, je u lékaře. Vydělává tak málo, že někdy žijí o chlebě a černé kávě. Matka byla vděčná, když jsme se nabídly, že vezmeme 3 děti hned sebou. Ale onen čtyřletý křičel, i šla s námi jen starší Františka a tříletý Toníček, který byl jen v zástěrce bez košilky. Cestou domů nás doprovázela garda hochů jen v plavkách. Doma začalo čistění a oblékání ukořistěných dětiček. Děti nás na této výpravě doprovázející byly většinou nekatolické, ale slušně se k nám chovaly.

23. července. Mimo malé děti už jmenované přišlo 21 dětí školou povinných. Hrály si u nás, vypravovaly jsme jim a zaměstnávaly jsme je drobnými různostmi. Všechny se chovaly slušně a byly klidné. Některé odešly na oběd

domů, 8 zůstalo na oběd v útulku. Z těch, které odešly domů, některé se vrátily už za půl hodiny a přivedly si kamarády, takže bylo v útulku velmi živo. Kterási matka vypravovala, že její synáček doma postrčil ručičky na hodinách z 12 na 2, aby ho už jen pustila do útulku. Děti pobyly do večera. Snaží se slušně se chovati — zda tak bude vždycky?

24. července. Už od 1/3 7 táhly houfy dětí k útulku. Vpustily jsme jich 30. Bavily se v zahrádce. Které nebyly vpuštěny, obstoupily plot a byly rády, že aspoň tak mohly přihlížeti, co se děje. Počet maličkých, školou ještě nepovinných, stoupl na 9.

Odpoledne byla zahájena první „besídka" pro děti školou povinné. Zájem velký. Už předem se dotazovaly, co to bude. Besídku řídila charitka L. Vypravování, hádanky, hry, náboženská promluva. Po ní děti nerady — prý tak brzy — se rozcházely.

25. července. Děti přišly opět. Poněvadž si již trochu zvykly, začaly se se svými názory vytasovati. Hošík 10letý před modlitbou veřejně vyhlásil: „Já se modlit nebudu, já jsem bez vyznání, já se nikdy nemodlívám. A nač se modlit, já v Boha nevěřím!" Vidíš. A hned se zdvihaly jiné ručky, že také ne, a proč ne!

Téhož dne navštívily jsme rodinu M. a vzaly s sebou 2 děvčátka. Nejsou pokřtěna ani jejich dva menší sourozenci. Otec bez vyznání, matka katolička podle jména, v rodině velká bída, poněvadž otec býval i delší dobu bez práce. Teď je na 3 týdny na vojenských cvičeních; nechal na tu dobu manželce 70 Kč. Obě děvčátka budou u nás denně i s jídlem bezplatně.

28. července, neděle. Odpoledne o půl 3. hod. požehnání, potom besídka pro rodiče. Předmět přednášky: Důstojnost a povinnosti stavu manželského. Potom rozhovor. Lidé projevují radost z našeho útulku...

31. července, sv. Ignáce. Přišly dámy z Mariánské družiny u sv. Ignáce a přinesly pro chudobné děti pradélko, šatičky, peřinky a zákusky. Zaplať jim to Pán Bůh!

Onen hošík, čtyřletý Št., který stále křičel a dělal dojem slabomyslného, začíná u nás projevovati pozornost pro okolí; snad jen trpěl podvýživou a nedostatkem výchovy. Nejlepší pomoc i pro slabomyslné: upřímná láska...

7. srpna. Navštívily jsme nemocnou paní Š. Nezapomenutelné. Světnice společná pro dceru a nějakého pána byla v dostatečném pořádku, ale postel s nemocnou paní byla v žalostném stavu Nebylo prostěradla, jen kus pytloviny; povlaky špinavé. Trpěla velmi, ale mnoho si nestěžovala. Při vypravování stékaly jí slzy. Těšily jsme ji. Na otázku, nepřála-li by si něčeho, prosila o nějakou četbu. Přineseme. Onen muž — mladý — za naší přítomnosti si lehl na pohovku a dělal, jako by spal.

Druhá návštěva u paní H. Matka celá nešťastná První dítě, děvčátko, zemřelo; druhý, synáček, za něhož prý prosila Boha, by jí ho nevzal, je mrzáčkem. Těšily jsme ji, že moudrost Boží řídí vše k dobrému a že její kříž nemusí býti trestem. Byla potěšena návstěvou, zvláště když dítě se na nás usmívalo, ač jindy cizích se bojí . . .

Třetí návštěva Paní P Vdova s 11 dětmi, z nich 5 dosud nedospělých. 3 vydržuje město, matka by je raději dala k nám. Vysvětlily jsme jí, že na celé dni bereme děti jen do 6 let, takže by nám mohla dáti jen jednoho. Prosila o to. — S matkou bydlí svobodná dcera s dceruškou půl roku starou Vdova vydělává týdně 100 Kč. —

Začínáme s dětmi cvičit na svatováclavskou „akademii"...

Dva měsíce později (ke konci září).

Sv. Terezička začíná sypati růže i na náš úděl periferie. Sbírá děti, i nekřtěňátka, a přivádí je do svého útulku. Jistě i teď prosí Pána jako kdysi za svého života: „Ta jarní poupata já hledám, miluji, rač na ně vylíti křtu vodu posvátnou."

Čtyřem z prvních dětí našeho útulku se již za několik dní dostane milosti křtu sv. Nejstarší z nich, pětiletá Fanynka, se chlubí, že dostane bílé šatičky „s mašlou." Kéž je, dítě, přineseš neposkvrněné před soudnou stolici Boží!

9. V útulku sv. Terezičky: Šťastné chvilky.

V útulku bývá teď pravidelně přes 30 dětí ode 3 do 6 let, většinou z rodin dělnických, někdy z největší bídy. Nemohou doma dospat, nemohou se dočkat, a nejen malí, i velcí.

Jedna z nás spěchá chodníkem mezi poli. Najednou slyší odkudsi dvojhlasně volati: „Sestřičkóóó . . . počketeéé! . . ." Ohlíží se, odkud se to ozývá. Tu vidí vdáli dva hochy s drakem — kusem novin uvázaným na motouzu. Sestra čeká poslušně. Hoši doběhli udýchaní a oznamují: „Zítra přijdeme na besídku!" A když znovu ukázali, jak jejich drak umí létat, ztratili se v polích. Sestra ví, že zítra budou ne u branky útulku, nýbrž na brance, žárlíce na dívky, že mají besídku dřív.

Přes 20 hochů a přes 20 dívek dochází do besídky. Nejsou všechny katolické, ale přicházejí všechny rády, s výslovným dovolením rodičů nebo i na jejich přání. Rodiče si pochvalují, že „ty děti už nejsou takoví divoši, co chodí do útulku."

V útulku si hrávají, skotačí, pracují v zahrádce, poslouchají vyprávění o pozemských i nebeských věcech, houpají se, zpívají. Ten jejich zpěv! Na chodbě u otevřeného okna z chodby do kaple jako v stínu svatostánku stojí kolem harmonia: rozcuchané i upravené, čisťounké i špinavé, oblečené pořádně i bez košilky, obuté i bosé, ale všecky s patrnou námahou snaží se slabikovati píseň „K nebesům dnes zaleť, písni!" Na harmoniu sedí velká panenka; její malá „maminka" má teď důležitější práci se zpěvníkem. Nikoho to neruší a je to obrázek rozkošný. Hlásky se rozcházejí. Je opravdu umění nacvičiti něco s dětmi periferie.

Nejmenší se chlubí, že už také byli v kapli. Sotva dýchají, když tam vstupují po špičkách. Rozhlížejí se po kapli v tichém úžase. Najednou se ozve stříbrný hlásek: „Tak mi ukaste toho Jezíska!" — Chudobné děti zapomínají v útulku na bídu doma.

Sestry a charitky konávají pilně návštěvy, zejména u chudiny. Nečekaly jsme, že návštěvy budou tak vítány. Vzkazuje se po dětech, prosí se o návštěvy. Po jedné be-

10. Starší kaple v D. Krči.

sídce přišlo děvče, že maminka pěkně prosí, abychom k nim brzo přišly, že tatínek je nemocen, a jedno z dětí abychom vzaly do útulku. „Kolik je vás doma dětí?" „Jedenáct."

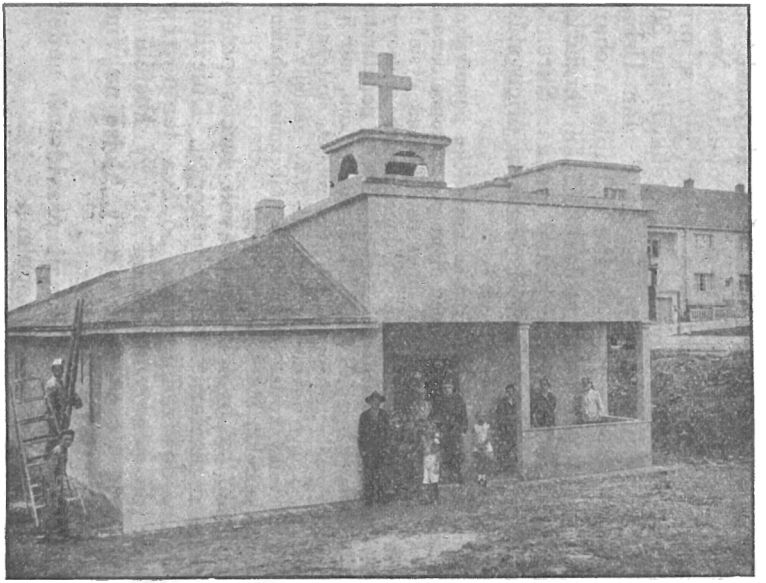
Do takových rodin nelze přicházeti s prázdnýma rukama. Pracovnice jsou velmi rády, že šlechetní dobrodinci, zvláště dámy z Mariánské družiny u sv. Ignáce, shánějí šatstvo, hračky a různé maličkosti pro děti i pro rodiny. Všem dobrodincům vyslovujeme nejsrdečnější „Zaplať Pán Bůh!"

V neděli 22. září byly také děti z útulku sv. Terezičky se sestrami a charitkami na velké dětské slavnosti u hrobu sv. Václava, aby modlitbou a květinami vzdaly milovanému knížeti hold dětinné lásky a oddanosti. Přišly i děti, které nedocházívají pravidelně do našich besídek. Bylo jich celkem 120. Slavnost zanechala u dětí i u jejich rodičů neočekávaně dobrý dojem.

Poskytnete-li nám, milí čtenáři, pomoci pro uskutečnění našich plánů v Dolní Krči, pak je naděje, že se podaří udělati z této osady, dříve tak zubožené a náboženským rozkolem rozervané, vzornou a spokojenou obec.

Poznámka. Nejednou jsem slyšel: Proč tolik péče právě o Krč? vždyť tam už je několik dobročinných ústavů. — Odpověď: To je v Horní Krči, hodně vzdálené od našeho útulku v Dolní Krči. Kdybychom neměli útulku sv. Terezičky, několik tisíc lidí by nemělo ani jednoho charitativního ústavu a snad by se jim nikdy nedostalo náležité duchovní správy. Sv. Terezička totiž chystá pro Dolní Krč i kostel.

6. Během dvou posledních let povstalo na jihozápadu Prahy velké zahradní město Spořilov.

11. Nouzová kaple v zahradním městě „Spořilov."

Je tam už 1200 domků. Na vynikajícím místě bude do 3 let vystavěn velký kostel. Ale nebylo by moudré, zatím se nestarati o náboženský život. Proto byla přičiněním pana ministra Noska koupena někdejší kantina a přenesením a přestavbou změněna v nouzový kostelík. Pojme 300 lidí. Péči o bohoslužby převzal P. Jan Urban O. F. M. Výpomocnou službu u kaple a charitativní apoštolát na Spořilově konají terciářky. Návštěva kostelíčka je velmi pěkná. Skromná svatyňka plní svůj úkol úspěšně a přichystává stavbu velkého kostela.

Známý protináboženský list se kostelíčku posmíval pro jeho „chatrnost". To je trochu divné pro zástupce chudobných tříd, jakým chce býti onen list. Příčina výsměchu je asi jiná. Vždyť právě ta chudoba našich nouzových kaplí a útulků na periferii je činí neobyčejně populárními. Kéž bychom jich mohli ještě 10krát více zříditi, než jich už máme! Pomáhejte nám všichni, kdož milujete skutečně lid opuštěný! A ony noviny bych prosil, aby zahájily hned sbírku na velký kostel ve Spořilově; tak zmizí „chatrný" nouzový kostelík, který je pohoršuje.

7. Ještě by bylo lze vyprávěti leccos potěšitelného o periferii; ale třeba končit. Důležitější výsledky dosavadní práce podává tento p ř e h l e d (do něhož nezařazuji stavby kostelů ve Vršovicích, Vysočanech a u sv. Aloise na Vinohradech):

Na 7 místech se konají pravidelně nedělní b o h o s l u ž b y aspoň dopoledne;

na 7 místech jsou získány p o z e m k y pro budoucí kostel, ovšem ještě nejsou všecky zaplaceny;

na jiných 5 místech se vyjednává o pozemek s vyhlídkou na příznivý výsledek;

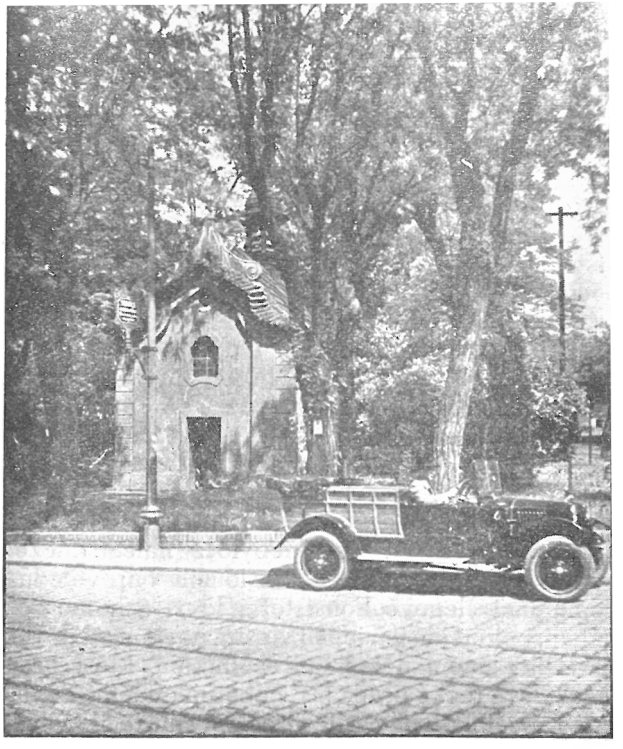
samostatné spolky pro vybudování kostelů nebo místní výbory Díla blah. Anežky jsou na 5 předměstích;

zvláště pro děti byly v posledních měsících zřízeny: jeden krásný útulek a několik čilých besídek. Pěkně se též rozvíjí organisace pro ošetřování nemocných.

8. Pozemky a vhodné, třeba jen prozatímní, místnosti jsou nutné. Velký počet apoštolů-pomocníků je další nezbytná podmínka úspěšné práce. Všecko to by však nestačilo, nebylo-li by dost apoštolsky smýšlejících kněží. A to je nejbolestnější bod: od několika let je v pražské arcidiecési poměr novosvěcenců k umírajícím kněžím ročně asi jako 1:4! Kolikráte už prosili věřící té které osady, aby jim bylo posloužení mší svatou, třeba jen pod širým nebem, když tam nebylo ani malé kapličky — a nebylo možno vyhověti, poněvadž nebylo lze nalézti kněze.

Tím vřelejších díků si zasloužili oni veledůstojní páni členové konsistoře, kteří ochotně pomáhají, pokud jim jen jejich vlastní povinnosti dovolují. Díky oněm několika řeholníkům, kteří přes všecky své těžké práce ještě obětují nedělní dopoledne apoštolátu na periferii, ačkoliv jim to nevynáší ani zisku ani okázalé slávy.

Díky konečně i onomu šlechetnému příteli opuštěných osad, který velkolepým darem umož-

12. Výtečná pomůcka moderního apoštolátu; co nedoved„elektrika", dokáže náš apoštolský automobilek.

nil koupi malého automobilu na apoštolské objížďky. (Je to malá „Tatra" z Ringhofferových závodů, jež poskytly velkou slevu.) Bez této praktické pomůcky by z drobné práce vykonané v posledních měsících byla zůstala polovice nevykonána.

Nejlépe se osvědčuje automobil právě v neděli dopoledne, kdy není v pražských ulicích mnoho povozů a lze tedy jeti velmi rychle. Tak je možno, sloužiti první mši svatou na příklad v Kobylisích a druhou v Košířích nebo v Krči, a druhého, po případě i třetího kněze automobil zaveze ještě jinam. „Elektrika" na podobné výkony nestačí. Dar automobilu má někdy tentýž význam, jako by nás kněží bylo o jednoho více, a k tomu ještě nám vozí i harmonium do kaplí a nábytek do besídek.

Ale dost už vypravování. Začnu prositi.

IV. část. Vřelá prosba ke všem vlasteneckým a zbožným srdcím.

13. Spousta jiných úkolů na nás ještě čeká!

Dosáhl jsem, co jsem s počátku řekl, že i Ty, laskavý čtenáři, porozumíš, jak důležité dílo konáme, a že i Tebe získám za pomocníka pro zabezpečení náboženskо-mravního života na pražské periferii?

Pomoc musí býti vydatná; vždyť i to, co jsem

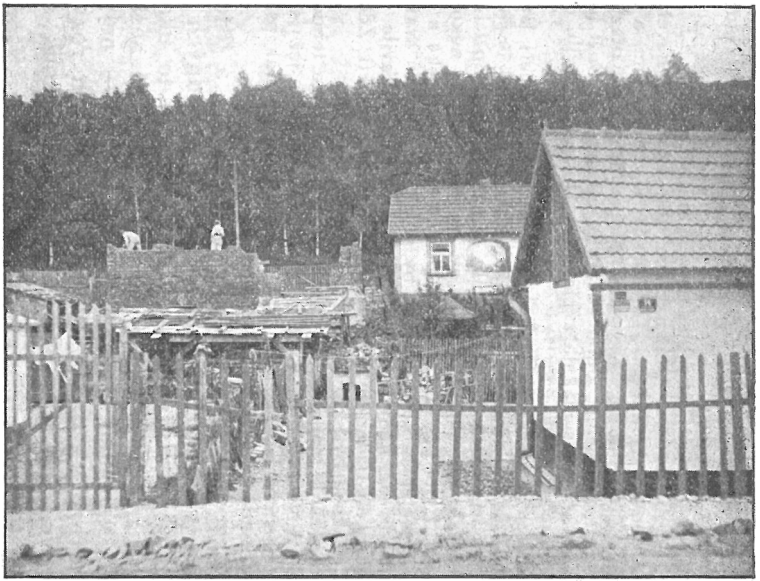
jakž takž vylíčil, je zajisté velký úkol. Ale to ještě není všecko, co nás čeká. S mravně-náboženskou stránkou, o niž mi především šlo, souvisí velké množství jiných otázek, ba můžeme říci, všecko, cokoliv má pro život jednotlivcův i pro společnost hlubší význam. Místo teoretických výkladů uvedu určitou událost, která sama stačí na důkaz, že nesmíme velkých předměstí ponechati bez kostelů a charitativních útulků.

Řeholní sestra vypravuje: „Byl pozdní večer Štědrého dne r. 1927. U naší klášterní brány zazvonila dívka, a když vešla, prosila vrátnou, aby směla pobýti přes Štědrý večer u nás, že by ráda slavila se sestrami Štědrý večer. Na odpověď vrátné, že již je po štědrovečerní slavnosti, se hlasitě rozplakala a chtěla odejíti. Uvedly jsme ji do hovorny, tušíce, že děvčeti nejde toliko o účast při štědrovečerní slavnosti, nýbrž že něco jiného ji přivedlo v tak nezvyklou hodinu.

Trvalo dlouho, než děvče bylo s to, aby ze sebe něco vypravilo. Plakalo zoufale a jen plakalo. Mělo letní oděv, střevíčky, bylo prostovlasé, jako by odněkud bylo uteklo. Slzy si utíralo spodničkou, protože nemělo ani kapesníku.

Konečně se podařilo přiměti ji k řeči. Bylo jí 20 let. Pracovala v továrně. O živý svět nechtěla domů, že nemůže. Od 14 let má macechu a jest jí přítěží. Mezi řečí se znovu rozplakala a při tom opakovala: „Jak jsem řeholní sestry nenáviděla! Činila jsem si z nich posměch, a teď jsem tady, a jsem ráda, že jsem tady." Na otázku, co ji přimělo přijíti, když přec je tu zcela neznámá, odpověděla: „Nevím, ale táhlo mě to sem. Již minulou neděli jsem obcháze!a, ale netroufala jsem si." A znovu se rozplakala.

Ponenáhlu pověděla celý svůj románek. Ubohé děvče! Tvoji vinu mírní — nezkušenost. „Komu to mám říci?

13. Nedělní „klid" na periferii: Ve všední den v továrně, v neděli se staví baráček. A nesmrtelná duše?...

Matce nemohu, lidé tam ve světě by se mi vysmáli, kdybych se jim důvěrně svěřila. Řekli by to dál a ukazovali by na mne prstem. A já to někomu říci musím, musím, já bych to nevydržela. Tak jsem přišla k Vám. Vy mnou nebudete pohrdat."

Na povzbuzení, aby hledala v modlitbě útočiště u Pána Boha, odpověděla: „Já nevěřím. Již od 14 let nevěřím v nic." A zamyslila se. „Totiž říkám si, že nevěřím, a říkám to také jiným. Ale snad přece věřím." Na otázku, chodí-li do kostela, odpověděla, že chodívá na Boží hod vánoční. A zas plakala a plakala: „Oni mě otrávili, oni mě připravili o všecko!"

Jak jí pomoci? Když se vyplakala, dostala večeři. Bylo vidět, že měla chudák veliký hlad. Pak jsme ji poslaly spát.

Na druhý den jsme ji půjčily kabát, aby na Boží hod v kostele nenastydla. Po mši sv. byla u nás ještě několik hodin. Bylo patrno, že touží po útěše náboženské a po troše mateřské lásky. Nejvíc by se jí bylo ulevilo svatou zpovědí, ale nebyla ještě dost disponována. Pravila, že pojede do Užhorodu k přítelce. Nedala se zdržeti. Zdálo se, že chce býti daleko, co nejdále od domova.

Asi za 14 dní psala z Užhorodu. Děkovala za tehdejší pohostinství, slibovala, že se bude říditi radami, jež jsme jí tenkráte daly, i že se bude častěji modliti. Pak psala ještě jednou a umlkla. Kam zapadla?"

Takových duší bloudí po Praze sta a tisíce. Kam zapadnou, nebude-li pro ně vhodných útulků? — Rozumíš, milý čtenáři, kolik to úkolů ještě na nás čeká? A kdyby Ti to ještě nestačilo, vzpomeň, že máme v republice — nejvíc v Praze — aspoň 100.000 nešťastných rozvedených žen a s nimi nešťastných několik set tisíc dětí.

Pomáhejte, pomáhejte! Jsme teprve v začátcích našeho podniku a už vidíme, že bude lze

nesmírně mnoho dobrého vykonati, dostane-li se nám náležité pomoci. Jak krásné by bylo, aspoň z části upraviti nešťastný rozkol náboženský, dáti do pořádku značné procento rozvrácených rodin, zachrániti mnoho dětí před zkázou mravní a fysickou; a poněvadž tu jde o město hlavní, působící mocně na celou republiku, proto by požehnání z této obnovné práce šlo z pražské periferie dál po celé vlasti. K těmto nadějím nás opravňují i vlastní zkušenosti i zprávy přicházející z jiných zemí, v jichž hlavních městech byla podniknuta podobná práce. V Paříži, na příklad, ještě před několika roky se báli rozvratu hrozícího z periferie; dnes, kdy je tam asi 50 nově zřízených farností, s mnohými ústavy charitativními, toto nebezpečí je snad na vždy zažehnáno.

Jinak nesmíme zapomínati, že k pěkným výsledkům dosavadní práce na pražské periferii přispěly zvláštní události i ve veřejném životě, které pravděpodobně se už nebudou opakovati; nedovedeme-li nynější vhodné chvilky dobře využitkovati, bude to míti velmi smutné následky. Pročež chutě do práce!

14. Jak pomáhati?

1. Staňte se členy spolku „Dílo blahosl. Anežky Přemyslovny" v Praze II., Spálená 15.

2. Kdo se zajímáš zvláště o některé určité předměstí a chceš se o něm něco více do-

věděti, dopiš mi (P. Frant. Krus u sv. Ignáce, Praha II., Ječná 2); velmi rád opatřím informace.

3. Velice doporučuji dětský útulek sv. Terezičky v Dolní Krči (č. 300). Za tři měsíce vykonal tolik pěkného a má ještě tak velkou práci před sebou, že by bylo věčně škoda, kdyby jeho rozvoj byl nějak zadržen. Jeho poslání se neomezuje na Dolní Krč, nýbrž odtamtud vyjde vydatná pomoc i do jiných opuštěných předměstí. Přijímáme tam všecko, čeho potřebují malé i větší děti (i nábytek pro ně), ale prosíme též o věci všeho druhu pro dospělé, poněvadž v tamějším okolí je mnoho velmi chudobných lidí. Nejnutněji potřebujeme dětského hřiště a velkého pavilonu pro dni špatného počasí, a na neděli musíme pořídit velkou kapli. Kdo nám pomůže značnějším příspěvkem?

4. Někdy uvažují dobří lidé, snad bezdětní, na jaký bohumilý způsob by mohli upotřebiti svého majetku. Řeknu bez okolků: Nejpěknější bohumilý a vlasti užitečný skutek je podpora naší práce pro pražskou periferii. Kdo by snad chtěl něco většího podniknouti, na př. nějakou nadaci pro charitativní nebo bohoslužebné účely zříditi, přispěš si; bylo-li by to ještě ve svatováclavském jubilejním roce, nebylo by třeba z toho dávat obvyklé poplatky.

5. Pomáhati můžeš jakýmkoliv příspěvkem do kaplí a do charitativních ústavů, věnováním pozemku na tyto účely, upozorněním ji-

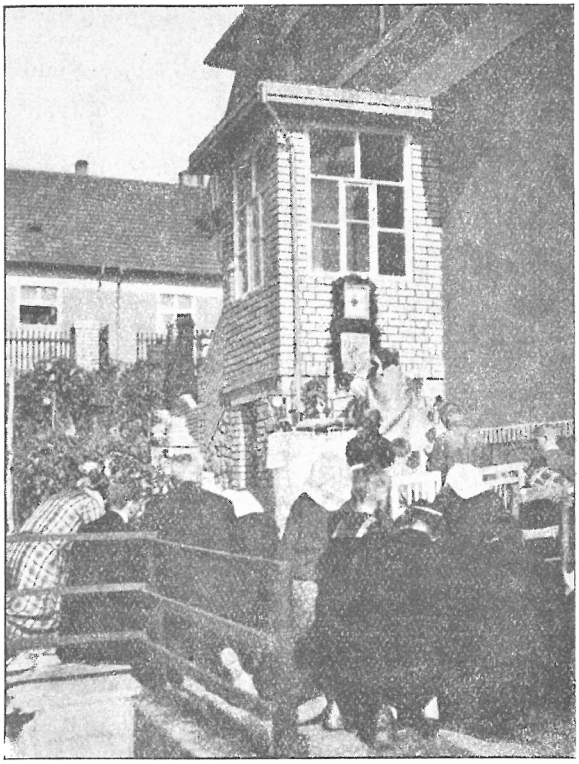

14, Ještě jeden obrázek ze svatyňky v Troji. Oltář Nejsv. Svátosti.

ných na náš podnik. — Pomáhati můžeš upozorněním nás pracovníků, kde by pro nás byl nějaký dobrodinec, kde bychom my sami měli se chopiti iniciativy, zkrátka jakýmkoliv užitečným pokynem pro nás. — Pomáhati můžete všichni zbožní věřící svou modlitbou k Bohu a prosbou k blahosl. Anežce, aby svou přímluvou zjednala i nově povstávající Praze kus podobné krásy a zbožnosti, jakou jí kdysi za živa opatřila svým obětavým přičiněním a zářivým příkladem.

6. Nejvzácnější dar je vlastní srdce, osobní oběť. Kolikráte jsem se sháněl po ochotném hudebníku, který by s dětmi cvičil zpěv a při mši sv. hrál na harmonium — a nenašel jsem. Jen pro dětské besídky bychom hned potřebovali několik pracovníků. Ale i pro jiné účely hledáme obětavých pomocníků. — Pro spolubratry kněze jen tuto poznámku: I kdyby někdo už více nemohl konati nežli v neděli mši sv. sloužiti, jak veliké by to bylo dobrodiní pro nejedno předměstí! „Láska Kristova nás pudí!" —

Končím. Pochopíte-li, milí čtenáři, oč nám jde, dostanete do roka — dá-li Bůh — novou zprávu stvrzenou novými obrázky, že se Matička Praha vyvíjí i v novém období svých dějin směrem, který zaručuje, že i budoucí dějepisci budou dále svědčiti: Na celém povrchu zemském není rozevřena nádhernější kniha historie a architektury — než Praha. Naopak, nebylo-li by pochopeno,

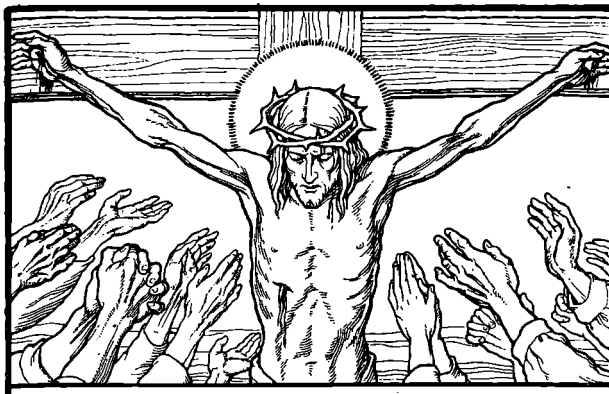
15. Jak jsme slavili svatováclavské jubileum v Malešicích.

oč jde a jak vhodná je chvíle k velkému dílu, mohlo by z toho povstati velké neštěstí.

Jubilejní dodatek.

Znáte Malešice—Hrdlořezy? Stačí podívati se na mapu: tyto dvě osady, teď od svých farních kostelů $^1/_2$ — $^3/_4$ hod. vzdálené, patří k sobě a budou jistě za nedlouho samostatná farnost. Ale potřebují rychlé duchovní pomoci. Hledali jsme nějaké vhodné místo na kapli a dětský útulek, a byl by tam i pozemek i vhodný domek — ale kdo nám to koupí?

Nějak jsme musili slaviti svatováclavské jubileum. Hodní majitelé vilky č. 169 „Na viničkách" v Malešicích rádi nám propůjčili svou zahrádku na bohoslužby a přišlo 40 účastníků — pro první pokus dost mnoho. Bylo to pěkné a dojemné, jak Vám to i obrázek naznačuje; ale přece nemůžeme vždycky bohoslužby slaviti v zahrádce, a proto prosíme, pomáhejte nám, abychom i tam měli brzo kostel. — A potom? bude potom už všecko vyřízeno? To ovšem ne; ale přikročíme radostněji k nové práci v 8 — 10 jiných předměstích, která volají o pomoc. Vizte, jak velkého díla se můžete zúčastniti! Jde o svatováclavské dědictví.

Pane Ježíši, pro svou předrahou
krev, již jsi prolil za nás,
dej nám více kněží!

Milý hochu, nechtěl bys býti knězem?
K tomu je třeba, abys byl
hodný a schopný ke studiu.
Přijímej denně Tělo Páně
a modlívej se: Pane Ježíši, veď
mě cestou k stavu knězskému!

Exercitační dům Hlučín.

Tento obraz vydal Exerciční dům v Hlučíně jako plakát (v rozměrech 32 X 24 cm). Cena 2 Kč, na tuhém papíře 3 Kč, na lepence 5 Kč.

„JDE O SVATOVÁCLAVSKÉ DĚDICTVÍ!"

Libellus propagatorius

auctore P. Francisco Krus, Soc. Jesu,

imprimi potest.

Pragae die 20. sept. 1929

LEOP. ŠKAREK,

Praepositus Provinciae Čechosl. Soc. Jesu

IMPRIMATUR

Pragae, 1. Octobris 1929

† ANTONIUS PODLAHA,

episcopus Paphiensis, vicarius generalis

No. 12337

Používání novinových známek povoleno poštovním řed. v Opavě pod č. 25.601-III. z 18. července 1927. — Vydavatel: Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí Dr. B. Vašek, Olomouc, Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. Tiskem Společenské tiskárny v Přerově.

O sjednocení církví.

V. Vilinský.

V své nezměrné dobrotivosti k člověku založil náš božský Vykupitel Ježíš Kristus na zemi viditelnou církev, aby celé lidstvo v ní sjednocené vzdávalo chválu Stvořiteli a projevovalo mu svou lásku a vděčnou oddanost. Syn Boží přinesl za nás krvavou oběť na kříži a jako pravý Beránek Boží obětuje se v církvi znovu při každé mši svaté. Krev Ježíšova a krev nesčetného množství jeho věrných následovníků – křesťanských mučedníků – jest oním tmelem, který nás všechny pojí v jednotu. Kristus zemřel za osvobození lidstva, za jednotu všeho člověčenstva; odštěpiti se vědomě od této jednoty znamená zpronevěřiti se Kristu žijícímu v církvi. Odpad od církve skrývá v sobě nejtěžší trest, poněvadž s duší nevěrného se stane podle slova sv. Písma: „Nezůstal-li by kdo ve mně, vyvržen bude jako ratolest a uschne, a budou sebrány a na oheň uvrženy, a shoří.“

Jednotu své pozemské říše vybudoval Kristus na skále Petrově. Petr a jeho nástupci jsou základem církve. Již ta okolnost, že jediný člověk

a jeho neomylnost ve věcech víry a mravů mají býti základem, na němž stojí celá obecná církev Kristova, přesvědčuje nás o tom, že jednota s církví, poslušnost hlasu Velekněze jest hlavní povinností každého řádného křesťana. Kristus slíbil, že se bude modliti, aby neochabla víra Petrova. „Ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá. A ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratří svých." Tedy – kdo nechce poslouchati Petra, neposlouchá ani Krista, kdo nemiluje učitele, kterého ustanovil Ježíš, nemůže opravdu milovati ani samého Syna Božího. Naopak, věrnost Kristu a jím stanovené církvi jest pramenem skutečného života a dokonalým plněním křesťanských povinností. „Ne vy jste mne vyvolili, ale já jsem vás vyvolil a postavil, abyste šli a ovoce přinesli, a ovoce vaše aby zůstalo, aby, začkoli byste prosili Otce ve jménu mém, dal vám. Toto přikazuji vám, abyste se milovali vespolek."

Horoucím přáním Kristovým a pro nás posvátným odkazem jest tedy, aby celé lidstvo v bratrské lásce tvořilo jedinou obecnou čili katolickou církev, které jest slíbeno, že ani brány pekelné jí nepřemohou.

Co však vidíme?

Doposud ještě není ani celý svět křesťanský, a křesťané se již rozdělili na množství drobných církví a sekt. Dvě třetiny lidstva dodnes jsou pohanské – zdálo by se, že ten, kdo považuje se za skutečného a řádného následovníka a vyznavače

Kristova, má co dělati, aby obrátil nešťastné pohany k spáse, ukázal jim správnou cestu a svým osobním příkladem byl pro ně vzorem náležitého počínání. Avšak nečiní to, naopak, veškeré své síly věnuje tomu, aby zuřivě útočil na Ježíšovu katolickou církev, hanobil ji a odtrhl od ní co možná nejvíce slabých a kolísajících duší. Někteří vědomě, jiní nevědomě odpadávají od katolictví. Tak již po devět století až do dnešního dne křesťanský Východ zůstává odloučen od pramene živé víry. Všichni, kdo ztratili spojení s obecnou církví, přestali býti údy Kristova těla, z jejich srdcí zmizela láska – a proto se tříští na nové sekty a z nich každá si namlouvá, že právě ona uchovává veškerou plnost božského Zjevení. Křesťanský, tak zvaný „pravoslavný" Východ, jest nyní rozštěpen na více než 20 samostatných, věroučně odlišných a navzájem se potírajících církví. Opravdu smutný stav, vzbuzující lítost a žal nad osudem zbloudilých bratří! Na příkladě odloučeného Východu lze viděti, s jakou zavilostí útočily na Kristovu církev brány pekelné, jak se všemožně snažily ji zdolati. Nezdolaly ji ovšem, ale přece útoky jejich nezůstaly bezvýsledné a část věřících byla odtržena od jednoty v Kristu. Nyní „brány pekelné" řádí čím dále tím urputněji v odloučené části východního křesťanstva, které, nemohouc věroučně se posíliti ve spojení s Římem, snadno podléhá útokům. Příklad Ruska dokazuje, jak je těžko křesťanům brániti se proti náporu bezvěrectví, nejsou-li ve spojení s katolíky celého světa, kteří

by jim mohli dáti morální posilu. A tak lidské duše hynou anebo aspoň se ocitají ve velkém nebezpečí zahynutí. Zda můžeme tomu klidně přihlížeti?

Zda nám může býti lhostejný tento stav? — Nikoliv! Nesmíme říci: „Kdo odpadl, ten si sám zavinil svou záhubu, ať tedy trpí!" Vždyť Kristus jest Bohem nekonečně milujícím, nechce nikoho zatratiti, nýbrž chce zachrániti každého, a proto nás volá k obětavé, nezištné práci, abychom pomohli Východanům nalézti správnou cestu k milujícímu Srdci Páně. Naše lhostejnost a nechuť k dílu svaté jednoty byly by zpronevěrou vůči Kristu a nevážností k jeho slovům. Každý křesťan má usilovati o církevní jednotu a pracovati k splnění přání Kristova. Zvláště však katolík je povinen to činiti! Neboť kdo nosí v svém srdci světlo pravé víry, nemá je zatajovati, nýbrž rozděliti se o ně s ostatními! Katolík musí býti apoštolem svaté jednoty! Papežové nejednou zdůrazňovali, jak je důležitá a nutná tato práce pro sjednocení církví. Velikým papežem Hadriánem II. počínajíc a nynějším sv. Otcem končíc, všichni římští Velekněží tak nebo jinak usilovali o obnovení původní jednoty v církvi Kristově, modlili se o její příchod, pracovali v její prospěch. Pius IX. roku 1848 zvláštním apoštolským listem zve východní křesťany k jednotě církevní; Lev XIII. vyniká neobyčejnou láskou k Slovanům a dává podnět k odbornému studiu křesťanského Východu. Papež Pius X. zvěčňuje své jméno založením „Biblického ústavu" v

Římě pro východní studium a ukazuje svou úctu k východní liturgii při okázalé oslavě jubilea sv. Jana Zlatoústého osobní účastí na posvátných obřadech východních a dovolením, aby i příslušníci latinského obřadu směli přijímati sv. přijímání po způsobu východním.

V době světové války papež Benedikt XV. zřizuje „Východní kongregaci" a „Východní ústav", jež jsou nynějšímu sv. Otci velmi milé a nápomocné v jeho unionistickém úsilí a snahách. Církev katolická ústy svých pastýřů – římských papežů – vždy projevovala ušlechtilé snahy a hledala cesty, aby po vůli Kristově byl jediný ovčinec. V tomto směru nelze jí činiti výtek; plnila dokonale svou křesťanskou povinnost. Avšak i každý z nás má co možná býti jí nápomocen v této práci. To jest požadavek, který nám ukládá naše křesťanské svědomí.

Pán Ježíš chce jednotu církve.

Musíme tedy činiti vše, čeho třeba k splnění tohoto jeho přání. Od té doby, co se Východ odloučil od obecné církve, setkáváme se v *každém bohoslužebném úkonu* s touhou po spojení. Volá po něm i společná vroucí úcta svatých, zvláště těch, kteří se stali svatými v době, kdy církev byla ještě jednotnou. Sv. Antonína Velikého, sv. Vasila, sv. Mikuláše, sv. Cyrila a Metoděje přisvojuje si každá z východních pravoslavných církví, ale oslavovati by je měly především poslušností

papežské autority, chtějí-li kráčeti v jejich šlépějích.

Všechny svátky na oslavu velebné Svátosti, zvláště pak *den Božího těla*, přirozeně vyzvedají svatou myšlenku sjednocení církví. Boží Tělo jest svátkem veliké radosti, oddaného díkůvzdání, nekonečné chvály Ježíši za jeho svátostnou oběť pro lidstvo. Nádherný svátostný průvod zdaž nechce být veřejným symbolem společné vděčnosti, jež pojí veškeré tvorstvo v jeden tajemný celek?! Má tu křesťanský Východ zůstati odloučen? Což neuctívá i Východ nejsvětější Svátosti oltářní? V harmonické zpěvy jásavých písní božítělových mísí se bolestná disonance, radost se kalí soustrastí i žalem. Jak by nezatoužilo rozradostněné srdce upřímného katolíka o Božím Těle rozděliti se s Východany o své štěstí?

V dnešní době se rozšířily *eucharistické kongresy*. Na světovém sjezdu v Chicagu bylo na úmysl sv. Otce obětováno přes milion sv. přijímání. Avšak mezi obětujícími nebyli ani pravoslavní, ani protestanté! Není svatým dílem, pracovati k tomu, aby i oni společně s katolíky veřejně vzdávali slavnostní hold Králi králů?

Kristus Pán jest *Králem*. Ale kdo smí bez viny trhat toto jeho království pokoje, kdo smí v něm rozsévat sémě zášti a nesvárů? Mocní tohoto světa, v jejichž rukou jsou otěže lidských říší, volají po míru, vyvyšují a upevňují autoritu mezinárodního sjednocení; má na prázdno vyznět veliké

heslo římského Velekněze: *„Pokoj Kristův v království Kristově?"*

Pán Ježíš byl *největším dělníkem světa.* V dílně tesařově prožil své mládí, sňal s práce lidské kletbu ponížení a posvětil ji. A když dospěl, jal se budovat ústav spásy, svou církev světovou. Na tom díle pokračovat, spolupracovat s apoštolskými dělníky, je povinností všech, kdož denně opakují v modlitbě prosbu Mistrovu: „Přijď království Tvé!"

Mnoho důkazů nám svědčí, že uskutečnění církevní jednoty jest nejvroucnějším přáním Spasitelovým. On chce, abychom jej oslavovali nejenom nádherou zpěvů, nýbrž také křesťanskými činy. *Ježíš musí zvítěziti, a sjednocení církví bylo by největším vítězstvím nad základem světového zla,* nad „branami pekelnými". Jen stálá práce ve prospěch sv. jednoty může dokázati, že si skutečně vážíme té oběti, kterou pro nás přinesl Bohočlověk a že plnou měrou uznáváme její velikost. *Otázka sjednocení není jednou z mnoha ostatních důležitých otázek, nýbrž jest otázkou nejdůležitější a nejhlavnější.* Naše unionistické svědomí není dosud dosti citlivé: nadšení pro dílo jednoty vzplane jen na okamžik a pak zase mizí. Nazíráme příliš po lidsku na věc sv. jednoty, a proto se nám zdá předčasnou, nemožnou a nad naše síly. Někdy snad i říkáme, že nejsou dosud pro ni zralé časy. Později, až církevní uvědomění věřících se zdokonalí, budeme se snad rdíti za dnešní lhostejnost. Pochopíme, že stesk po jednotě vane z každé mše svaté a že žádná práce pro

Krista nemůže býti předčasnou. Již v ten okamžik, kdy vznikl rozkol, bylo nutno pracovati ve prospěch sjednocení. Vytvoříme-li svými modlitbami a prací ono ovzduší, v kterém se rodí zázraky, pak Bůh sám učiní podle naší prosby. Modleme se a pracujme!

Zda je sjednocení možné?

Nejen, že jest možné, ono jest dokonce nevyhnutelné. Rozkol byl dílem rukou lidských, zavinila jej ctižádostivost jednotlivců, zlá vůle nevzdělaného řeckého kněžstva a domýšlivost lidí, kteří nechtěli uznávati nad sebou žádné autority. Co lidé učinili, mohou lidé napraviti, zvláště když jejich práci přeje Bůh. A Kristus nemůže přáti si nesouladu a nesvornosti, poněvadž jest Bohem jednoty i lásky. Přání Ježíšovo se splní, i kdyby mu odporoval celý svět, kdyby ďábel usiloval překážeti tomu. Kristus již dávno jediným svým slovem mohl znovu zbudovati jednotu, avšak On čeká, poněvadž chce, aby se to stalo naším prostřednictvím, abychom si tím získali zásluhu, když z lásky k Stvořiteli budeme usilovati o dokonalý soulad v jeho říši. Kristus jest jako milý otec, který čeká, kdy jeho dítě přijde k rozumu a uvědomí si, že nejednalo tak, jak jednati mělo. Rozkol se stal trestem Východu; jakmile to Východ pochopí a projeví lítost nad smutným dnešním stavem, nebeský Otec vyjde vstříc svému zbloudilému synu a otevře mu svou náruč. Aby lidské provinění bylo odpuštěno, za to třeba prositi.

A tak se již děje. Častěji a častěji ozývají se z Východu hlasy poukazující na nutnost sjednocení. Práce katolíků, kteří to již dávno hlásali, nezůstala bez výsledků. Východané si pomalu uvědomují, že katolická církev nechce nikoho podrobovati své světské moci, neprahne po bohatství, ani po vlivu. Jest jim jasno, že v díle sv. jednoty katolíci nehledají ukojení ctižádostivosti, ba že jí vůbec nemají, tak jako jí nemají římští papežové, kteří obětavě pracují na splnění odkazu Kristova. Toto vědomí jest sice ještě dosti slabé, ale přece již existuje, i když se nestalo dosud všeobecným. Právě proto je nutno pracovati co nejvíce o rozšíření a všemožné posílení snah o sjednocení církve. „Proste a bude vám dáno, tlucte a otevře se vám." Čím více překážek, tím více obětí nutno přinášeti; zdvojnásobňují-li těžkosti práci, třeba ztrojnásobniti úsilí! Třeba dokázati, že dílo jednoty jest věcí čistého náboženství a nemá nic společného s politikou. Nemůže býti tedy urážlivým nebo nepříjemným ani pro národnostní a vlastenecké city Východanů. Dosáhneme-li, aby uvědomění o potřebě jednoty se stalo všeobecným a samozřejmým, pak dnešní stav bude oběma stranami pociťován jako nemožný a vyžadující okamžité nápravy. Pak sjednocení přijde samo a my se jen budeme diviti, proč se to již dávno nestalo.

Ovšem je žádoucno, aby dílo sv. jednoty bylo náležitě připraveno nejen po stránce duchovní, nýbrž i vědecké. Jediné to může býti trvalým, co je stavěno na dobrých základech. K vytčenému

cíli jest jíti dobře uváženou a pečlivě promyšlenou cestou. Vědeckou přípravu sjednocení obstarávají lidé a ústavy zvláště k tomu určené a povolané: takovými na příklad jsou: Východní Ústav v Římě, Velehradská Akademie u nás, některé kláštery (jako v Amay v Belgii, v Lille ve Francii, v Albertýně v Polsku atd.), bohovědné fakulty atd. V těchto ústavech jsou zastoupeni učenci a nejlepší znalci různých oborů, dějepisu a bohosloví, kteří celý svůj život zasvětili badání a pečlivému studiu unionistické otázky. I u Východanů se vyskytují učenci, kteří svědomitým rozborem dějinných událostí přišli k závěru, že rozkol byl tragickým omylem Východní církve. Takovými byli na příklad Gagarin, Martinov, Suvov, Solovjev, universitní profesor Světlov a řada jiných osob, mezi nimiž jsou vynikající filosofové a lidé, dosáhnuvší značné duchovní výše. Již to, že i na Východě celá řada učenců vytvořila jistou filokatolickou (katolicismu příznivou) tradici, jest důkazem, že dílo sjednocení není tak nemožné a tak vzdálené, jak by se dalo mysliti při pozorování nynějšího ubohého stavu východních církví.

Proč je třeba sjednocení?

Především proto, že si ho přeje Ježíš Kristus, náš božský Vykupitel. Jeho oběť naplňuje nás nezměrnou vděčností a láskou, že nemůžeme odpírati jeho nejtklivějšímu přání. Vůle Kristova má býti naší vůlí a nejvyšším štěstím křesťana má býti, aby činil, co je milým nebeskému Otci. Co vy-

konáme pro Krista, vykonáme pro sebe. Proto naše úsilí o sv. jednotu jest ve skutečnosti též *prací k záchraně vlastní duše.*

Mnozí snad řeknou: Což nestačí pracovati na půdě vlastního národa a povzbuzovati k pobožnosti nejbližší své okolí? Neprospěje jednotě takováto pastýřská práce více než přílišná unionistická horlivost, která se zdá někdy bezúčelnou, poněvadž viditelné její výsledky jsou příliš nepatrné proti obětované energii a námaze?

Taková námitka nezdá se nám však dostatečnou. Ovšem, každý má pracovati v svém okolí a v svém národě, ale má se též přičiňovati o dílo sjednocení církve. Dobře je zajisté starati se o svůj dům, avšak možno-li klidně přihlížeti, hoří-li dům sousedův? Tu nejenom bázeň, že se oheň přenese také na naši střechu, nýbrž prostý soucit s bližním nedovolí nám zůstati nečinnými. Pracují-li nekatolíci ve prospěch jednoty, pomáhají sami sobě; katolíci však touto prací vykonávají svou povinnost lásky, pomáhají zachraňovati své bližní. Tuto povinnost má plniti každý katolík a nestačí jen spoléhati na to, že snad „Bůh sám zasáhne v pravý okamžik". Dnešní křesťan má býti obětavým, horlivým a neúnavným apoštolem Kristovým, a má vyhledávati těch, kdož potřebují jeho pomoci. Nesmí čekati, až ho snad někdo o tu pomoc poprosí, ale má býti vždy hotov pomáhati všude tam, kde je toho třeba.

Hlavní zemí odloučenou od jednoty Kristovy církve *je Rusko.* Ostatní pravoslavné státy se řídily

ve věcech církevních jeho příkladem. Moskva převzala tu dějinnou úlohu, kterou kdysi měl Cařihrad. Mimodek vtírá se myšlenka, jak nesmírné činy duchovní síly by mohl vykonati ruský národ, kdyby se vlil do společného náboženského proudu jednotné katolické církve. Pravoslavní méně než kterákoliv jiná z odloučených církví oddálili se od tradice a učení prvokřesťanského. Věroučný rozdíl mezi pravoslavím a katolictvím je poměrně nevelký a mohl by jistě při stejně dobré vůli na obou stranách lehce býti urovnán. Kdyby ustal rozkol a obě církve, východní i západní, utvořily by ničím nerušenou jednotu, tu opravdu bylo by možno očekávati, že všechny ukryté, dřímající duchovní síly Ruska by se stykem s katolictvím probudily a obrodily by k nové zvýšené činnosti náboženskou mysl celého světa.

V nynější době povážlivě se vzmáhá moderní „kulturní" pohanství, které jest mnohem horší než pohanství starověké, poněvadž zuřivě útočí až na základy křesťanství. Vznikla potřeba, znovu pokřesťaniti svět. Avšak tato práce se dá nejsnadněji vykonati, bude-li zahájena současně se všech stran. Aby boj proti nevěře byl korunován zdarem, musí býti všeobecný. Proto chce-li církev zdolati vražedné „brány pekelné", musí se vynasnažiti uskutečniti dílo sv. jednoty. Pak vítězný postup všech horlivých křesťanů odrazí útoky zla a upevní základy království Božího na zemi.

Ve jménu Ježíše Krista, prahnoucího po tom, „aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř", ve jménu

povinné lásky k odloučeným bratřím a konečně i v zájmu své péče o vlastní duši a o vlastní svědomí je každý katolík povinen podporovati svaté dílo sjednocení církví.

Kdo je povolán k práci pro jednotu církve?

Práce pro jednotu církve jest lidským dostiučiněním za hříchy minulosti, ale též spravedlivým holdem Kristu Králi. Jest důležitou proto, že si jí přeje Pán Ježíš. Každý tedy vyznavač Kristův, uctívající plnou měrou Beránka Božího, se musí přičiniti o sjednocení církví. — To platí jak pro katolíky, tak pro pravoslavné, vůbec pro každého, kdo vidí v Kristu druhou osobu nejsv. Trojice.

Církev katolická jest opravdovou církví Kristovou: ona jediná se nikdy nezpronevěřila odkazům svého Zakladatele, neodstoupila ani v nejmenším od jeho příkazů. Honosí-li se tedy takovou záviděníhodnou slávou, tak by měla býti také vždy horlivou v otázce sjednocení. Má předčiti jiné církve a vyznání ve snaze o jediný ovčinec, má býti vždy první v plnění vůle Kristovy.

Ukázali jsme již, že ústy římských Velekněží katolická církev hlásala vždy nutnost jednoty, po devět set let obětavě se zastávala uraženého majestátu Kristova, projevovala největší smířlivost, láskyplně otvírala náruč všem, kdo se chtěli navrátiti k pravému svatostánku Ježíšovu. V církvi katolické byli četní apoštolové a mučedníci jednoty; stačí uvésti sv. bratry Cyrila a Metoděje, sv. Vladimíra, sv. Josafata a jiné, kteří od věků již vytvořili

unionistickou tradici. Ale ani dnes její horlivost neumdlévá! Buduje nové vědecké ústavy, aby umožnila nestranná badání v otázce sv. jednoty, připravuje apoštolské pracovníky, rozněcuje unionistické nadšení a využívá každé příležitosti, aby světu připomněla Kristovo přání jednoty. Katolická církev skutečně předstihuje svou horlivostí ostatní církve a zdůrazňuje tím, jak jí — neomylné ochránkyni zákona Božího — velice na srdci leží prospěch a zdar svaté jednoty.

Avšak církev katolickou netvoří jen biskupové a kněží. Je to její část, zvaná církví učící, vedoucí a proto není divu, že projevuje tolik píle. Než sebe horlivější její činností není dílo sv. jednoty vyčerpáno.

I laici jsou k němu povoláni. Poslední dobou svatý Otec Pius XI. svěřil též laikům velice důležitý a čestný úkol, aby pomáhali kněžím v duchovní správě. To je programem tak zvané katolické akce. V unionistické práci také může laik vydatně přispěti na pomoc kněžím, jichž řady po válce tak prořídly, ale jimž práce náboženské tolik narostlo, že na vše prostě nestačí. A dílo sjednocení volá po mnohých nadšených spolupracovnících. Žádá od nich jen upřímnou lásku k Bohu a porozumění pro svaté zájmy obecné církve Kristovy. Povolaným jest tedy každý věřící, bez výjimky. Svou činností pro jednotu církve bude pracovat i pro vlastní duši, a to ve dvojím směru: Předně bude plnit svatou vůli Boží a činně osvědčovat svou lásku vůči odloučeným bratřím, a to jest

jistě dobrý skutek docházející odměny nebeské a přispívající k záchraně duše.

Za druhé: unionistická činnost sama jest nejideálnější nezištnou prací, jež probouzí v našem srdci nejlepší stránky, učí nás milovati bližního, zušlechťuje naši povahu a tak se nám stává práce pro sjednocení i bezprostředně užitečnou a požehnanou. Kdo z katolických laiků by se jí chtěl tedy vyhýbat? Zvláště, když dnešní poměry naše jsou takové, že laik může na tomto poli vykonati velmi mnoho, někdy snad i více nežli kněz. Pronikne i tam, kam nemá kněz dnes tak snadného přístupu, nemusí snad ani překonávat tolik předsudků, jimiž leckde je ztíženo působení knězovo. Laik může snadno v soukromých rozhovorech vzbuditi mezi známými zájem o dílo jednoty, pověděti jim to, co sám o tomto předmětě ví, vybídnouti je ke vstupu do našeho unionistického spolku (apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje), půjčiti knihu pojednávající o těchto otázkách atd. Nadšený katolický laik se nebude báti práce pro království Boží na zemi. Nepotřebuje k tomu ani zvláštních znalostí, ani odborného vědeckého studia. Nemůžeme všichni býti učenci, ale každý z nás může milovati upřímně Krista a přáti blaha jeho církvi stejně vroucně, jak jí ho přejí největší učenci a bohovědní odborníci. Ať věřící laik činí jen tolik, kolik může. Dobrotivý Ježíš Kristus oceňuje štědře naši snahu a přijímá naše činy ne podle jejich nepatrné hodnoty, nýbrž podle úmyslu, který do nich vkládáme. Někdy snad vytrvalá zbožná modlitba chu-

ravé a vetché staženky bude spíše Bohem vyslyšena, než-li třebas veliká, ale domýšlivou ješitností zkalená obět boháčova. V království Božím není rozdílu mezi zámožným a chudobným, mezi geniem a člověkem prostým. Proto v práci pro ně může míti zásluhný podíl každý. I malé dítky! Jejich upřímné modlitby o velikou milost Východanům jistě rádo vyslyší božské Dítě. A šťastné mládí, které se rozvíjelo pod teplými paprsky tak ušlechtilé a vznešené lásky bliženské! Učte proto děti modliti se o sjednocení království Božího na zemi! (Kratičká modlitbička pro děti vhodná: „Spasiteli světa, spas Rusko!" 300 dní odpustků dekretem z 23. 5. 1922.)

Papežové přímo doporučovali všem věřícím pracovati pro jednotu církve a udíleli za to štědré odpustky. I to jest pro katolíka mocný důvod a pohnutka k unionistickému apoštolátu.

Na otázku, kdo je povolán k činnosti sjednocovací, možno tedy odpověděti: každý dobrý křesťan; katolík však, nejen že může, nýbrž je povinen ke zvláštní horlivosti v díle tak bohumilém.

Katolické slovanstvo musí předčiti ostatní národy svou unionistickou snaživostí.

Jestliže na slovanském pravoslavném Východě dosud trvale nezakotvila myšlenka jednoty církve, znamená to jen tolik, že je třeba, aby velikou tu práci zahájila a vedla katolická církev a katolická veřejnost. Čím slabší je unionistické vědomí v

ruském národě, tím usilovněji se musí k němu pracovat. Pečlivá, vytrvalá a houževnatá práce nezůstane bez užitku!

Rozumí se samo sebou, že mezi pracovníky první místo náleží katolickému Slovanstvu. Má přece k Rusku historicky a psychologicky nejblíže. Slované snáze pochopí jeden druhého. Sbližuje je příbuznost jazyka a stejné duchovní Otcovství, vyjádřené společnou úctou k sv. věrozvěstům Cyrilu a Metoději. A netřeba teprve důkazů, že Rus nebo Bulhar spíše pocítí důvěru k Čechovi, Slovákovi nebo Chorvatovi nežli k Němci, Holanďanu nebo Francouzi. Rusko nejednou vystoupilo na obranu Slovanstva, a proto vezme-li katolické Slovanstvo na sebe úkoly apoštolského hlásání myšlenky sjednocení, bude tím jen splácet čestný dluh vůči Rusku.

Katoličtí slovanští národové zeměpisně leží tak, že jsou přirozeným pojítkem mezi Východem a Západem. Jest proto samozřejmé, že právě oni mohou býti nejlepšími prostředníky mezi světovým katolictvím a Východem. V duši českého národa se pevně zakořenila tradice sv. prvozvěstů slovanských, soluňských bratří, a tradice svatého knížete Václava byla jen pokračováním toho, co započali sv. Cyril a Metoděj. Bude-li český národ i dnes kráčeti ve šlépějích těchto světců, pak jen ukáže, že jest hoden svých starých náboženských i národních tradic. Čechy i Polsko mají slavnou unionistickou minulost, proto též i v budoucnosti ušlechtile závodí ve svatém díle sjednocení církví.

Dějinné poslání katolických Slovanů, býti prostředníky mezi Moskvou a Římem, plně uznává i oceňuje *sv. Stolice římská.* Proto žehná znova a znova našim snahám unionistickým, proto k jejich horlivému pěstění vybízí neustále a důrazně zvláště nynější *sv. Otec Pius XI.,* ať se obrací zvláštními listy na vědecké pracovníky unionistické o jejich sjezdech (na Velehradě, v Praze), či na celý náš národ o památných jubileích, svatocyrilském (r. 1927) a svatováclavském (1929).

„Kéž *všichni Slované* zbožně rozjímají", píše Pius XI. našemu episkopátu*), „a ochotně plní to, co od Boha žádal *sv. Cyril* umíraje: „Pane Bože, jenž jsi stvořil všechny andělské kůry a netělesné síly, nebe rozpial a zemi zosnoval — rozplod církev svou množstvím a *všechny ve svornosti sjednoť,* a učiň je lidem výborným, stejně smýšlejícím o pravé víře tvé a o správném vyznání, a vdechni v jejich srdce slova svého slyšení —, aby se podjímali dobrých skutků a činili, co tobě milo." (Ze slovanského života Konstantina Filosofa.)

Může český katolík neslyšet hlasu nejvyšší Hlavy křesťanstva, když se v něm chví modlitba a prosba velikého apoštola, prvního věroučitele sv. Cyrila soluňského?

Co třeba činiti?

Modliti se.

Jest samozřejmo, že se každý nemůže zabývati vědeckou prací v otázce sjednocení církví, každý

*) Papežský list k biskupům v Jugoslavii a ČSR z 13. 2. 1927.

nemůže řešiti obtížné bohoslovné spory anebo odborně snad poučovati ty, kteří nejsou ve spojení s obecnou církví. Vědecká práce zůstává pro svou obtížnost vyhrazena jen omezenému počtu lidí. Ne všichni mají též možnost nějakým vynikajícím skutkem se přičiniti o sjednocení. Avšak každý, kdo chce, může získati podíl v práci horlitelů i učenců unionistických, může dokonce i samostatně apoštolovat pro sv. jednotu církve. Čeho jest k tomu zapotřebí?

Především stálé a *pravidelné modlitby*. Je třeba s láskou a důvěrou obraceti se k Pánu Ježíši a prositi Ho, aby umožnil návrat ke katolické církvi všem odloučeným bratřím, aby prominul jim jejich chyby a ukázal jim cestu spásy, ale také aby nás chránil jakékoliv chyby na škodu sv. jednoty. (V modlitbě doporučené 15. 4. 1916 papežem Benediktem XV. výslovně se praví: „Chraň nás, Bože, všelikého pochybení, které by je (Východany) mohlo od nás oddáliti.")

Užitečná bude jistě častá modlitba na úmysl sv. Otce, velikého papeže unionisty, dále modlitby za všechny horlitele, kteří pracují pro sjednocení ať slovem, perem, anebo činem. Vzývání nejsv. Panny Marie, Matky křesťanské jednoty, a ostatních světců a světic Božích, zvláště však mučedníků sv. jednoty, jejích apoštolů, urychlí jen navrácení všech křesťanů do apoštolské církve.

Na IV. unionistickém sjezdě velehradském (r. 1924) zdůraznil apoštolský nuntius, *arcib. Fr. Marmaggi*, potřebu modlitby při díle sjednocení těmito pří-

padnými slovy své závěrečné promluvy: „Žalostná roztržka nesešitého roucha Kristova (t. j. církve jeho) nejvíce dotýká se božské lásky: je spíše rozdělením srdcí než myslí. Než obnovit lásku může jen milost, ba v našem případě zvláštní jakýsi zázrak duchovního řádu, jejž Bůh uštědří jen pokorné a vytrvalé modlitbě."

Vroucí modlitbou přiblíží se katolický západ také nejblíže k odloučenému Východu, jejž sv. Otec Pius XI. nazval tak významně *„zemí modlitby"*, kde se lid modlí s takovou důvěrou, že z ní vyzařuje hluboké jeho přesvědčení o síle a sladkosti modlitby. *Pokorná oddanost k Bohu* na křesťanském Východě vyrostla ze zbožných modliteb celých pokolení. Bude-li i ovocem naší zbožnosti, stane se páskou lásky pro dílo sv. jednoty.

Jsou *nepřátelé díla sjednocení,* kteří nenávidějí již pouhou myšlenku jednoty a usilovně se snaží ji znemožniti. Třeba i na ně v modlitbách pamatovati, a to nikoliv s nenávistí, nýbrž s upřímným a pokorným srdcem, aby je dobrotivý Pán zbavil duchovní slepoty a dal jim spasitelně prohlédnouti. K tomu účelu zvláště se doporučuje konat *pobožnosti k Duchu sv.*, dárci nadpřirozeného světla pravého poznání, k Duchu lásky a pokoje. Jako sv. apoštolové po devět dní před památnými letnicemi modlitbou se připravovali na příchod Utěšitele, Ducha pravdy, nežli začali konat svůj veliký apoštolát světový, tak je i dnes pro apoštolské dílo sv. jednoty prospěšna pobožnost k Duchu sv.

Tak zvaná *novéna t. j. devítidenní pobožnost k Duchu sv.* je obdařena i odpustky.

Světového rozsahu nabývá osmidenní pobožnost na počest sv. Petra, nazvaná *oktávou modliteb za sjednocení církve.* Vznikla původně v Americe. Anglikánský *pastor Pavel* založil tam v Novém Orleansu r. 1899 spolek smíru (Atonement-Expiation) a zorganisoval v něm trojí kongregaci: mužskou, ženskou a III. řád. Věstníkem spolkovým byl časopis „The Lamp" (lampa). R. 1908 uspořádali první modlitební oktávu od 18. – 25. ledna (t. j. od svátku Stolce sv. Petra až do svátku Obrácení sv. Pavla) a jejím krásným úspěchem bylo, že už r. 1909 nejen zakladatel spolku smíru, ale i všechny tři kongregace se sjednotily s církví katolickou. Proto hned koncem roku 1909 doporučil papež Pius X. konání oktávy modliteb a stejně tak učinili i jeho nástupcové. Koná se od 18. – 25. ledna.

Plnomocné odpustky udělují se sv. Otcem všem věřícím, kteří v této oktávě denně předepsanou modlitbu na jeho úmysl se pomodlí a prvního nebo posledního dne oktávy přistoupí ke sv. zpovědi a k sv. přijímání.

Modlitba, kterou schválil papež Benedikt XV. a kterou se má modliti každý účastník tohoto světového týdne modliteb za sjednocení církve, jest tato:

Antifona: (Jan 17, 51): „Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; aby i oni v nás jedno byli; aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal."

V.: Já pravím tobě: Ty jsi Petr.
R.: A na té skále vzdělám církev svou.

Modleme se!

Pane Ježíše Kriste, jenž jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám," nehleď na moje hříchy, nýbrž na víru své církve a utvrď ji podle vůle své v míru a jednotě. Jenž žiješ a kraluješ, Bůh na věky věkův. Amen. (Odp. 200 dní denně po celou okt.)

Doporučuje se, aby věřící se pomodlili denně alespoň 1 desátek růžence na zvláštní úmysl každého jednotlivého dne. Ke stolu Páně nechť přistoupí tak často, jak možno, nejraději denně: jistě však prvního nebo posledního dne oktávy, aby získali plnomocné odpustky.

Denní úmysly v týdnu modliteb jsou tyto:

18. ledna: Za návrat všech, kteří jsou mimo církev, do jediného stádce sv. Petra.

19. ledna: Za návrat všech odloučených Východanů ke katolické jednotě, zvláště však za sjednocení všech rozkolných Slovanů podle úmyslu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

20. ledna: Za odstranění propasti vzniklé v XVI. století mezi Anglií a Římem.

21. ledna: Aby luteráni a ostatní protestanté Evropy našli cestu do sv. římské církve.

22. ledna: Aby všichni křesťané v Americe sjednotili se ve víře a spojili se se Stolcem Petrovým.

23. ledna: Za obrácení všech vlažných katolíků a odpadlíků.

24. ledna: Za obrácení Židů.

25. ledna: Za vítězství misionářů na celém světě pro Krista Pána.

Práce.

Vedle modlitby prospěje myšlence sv. jednoty *obětavá práce.* A v čem tato práce záleží? Svým vlastním životem vytvářeti vzor dobrého katolíka, toť první a nejdůležitější úkol! Býti pevným ve víře, podle ní vždy a všude žíti, milovati katol. církev jako matku, brániti ji proti nevěře a sektářství, konati štědře skutky milosrdné lásky — to bude světlo, kterým budou katolíci svítit před bratry odloučenými, aby i oni vidouce je chválili Boha v jedné, svaté, katolické a apoštolské církvi. Západní katoličtí Slované nejsou sice v přímém styku s pravoslavnými, ale všude mezi námi žijí těžce zkoušení ruští vystěhovalci. Vzorný život katolíků bude jim učitelem lásky a úcty i k církvi katolické! Komu záleží na díle sv. jednoty, bude probouzeti a šířiti zájem o ni u lhostejných, bude je nabádati ke vstupu do unionistického spolku (jako je apoštolát sv. C. a M.), bude podporovati činnost takových organisací, bude odbírati knihy a časopisy pojednávající o sjednocení církví (olomoucký časopis „Apoštolát sv. C. a M."), bude je půjčovati svým známým, dávaje vždy najevo své unionistické smýšlení a pomáhaje k jeho vzrůstu ve všech vrstvách národa. Ale i ten katolík, který

pečuje o náboženské obrození své vlasti, účastně se na příklad práce v katolické akci, koná nepřímou činnost sjednocovací.

Almužna.

Třetí způsob, jímž se podporuje dílo sjednocení, jest almužna. Nezáleží tu ani tolik na tom, kolik kdo dává, nýbrž s jakým úmyslem jest almužna obětována. Jesuita P. Tyszkievicz v svém ruském časopise „Věra i Rodina" uveřejnil dopis, který dostal a v němž stálo: *„Katolický žebrák zasílá 20 franků pro chudé pravoslavné Rusy."* To byl jistě skutek milosrdenství, vytrysklý z čisté lásky k Bohu. A taková almužna přinese více užitku, nežli schlubné statisícové dary. Z toho, co dává láska, vzejde vždycky hojné požehnání. Platiti měsíčně nepatrný příspěvek do místního Cyrilometodějského Apoštolátu (30 h), dávati mu menší dary pro sjednocovací účely — to jest snad možno každému. Komu Pán Bůh více požehnal na statcích vezdejších, může obětovati více, na př. na podporu ruského tisku unionistického. (V Paříži vydává ruský jesuita P. Tyszkievicz „Katoličeskij Vremennik", ve Vilně (v Polsku) vychází měsíčník „Christianin" a ve Varšavě těžce udržuje prelát Okolo-Kulak věstník „Kitěž"). Kdyby každý dobrý katolík věnoval Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje jen několik korun, aby za ně byly zakoupeny dobré časopisy a knihy a zdarma rozšiřovány mezi pravoslavné, jak velké dílo by tím bylo vykonáno pro sv. jednotu!

Pole činnosti je tedy rozsáhlé. Čím větší obětavost a horlivost tu projevíme, tím spíše přijde toužebně očekávaná jednota království Božího na zemi. Kristus Pán si jí přeje, může ji uskutečniti, a budeme-li dostatečně horlivi, jistě vyslyší naše prosby. Český katolík nejlépe bude spolupracovati na díle sv. jednoty, když se stane horlivým členem „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje".

Je to odkaz nezapomenutelného ctitele a následovníka sv. apoštolů slovanských, † arcibiskupa *Dra. Ant. C. Stojana,* jejž udržovati a rozšiřovati opět a opět si žádá nynější *Velekněz římský,* sv. Otec Pius XI, v celém našem národě. Připojujeme proto kratičký výtah ze stanov Apoštolátních.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie jest náboženský spolek, který má za účel pěstovati, podporovati a šířiti sjednocení východní (řeckoslovanské) rozkolné církve s církví katolickou a podporovati podniky k tomu cíli vedoucí.

Náboženský spolek tento jest podřízen posvátné kongregaci pro Východní církev v Římě.

Sídlem Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje jest Velehrad (na Moravě), někdejší působiště arcibiskupa svatého Metoděje.

Sídlem ústředního výboru jest Olomouc, nynější metropole nástupců svatého Metoděje. Ústředním předsedou je olomucký arcibiskup Dr. Leopold Prečan.

Výbory diecésní mají svá sídla v místě, kde bydlí příslušný biskup.

Všichni členové se denně modlí Otčenáš a Zdrávas a k tomu přidají vzývání: Svatá Panno Maria, oroduj za nás, svatí Cyrile a Metoději, orodujte za nás!

Členové kněží se zavazují sloužiti alespoň jednou za rok (možno-li buď 14. února, nebo 6. dubna, nebo 5. července) mši svatou na úmysl Apoštolátu a za živé i zemřelé jeho údy.

Členové dávají příspěvek a poskytují almužnu na potřeby Apoštolátu a to platí ročně 3.60 Kč. – Tento příspěvek však může býti podle poměrů diecésí různě stanoven, úplně chudým i prominut.

Zakládajícím členem Apoštolátu se stane, kdo zaplatí jednou provždy 1000 Kč;

přispívajícím, kdo zaplatí ročně 20 Kč nebo 200 Kč jednou provždy.

Kdo se chce dáti do Apoštolátu zapsati, ať zajde na faru nebo k diecésnímu horliteli, ustanovenému pro tu onu farnost, kde se zapíše jeho jméno do členské knihy a odevzdá se mu diplom apoštolátní.

Duchovní správce zašle pak seznam zapsaných členů prostřednictvím diecésního výboru ústřednímu výboru Apoštolátu.

Členové Apoštolátu mají:

podíl ve všech modlitbách a zásluhách tohoto náboženského spolku;

ve všech výsadách a duchovních milostech, které byly nebo budou uděleny Apoštolátu od apoštolské Stolice;

mají též právo účastniti se všech valných schůzí spolkových a
podati návrhy apoštolátnímu výboru.

Odpustky a výsady Apoštolátu udělené sv. Stolicí.

Posvátná Kongregace pro Východní církev udělila dne 29. března 1926 plnomocné odpustky pro členy Apoštolátu v den zápisu, o svátku svatých Cyrila a Metoděje nebo v některý den jeho oktávy, na svátek Neposkvrněného Početí blahoslavené Panny Marie, na svátek Zjevení Páně, na svatého Michala, archanděla, na svátek svatého Josefa (19. března), na každý svátek dvanácti apoštolů, v některý libovolný den každého měsíce, v hodince smrti.

2. Částečné odpustky 100 dní za pomodlenou modlitbu předepsanou Apoštolátem a za každý vykonaný dobrý skutek, užitečný k účelům Apoštolátu.

3. Pravomoc pro členy kněze světiti jediným znakem kříže posvátné předměty s udělením odpustků apoštolských.

4. Pravomoc udíleti jediným znakem kříže odpustky křížové cesty na křížky, jichž používají ti, kdo jinak nemohou konati tuto pobožnost v kostele pro zákonitou překážku.

5. Pravomoc oblékati škapulíře jedinou formulí, se souhlasem Ordinariátu.

6. Pravomoc udíleti odpustky na kříže pro hodinku smrti, jež získají ti, kteří je nábožně políbí nebo se jich dotknou.

7. Výsadu oltáře čtyřikráte v týdnu, jež se osobně uděluje všem kněžím, členům Apoštolátu

8. Výsadu pro všechny podjáhny, jáhny a kněze, členy Apoštolátu, že mohou předem se modliti Jitřní a Chvály posvátných hodinek ihned po poledni.

K čemu povede činnost unionistická?

Jaké následky z ní vzejdou? Jednotné křesťanstvo vzdá Ježíši Kristu zasloužený hold úcty a lásky a dá náležité zadostučinění tím, že konečně splní Jeho vroucí přání, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř. To bude ovoce nejkrásnější, hodné všech obětí, práce a modliteb lidských! Radostí nad ním zajásají nebesa! Ale i na zemi dostaví se důsledky radostné: Východ převezme od Západu náboženskou kázeň a pevnost ve víře a odmění se mu za to vroucím a mladistvým náboženským citem, jejž si bohatě uchoval z dob svého mládí, rozkolem ještě neporušeného. Moskva, přirozené pojítko mezi Asií a Evropou, stane se sjednocené církvi obecné branou apoštolátu k dalšímu Východu, jemuž ještě nevzešla jitřenka Kristovy víry. Jednota církve usnadní a k vítězství přivede i boj s moderní nevěrou, aby se naplnila toužebná slova římského Velekněze a „vše se obnovilo v Kristu". Daleká meta? Hory překážek? U Boha není nic nemožného! A dílo sv. jednoty je dílem Božím! – Čím vy, milý čtenáři a zbožná čtenářko, jste už k němu přispěli? Vaše láska ke Kristu a hlas vaší krve

slovanské vám káže: Modli se, pracuj a obětavě pomáhej dílu sv. jednoty království Božího na zemi, a zabezpečíš si království Boží věčné!

Nr. 15.850

Imprimatur.

Olomouci die 15. Octobris 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

Všechno pro sociální království Ježíše Krista!

Duše, které touží zcela se zasvětiti božskému Srdci Páně a svou oddaností, láskou a obětmi hraditi mu nedostatek cizí lásky, zachraňovati duše a vyprošovati Boží požehnání Církvi sv., upozorňujeme na *Sdružení smírných obětí*, jehož sekretariát je v Přerově, Šířava 7. Bližší poučení o tomto sdružení, jež má i u nás již tisíce členů, lze nalézti v příručce *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu* a krásné vysvětlení myšlenky smíru v knize Plusově *Myšlenka smíru*. Obě tyto knihy vyšly v Přerově.

Nezištné a obětavé katolické dívky od 15—28 let věku, které chtějí nejen vlastním posvěcováním, ale i apoštolskou *činností* přispěti k záchraně našeho národa před moderním pohanstvím, přihlaste se za sociálně charitativní pracovnice v Přerově na Šířavě 7.

Některé pracovnice (sestry charitky) jsou již s šířavskými ctih. sestrami Nep. Poč. P. Marie činné na pražské periferii v útulku sv. Terezičky v Dol.

Krči 300 a na brněnské periferii (byt na Pekařské 8), prodělávajíce tam u sester část své doby zkušební. O jejich činnosti a vůbec o laickém apoštolátě na pražské periferii se zmiňuje dp. dr. Fr. Krus T. J. v dvou krásných brožurkách sbírky „Životem": č. 63. „Na pomoc velkému dílu!" a 64. „Jde o svatováclavské dědictví".

Činnost JSP je drobná apoštolátní práce, podobná činnosti Markétky Lekeuxové, jejíž životopis jest nyní u nás již dostatečně znám jednak z brožurky, jež vyšla nákladem Hlasů Svatohostýnských, jednak z krásného velkého životopisu, jejž vydala edice Smíru v Přerově. Směrnice pro takovouto drobnou apoštolátní práci vycházejí měsíčně v Přerově. Předplatné na rok 3 Kč.

U každé žadatelky do Jednoty soc. char. pracovnic se požaduje určitý stupeň inteligence, zralá, zdravá zbožnost, nezištná dobrota, taktní chování, mlčelivost a dobré zdraví. Chudoba není překážkou přijetí do JSP. Nepřijímají se však dívky, které byly už řeholními kandidátkami nebo sestrami.

Na podporu laického apoštolátu je vybudováno volné *Sdružení sv. Terezie Ježíškovy* – rovněž v Přerově. Členové sdružení se přičiňují, aby modlitbou, obětmi, příkladem a součinností podporovali apoštolskou práci o záchraně duší. Poučení o sdružení obsahuje knížečky *Po vůni tvých růží,* jež právě vyšla v druhém, rozmnoženém vydání. Do ducha sdružení uvádí kniha *Duch sv. Terezie Ježíškovy,* jež náleží k nejlepším spisům o sv. Terezičce vůbec.

„ŽIVOTEM"

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

Odbírejte a rozšiřujte jako časopis! Každá serie má 24 čísel. (I. serie 1.—24., II. serie 25.—48.) Předplatné 13 Kč na jednu serii.

I. serie:

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
2. Velmoc tisk.
3. „.. lásky však kdybych neměl..."
4. Šťastná rodina.
5. Exercicie.
6. „Anděle Boží, strážce můj!"
7. Pomáhej duším v očistci!
8. Útěcha pro nemocné.
9. Nač se ještě modliti?
10. Žena a křesťanství.
11. Neděle.
12. Do života I.
13. Do života II.
14. V bouřích mládí.
15. Tak ne! (O výchově.)
16. Hříchy papežů.
17. O manželství.
18. Manželé mezi sebou.
19. Výchova dítěte.
20. Sv. růženec.
21. Nedej se!
22 Měsíční duchovní obnova.
23 Příprava na sv. misie.
24. Více kněží!

II. serie:

25 Maria, útočiště.
26 Laický apoštolát I.
27. Laický apoštolát II.
28. Mladí apoštolé.
29 Lék proti smrti.
30. Nač se zpovídati?
31 Věřiti či nevěřiti?
32. Jak se zpovídati?
33. Peklo.
34. Půst.
35. Bl. Anežka Česká.
36 Zaopatřování.
37 Svátost oltářní.
38. Mše sv.
39. Katolická akce.
40 Duch svatý.
41 Dary Ducha sv.
42 Sv. Cyril a Metoděj.
43 Sv. přijímání.
44 Radost.
45 Blahoslavení.
46 Cesty k Bohu I.
47. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
48. Cesty k Bohu II.

49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. »Ano, Otče!«
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký. (Část I.)
57. Sv. Jan Nepomucký (Část II.)
58. Sv. Jan Nepomucký. (Část III.)
59. Kněžský celibát.
60. Svatý Václav a naše doba.
61. Na obranu.
62. Občanské sňatky. Rozluka.
63. Na pomoc velkému dílu!
64. Jde o svatováclavské dědictví.
65. Sjednocení církví.
66. Pius XI.
67. Na stolci Petrově.
68. Z továrního ovzduší.
69. Katolická škola v rep. Československé.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod čís. 25.601|III z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

»Životem«, čís. 66. Cena 50 haleřů.

P. ALBERTI

PIUS XI.

ČÁST I.

Svatého nám Otce Pia, Bože, dlouho zachovej!

JAK ROSTL

Pius XI. se narodil v lombardském městečku Desiu u Monzy dne 31. května 1857. Byl čtvrtým dítětem ředitele desijské přádelny p. Františka Rattiho a jeho manželky Terezie, rozené Galli. Hned druhého dne, 1. června, nesli jej ke křtu a dali mu po dědečkovi Ambrož, po strýci faráři Damián a po římském starokřesťanském mučedníku, jehož svátek se světí 12. května, Achileus. Tímto jménem jej pak volali.

V Desiu bydlila rodina Rattich asi do desátého roku Achilova. Přádelna desijská prohlásila úpadek a její ředitel musel si hledati místo jinde, napřed v přádelnách v Carugate a Pinerolu, až konečně se stal ředitelem a spolumajitelem přádelny firmy Gadda v Pertuselle, kde zemřel 4. července 1881.

Rodiče Achilovi byli lidé velmi přičinliví a upřímně zbožní. O nějakém bohatství a luxusu nebylo v jejich rodině ani řeči, protože se snažili všem svým hochům dát vhodné vzdělání, a

---

LITERATURA: Acta archiepiscopalis Curiae olomucensis, 1922—29. — D. Frediani Giuseppe. Pio XI. Roma 1929. — Jos. Hronek. Pius XI., Praha. Francl. 1929. — Dr. Karel Kašpar, Skutky Benedikta XV., Hradec Králové, Čas. Úvahy, 1922. — A. Novelli, Pio XI., Milano, Crsa edito. Pro Familia, 1923. — Achille Ratti (Papež Pius XI.), K výšinám, Praha. Kuncíř. 1927. — Rivista. Pro Familia, Milano, roč. 1929, - - L'Osservatore Romano, 1925-1929.

každý uzná, co pro venkovskou úřednickou rodinu znamená míti v městě čtyři synky studenty a o ně se starati. Nejstarším ze studentů byl Karel, který se stal pak železničním úředníkem a zemřel jako přednosta severního nádraží milánského 10. listopadu 1906. Druhý, Fermo, je obchodníkem s hedvábím, třetí Eduard měl rovněž obchod s hedvábím a zemřel v Lyonu 2. října 1906. Čtvrtý syn byl Achil, nynější Pius XI. Nejmladším členem rodiny Rattich je Kamila, jež zůstala svobodná a doopatrovala matičku, již všichni milovali. Hledíme-li na podobenky členů rodiny Rattich, vidíme na první pohled, že Pius XI. jako by byl své matičce z oka vypadl.

Prvního školního vzdělání nabyl Achil na soukromé škole obecné, kterou řídil v Desiu po 43 let všeobecně vážený kněz Don Josef Volontieri. Tomuto učiteli kněži kázal r. 1884 vděčný bývalý žák profesor Achil Ratti na jeho pohřbu, jemu složil prý i náhrobní nápis, k jeho hrobu s bývalými spolužáky rád putovával; tak vštípilo se do jeho srdce dobrodiní přijaté od prvního učitele.

Jiný kněz, který se o výchovu Achilovu nejvíc přičinil, byl otcův bratr Don Damián Ratti, probošt v Assu († 27. června 1891). Byl to kněz výtečný, takový tatíček všeho okolního kněžstva a studentů. O prázdninách se o jeho faře říkávalo, že je malou seminárkou. Probošt Damián uměl hledět do duší a poradit. Mnohým poradil, ať jdou do semináře, jiným hned řekl, že se tam

nehodí. U tohoto svého strýce býval Achil pravidelně na prázdninách, tam byl od 8 do 10 let za chovance a chodil do školy v Assu. Tomuto strýci byl vděčen za mnoho, zvláště za to, že mu vymohl přijetí do semináře.

Nastala doba studií. — Asi ještě v říjnu 1867 vstoupil desítiletý Achil jako chovanec do semináře sv. Petra v Miláně. Po studiích seminárních studoval dva ročníky lycea v semináři v Monze, třetí ročník lycejní v městské koleji sv. Karla. Studoval všude s vyznamenáním a na veřejném milánském lyceu Josefa Paviniho složil s vyznamenáním i maturu.

Po matuře vstoupil Ratti do milánského kněžského semináře. Po třetím ročníku bohosloveckém byl posvěcen za jáhna a ustanoven výpomocným učitelem latiny a matematiky v malém semináři milánském. Matematika byla zamilovaným předmětem Achilovým, a představení již mínili poslat jáhna Rattiho na universitu turinskou studovat matematiku. Byli by jej tak postavili na mrtvou kolej. Možná dosud by byl býval profesorem matematiky, ať ještě v činnosti nebo v pensi.

Stalo se však jinak. Své prázdniny prožíval jáhen Ratti zase u strýčka probošta v Assu. Tam přijíždíval rád na návštěvu i arcibiskup milánský Mons. di Calabiana, který hledával zdraví v horském ovzduší okolí asského a býval hostem u hrabat De Herra. Arcibiskup znal jáhna Achila již jako hocha. Miloval jej a pro jeho jakousi vážnost

a duševní vyspělost nazýval ho žertovně starým chlapcem. Právě r. 1879, kdy o prázdninách dlel jáhen Achil Ratti v Assu, byla zase znovu otevřena bohoslovecká kolej lombardská v Římě. Arcibiskupovi se jáhen Ratti líbil. Místo na universitu turinskou poslal arcibiskup jáhna Rattiho i s jeho věrným přítelem Lualdim, potomním arcibiskupem a kardinálem palermským, na podzim r. 1879 do lombardské koleje římské. — Dosáhnuv nejnutnějšího věku pro svěcení kněžské, byl jáhen Ratti v sobotu adventních suchých dnů, dne 20. prosince 1879, vysvěcen v chrámě lateránském na kněze a v neděli potom 21. prosince 1879 slavil svou první mši svatou v lombardském kostele sv. Karla Bor. na korsu (Corso Umberto). Slavil ji u bočního oltáře, kde se přechovává vzácná relikvie, srdce sv. Karla Boromejského. Primičním kazatelem byl rektor koleje lombardské Mons. Fontana, potomní biskup kremský. Z příbuzných byli přítomni otec a bratr Fermo. Za primiční obrázek si Don Ratti vybral obraz hrobu sv. Stanislava Kostky. U tohoto hrobu sloužil svou čtvrtou mši svatou.

Z koleje lombardské chodil do přednášek církevního práva na universitu gregoriánu, kde mezi jinými poslouchal slavného Wernze; studia bohoslovná konal na Sapienze a filosofická v akademii sv. Tomáše, kde učil tehdy slavný Liberatore. Po tříletém studiu dosáhl snaživý Ratti tří doktorátů: církevního práva, bohosloví a filosofie. Diplom

filosofický má datum z 26. července 1882. Profesor Liberatore byl skvělým výsledkem zkoušek tak potěšen, že vymohl oběma odcházejícím lombardským studentům, Rattimu a Lualdimu, zvláštní audienci u sv. Otce Lva XIII. Jen Bůh tehdy věděl, že v těchto dvou mladičkých kněžích žehná papež budoucím kardinálům a třetímu svému nástupci.

Vrátivše se do Milána, byli noví doktoři Lualdi a Ratti ustanoveni profesory v milánských seminářích. Ratti se stal řádným profesorem posvátného řečnictví a speciální věrouky. Jeho žáci si velmi vážili mladého profesora pro obsáhlé vědomosti, důkladnou přípravu na každou hodinu a pro neobyčejnou zdvořilost. Ale posluchače Rattiho velmi poutalo ještě něco jiného. Nespokojoval se suchou teorií, nýbrž snažil se seznámit své žáky s prameny posvátného řečnictví, s poklady našimi, ukrytými v homiliích sv. Otců a ve spisech dávných zbožných kazatelů. Tato idea vedla bývalého matematika Rattiho do světoznámé knihovny ambrosiány hledat v starých kodexích svěží stravu pro dychtivé posluchače. Profesorem tam byl sedm let.

V AMBROSIÁNĚ

Světoznámá knihovna ambrosiána v Miláně byla založena ke cti sv. Ambrože r. 1603 a otevřena veřejnosti r. 1609 arcibiskupem milánským kard. Bedřichem Boromejským. Při ní byla zřízena tis-

kárna pro řeči východní a také obrazárna a umělecká galerie. Knihovna má dnes (1928) na 400.000 svazků knih tištěných, na 3.000 prvotisků (inkunábulí), na 25.000 menších spisů, asi 10.000 rukopisů. Knihovnu řídí sbor doktorů s prefektem v čele. Z těchto prefektů nabyli jména světového zvláště Muratori, Mai, Ceriani a Ratti, nynější Pius XI.

Prefekt ambrosiány Ceriani prohlédl brzo zdatnost mladého profesora seminárního Rattiho, chodícího často studovat do ambrosiány a vypisovat si studijní látku z tamějších kodexů. Není divu, že si vyhlédl Rattiho za budoucího člena sboru ambrosiánských doktorů a vybídl jej, když jeden z nich, P. Fortunát Villa, zemřel, aby se o uprázdněné místo hlásil. Ratti podal tedy žádost.

Žádost byla hned přijata a Ratti se ujal svého nového úřadu. Od roku 1888 až do 1912 pracoval Ratti skoro 26 let v tomto svém úřadě napřed jako doktor, člen sboru, potom po smrti Cerianiho od r. 1907 jako prefekt. Málokdo dovede pochopiti a oceniti život takového svědomitého knihovníka obrovské vědecké knihovny. Je nejen strážcem tamějších vědeckých pokladů, nýbrž i jejich zpytatelem. Jeho úkolem je badati na území sobě svěřeném, hledati a doplňovati, co kde schází, porovnávati pravé s podvrženým, porušené s neporušeným, udávati studujícím a učencům prameny k badání, čerpati sám z těchto pramenů. Kolik sebezapírání a trpělivosti vyža-

duje probadání nějakého starého, zažloutlého rukopisu, kolik trýzně připraví nejednou nějaká zkratka, nesrozumitelná věta, nelze říci, kolik práce dá někdy vyhledat ze směsi a spleti pramenů vzájemně si odporujících zrnko pravdy nebo aspoň pravděpodobnosti! Nesvědomitost a lež dovolí všecko napsat, pravda je paní přísná a vyžaduje si od svědomitého člověka pernou práci, než mu umožní něco napsat. Doktor Ratti byl v ambrosiáně na svém místě. Moudrá rozvaha, znalost starých a moderních řečí, srdečnost a jemná zdvořilost, s jakou uměl přivítat četné domácí i cizí návštěvníky ambrosiány a poradit jim v jejich studiích, vědecká vyškolenost zajistily mu brzo slavné jméno v učeném světě. Kolik práce stál asi Rattiho „Vůdce po ambrosiáně — Guido sommaria", uveřejňovaný r. 1907 v Minervě! Dva roky perné práce stálo nové uspořádání knihovní obrazárny, sálů Leonardova, arsenálního, růžového a musea Settalova. Vědecká práce Rattiho záleží asi ve 130 přísně vědeckých a svědomitě vypracovaných spisech, většinou menších, ale bohatých obsahem. Nás jistě bude zajímat, že mezi prvními publikacemi Rattiho je kodex pražský s nevydaným posud životem bl. Anežky Přemyslovny. (1896. O tomto životopisu bl. Anežky píše právě v letoší Hlídce vzácné články Dr. Vyskočil.) Spisy Rattiho se většinou zabývají církevními a kulturními dějinami arcidiecése milánské. Za svou vědeckou činnost byl knihovník Ratti

jmenován členem různých vědeckých společností, na př. lombardského vědeckého a literárního ústavu a lombardské společnosti historické.

Osobnost knihovníka Rattiho líčí velmi pěkně četní učenci, kteří s ním přišli do styku. Tak svědčí o něm na př. prefekt knihovny laurenziány florentské Henrico Rostagno: Není snad v Italii ani za hranicemi badatele, zabývajícího se vážně starými kodexy, který by nebyl měl příležitost hledati pomoci u Rattiho. Přišel-li kdo k němu osobně, přijal jej uctivě, podal své informace krátce, skoro úsečně, ale vždy přesně a úplně. Velmi mu napomáhala znalost hlavních řečí evropských (franštiny, angličiny a němčiny). Radil-li se ho kdo písemně, divím se, kde našel čas, aby vždy odpověděl a otázku takřka vyčerpal, připojuje ještě tolik poznámek podivuhodných a překvapujících, a to vždy se skromností učence, který při svých vědomostech zůstává vždy přesvědčen, že mu ještě zbývá mnoho, velmi mnoho se učit. Tato skromnost byla sympatickou známkou jeho povahy, skromnost nelíčená, vysoké hodnoty. K Rattimu pospíchal svého času i náš tragicky zesnulý učenec Dr. Lad. Píč, vyžádat si posudek o pravosti rukopisu Královédvorského. O výsledku své cesty k Rattimu podal Píč zprávu 17. prosince 1911 v Národní Politice.

Do ambrosiány nepřicházejí však toliko učenci. Tam se to někdy hemží nesmělými i třelými studenty, vážnými i lehkými zvědavci. Ratti neod-

mítl nikdy nikoho: vyslechl každého, oč kdo poprosil; odpovídal zdvořilým slovíčkem a jemným úsměvem prozíravého znalce povan všelijakým darmošlapům, kteří zašli do knihovny jen ze zvědavosti; pln účasti ujímal se však studentů nesmělých, odkládal vlastní práci, prováděl je od regálu k regálu, vytazoval se, co chtějí a k čemu, poradil, kde mají k svým studijním pracím co hledat, věnoval se jim otcovsky.

O svědomitosti Ratliho v ambrosiáně svědčí veliká jeho korespondence s učenci celého světa a pak jeho cesty Evropou, podniknuté v zájmu knihovny. V roce 1890 pobyl Ratti několik dní v Praze, byl tam hostem arcibiskupovým a sloužil mše svaté u sv. Víta. U našich poutníků československých rád vzpomínává na krásu Prahy a na svůj milý pobyt tam. V červnu 1891 navštívil dvorní knihovnu ve Vídni a národní knihovnu v Budapešti.

R. 1899 pobyl Ratti dva měsíce, listopad a prosinec, v Římě. Tamodtud píše 12. října: Po 17 letech jsem zase v Římě. Jsem tu od včerejšího rána po šťastné noční cestě z Florencie, kde jsem vykonal mnoho prospěšné práce v knihovnách riccardianě, laurenziáně a národní. — V Římě shledával Ratti prameny k svým vědeckým pracím. Mnoho pernych dnů ztrávil v tajném archivu vatikánském. O této práci sděluje 6. prosince svému milému šéfovi: „Tajný archiv vatikánský je tvrdá kost. Je tu na šedesát kaset,

napěchovaných pergameny vší možné formy, barvy a původu, pravé paleografické orgie, pravý historický Babel. Žene mě to viděti všecko... Jak z těchto řádků vidět, pojilo Rattiho s prefektem Cerianim synovské přátelství. Když Ceriani zemřel, postaral se mu Ratti o slavný pohřeb, pořídil mu pomník v ambrosiáně a putoval každého roku s funkcionáři ambrosiány do Ubolda k hrobu svého zemřelého milovaného šéfa.

V DUCHOVNÍ SPRÁVĚ

R. 1882 usadily se v Miláně řeholnice Matky Boží z večeřadla, del cenacolo. Jsou to apoštolky velkoměst, hledají duše ztracené a snaží se v horlivosti udržovat duše dobré. Jejich ústavy jsou středisky působnosti velmi pestré. Tam docházejí malá děvčátka do školy, služebné hledají v těchto ústavech útulek a poučování, úřednice tam konají svá duchovní cvičení a dámy z vyšší společnosti se tam scházejí ke konferencím a poradám, jak nábožensky a charitativně by měly pracovat. Tyto řeholnice, jejichž nynější ústav s překrásnou kaplí je vybudován z paláce Passalacqua v ulici Monte di Pietà, vykonaly pro povznesení ducha křesťanského v Miláně velmi mnoho. Lví podíl na jejich práci i zásluhách měl a má kněz Achil Ratti, ustanovený hned po jejich příchodu do Milána za jejich kaplana. Ratti se nespokojil jen tím, že sestrám sloužíval mši svatou a vy-

konával liturgické funkce, on jim a jejich svěřenkám byl duchovním správcem. Tam se naučil kázat slovo Boží všem třídám společenským, dětem, služebným, dámám z vysoké společnosti, lidem ve víře utvrzeným i dospělým novokřtěncům, které sestry našly v jejich bezvyznání a přivedly k svému duchovnímu správci. Hned v lednu 1883 začal dávat hodiny dětem, chlapcům i dívkám, připravujícím se na první sv. přijímání. Tyto hodiny dával pak každého roku a přivedl za dobu svého působení 635 dětí ze všech sociálních tříd k prvnímu sv. přijímání. Téhož roku v únoru zavedl hodiny katechismu pro milánské slečny, tyto hodiny dával pak až do r. 1908 po celý školní rok každý čtvrtek. Nám se toto vyučování katechismu zdá divné. Tak si musí pomáhat kněží všude, kde není povinného náboženského vyučování školního, jak tomu bylo do nedávna v Italii. — O svátku sv. Karla Bor. 4. listopadu 1883 založil Ratti při cenaculu sdružení katolických učitelek, shromažďoval je napřed každých čtrnáct dní, později vždy první neděli měsíční a míval k nim promluvy. Od r. 1885—1912 kázával každého roku po celý květen milánským dámám a učitelkám při májových pobožnostech. Cykly jeho mariánských promluv byly: Slova Panny Marie v evangeliu, slova andělova k Panně Marii, modlitby mariánské, biblické symboly a obrazy mariánské, přednosti a výsady Panny Marie, významné svatyně mariánské, Panna Maria v umění atd.

Několik let kázával po celý měsíc červen o Božském Srdci Páně a devět dní před svatodušními svátky o Duchu svatém. Od r. 1888 — 1907 míval každou druhou měsíční sobotu konferenční promluvu k mariánské družině dámské, od r. 1892 — 1911 promluvy každou třetí neděli k jednotě dívek, od r. 1894 — 99 každou středu apologetické přednášky k slečnám. Každý rok dával čtvery i patery exercicie, dohromady vedl asi sto exercičních kursů, asi padesátkrát kázal při klášterních obláčkách a při skládání slibů. Kromě toho býval často zván za kazatele od svých kněžských přátel i jinam při nejrůznějších příležitostech. Kázání jeho bývala poutavá a promyšlená, posluchači si je po paměti i psali a posud jsou tyto poznámky z kázání Rattiho chovány jako vzácná milá památka v nejedné rodině milánské. Kolik přímé a nepřímé přípravy věnoval Ratti na tisíce promluv, většinou na téže kazatelně a týmž stavům! A k těmto tisícům promluv dlužno připočítat mnohem četnější tisíce zpovědí! — Kaplanství při ženském klášteře bylo příčinou, že Ratti se musel v své duchovní správě obírat víc dušemi žen a dívek. Dovedl si tu počínat vždy tak jemně, ale zároveň opatrně a přísně, že za všech 30 let této pastorace nepadl nikdy ani stín na jeho pověst, naopak jeho vážnost rostla.

Ale pracoval i s mužskými. Miláčkem jeho srdce bylo sdružení kominických učňů, které mu řeholní sestry poshledávaly po městě. Ony se sta-

raly o kominíčky mateřsky, on zase otcovsky. Řeholnice z cenakula mají úkol hledat, co bylo ztraceno, nekřtěné, odpadlíky, divoká manželství. Bývalo nesmírnou radostí jejich kaplana vyučovat a s církví i Bohem smiřovat tyto ubožáky, o které ani v jednom velkoměstě není potíž. — V Miláně je dost četná kolonie německá. Tato kolonie má dnes svého vlastního duchovního, Němce. Před ním obstarával po léta tuto duchovní správu mezi milánskými Němci knihovník Ratti.

Svou činností vědeckou a v duchovní správě získal si Ratti všeobecnou vážnost a oblibu. Milánští akademikové začali vydávat filosofickou proticírkevní revui. Rattimu se podařilo hochy přemluvit, a nechali toho. Za milánské revoluce r. 1898 prchalo mnoho lidí z města, Ratti se nebál, ani se nehnul. S revolucionáři bylo tehdy zatčeno i několik kapucínů. Ratti se odvážil ke generálovi Beccarisovi za ně prosit, a vydobyl jim svobody.

Milánští liberálové vyloučili náboženské vyučování z národních škol. Několik let muselo si kněžstvo děti shledávat a učit v kostelích. Nový arcibiskup kard. Ferrari, kněz svaté památky, snažil se hned po svém nastoupení znovu zavésti náboženské vyučování ve školách. Nenašel lepšího prostředníka mezi obcí a sebou než Rattiho. Taktu a prozíravosti Rattiho se podařilo provést, že od r. 1895 asi 100 kněží smělo ve školách milánských učit náboženství. „Dobrotivý Bůh," psal

kardinál Rattimu, „Vám zaplať toto svaté dílo zůstane-li známka křesťanská v našich školách."

Z vděčnosti za toto dílo hleděl se kardinál Rattimu velmi odměnit, zval jej často k osobním poradám, svěřil mu po smrti Cerianiho stolici hebrejštiny v semináři, jmenoval jej aktivním členem bohoslovné fakulty, synodálním soudcem a konečně členem kanovnické kapituly u sv. Ambrože s titulem monsignora.

Učenec Ratti nezapomněl tedy ani při svých hlubokých studiích, že je knězem. Víra a věda se snoubily v jeho bytosti. Víra jej pobádala k nejsvědomitějšímu studiu a věda mu pomáhala rozsévat víru a upevňovat ji v nesčetných srdcích. Vědou nezpyšněl; čím víc věděl, tím širší obzory se mu otvíraly, obzory tajemné, před nimiž stojí vědec opět v nevědomosti. Učenec, známý s učenci světového jména, nepovažuje za nedůstojné vést duše dobromyslných jeptišek, prostinkých služek a učit opuštěné učně kominíčky!

K VÝŠINÁM

Osvěžení, kterého si Mons. Ratti již jako student a potom jako kněz o prázdninách popřával, bylo pěstění alpinismu. Již za pobytu u svého strýce v Assu naučil se milovat výlety do hor. Také profesor geologie Mercalli vštěpoval studentu Rattimu již na lyceu lásku k přírodě a k horám. Tato láska k přírodě, nejkrásnější knize,

psané moudrostí a všemohoucností Boží, rostla ve studentu Rattim a provází jej životem.

Mons. Ratti hleděl na alpinismus s dobrého stanoviska. Vyjadřuje se v svém alpinistickém spisku takto: „Pravý alpinismus nezáleží v krkolomných kouscích, nýbrž právě naopak v opatrnosti a v trošce srdnatosti, síly a vytrvalosti, ve smyslu pro přírodu a pro její skryté krásy — snad někdy děsné, ale tím vznešenější a plodnější pro duši, která o nich rozjímá." Mons. Rattiho táhla do hor láska k Bohu Stvořiteli a k jeho dílu, přírodě, pudila jej tam touha zocelit povahu, naučit se nebojácnosti před překážkami. Již před prázdninami si vždy připravil přesný program budoucí cesty, prostudoval vše důkladně, a když mu nastala dovolená, svinul kleriku do baťocha, oblékl si turistickou kazajku, na hlavu si dal čapku se štítkem a již se nesli s nerozlučným přítelem profesorem P. Grasselim k Alpám. Za vůdce mívali osvědčeného lezce Gadina.

Nemožno zde popisovati těchto exkursů alpinistických, máme konečně ve skvostném překladu p. Tichého spis Mons. Achila Rattiho „K výšinám", kde jsou krásně vylíčeny jeho vzestupy na Monte Rosa-Matterhorn a Mont Blanc. Jsou to hory vyšší 4.000 m. Jiné exkursy podnikli tito dva kněži na vrchol (Monte Visa) Monviso, Disgrazia, Badile, Gran Paradiso, do Alp Dolomitských a jinam. R. 1899 podnikl Mons. Ratti s neapolskou sekcí alpinistického klubu exkurs

ke kráteru vesuvskému. Tam ztrávili krutou sice, ale prý nezapomenutelně krásnou noc. Tenkrát se mluvilo již o projektované výpravě italské k severní točně a Mons. Ratti se vážně zabýval plánem zúčastniti se této výpravy.

Tyto alpinistické exkursy a vědecky zpracované zprávy o nich zvýšily nemálo autoritu Ms. Rattiho, přibližovaly mu duše a srdce četných lidí, kteří by jinak byli na kněze hleděli úkosem. A tato autorita, a pak i poznatky na exkursích nabyté pomáhaly mu velmi i v duchovní správě.

Z AMBROSIÁNY DO VATIKÁNU

Mons. Ratti srostl takřka se svým dlouholetým působištěm Milánem. Knihovna, cenacolo a jeho spolky, vše mu tak přilnulo k srdci! Do Milána se nastěhovala také jeho zbožňovaná matička s dcerou Kamilou. Vděční synové závodili v lásce, aby matička mohla žíti pohodlně a bez těžkých starostí. Nebylo dne, aby Mons. Ratti aspoň na chvilku nezaběhl k ní do bytu na Via Nirone ji pozdravit a zeptat se, jak se daří. Ani ve snách ho nenapadlo, že se bude brzo loučit s matičkou a s milým Milánem.

V říjnu 1910 došel kardinálu milánskému Ferrarrimu tento vlastnoruční dopis sv. Otce Pia X.: Eminence! Potvrzuji příjem dvou Vašich listů ze 17. t. m. a používám té příležitosti k prosbě o dvojí

laskavost. Prefekt vatikánské knihovny dp. P. Ehrle naléhá od jisté doby, aby byl aspoň do července budoucího roku zproštěn svého úřadu. Za nejlepšího jeho náhradníka je navrhován prefekt ambrosiány Mons. Achil Ratti. Aby se mohlo zahájit jednání v této záležitosti, je třeba se dovědět, 1. může-li Vaše nejd. Eminence připravit svou arcidiecési o toho dobrého a výtečného preláta; 2. odešel-li by Msgr. Ratti do Říma a převzal-li by tento úřad rád. 18. října 1910. Pius PP. X.

Na tento dopis odpověděl kardinál: Svatý Otče! Teprve včera jsem mohl jednat s Mons. Rattim, a proto se zpozdila má odpověď na vznešený vlastnoruční list Vaší Svatosti. Mons. Ratti zůstal při první zvěsti o obsahu vzácného listu ohromen a bránil se, že není schopen k tomuto tak vysokému úřadu, že nemůže pochopit, jak Vaše Svatost mohla se obrátiti na jeho nepatrnou osobu, při další řeči pak prohlásil mi klidněji, že jako poslušný syn by byl vždy k službě rozkazu Vaší Svatosti. Vyloží sice své námitky, lze je však překonat; týkají se příbuzenstva, pak nynějšího jeho místa, potom místa, které je mu nabízeno. Co mne se týká, nemohu zapřít, že odchod Mons. Rattiho znamenal by pro Milán velkou ztrátu, kterou bych bolestně pociťoval, ale musím připojit, že ztráta by se mohla dostatečně napravit; v semináři by jej pro hebrejštinu nahradil Dr. Grammatica; stran ambro-

siány odvážili bychom se obrátit k dobrotě Vaší Svatosti, aby se postarala o náhradníka aspoň prozatímního. On i já se smluvíme spolu a před Bohem: oběť by to byla těžká, ale pro svatou Stolici by se přinesla s odevzdaností do vůle Boží, projevující se vůlí zástupce Božího na zemi. — Vaše Svatost račiž milostivě mi požehnati a se mnou těm údolím a horám, kde zítra večer ukončím sv. visitaci. Znamenám se Vaší Svatosti pokorně oddaný... kardinál Ferrari. Z těchto vzácných dopisů lze dobře poznat, jak si papež i kardinál vážili Mons. Rattiho.

Brzy potom byl Mons. Ratti u soukromé audience u Pia X. Při rozmluvě o přijetí místa v knihovně vatikánské řekl sv. Otci upřímně, že největší bolest mu působí povinnost odejít tak daleko od staré matičky. Sv. Otci se tato synovská láska líbila. Vstal a pravil: „O upokojení Vaší matičky se postárám já." Vzal pak svou fotografii, napsal na ni vlastnoručně několik srdečných věnovacích slov a podal ji Mons. Rattimu: „Zde máte něco pro hodnou svoji maminku, to ji uspokojí". Dne 8. listopadu 1911 nastoupil Mons. Ratti jako viceprefekt knihovny vatikánské a kvadjutor P. Ehrleho, dne 1. září 1914 se pak stal prefektem téže knihovny.

V svém novém úřadě pokračoval Mons. Ratti věrně ve šlépějích svého výtečného předchůdce P. Ehrleho. Pečoval hlavně o konservování a restauraci starých kodexů, (práce tato vyžaduje

velké opatrnosti a nemalého nákladu), sestavoval další soupis rukopisů a dále vydával »Studie a texty.“ Velmi se přičiňoval o získání vzácné a cenné knihovny Chigi pro knihovnu vatikánskou. Knihovna tato, umístěná v paláci Chigi, sídle rakouského vyslanectví u vlády italské, byla za války zabrána italskou vládou. Snahy Monsgre Rattiho se napřed nesetkaly s úspěchem. Když se však později stal Mons. Ratti papežem, daroval Mussolini za souhlasu ministerské rady dekretem z 22. prosince 1922 řečenou knihovnu Vatikánu. Mons. Ratti řídil knihovnu vatikánskou v letech světové války, kdy musy takřka byly umlčeny. Návštěvníků knihovny a badatelů nebylo tam tolik jako jindy, zato plno jiné práce a Ratti musel často hledat a zpracovávat různé věci, týkající se diplomatického vyjednávání Vatikánu s některými válčícími státy. Často býval v těchto záležitostech volán k státnímu tajemníku kard. Petru Gasparrimu, který právě při těchto rozmluvách poznal výtečné schopnosti nového prefekta knihovny vatikánské.

Za své práce v knihovně vatikánské byl Mons. Ratti při nastoupení Benedikta XV. na papežský trůn jmenován dne 14. září 1914 kanovníkem kapitoly svatopetrské a dne 28. října téhož roku byl vyznamenán apoštolským protonotářstvím extra numerum. (Vyznamenání toto mají u nás nejdpp. probošt Valoušek a Dr. Šrámek.) Domácím prelátem byl Mons. Ratti od 6. března 1907.

Mons. Ratti neměl systematického diplomatického předvzdělání, jeho hluboké historické studium, znalost cizích řečí a také důkladná znalost lidí mu však toto předvzdělání dobře nahradily. Již dříve náhodou se dostal do společnosti diplomatů. Měl v státním sekretariátě přítele a spolužáka Mons. hr. Radini-Tedeschiho. Tento si vyprosil, aby jej směl Ratti doprovázet jako sekretář, když vezl kardinálský biret v červnu r. 1891 novému arcibiskupu vídeňskému kard. Gruschovi a potom v červenci r. 1893 kardinálům francouzským Lécotovi z Bordeaux a Bourretovi, biskupu z Rodez e Vabres. Tentokrát putoval Mons. Ratti i do Lúrd. Roku 1914 byl svatou Stolicí vyslán jako zástupce knihovny vatikánské do Londýna, kde oslavovali sedmisetleté výročí smrti Roggera Bacona. Prelát římský byl v anglikánském Londýně přijat tak přátelsky, že lépe přijat býti nemohl. Píše tak Mons. Ratti sám v Osserv. Rom. Tehdy ovšem netušil, že někdy bude jako opravdový diplomat zastupovat sv. Stolici.

R. 1916 zajistili velmoci Rakousko a Německo nezávislost Polska, které tehdy ovšem nemělo ani své vlastní vlády ani vymezených hranic. Bylo okupováno vojensky. Německý guvernér vládl ve Varšavě, rakouský v Lublíně. R. 1917 byla nastolena regentská rada s omezenou pravomocí, Tvořili ji arcibiskup varšavský Kakowski,

kníže Lubomirski a velkoprůmyslník Ostrowski. Poláci, opojení radostí a sliby, byli však rozčarováni mírem bresto-litevským, když Chelmsko jim bylo odňato a přidáno k Ukrajině. Regentská rada ustoupila Pilsudskému a jeho provisorní vládě. V lednu r. 1919 Pilsudski s Paderewskim se sjednotili, vypsali sněmovní volby, které učinily pak Pilsudského hlavou polského státu. Mezitím ovšem se neustále válčilo s bolševiky, polské vojsko zabralo Vilno a vypudilo z Haliče Ukrajince.

Biskupové polští využili pilně těchto chvil, kdy se tvořil samostatný polský stát a prosili sv. Otce Benedikta XV. o vyslance, který by vše prozkoumal a svou autoritou pomohl uspořádat církevně politické záležitosti polské. Benediktu XV. se návrh polských biskupů zamlouval. Kardinál Gasparri odporučil za vyslance do Polska Mons. Rattiho. Mons. Ratti nebyl sice tímto jmenováním překvapen, věděl z předchozího jednání, že k tomu dojde, ale ani se z tohoto jmenování příliš neradoval. Pokoušel se vytočiti se z tohoto poselství, ale sv. Otec přerušil jeho námitky rozkazovací otázkou: „Quando parte? kdy odjedete?" — Mons. Ratti zahájil tedy hned korespondenci s vládami polskou, německou a rakouskou, studoval pilně v archivu státního sekretariátu věci polské a odjel o svatodušních svátcích 19. května 1918 z Říma. Několik dní se zdržel u matičky v Miláně, viděl ji tehdy naposled, a pak odjel

přes Mnichov, Vídeň, Berlín do Polska. Za sekretáře si vyprosil učeného a velmi skromného kněze Hermenegilda Pellegrinettiho, profesora dějepisu v semináři luccském. Poznal tohoto vzácného kněze při jeho vědeckých bádáních v knihovně vatikánské. Nyní je Pellegrinetti nunciem v Bělehradě. Za války byl prostým vojákem, přidělaným pro znalost slovanských jazyků k vojenské censuře římské pro korespondenci slovanských zajatců internovaných v Italii.

Mons. Ratti jel do Polska s titulem apoštolského visitátora pro Polsko a Litevsko, vybaveného papežem co nejširší plnomocí. Poláci přijali papežského visitátora co nejupřímněji a uvedli jej 29. června 1918 triumfálně do Varšavy. Druhého dne 30. června vedl již Mons. Ratti ve Varšavě průvod Božího Těla a tak zahájil s Velebnou Svátostí v rukou své požehnané působení v Polsku. Ubytoval se na faře u sv. Alexandra u výtečného tamějšího faráře Eusebia Brzeziewicze. První dny padly ovšem v oběť nutným visitám a pak začala práce. Neúnavný Mons. Ratti procestoval pak, chtěje důkladně poznati poměry, celé Polsko. Začal s Jasnou horou čenstochovskou, zajel do Kielců, kde biskup shromáždil diecésní kněžstvo, ve Wlostově se sešel s polskou šlechtou, následovaly cesty do Sandomieře, Krakova, Lublína, Chelmu. Po krátkém pobytu ve Varšavě jel do Chruslina, do Wloclawku, Plocku, opět do Varšavy, potom do Lomzy, kde pobyl

přes zimu, tamodtud do Kolbiele a Janova. Své cesty ukončil r. 1919 v Kaliszu. Všude byl vítán s nevídaným nadšením, jakého jsou schopni snad jen Poláci. Lid všech sociálních tříd mu jásal vstříc, i židé závodili s křesťany v uctivosti k zástupci papežovu. „Nyní opravdu chápu, co je papež," pravil kdysi svému sekretáři, když zástupy lidu jej prosily s pláčem o požehnání. „Já jsem jenom ubohý knihovník, a zástupy lidu padají přede mnou na kolena, protože je za mnou papežský stín." Tyto visitační cesty nebyly ovšem cestami pro vyražení, nýbrž cestami plnými práce, projednávání nejrůznějších záležitostí církevních. Jednalo se o zřízení a úpravu nových diecésí, o jmenování moudrých a horlivých biskupů, o studium a vzdělání kněžského dorostu, o steré a steré věci při vzkříšení nového státu a reorganisaci církevního života tak potřebné. Na těchto cestách, co tu měl Mons. Ratti promluv ke kněžstvu a k lidu, kolik konferencí s hodnostáři církevními i státními, kolik času a píle vyžadovala ohromná korespondence!

Roku 1919 uznala Svatá Stolice nový polský stát dejure. Polská vláda zažádala o zřízení apoštolské nunciatury v Polsku a přála si Mons. Rattiho míti prvním svým nunciem. Žádosti bylo vyhověno a dne 19. července 1919 odevzdával nuncius Mons. Ratti Pilsudskému své pověřovací listiny. Současně byl povýšen na biskupa s titulem arcibiskupa lepantského. O svátku sv. apošto-

lů Šimona a Judy 28. října 1919 měli ve Varšavě slavný den. U přítomnosti Pilsudského, členů vlády, diplomatického sboru, všech úřadů varšavských a před zraky nesčetného lidu byl od 22 polských biskupů veden slavně do tamější katedrály skromný Mons. Ratti k posvěcení na biskupa. Světil jej arcibiskup varšavský Kakowski, spolusvětitelé byli biskup z Přemyšlu Mons. Pelezar a biskup z Wloclawku Mons. Russkiewicz.

Rok 1920 byl zase pro nuncia Mons. Rattiho rokem důležitých a únavných cest. Již v lednu byl ve Vilně, z Vilna jel do Kaunasu, tamodtud do Rigy. Této příležitosti použil k zájezdu do Dunamundu, chtěje vidět Baltické moře. Již od r. 1918 přála si vláda finská návštěvy Mons. Rattiho, ale naskytlo se tolik politických a jiných překážek, že při veškeré dobré vůli a chuti nebyl mu umožněn zájezd do Helsingforsu.

Koncem července 1918 byl Mons. Ratti jmenován apoštolským visitátorem pro Rusko. Toužil velice dostati se do Petrohradu, ba i do Moskvy. Poslal několikrát žádost k sovětské vládě o dovolení cesty do Petrohradu. K velkému zármutku svému nedostal však nikdy ani kladné ani záporné odpovědi. Přes to neustal Mons. Ratti v korespondenci s ruskými katolíky a s jejich biskupy, utěšuje a povzbuzuje je. Staral se všemožně o četné katolické zajatce, roztroušené po dálavách ruských. Té doby zatkli bolševici a deportovali do Moskvy stařičkého metropolitu ruského

Mons. Eduarda Roppa. Nuncius Mons. Ratti zakročil u sv. Stolice, u vlády polské a německé, složil památné memorandum pro vládu sovětskou a tak se mu podařilo vysvobodit zasloužilého preláta z nebezpečí smrti a vyměnit jej za zajatce bolševické.

Mnoho svízelů připravily nunciu Mons. Rattimu často krvavé třenice mezi Poláky a Rusíny. Zapřisahal duchovní vůdce obou národností, arcibiskupy lvovské, latinského Mons. Bilezewského a rusínského Mons. Szeptického, aby se přičinili o uklidnění. Biskupové za listy poděkovali, ale prohlásili, že jejich zákrok v těchto sporech by byl marný. — Když konečně ustaly krvavé boje mezi Poláky a Rusíny, přičiňoval se Mons. Ratti usilovně u vlády i u vojenských velitelů o zmírnění přísnosti proti Rusínům a o zajištění svobody jejich rusínského obřadu.

R. 1920 začala válka Polska se sověty. Napřed přálo válečné štěstí Polákům, ale brzo se karta obrátila. Bolševici prolomili polskou frontu, zajali skoro celé těžké dělostřelectvo, ukořistili množství válečného materiálu a hnali zbylá vojska polská do vnitrozemí. Situace byla vskutku zoufalá. Den po dni, hodinu za hodinou přicházely Jobovy zvěsti: Padla Minsk, Vilno, Grodno, bolševici jsou u Lvova, přešli Bug, táhnou na Varšavu.

Mons. Ratti zabezpečil napřed nunciaturní archiv, poslav jej i se sekretářem do Poznaně, sám

pak zůstal ve Varšavě těšit a povzbuzovat uděšené mysli. Telegrafoval papeži, aby směl zůstat ve Varšavě, ať se stane cokoliv. Papež odpověděl, aby nuncius šel tam, kam bude v případě evakuace přeložena polská vláda. Po této odpovědi rozhodl se Mons. Ratti, že zůstane ve Varšavě, dokud tam zbude aspoň jediný člen polské vlády. Svému auditorovi dovolil odjeti s prchajícím diplomatickým sborem, sám však vytrval ve Varšavě. Příkladu jeho následovali vyslanci italské vlády, Spojených států a dánský. Těžko si představíme hrozné dny, jaké tehdy prožívala Varšava. Vyhlášená devítidenní pobožnost za ochranu Boží od 6. - 15. srpna plnila varšavské chrámy, víc než stotisíc lidí zúčastnilo se prosebného průvodu o svátku Nanebevzetí 15. srpna. Jejich úpěnlivé modlitby a zpěvy byly přehlušovány štěkotem polních pušek a hroznými třesky dělových ran. Večer 13. srpna leželi bolševici u Radzimina 15 km od Varšavy. Druhého dne se bojovalo před samým městem. Kdekdo cítil, že je zle, velice zle. Nebylo naděje jiné než v pomoc Boží, generálové Haller, vůdce dobrovolníků, a Weygam, poslaný od Focha Polákům na pomoc, osobně nuncia žádali o modlitbu, šťastný výsledek závisí prý na modlitbě duší spravedlivých. Naděje v Boha nezklamala. Hrdinská oběť vojenského kaplana Skorupky, který roznítil ustupující svůj batajlon k novému boji, zabránila protržení obranné fronty, jinak by byli bolševici vnik-

li až do předměstí varšavských a neštěstí by bylo bývala dovršeno Večer 15. srpna pak přešlo polské vojsko mezi Lublinem a Demblinem do ofensivy. Bolševici se dali na ústup a za několik týdnů bylo po nebezpečí. Tenkrát vzdával ministerský premier Witoš před plnou sněmovnou vřelé díky apoštolskému nunciovi, že neodešel z Varšavy, ale snášel s lidem všechny úzkosti a hrůzy a svým příkladem povzbudil všechny k vytrvalosti.

Netřeba se tedy divit, že Mons. Ratti zapsal se zvláště tehdy hluboko do srdce polského lidu, který beztoho jej již miloval. Milovali jej pro příjemnou povahu, milou skromnost, s kterou se dovedl ke každému schýlit, a pro štědrost. Přišly však i takové chvilky, kdy tato láska byla ztrpčována žárlivostí. Podle smlouvy versaillské mělo se o osudu Horního Slezska rozhodnouti plebiscitem. Nastal tedy vášnivý boj mezi národnostmi polskou a německou. Mons. Ratti byl jmenován církevním členem komise, která měla připravovat a řídit plebiscit. Obě strany si jej nadcházely, obě na něho žárlily. Němcům se zdálo, že nadržuje Polákům, Poláci jej obviňovali, že nadržuje Němcům. I Mons. Ratti musel po několik trpkých týdnů zakoušet, že „není člověk ten, který by se zalíbil všem". Sv. Otec Benedikt schvaloval však naprosto jednání svého nuncia, vyznačujícího se nestranností a opatrností vskutku diplomatickou. Brzo pochopily i rozvášněné hlavy, že nunciovi

ublížily, a nesprávné mínění o jeho stranické zaujatosti přestalo. — Za celou dobu svého pobytu v Polsku nebylo Mons. Rattimu popřáno nijaké dovolené. Jeho odpočinek záležel jenom ve chvílích projetých ve vlaku.

ARCIBISKUPEM MILÁNSKÝM A KARDINÁLEM

O hromnicích r. 1921 večer zemřel milánský kardinál arcibiskup Ferrari. Byl to muž apoštolské činnosti, svatého života a trpitel, jakých málo. Nejbližší pokolení se možná dočkají jeho svatořečení. Po lidech, k jakým náležel kard. Ferrari, se těžko vládne. Bylo třeba hledat nástupce, o kterém by se dalo doufat, že zemřelého kardinála nahradí. Benedikt XV. jmenoval nástupcem Ferrariho varšavského nuncia Mons. Rattiho. O tomto jmenování se mluvilo hned po smrti Ferrariho. Mons. Ratti se věci lekal, zdálo se mu, že je pro arcibiskupství milánské příliš stár, a navrhoval pro tento vysoký úřad několik jiných prelátů, mezi nimi zvláště svého potomního nástupce v Miláně kard. Tosiho. Zůstalo však při jeho jmenování. Koncem března 1921 dostal do Varšavy oficielní zprávu, že je jmenován arcibiskupem milánským. Uditore Pellegrinetti vypravuje, že po přečtení papežského listu pozdvihl oči k nebi, chvíli byl jakýsi rozrušený a pak řekl: „Sv. Otec poroučí, marné jsou námitky. Kdyby

se mne byl tázal o mínění, vím, co bych byl odpověděl. Nyní třeba odtelegrafovati, že se poddávám v důvěře v jeho požehnání." A sedl si klidně k další práci. Po třech letech perné práce odjížděl arcibiskup Ratti dne 4. června 1921 rychlíkem o 9. hodině večer z Varšavy do Říma. Celá Varšava byla na nohou, církevní a světští hodnostáři a zástupy lidu se loučily na nádraží s milovaným nunciem. Kard. arcibiskup Kakowski, mons. Kempinski a nunciův hostitel farář Brzeziewicz doprovázeli nuncia až do Říma.

Přišel do Říma po prvé jako arcibiskup. Zašel hned do chrámu sv. Karla a sloužil mši sv. u oltáře, kde před lety slavil primici. Dne 13. června 1921 byl pak prohlášen v tajné konsistoři arcibiskupem milánským a jmenován kardinálem při kostele sv. Martina ai Monti. Dva dny potom 15. června odevzdal mu sv. Otec Benedikt XV. kardinálský biret.

V Římě se zdržel pak kard. Ratti ještě asi měsíc a odjel potom na duchovní cvičení na Monte Cassino. Tamodtud poslal milánskému kleru a lidu svůj první pastýřský list. Koncem srpna pak vedl velkou italskou pouť do Lúrd, kde si chtěl od Panny Marie vyprosit síly pro svůj arcipastýřský úřad. Stařičký biskup lúrdský Mons. Schoepfer přivítal otcovsky vznešeného poutníka a na rozloučenou zažertoval: „Benedikt XV. si sem přišel pro papežskou investituru, přeji téhož i Vám." Kard. Ratti poděkoval za srdečná slova, ale na

tento žert ani úsměvem nenavázal. Na zpáteční cestě z Lúrd mělo dojít k hroznému neštěstí. Dlouhatánský poutní vlak se roztrhl, a to právě ve chvíli, kdy v následujících 20 minutách měl za ním jeti rychlík. V nastalém zmatku bylo co děkovati kardinálovi, jenž zachoval klid, dal vhodné rozkazy křičícím poutníkům a zděšenému personálu železničnímu a tak bylo možnému neštěstí zabráněno. Na hranicích italských rozloučil se kard. se svými poutníky. Chtěl navštíviti rodné Desio. Vrátiv se autem na území své arcidiecése, vystoupil z vozu, pomodlil se a požehnal po prvé kraji své budoucí práce. (Vzpomínám si maně na našeho sv. Vojtěcha, modlícího se na Zelené Hoře.) O svátku Narození bl. Panny Marie 8. září 1921 slavil kard. Ratti svůj vjezd do Milána. Úřady, klerus a lid závodili, aby byl co nejslavněji a nejuctivěji přivítán bývalý dlouholetý knihovník ambrosiány, nynější jejich arcipastýř. Na třicet tisíc členů různých spolků katolických se hemžilo na dómském náměstí. Když se jejich středem ubíral průvod s kardinálem, volali katoličtí jinochové: „Ať žije kardinál mládeže!" A kardinál jim odpověděl: „Ať žije kardinálova mládež!" Po slavné mši sv. u sv. Karla dával kardinál Ratti hostinu 1500 chudým města Milána, odpoledne pak posvětil základní kámen k velkému Lidovému domu, vystavěnému sdružením „opera Cardinal Ferrari." První dny nového arcibiskupa náležely nutným návštěvám. Navštívil svou milou

ambrosiánu, kde ztrávil největší díl svého života, prošel milánské nemocnice a ústavy kulturní a charitativní, pozoroval všude a zkoumal, kde a jakého třeba především díla.

Některým horečně činným katolíkům nebylo jmenování Mons. Rattiho arcibiskupem milánským příliš milé. Považovali jej toliko za učence, uvyklého zelenému stolu, mysleli, že nebude mít praktického smyslu svého předchůdce od katolíků tak zbožňovaného. Soudili povrchně, a viděli, jak moudře, opravdově a energicky si nový kardinál počíná. Arcibiskupský deník milánský svědčí o neúnavné činnosti. Nebylo dne, aby nový arcibiskup některý ústav nebyl visitoval, nebylo neděle, aby se nebyl účastnil nějaké církevní funkce na venkově a nekázal. Mezi nejradostnější dny, které kard. Ratti ztrávil na stolci sv. Karla, náleží 7. prosinec 1921, kdy ve funkci papežského legáta inauguroval katolickou universitu božského Srdce v Miláně. Ovšem byly dny arcibiskupování Rattiova v Miláně sečteny. Bylo jich toliko 150.

Imprimatur. Olomucii, die 8. Novembris 1929.

Josephus Vyvlečka, Praes. a. e. Cons.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod č. 25.601-III. z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskem Společenské tiskárny v Přerově.

»Životem«, čís. 67. Cena 50 haléřů.

P. ALBERTI

NA STOLCI SV. PETRA

PIUS XI., ČÁST II.

Dne 17. ledna 1922 oznamovaly noviny světu, že velký papež míru Benedikt XV. onemocněl a musel ulehnout. Pět dní potom dne 22. ledna v neděli o 6. hodině ranní skonal. Katolický svět se zahalil v smutek, který sdíleli i četní nekatolíci. Všechny listy, jinak církvi i nepřátelské, psaly s největší úctou o zemřelém papeži. Vladařové a vlády všech kulturních národů celého světa poslaly do Říma veřejné soustrastné telegramy, celkem 54 vlád. Jen jediný stát ignoroval smrt papežovu a učinil výjimku: republika Československá, jejíž tvůrcové znali dobře cesty do Vatikánu, když papeže potřebovali. (Viz krásný spisek nejdp. biskupa Kašpara, Skutky Benedikta XV.)

Kardinál Ratti sloužil za † papeže slavné rekviem v dómě milánském v úterý 24. ledna a pronesl tehdy památnou řeč na velkého papeže. Téhož dne večer odjel v průvodu sekretáře Karla Confalonieriho a jednoho sluhy do Říma účastnit se pohřbu a potom volby papežské—konklave. Zástupy lidu na nádraží mu přály, aby se vrátil. V Římě se ubytoval kardinál v lombardské koleji. Z řečí a nálady okolo sebe možná tušil, že se mnoho jedná o jeho osobě. Lze to vyčíst z listu, který napsal předsedovi katol. svazu milánského Colombovi: „Modlete se a dejte se modlit za svatou matku Církev i za mne. Nedovedu vylíčit,

jak na mne působí povinnost účastniti se volby, která se připravuje." Louče se s chovanci lombardskými požehnal jim a pravil: „A nyní pojďme do klece." Snad tušil, že v kleci zůstane.

Kardinálové se do konklave sešli odpoledne o hromnicích. Bylo jich všech 53. Kardinál toledský za volby zemřel. Udaný počet byl však doplněn kardinálem bostonským O'Conellem, který přibyl do Říma několik hodin před ukončením volby. Volební skrutinia započala v pátek ráno 3. února. Všech skrutinií bylo čtrnáct; to vyloudilo uherskému kardinálovi Czernochovi poznámku: „Vedli jsme kard. Rattiho čtrnácti zastaveními křížové cesty a nyní jej necháme samého na Kalvarii." Výsledek čtrnáctého skrutinia, skončeného okolo 11. hodiny dopoledne v pondělí 6. února, popisuje krásně v svém pastýřském listě kard. Mercier: „Vzpřímený, s hlavou skloněnou a soustředěný zůstal kard. Ratti sám stát za svým stolkem. Ostatní kardinálové povstali se svých křesel a utvořili tři čtyři koncentrické kruhy okolo zvoleného. Kardinál děkan pozvedl hlavu a vyřkl ve jménu sv. sboru formuli, od níž jsme očekávali zakončení svých prací: „Přijímáš volbu, kterou jsi kanonicky označen pro nejvyšší velekněžství?" Pokora, bázeň, víra, důvěra zavírají tázanému, jak tušíme, ústa a my čekáme napiatě dvě minuty, dvě nám tak dlouhé minuty! Konečně odpovídá přívětivě po latinsku asi těmito slovy: „Aby se nezdálo, že se protivím vůli Boží, aby

se nemyslilo, že se vymykám břemenu, vkládanému na má ramena, aby se neřeklo, že si nevážím náležitě hlasů svých kolegů, přijímám volbu, třebas jsem si vědom své nehodnosti."

„Jak se chceš jmenovat?" pokračoval kardinál děkan. Pohnutí dusilo slabý hlas papežův. Nemohl jsem dobře zaslechnout jeho odpověď, ale vím, že v podstatě vyřkl tuto myšlenku: „Za pontifikátu Pia IX. jsem byl včleněn do církve katolické a nastoupil jsem dráhu církevní. Pius X. mě povolal do Říma. Pius je jméno pokoje. Toužím zasvětiti své síly světovému míru, jemuž se zasvětil můj předchůdce Benedikt XV., a volím si jméno Pius XI." Zamlčel se a pak řekl: „Ještě něco. Před členy sv. sboru prohlašuji přísežně, že chci zabezpečovati a hájiti všechna práva Církve a všechny přednosti (prerogativy) sv. Stolice; ale rád bych, aby mé první požehnání se neslo jako záruka míru, po kterém lidstvo vzdychá, nejen do Říma a do Italie, nýbrž do celé Církve a do celého světa. Dám je z vnějšího balkonu svatopetrského.

Po všechny dny volební se tísnily zástupy lidí všech tříd na náměstí sv. Petra a hleděly dychtivě na komínek, vyčnívající z kaple sixtinské. Třináctkrát vyšel z komína kouř (sfumata) temný, známka nerozhodného skrutinia. V pondělí 6. února všichni tušili, že vyjde kouř světlý. Zástupy rostly, královské vojsko stěží udržovalo dav před schodištěm chrámovým. Po jedenácté hodině vy-

stupuje ze Sixtiny bílý obláček. „Máme papeže!" ozývá se davem, zvědavost vrcholí, kdo je zvolen. O 12 hodinách 15 minutách se otvírá okno v průčelí chrámovém, sluhové vyvěšují z okna ven tradicionelní červený koberec bíle lemovaný a již stojí v okně nejstarší kardinál jáhen Bisleti a oznamuje ztišenému davu: „Zvěstuji vám radost velikou: Máme papeže, nejdůstojnějšího pána Jeho Eminenci kardinála Achila Rattiho." Bouře výkřiků a tleskání přehlušuje na několik minut hlas kardinálův. Teprve po chvíli tiší se první vlna nadšení a kardinál ohlašuje dále: „Dal si jméno Pius XI." — Nová bouře nadšení. Lid třepe šátky nad hlavami, mává klobouky a volá do ohlušení: „Ať žije Pius XI.! Ať žije papež Pius! Sláva Italii!" — A jako příliv mořský se hrne lid do chrámu pro první požehnání nového papeže. Než co to? Královské vojsko stojí jako hradba a nepropouští nikoho, z lóže diplomatů kynou, ať všichni jen klidně stojí, koberec zůstává z okna vyvěšen. Lid nechápe, co se má dít. Rázem zní komando „presentat arm" a v okamžiku všechno vojsko presentuje zbraň. Na balkoně v průčelí chrámu stojí bílá postava nového papeže a žehná shromážděnému lidu a všemu světu. — Radost, jaká se zmocnila přítomných, se nedá vylíčit. A Římem znějí zvony, zvěstující všem, že stolec sv. Petra již není osiřelý. Požehnání z vnějšího balkonu svatopetrského, odkud po 52 let již dáno nebylo, jeví se všem jakýmsi

gestem velikým, neobyčejným, zvěstujícím novou epochu v dějinách papežství a Církve.

V neděli potom dne 12. února 1922 se konala v chrámě sv. Petra slavná korunovace nového papeže Pia XI.

Před několika lety chodíval Mons. Ratti chodbami vatikánskými jako prostý kněz. Nikdo nemohl tušit, že tento kněz bude brzo kardinálem a papežem. Asi před půl rokem vkročil do Vatikánu po prvé jako biskup a kardinál. Kdo mohl tušit, že nejposlednější z kardinálů bude za několik měsíců hlavou Církve?

Všechen svět byl zvědav, v jakém duchu bude nový papež ovládat kormidlo lodičky Petrovy. Že půjde ve šlépějích svého předchůdce, tušilo se z okolnosti, že potvrdil bývalého státního sekretáře kard. Petra Gasparriho znovu v jeho úřadě. Svůj program rozvinul pak zřetelně v konsistoři 11. prosince: „Chceme tak pracovat, jak pracovali naši poslední předchůdcové ve světě katolickém. První se přičiňoval obnovit všechno v Kristu, druhý neustával hlásati lidem křesťanský mír. Programy obou pontifikátů chceme sloučiti jaksi v jedno, takže naším heslem bude: Pokoj Kristův v království Kristově!"

Toto své heslo rozvinul Pius XI. šířeji v prvním svém okružníku z 23. 12. 1922 zvaném Ubi arcano Dei: Pokoj, podepsaný v mírových protokolech není podepsán v lidských srdcích. V hlubinách srdce dřímají příčiny všeho zla, žádostivost

po užívání světa a po panovačnosti. Nejhlubší příčinou zla je odcizení Bohu a Ježíši Kristu. Vyléčení je možné, vrátí-li se život soukromý i veřejný k zákonu Božímu, jehož strážkyní a vykladačkou je Církev. Kristus musí vládnouti jednotlivcům i národům. Tehdy zavládne mír Kristův v království Kristově."

NA STOLCI PETROVĚ

Nástupce Petrův je nejvyšším učitelem, velekněžem a pastýřem všeho křesťanstva, rybářem, který má do sítě Kristovy loviti lidi, kormidelníkem, vezoucím lidstvo k břehům šťastné budoucnosti. Své direktivy, rozkazy a pokyny dává papež ústně v svých promluvách konsistorních, audienčních nebo písemně v okružnících (encyklikách) a apoštolských listech. Velkých encyklik vydal Pius XI. posud 12, a to: 1. Ubi arcano Dei 22. prosince 1922. O míru Kristově v říši Kristově. 2. Rerum omnium 26. ledna 1923. Ke cti třístého výročí smrti svatého Františka Saleského. Listem tímto se prohlašuje jemný a dobrotivý tento světec patronem katolických spisovatelů. 3. Studiorum Ducem z 23. června 1923 u příležitosti šestistého výročí kanonisace sv. Tomáše Akvinského; list nabádá k studiu filosofie tomistické. 4. Ecclesiam Dei z 12. listopadu 1923. Oslava třístého výročí smrti sv. Josafata, mučedníka unie Slovanů ve víře, vybízení k práci

o návrat Východu k Církvi. 5. Okružník Maximam gravissimamque z 18. ledna 1924 se týká diecésních sdružení francouzských. 6. Quas primas z 11. prosince 1925 prohlašuje sociální království Pána našeho Ježíše Krista a ustanovuje svátek Krista Krále na poslední neděli říjnovou. 7. Rerum Ecclesiae z 28. února 1926 jedná o zámořských misiích. 8. Rerum expiatis z 30. dubna 1926 na oslavu sv. Františka z Assisi a jeho díla. 9. Iniquis afflictisque z 18. listopadu 1926 protest k světu katolickému v zájmu pronásledovaných katolíků mexických. 10. Mortalium animos z 6. ledna 1928 formuluje otázku náboženské jednoty a otcovské pozvání rozkolníků do Církve. 11. Miserentissimus Redemptor z 12. března 1928 jedná o božském Srdci a o potřebě smíru a náhrady urážek mu činěných. 12. Rerum Orientalium z 8. září 1928 pojednává zase o práci pro smír Východanů s Církví.

Kromě velkých encyklik napsal sv. Otec četné apoštolské listy, jež posílal buď jednotlivým biskupům nebo biskupům té oné provincie, představeným řádovým; dále apoštolské konstituce, brevia a pod.

Papežské encykliky a listy jsou zlaté doly hlubokých myšlenek a cenných směrnic. Některé bývají přeloženy i do češtiny. Prospělo by jistě nesmírně k probuzení katolického ducha, kdyby byly všechny svědomitě přeloženy a knižně vydány.

Málokterý papež prohlásil tolik blahoslavených a svatých jako Pius XI. Úhrnný jejich počet je dosud 351. — Uvedu jen některé známé. První byla Piem XI. za blahoslavenou prohlášena (29. dubna 1923) Terezie Ježíškova z Lisieux, kanonisovaná 17. května 1925. Téhož roku byli svatořečeni sv. Petr Kanisius, dvě výtečné řeholnice učitelky, Magdalena Postelová a Žofie Baratová, dva svatí kněží Vianey a Eudes; za blahoslavenou byla prohlášena Bernardetta z Lúrd a bl. Eymard, apoštol úcty eucharistické. Kratinké životopisy četných blahoslavenců z roku 1926 viz v knize: P. Alberti, Nová Světla, Přerov, Šířava 7, 1927. R. 1929 byl 2. června blahoslaven i zakladatel salesiánů blahoslav. Don Jan Bosko, s kterým se Pius XI. osobně znal a častěji stýkal. Radostnou touhou sv. Otce je, aby mohl beatifikovat svého důvěrného osobního přítele, proslulého universitního profesora, právníka ctih. Contarda Ferriniho, jehož proces je již zahájen. A možná, že dojde v dohledné době i k beatifikaci Pia X.

Ve Vatikáně se sbíhají cesty ze všeho světa. Není v katolickém světě události radostné nebo bolestné, aby v ní papež neměl podíl a nepovzbuzoval, nepotěšoval a nežehnal. S vřelou účastí sleduje sv. Otec všechny větší manifestace katolické. Za jeho vlády oslavoval všecek svět vzácnou památku sv. Františka Assisského (1926). Sv. Otec oslavil chudáčka Božího zvláštní encykli-

kou a vyslal k slavnostem kardinála-legáta, třísetletou památku sv. Aloise uctil apoštolským listem, na 26. mezinárodním eucharistickém kongresu v Římě pronesl sám u přítomnosti kardinálského sboru, 200 biskupů a nesčetného lidu památnou řeč o Eucharistii, k dalším eucharistickým světovým kongresům do Amsterodamu (1924), Chicaga (1926), Sidneye (1928) poslal své legáty. S vřelou účastí žehnal prvnímu kongresu pro sociální království Kristovo, pořádanému na katol. universitě božského Srdce v Miláně. Zvláštním listem uctil milenium svatováclavské.

S bolestí myslil na křesťanské mučedníky arménské, masakrované zvířecky od Turků, a na utrpení křesťanů ruských, trýzněných od bolševiků. Arménské sirotky dal ubytovat v papežském zámku Castel Gandolfo, do Ruska pak vyslal charitativní komisi (24. července 1922), složenou z 9 kněží a 3 bratří laiků. Komise tato pracovala v Rusku velmi blahodárně až do září roku 1924, kdy pro obtíže, činěné ruskou vládou, musela odejít. Pro ruské uprchlíky otevřel Pius XI. v Římě hospic. — Když se v dubnu r. 1922 sešla v Janově památná mezinárodní konference evropských státníků, poslal sv. Otec arcibiskupu janovskému zvláštní list a Mons. Pizzardo nesl tam papežské memorandum, týkající se Ruska. Memorandum žádalo naprostou svobodu svědomí všech občanů ruských i cizinců tam usídlených,

svobodu veřejného i soukromého náboženského kultu, restituci a ušetření majetku církevního, ať náleží kterékoliv církvi. — Bohužel nerozhodla slavná konference o těchto věcech nic.

R. 1922 v září intervenoval sv. Otec u turecké vlády, když po pádu Smyrny bylo takové drancování a týrání ubohého lidu tamního, a známy jsou četné intervence a starosti sv. Otce o uspořádání poměrů palestinských. Palestině hrozí od převratu horší nebezpečí než kdy jindy. Neméně známy jsou intervence sv. Otce v záležitostech poválečných reparací, aby se prováděly v duchu křesťanském, který dovede se spravedlností spojovat i lásku.

Dobře působil list Pia XI., zaslaný 4. září 1928 do rozeštvané Číny. Tamější křesťané odpověděli na list velmi vděčně a čínský zahraniční ministr slíbil v své odpovědi „vyhověti upřímnému přání veleknězovu".

R. 1928 hrozila vypuknouti válka mezi Bolivií a Paraguay. Mírotvornému papeži Piu XI. se podařilo spor urovnat a dostalo se mu upřímných díků tamějších vlád.

K nejpřednějším historickým církevně politickým činům náleží urovnání dlouholeté „římské otázky" a smír Vatikánu s Italií, podepsaný 11. února 1929.

Za vlády Pia XI. se rozmnožil počet diplomatických zástupců u sv. Stolice o šest míst. Pět legací bylo povýšeno na vyslanectví. S několika

státy byly za vlády Pia XI. učiněny smlouvy a konkordáty; tak 1922 s Letonskem, 1924 s Bavorskem, 1925 s Polskem, 1927 s Litvou, 1929 s Pruskem. Dnem 2. února 1928 vstoupila v život smlouva, zvaná modus vivendi, s republikou Československou. Taktéž r. 1928 učiněna smlouva s Portugalskem. Devět vladařů vykonalo u Pia XI. svou oficielní návštěvu.

Církev katolická se pod vládou sv. Otce Pia XI. skládá z 1125 diecésí, 227 apoštolských vikariátů a 98 apoštolských prefektur.

ZA SJEDNOCENÍ KŘESŤANSTVA U VÍŘE

Vroucí modlitba Páně: „aby všichni jedno byli," nenašla nikde tolik ohlasu jako v Římě. Dějinami papežství se vine od věků po věky upřímná touha sjednotiti ovečky Kristovy v jednom ovčinci a splniti slovo Páně: „Bude jeden ovčinec a jeden pastýř." I ve světě nekatolickém se jeví tesknota po křesťanské jednotě. Mezinárodní institut sociálního křesťanství pořádal sjednocovací sjezdy r. 1925 ve Štokholmu a r. 1926 v Bernu. Svaz episkopálních církví Spojených států severoamerických pořádal World Conference of Faith and Order (porady o víře a mravech) v Lausane r. 1927. V dobré paměti jsou porady anglokatolíků s kardinálem Mercierem v Mechlíně, k unii směřovaly snahy anglikánských věřících o revisi Prayer-Booku, oficielní modlitební knihy anglikán-

ské. A nejednou čteme plýtké moderní fráze o unionismu všekřesťanském, toužícím po jakési utopistické federaci křesťanských vyznání na podkladě lásky k bližnímu. Zní to pěkně, ale znamená to, podkopati této federaci základy, totiž víru. Ze všech těchto pokusů sjednocovacích dostalo se úchvaly a požehnání svaté Stolice jediné památným a velkolepým unionistickým sjezdům velehradským.

Pius XI. se přiklonil celým srdcem k těmto snahám.

K hlavním příčinám církevního rozkolu náleží vzájemné zaujetí a neznalost. K odstranění těchto příčin zřídil již Benedikt XV. v Římě ústav orientální pro studium východní otázky. Ředitelem ústavu je nejlepší znalec Orientu nejdp. biskup Dr. Herbigny. Pro tento ústav zřídil Pius XI. novou budovu naproti basiliky Panny Marie Sněžné; kromě tohoto ústavu zřídil kolej etiopskou a ruskou, Russicum, zasvěcené ochraně sv. Terezie Ježíškovy. Russicum je vybudováno pro výchovu misionářů, jejichž úkolem bude zachrániti a upevniti křesťanství v ohromné a tak nešťastné říši ruské. — Právě začátkem školního r. 1929/30 bylo Russicum otevřeno a svěřeno řízení našeho krajana Slováka jesuity P. Jaworky. — Smýšlení sv. Otce o rozkolnících lze poznat z promluvy, kterou povzbuzoval 9. ledna 1927 katolické akademiky k studiu církevních dějin: „Skupiny rozkolnické se podobají balvanům, odtrženým od

mateřské skály. Balvany však odtržené od skály zlatonosné jsou také zlatonosné. Ctihodné křesťanské společnosti orientální zachovávají tolik svatého a úctyhodného, že zasluhují nejen respektu, nýbrž i veškeré sympatie."

K sjednocení křesťanstva směřovaly památné oslavy sněmu nicejského, korunované orientálními obřady v basilice svatopetrské (1925). Bulharům ritu východního dal Pius XI. vlastního biskupa Mons. Cyrila Kurteffa. — Jeho snaha po unii se jeví ze zájmu, jaký neustále věnoval a věnuje unionistickým kongresům velehradským, Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, Jednotě kněžské téhož apoštolátu a misijnímu ústavu papežskému na Velehradě. — K unii směřovaly beatifikace maronitských mučedníků damašských, beatifikace habešského mučedníka Michala Ghebra, oslavy sv. Josafata, některé encykliky a četné apoštolské listy, promluvy a počiny.

Za zuřivého boje bolševického proti všemu náboženství ujímal se sv. Otec Pius XI. všemožně rozkolného patriarchy Tichona a pronásledovaných křesťanů katolických i ortodoxních v Rusku. V jeho rozkazu jel třikrát do Ruska nejdp. biskup Dr. Herbigny, po prvé v říjnu 1925, pak o velikonocích 1926 a potom v září 1926. Horlivý a neohrožený pan biskup se snažil dva miliony katolíků, roztroušených po dálavách ruských, nejen potěšit a povzbudit, nýbrž vysvětil jim v Moskvě, Leningradě a Mohilev-Minsku

tři biskupy. Jeden z nich, mladistvý vyznavač Mons. Boleslav Sloskan, úpí nyní kdesi ve vyhnanství v severních bažinatých krajích ruských jako drvoštěp. — Nemožno těmito řádky podati úplného obrazu o sjednocovacích snahách Pia XI. Podrobně si všímá těchto velkých a nejmodernějších ideí a činů náš cenný měsíčník Apoštolát sv. a Cyrila Metoděje, vydávaný v Olomouci, Salesianum.

PIUS XI. A MISIE

Vše, co žije, roste, co odumírá, scvrkává se. Život Církve se projevoval vždy v jejím šíření mezi národy, které jí dosud neznaly. Péče o misie byla v novém věku svěřena kongregaci šíření víry, propagandě.

Misionářskou práci aspoň trochu světu nastínit a k další práci povzbudit, bylo pak účelem misionářské výstavy, pořádané na přání svatéko Otce ve Vatikáně a ve vatikánských zahradách. Statisíce poutníků procházelo tehdy četnými pavilony výstavními a žaslo nad svatým vojskem hrdinů všech věků, které se rozběhlo do světa dobývat duší pro království Kristovo. Tam bylo vidět, do kterých krajů, mezi jaký lid se tito misionáři rozešli, jakou ohromnou práci vykonali pro posvěcení duší, pro lidskou kulturu i pro lidské zdraví. Výstava tato byla vzácnou otevřenou knihou, každý její předmět

stránkou nebo aspoň řádkem této knihy, vypravující o práci Církve mezi národy. Ozývaly se hlasy již tehdy, že bude škoda zavřít tuto knihu. Pius XI. knihy nezavřel, zřídil z výstavy museum misionářské a národopisné v paláci lateránském.

Zakládá četné semináře a ústavy pro výchovu domorodého kněžstva, rozděluje misijní území různým misijním společnostem, tvoří nové apošt. vikariáty a prefektury. Nechce, aby se považovaly pohanské národy za plemena inferiorní. Vybírá z jejich domorodého kněžstva muže zdatné a svěřuje jim vysoké úřady. Dne 28. října 1926 světí osobně šest Číňanů v chrámě sv. Petra na biskupy, za rok potom téhož dne světí zase osobně na biskupa Japonce Mons. Haysaku. — Na papežských ústavech římských studuje dnes plno jinochů všech možných ras a barev, budoucích to kněží domorodých. Při akademii, pořádané na počest třísetletého trvání misijního ústavu propagandy přednášeli chovanci propagandy své oslavné řeči v 28 jazycích.

Možná, že brzo se dočkáme doby, kdy budou sv. Otce provázeti i žlutí a černí biskupové a kardinálové. Již se na to pomýšlí a k tomu cíli sv. Otec pracuje.

K této stati třeba připojiti zmínku o tom, jak velkou důvěru má sv. Otec k první své blahoslavence sv. Terezii Ježíškově z Lisieux. Jí svěřil nebeskou péči o zdar zámořských misií, jí zasvětil Russicum, o ní mluvívá skoro při každé audienci,

upozorňuje na ni jako na patronku misijní, a aby se na misie nezapomnělo, dává při audiencích rozdávat skoro vždy medaile s obrazem této milé světice.

PIUS XI. A KATOLICKA AKCE

Někteří lidé nechápou důležitosti misijní práce a péče o misie zámořské, máme prý doma zpohanštělých křesťanů plno, je prý třeba víc se starat o vzkříšení křesťanského ducha u nás. Je v tom něco, ale církevní dějiny dosvědčují od počátku, že křesťanský duch vzrůstá doma víc, je-li expansivní i na venek. Vlastností ohně je šířit se, je-li oheň dušen, hasne. Tisíce a tisíce mnichů a poustevníků zalidňovalo kdysi Egypt, Palestinu, Syrii a Malou Asii. Zdokonalovali se v takových ctnostech, o jakých nemáme ani tušení, konali divy dokonalosti křesťanské. A při tom pletli koše, psali knihy a zabývali se tisícerou prací. Ale škoda, že nemysleli na pohanské dálavy evropské, asijské a africké, kde také žily již tehdy miliony duší, potřebujících křestní vody. Místo aby nesli světu Krista, dali si ti dobří lidé Krista Pána zrovna na pitevní stůl, vznikly mezi nimi spory o osobě Kristově, o jeho přirozenosti, vůli atd., a spory tyto rozervaly na tisíciletí jednotu církevní a staly se příčinou sekt a mnoha a mnoha neštěstí v Orientě.

Je třeba se starat o šíření království Božího

v zámoří, chceme-li klidit Boží požehnání doma. Zásluhu o prohloubení a zachování křesťanského ducha doma mají zvláště katolické spolky. Jejich členové mají pomáhat svému katolickému kněžstvu udržovat a šířit katolického ducha a katolický život v osadách, farnostech, státech a národech. Této spolupráci křesťanského lidu s kněžstvem se říká katolická akce. V našem národě provedlo se svého času znovupokatoličtění národa jenom pomocí horlivých mariánských družin, rozšířených tehdy po všech krajích. Jejich činnost byla tehdejší katolickou akcí. V Italii začali r. 1868 se spolky katolické mládeže. R. 1908 byl tam zřízen svaz katolických žen. Deset let potom svaz katolické mládeže dívčí. Podobné spolky povstaly i jinde. Činnost těchto nejrůznějších katolických spolků je zahrnuta v slově katolická akce. Má to býti činná spolupráce kněžstva a lidu. Její cíl je nepolitický. Politický je v tom smyslu, že katolík, čím lepším je katolíkem, tím má být svědomitějším a lepším občanem a má mu záležet na všeobecném blahu. Katolické spolky mají své členy tak vychovávat, aby byli schopní, ba hledaní k spolupráci i v životě veřejném, politickém. Tyto myšlenky se ozývají často z úst sv. Otce, když mluví o katolické akci.

„Všechny tyto formy (různé katolické spolky) musí nejen zůstat, ony musí růst a rozvinovat se čím dál tím víc. Ovšem ony vyžadují od duchovních správců a věřících neustále nových námah

a nového sebezáporu, ale ony náleží nezbytně k starostem úřadu pastýřského a ke křesťanskému životu. Jsou nerozlučně spiaty s budováním království Kristova a se zavedením pravého pokoje, který vládne jediné v tomto království." (Slova Pia XI. v encyklice „Ubi arcano Dei".) — Katolická akce má býti tvůrkyní křesťanského uvědomění, jejími prostředky jsou zbožnost, křesťanská kultura, svaté svátosti. Páteří katolické akce má býti svaz katolických mužů. — Směrnice katolické akce, kterou sv. Otec nazývá zřítelnicí oka svého, jsou udány zřetelně v apoštolském listě, zaslaném 13. listopadu 1928 arcibiskupu vratislavskému nejdp. kard. Bertramovi. — Katolická akce má uskutečnit slova sv. Otce, promluvená 19. září 1925 k mezinárodnímu sjezdu katolické mládeže: „Buďte jednotní, buďte svatí, buďte katoličtí, buďte apoštolští! Takto třeba osvědčit vaši mezinárodnost. Jste katolíci, t. j. všeobecní. Vám je určeno zabrati celý svět početností stále rostoucí. Jste také apoštolští. Vaše internacionála čerpá ze samého pramene apoštolské autority, která dává lidstvu své direktivy."

U nás šíří a dávají pokyny pro katolickou akci vzácné letáčky „Království Kristovo" a „Směrnice", vydávané v Přerově, Šířava 7.

Sv. Otci záleželo vždy na důkladném vzdělání vlastním i na důkladném vzdělání katolíků ostatních, hlavně však na vzdělání kněží. Odtud jeho péče o katechetické vyučování mládeže, o zřizování seminářů, kolejí a různých vzdělávacích ústavů. Třebas se všude po válce jeví až hrozný nedostatek kněžského dorostu, nepřeje si sv. Otec kněží vzdělání podprůměrného, ale chce, aby vynikali nad průměr, a proto rozšířil studium bohosloví ze čtyř na pět let.

Již jako nuncius varšavský napsal spolutvůrci a nynějšímu rektoru této university P. Aug. Gemellimu: „Jen ústav hluboké vědecké kultury, kde Bůh věd a věda Boží mají své místo, jaké jim zachovali Dante a Manzoni, jen taková instituce může uskutečniti vzkřišení a obrození křesťanské společnosti, může nám zaopatřiti nejprospěšnější lidi pro akci i reakci, především pro vůdcovská místa." A měl pravdu. Milánská universita božského Srdce je ohniskem nadšené práce vědecké i náboženské. Tam se lidé modlí a pracují. V milánské kapli universitní klečí neustále někdo před vystavenou Velebnou Svátostí.

Sv. Otec si přeje, aby věda zkvétala zvláště v jeho nejbližším okolí, v Římě samém. Tam vybudoval gymnasium sv. Apolináře a ústav sv. Kateřiny. Postaral se o novou budovu papežské university Řehořovy. Staví se na úpatí Kvirinálu na

ploše 9000 m². V okolí chrámu Panny Marie Sněžné vybudoval krásné ústavy orientální, archeologický, Russicum a lombardský seminář. Již v r. 1926 a 1927 povzbuzoval nejd. episkopát československý k rozšíření české koleje na všechny diecése a k vybudování nového sídla pro tuto kolej. Sám pro ni koupil pozemek za Lateránem a přispěl velikou částkou na její vybudování. Kolej se nazývá Nepomucenum a byla 23. dubna 1929 slavnostně posvěcena za účasti nejd. episkopátu čsl. a četných poutníků.

Vedle vatikánského semináře za chrámem sv. Petra byl 31. května 1928 položen základní kámen ke koleji Ethiopieum pro černochy a 12. května 1928 posvětil sv. Otec základní kámen k nové budově světového bohoslovného učiliště Propagandy.

Sv. Otec se stará nejenom o vybudování těchto ústavů, nýbrž i o jejich vybavení, udržování a řízení. Jeho snahou je, aby byly na výši doby. Přijdete-li do našeho Nepomucena, ukáží vám v tamní knihovně plné regály bíle vázaných knih a pochlubí se vám: Tyto knihy dostal sv. Otec k letošímu svému jubileu a nám je pak daroval. Péčí sv. Otce má orientální ústav jedinečnou knihovnu svého druhu. Pro apologii církevní je nedocenitelná křesťanská archeologie. Kameny mluví, kde se nedostává knižních písemných památek. K většímu rozvoji této vědy sloučil sv. Otec Pius XI. r. 1925 archeologické instituce papežské v ústav jeden.

Archeologii křesťanské a úctě katakomb slouží i veliká budova, postavená nákladem sv. Otce Pia XI. r. 1925 u silnice appijské mezi sv. Šebestiánem a sv. Domitillou. — Již Pius X. měl zřetel k zvelebení církevního zpěvu. Pius XI. povýšil pěvecký ústav Senola Romana 22. listopadu 1922 na ústav papežský. Ústav tento je jakousi pěveckou a hudební universitou, konservatoří církevního zpěvu. Jako pro zpěv, tak i pro pěstění umění výtvarného zřídil Pius XI. centrální komisi pro svaté umění.

MILOSTIVÉ LÉTO

Piu XI. bylo Prozřetelností Boží dopřáno slaviti milostivé léto. O Štědrém dnu 1924 zaklepal třikrát kladívkem na „svatou" zazděnou bránu chrámu sv. Petra. V několika minutách bylo odklizeno zdivo, penitenciáři umyli práh, sv. Otec vzal do pravice dřevěný prostý kříž, do levice rozžatou svíci, poklekl na prahu a potom vešel první a sám do chrámu, zanotiv zvučným hlasem Te Deum. Zahájil tak milostivý rok.

Měl být rokem vzpamatování se, rokem pokání, náhrady a smíru, rokem křesťanského vzkříšení a obrození a tím i rokem odpuštění. Ze všech zemí, vyjma zubožené Rusko, spěchaly tisíce poutníků do Říma. Chtěli nabýti odpuštění a posily, chtěli se pomodlit u hrobů sv. mučedníků, chtěli vidět sv. Otce. A viděli. Viděli jej

v slávě triumfální při blahořečeních a svatořečeních a při jiných slavnostech, konaných u sv. Petra, viděli jej tichého a skromného v sálech vatikánských, když obcházel jejich řady a oni klečíce líbali jeho ruku jemně jim podávanou. A slyšeli jej mluviti: slavně a majestátně při slavných příležitostech, otcovsky prostince a mile při audiencích. Slyšeli, jak je vítá srdečně jako děti milované v otcovském domě společného otce, slyšeli jeho útěšná a povzbuzující slova, týkající se vždy přítomných, jejich vlastí, jejich zájmů; přijímali vděčně jeho milé vzkazy a pozdravy pro jejich milé, které v srdci mají, pro jejich děti, zestárlé rodiče a nemocné, pro jejich duchovní pastýře, a vděčně padali na kolena, když na konec povstal a dával požehnání. Sv. Otec je výborný řečník, umí promluvit do duše. Mluví prostě a případně. Mluví klidně, pomalu, mluví příjemným hlasem, radostným pohledem a jemným gestem. Nikdo by v něm netušil ohnivého Itala. Mluvívá tak často, některý den prý i desetkrát při různých audiencích poutnických, nikdy však svých řečí nečte, nikdy nemluví trhaně, neopravuje a neopakuje se. Jeho promluvy, uveřejňované v Osservatore Romano, jsou opravdu obsahem i slohem velmi vzácné. Jsou v nich myšlenky hluboké a praktické, prostinky podané, svědčí o světovém rozhledu, neobyčejném vzdělání a veliké životní zkušenosti. Hlavní myšlenky, které v milostivém létě sv. Otec

poutníkům a všemu světu na srdce kladl, byly všeobecné uklidnění světa, návrat rozkolníků a úprava poměrů v Palestině. — Mimořádné milostivé léto dal sv. Otec vyhlásit letos za příčinou svého 50letého jubilea kněžského.

V TRPKÝCH CHVÍLÍCH

Zástupce Krista Pána na zemi zakouší velmi často na své vlastní osobě trpkost proroctví Simeonova: „Aj, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých a na znamení, jemuž budou odpírati." Různých bolestí nebyl ušetřen ani Pius XI. Hned při jeho nastoupení na stolec sv. Petra docházely mu Jobovy zvěsti z Ruska. Bolševici zahájili ukrutné pronásledování ortodoxních křesťanů i katolíků. V březnu 1922 bylo zatčeno 15 katolických kněží s biskupem Mons. Cieplakem v čele. Biskup a jeho generální vikář Boutkevič byli odsouzeni k smrti, ostatní do vězení. Biskupa Cieplaka se podařilo po intervenci sv. Otce vysvobodit, žil potom v Římě. Generální vikář byl 31/5 1923 popraven. Vtáhli jej do sklepa za uši, tam mu dovolili chvílečku se pomodlit. Pak mu poručili položit čelo na zeď. Mučedník uposlechl. Ze zadu přiložiti k týlu hlavy revolver, třeskla rána a svatý trpitel byl vysvobozen z rukou vrahů, chlubících se všemu světu svou láskou k svobodě.

Jiné smutné zprávy docházely sv. Otci z Číny,

kde vzplanul krvavý boj mezi stranami a vyhlazovací boj proti cizincům. Dva čínští kněží a 11 misionářů zahynuli tam smrtí mučednickou. A zase smutné zprávy z Ruska. Mladičký biskup Mons. Boleslav Sloskan byl zatčen a odvlečen do vyhnanství, děkan katedrály mohilevské Bielogolowy byl odvezen, neví se kam a co se s ním stalo. Tyto zprávy ruské dojaly sv. Otce mnohem víc než ortel smrti, k níž jej samého bolševici odsoudili.

Bolestně se dotýkaly sv. Otce i popřevratové náboženské poměry československé, spílání Římu, volání, že Řím musí býti souzen a odsouzen, odpad některých kněží, založení a šíření sekty čsl., neustálé ponižování všeho katolického a oslavování všeho protikatolického, hlavně proticírkevní oslavování Husovo. Až bude kdysi kulturní historik psáti naše dějiny z dob popřevratových, zabolí jej srdce nad nevědomostí, plytkostí a surovou sprostotou, jíž se četní lidé u nás zahazovali, a užasne, kolik bezcharakternosti se tu ukázalo. Kolik dobrodiní prokázal našemu národu jenom Benedikt XV.! Jeho přičiněním bylo vyměněno mnoho i našich zajatců, jiným umožněna korespondence, za války poslal strádajícím lidem českým darem na 6 millionů Kč, chudým kněžím desítitisíce mešních intencí. Jediný ze všech neustále vyzýval evropské vlády k míru i v dobách, kdy se kdekdo bál slovo mír vyslovit. Již 28/7 1915 zdůrazňoval Benedikt

XV. v svém listě k národům a vládám, že národové mají právo na svou existenci a nesmějí býti potlačováni. Kolikrát při budování naší republiky byli ve Vatikáně zemř. Dr. Štefánik a Dr. Beneš! Tento se přiznává sám veřejně v Pražském Večerníku 24/1 22, č. 19.: „S Vatikánem začal jsem jednati jménem Národní rady již r. 1916 při různých svých cestách do Říma a prostřednictvím čtyř osob: referenta církevních záležitostí při francouzském vyslanectví Loisseua, belgického biskupa Mons. Deploigea, anglického kardinála Bournea a rumunského knížete Ghiki. Snažil jsem se informovati Vatikán o snahách československého národa za tím účelem, aby silný vliv Vatikánu nebyl proti nám. Pokud jsem mohl zjistiti, všechny zprávy od nás byly dychtivě přijímány a politicky jich bylo využíváno. Vatikán vycházel vstříc našim přáním." Tedy kněží, biskupové, kardinálové a papež sám pomáhali zahraničnímu odboji budovat samostatný stát Československý; dokud jich bylo třeba, utíkalo se k nim, ale až jsme stáli na vlastních nohou, nezáleželo a nezáleží posud četným lidem na ničem tak jako na odkopnutí Církve. Nepřátelství mezi Církví a státem způsobilo r. 1925 odvolání papežského nuncia pražského Mons. Marmaggiho. Bohudík byly tyto spory urovnány tak zv. modem vivendi, vstouplým v život 2/2 1928.

Bolestné zprávy docházely po celá tři léta k sv. Otci z Mexika. Tam již r. 1914 a 1915 děly se

hrozné věci, revolucionáři vnikali do kostelů, měnili kostely na tančírny, kasárny a stáje, rozkrádali svaté nádoby, dopouštěli se nevýslovných potup k Velebné Svátosti, vyháněli kněze, znásilňovali křesťanky a škrtili řeholníky. Bývaly o tom články v Katholische Missionen, ale svět mlčel. V lednu 1923 byl z Mexika vyhnán apošt. nuncius Filippi, ale diplomatický svět mlčel. Co vytrpěli katolíci mexičtí v posledních třech letech, víme jenom z části, jen co propustila mexická censura. Byla to hrozná zvěrstva, za která by se byl i pohan Nero snad styděl. Ale svět mlčel jako zařezaný, nikde se neozvalo slova zastání, vždyť šlo o katolíky. Jak se psalo všude hned v novinách, když si Beduini schladili svou žáhu na jerusalemských Židech! Humanitářský svět se dovedl zastat Židů proti divokým synům pouště i rychlopalnými puškami. Ubohým Mexičanům zbyl na světě jediný ochránce: Pius XI. Těšil, povzbuzoval, vybízel všechen svět pomáhat trpícím mučedníkům aspoň modlitbou, přijímal uprchlé a vyhnané biskupy a kněze v Římě, postaral se jim o přístřeší i výživu.

Mnoho trpkostí připravilo a připravuje sv. Otci francouzské politické sdružení Action Francaise.

OSOBNOST PIA XI

Měl jsem štěstí vidět sv. Otce Pia XI. již několikrát jak při obyčejných audiencích ve Vati-

káně, tak při různých slavnostech u sv. Petra. Nezapru, dal jsem se také strhnout voláním slávy, ale k tomu mě vždy přimělo volající okolí, a nikdy jemný zjev sv. Otce. Pius XI. je zosobněná uctivost a miluje mlčení. A proto vzbuzuje i jeho zjev nesmírnou uctivost a ticho. Kdybych s ním měl mluvit, neopovážil bych se mluvit ani příliš rychle ani příliš hlasitě. Ne ze strachu, příjemný a srdečný vzhled sv. Otce nenahání nejmenšího strachu, budí uctivost i důvěru. Pius XI. je prostřední postavy, širokých zaokrouhlených ramen, hlavu mívá trochu na pravo sklopěnu. Čelo široké a vysoké nemá vůbec vrásek. Pleť obličeje je svěží, bílá, líce trochu narůžovělé. Vlasy má černé. Brýlemi hledí klidné, ukázněné a milé oči. Na rtech pohrává jemný, příjemný úsměv. Když nesou sv. Otce při nějakých slavnostech chrámem sv. Petra a se všech stran zní bouřlivé volání slávy, zdá se, že je tvář sv. Otce bledší a místo úsměvu hledí mu z tváře cosi bolestného. Nikdo by nehádal sv. Otci 72 let, vypadá zdravě a svěže, nikdo by nemyslil, že je Vlachem, je v řeči, gestech a kroku tak klidný, nikdo by v něm netušil učence, který skoro celý svůj život proseděl v knihovnách nad kodexy a na profesorské katedře. Teprv když promluví, poznáte hned, že posloucháte muže vědomostí neobyčejných a širokého rozhledu. Nikdo by nevěřil, hledě na sv. Otce, že tento muž býval vášnivým alpinistou a naučil se nebát ani nejhorších nebezpečí.

Spolužák sv. Otce od dětství a důvěrný přítel jeho kard. Lualdi líčí Pia XI. tak: Dvě slova jej charakterisují: pořádek a klid. Veškerý jeho život byl ovládán jedním pravidlem: pomodlit se brevíř, růženec, vykonat meditaci a svědomitě pracovat v úřadě. Napřed povinnosti, potom ostatní. Nikdo na př. tak nedovede chápati, udržovati a upevňovati pouta přátelství jako on. Ale nad to nade vše jsou mu povinnosti úřední. Dostává spousty dopisů, odpoví na každý, ale svou dobou. Seřadí si dopisy podle pořádku, jak řadíval rukopisy své knihovny, odbavuje napřed dopisy nutné, potom méně nutné. Nedá se uchvátit prací mimořádnou, povinnost je mu první. Ve volném čase si ustanoví dokončit určitý počet svých prací, ostatní, do této chvíle nepojaté, čekají, budou čekat do zítřka, do pozítřka, až bude možno je vykonat. Dojde na ně jistě. Záleží mu na tom, aby každého dne bylo onus diei, břímě dne, úplně vykonáno.

Co do pracovitosti je věrným následovníkem svého předchůdce slavné paměti Benedikta XV., kterému jeho vatikánské okolí říkávalo stolní polyp, protože neustále pracoval u psacího stolu. Rozdíl je ten, že Benedikt XV. velmi časně vstával, Pius XI. sedává u psacího stolu zase dlouho do noci. Ještě o půl noci, ba i po půl noci vídávají z náměstí sv. Petra dvě ozářená okna z pokoje Pia XI. Své práce koná velmi svědomitě a důkladně. Již z dob knihovnických vešly

mu takřka do krve zásady age quod agis, čiň, co činíš, a nerozptyluj se jiným, nil aetum, si quid agendum, nic není hotovo, je-li ještě třeba něco činit. Co činí sám, žádá i od jiných a nikdo k němu nesmí přijít s elaborátem povrchně vypracovaným, neurčitým, nedoloženým. Rád si volá ve všem odborníky, radí se s nimi a debatuje a také dbá jejich hlasu. — Neúnavné pracovníky bude jistě zajímat jeho slovo, promluvené k duchovním vůdcům svazu katol. mužů: „Má-li se něco udělat, je třeba, aby to dělal člověk, který má mnoho práce, protože takový najde i při krátkosti času způsob, jak pracovat a jak dobře pracovat, je tomu zvyklý, má potřebné přípravy, zná metodu. Naopak nemají hbitosti v práci a jsou často neschopní něco učinit takoví lidí, kteří mají práce málo."

Den sv. Otce Pia XI. je rozdělen takto: Ráno meditace a mše svatá. Po 8. hodině číhávají lidé na náměstí sv. Petra, bývá prý vidět sv. Otce chvílenku hledět na náměstí z okna pracovny. Hned potom bývají úřední audience četných referentů. Sledujeme-li záznamy o audiencích v Osservatore Romano, vidíme, že různí referenti přicházejí každých 14 dní. Sv. Otec prohlíží co nejsvědomitěji jejich referáty o nejrůznějších záležitostech církevních. Nikdy nepřisvědčí sv. Otec nijaké žádosti podané mu osobně. Všecko musí jít k příslušným úřadům napřed a tam se musí žádost prozkoumat, odporučit anebo neodporu-

čit k vyřízení. Audience úřední trvají až přes poledne. Pak bývají audience soukromé a veřejné, které trvají obyčejně do 2 hodin. O druhé hodině odchází sv. Otec k obědu a při obědě čte noviny a soukromou poštu. Po třetí hodině odchází za každého počasí na procházku do vatikánské zahrady. Neprší-li, zajde vždy až k lúrdské jeskyni, postavené v zahradě a ke kapličce sv. Terezky Ježíškovy. Na obou místech se vždy chvíli modlí. Někdy zůstává v zahradě až do západu slunce.

Nejednou zastavuje se sv. Otec při návratu ze zahrady ve vatikánské hvězdárně a její ředitel P. Hagen ukazuje mu dalekohledy krásy hvězdnatého nebe. Po procházce dává večerní audienci. O půl 9. jde do domácí kaple, kde již čeká všecko osobní služebnictvo vatikánské a tam se všichni denně modlí společně růženec. Po růženci je kratinká večeře, potom odchází sv. Otec do své privátní knihovny, kde se modlí breviář, čte a píše až do půlnoci nebo přes půlnoc.

Sv. Otec Pius XI. je člověk velmi pobožný. Poznat jeho zbožnost z uctivého sloužení mše sv., z jeho promluv proplétaných slovy Písma svatého a poukazy na životy svatých. Zvláštní zbožností lne k Velebné Svátosti, k sv. andělům strážným a k sv. Terezii Ježíškově.

Při veškeré své učenosti a zbožnosti všímá si však sv. Otec velmi bedlivě všech vymožeností moderních. Přeje si, aby vše sloužilo Bohu a du-

ším. V kterési promluvě vyslovil radost nad aeronautikou, která přiblížila nám nejvzdálenější končiny a přál si, aby vzduchoplavectví co nejvíc posloužilo zámořským misiím.

Přátelská věrnost a vděčnost jsou charakteristickou známkou sv. Otce Pia XI. — Kéž klidí i On věrnost a vděčnost všech katolíků a nekatolíků, kterým dobře činil a činí!

Končím tyto řádky, diktované katolickou věrností a synovskou oddaností k sv. Otci Piu XI., a nic jiného si nepřeji, než aby při veškeré své prostotě a neumělosti budily i v čtenářích tutéž katolickou věrnost k hlavě Církve a tutéž synovskou oddanost a lásku k sv. Otci Piu XI.

Imprimatur. Olomucii, die 8. Novembris 1929.

Josephus Vyvlečka, Praes. a. e. Cons.

O životě a díle Pia XI. před tím, než nastoupil na stolec sv. Petra, viz čís. 66. této sbírky „Pius XI" — Obě tyto brožurky jsou vyňaty z jubilejního dílka P. Albertiho „Pius XI." Vydala „EDICE SMÍRU" v Přerově 1929.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod č. 25.601-III. z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskem Společenské tiskárny v Přerově.

„Životem" číslo 68. II. vydání. Cena 50 h.

Z továrního ovzduší.

Skutky.

Slov máme dost, chceme skutky! Toužíme je viděti! Chceme se jimi nadchnouti, pohnouti k činům!

Život je čin, život svatý je veliký čin. Svět to třeba neuznává, ale nebe se z něho raduje. Takový byl život prosté dělnice Markety Sinclairové. Narodila se 29. března 1900 v Edinburku ve Skotsku jako dítě zametače ulic a zemřela 24. listopadu 1925 v pověsti svatosti.

Marketa je naše vrstevnice. Vyšla z nejprostších poměrů, z nejnižší třídy lidu. Pohlížíme k ní vzhůru, pátráme, čím tak skvěle zvítězila. Dejme se jejím příkladem nadchnouti k činům!

Kéž jen nikdy neurazíš Pána Boha!

Tisícero nebezpečí číhá na dělnické dítě v jedné z nejvykřičenějších velkoměstských čtvrtí. Hřích je láká na veřejné ulici i v sterých úkrytech.

Markétka Sinclairová však rozkvetla i tam jako čistá, nedotčená lilie. Velkou zásluhu o to mají její hodní rodiče, zvláště zbožná matka. Když matka ráno děti budívala a oblékala, žehnávala je křížem na čele a říkávala: „Kéž jen nikdy neurazíš Pána Boha!“

Tato slova působila vždy hlubokým dojmem na vnímavé dítě a byla jeho strážným andělem i později, když Marketa již pracovala v továrně na nábytek v oddělení pro polituru. V dětské duši vzklí-

čila veliká bázeň před hříchem a velká touha po Pánu Ježíši rostla v ní s lety, jsouc zalévána a živena modlitbou a sv. přijímáním. Pán Ježíš v nejsv. Svátosti byl jedinou láskou dělnického dítěte a tovární dělnice. Tato láska uskutečnila přání a modlitbu matčinu: „Kéž jen nikdy neurazíš Pána Boha!"

Marketa chodila do katolické školy u sv. Anny k sestrám. Učitelky se na dítě pamatují už málo.

Jedna z nich píše: „Byla klidné, pilné, mravné dítě."

Jiná učitelka vzpomíná na Markétku jako na pobledlou hlavičku s velkýma, srdečnýma očima.

V hospodyňském kursu učila se potom Marketa šíti a vařiti. Družky na ni vzpomínají jako na dívku veselou, vždy naladěnou k žertu. V plování a v běhu o závod bývala vždy mezi prvními.

Ale brzo poté, co vyšla ze školy, značně zvážněla. Zanechávala svých družek a měla svou sestru Belu za jedinou důvěrnou přítelku.

Marketa nevynikala duševně nad průměrné jiné dívky svého věku a svého stavu. V jejich dopisech a poznámkách jsou mluvnické a pravopisné chyby, ale jeví se v nich hloubka myšlenek a pochopení pro sv. tajemství víry, pochopení větší než bývá u většiny i vzdělanějších děvčat jejího věku.

Několik paprsků svátostné Lásky.

„Kdo je ta dívka, jež den jak den časně zrána je na mši sv. a jak anděl přistupuje k sv. přijímání?" tázávali se lidé.

Někdo ji neznal, jiní říkávali: „To je Markéta Sinclairová."

Markéta lačněla po Pánu Ježíši. Musila svou duši posilniti Chlebem nebeským, než šla do práce. Jak jí bylo líto, že díkůčinění po sv. přijímání nemohla podle libosti prodloužiti, poněvadž ji povinnost volala od svatostánku!

Ale Markétčin celý den byl jediným díkůčiněním. Tato myšlenka ozařovala celou bytost tovární dělnice. Nejenže ráno přijímala, ona sv. přijímání prožívala po celý den. Právě to je však pravým plodným přijímáním, je pravým díkůčiněním po sv. přijímání a účinnou přípravou na příští den.

Markéta mistrně dovedla takto prakticky čerpati ze sv. přijímání. Dává nám všem krásný příklad.

Kdo miluje, touží po miláčku. Neodolatelná, žhavá touha vábila Markétu ve volných chvílích k svatostánku. Jiné tovární dělnice hledaly vyražení v různých zábavách, Markétčina slast byla u svatostánku. Říkávala: „U Pána Ježíše jest má nejsladší zábava." Nejednu tichou večerní hodinku prodlela o samotě před svým osamělým Miláčkem ve svatostánku.

* * *

Tovární siréna hvízdá. Tovární místnosti se vyprazdňují. Dělnice chvátají domů. Jen jedna, zdá se, že nemá příliš pilno. Je to Markéta. Na cestě domů má dostaveníčko. Musí přece pozdraviti svého Přítele. A brzo klečí nepohnutě před svatostánkem, někdy

snad jen na několik minut, když povinnost nedovoluje déle. Ale pak tím vroucnější pozdravy vysílá k svatostánku. Má velikou radost, přijde-li právě na nějakou pobožnost a dostane-li požehnání nejsvětější Svátostí. Její duše prozářená věrou dovede si vážit svátostného požehnání.

Jsou prázdniny. Markeťa se chystá na dovolenou do volné Boží přírody, k moři, do hor, na venkov. Její sestra Bela půjde s ní. Obě dívky konají ještě důležité porady. „Naše duše nesmějí míti o prázdninách hlad," praví Marketa rozhodně. Chtějí míti prázdniny s Pánem Ježíšem.

A tak uvažují o pobožnostech, které budou konati. Přemýšlejí, kterak se dostanou na mši sv. v místech, kde není dosti katolických kostelů. Prázdninový den beze mše sv. zdál by se Marketě ztraceným.

Jak rády byly poutnice, když přišly do vesnice nebo do města a našly brzo dům Boží! Ne jako moderní výletníci, kteří sice také vkročí do kostela, a hledají v něm umělecké památky, potom se však co nejrychleji hledí dostati ven a s pohrdavým úsměvem praví: „Nic tam není, co by stálo za podívanou!"

Oni ovšem nevidí nic, protože nemají hluboký věřící pohled, který vidí Pána Ježíše za dvířky svatostánku. Ubozí, slepí lidé!

Marketa viděla. A čím déle klekávala před svatostánkem, tím jasněji vídávala a tím hlouběji vnikávala do lásky Ježíškovy ve svátostánku.

* * *

Dnes však se naše poutnice neshodly. To není dobře o prázdninách, když jdou jenom dvě a spolu si nerozumějí.

V čem se rozcházejí názory obou sester?

Marketa chodí denně na mši sv. a Bela chodí ráda s ní. Markéta myslí, že by Bela také měla jak ona denně choditi k sv. přijímání.

Bela se však brání. Aby všem řečem udělala konec, uvádí na omluvu „velice důležitý" důvod: „Nejsem toho hodna!"

Avšak nepochodila. Marketa jí to vymlouvá a konečně praví: „Tu myšlenku ti našeptává zlý duch."

To Belu zarazilo.

A Marketa tím horlivěji povzbuzuje: „Zkus to! Jakmile začneš choditi denně k sv. přijímání, už je nebudeš moci ani opomenouti. Nebudeš moci bez něho ani žíti. Vždyť k sv. přijímání nechodíme proto, že jsme hodni, nýbrž abychom se hodnými stali."

Nepovolujte, maminko, nepovolujte!

Doma bývala Marketa vždy veselá. Byla své rodině dobrou dcerou a milující sestrou. Jsouc vždy poslušná, radostná, ochotná, byla miláčkem svých rodičů a vzorem svým sourozencům.

V svém přímém pohledu měla něco zvláštního, že dovedla tišiti hněv. Svým úsměvem uklidňovala a potěšovala.

Pí. Sinclairová měla den ze dne plné ruce práce a povinností. Již jako malé dítě říkávala Marketa: „Aspoň kdybych byla, maminko, již veliká, a mohla vám pomáhat!“

Když povyrostla a na svých dětských ručkách měla již mozoly, říkávala často: „Maminko, neříkejte mi, mohla bys udělat to a to, nýbrž zkrátka udělej to!“

Pí. Sinclairová trpívala někdy chorobnou zádumčivostí. Těžkomyslnost matčina byla pro dítě zdrojem starostí a utrpení. Jak matka sama dosvědčuje, častokráte již podléhala zlému pokušiteli. V takových těžkých okamžicích klekávala Markétka vedle matky a snažívala se všemožně, aby matku rozveselila. Žertovala, zpívala, smála se, těšila a zahrnovala ji něžnými pozornostmi dětinné lásky.

Jednou se jí zdálo všecko marné, proto zdvojnásobila své přičinění. Matka rozmrzelá jejím naléháním, hrozila jí, že jí nabije. Odhodlaně odpovědělo děvčátko: „Nabijte mi, maminko, udělejte se mnou, co chcete, ale nepovolujte, nepovolujte!“ Dítě — hrdinka!

V rodině Sinclairově bývala často bída. Markétka bývala pak všem andělem útěchy. „Maminko,“ říkávala, „jděte ke Kristu Pánu, proste Ho, aby nám pomohl. Vždyť sám pravil: Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

A když matka při tom při všem přece neměla naděje, naléhalo dítě: „Zkuste to, maminko, ještě jednou, já se zatím hodně vroucně za vás pomodlím.“

Jakým požehnáním je takové dítě pro rodinu!

Marketa byla neobyčejně vděčná svým rodičům. Častokráte říkávala: „Máme dobrého otce a dobrou matku. Není to veliká milost, že maminka má takovou pevnou víru, že tatínek je tak dobrým katolíkem, a že nás tak dobře vychovávají?“ V dětinné vděčnosti stále přemýšlela, čím by rodiče potěšila. Často se jí podařilo, že svou veselostí a zvonivým smíchem zaplašila starosti s tváře svých rodičů.

Je někde četná rodina, v níž by nikdy nedošlo k neshodám? V které by žádný člen rodiny nikdy nepůsobil ostatním mrzutost a starost? — V takových případech snažila se Marketa býti prostřednicí a andělem pokoje. Domlouvala chybujícím sourozeneům vlídně a vážně a vždy od nich dosáhla, co chtěla. Jejím napomenutím a prosbám nikdo nemohl odolati.

Jak však se chovávala, když ji samu někdo urazil, na př., jak se častěji stávalo, její sestra Bela?

Přemýšlela v témž okamžiku, jak by sestře řekla vlídné slovo nebo prokázala službu lásky. Jak jemnou duši měla Markétka!

Když pak se Bela tázala, jak to, že se tak brzo smířily, říkávala Marketa: „Jedna z nás dvou se musí pokořiti. Když ne ty, tak já.“

S radostí mluvívala Marketa o svornosti v jejich rodině. Jiná děvčata škádlívala Marketu a Belu, protože věděla, že o 9 hodinách večer už musily bývati vždy doma.

Často se jich družky tázávaly: „Proč jdete tak brzo domů?“

Marketa říkávala: „Doma je nejlépe.“

A děvčata pokračovala: „Vaši rodinu nelze rozděliti. Kde je jeden, tam je druhý. Vy dvě jste vždycky spolu a s vámi je ještě buď matka nebo bratr Ondřej. My bychom také měly radost, kdyby s námi chodila maminka nebo bratr.“

Markétka se usmála a pravila: „To je na zvyku.“

Když s Belou bývaly samy, říkávala: „Hleď, těch je 10 nebo 12; jak šťastni by byli, kdyby se měli tak rádi jako my. Jdou každý svou cestou. Ani netuší, kolik radostí máme v svém malém kroužku. Hleď, nepohodneme se, a za okamžik se zas máme rádi a na všecko zapomeneme.“

* * *

Z bytu rodiny Sinclairovy zaznívá veselý smích. Co se tam děje?

Dnes je právě jeden z těch milých večerů rodinných, které nejsou u Sinclairových vzácností. Dnes se tancuje. Maminka s Marketou jsou právě v kole. To je nádherné! Teď přijde na řadu tatínek. Je při tom neohebný, dřevěný, ale to nevadí. Jde jenom o to, aby celá rodina měla radost.

Kdo je nejveselejší?

Odpověď není těžká.

Tak to bývalo v rodině Sinclairově aspoň jednou za týden.

Matka chodívala do šicího kursu a doma zatím byli skřítci v činnosti. V čele Markétka. Ometalo se, čistilo, pořádalo, drhlo. To bylo radosti, když maminka vrátivši se byla překvapena, když všecko chválila, všemu se divila!

Jak krásně by bývalo v rodinách, kdyby všude byla nějaká Markétka Sinclairová jako anděl radosti, útěchy, pokoje, jako anděl strážný!

Jistě by tolik slz nerosilo oči rodičů i dětí, jistě by tolik trpkosti nestravovalo duše.

Nechtěli byste býti takovými anděly pro své rodiny? Napíši vám na to recept.

Recept lásky.

Pochází od Markety? Napsala si jej hezky čistě do své knížky s předsevzetími? Nikoliv. Ona učinila víc. Žila podle něho.

Láska, dobrota, vlídnost jí nebyly vrozeny. Jak se sama přiznává, musila si je pracně vydobýti a opět a opět o ně zápasiti. Řídila se při tom určitými pravidly:

1. Buď všechno všechněm!

2. Použij každé příležitosti, abys učinila jiným radost, ano hledej příležitost k tomu. Hleď působiti radost i tehdy, když tě to osobně něco stojí!

Kolikrát obětovala Markétka s úsměvem své osobní sklony a potřeby, aby jiné učinila šťastnými!

3. Nerozčiluj se, když tě někdy někdo využitkuje!

I to se Marketě častěji stávalo. Říkávala pak prostě s úsměvem: „Však jsem to učinila pro Pána Ježíše."

4. Jsi-li rozčilena, nic nepodnikej! Napřed se uklidni!

Nejvíce chyb proti lásce se dopouštíme v rozčilení.

Marketa to věděla. Proto se řídívala přesně radou sv. Františka Saleského: Cítila-li se rozčilena, odešla do jiného pokoje, aby byla sama, počítala do sta, zazpívala si nebo si něco odříkala, odložila věc na příští den, jen aby rozčileným slovem nechybila proti lásce. Jejím heslem bylo: „Napřed mysli, potom mluv!"

5. V těžkostech, zvláště, máš-li jednati s těžkou povahou, utíkej se k Pánu Ježíši!

Při každém rozčilení a vzrušení opakovala Marketa častěji svou nejmilejší modlitbičku: „Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podle Srdce svého!"

6. Čerpej lásku ze Srdce Ježíšova, výhně lásky!

Srdce Ježíšovo je pokladnice všech ctností, zvláště lásky. Je lékem proti každému zlu. K Srdci Ježíšovu odkazovala Marketa pilně všecky, kdo se k ní utíkali o radu, a sama je předcházela příkladem. A ne nadarmo.

7. Při urážkách nebuď mrzutá, nýbrž ihned zase přívětivá!

Jestliže Marketě někdo ublížil, použila nejbližší příležitosti, aby tomu, kdo ji urazil, řekla něco milého nebo prokázala službu lásky. Její sestra Bela se častěji s matkou „sťukla". Marketa jí radila: „Nabídni se hned k nějaké práci a řekni: „Maminko, odpočiňte si, já to za vás umyji..."

8. Přijímej často Svátost lásky a čerpej z ní sílu k úkonům lásky!

Účinnost sv. přijímání se neměří podle sladkých pocitů, nýbrž podle lásky, kterou prokazujeme. Přijímejme Lásku a žijme láskou!

Nechte ji, to je svaté děvče!

Zvláštní výstraha! Jeden dělník, který pracoval s Marketou v téže továrně, varoval takto své kamarády.

Jednoho dne přišel k Marketě s neslušnou řečí, domnívaje se, že ji tím pobaví. Ale pořádně se zklamal

V ušlechtilé dívčí hrdosti neuznala ho za hodna ani jediného pohledu. Zahanben odešel.

Po několika dnech přišel opět s podobnými vtipy. Viděl však, kterak vedle Markety leží otevřená modlitební kniha a na ní růženec. Marketa pilně pracovala.

To už nevydržel. Běžel ke kamarádům a varoval je: „Tu nechte, to je svaté děvče!“

Velkoměstské chudé děti často slýchávají věci, které by je mohly pohoršiti. Marketa se bránila proti tomu svou zdrželivostí a něžnou poslušností k rodičům, kteří nedovolili, aby si děti hrávaly na ulici, a dbali toho, s kým si děti hrají. Zvláštní ochranou bylo jí sv. přijímání.

Její sestra Bela vypravuje: „Jednoho dne, když Markétka chodila ještě do školy, běžel za ní hoch asi téhož věku. Uchopil ji za ruku a řekl jí několik lichotivých slov. To Marketu nanejvýš urazilo. Rychle vběhla do síně, odložila balík, který nesla, a zase zmizela. Asi za minutu se opět vrátila a pravila: „Tak, to už je v pořádku!“ Při tom sotva oddychovala. Na otázku matčinu, co je v pořádku, odpověděla: „Po druhé už mi nic takového neřekne. A dala jsem mu!“ Rozesmáli jsme se, zejména tatínek ji tím škádlíval.“

Ježíši! Ježíši!

Jeden zbožný muž, který před nedávném zemřel, napsal do svých poznámek, co mu kdysi radil kněz ve zpovědnici: Na procházce, u psacího stolku, při práci řekněte občas Pánu Bohu něco pěkného!

Ta slova mě dojala.

Jak to potěšuje a oblažuje, že smíme Pánu Bohu říci občas něco pěkného, milého, laskavého, tak, jak mluvíváme s milovaným přítelem!

Marketa Sinclairová uměla velice mile s Pánem Bohem obcovati. A říkala mu jenom: „Ježíši! Ježíši!“

Tím slovem projevovala všecko, co její duše myslila, po čem toužila. Někdy vyslovovala jím svou lásku, jindy prosbu v tísni, jindy byl to výkřik touhy, jindy projev důvěry dětinné duše. Na stokrát za den opakovala to milé slovo. A den jí na to ani nestačil. Když v noci všechno v domě spalo, vstala potichoučku, poklekla na holé zemi a šeptala: „Ježíši!“ Za chvíli opět: „Ježíši!“ až konečně nebylo slyšeti slov a Marketa se pohřížila do hluboké modlitby. Tak ji jednou našla matka, která v noci neočekávaně vešla do pokoje, aby si odtud něco vzala. Zachvěla se posvátnou úctou, když viděla nehybnou bílou postavu, a tiše, jak přišla, opět se vzdálila, aby nerušila láskyplný styk svého dítěte s Bohem.

Šťastná duše, která se umí tak modliti! Je to milost Boží a výsledek pilného cviku, zvláště častých střelných modliteb.

Kdo často Pána Boha s láskou pozdravuje, tomu Pán Bůh pozdrav s láskou opětuje.

* * *

Duchovní cvičení čili exercicie byly pro Marketu vždycky dobou ustavičného obcování s Bohem a vytrvalé modlitby. Konávala je často. Po jednotlivých přednáškách rozjímaly účastnice pravidelně ještě čtvrt hodiny před svatostánkem v kapli. Marketě to bylo málo. Po celý den by byla chtěla prodlévati

před vystavenou nejsvětější Svátostí, při čemž ustavičně klekávala, ač ji to velmi unavovalo.

Máme zajímavé zprávy o jejích posledních exerciciích.

Byly to exercicie pro dělnice. Jedna řeholnice píše: „Bylo patrno, že Marketa koná exercicie dokonale. Jsouc mlčelivá a soustředěná, byla vzorem pro všecky. A přece konala všecko velmi prostě, bez přepínání. Větší část dne ztrávila před nejsvětější Svátostí, jež bývala vystavena každý den ode mše sv. o půl osmé hodině až do požehnání do půl šesté hodiny večer. Klekávala nepohnutě pohlížejíc na svatou Hostii v zářící zlaté monstranci."

Jiná zpráva zní: „Viděla jsem ji, kterak po odpolední přednášce nepohnutě klečela v kapli v první lavici. Asi za půl druhé hodiny podívala jsem se po ní opět. Byla tam ještě na témž místě. Cítila jsem se dojata jejím chováním. Pohled její upíral se na monstranci, bylo v něm víc než toliko víra. Zdálo se, že skoro vidí. V nejhlubší úctě zavřela jsem dveře. Měla jsem dojem, že jsem byla svědkem božských tajemství.

Za několik okamžiků zvonilo k svačině. Dívka vyšla z kaple. Když šla kolem mne, tázala jsem se jedné sestry, kdo to je. Řekla že Marketa Sinclairová. Šla jsem s ní a pozorovala ji při svačině. Viděla jsem, kterak klidně, nezištně hledí plniti přání ostatních děvčat a kterak potom pomáhá při sklízení. Myslila jsem si: „To je pravá zbožnost."

Příštího dne jsem se s ní sešla v zahradě a promluvila s ní několik slov. Mluvila jen málo. Bylo to děvče velmi mlčelivé. Nápadná mi byla čistota jejího pohledu."

Marketa říkávala: „Krása některé duše září z očí." Nevěděla, jak velice se ta slova hodí na ni. Její čistá, zbožná, hluboká duše zářila jí z očí. Pohled této tovární dělnice byl jakoby ozářen pohledem Ježíšovým.

Nejmilejší knihy.

Marketa čítala pilně a ráda.

Romány? Myslím, že také četla některý dobrý román, ale nebyla to její nejmilejší četba.

Nejraději čítávala životy svatých. Vždyť sama chtěla býti světicí. A kdo chce býti světcem, ať čte životy svatých.

Druhou její zamilovanou knihou bylo „Následování Krista", zejména kapitola o lásce.

Ještě častěji bylo v jejích rukou vídati Písmo svaté. Mohla Nový zákon nazvati vpravdě „svou knihou". Z ní čerpala přehojné světlo, sílu a odvahu, aby neúnavně kráčela vpřed na své cestě. —

Co ty nejraději čtáváš? Nemáš vedle katolických časopisů a knih na stole i spisy a noviny nevěrecké? Přál bych ti vkus Marketin při volbě četby. Zvláště bys měla čítati v knize knih, v Písmě svatém. Ta četba by ti přinesla přehojné požehnání.

Čin, co činíš!

„Kdo všechno, co má činiti, činí s dokonalou oddaností, toho lze vpravdě nazvati dokonalým člověkem."

Slova „čiň, co činíš!" byla zlatým pravidlem Markétčina života. Též kolem ní vířil velkoměstský život. I na její duši dorážely lehkomyslné řeči továrních dílen. Též na její čistou dívčí duši chtěla plivati jedovatá slina sprostého okolí. I Marketa by se byla docela dobře mohla účastniti divadel, kin a rozpustilých promenád. Též ona se mohla vyhýbati mši sv. a kostelu. Ale jí byla vůdkyní dětinná víra prosté dělnické rodiny.

Její oči zářily tajemným světlem, tajemným odrazem věčného světla našich chrámů, v nichž tak často prodlévala před svatostánkem. Její rty byly posvěceny krví Beránkovou, již pila denně, než šla do práce. Její myšlenky byly prozařovány myšlenkami, slovy a činy svatých, jejichž životopisy čítávala.

Všude byla vítána, ačkoli se bavívala většinou jen o duchovních věcech. Všude ji měli rádi pro její pokojný, srdečný úsměv, pro její ochotu, pro něžnou dobrotu v jejím pohledu a pro ušlechtilou prostotu v celé její bytosti. Při tom však Marketa nepřilnula k nikomu zvláštní náklonností.

Milovala život s tichými radostmi, s dovoleným zotavením, s jeho lidmi, s trochou zábavy i s jeho

starostmi. Cítívala se doma v chudičké rodině, ale byla si vědoma, že zde nemáme místa zůstávajícího. S věřící úctou viděla v manželství svátost, obraz spojení Ježíše Krista s Církví. Ale nechtěla náležeti žádnému člověku, nýbrž chtěla se zasnoubiti jenom Pánu Ježíši, Snoubenci čistých duší.

Nevynikala nadáním, a proto se musila poctivě přičiniti, aby ve škole vyhověla.

V továrně si jí velice vážili pro dovednost, spolehlivost a věrnost v povinnosti. Když šla do kláštera, neradi ji propouštěli a hleděli ji zdržeti zvýšením mzdy.

Na každém místě hleděla plně vyplniti svou úlohu: v modlitbě, v práci, v utrpení.

Jak jednáš ty? Polovičatost je hluboce vkořeněna do lidské přirozenosti. Boj proti polovičatosti je boj celého života.

Přičiňuješ se o vítězství v tomto boji?

Důstojný pane, je to hřích, zrušiti zasnoubení?

Na jedněch prázdninách poznala Marketa mladíka jménem Patrika, který byl příbuzný její stravovatelky. Právě se vrátil z vojny, kde ve světové válce ztratil víru. Již dlouho se nestaral o modlitbu, o kostel a o přijímání sv. svátostí.

Smutný duševní stav tohoto mladíka hluboce Marketu dojímal. Stůj co stůj chtěla Pánu Bohu tu duši opět získati.

Ihned se dala do díla. Modlila se a obětovala za něho, důrazně mu přimlouvala, že nemohl odolati jejím slovům, a zvlášť jejímu chování. Obrátil se, stal se vzorným katolíkem, ano mezi kamarády i neohroženým zastáncem víry a dobrých mravů a horlivým apoštolem nejsvětější Svátosti oltářní. Z toho měla Marketa velikou radost.

Za dvě léta si však, právě když bylo Markétce 21 let, požádal o její ruku. Marketa hleděla, jako by s nebe byla spadla. Na nic takového nepomyslila. Pravila Patrikovi: „Nemohu si tě vzíti, nemám tě tak ráda, jak by bylo potřebí k sňatku."

On však neustal se o ni ucházeti. Připomínal jí, jaké dobrodiní prokázala jeho duši, a bez ní že zase upadne do starého způsobu života, ano, že bude ještě horší než byl.

Jsouc zmatena, stále opakovala: „Nejsem povolána k tomu, abych se provdala."

Po marných pokusech navrhl Patrik, aby rozhodli rodiče. Marketa tajně doufala, že rodiči nepovolí. Ale zklamala se. Spojili se proti ní s Patrikem.

Tak se slavilo zasnoubení. Všichni se radovali, jenom Marketa se chvěla a modlila se: „Pane Ježíši, chceš-li, abych si ho vzala, musíš mi dáti lásku k němu, neboť ho nemám dost ráda!"

Po zasnoubení prožila Marketa rok plný největšího utrpení. Zevně byla stále vlídná, přívětivá, jen bledost a uplakané oči prozrazovaly vnitřní bolest.

V rodině se chystali na svatbu. To již Marketa nevydržela. Běžela k známému knězi a tázala se ho se slzami: „Důstojnosti, je to hřích, zrušiti zasnoubení?"

Když zkušenému řeholníkovi vysvětlovala, proč se táže, byl dojat šlechetností tovární dělnice a pravil: „Buďte klidná! Takové zasnoubení smíte zrušiti!"

Kdo byl šťastnější než Markétka! Byla by radostí jásala hlasitě. Před nejbližším svatostánkem vroucně poděkovala, pak hned spěchala domů, aby tu věc písemně s Patrikem vyřídila.

Nyní se mohla její duše volně vznésti k Pánu Bohu.

S milostí Boží mi nic není těžké!

Asi za rok přišla Marketa zase k témuž knězi. Tentokrát aby mu projevila svou touhu jíti do kláštera.

„Řekněte mi," tázal se kněz, „proč se chcete státi řeholnicí a nechcete se provdat? Víte přece, že manželství je vznešená svátost, obraz spojení Ježíše Krista s Církví."

Marketa odpověděla s úsměvem: „O ano, Důstojnosti, manželství je veliká svátost! Ale já chci býti s Pánem Ježíšem sama!"

„A do kterého řádu chcete vstoupiti?“

„Ráda bych vstoupila k chudým klariskám.“

„Ale uvažte, že život klarisek je neobyčejně přísný. Je to život pokání a utrpení!“

„To vím, ale chtěla bych trpěti s Kristem Pánem. Dá-li mi svou milost, budu silná a jistě to vydržím.“

Marketa vstoupila tedy k chudým klariskám, a to 21. července 1923. Na radu svého duchovního rádce nestala se sestrou chorovou, nýbrž sestrou, která konala práci u brány a v kapli. Bylo to řízení Boží. Kdyby se byla stala sestrou chorovou, byla by zemřela uvnitř v klausuře, a vzácný příklad jejích ctností a její krásná smrt byly by ztraceny pro náš pohled.

Marketa radostně objala kříž, který přijala těžkým kajícím řádem. Byla šťastná, že může býti Pánu Ježíši podobnější. Z očí jí zářilo vnitřní štěstí, což působilo hlubokým dojmem na všechny, kdo ji znali.

Dne 11. února 1924 byla Marketa přijata do noviciátu a obdržela jméno sestra Marie Františka od svatých ran. Tento den prožila v nejvroucnější vděčnosti k Pánu Bohu a v nejčistším štěstí.

Pohled do tajných poznámek Marketiných.

Není to indiskretní, když do nich nahlédneme? Není. Smíme to učiniti. V Marketiných poznámkách

jeví se zřetelně její touhy a její duch. Jako novicka učinila si v exerciciích tato předsevzetí:

Jubilejní rok. Předsevzetí na rok 1925.

1. Budu ve všem pokorně poslušná, pamatujíc, že můj Pán a Bůh poslouchal vždy i sv. Josefa, ano že byl poslušen až k smrti kříže.

2. V hovoru budu laskava, přičiním se, abych se v lásce co nejvíce zdokonalovala. K sestrám budu ochotná, zvláště v těch věcech, které se mi protiví.

3. Přičiním se, abych byla pilná v práci, a všechno budu konati dobře a s čistým úmyslem.

4. Letos, dá-li Pán Bůh, bych ráda složila a plnila slib chudoby, čistoty a poslušnosti. Budu se radovati, jestliže pocítím účinky sv. chudoby.

5. Budu vždy skromná a moudrá, pamatujíc na Pannu Marii, která tyto dvě ctnosti ráda vidí na svém dítěti.

Ale předsevzetí se dobře píší. Chceme-li však je prováděti, je to někdy velmi těžké a spojeno s obětmi.

Markétka svá předsevzetí plnila. To dokazuje její život a svědectví těch, kdo ji znali. Byla vzorem poslušnosti, umrtvování, pokory a skromnosti a zvláště lásky zářivé, účinné, dobrotivé.

Nechceš býti raději se mnou sama?

Dne 14. února 1925 složila Marketa řeholní sliby. A tu se jí zdálo, že slyší v srdci hlas Pána Ježíše: „Nechceš býti raději se mnou sama?“

Bez váhání radostně odpověděla: „Pane Ježíši, toužím jen po Tobě!" A Pán Ježíš ji vedl tam, kam vodí všecky své vyvolené, do školy kříže.

Marketa nebyla dosud vážně nemocna a pěkně vypadala. Když se jednou ráno probudila, začala plivati krev. Byla to obávaná krční tuberkulosa.

Marketa zůstala stále vesela a plna důvěry v Boha. Když nic nepomáhalo, věděla, že má jíti za Pánem Ježíšem na Kalvarii. Lékař nařídil, aby ji přeložili z vlhkého Londýna do sanatoria ve Warley.

To byla těžká oběť, která jí vynutila trpké slzy. Lnula velice k svému klášteru, a byla by tam ráda prožila svou cestu křížovou. Ale Pán Bůh to chtěl jinak, a ona se spokojila.

Ve Warley čekala na ni nová oběť. Její mučivý kašel a časté dusivé záchvaty vyrušovaly ostatní nemocné. Proto byla od nich oddělena a přenesena do odlehlé světnice. Při této změně se Marketa v slzách usmívala a žertovala.

V nemoci nikdy nebylo viděti Marketu nespokojenou nebo nevlídnou. Nikdy nepronesla slova stesku ani v největších bolestech. Vždy měla na rtech milý úsměv a celá její bytost byla slunná a veselá. Za každou službu a pozornost byla velice vděčná. Často říkávala: „Jak je Pán Bůh ke mně dobrý, a já nejsem k ničemu!"

„Dnes jsem měla krásný den!"

Dusivý kašel, záduch a prudké bolesti trápily Marketu po celý den. Ošetřovatelka byla již ráda, že je večer. Marketa jí pravila se šťastným úsměvem: „To jsem měla dnes krásný den!"

„Proč?" tázala se ošetřovatelka překvapeně.

„Trpěla jsem mnoho," usmívala se nemocná. „Ale to nic není; kdybych tím aspoň jednu duši mohla zachrániti!"

Marketa se obětovala a trpěla za obrácení hříšníků. Chtěla trpěti nepozorovaně, jen aby její utrpení mělo cenu co největší. Zvláštní bylo, že stále neobyčejně pěkně vypadala. Říkávali jí: „Sestro Františko, vy tak dobře vypadáte, jistě vám nic není!" A ta sotva mohla vydržeti bolestí. Ale skrývala své pocity vlídným úsměvem. Však Pán Bůh věděl, co trpí!

Láska k Bohu a láska k duším stravovala Marketu a činila ji schopnou každé oběti. S údivem pozorovalo okolí zářivý příklad její hrdinné lásky k utrpení a brzo se povídalo, napřed potichu, potom hlasitě: „To je světice!"

Chtěla bych Pána Ježíše vidět!

Marketa dostala milou neočekávanou návštěvu. Přišel k ní její duchovní rádce. Domníval se, že ji najde sklíčenou, a ona zářila štěstím. Či se to jen zdálo?

„Jste opravdu celá šťastná?“

„Ano, důstojný pane, přešťastná! Pán Ježíš je ke mně tak dobrý, je stále u mne!“

Kněz se domníval, že by ji měl připraviti na vnitřní zkoušky, a pravil: „Možná, že se vám Pán Bůh nějakou dobu skryje, ale buďte klidna! On přece zůstane hluboko ve vaší duši a vrátí se opět, kdy se Mu zlíbí.“

„Jak ráda bych jej viděla!“ zvolala Marketa s vroucí touhou po spojení s Pánem Bohem.

Spatřila jej brzo.

Zanedlouho byla zaopatřena svátostmi umírajících, které přijala s horoucí zbožností.

Čím dál tím více toužila po spojení s Pánem Ježíšem a v noci z 23. na 24. listopad stále opakovala svou modlitbu: „Ježíši! Ježíši!“ A opět líbala křížek s prosbou: „Ježíši, odpusť mi mé hříchy!“ A přece její duše zářila křestní nevinností. Ani v největších bolestech neustávala v modlitbě. Když nastávalo ráno, umírající vydechla naposled: „Ježíši, Maria, Josefe, vám věnuji srdce své i duši svou!“ Pak vzlétla její duše k Pánu Bohu do náručí. Bylo to 24. listopadu 1925 o 3/4 5. hodinu ráno. Marketa měla 25 let a 8 měsíců. V klášteře prožila 2 léta a 4 měsíce.

* * *

Jako čistá bílá lilie ležela Marketa na smrtelné posteli s úsměvem na tváři, která zářila podivuhodnou krásou. Byl to odlesk slávy nebeské.

Tělesná schránka drahé zesnulé byla dopravena do kláštera klarisek a vystavena v kostele tam, kde Marketa zaslechla slova Pána Ježíše: „Nechceš býti raději se mnou sama?“

Teď byla s Ním sama, úplně sama na věky věkův.

Pochována byla na kensalgreenském hřbitově londýnského kostela Panny Marie. Na hrob jí dali prostý kříž a na kříž napsali: „Modli se za duši sestry Marie Františky Sinclairové!“

* * *

Brzo však se modlili nikoli za ni nýbrž k ní. Pán Bůh dokazoval svatost své snoubenky podivuhodnými událostmi.

Za několik týdnů prodalo se na tisíce jejích malých životopisů. V jednom kostele se za tři dni rozebralo 10.000 těch malých knížeček. Ze všech končin přicházejí dopisy plné vděčnosti, že Marketa jim vyprosila, oč Pána Boha žádali. Slouží se mnoho mší svatých za blahořečení prosté tovární dělnice. Nesčetní jinoši a dívky z dělnických vrstev uctívají Markétku jako svou dobroditelku, která jim pomáhá nalézti výdělek při stávkách, nebo když není dost práce.

Marketa pomáhá v rodinných sporech, ve zdraví, v nemoci i při smrti. Velice mnoho divů tvoří Marketa v duších náhlým obrácením.

Proces blahořečení jejího jest již zahájen. Očekává se doba, kdy zazáří jako nová hvězda na nebi blahoslavenců.

Modlitba za její blahořečení zní:

O božský Spasiteli Ježíši Kriste, Tys dal své pokorné a vždy radostné služebnici Marketě Sinclairové podíl v svém utrpení a v své lásce pro záchranu duší, popřej nám milosti, abychom i my na její přímluvu směli míti podíl v tvé slávě, jenž jsi živ a kraluješ na věky. Amen.

* * *

Svatost není poutána na určité stáří, na určité pohlaví, na určitý národ. Květy svatosti pučí všude. Všichni jsme povoláni k dokonalosti.

Co činila Marketa, že se stala za tak krátkou dobu světicí?

Poslyšme, co píše kněz, který ji osobně znal:

1. Markétka byla moudrá, protože prosila Ducha svatého o dar moudrosti.

2. Přemáhala pokušení, protože znala sílu přesvatého jména Ježíšova a užívala ho jako zbraně.

3. Byla čistá, protože chránila svou čistotu denním sv. přijímáním.

4. V utrpení byla vzorem trpělivosti pro všecky, protože se po celý život modlívala, aby se na ní vyplnila svatá vůle Boží.

5. Používala nejmenších příležitosti, věcí a událostí životních, jako žebříku k svatosti.

Jsou to prostředky neobyčejné? Jsou příliš těžké? Suď sám a jednej podle toho! „Když mohla Markétka, proč ne ty?!?“

Nr. 17.142

Imprimatur.

Olomucii, die 6. XI. 1929.

Josephus Vyvlečka, m. p
Praeses a. e. Consistorii.

Všechno pro sociální království Ježíše Krista!

Duše, které touží zcela se zasvětiti božskému Srdci Páně a svou oddaností, láskou a obětmi hraditi mu nedostatek cizí lásky, zachraňovati duše a vyprošovati Boží požehnání Církvi sv., upozorňujeme na Sdružení smírných obětí, jehož sekretariát je v Přerově, Šířava 7. Bližší poučení o tom sdružení, jež má i u nás již tisíce členů, lze nalézti v příručce Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu a krásné vysvětlení o smíru v knize Plusově Myšlenka smíru. (Obě tyto knihy vydala Edice smíru v Přerově.)

Na podporu laického apoštolátu je vybudováno Sdružení sv. Terezie Ježíškovy (Přerov, Šířava 7.). Jeho členové se přičiňují, aby modlitbou,

obětmi, příkladem a součinností podporovali apoštolskou práci o záchraně duší. Poučení o sdružení obsahuje modlitební knížka Po vůni tvých růží, podle níž je zpracována slovenská modl. knížečka „Za vôňou tvojich ruží." Do ducha sdružení uvádí kniha Duch sv. Terezie Ježíškovy, jež náleží k nejlepším spisům o sv. Terezičce.

Nezištné a obětavé dívky katolické od 15.—28. roku věku, které chtějí nejen vlastním posvěcováním, ale i apoštolskou *činností* přispěti k záchraně našeho národa před moderním pohanstvím, přihlaste se za sociálně charitativní pracovnice v Přerově na Šířavě 7.

Některé *sestry charitky* Neposkvrněného Početí Panny Marie jsou činné na pražské periferii v útulku sv. Terezičky v Dolní Krči č. 300 a na Brněnské periferii (byt na Pekařské ul. č. 8.) O jejich činnosti a vůbec o laickém apoštolátě na pražské periferii se zmiňuje dp. Dr. Fr. Krus T. J. v krásných dvou brožurkách sbírky Životem č. 63. *Na pomoc velkému dílu* a č. 64. *Jde o svatováclavské dědictví.* V edici Smíru o tom vyšla brožura Ve službách milosrdenství.

Činnost sester charitek je drobná apoštolátní práce, podobná činnosti Markétky Lekeuxové, jejíž životopis je u nás nyní už dostatečně znám jednak z brožurky Marketa apoštolka, jež vyšla nákladem Hlasů Svatohostýnských, jednak z krásného velkého životopisu Markétka, jejž vydala Edice Smíru v Přerově. Směrnice pro takovou drob-

nou apoštolskou práci vycházejí měsíčně v Přerově, Šířava 7. Roční předplatné 3 Kč.

Sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie zakládají však také činnost v Zámořských Misiích. Mnohá dívka i z našeho národa by ráda pracovala jako misionářka. Dosud však musily takové dívky hledati uskutečnění svých tužeb v misijních společnostech cizích. Od nynějška budou moci svého cíle dosáhnouti v kongregaci domácí, jež bude v misijní činnosti za mořem zastupovati náš československý národ a splácet zaň Pánu Bohu dluh za velkou milost pravé víry.

Od dívek, které by rády byly misijními sestrami ať doma nebo za mořem, se požaduje určitý stupeň inteligence, zralá, zdravá zbožnost, nezištná dobrota, taktní chování, mlčelivost a dobré zdraví. Chudoba není překážkou přijetí. Nepřijímají se však dívky, které už byly řeholními kandidátkami nebo sestrami.

Upozorněte své známé na knihy Edice Smíru.

Dosud vyšly:

Alberti, *Nová světla.* 10 Kč. Objednejte, než bude rozebrána!

Alberti, *Pius XI.* K zlatému jubileu kněžství sv. Otce. Rozebrána.

Bílé květy, jemné povídky pro mládež. Cena 5.50 Kč.

Dörner, *Na rozcestí.* Pro dospívající mládež. 2 Kč.

Duch sv. Terezie Ježíškovy. Perla literatury o této světici. 18 Kč.

Faber, *Dobrota.* Druhé vydání vyšlo ve sbírce *Životem* č. 79. Více dobroty!

Hock, *Čtvero letor.* Cena 3 Kč.

Hymny mariánské. Cena 20 Kč.

Chardon, *Vzpomínky anděla strážce.* 12 Kč.

Chautard, *Duše veškerého apoštolátu.* Doporučujeme co nejvřeleji. 18 Kč.

Květy nejsv. Svátosti. Eucharistické povídky. I. vydání rozebráno. 8 Kč.

Lajeunie, *Anička.* 10 Kč.

Lekeux, *Markétka.* 10 Kč.

Lhande, *Mé dítě knězem.* 15 Kč.

Mossong, *Apoštolát, na který se zapomíná.* 6 Kč.

Novena k sv. Terezii Ježíškově. 1.50 Kč.

Paula, *Dej mi srdce své.* Povídky pro děti. 10 Kč.

Pfannmüller, *Když přišla na svět Láska.* 2. vydání. 20 Kč.

Plus, *Bůh v nás.* 2. vydání. 15 Kč.

Plus, *Myšlenka smíru.* 10 Kč.

Pobožnost k *Sv. Josefu.* 1 Kč.

Ve službách milosrdenství. 3 Kč.

Suberville-Odvalil, *Hvězda z Lisieux.* 10 Kč.

Sv. *zpověď* a sv. *přijímání.* 1 Kč.

Po vůni tvých růží. 10 a 12 Kč.

Za vôňou tvojich ruží. 12 Kč.

Schmid, *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu.* Velmi oblíbená. Vázaná v plátně 25 Kč.

Wiesen, *Laický apoštol.* 10 Kč.

Wiesen, *Čeho po tobě žádá laický apoštolát?* 2. vydání vyšlo ve sbírce *Životem* č. 78. *Pomozte bratřím.*

Willam, *Pán Bůh na návštěvě.* 4.50 Kč.

EDICE SMÍRU, Přerov, Šířava 7.

Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. — Řídí Rudolf Schikora C. Ss. R. v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. Tiskl Richard Pospěch v Hlučíně

Katolická škola v republice Československé

Jaroslav Slezák.

Je-li nutno mluviti o nápravě nábožensko-mravních poměrů u nás a tím i o nápravě v ohledu sociálním, přichází na prvém místě v úvahu otázka školská. Je-li všude třeba čeliti nebezpečí mravní zátopy, hájiti zdravého jádra národa před nebezpečnými kaly, je toho třeba nejvíce ve škole. Dítě, vychované v mládí ve lhostejnosti k víře, ano v odporu k ní, nedá se v pozdějším věku tak snadno zachránit. Lehkomyslnost mladých let, špatné okolí, otrávené prostředí v továrnách i všude jinde, tisk, obchodující s mravní lehkomyslností a s nevěrou, zaslepuje pak dospívající mládež, aby si troufala žít pohodlně bez Boha. Takové prostředí, které je svrchovaně nebezpečné i člověku, zdravě a nábožensky vychovanému, dokončuje pak hravě dílo zkázy v duši, když základy dobré výchovy jsou podkopány hned v útlém mládí, v letech školních. Důsledky toho stavu jsou už tak jasné a hrozivé, že i lidé, kteří jsou ochotni přimhouřit obě oči nad mnohými výstřednostmi, zejména mládeže, se jich hrozí a hledají prostředky k nápravě. Nestačí

se hrozit, nestačí naříkat, *třeba si upřímně přiznat, odkud nebezpečí hrozí nejvíce a stejně upřímně sáhnout po prostředcích nápravy.*

Proto je *otázka řádné výchovy náboženské ve škole životní otázkou nejen církve,* tím méně politické strany, i katolické, ale i *rodiny a státu* a na prvním místě ovšem otázkou spásy nesmrtelných duší mládeže. Jestliže však dnešní škola této řádné výchově překáží nebo ji až znemožňuje, pak je otázka katolické školy v naší republice otázkou nejakutnější, která musí *být co nejdříve a za každou cenu vyřešena.*

Co znamená škola v životě národa?

Škola nabývá významu tím, že přejímá nejen vzdělávací, ale i výchovnou povinnost, jakou mají k dětem rodiče, kteří jí však při svém zaměstnání nebo při svých schopnostech dáti nemohou. Je tedy škola *pokračováním rodiny* a má na dítě právo proto, že mu chce dát to, čeho potřebuje, aby se z něho stal později řádný člen společnosti, řádný občan.

Dítě stává se členem společnosti, ale práva a povinnosti občanské může mít teprve když dospěje, když je schopno povinnosti plnit a práv rozumně užívat. Proto má společnost, stát, k dítěti povinnost dříve, než může žádat povinnost od něho. Má povinnost uschopnit dítě, aby své povinnosti později mohlo konat. Proto státu musí záležet na výchově dítěte, která z něho tvoří budoucího řádného občana, stát má právo se starat, vychová-

vají-li i rodiče dítě pro tento úkol, ale nemůže míti právo zasahovati v této výchově dále, než sahá jeho právo na dítě. Dítě není jen občanem, který má být vychován, aby platil řádně daně, aby dovedl obětovat i život za zájem celku, (voják), aby dovedl všemožně pomáhat hmotnému i duchovnímu dobru celku, ale dítě je také člověkem, jehož úkol je nadpřirozený. A tento úkol, daný od Boha, směřující k záchraně nesmrtelné duše, převyšuje povinnosti k národu, vymyká se i schopnosti státu, dáti dítěti spolehlivý základ k tomuto úkolu.

Na to je zde rodina, k tomu pomáhá církev nejen svou výchovou, ale i prostředky nadpřirozenými, svátostmi. Dítě náleží nejen státu, ale náleží na prvém místě rodině, která nabývá svého zdůvodnění tím, že je základem výchovy dítěte. Rodiče mají největší odpovědnost za budoucnost dítěte, protože je jejich svatým majetkem.

Jaká jest odpovědnost školy?

Jestliže tedy škola bere dítě z rodiny na většinu dne po celých osm let v jeho útlém mládí, bere tím i rodičům příležitost plniti jejich povinnosti vychovatelské k dítěti a **přejímá tedy také odpovědnost, jakou mají za dítě rodiče. Cítí-li tedy rodiče odpovědnost za děti před Bohem ve svém svědomí,** a to je nejen u rodičů katolických, ale i u křesťanských rodičů jiného vyznání, **musí tuto odpověd-**

nost přejati v plném rozsahu i škola a pokládati ji za tak vážnou, za jakou ji pokládají rodiče. Škola přejímá i odpovědnost za výchovu dítěte před národem, pokud má na tuto výchovu vliv. **Teprve tehdy,** když je škola schopna přejmouti tuto odpovědnost, **má právo žádat od rodičů důvěru a ukládat jim povinnost, svěřiti její výchově dítě.**

Ale ani tím, když dítě vstupuje do školy, když škola přejímá výchovný úkol, nepřestává právo a odpovědnost rodičů za výchovu školy. **Rodiče nejsou zbaveni odpovědnosti za řádnou výchovu dítěte, když dítě svěřili škole.** Oni mají dále odpovědnost za jednání dítěte, i když něco provede ve školních letech nebo i ve škole samé, oni jsou povinni škodu dítětem způsobenou nahradit. Rodiče jsou povinni dítě i ve školních letech živit a opatřit mu vše, čeho potřebuje, pokud ovšem jsou toho schopni. Rodiče pocítí první následky špatné výchovy školní na sobě, zatím co škola dítě ve čtrnácti letech propustí bez zvláštního zájmu o jeho budoucnost. Rodiče nesou ty následky nejen v svém stáří, kdy dítě místo vděčnosti k rodičům je jejich metlou, ale i po smrti, kdy budou spoluvinni na jeho snad nešťastné věčnosti.

Proto činí rodiče při vstupu dítěte do školy mlčky se školou tuto smlouvu: My budeme učitele a školu vydržovat svými daněmi, aby mohla po-

skytnout dítěti všeho pro budoucí život místo nás, ale škola nám musí ručit, že při tom neutrpí naše právo na dítě a naše odpovědnost za jeho budoucnost i za jeho duši. Nemůže-li, nebo nechce-li škola splnit tuto odpovědnost vůči rodičům, jako občanům, nemá nároku na jejich důvěru, a rodičům se musí v svobodném státě dostat takové školy, jaká v tak vážné otázce výchovy zasluhuje důvěry, ne proto, že je školou, ale proto, že je školou podle přesvědčení rodičů.

Toto stanovisko je stanoviskem svědomí všech katolických rodičů bez ohledu na jakékoli rozdíly politické nebo jiné, protože všichni rodičové mají stejnou odpovědnost za budoucnost a spásu svých dětí a všem záleží na jejich zdárné výchově. Toto stanovisko je jediné schopno zaručit rodičům, že z dětí budou nejen řádní katolíci, ale i řádní občané, svědomití, spolehliví a spokojení.

To je stanovisko církve katolické, která zavazuje svými zákony katolické rodiče, aby se starali o řádnou výchovu dětí tím, že jim zajistí výchovu náboženskou, výchovu katolickou.

To musí být i stanoviskem státu, jemuž záleží na řádné výchově budoucích občanů. Neboť stát se mohl přesvědčit už za léta samostatnosti i ze zkušenosti cizích národů, že výchova beznáboženská nebo dokonce protináboženská není výchovou, zaručující spokojenou budoucnost národa.

Je dnešní škola schopna splnit požadavek důvěry katolických rodičů?

Přesně a v plném rozsahu může tento požadavek splnit jedině škola skutečně katolická, t. j. škola, vedená v takovém duchu, v jakém má býti vedena katolická rodina. Ducha školy neurčují dvě hodiny náboženství, nýbrž jednotný směr výchovy ve všech předmětech. Výchova se nedá oddělit od vzdělání, tak jako nelze si myslet život v těle lidském, z něhož odešla duše.

Potřebujeme učitelů katolických.

K tomu je bezpodmínečně třeba katolického učitele, který by nejen nezneužíval svých předmětů proti náboženství, ale naopak, užíval by vždy a všech prostředků vzdělávacích u mládeže v duchu a na základě náboženském. To neznamená bránit škole v užití vědeckých prostředků, pokud toho dětský rozum dovoluje, ani to neznamená vzít škole zdravý pokrok v metodách, to znamená dát všecky ty prostředky do služeb prostředku nejosvědčenějšího ve výchově, do služeb náboženství.

Bylo by pro katolíky ponížením, kdyby měli dokazovat, že zákon Boží a náboženský duch ve škole není na újmu ani vzdělání ani vlastenectví, že nepodkopává zákonů lidských a neomezuje svobody lidské, pokud si tato svoboda toho jména zaslouží. Bylo by to ponížením i pro nekatolickou

inteligenci, kdyby potřebovala takového důkazu, bylo by to známkou nechápavosti, která nedovede uznat přesvědčení objektivního, pravdy všeobecné, jen proto, že odporuje přesvědčení subjektivnímu, třeba mylnému.

K řádnému zaručení povinností, jež má škola k duši dítěte, třeba katolického učitele. *Nejen katolíka podle legitimací katolických spolků nebo člověka lhostejného, ale katolíka skutečně upřímného, který by mohl dítě vychovávat i svým příkladem života náboženského.* Příklad je nezbytnou pomůckou vychovatele. Příklad života náboženského nedovede dáti dítěti učitel nekatolík ani tehdy, kdyby se choval k náboženskému přesvědčení dítěte co nejtaktněji a jeho náboženských práv se nijak nešetrně nedotýkal.

Aby mohli mít katolíci opravdu důvěru ke škole, musejí mít záruku, že to bude skutečně škola katolická.

Nejkrajnějším projevem skromnosti, která jde ovšem na účet odpovědnosti rodičů, by bylo, kdyby se katoličtí rodičové spokojili výchovou svých dětí od učitelů ne sice katolíků, ale měli by záruku, že učitel nebude pod žádnou záminkou své přesvědčení dítěti vnucovat. Každý nátlak v ohledu náboženském odporuje nejen svobodě občanské, ale i svobodě náboženské. I bludné přesvědčení zasluhuje respektu, je-li to skutečně přesvědčení, jako výsledek rozumného snažení, a ne pouze závoj pro neústupnost a duševní omezenost, prohlašující se za názor světový. Ale ani skutečné

přesvědčení se nesmí vnucovat ani dospělým, tím méně dětem, které se proti němu bránit nedovedou a ani nesmějí proti autoritě učitele, a přijímají proto blud nebo nevěru za pravdu k vůli autoritě učitele. Tak jako kněz neučí ve svých hodinách jiným předmětům, tak učitel, určený pro předměty jiné, ať ponechá otázky náboženské, jimž často nemůže rozumět, knězi a plní úkol, k němuž je povolán.

Dovede být dnešní škola aspoň zdrželivá a neutrální?

Nechceme soudit všeobecně, že nedovede zachovat nestrannost v ohledu náboženském, ale musíme tak soudit ve velké většině případů. To je pochopitelno. To je požadavek obtížný i pro učitele, který má nejlepší vůli, a nemožný přímo pro učitele, žijícího v nejhorším protináboženském prostředí. Je to velmi často důsledek povrchního náboženského vzdělání učitelstva, jež se o náboženství nestará, jež považuje za zpátečnictví, obírat se otázkami náboženskými, ale při tom se považuje v těchto otázkách za autoritu, která může být ostatním vrstvám autoritou vůdčí. Jen tím se vysvětlí postavení většiny učitelstva ve vedoucí roli protináboženského boje. Přispívá k tomu také povolnost směru a nátlaku nadřízených, jemuž učitelstvo podléhalo i za Rakouska. Nic jiného neznamenají nářky učitelstva, že za Rakouska museli se přetvařovat a lhát. Nemuseli. Chlubit se pře-

svědčením dnes, kdy je to populární a vynáší to pochvalu, je laciné. Katol. učitelé dnešní nedovedou se přetvařovat za přízeň představených.

Stranickost většiny učitelstva ve škole v neprospěch náboženství je naprosto jistá. Stranické učebnice, vylučující jakoukoli zmínku o Bohu a o náboženství, vyjma snad případy, kdy se jedná o to, náboženství a víru zesměšnit a vzbudit co nejvíce nedůvěry k ní v duši dítěte, které nemůže ještě míti řádného přehledu v otázkách náboženských.

Zesměšňování rodičů, kteří plní své náboženské povinnosti, v očích dětí, čímž se ničí přirozená povinnost úcty dítěte k rodičům proto, že jsou zbožní, nemoderní. Tím se budí nedůvěra dítěte k rodičům a jejich vychovatelské autoritě. Rodiče takto v očích dítěte už v letech školních zesměšnění, velmi těžko dovedou dítě svou výstrahou a svým vlivem udržet před špatnou společností a zabránit jeho zkáze. Dítě nemá pak odvahy poradit se s rodiči, je-li to, co ve škole slyšelo, skutečně pravda, tají v sobě zárodky nevěry a přirozeným sklonem upadá víc a více do náboženské lhostejnosti, zanedbává povinnosti náboženské a stává se bezmocno proti nebezpečí nevěry.

Duch školy je velmi často zpolitisován, ve škole se vyvěšují noviny „nezávislé", snad politicky, ale zřejmě „protiklerikální", jichž četba má pomáhat v jednostranné výchově protináboženské. Zesměšnění náboženství se děje úmyslným falšováním

dějin bez ohledu na výsledky činnosti vědecké v dějepise. Karikatury jesuitů a jiné nepravdivé obrazy jsou učebnými pomůckami pro katolické děti.

Zachází se někdy tak daleko, že se dělá ze školy přímo příprava pro Sokola. Ve zpěvu se cvičí sokolské písně, divadla v sokolovně jsou pro děti prohlašována za povinná, i úlohy se z toho dávají, účast při orelských besídkách se zakazuje pod trestem špatné známky z mravů, čímž se dítě má odstrašit od Orla. Občanská nauka je často závojem, jímž se mají všecky nedovolené věci zakrýt. Konečně učitelstvo samo nejenže nepopírá směru, v jakém se děje ve škole výchova mládeže, z velké většiny katolické, nýbrž otevřeně se k tomu směru hlásí a slibuje jako celek, že bude s nadšením pracovat ve škole i mimo školu pro zajištění pokrokové většiny národa, jejímiž vůdčími idejemi budou: provedení úplné odluky církve od státu a šíření pokrokové vzdělanosti. Prohlašuje, že klerikalismus a především římský klerikalismus je jeho největší nepřítel. Proti klerikalismu a lžináboženství bude lidu vštěpovati názor náboženský v duchu slavné české reformace. Husitství ještě nebylo ukončeno, učitelstvo bude pracovat, aby byl ukončen přerod národa na základě husitství. Považuje proto za naléhavý příkaz úspěšné a zdárné výchovy, aby byla provedena bezodkladná, úplná rozluka církve a školy. *Tak mluví většina učitelstva* na valné hromadě své organisace. *Nestačí výmluva, že všichni učitelé nejsou takoví.* Katoličtí rodiče

nemohou čekat, až budou všichni učitelé nekatoličtí tak bezohledně vystupovat proti náboženství pod ochranou svého úřadu. Není státu na světě – kromě Francie –, kde by náboženský nihilismus řádil v učitelstvu tak příšerně jako u nás.

Jak se k tomuto stavu ve školství chová zákon?

Aby se vyhnul nedůvěře rodičů, ponechává náboženství ve škole na venek místo, jaké mělo dříve. Je na vysvědčení na prvém místě, je ve škole z větší části předmětem povinným. Zákon omezuje sice praktické provádění náboženské výuky, t. j. omezuje náboženské úkony na dobu mimo vyučování, ale od případu k případu je na přání rodičů dovoluje. Zákon zakazuje jakýkoli nátlak se strany učitele ve prospěch nebo neprospěch náboženského přesvědčení, takže formálně je škola skutečně nábožensky nestranná.

Jak se však „nestranný" zákon provádí prakticky?

To je vidět z toho, že zákon sám nestačí těm, které zavazuje, že se příliš často a svévolně porušuje. Sám býv. ministr Hodža to uznal, že metoda protikatolického směru ve škole se musí změnit. A to poznal jen nepatrnou část poměrů ve školách s naprostou nebo velkou většinou katolických dětí. To je vidět i z toho, jak se stížnosti rodičů, kteří své právo a svou odpovědnost za výchovu dětí hájit chtějí, vyšetřují. Postup je zde benevolentní, ale pro učitele, jehož jednání se omlouvá a nepřímo ještě chrání.

Na stížnost, že ve třídě byly vyvěšeny nc obrázky, ale karikatury jesuitů, pálících „české" knihy, odpovídá školní úřad, že tuto věc bere na vědomí, protože učitel při tom neměl protinábožensk ého úmyslu. Jako by se úmysl nejevil dostatečně z věci samé.

Je náboženství skutečně povinným předmětem? Tu nejlépe mluví skutečnost, že rodiče mohou dítě kdykoli, i ve školním roce bez jakékoli vážné příčiny z náboženství odhlásit. Ani z tělocviku, jehož by mělo dítě i mimo školu dost, nelze dítě osvobodit bez lékařského vysvědčení, tedy bez ohrožení zdraví, ani z občanské nauky ani z výchovných prací, jež jsou často zbytečným mařením času, protože jsou to předměty povinné. Jediné z náboženství lze kdykoli na prosté přání dítěte nebo rodičů tak učinit, zbavit dítě mravní opory pro celý budoucí život. *Rodiče mají svobodu a právo zbavit dítě náboženské výchovy, ale nemají svobody a práva žádat pro své dítě výchovu zaručeně katolickou.* Na žádost katolických rodičů, opatřenou víc než tisícem podpisů o katolické učitele, odpověděl školní úřad, že jejich žádost se odkládá jako neoprávněna, protože odporuje základním státním zákonům o svobodě přesvědčení občanů. *Tedy svoboda v dnešní škole, a to úplná, je jen pro učitele, který jí může zneužít, a pro rodiče jen tehdy, chtějí-li dítě zbavit výchovy náboženské vůbec.* Dítě nekatolické má právo odejít z vyučování náboženství katolického, aby nebylo vychováno proti svému přesvědčení, dítě katolické

musí se nechat vychovávat léta učitelem nekatolíkem.

Má katolické dítě právo i ve škole být praktickým katolíkem?

Působení učitelovo není ve škole omezeno jen na vyučování, na obohacení vědomostí, nýbrž má právo také na to, aby poznal, kolik z toho, čemu dítě naučil, dovede ono prakticky provádět. Z toho plyne právo a povinnost vychovatele, starati se o chování žactva mimo školu, ano trestat i přestupky školního řádu, jichž se dítě dopustilo mimo vyučování. Známka z mravů není jen obrazem žáka ve škole, ale i mimo školu. Společnost lidská má nejen právo sdělit své zákony občanům, ale starat se též o to, aby se zákonů dbalo. Snaha zákonodárce i vychovatele by byla zbytečná, kdyby nemohli dbát praktického ovoce svých snah. – To je přirozené a nikomu nenapadne proti tomu se stavět. *Jediné katolický kněz, který klade nejdůležitější základy budoucího života dítěte, nesmí se přesvědčit o výsledku své práce, nesmí soudit dítě podle jeho praktického života dle zásad, jimž se v náboženství naučilo.* Neboť „účast nebo neúčast dítěte při náboženských úkonech nesmí míti vlivu na známku z mravů, tím méně na prospěchovou známku z náboženství." (Minist. výnos z 25. 11. 1918.) Zákon nedovoluje učiteli náboženství ani vybízet děti k účasti při náboženských úkonech, ani se tázat po účasti nebo po příčinách neúčasti. *A přece je kněz*

odpovědný nejen rodičům, ale i Bohu a svému svědomí, aby vychoval z dětí jemu svěřených řádné, praktické katolíky, žijící podle zásad víry. Tato odpovědnost je daleko větší než odpovědnost v ostatních předmětech, protože se týká věčnosti i života pozemského. *Nemůže-li kněz tuto odpovědnost splnit, je ve škole zbytečný.*

Vážný vychovatel, jemuž jde skutečně o výchovu mládeže, nemůže nikdy dát žákovi na vůli, chce-li se účastnit praktických cvičení oněch předmětů, jimž se ve škole učí. Bohoslužebné úkony, jež náboženství ukládá, jsou neodlučitelnou částí náboženské výchovy, bez níž není myslitelná výchova, spočívající na svědomitém plnění povinností. Jestliže by nátlak v té věci omezoval osobní svobodu dítěte, pak omezuje svobodu dítěte každé vyučování a každá povinná návštěva školy. Nejde přece o nucení k těmto úkonům, ale o výchovu mravní povinnosti, která náleží k vyučování i k výchově.

Účast při náboženských úkonech se dětem namnoze znemožňuje proti tendenci zákona. Stal se případ, že učitel hrozil dětem udáním rodičů, jestliže se děti účastní křížových průvodů, a na dotaz rodičů, proč děti straší, odpověděl, že jim hrozit musí, jinak by šly všecky do kostela. V neděle a zasvěcené svátky se konají školní výlety, které, ač jsou dobrovolné, jsou katolickým dětem příležitostí k zanedbání náboženských povinností, nebo se jim bere možnost zúčastniti se výletu, na nějž mají takové právo jako děti nekatolické, pro něž svěcení neděle není závazné.

Školní úřady jsou z velké části sestaveny tak, že je velmi ztíženo provádění zákonů na ochranu katolických dětí.

Sestavení školních úřadů, v nichž je postavení zástupců katolických rodičů takové, že jsou se všemi svými přáními a požadavky nejen odstrkováni, ale jsou přímo bezmocni proti nátlaku většiny nekatolické nebo katolíků, jímž na jejich povinnostech nezáleží. Zatím, co je ve školních úřadech třetina zástupců učitelstva, která se spojuje s protinábožensk ými zástupci občanskými, nemá do těchto úřadů zákonitého přístupu ani jediný zástupce vyučování náboženského, kněz. Podle toho rozhodnutí školských úřadů skoro vůbec nerespektují práva rodičů a dětí katolických.

V místě, kde jsou dvě školy obecné a škola měšťanská, není dosud vůbec žádných učebných pomůcek náboženských, t. j. obrazů a pod., jimiž by se vyučování náboženství mohlo usnadniti, učinit zajímavým. Zatím co předměty ostatní mají své sbírky pomůcek, je učitel náboženství odkázán úplně na svépomoc, takže je nemožno, aby splnil požadavky moderního vyučování. Na žádost o zařadění položky na tyto pomůcky do školního rozpočtu, místní školní rada vůbec neodpověděla, navrhla nepatrný obnos jako vedlejší položku, kterou nepřijala obec, a tak zůstala žádost po celý rok nevyřízena přes urgenci na okresní radu. Zatím co ostatní předměty dostávají z rozpočtu celé tisícové obnosy na zakoupení pomůcek každý rok,

nezbývá na pomůcky náboženství ani jednou za několik let nic, ačkoli je náboženství předmětem podle zákona povinným a platí i pro ně povinnost školní rady, starat se o učebné pomůcky, jako u předmětů ostatních.

Stížnosti na nesprávné jednání ve škole se prohlašují za udavačství, donášení, klepařství. Rozdíl mezi denunciací a stížností je velký. Stížnost a hájení práva, zejména práva bezbranného dítěte, není zbytečnost, nýbrž je povinností, která váže ve svědomí. Obávat se v takovém vážném případě výtky udavačství, znamenalo by schvalovat nesprávné jednání, podporovat nesvědomitost. Pak by bylo denunciací vlastně i udání škody hmotné, pak by musel být člověk bez obrany proti každé jiné křivdě.

Jakou školu tedy musejí a mají právo žádat katolíci v republice?

Školu katolickou, která jim zaručí řádnou katolickou výchovu dítěte. Na tuto školu mají právo jako občané, kteří stejně plní své povinnosti k státu jako občané ostatní. Mají-li nekatoličtí občané právo starat se o to, aby jejich dítě bylo vychováváno ve škole podle jejich přesvědčení, katolíci jim to právo neupírají, i když je zřejmo, že směry výchovy, jak se dnes uplatňují namnoze v požadavcích nekatolických rodičů nebo aspoň nekatolických vychovatelů, nejsou dosti osvědčené. Chtějí-li však rodiče a nebrání-li tomu, aby jejich

děti už ve škole byly vychovávány bez Boha, proti Bohu, mají na to formálně ovšem právo; budou za to oni sami zodpovídat před Bohem, i když té odpovědnosti neuznávají.

Ale na základě téhož práva smějí žádat katoličtí rodiče pro své děti školu v duchu nejen náboženském, ale zaručeně katolickém, tím více, že tímto požadavkem plní nejen svou povinnost k dětem, nýbrž i k národu, jemuž takto zajišťují zdravou a bezpečnou budoucnost.

Katolickým rodičům nestačí, aby jejich děti byly vychovávány laickou morálkou.

Výchova náboženská a protináboženská, jak se vloudila dnes do škol a jak se provádí pod záštitou zákona, nemůže zaručit spolehlivé výsledky, protože jsou to nevyzkoušené pokusy, opírající se o jedinou snahu: nahradit lidskou vědomostí a schopností pevný základ náboženský. Postrádají tyto pokusy mravní autority, která by upevnila nejen autoritu vychovatelů samých, ale i těch, kteří mají odrostlou mládež jako budoucí občany vést k jejich dalším povinnostem vůči celku. Laická morálka, které se otvírají v dnešní škole dveře dokořán a která se do mladých duší tlačí pod nejrůznějšími záminkami, je lesklé heslo, klam, který dovede se dopracovat aspoň nějakých výsledků nejvýše tam, kde jsou ještě aspoň v podvědomí základy mravnosti katolické a vědomí autority Boží i odpovědnosti před Bohem. Laická morálka, t. j. snaha vychovat lidi už od mládí

aby konali dobro, protože je to krásné a užitečné bližnímu, ne proto, že to chce zákon Boží, ani proto, aby člověk si zajistil věčnou odměnu, předpokládá u člověka to, co má právě vychovat, t. j. snahu konati dobro. Tuto snahu, která potřebuje nadpřirozené pomoci Boží u každého člověka, dovede vychovat jen učení, které se opírá o mravní zodpovědnost člověka nejen před svým svědomím nebo před zákonem státním, nýbrž před vševědoucím Bohem, který má právo dobré odměnit a zlé trestat. Vědomí odpovědnosti před vlastním svědomím je nespolehlivý vůdce životem, protože právě, když má člověka před zlým chránit, je bezmocné. Kolik lidí si umiňovalo, že bude žít řádně a poctivě, aby se nemuseli před sebou stydět, — a konečně propadli ve zkoušce a řekli si, že je to jedno, že jinak jednat nemohou. Ostatně svědomí, vychované bez přesných zásad zákona Božího, dovede od případu k případu i pro věc velmi špatnou najít omluvu a uznat ji za věc dovolenou. Laická morálka nebránila ani snaze, aby zákon dovolil vraždu člověka, když to on nebo jeho bližní uzná za ulehčení v jeho nemoci nebo v těžkém postavení.

Ani vědomí odpovědnosti před okolím, ani vědomí povinnosti k národu, nedovede člověka chránit před scestím. Nedbá-li člověk na to, co řekne jeho jednání zákon Boží, nebude jistě dbát ani na to, co tomu řeknou lidé. Zejména tam to vědomí nestačí, kde může člověk vykonat špatný skutek bez vědomí jiných, když okolí jej i při tom

musí pokládat za člověka charakterního a čestného, protože nezná jeho tajných skutků. Totéž platí i o vědomí odpovědnosti před zákonem světským. V kolika případech se podaří zákonu poučit člověka o jeho nesprávném jednání? V kolika případech unikne nesprávné jednání člověka pozornosti zákona! A v kolika případech i poučení a trest spravedlnosti lidské nedovede člověka polepšit! Laická morálka předpokládá pro ty, které chce vésti k mravní dokonalosti, více mravní síly než mravouka katolická, protože nepočítá se slabostí lidskou. Nemá, čím by tuto slabost léčila, protože nedovede člověku dodat jiné mravní síly, než vědomí povinnosti konat dobro proto, že je to krásné, užitečné, a nedovede člověku dát jiné odměny, než vědomí vykonané povinnosti, bez ohledu na vyšší zodpovědnost. Proto uskrovňuje požadavky, dovoluje mnoho a nemá síly bránit ani tomu, co zakazuje.

Katolickým rodičům nestačí výchova jejich dětí laickou morálkou, protože jim nedává záruky, že dítě dovede za všech okolností, i když vyjde z vlivu rodiny a přijde do špatné společnosti, zůstat hodné, svědomité. Laická morálka nedává rodičům záruky, že jim bude dělat dítě čest i po jejich smrti, že dítě dosáhne svého věčného cíle, záchrany duše. Že jejich obavy nejsou bezdůvodné, dokazuje skutečnost u dnešní mládeže, která přináší první ovoce beznáboženské výchovy, a když zvykla zbavit se odpovědnosti před zákonem Božím, necítí povinnosti uznávat zákon světský. To ovšem

neznamená, že by katoličtí rodiče obviňovali bezná-boženskou výchovu, jako by mládež sváděla k zlému, ale musejí trvat na tom, že *laická morálka bez Boha a jeho autority nemá síly a schopnosti dáti člověku dostatečnou mravní oporu a vyzbrojit jej dokonale proti nebezpečím života.*

Požadavek katolické školy neznamená snížit vzdělanostní úroveň školy.

Úmyslným klamem je, když se vytýká katolíkům, že požadavkem katolické školy chtějí zbavit dítě řádného vzdělání na podkladě vědy a pokroku vzdělání vůbec. Jen člověk zaujatý může tvrdit, že škola, kde je výchova i učení proniknuto duchem náboženským, zavírá dveře vymoženostem v ohledu kulturním i vychovatelském. Nechceme školu s tak nedostatečnými prostředky, jako byla škola před sto lety, nýbrž žádáme pouze, aby vzdělání šlo ruku v ruce s náboženskou výchovou, bez níž budou vycházet ze školy lidé sice vzdělaní, ale mravně slabí, třtiny, nebo přímo lidé, kteří vzdělání použijí jako závoje bezcharakternosti. To, co dnešní škola prohlašuje často za vědu, kterou chce do školy vnést, je přímým protikladem vědeckého snažení, ať už je to v ohledu dějinném, (zkreslování našich dějin, hlavně reformace a protireformace, nebo v ohledu jiném, – původ člověka, jeho úkol.) Věda, t. j. pokrok lidského rozumu v poznání věcí, nemůže odporovat víře, neboť obojí pochází od Boha. Jestliže dnešní škola pozvedla úroveň vzdělání žactva v mnohém ohledu, nesmí

se to díti na újmu výchovy, bez níž není mládež zárukou lepší budoucnosti. Vzdělání samo nechrání člověka ani před zločinem ani před lehkomyslností.

Ostatně katolické školy, pokud je v republice máme už nyní, zejména *školy klášterní, vynucují si v ohledu úrovně vzdělání respekt a úctu i u těch, kteří jim nejsou nakloněni jako ústavům katolické výchovy*. Naopak, katolické školy jsou přímo dávány za vzor školám státním, svědomitost řeholních učitelů a vychovatelů v jejich postavení je oceňována i jejich nekatolickými představenými. Učitelé na těchto školách mají totéž vzdělání, jako ostatní učitelé. Jejich metody učebné, jejich sbírky učebných pomůcek a jejich svědomitost nijak si nezadává před snažením učitelstva pokrokového, protože tu snahu jejich udržuje i vážné vědomí velké odpovědnosti před rodiči i před Bohem. A ani po stránce výchovných výsledků nelze tvrditi, že by ze škol čistě náboženských vycházela mládež zaostalá, naopak je to v dnešní společnosti zdravé jádro mládeže, jež vychází z ústavů, proniknutých duchem katolickým. *Katolická škola není v otroctví církve*, je vedena jenom duchem katolickým, duchem církve, nepřekážela a nepřekáží spolehlivým výsledkům vědy, naopak byla vždycky nositelkou vzdělání a staví všecko své snažení na zdravém rozumu a pevné, řádně vychované vůli. *Katolická škola nepřekáží svobodné vůli, jenom ji vychovává k dobrému a dodává jí nadpřirozené síly, aby dobro nejen uznávala a chtěla, ale i dovedla provádět přes všecky překážky.*

Katolická škola není méněcenná v úrovni vzdělání žactva, ale má přednost, že může při stejném vzdělání spolehlivě vychovávat.

Katoličtí rodiče jsou ve svědomí vázáni žádat katolickou školu pro své děti.

To znamená: pod těžkým hříchem jsou povinni zaručit svým dětem řádnou katolickou výchovu a vyzbrojit je tak pro život. Rodiče nemají jen povinnost starat se o výživu dítěte, stát je zavazuje také k tomu, aby dali dítěti příležitost se řádně vzdělat, aby mohlo dítě být řádným občanem, užitečným celku, a nebylo na obtíž obci nebo státu po smrti rodičů. Stát má proto právo ukládat tuto povinnost rodičům a má právo nedbalé rodiče k plnění této povinnosti nutit i trestem nebo i tím, že je zbaví otcovské moci na dítě.

Rodiče mají povinnost zajistit dítěti, pokud je to v jejich moci, slušné a vhodné zaměstnání, aby se mohlo samo živit a snad býti živitelem rodiny vlastní, až dospěje.

Takovou povinnost mají rodiče k zajištění pozemského života dítěte. Kdo si tedy může troufat upírat rodičům právo a povinnost dáti dítěti také *řádnou výchovu,* která by nejen usnadnila jeho povinnosti občanské, ale přivedla je k vlastnímu cíli lidského života, k životu věčnému? Kdo by si troufal zbavit rodiče této povinnosti, uložené jim od Boha, jenž určil člověku věčný cíl? Nikdo na světě, žádná moc nemá práva zbavit rodiče tohoto svatého, přirozeného práva na výchovu

dítěte, které obdrželi od Boha, nikdo nemá moci osvobodit rodiče od této povinnosti, proti níž jsou všecky jejich povinnosti k dětem podružné. *Rodiče bohatí jsou povinni dát dítěti řádnou výchovu zrovna tak jako rodiče chudobní,* kteří kromě té výchovy nemají pro dítě jiného věna. Majetek sám není zárukou ani spokojeného života pozemského, tím méně věčného.

A tuto povinnost výchovy náboženské připomíná rodičům katolická církev. Jestliže církev zavazuje pod těžkým hříchem rodiče, aby se starali o pozemskou budoucnost dítěte, o jeho vzdělání, řádné povolání, případně i věno, tím více je pochopitelno, že pod *těžkým hříchem je zavazuje, aby se starali o náboženské vyučování dítěte,* aby čerpalo sílu k řádnému životu ze svátostí, aby konalo svědomitě a rádo všecky náboženské povinnosti, aby bylo řádně nábožensky vychováno. *Těžkého hříchu se dopouštějí rodiče, kteří z jakékoli příčiny nechávají děti bez vyučování náboženství nebo je posílají do náboženství nekatolického.* Kteří rodiče lehkomyslně tuto povinnost zanedbávají, nejsou schopni svátostného rozhřešení, protože nechtějí splnit podmínky k odpuštění hříchu, polepšení. Tato odpovědnost rodičů nastává tehdy, když mají na blízku katolickou školu a děti do ní neposílají, nebo **když se nestarají všemožně o to, aby taková škola zřízena byla.** Jestliže někdo neuznává této povinnosti rodičů katolických, vyplývající z jejich odpovědnosti za duši dítěte, ne-

znamená to ještě, že tím tu povinnost odstranil nebo rodiče této povinnosti zbavil. Všecky překážky, které stojí rodičům v cestě, aby splnili tuto základní povinnost k dětem, nejsou také velké, aby je mohly odstrašit nebo této povinnosti zbavit. Jestliže dovede řádný otec a matka i s nasazením vlastního života hájit dítě, jemuž hrozí nebezpečí života, jestliže dovede všecko obětovat, aby mu zachránila nebo vrátila zdraví tělesné, čeho by byla nezvratným důkazem lhostejnost rodičů tam, kde jde o záchranu nesmrtelné duše a nezkaženého charakteru dítěte? To ovšem platí nejen o odpovědnosti rodičů za výchovu dětí ve škole, ale i ve společnosti vůbec, ať jsou to zábavy nebo přátelství s mládeží zkaženou, či špatný nevěrecký a mravnost ohrožující tisk a pod.

Má církev svatá právo zavazovat rodiče ve svědomí k náboženské výchově dětí?

Má-li právo stát nejen zavazovat, ale přímo nutit rodiče, aby plnili své povinnosti k dětem, jako budoucím občanům, protože stát zastupuje společnost, která klade požadavky a předpoklady každému jednotlivci, tak tím více má právo žádat církev, aby rodiče plnili povinnost k duši dítěte, ježto zastupuje zákon Boží, který rodičům tuto povinnost ukládá pro blaho dítěte. Dítě má být nejen občanem, ale je i katolíkem.

Jaké katolické školy se mají právo katoličtí rodiče domáhat?

Zrovna takové, jaké se domáhají rodiče nekatoličtí pro své děti. Uplatňují-li tedy nekatolíci jakožto občané právo na to, aby stát vydržoval školy podle jejich přesvědčení, musejí katolíci z téhož práva občanského žádat *státní školy katolické se všemi právy a výhodami škol ostatních.* Katoličtí rodiče platí stejně jako ostatní občané daně na školy a mají právo, aby za své peníze měli jistotu, že jim škola nevychovává z dětí mládež náboženství odcizenou.

Netřeba se báti, že katolické školy budou prázdné a peníze na ně zbytečně vyhozeny státem. Náš národ nedělal by v tom nějaké pokusy, zkušenosti jiných národů, jimiž se chceme s chloubou řídit ve všech ostatních směrech, ručí za to, že katolická škola státní by byla i u nás požehnáním pro národ. Francouzský senátor pluk. Josse podal r. 1927 dotaz na ministra vyučování, kolik je ve Francii státních (beznáboženských) škol se dvěma žáky, kolik s jedním žákem, a kolik je jich vůbec bez žactva a „Úřední věstník" ministerstva vyučování odpověděl: Státních obecných škol se dvěma žáky je ve Francii 124, s třemi žáky 167, s jedním žákem 69 a bez žactva vůbec je jich 1182. Při tom vydržuje stát učitele i pro jednoho žáka, ba v některých školách bez žactva jsou správcové škol státem placení. Za to katolické školy, třeba jsou přeplněny, nemohou se domoci příslušné

podpory ze státních fondů školských. Že by ve Francii bylo tak málo moderních rodičů nekatolických? Nikoli, *svědomití rodiče pokrokoví svěří raději své dítě škole katolické,* ne-li z přesvědčení, tedy aspoň ze zkušenosti, že v nich bude dána dítěti řádná výchova.

V Německu přijala parlamentní komise návrh nového školského zákona, podle něhož se rozeznávají tři druhy školství v Německu: škola interkonfesní, společná pro všechna vyznání, škola konfesní čili náboženská, škola nekonfesní čili beznáboženská. Škola interkonfesní je přístupná všem dětem, výchova a vyučování v ní spočívá na zásadách náboženských a mravních bez ohledu na určitá vyznání. Náboženství je povinným předmětem ve všech třídách a řídí se náboženstvím dětí. Je-li ve třídě aspoň 12 dětí náboženského vyznání, dostane se jim vyučování v jejich vyznání. *Škola konfesní pro děti určitého vyznání,* katol., evang., židov.) *Náboženství je řádným předmětem vyučovací osnovy. Rozvrh učiva, knihy a pomůcky školní musejí odpovídat náboženskému duchu příslušného vyznání. Náboženská cvičení* (nedělní mše sv., přijetí svátostí a t. d.) *jsou závazná. Učiteli se mohou na těchto školách státi jen příslušníci toho vyznání, jehož jsou děti.* Škola beznáboženská, pro děti bez vyznání nebo pro ty, jichž rodiče si náboženské výchovy nepřejí, nemá náboženství a výchova spočívá v ní na zásadách laické morálky. *Právo žádati školu některého z těchto směrů mají rodiče, když je aspoň 40 dětí*

pro tento směr výchovy. V Holandsku bylo r. 1923 3182 náboženských škol, jež návštěvovalo 524.166 žáků. Z toho bylo katol. škol 1589 s 291.487 žáků, škol protestantských 1519, židovské 3 a nestranných 71. V katol. školách bylo tedy skoro 50% žactva – 49.9% katol. škol.

Požadavek katolické školy nevyžaduje od státu takových obětí, aby to byl požadavek nemožný, tím méně, že je to požadavek, který katolíci uplatňují jménem demokracie a rovnosti ve státě, požadavek, který jim ukládá svědomí i starost o budoucnost našeho národa.

Jestliže tedy dosud nejenže tento požadavek většiny národa nebyl vážně brán v úvahu, nýbrž byl přímo zesměšňován a potírán všemi prostředky, je to pro katolické rodiče bez rozdílu přesvědčení a názorů politických důkazem, že, chtějí-li splnění tohoto požadavku dosáhnout, musejí se dát svorně a neohroženě do práce. Deset let života katolíků ve svobodném státě je důkazem, že jejich právo není pouhým předpokladem, nýbrž výsledkem poctivé námahy a boje. Katolíci budou mít a dosud měli tolik práva, kolik si ho dobyli. Neznamená to snahu po násilném řešení této otázky, jimž by národ víc utrpěl než získal, ale znamená to povinnost práce positivní, z lásky k mládeži i k národu, jehož budoucnost má mládež tvořit. Odkládat jakékoli řešení této otázky, dát se umlčet vedlejšími ohledy pro zájem nejsvětější, znamenalo by opičí lásku k národu, která nikdy není zdravou láskou a oddaností. Neboť vše, co se za deset let

vykonalo pro národ, je ohroženo, nepostaví-li se pro tu práci včas zdravý náboženský základ.

Kdo má právo žádat katolickou školu a kdo bude mít odpovědnost za uplatnění toho práva?

Ten, kdo má v národě moc, – a to je lid. Lid rozhodne o budoucnosti národa tím, že rozhodne o výchově mládeže ve škole. Požadavek katolické školy není požadavkem politickým, je to požadavek náboženský, který zasahuje do politiky jen potud, pokud zasahuje náboženství do politiky vůbec. Mlčení v tom případě znamená schvalovat stav, jaký trvá a brát za něj odpovědnost.

Čím si vysvětlíme dosavadní mlčení?

Dosud se o katolické škole jen manevrovalo. Byli jsme spokojeni s nutným zlem, byli jsme rádi namnoze, že to není ještě horší. A nepřátelé se těšili též z naší trpělivosti. Dá se to vysvětlit neznalostí poměrů ve škole. Kolik rodičů dnes ví, co vše dítě ve škole slyší? Jak nenápadně, ale tím nebezpečněji se do bezbranné duše dítěte vkládá nejen lhostejnost k víře, nejen předsudek, že víra je něco nemoderního, zbytečného, zaostalého, co se hodí ještě tak pro rodiče dětí, kteří jsou ještě „ze starého světa"? Kolik rodičů zpozoruje zavčas u dítěte nechuť k náboženským povinnostem, ba přímo odpor k modlitbě a úsměšek k povinnostem, k Desateru a k životu podle zákona Božího? A kolik rodičů, i když to zpozorují, má tolik svědomitosti, aby pátrali po prameni této změny? A konečně, kolik rodičů dovede, když ten pramen

vypátrali, zavčas se starat, aby byl ucpán, aby zkáza dítěte nepokračovala? Mají příliš mnoho práce a starostí, aby měli kdy věnovat pozornost duši dítěte.

Pokud však už lid dnes i poznal nebezpečí dnešní výchovy mládeže, pokládá velmi často za jediné povolaného činitele k nápravě kněze. Chce-li mít kněz ve škole pořádek, ať si jej zjedná. Mnozí se dají zastrašit ještě obavou, že by nebyli pokrokoví, že by dítě ve škole nebylo oblíbeno a pod. Je tedy třeba uvědomění. Teprve, když budou rodiče své povinnosti znát, když budou znáti svou odpovědnost, budou se také starat o své právo a budou se snažit je uplatnit. *Je třeba burcovat, říci pravdu bez příkras, ukázat obrázky z chování mládeže ve škole i mimo školu, položit důraz na odpovědnost rodičů.* A je třeba zakřiknout ty, kteří ať už z bázně nebo z pohodlí radí k mlčení. Arcibiskup v Baltimore prohlašuje už na jaře 1922: „Fanatismu nelze úspěšně čelit tím, že zůstaneme klidně ležet a čekat, až bouře přejde. Nemám důvěry v politiku těch, kteří se řídí heslem: „Neprobouzejte spících psů!" Když my katolíci jako američtí občané to sneseme, aby nás a naše práva šlapali, budou nás týrat budoucně jako trpělivé ovce. I když jsme v menšině, tož přece vím, co v Americe i menšiny dovedou. Získáme-li třeba jen malé úspěchy, jsem jist, že útočníci budou mít před námi více respektu, než kdybychom si nechali všechno líbit."

Láska k bližnímu neznamená mlčet do nekonečna.

Bázlivost není křesťanskou ctností. **Požadavky katolických rodičů** nejsou jejich výmyslem, nýbrž podle slov býv. ministra školství Hodže **jsou rozumným požadavkem, vyvolaným samým pokrokovým hnutím.**

Nejde o zeslabení autority učitele ve škole. Povinností rodičů je před dětmi autoritu učitele, představeného dětí, hájit, ale to neznamená, že by tato úcta a autorita byla přímým důsledkem stavu, nýbrž tak jako všude jinde – je výsledkem svědomitosti, a nutno si jí zasloužit správným jednáním.

Které povinnosti ukládá snaha o katolickou školu všem katol. rodičům?

Je-li třeba uvědomění, je třeba organisace, neboť společná práce má jediné význam a může míti ovoce. A takovou *nepolitickou, čistě náboženskokulturní organisací školskou je Matice Cyrilometodějská v Olomouci.* Jedním z nejdůležitějších požadavků je, *aby v každé obci byl odbor Matice Cyrilometodějské,* který by shromáždil všechny katolické rodiče, jimž záleží na řádné náboženské výchově jejich dětí.

To je první krok. Odbor školský musí však nejen shromáždit katolické rodiče, ale má také nejlepší příležitost starat se výhradně o otázku katolické výchovy školní mládeže, uvědomovat rodiče nejen o jejich právech, ale i o povinnostech, vystupovat jménem rodičů, kde se jedná o ochranu náboženské

výchovy mládeže, dá se odstranit mnoho předsudků a mnoho neporozumění, dá se vyburcovat mnoho lehkomyslných a liknavých.

Úkolem školského odboru je však nejen starat se přímo o ochranu náboženské výchovy ve škole, nýbrž také svorně s ostatními spolky katolickými pomáhat, aby katolická mládež byla *skutečně po katolicku vychovávána v rodinách.* Vychovávat rodiče, kteří nejen znají, ale i provádějí své povinnosti náboženské a svým příkladem a náboženskou vroucností v praktickém životě strhují mládež, znamená klást nejpevnější a nejspolehlivější meze zhoubné činnosti nevěry v jakékoli podobě, stavět základy katolického života v národě.

Povinností školských odborů je *rozšířit do všech katolických rodin školský časopis Matice Cyrilometodějské „Rodinu a školu"*, (vychází v Olomouci, Wurmova 13., každý měsíc a stojí ročně jen 5 Kč.) *Tam, kde dosud není odborů školských, ať jsou ihned zřízeny.* Kde dosud odborů školských není, ať se starají o školskou otázku ostatní nepolitické spolky katolické šířením časopisu a informacemi. *Pracovat m ů ž e každý, kdo má dobrou vůli, a m u s í každý, komu záleží na splnění základního požadavku katolíků. Konečně třeba se svědomitě starat o katolický dorost učitelský.* Je-li třeba v největší míře kněží, třeba stejně nutně katolických učitelů. Katolická mládež už v dnešních školách čeká na katolické učitele a vychovatele.

Katolickým rodičům připomínáme ještě znovu jejich povinnosti k dětem:

1. Starat se o jejich blaho pozemské, výživu, vzdělání, schopnost k samostatnému životu v povolání.
2. Zajistit dětem řádnou náboženskou výchovu účastí při vyučování katolickému náboženství, vedením dětí k plnění náboženských povinností nedělní mší sv., častým přijímáním svátostí, účastí při náboženských úkonech.
3. Příkladem a výchovou nejen zmenšovat vliv špatného okolí, ale vyzbrojovat mládežk náboženské statečnosti a praktickému katolicismu.
4. Starati se všemi prostředky o náboženskou výchovu ve škole vůbec.
5. Chránit mládež před nebezpečím zkázy, které jí hrozí v protináboženských spolcích, tím, že ji svěří spolkům katolickým, chránit ji před zhoubným vlivem špatné četby, známostí.

To ukládá rodičům Bůh, jenž jim dítě svěřil a bude žádat účty z jeho výchovy.

Těžce hřeší rodiče nejen proti své odpovědnosti za děti, ale i proti spokojené budoucnosti mládeže, když z nedbalosti, z pohodlí, nebo z bázně některou tuto povinnost zanedbávají.

Imprimatur. Nr. 17.142
Olomoucii die 6. Novembris 1929.
Josephus Vyvlečka, m. p.
Praeses a. e. Consistorii.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod čís. 25.601|III z 18. července 1927. — Vydavatel Exercičnı́ dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskl Richard Peschel v Hlučíně.

LÁSKA ZA LÁSKU

Sv. Otec Pius XI., velekněz, apoštol smíru.

V naší době, kdy svět pije hřích jako vodu, kdy se všude kolem nás nabízí a vtírá hřích, kdy lidská společnost i jednotlivci se vzpírají proti svrchovanosti Boží, poslal nám Bůh velkého apoštola smíru v našem sv. Otci Piu XI.

Dne 8. května 1928 vydal sv. Otec zvláštní okružní list, jenž jedná o našich povinnostech k božskému Srdce Páně, zvláště o tom, jak máme usmiřovati spravedlnost Boží, uráženou hříchy světa, hraditi l á s k o u božskému Srdci Páně l á s k u odmítanou srdci lidskými a přiváděti dobrému Pastýři zbloudilé duše.

S potěšením praví sv. Otec, že, ač špatnost lidská se již velice rozmohla, přece přispěním Ducha svatého se vzmáhá i množství věřících, kteří mají pochopení pro smír, a svými modlitbami, pracemi a obětmi tiší hněv Boží a potěšují Pána Ježíše za nevděk světa.

I v našem národě tisíce duší slyší výzvu božského Srdce k sv. Markétě Marii: „Hledám pro své Srdce oběť, jež by byla ochotna ponechati

se zcela mým nejsvětějším úmyslům." Encyklikou sv. Otce dostalo se jim nové vzpruhy a nového vzletu. S novou láskou a s novým nadšením prosí Krista Pána, aby je přijal v oběť smírnou svého nejsvětějšího Srdce.

Kdo jsou smírné oběti božského Srdce Ježíšova?

Smírné oběti jsou, jak naznačuje jejich jméno, duše, které se chtějí úplně vydati v oběť nejsvětějšímu Srdci Pána Ježíše, a to proto, aby božské Srdce usmířily za všecky urážky, kterých se mu dostává právě v naší době od nevděčných lidí, a zároveň aby svou obětí co nejvíce zbloudilých duší opět přivedly Srdci dobrého Pastýře.

Proto se zcela odevzdávají přesvatému Srdci Páně, aby s nimi jednalo podle své libosti, a uvolují se již předem, že v duchu smíru budou přijímati všechna tělesná i duševní utrpení a zkoušky, jež jim bude posílati Prozřetelnost Boží.

Život smírné oběti se proto právem nazývá „nejkrásnějším květem v zahradě božského Srdce Ježíšova" a jest vrcholem úcty k Němu, neboť smírné oběti nejlouběji chápou ducha pobožnosti k božskému Srdci Páně a svou lásku k Ježíši Kristu dokazují nejen slovy, nýbrž i skutkem, praktickým obětováním sebe samých.

Jest nějaké Sdružení smírných obětí?

Smírné oběti, doplňujíce svou smírnou oběť utrpením Páně, Panny Marie a svatých, spojují se i s jinými zbožnými dušemi na zemi ve zvláštní Sdružení smírných obětí, jehož sekretariát je v Přerově na Moravě, Šířava 7. Z tohoto sekretariátu se posílají seznamy nově přihlášených smírných obětí každý měsíc, a to vždy před prvním pátkem, do ústředního Sdružení smírných obětí v Římě.

Jest však také mnoho smírných obětí, které sice také zvláštním zásvětným úkonem celý svůj život obětovaly v oběť smírnou, ale nevstoupily do Sdružení smírných obětí. Sdružení smírných obětí povstávají teprve v poslední době. Pravá pobožnost k nejsvětějšímu Srdci Páně, jejímž účelem jest především smír, přiváděla však již od počátku tisíce a tisíce duší k této dokonalé oběti.

Co jest úkolem smírných obětí?

Úkol smírných obětí jest trojí:

1. Chtějí se obětovati pro Božské Srdce Ježíšovo, aby je usmířily předně za své vlastní hříchy, zároveň však též za hrozný nevděk a strašlivé urážky, jichž se dostává právě v naší době Kristu Pánu v nejsvětější Svátosti oltářní. Proto při všem, co činí a trpí, má býti hlavním jejich úmyslem smír,

ač se jim nebrání, aby měly ještě jiné osobní úmysly.

2. Chtějí se obětovati za hříšníky, aby jim vyprosily milost obrácení. Ani tomuto druhému úkolu zasvěcují smírné oběti netoliko své dobré skutky, nýbrž vůbec celý svůj život se všemi pracemi, obětmi a utrpením, ačkoli i zde mohou mši sv. se svatým přijímáním nebo jiné dobré skutky obětovati za sebe nebo za své příbuzné.

Ale musejí si býti dobře vědomy, že obětovati sebe se všemi dobrými skutky je příliš málo pro dílo tak důležité, jako jest obrácení hříšníků, proto mají svou oběť spojovati s nejdražší obětí Krista Pána, kterou přináší ve mši sv. na oltářích celého světa za spásu hříšníků.

3. Mají se obětovati za kněze, a tak jim vyprošovati hojného Božího požehnání pro jejich apoštolské práce, aby jimi bylo božské Srdce Páně oslavováno zde na zemi co nejvíce.

Jak krásná, vznešená, ideální jest tedy tato úloha! Vždyť myšlenka smíru musí nadchnouti každou šlechetnou duši, která má jen trochu lásky ke Kristu Pánu, zejména když vidí nevýslovný nevděk, jehož se dostává věrné lásce nejsvětějšího Srdce od milionů a milionů lidí. Je zajisté nejšlechetnějším skutkem lásky k ubohému lidstvu, když přispíváme k jeho spáse účinnou a obětavou účastí při vznešeném díle záchrany duší.

Proto je Sdružení smírných obětí také nejvýš časové. Spravedlnost Boží se v posledních letech projevila nad hříšným světem hrozným způsobem. Čeho je třeba, aby se zadržela trestající ruka uražené Boží Velebnosti? Smíru, smíru a opětně smíru. A usmiřovati chtějí smírné oběti. — Miliony duší daly se strhnouti smutnými událostmi naší doby do proudu nevěry. Čeho je třeba, aby tyto nešťastné duše opět byly zachráněny z tohoto proudu, v němž se střemhlav řítí do věčné záhuby? Lidových misií a exercicií, co nejhorlivější činnosti katolického kněžstva na kazatelně a ve zpovědnici? Ano; především však milosti Boží. A tato milost musí býti vyprošena a zakoupena obětmi. K těmto obětem však se nabízejí duše, jež se zasvěcují božskému Srdci Páně v oběť smírnou. Proto lze prostě říci: Není časovějšího spolku, nežli je Sdružení smírných obětí.

Kterak hledí smírné oběti vyplniti svůj úkol?

1. Především tím, že všechny své práce, námahy a obtíže, které jim Pán Bůh posílá denně v své nevystihlé prozřetelnosti, obětují božskému Srdci Páně na úmysl výše uvedený. Snaží se tedy víc a více pronikati celý svůj život svatou myšlenkou smíru a velmi často mezi dnem po-

roučejí se do nejsvětější oběti Páně na oltáři, aby ve spojení s božským Beránkem obětním obětovaly i sebe se všemi svými pracemi za obrácení hříšníků.

Smírné oběti, jak vyznačuje již jejich jméno, mají rozvíjeti vznešeného ducha oběti. Zde jest podstatným požadavkem, aby statečně přinášely aspoň oběti, které jim ukládá Pán Bůh sám, t. j. aby trpělivě přijímaly a vytrvale snášely, a to v duchu smíru, všechna tělesná i duševní utrpení, jež jim posílá Boží Prozřetelnost.

S milostí Boží dosáhnou smírné oběti ovšem mnohem více, že totiž nesou svůj kříž nejen trpělivě a odevzdaně, ale že v něm cítí i tichou, skrytou radost, že smějí něco trpěti pro Ježíše Krista, pro jeho božské Srdce, za spásu hříšníků. . . Od těch, kteří teprve chtějí býti smírnými obětmi, se toho však ještě nežádá, nýbrž to v nich znenáhla působí Pán Ježíš sám.

Ani se nežádá, by smírné oběti toužily po tom, aby směly mnoho trpěti na usmíření božského Srdce Páně a za spásu duší, nebo aby o kříž a o utrpení snad ještě i prosily; ano bylo by to i nemoudré, neboť snad nejsou jejich bedra ještě dosti silná pro těžký kříž; pak by božské Srdce Páně svou netrpělivostí a malomyslností ještě urážely, místo aby je svou trpělivostí v kříži a vytrvalostí usmiřovaly.

Také smírným obětem radí sv. František Sa-

leský: „Ničeho nežádej, nic neodmítej, nýbrž ponechej se klidně božské Prozřetelnosti!"

2. Je však mnoho smírných obětí, které nejsou spokojeny tím, aby přinášely toliko ty oběti, kterým se beztoho nemohou vyhnouti, poněvadž jim je už jednou Pán Bůh uložil, nýbrž chtějí také samy ještě něco obětovati. K takovým obětem se naskytují denně nesčetné příležitosti.

Tak můžeme božskému Srdci Páně přinášeti oběti co nejvěrnějším všestranným plněním povinností svého stavu. Naše povolání ukládá svými unavujícími, často velmi obtížnými pracemi a nejrozmanitějšími povinnostmi naší ubohé přirozenosti nejednu značnou oběť. Dobře, nesme je statečně, a to v duchu smíru.

Oběti můžeme přinášeti ochotnou, radostnou, přesnou poslušností k představeným a obětavou láskou k bližnímu, kterou projevujeme na př. laskavostí, srdečnou shodou, šetrností, taktností, tichostí a pokorou, účinnou pomocí v nouzi a p.

Oběti můžeme přinášeti umrtvováním smyslů v maličkostech, na př. tím, že si odepřeme tu a tam zvědavý pohled, nesháníme se po novinkách, nevybíráme si v jídle a v pití, potlačujeme náklonnost k pohodlí, varujeme se zahálky a hledíme využitkovati pro své svaté smírné povolání všech okamžiků, které by jinak byly ztraceny. Jsou to částečně oběti, jež nám ukládají již pravidla zdvořilosti.

Oběti můžeme přinášeti tím, že nepovolujeme sebelásce ani svévoli, nehovíme ctižádosti ani sobectví, pěstujíce krásné ctnosti pokory a odříkání. Každá smírná oběť učiní tu ráda, čeho od ní žádá její šlechetné srdce, lnoucí něžnou láskou k Pánu Ježiši. Pokud těchto obětí od ní nežádají jiné povinnosti, je zde smírná oběť volná, neboť svým úkonem obětním si neuložila nových povinností. Při každé takové oběti si může mysliti asi toto: Tuto oběť přinesu z lásky ke Kristu Pánu, spojuji ji s jeho nejsvětější obětí na oltáři, abych jeho božské Srdce usmířila a jej pohnula, aby se za to smiloval nad některým hříšníkem.

3. Jednotlivé zvláště šlechetné smírné oběti jdou však ještě dále, vydávajíce se Bohu náhradou v oběť za jiné, t. j. nabízejí se Bohu, že převezmou i utrpení, kterého jiní zasloužili za své hříchy. V své oběti pokračují až k úplné podobnosti se svým Spasitelem, jenž také zemřel jako oběť, aby usmířil cizí vinu. Mnohdy mívají takové šlechetné duše na zřeteli zcela určitého hříšníka, jemuž se snaží vymoci obrácení svým náhradným utrpením; mnohdy však se nabízejí, jen aby mohly za jiné trpěti, nevědouce, za koho jsou Pánu Bohu náhradou.

Kdyby se smírná duše cítila nutkána k takovéto hrdinné obětavosti, ať se poradí se svým zpovědníkem a nenabízí se k této zvláštní oběti bez jeho výslovného dovolení.

Kdo se může státi smírnou obětí božského Srdce?

Mohou býti členy Sdružení jen zcela svaté duše, jež jsou ochotny ke každé oběti? Jen duše, jež mají vpravdě hrdinného ducha oběti, ano, které Bohu nabízejí i vlastní život za spásu svých nešťastných bratří a sester?

Nikoli! Smírnými obětmi mohou býti všichni, kdo milují Krista Pána, kdo milují jeho božské Srdce, ale ne láskou toliko citovou, nýbrž účinnou; láskou, která je pudí, aby pro Krista Pána a pro jeho milující Srdce také něco konali; kdo ho milují láskou, která necouvá ani před obětmi, jde-li o to, aby usmířila jeho božské Srdce za nesčetné urážky, jichž se mu dostává, a zjednala milost obrácení zbloudilým duším.

Ano Sdružení nevylučuje ani těch, kteří za svého minulého života sami bolestně zranili božské Srdce Páně; právě ti mají ve smírné oběti nejlepší prostředek, aby své dosavadní nevěrnosti a urážky opět napravili dvojnásobnou horlivostí.

Vyloučeny jsou jen duše, v nichž láska Boží buď úplně odumřela, nebo v nichž je tak slabá, že již nemají síly k žádné oběti. Kdo však nepodléhá této změkčilosti a zbabělosti, kdo má ušlechtilý smysl pro oběť, ten ať se jen zmužile obětuje Kristu Pánu. Božské Srdce Páně bude z něho míti radost.

Zejména však ať se stanou členy Sdružení všichni, jež tíží kříž, kteří beztoho musejí přinášeti oběti, a snad i hodně těžké a hodně citelné. Právě tím, že se stanou smírnými obětmi, budou moci hleděti zcela jinak na svůj kříž a na své oběti a v novém zářivém světle se jim ukáže, ano i drahým se jim stane vše, co se jim dosud zdálo tak těžkým, ano téměř nesnesitelným. Tak nemají často právě nemocní a trpící ani dosti vděčných slov za to, že byli upozorněni na Sdružení, a s pravým nadšením líčí štěstí, jehož jim poskytuje vědomí, že svým křížem a svými obětmi mohou přispívati k usmíření božského Srdce a k záchraně hříšníků.

Co nás povzbuzuje, abychom se stali smírnými obětmi?

1. Pohled na Ježíše Krista.

a) Jeho neomezená láska k nám lidem, zvláště láska jeho božského Srdce v nejsvětější Svátosti, kde stále ještě pro nás bije a denně se za nás obětuje, aby nám vymohlo odpuštění a milost.

b) Zvláště však dojemné prosby Spasitelovy, abychom jeho lásku opětovali. Obracel se s nimi k nám už v prvých dnech zjevení svého božského Srdce a právě v naší době je opakuje prostřednictvím některých omilostněných duší.

2. Pohled na naše bližní.

a) Nevýslovný nevděk tolika milionů lidí ve světě. Již k sv. Marketě Marii Alacoque vyslovil božský Spasitel dojemný stesk: „Viz Srdce, které lidi tolik milovalo, že se úplně vyčerpalo a strávilo, aby jim dokázalo svou lásku; ale odměnou je mi za to u většiny toliko nevděk; opovrhují, zneuctívají a svatokrádežně přijímají Svátost mé lásky." Tento stesk Spasitelův nebyl asi nikdy tak oprávněn jako v naší přesmutné přítomnosti.

b) Ale ještě mnohem více zarmucuje ho nevěrnost tolika vyvolených duší. K stesku shora uvedenému připojil: „Ještě bolestnější jest mi, že právě tak se ke mně chovají i duše mně zasvěcené. Jiným dostačuje, když bičují mé tělo, ale tyto probodávají mé srdce, jež přece nikdy nepřestalo je milovati!" Jak vhodná jest tedy úloha smírných obětí, které si vytkly za zvláštní cíl, aby svou obětí vyprošovaly hojného požehnání Božího právě kněžím a duším Bohu zasvěceným, aby žili tak, jak toho vyžaduje svatost jejich povolání!

3. Pohled na nás samy.

a) Naše oběť smírná spojuje nás nejvíc s božským Spasitelem. Jako pro nás se Pán Ježíš obětoval z lásky a ještě stále se obětuje na oltáři, tak se obětuje smírná oběť ve vzájemné věrné lásce pro svého Spasitele. Proto se také vine nekonečně něžné pouto lásky ko-

lem srdce smírné oběti a božského Srdce Ježíšova, pouto lásky tak něžné a čisté, tak silné a svaté, jak se nenajde nikde jinde.

b) Právě tím nám zjednává tato oběť též podivuhodný mír. Smírné oběti, zvláště ty, které se zmužile chápou každé příležitosti k malým obětem, znenáhla dospějí tam, že mohou doopravdy říci: „Miláček můj jest můj a já jsem jeho." „Co mám v nebi a co hledám ještě na zemi mimo tebe, ó Pane!"

c) Smírné oběti mají nebe jisté; Kristus Pán jim to přece přislíbil: „Kdo zbožně uctívá mé Srdce a jemu se zasvětí, nezahyne." Kdo zbožněji uctívá božské Srdce než právě smírné oběti, které svou lásku k němu dokazují skutkem, obětí!

Nepovzbudí úvaha o těchto myšlenkách, které zde bylo možno jen krátce naznačiti, tisíce šlechetných duší, aby se nabídly nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v obět smírnou?

Co třeba činiti, abychom se stali smírnými obětmi?

1. Třeba se bez výhrady zvláštním zásvětným úkonem vydati v oběť božskému Srdci Páně. Při tomto úkonu obětování jest nabídnouti nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu všechny práce, oběti a utrpení celého života ve spojení s obětí Krista Pána na oltáři na zá-

chranu hříšníků a projeviti ochotu, že každý kříž a každé utrpení, jež nám Pán Bůh uzná za dobré poslati, budeme přijímati klidně a odevzdaně, jakož i pevnou a odhodlanou vůli, že je poneseme statečně, a to v duchu smíru, tedy s úmyslem, abychom tím božskému Srdci Ježíšovu poskytli náhradu jak za hříchy vlastní, tak za hříchy jiných duší. K tomu možno použíti zásvětné modlitby:

„Ejhle přicházím! — Ó nejsladší Ježíši, božský Beránku, ty se stále na našich oltářích obětuješ za spásu světa. S tebou se spojuji, s tebou budu trpěti, s tebou se obětovati spolu s ostatními smírnými obětmi. — Proto ti obětuji všechny trpkosti a utrpení, všechna pokoření a všechny kříže, jež mi posílá tvá božská Prozřetelnost. — Obětuji ti vše to na týž úmysl, s kterým ty, božské Srdce, obětuješ sebe samo. Kéž má nepatrná oběť vyprosí hojné požehnání sv. Církvi, katolickému kněžstvu, naší vlasti a hříšníkům! Rač tu oběť přijmouti z rukou své milé Matky Panny Marie spolu s bolestnými obětmi jejího neposkvrněného Srdce. Amen."

Nejlépe jest, vykonáme-li tento úkon obětování na některý svátek Páně nebo první pátek v měsíci a přineseme-li svou oběť božskému Srdci Ježíšovu rukama Neposkvrněné Matky Boží. Velmi se hodí, jestliže se nějakou dobu, snad novenou, připravujeme na tento svatý úkon. Doporučí se, aby se toto obětování obnovovalo denně při ranní

modlitbě nebo při mši sv., abychom tak stále pamatovali na svou smírnou oběť. Tímto úkonem obětujeme se sice navždy, na celý život, ale ne pod hříchem.

2. Kdo se chce státi členem Sdružení a býti účastným odpustků mu udělených, musí se dáti zapsati do seznamu smírných obětí.

3. Horlivé panenské duše, které se chtějí státi smírnými obětmi božského Srdce Páně životem řeholním, najdou splnění své touhy v kongregaci sester Neposkvrněného Početí Panny Marie s mateřincem v Přerově, Šířava 7, nebo v kongregaci sester Těšitelek Srdce Ježíšova s mateřincem v Rajhradě. Obě tyto družiny řeholní náležejí božskému Srdci Páně na smír podle svých stanov a celým vnitřním zařízením.

Z kterých knih lze čerpati ještě více poučení o duchu smírné oběti?

O duchu smírných obětí obšírně jedná příručka pro smírné oběti „Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu," upravil P. Max. Schmid S. J., přeložily a vydaly sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie, Přerov na Moravě, Šířava 7

K ní jest připojena sbírka nejkrásnějších modliteb k božskému Srdci Páně a k svátostnému Spasiteli, které se těší zvláštní oblibě buď pro odpustky na ně udělené nebo pro svatost svých skladatelů.

Mimo to jsou v ní modlitby pro častější a denní potřebu, ranní a večerní modlitba, pobožnost ke mši sv., křížová cesta atd.

Příručku lze dostati u sester Neposkvrněného Početí Panny Marie, Přerov na Moravě, Šířava 7. Tamtéž lze dostati také Plus T. J. „Myšlenka smíru". Toto dílko dokazuje, že duch smíru není ničím neznámým, ničím novým, nýbrž že sám sebou vyplývá z učení sv. víry o mystickém těle Kristově, a že nejen duše zvláště vyvolené, nýbrž každý křesťan jako úd mystického těla Kristova má míti účast v jeho vykupitelském díle. Nejedné duši tento spisek nauku o smíru osvětlí, vůli roznítí a povzbudí k větší ještě horlivosti.

Několik příkladů ze života smírných obětí.

Věčná lampa.

Mařenka nijak nevynikala ve škole. Byla sice velice pozorná a pilná, ale měla-li odpověděti, rozhlížela se svýma velkýma hlubokýma očima po pomoci, a odpověď zůstala obyčejně dlužna.

Jen v hodinách náboženských tomu bývalo jinak. Tam jako by to tiché, nesmělé dítě bylo oživlo, zvedalo i ručku, hlásilo se k odpovědem. A pan katecheta býval nezřídka překvapen jejími případnými odpovědmi.

Později zkoušel Mařenku častěji Pán Bůh sám a ukázalo se, že je velice nadaná.

Její rodinu stíhalo neštěstí za neštěstím; Mařenka dovedla každého člověka žalem sklíčeného potěšiti laskavými slovy. Šířila kolem sebe sluneční světlo, neúnavně pracovala, šila dlouho do noci, aby opatřila svým drahým potřebný denní chléb.

Smrt učinila v rodině bolestné mezery; Mařenka je hleděla vyplniti dvojnásobnou pozorností a láskou.

Pán Bůh na ni seslal dlouhou churavost; ani jediný nářek, ani slova stesku nevyšlo z jejích rtů. Tiše, odevzdaně nesla těžký kříž.

Myšlenka „Pán Bůh to chce" uklidňovala její duši a vlévala do celé bytosti tichou, radostnou veselost.

„Copak celý den a celou noc děláváte, když ležíte beze spánku, trýzněna takovými bolestmi?" tázali se jí jednou.

Milý, jemný úsměv se rozlil po jejím bledém obličeji a pak odvětila: „Činím to, co činí věčné světlo; — snažím se tiše hořeti před Pánem Bohem, — hořeti na smír za hříchy, které lidé páchají každý okamžik ve dne i v noci."

Dojemně krásný úkol!

Co většího může člověk činiti, než hořeti před Pánem Bohem? Tisíce smírných obětí v klášteřích i ve světě hoří právě tak jako „hořela" zbožná Mařenka, a jejich jasné plameny, které

vidí jediné Pán Bůh, šlehají vzhůru k nebi. Nejsvětější Trojice, Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý, pohlížejí na ně se zalíbením.

Hoříš také?

Ze života.

Dohrčel budík.

Jarmila se probouzí. Cožpak je už tak pozdě?

Její oči klíží ještě spánek, a vichřice, která divoce otřásá okny, a dešť, šlehající v okenní tabule, ji děsí.

Má vstáti, připraviti se na cestu do kostela, aby byla přítomna mši sv. a přistoupila k sv. přijímání? — Chvíli se rozmýšlí.

Není k tomu nucena žádným přikázáním, není povinna to činiti. — Ale cosi ji k tomu přece nutí: l á s k a.

A láska jest mocnější než přikázání a povinnost! Hbitě vstává, spěšně se obléká a již běží do kostela.

V kostele shledává jen málo lidí — vždyť je všední den, časně ráno a počasí tak nepříznivé! — Všechny ty duše přivedla do kostela jediné láska.

Jsou to snad smírné oběti?

* * *

Úřednici Boženě právě oznámili, že má odejíti

na nové působiště. V několika hodinách musí odcestovati.

Vykonala krátkou návštěvu Kristu Pánu ve svatostánku, pohleděla s plnou důvěrou na sv. Hostii — potom se klidně chystala na cestu.

„Není vám náhlá změna místa těžkou?"

„Jsem přesvědčena, že Pán Ježíš chce tuto oběť ode mne."

„A nebojíte se nové činnosti?"

„Nikoliv. Spoléhám na pomoc Pána Ježíše."

Všechny smírné oběti posiluje na jejich obětní cestě důvěra v Pána Ježíše.

* * *

Universitní profesor byl náhle vytržen z horečně činného života a vypověděn do ticha a samoty nemocnice. Myslili, že bude brzo zase dobře. Zatím však přišly dlouhé, trapné dny, týdny a měsíce těžkého utrpení.

Přátelé naříkali. Nemocný se usmíval: „Jsem jist, že by se žádný světec v nebi nezřekl ani jediné jiskřičky utrpení, které snášel na zemi. Utrpení jest veliká milost! Děkuji Pánu Bohu, že smím trpěti." —

Smýšlíš ty také tak?...

* * *

Tovaryš František jde samoten do práce.

Proč se nepřipojí k tak mnohým jiným, kteří chvátají touže cestou?

A na zpáteční cestě rovněž si to dovede tak zařídíti, že chodívá obyčejně sám.

Jest snad mrzutý, ostýchavý podivín?

Ó nikoli! František má něco lepšího na starosti, než aby cestou s kamarády neužitečně povídal. Modlí se.

Zač se modlí?

Cestou do továrny se modlí střelné modlitby za to, aby zabránil hříchům, a na zpáteční cestě prosí, aby nejdražší Krev Krista Pána usmířila spáchané hříchy. Tak to činí již několik let. Dostane se mu kdysi odměny, která jest určena pro smírné oběti.

* * *

Dovedný mistr, vzorný katolík, zakusil nezdar, zneuznání, pomluvy. A zůstával klidný. Byl stále stejně věrný v povinnosti, jako by se nebylo nic stalo. Udiveně ho pozorovali jeho druhové.

„Jak jest možné, že tě takové nehody nepřivedou z rovnováhy?" tázal se ho s podivem jeden důvěrný přítel.

„Byl jsem u sv. přijímání a obětoval jsem všechna utrpení Pánu Bohu," odvětil prostě.

Tento mistr přijímal denně Tělo Páně a skoro denně se modlíval křížovou cestu. Na který úmysl?

Na veliký úmysl Pána Ježíše, Spasitele duší.

Smírná oběť na lůžku bolesti.

Byl krásný jarní den, překypující vůní a jasem. Proudy zlatých slunečních paprsků snášely se s temně modrého nebe na svět a vábily lidi ven do Boží přírody.

Avšak Irena nemohla vyjíti.

Okna své světničky měla ovšem dokořán otevřena a příjemný májový vzduch ovíval její bledé čelo. I zpěv ptáčků doléhal k jejím uším.

Najednou pocítila neodolatelnou touhu. Jen jednou, jedinkrát ještě kdyby se mohla projíti zahradou a potěšiti se vznešenou krásou čarovné vesny! —

Ihned zapudila takové myšlenky.

Což nezřekla se podobných radostí již dávno? Pravda, až byla nemocí k tomu donucena, ale potom už i dobrovolně a radostně, z lásky k Pánu Bohu. A teď by chtěla oběť bráti zpět? — Ne, nikdy! I dnes se té radosti ochotně zříká. —

Při tom rozhodnutí se rozlil šťastný úsměv po jejím vyhublém obličeji. Byl to úsměv sebezáporu.

A hned se živě rozpomínala na dávnou minulost. Byl tehdy také krásný májový den právě jako teď. Těžká nemoc ji náhle vytrhla z rozsáhlé činnosti učitelské a položila ji na bolestné lůžko. Tenkrát doufala, že mládí a výtečné ošetření brzo zaženou zlo, že se za krátko bude moci vrátiti k své milé práci vychovatelské.

Ale stalo se jinak. Nejprve dlouho, dlouho bez-

mocně ležela a potom vyslechla z úst lékaře zvěst nejtěžší: „Nevyléčitelné chřadnutí — doživotně upoutána na lůžko."

Bylo jí, jako by se s ní zhroutil celý svět.

Nastaly jí těžké dny a noci ustavičného boje a zápasu. Bránila se utrpení. Život a zdraví po ní vztahovaly ruce, kynuly jí, vábily ji. Jasné, čisté dětské oči se po ní ohlížely s němou otázkou: Kdy přijdeš zase k nám do školy, abys nám vykládala překrásné příběhy, nás učila, oblažovala?

V takových okamžicích byla by nejraději s postele utekla Přála si míti dřívější mladistvě kvetoucí život, plný síly s bohatou činností, toužila pracovati radostně a s chutí.

A potom se jí v duchu vynořil obraz Ukřižovaného. Cítila, jak jeho oči na ni bolesně pohlížejí a tiše, dojemně se táží: „Tolik jsem pro tebe vytrpěl, a ty nemůžeš ani tak málo snésti z lásky ke mně? Nevíš, že netrpíš sama, že já nesu tvůj kříž s tebou, že s tebou trpím? Jest skutečně kříž, který ti pomáhám nésti, tak těžký pro tvá bedra, že bys jej musila složiti?"

To otřáslo jejím nitrem. Sepiala prosebně ruce a vzdychala: „Pane Ježíši, nauč mě býti učelivou žačkou svého kříže!"

A Pán Ježíš ji vychoval.

S počátku sice váhavě a s nechutí, později s odvahou velikých duší se modlívala třetí prosbu Otčenáše: „Buď vůle tvá!" Tato prosba

zjednala jí pokoj a mír a hluboké štěstí duše oddané úplně Bohu.

Kdysi bývalo její touhou, aby mohla jako učitelka přiváděti mládež blíž k Pánu Bohu. Teď se namáhala za všechny, kteří byli daleko od Pána Boha, za hříšníky. Za ně se modlila, za jejich obrácení obětovala své utrpení ve dne v noci.

„Buďte na oltáři bolestného lože smírnou obětí, která získává nesčetným duším milost obrácení k Pánu Bohu," napomínal ji zbožný kněz.

Pochopila tu myšlenku vroucností nadšené duše, a uskutečnila ji. Její život, v očích světa zcela neužitečný, má po víc než deset let veliký, vznešený cíl: smír.

Myšlenka smíru ji blaží a působí, že je dokonale spokojena s vůlí Boží.

Opět a opět zvedá své ruce a její obětní modlitba se nese jako líbezně vonící kouř kadidla k nebesům: „Věčný Otče, ve spojení s nejdražší Krví Ježíše Krista ti obětuji svůj život a všecky radosti i strasti jeho — na smír."

Vyvolen za smírnou oběť.

Kněz podle Srdce Ježíšova píše:

„Odjakživa jsem se rád procházíval mezi řadami hrobů na hřbitově a naslouchal hlasům hřbitovním. Tak jsem učinil i dnes.

Zastavil jsem se u jednoho náhrobku. Znal jsem toho, který pod ním odpočívá.

Josef býval veselý, čilý hoch, později nadějný student a konečně hrdina trpělivosti. Nepozorovaně přicházela nemoc: cítil bolení hlavy a lehký kašel. K tomu se přidala horečka, pak rána na ruce. Brzo potom se objevily bolestné rány na celém těle. Byl nucen ulehnouti.

Venku se usmívalo jaro, mládež jásala radostí ze života. Jak rád by byl se sebe střásl okovy nemoci a spěchal ven, aby se nasytil štěstím života! Avšak musel samoten tráviti v nemocnici trapné dny, týdny, měsíce.

V dlouhých dnech a bezesných nocích svítilo do vřelé, rozbouřené duše mladíkovy milé, potěšující světlo: věčné světlo. Uklidňovalo a těšilo ho. Se své postele viděl Josef nedaleký kostel a v noční tmě rozeznal i svit věčné lampy, jež ho přiměla, aby myslil na toho, jenž tam rovněž samoten prodlévá a bdí.

Víc a více rozuměli si oba tito opuštění; Pán Ježíš měnil víc a více horečnou žízeň nemocného po životě časném v žízeň po věčném životě, po splnění vůle Boží. Teď se Josef naučil modliti „staň se!". Své utrpení i mladý život obětoval Pánu Bohu za vzbuzení hojných kněžských povolání a vyprošoval kněze svaté, neboť sám nejvýš toužil po stavu kněžském.

Pozvedal oči „k horám", nyní leží na povýšeném horském hřbitově. „Narodil se, — trpěl, — zemřel!" dali mu napsati zarmoucení rodiče na

náhrobní kámen. Dodávám k tomu: „Byl vyvolen za smírnou oběť!"

Za noci.

Do tiché noci se ozývá veselá hudba.

Jsou hody, mládež se nakupila k zábavě. V tanečním sále září světlo. Ve vysokých sklenicích se perlí víno, hudebníci neúnavně hrají a dvojice v tanci víří, až jim planou tváře.

Jest dávno po půlnoci. Hudba, víno a dusný vzduch vykonávají svůj omamující vliv, páchá se hřích.

A v chudobné světničce matné světélko. Na kolenou tam klečí žena.

V noci ještě bdí, není unavena celodenní těžkou prací? —

Jest čtvrtková noc. Potlačuje spánek a bdí s Kristem Pánem na hoře Olivetské od 11. do 12., tu hodinu, o kterou marně žádal v první Zelený čtvrtek své zarmoucené apoštoly s bolestným steskem: „Tak-li jste nemohli jedné hodiny bdíti se mnou!" (Mat. 26, 40.) Má upřímnou soustrast s Kristem Pánem. Šeptá: „Ježíši, ubohý, nevinný Pane Ježíši, tolik nevýslovné trýzně jsi snášel!"

A pak vzpomíná na ty, kteří pohrdají krví Krista Pána, jež stéká s jeho přesvatého obličeje na zem. „Smilování pro ně, smilování!" volá vzhůru k nebi.

V tutéž hodinu nabývá milosti Boží hříšník, kterého jižjiž měl stihnouti spravedlivý trest Boží. Zbožná modlitba ženy zadržela trestající ruku Boží.

Noční vítr donáší z dálky zvuky hudby. Až do tiché světničky doléhá bujný zpěv života a rozkoše: „Jen užívejme, dokud je čas! Ozdobme si pohár rozkoše růžemi a pijme z něho!" —

A žena tím vroucněji se modlí a spojuje svou modlitbu s modlitbou všech zbožných duší, které podobně jak ona konají svatou hodinu, spojuje se s modlitbou Pána Ježíše na hoře Olivetské a obětuje Pánu Bohu na smír za hříchy. —

„Jsem tak šťastna, přešťastna!"

Jednou se účastnila exercicií pro dívky slečna, která se rozplývala štěstím.

Co ji učinilo tak šťastnou?

Oběť.

Byla tichým, vzácným dítkem rodiny. V nejkrásnějším věku ji najednou pád úplně tělesně i duševně změnil. Jen stěží vyvázla z nebezpečí smrti a pomalu se zotavovala. Na nádherné šaty, na vyražení pro své ubohé znetvořené tělo nemohla již mysliti. Brzo však vyslovila vůli Boží zázračné »a n o« — a od té doby je úplně šťastnou.

„Anežko, ještě stále se modlíváš o větší utrpení?" tázala se jí kdysi její důvěrná přítelka. Anežka s úsměvem řekla: „To je moje tajemství,

které vědí jen vybrané duše. Ani tatínkovi, mamince a sourozencům jsem je nesvěřila. Ale ty, má důvěrná přítelko, je můžeš věděti. Ano, modlím se o to. Avšak," dodala, „trpěti a mlčeti!" Při tom položila ruku na ústa.

Anežka vyprošuje požehnání Boží pro celou rodinu Tiše pracuje celý den, zastává v domě službu. Večer se těšívá na ráno, na sv. přijímání.

Jednou večer vyložila Anežka z kufru všecky krásné částky své výbavy. „Nelituj toho, mi é dítě," těšila ji přítelka. „Jsi přece mnohem šťastnější než všichni tvoji milí, pěkně urostlí sourozenci."

Anežka zašeptala: „Mám velikou radost, že mohu tyto věci rozdati. Jsem opravdu velice šťastná!"

„Budu se obětovati za své svěřence."

Jsem smírnou obětí! Avšak co mám činiti? Stále se obětovati? —

Lépe jest na takové věci ani nemysliti, tím méně o nich mluviti. Duše, které nerozumně mnoho mluví o svých obětech a které každou nepříjemnost nebo bolest zesměšňují obvyklým rčením „vždyť jsem smírnou obětí", jsou nejméně platnými smírnými obětmi. Neprávem mluví o obětech, neboť ve skutečnosti obětí nepřinášejí. Opravdové smírné oběti jsou jemné, vnitřní duše, které tiše, nepozorovaně konají veliké věci a trpí

pro Pána Boha a pro bližní bez řečí, z čisté, svaté lásky.

Vychovatelka Marta musela se skutečně velice obětovati.

1. Ve všední dny nemohla bývat na mši sv.

2. Žila osamocena v okolí náboženský chladném.

3. Byla vychovatelkou tří dítek, z nichž zvláště jedno jí dělalo velké starosti. Psala: „Moji svěřenci, zvláště osmiletý hoch, jsou ve velikém nebezpečí."

Odhodlaně se nabídla v oběť.

„Budu smírnou obětí za své svěřence."

Bude se za ně „obětovati"?

Ano, dá život, všecky své vědomosti, umění, mladé síly a touhy za blaho svých svěřenců, jejichž nevinnost byla v nebezpečí!

Smírná modlitba k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu.

Ó nejsladší Ježíši, tvá láska se rozlévá jako mohutný proud na lidstvo, jež ji splácí největším nevděkem, když na tebe tak zapomíná, tebe zanedbává, tebou pohrdá. Hle, klečíme zde před tvým oltářem, abychom zvláštní poctou nahradili velikou nevšímavost a všechny urážky, kterých zakouší od lidí tvé milující srdce.

Ale víme, že i my jsme se prohřešili podobně. Litujíce toho bolestně, prosíme nejprve, aby ses

nad námi smiloval. Jsme ochotni dobrovolným pokáním napravovati hříchy těch, kteří zbloudivše s pravé cesty buď se zatvrzují v své nevěrnosti a nechtějí následovati tebe, svého Pastýře a Vůdce, anebo zrušivše věrolomně svůj křestní slib, odvrhli sladké jho tvého zákona.

Oplakávajíce tyto hříchy máme upřímnou vůli usmiřovati tě za ně za všechny a za každý jednotlivý hřích, zvláště za nemravný život a za necudný oděv, za hanebné nástrahy nevinným duším, za znesvěcování dnů svátečních, za rouhání proti tobě a proti tvým svatým, za útoky na tvého náměstka a na veškeré kněžstvo, za nedbalost k tvé předrahé Svátosti lásky, za neuctívání velebné Svátosti hroznými svatokrádežemi a konečně za veřejné zločiny národů, kteří urážejí práva a učitelský úřad Církve tebou založené.

Kéž bychom mohli smýti ty zločiny svou vlastní krví! Abychom však za urážky tvé božské Velebnosti poskytli aspoň nějakou náhradu, obětujeme ti to zadostiučinění, které jsi sám kdysi dal Otci nebeskému na kříži a které denně obnovuješ na oltářích; spojujeme je s veškerým smírem tvé přesvaté Matky Panny Marie a všech svatých i všech zbožných věřících.

Zhřešili jsme všichni a nedbali jsme tvé převeliké lásky. Slibujeme ti z celého srdce svého, že to s tvou milostí všemožně napravíme pevnou věrou, mravným životem a svědomitým zachová-

váním přikázání tvého evangelia, především přikázání lásky. Příčiníme se též ze všech sil, abychom zamezili další urážky tvé božské Velebnosti a přivedli k tobě co nejvíce bloudících duší.

Přijmi, ó nejdobrotivější Ježíši, na přímluvu blahoslavené Panny Marie Smiřitelky tento náš dobrovolný úkon smíru! Uděl nám milost, abychom ti vytrvale, věrně a oddaně sloužili až do smrti a jednou se všichni dostali do své Vlasti, kde s Otcem a s Duchem svatým žiješ a kraluješ Bůh na věky věků. Amen.

Nr. 18.799.

IMPRIMATUR,

Josephus Vyvlečka,
praeses a. e. Consistorii

Olomucii, die 29/XI 1929.

Upozorněte své známé na knihy Edice Smíru.

Dosud vyšly:

Alberti, Nová světla. 10 Kč. Objednejte, než bude úplně rozebrána!

Alberti, Pius XI. K zlatému jubileu kněžství sv. Otce. 4 Kč.

Bílé květy, jemné povídky pro mládež. 5·50 Kč.

Devítidenní pobožnost k sv. Terezičce. 1·50 Kč.

Dörner, Na rozcestí. Pro dospívající mládež. 2 Kč.

Duch sv. Terezie Ježíškovy. Perla literatury o této světici. 18 Kč.

Faber, Dobrota. Rozprodána. Vyjde v edici »Životem«.

Chautard, Duše veškerého apoštolátu. Doporučujeme co nejvřeleji. 18 Kč.

Květy nejsv. Svátosti. Eucharistické povídky. 8 Kč.

Lekeux, Markétka. Doporučuje se sama. 16 Kč.

Modlitba o účinnou lásku k bližnímu. 20 h (100 výt. 15 Kč).

Modlitba za zpovědníka na obrázku sv. Terezie Ježíškovy. 20 h (100 výt. 15 Kč).

Mossong, Modlitba a oběť za kněze. Velmi časové! 6 Kč.

S. Paula, Dej mi srdce své! Povídky pro děti. 10 Kč.

Pfannmüller, Když přišla na svět Láska. Kniha velmi oblíbená. 18 Kč.

Plus T. J., Bůh v nás. Skoro rozebráno. 18 Kč.

Plus T. J., Myšlenka smíru. Vzácné. 10 Kč.

Pojďte k Josefovi! 1 Kč.

Po vůni tvých růží. Po této modlitební knížce je velká poptávka. Druhé, rozmnožené vydání. 10 Kč a 12 Kč.

Schmid T. J. Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu. Velmi oblíbená. Vázaná v plátně 25 Kč.

Suberville-Odvalil, Hvězda z Lisieux. Roztomilá div. hra 10 Kč.

Wiesen, Čeho po tobě žádá laický apoštolát? 1 Kč.

Willam, Pán Bůh na návštěvě. Rozkošná euch. povídka. 4·50 Kč.

Edice Smíru, Přerov, Šířava 7.

»Životem«

Úvahy náboženské, výchovné a sociální.

Odbírejte a rozšiřujte jako časopis! — Každá serie má 24 čísel. (I. serie 1.—24., II. serie 25.—48. atd.) Předplatné 13 Kč na jednu serii.

I. serie:

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
2. Velmoc tisk.
3. „... lásky však kdybych neměl..."
4. Šťastná rodina.
5. Exercicie.
6. „Anděle Boží...!"
7. Pomáhej duším v očistci!
8. Útěcha pro nemocné.
9. Nač se ještě modliti?
10. Žena a křesťanství.
11. Neděle.
12. Do života I.
13. Do života II.
14. V bouřích mládí.
15. Tak ne! (O výchově.)
16. Hříchy papežů.
17. O manželství.
18. Manželé mezi sebou.
19. Výchova dítěte.
20. Sv. růženec.
21. Nedej se!
22. Měsíční duch. obnova.
23. Příprava na sv. misie.
24. Více kněží!

II. serie:

25. Maria, útočiště.
26 Laický apoštolát I.
27 Laický apoštolát II.
28. Mladí apoštolé.
29 Lék proti smrti.
30. Nač se zpovídati?
31. Věřiti či nevěřiti?
32. Jak se zpovídati?
33. Peklo.
34. Půst.
35. Blahoslavená Anežka česká.
36. Zaopatřování.
37. Svátost oltářní.
38. Mše sv.
39. Katolická akce.
40. Duch svatý
41. Dary Ducha sv.
42. Sv. Cyril a Metoděj.
43 Sv. přijímání.
44. Radost
45. Blahoslavení.
46. Cesty k Bohu I.
47. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
48. Cesty k Bohu II.

III. serie:

49. Z vězení.
50. Něco o spiritismu.
51. O křtu svatém.
52. Móda a dnešní ženský svět.
53. Ano, Otče!
54. Šťastnou cestu!
55. Smiřte se!
56. Sv. Jan Nepomucký I.
57. Sv. Jan Nepomucký II.
58. Sv. Jan Nepomucký III.
59. Kněžský celibát.
60. Sv. Václav a naše doba.
61. Na obranu.
62. Občan. sňatky. Rozluka.
63. Na pomoc velkému dílu!
64. Jde o svatováclavské dědictví.
65. Sjednocení církví.
66. Pius XI.
67. Na stolci Petrově.
68. Z továrního ovzduší.
69. Katolická škola v rep. Československé.
70. Láska za lásku.
71. Spalování mrtvol.
72. Bl. Don Bosco.

Používání novinových známek povoleno poštovním řed. v Opavě pod č. 25.601-III. z 18. července 1927 — Vydavatel: Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí Dr B. Vašek, Olomouc. Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín.
Tiskem Společenské tiskárny v Přerově.

SPALOVÁNÍ MRTVOL

Napsal J. O.

XVI. sjezd svazu spolků pro spalování mrtvol ve Vídni od 8.-12. září r. 1912.

V témže týdnu, kdy r. 1912 byl slaven ve Vídni XXIII. eucharistický světový kongres, konal od 8.—12. září německý svaz spolků pro spalování mrtvol tamtéž svůj 16. svazový sjezd — Časopis „Phönix" (10,371) začínal tehdy článek Vídeňský svazový sjezd slovy: „Před námi německý sjezd právníků, po nás světová přehlídka vojsk Římanů, kteří chtějí předvésti dosud nevídané masy svých věrných. Jedni končí v sobotu, druzí začínají svoji podívanou v úterý . . . a my jsme mezi nimi."

K tomuto svazovému sjezdu dostavilo se celkem asi 200 delegátů a účastníků, mezi nimi 50 žen. Kongres nebyl od žádné strany oficielně pozdraven, ani od vlády rakouské ani od města Vídně. Delegáti byli z největší části protestanté z říše. Velikou radostí bylo zednářům, že se tam dostavil také jeden duchovní, starokatolický farář Šindelář, ano měl tam i 15minutovou řeč.

Řeči na tomto kongresu proslovené, resoluce usnesené žádaly přípustnost pohřbívání žehem v Rakousku. Jedno z těch usnesení zní: „Pohřbívání ohněm není věcí ani politiky ani náboženství:" (Phönix č. 10.) ale ze všeho chování přátel spalování mrtvol a z jejich spisů a časopisů patrno, že celé hnutí v základě svém jest jenom útokem na katolickou církev.

Časopisy spalovačů mrtvol mají jenom hanu a posměch pro náboženství katolické. Tak na př. v č. 9. „Phönixu", v čísle uvítacím pro oněch 200 kongresových účastníků, byl feuilleton: „Kázání o spalování mrtvol." To kázání prý měl jednou v neděli farář Pochmela v Rychalticích u Mor. Ostravy. „Každé neděle," tak píše „Phönix", „valí se tam otylý pán na kazatelnu, potí se a káže, káže a potí se." Z kázání buďtež uvedeny tyto úryvky: „A teď vezme ďábel dlouhé, rozžhavené vidly, napíchne na ně ubohou dušičku člověka, který se dá spálit, a šup s ní tam, kde je pláč a skřípění zubů. Moji drazí! Mnoho, tisíc let musí trpět v očistci, kteří své tělo dají spálit a doufají, doufají, že se nad nimi Pán Bůh smiluje alespoň v soudný den . . ." „Nebe černé. Všude hluboká tma jako v noci. Najednou se nebe otevře. Kristus se zjeví s anděly a archanděly. Archandělé troubí na trouby tú-tú-tú! To zní tak strašně, ještě strašněji, než když v dědině vypukne oheň a troubí se na poplach. Hroby se otvírají, mrtví vstanou a postaví se, oděni

v roucha bílá, do dlouhých řad. Ale spálení přijíti nemohou, z nich nezbylo nic, než hrstka popela, která leží v železné, pevně zavřené popelnici. Z té nemohou ven a ani v Písmě sv. není slova, že v soudný den vstanou i popelnice."

A feuilleton končí: „Amen! A žehnaje pozdvihuje ruce nad svými ovečkami, které do duše zkrušeny a rozechvěny opouštějí kostel. Ti kdož jsou u víře nejsilnější, líbají ještě velebníčkovi ruce, které nyní visí vedle na břiše hromotluka. Ach ano, tyhle ruce! Známe Pochmely, jejichž ruce se už neházejí v kletbách vzduchem, když a protože už napřed pozůstalými kacíři byly pořádně — namazány."

Na adresu „farář Pochmela" přišla potom do Rychaltic od přívrženců Volné myšlenky celá záplava dopisů, jež obsahovaly sprosté útoky na faráře rychaltického. A farář je trpělivě přijímal, aby zjistil, jaké ovoce přinesla lživá zpráva.

Jenom dvě ukázky:

Z Bamberka v Bavorsku: „Ty hloupý chlape, na takové kázaní musils studovat, to náleží do prasečího chlívka. Myslíte, že lidé mají v hlavě svinstvo jako Vy? Děláte jenom hanbu, Vy bezectný, ničemný darebáku!" Podpis nečitelný.

S jiné strany: „Čtu tvoje kázání o spalování mrtvol. Řekni mi, je tvá obec skutečně tak hloupá, že to své svinstvo udáš a do víry je nutíš? A jsi-li opravdu tak blbý a hloupý, jak myslíš, to tě jistě čert sebere!"

Lhal „Phönix" a tyhle projevy jsou jenom kritikou jeho pisatele. Chytl se sám do vlastní léčky.

Věc se má podle pravdy takto:

V Rychalticích nebylo faráře Pochmely; tehdejší farář se jmenoval Rudolf Nečesaný; mimo něho žil v Rychalticích tamější rodák jako farář v pensi, Jan Hlačík. Obyvatelé obce všech politických stran mohli pod přísahou potvrditi, že takového kázání v jejich farním kostele nikdy nebylo.

Tak měla lež „Phönixova" krátké nohy, ale s milým „Phönixem" spálily se i jiné listy. Cetné noviny domácí i cizozemské otiskly za tepla ono domnělé kázání a hodně ze široka je rozšlapovaly; tak vídeňská „Arbeiterzeitung, Reichenberger, Trautenauer, Freudentaler-Zeitung, Meklenburger Zeitung" a blamovaly se všecky.

Vývoj hnutí pro spalování mrtvol.

Otázka pohřbívání žehem, která dnes, tolik rozvířila veřejnost, jest jenom jedním z mnoha útoků nevěry na katolickou církev.

První pokusy, uvésti spalování mrtvol na denní pořádek, vynořily se ve veliké revoluci francouzské. Byly jenom výronem její nenávisti proti křesťanství a proti katolické církvi. Osnova zákona, kterým mělo býti spalování mrtvol zavedeno jako všeobecně povinné, už ležela v národním shromáždění. Její provedení zmařil sám Napoleon.

Od těch dob, zvláště od bouřlivých let čtyřicátých minulého století, otázka spalování mrtvol opět často přicházela na přetřes. Známý germanista Jakub Grimm mluvil o této otázce v přednášce v berlínské akademii věd 29. ledna r. 1849 a doporučoval velmi vřele spalování mrtvol, zvláště z důvodů poetických a estetických. Nedlouho potom mluvil ve jménu materialistických fysiologů pro pohřbívání žehem materialista Moleschott.

V letech sedmdesátých zahájena agitace v rozměrech pokud možná nejrozsáhlejších. Pojednání v časopisech učených i neučených, populární brožurky a přednášky snažily se v tomto smyslu připravovati a ovládnouti veřejné mínění. To se dálo zvláště ve větších městech Italie, Německa, Francie, Rakouska a j. zednářskými spolky, zvláště k tomu účelu založenými, které s největší horlivostí myšlenku spalování mrtvol doporučovaly, fondy na zřízení krematorií zakládaly a povolení jich vymoci se snažily v parlamentech a vládách.

Snahy ty nebyly docela bez výsledku.

V Italii vyslovilo se několik učenců, jako Brunetti, Pini, Poli a několik lékařských sjezdů z důvodů zdravotních pro spalování mrtvol, a na tato dobrozdání bylo spalování mrtvol královským dekretem z r. 1873 prohlášeno za přípustné. V Miláně byl r. 1876 první pohřeb žehem.

Francouzští poslanci se r. 1887 usnesli, že každý plnoletý nebo za plnoletého prohlášený francouz-

ský občan smí sobě samému určiti způsob pohřbu a voliti mezi spálením nebo pohřbením.

R. 1878 zřízeno první krematorium v Německu v saské Gotě a v Curichu ve Švýcařích.

Později zřídila krematoria mnohá města v Italii, Anglii a j. V Německu bylo až do r. 1911 25 krematorií, a když v tom roku sněm pruský přijal zákon o fakultativním spalování mrtvol, bylo ihned zřízeno 22 nových krematorií.

R. 1913 bylo více než 100 krematorií v činnosti a spáleno v nich tehda ročně víc než 30.000 mrtvol.

Carské Rusko tehdy všechny přípravné pokusy energicky odmítlo.

Belgie a Rakousko dlouho se chovaly odmítavě. Ale to neodstrašilo mnohých přátel a přívrženců spalování a namáhali se všemi silami, aby zjednali přístupu spalování i u nás.

Zednářský spolek »Flamme« agitoval horlivě pro tu myšlenku a hleděl pro spalování získati přátele. R. 1903 poslalo 37 měst rakouských své zástupce k výroční schůzi spolku; z Moravy: Olomouc, Prostějov, Nový Jičín, Mor. Ostrava.

Počátkem ledna r. 1912 podány v rakouském parlamentě dva návrhy pro spalování mrtvol, oba téhož obsahu: jeden od židovského vídeňského žurnalisty E. V. Zenkera, druhý od českého svobodomyslníka dr. K. Švihy. Podle této osnovy zákona mělo býti každému 16letému rakouskému občanu umožněno, jestliže by chtěl, svou mrtvolu dáti spálit.

Zenker odůvodňoval svůj návrh tím, že se spalováním mrtvol ušetří mnoho místa a peněz. Dnešní hrob prý vystačí na 20—30 popelnic a spálení prý stojí v Paříži 3 fr., kdežto pochování do země třeba prý v Berlíně 9 marek.

Z toho návrhu a z té osnovy zákon se nestal, ale přece bylo postaveno krematorium v Liberci.

Městská rada liberecká se usnesla postaviti na svém pozemku krematorium a uzavřela se spolkem »Flamme« smlouvu k jeho finančnímu zajištění. Pražské místodržitelství a ministerstvo vnitra však stavbu zapovědělo s odůvodněním, že podle nynějších zákonů předepsáno jest pohřbívání mrtvol pochováním do země a jiné pohřbívání že odporuje platným zákonům. Ale správní soud zrušil nálezem z 20. března r. 1912, č. 1395, tento odmítavý rozsudek s odůvodněním, že prý je ovšem v Rakousku spalování mrtvol zapověděno, ale ne stavba krematoria; ovšem prý zatím nesmí v něm nikdo býti spálen. V dohodě městské obce liberecké s vídeňským spolkem »Flamme« bylo tedy krematorium postaveno. Obec darovala na to pozemek a 20.000 K; stavební výlohy nesl spolek. Bylo ujednáno toto: Jakmile se začne v krematoriu spalovat, obec po šesti měsících a po šestém případu spálení převezme krematorium a nahradí spolku výlohy.

Pohřbívání a spalování.

Pohřbívání do země jest podle svědectví dějin

nejstarší způsob pochovávání mrtvol. Rozsudek Boží nad prvním hříchem: „V potu tváře své budeš jísti chléb svůj, dokavad se nenavrátíš do země, z které vzat jsi; neboť prach jsi a v prach se obrátíš", (I. Mojž. 3, 19,) nalézá ohlas u všech národů starověku pohřbíváním mrtvol do země. Dokazují to tumuli = náhrobky starých Keltů, Schliemannovy vykopávky v Mykenách a v Troji, jakož i způsob pohřbívání Číňanů, nejstaršího národa, který houževnatě lpí na zvycích zděděných. V starém Egyptě byly mrtvoly nabalzamované uchovávány v kobkách, skalních hrobech nebo ve velikých, uzavřených kamenných rakvích, mrtvoly faraonů v nádherných a umělecких pyramidách.

Rychlé odstranění mrtvol spálením bylo ve starověku zavedeno jenom jako pocta na bojišti padlým, aby jejich mrtvoly ochráněny byly od zneuctění nepřáteli anebo od roztrhání divokou zvěří. (Plin. I. 7, 54.) Později zvyk, spalovati mrtvoly, zaveden také u Římanů, Řeků, Slovanů, Indů a u národů indoevropských. Ale celkem bývali spalováni jenom bohatší; lid obecný musil se spokojiti pohřbíváním do země. Hromadné pochovávání po velikých bitvách, zvláště v krajinách chudých dřevem, bylo všeobecně obvyklé.

U národa vyvoleného zůstalo pohřbívání do země vždy přísným pravidlem. Písmo sv. St. zákona se o něm zmiňuje asi na 300 místech. Spalování mrtvol přichází jen zřídka: dálo se tak

na zostření trestu; také byly u nich mrtvoly spalovány v době války nebo moru, aby se předešlo zneuctění mrtvol od nepřátel. Spalování mrtvol bylo tedy židům buď potupou, kterou mrtvý trestán, anebo pomocný prostředek v nejvyšší nouzi. Z knihy Tobiášovy mimo to patrno, že Izraelité pohřbívání mrtvol pokládali za skutek lásky k bližnímu.

Nový zákon potvrzuje starožidovský názor a praksi. Křesťané hned s počátku své mrtvé kladli do země. Křesťanům byl hrob zemní z dvojího důvodu ctihodným a posvátným: předně Spasitel sám pro své svaté tělo zvolil pohřbení; a za druhé měli křesťané pevnou víru a naději, že Pán jako kdysi Lazara už čtyři dni ležícího v hrobě vzkřísil k životu a sám třetího dne z mrtvých vstal, tak i nás zase jednou k životu povolá, jak to potvrzuje Písmo sv.: „A přijde hodina, kdy všichni, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna člověka." (Jan 5, 28.)

Křesťané měli náležitou úctu před tělem lidským, proto se jim zdálo násilné zničení jeho ohněm pohanou a potupou. Byli pamětlivi, že tělo je chrámem Ducha sv. (I. Kor. 3, 16), že v něm přebývá duše, obraz Boží, tolika milostmi posvěcený; byli pamětlivi, že tělo jest příbytkem a nástrojem duše při konání dobrých skutků, že tělo zároveň s duší trpělo a Boha Stvořitele oslavovalo.

Konečně bylo mezi křesťany podle učení Písma

sv. rozšířeno a zakořeněno přesvědčení, že lidské tělo jest jako semeno, které se klade do země, ale zase vzklíčí: „Seje se (tělo) v porušenosti, povstane v neporušenosti." (I. Kor. 15, 42.) Pro tuto jistotu vzkříšení byla křesťanům smrt jenom jako spánkem, a zemřelí nazýváni »zesnulí« a to »v Kristu zesnulí« (I. Kor. 15, 18); poněvadž Kristus byl prvotinami nejen z mrtvých vstalých, nýbrž i těch, kteří na zmrtvýchvstání čekají. Ale spánek mohl být znázorněn klidem v hrobě, ne však popelem, vyrobeným ohněm.

Z těch důvodů křesťané už od počátku těla zemřelých ukládali do země, kdežto pohané je spalovali. Z těch důvodů pokládáno pohřbívání mrtvol za způsob výslovně křesťanský, spalování za zvyk specificky pohanský.

Odpor křesťanů proti spalování mrtvol byl pohanům tak znám, že soudili, že nemohou křesťanským mučedníkům udělati větší potupy, než když jejich mrtvoly spálí. Tak bylo tělo sv. Polykarpa, biskupa smyrenského (Mart. s. Polyc. n. 18.) na popud židů spáleno, aby ho křesťané nemohli pochovati.

Také bylo pohanům známo, že odpor křesťanů proti spalování mrtvol souvisí s jejich vírou v budoucí vzkříšení. Pohan Caecilius se posmívá křesťanům, že oni, kteří přece věří, že svět jednou podle učení apoštola Petra zahyne ohněm, spalování mrtvol v ošklivosti mají a sobě tak věčnost slibují: kdyžtě přece lhostejno jest, jak tělo zahyne.

Křesťan Octavius odpovídá: „Bůh může tělo vzkřísiti, i když se rozplyne v kouř; neboť třeba se nám stalo neviditelným, jeho součástky přece jsou Bohem zachovávány; od způsobu pohřbívání neobáváme se škody; ale zachováváme zvyk starší a lepší, totiž pochovávati do země." (Octav. c. 11.)

Jiný spisovatel té doby, Tertullian, nazývá spalování mrtvol jednáním tvrdým, násilným a nepřirozeným, jež odporuje mírnosti a humanitě křesťanské.

Katolické a jediné správné stanovisko jest toto: Se zmrtvýchvstáním není v pražádné spojitosti to, je-li kdo pohřben nebo spálen, nebo od divé zvěře na poušti, nebo od obrovského hada v indickém nebo americkém pralese nebo od žraloka v moři sežrán. V soudný den vstanou všichni, i nevěřící, i spálení volnomyšlenkáři a zednáři, Bůh to jistě dovede, to je jeho věc, a ubozí pozemšťané nepotřebují si tím lámat hlavy. Krematorium je proti všemohoucnosti Boží věc ubohá a směšná. Ale katolická církev dává přednost pohřbívání před spálením, protože pohřbívání je lidštější, přirozenější než spalování, a proto má také mnohem starší a důvodnější domovské právo mezi lidmi.

Čím více v pozdější době císařské nabývalo křesťanství uznání a čím více se šířilo, tím více řídlo spalování mrtvol; koncem 4. stol. zmizelo úplně, jak dosvědčuje kolem té doby žijící Macubius. (Satur. VII, 7.) Křesťanstvím přišel zase

k platnosti člověk a jeho důstojnost. A jako uznáním lidské důstojnosti přestalo ukrutné nakládání s otroky, tak zmizelo také nejen křesťanskému, nýbrž každému ušlechtilému citu se protivící nakládání s lidským tělem, totiž spalování mrtvol, které se zdálo naznačovati, že po smrti už není nic.

Teprve moderní liberalismus uvedl tento zvyk temné doby římského pohanství na denní pořádek z důvodů nicotných. Celé spalovací hnutí má mimo to povahu naprosto protikřesťanskou a je jenom součástí válečné výpravy, kterou dnes zednáři podnikají proti Církvi a jejím zřízením. K této protikřesťanské a proticírkevní povaze svých snah se zednáři přiznávají docela otevřeně. Tak se vyjádřil sekretář lóže Luigi Castellaffa po smrti francouzského básníka Viktora Huga r. 1885 v zednářských novinách „Rivista Massonica": „Manželství civilní bere církvi a papeži rodinu, bezkonfesní laické vyučování bere mu dorůstající pokolení, občanské pohřby a spalování mrtvol urve jim také ještě poslední nároky při smrti. Tak pokrok co možná nejdříve zničí církev a papeže."

Církev hlásá těla vzkříšení a život věčný a tuto víru vyjadřuje pohřbíváním do země a dojemnými obřady pohřebními. — Nepřátelé víry tvrdí, že člověk se po skončeném životě rozpadne v nic, a toto zničení prý se nejlépe vyjadřuje a znázorňuje spálením mrtvoly. A v tom

záleží protiva mezi Církví a krematisty v otázce spalování. Zvláště z tohoto důvodu zavrhuje Církev spalování; oněm katolíkům, kteří si spálení své mrtvoly nařídí a toho nařízení přes napomenutí před smrtí neodvolají, odpírá svátosti umírajících; odpírá také církevní pohřeb oněm zemřelým, kteří sobě spálení své mrtvoly nařídili a při tom úmyslu tvrdošíjně setrvali.

Pro a proti.

A uvažme důvody, které krematisté uvádějí ve prospěch spalování mrtvol.

1. Tvrdí: Shoduje se lépe s krásou lidského těla, aby bylo rozloženo v prvky čistým a očistným ohněm, nežli aby shnilo v nečisté zemi.

A také prý bývá me pohřbem od zemřelých rozloučeni navždy; spalování mrtvol prý umožňuje, abychom měli na ně po smrti vždy skutečnou památku, jaksi je samy u sebe: popel drahých zemřelých uchovává se v popelnicích, jimiž se může ozdobiti dům, světnice nebo zahrada; to prý je tak krásné a poetické. A už se to praktikuje: umřela matka a byla spálena a popelnice postavena v rodinné světnici. A když tam děti ráno přijdou, pohlédnou na popelnici a pozdraví: „Dobrý den, maminko!" — Jenom že nejsou všady tak otrlí. V jednom domě měli ve světnici také takovou popelnici, ale chodili tam s hrůzou, a konečně ji odstranili.

Pochod spalovací jest však opravdu jen rychlejší, ne však krásnější a estetičtější. Dílo násilného zničení v ohnivé peci není na pohled pranic krásné.

Rakev s mrtvým se naloží na vozík a po úzkých kolejích se vsune do pece, rozpálené plynem na 800° tepla. Takovým vysokým žárem rakev i šaty na mrtvole v okamžiku jsou stráveny a zmizejí. Zbude tělo samo a provádí se na něm žárem strašný proces, hrozný na podívanou. Mrtvý jako by obživl; trhá sebou, klapky oční široce se otvírají a sklově ztrnulé oči divoce se vypoulí. Páry, které se vysokým žárem tvoří v těle, se rozpínají a hledí proniknouti ven. Ale kůže na povrchu těla hned nepovolí a tak jednotlivé části těla příšerně bubřejí a nabíhají, až konečně kůže příliš napiatá praskne, život nabývá ohromných rozměrů, až také praskne a vytéká. Za $^3/_4$ až za dvě hodiny mrtvola se rozplyne v páry a zůstane hrstka popela a větší kosti, které si pozůstalí mohou uschovati v popelnici. Zápach pečené mrtvoly vystupuje vysokým komínem do povětří a potom jej mohou čichati živí. Je to poetické, krásné a příjemné?

Naproti tomu, stojíme-li na hřbitově u kvetoucího rovu, ani nám nepřipadne pomalý proces setlení, který se v hrobě přirozeně děje, ani rozrozpálená pec ani smrdutý kouř nepřipomíná nám zničení tělesné schránky drahého zemřelého.

O spalování praví MUDr. Kettner: „Kdysi jsem

se zasmál „Zevlounovi" z „Nár. Listů", který fantasoval o tom, „jak tělo jednou se rozsype v jemný prášek". Kdyby vzal do ruky plechový vnitřek urny a zatřepal jím, poznal by, že v něm rachotí kusy jako štěrk u silnice, a ještě bývá nutno kosti po spálení — zpřerážeti.

Nahlédnouti slídovým okénkem do pece jest jen zasvěceným dovoleno. Rakve musí býti buď z dřeva nebo ze zinku, který rovněž vzplane, jiné kovy jsou zakázány, že tavíce se zanášejí rošt. Pohled je hrozný i pro lékaře, jelikož mrtvola někdy dělá pohyby, jako by obživla. Procedura u dospělých trvá asi tři čtvrti hodiny.

Když dozní státní hymna a rakev zmizí za oponou, myslí si pozůstalí, že hned nastává zpopelnění. I ne! — Za tou oponou čeká kandidátů řada a na něho dojde třeba až ráno. — Vyprávěl mi jeden jednatel pohřebního ústavu, že v době, kdy bylo nutno jezditi do Německa, měl naspěch, aby nezmeškal připojení, proto chtěl, aby tělo, které on přivezl, spálili odpoledne. Řekli mu, že to musí jíti po pořádku a že dojde řada na tělo až zítra. No, ale když pospíchal, dali mu popel. Popel jako popel, a on přivezl urnu do Prahy. Mám docela zprávu, neručím za pravdivost, že v jednom krematoriu, když jest nával a z ohledů úsporných pálí třeba tři mrtvoly současně, potom se popel spravedlivě rozdělí.

Jaký jest vlastně důvod módy spalovati mrtvoly? Dnes jen vzdor proti Církvi. Vždyť i v po-

hanském Římě spalováni bývali jen zámožní, byloť k tomu potřebí ohromné hranice dříví, a na to chudí neměli. Kdyby spalování v Římě bylo přestalo dříve, myslím, že by dnešní Italie nebyla tak chuda na lesy.

Kdyby se na naše hřbitovy nevozilo tolik zbytečného kamení a sázelo se více stromů, byly by starší partie parky, které by bez zdravotní závady mohly sloužiti k okřívání živým. Naopak s popelnicemi je potíž, mnohé nikdo domů nechce. Dědicové snad se poperou o pozůstalost, o urnu se sotva kdo soudil, a co s nimi, až by jich bylo na miliony, a to lidí zapomenutých! (Potom by je asi musili přece zakopávati do země, aby se získalo místo na popelnice nové.) Náklad na spálení, zvláště, nutno-li tělo zdaleka přivážeti, jest mnohem větší, a mnohý má na místním hřbitově již někoho drahého, u něhož rád spočine a zdarma. „Navrátíš se do země, z které vzat jsi." Já se spálit nedám." Tak píše doktor mediciny.

2. Přátelé spalování praví dále: Protiví se přirozenému citu, je nepietní, beze vší lásky a proto nelidské, mrtvolu drahého zemřelého přenechati procesu setlení, procesu hniloby a červů, stavu, na nějž možno pomysliti jen s hrůzou a s ošklivostí. Z těch důvodů zasluhuje spálení, které všecky tyto pochody vylučuje, přednosti před pohřbením.

Také tento důvod jest nesprávný, neboť ve

skutečnosti v hloubce, do které se podle našich předpisů kladou mrtvoly, nebývá v zemi červů, proto se nestávají mrtvoly potravou červů, nýbrž pomalu setlejí a zvětrají; a když po letech bývají vykopány, vypadají jako by právě byly pohřbeny, teprve až se jich dotkne, rozpadnou se v popel a v kosti. — Ale protiví se lidskému citu, vidíme-li, jak se smrtelné schránce příbuzného nebo přítele spálením děje brutální a bezpietní násilí: a více se srovnává s přirozeným lidským citem a je také srdci lidskému přiměřenější, navštěvovati hrob milého zemřelého, pobývati v jeho blízkosti, u vědomí, že po přestálých námahách, bojích a utrpeních tohoto života požívá v hrobě krátkého odpočinku, aby v den soudný povstal k vítězoslávě.

3. Z ekonomického, hospodářského stanoviska se tvrdí, že pohřbívání do země poškozuje blahobyt, protože hřbitovy velikou rozlohou zabírají orbě veliké plochy a různé živné látky, v mrtvolách obsažené a vzrůstu rostlin potřebné, zůstávají upoutány na jedno místo, takže časem dostaví se nedostatek živných látek, rostlinám potřebných: spálením se těm škodám předejde.

I toto tvrzení je vratké: plocha, kterou zabírají hřbitovy, mizí rozlohou proti plochám celé země. Také živné látky, které setlením mrtvoly v hrobě povstávají, pro ekonomii se neztrácejí; bývají zaváděny do spodní vody a tou všemi směry rozváděny do půdy.

Ostatně jaká je v tom pieta, jaká láska k zemřelým, když jim nepopřeje ani místečka pro těsnou komůrku ze šesti prken; a kdo chtějí zakládati na popelnice háje, jak tomu spalovači chtějí, budou také potřebovat hodně místa. V novější době horují zvláště pro hřbitovy lesní, kde na 1 hrob připadá asi 20 čtv. m plochy místo 4 čtv. m na obyčejném hřbitově.

4. Za nejpádnější důvod uvádějí krematisté pro spalování veliké nebezpečí nákazy mrtvolami. Hřbitovy prý jsou stálým nebezpečím pro zdraví, dílem různými plyny a výpary, jimiž hřbitovy otravují vzduch, dílem rozkladnými látkami, kterými se otravuje spodní voda a jí voda studniční.

Lékaři však tvrdí jednohlasně, že hřbitov, založený podle zásad hygienických a v půdě vhodné, nepůsobí nikterak škodlivě na zdraví, protože plyny, které povstávají rozkladem mrtvol, z hrobu nevystupují, a kdyby i skutečně vystupovaly, rozptýlí se neškodně v povětří, a otrávení spodní vody je naprosto pravdě nepodobné a zamoření tekoucí vody jedem mrtvolným naprosto nemožné. Už 9. sjezd spolku pro veřejné zdravotnictví ve Vídni r. 1881 prohlásil výslovně:

1. Škodlivé účinky pro zdraví, které se připisují hřbitovům, postrádají v převážné většině všech případů odborné zkoušky a odůvodnění.

2. Skutečného nebezpečí pro zdravé lze se obávati jen tehdy, jestliže se na hřbitovy volí

půda velmi nevhodná a nekoná-li se pohřbívání řádným způsobem."

Dr. Pettenkoffer shledal po důkladných zkouškách spodní vodu mnichovských hřbitovů čistější nežli každou jinou vodu a vzduch beze všech škodlivých výparů. Skutečných fakt a důkazů, že jsou hřbitovy zdraví škodlivé, nebylo možná zjistiti. Je-li hřbitov založen podle předpisů a pochovává-li se řádně, netřeba se vůbec obávati nebezpečí pro zdraví.

Někteří se dávají spáliti, aby nebyli pohřbeni zdánlivě mrtvi a v hrobě zase neobživli. Ale pohřbení zdánlivě mrtvého je při pečlivé prohlídce mrtvol, jak se provozuje ve všech kulturních státech, jeden z případů nejřidších, ba je skoro nemožné.

5. Kladení mrtvol do země jest dnes nejlepší, nejpraktičtější a nejjednodušší pohřbívání.

Spalování je drahé: mnoho by stála krematoria, mnoho kolumbaria (místnosti na popelnice), veliké by byly výlohy provozovací.

Bývají případy, že až dlouho po smrti má býti zjištěn způsob úmrtí, na př. jedná-li se o otravu, o násilnou vraždu nebo sebevraždu. To jest možno jenom při pohřbívání do země: mrtvola se vykope a pitvá. Při spalování v hromádce popela by se našlo málo důkazů pro vraždu nebo otravu a bylo by potřeba každou mrtvolu před spálením úředně pitvati: to by bylo obtížné, zdlouhavé a také drahé.

Také v případech výminečných, jako při nakažlivých nemocech nebo na bojištích, bylo by se vrátiti přece jenom k pohřbívání, protože pece pro obyčejnou potřebu sice stačící nemohly by dosti rychle mrtvol stráviti a odstraniti, a na bojištích spalovací pece převážeti bylo by přece jenom zdlouhavé. Spalování mrtvol selhává tedy právě tam, kde by ještě nejspíš mohlo býti oprávněné.

* * *

Hnutí pro spalování mrtvol je v základě protikřesťanské a protináboženské a důvody, které uvádí proti pohřbívání do země, jsou celkem dílem nepravé, dílem vratké a přepjaté. Je to módní artikl boháčů, všeobecně nemůže býti zavedeno. Každá móda přejde, i tato přejde a doufejme, že přijde jednou čas, kdy cítění náboženské zase zmohutní a kdy budou lidé církvi děkovati, že odrazila útok ohnivé módy a zachovala krásný starý zvyk pohřbívání.

Nynější stav.

U nás.

Přehled krematorií a spálených.

	Od 21./11. 1921 do konce roku 1928 bylo spáleno.
1. Praha	12.641 osob.
2. Liberec	5.048 „

3. Pardubice	1.906	„
4. Most	1.357	„
5. Nymburk	368	„
6. Mor. Ostrava	1.054	„
7. Č. Budějovice	268	„
8. Plzeň	648	„
Celkem . .	23.290	osob.

Popelnicových pohřebišť (kolumbarií) jest u nás 47.

V Praze má se stavěti druhé krematorium u vinohradského hřbitova. Náklad aspoň 8 milionů Kč.

Také v Olomouci má prý se brzo začít.

V Brně už je krematorium postaveno. „Krematorium", spolek pro spalování mrtvol, půjčil Brnu na tu stavbu 2 miliony Kč.

R. 1929 usnesla se městská rada v Kroměříži zříditi popelnicový háj podle návrhu red. Edgara a řed. Sýkory. Tak se usnesly i mnohé jiné městské rady.

Rakousko.

Vídeň.

Z 3.130 kremací r. 1929 připadá 59·4% na muže, 40·6% na ženy;

katolíků	1841 tj.	58·08%
bezkonf.	688 tj.	22·—%
protest.	267 tj.	8·05%
izrael.	245 tj.	7·08%
řecko-katol.	1 tj.	0·03%

Vídeňské krematorium prý svým zevnějškem

nepůsobí nijak na cit a na srdce; je příliš „střízlivé a chladné". To prý je příčina, proč v poslední době je počet kremací menší. Žádá se v listu krematoristů, aby krematoria byla zevně co nejkrásnější, aby zevnějškem lahodila nitru.

Náklad na jednu kremaci ve Vídni činí 205 S tj. asi 980 Kč, je-li osoba ve Vídni, a 518 S tj. 2.500 Kč, je-li osoba z venkova.

Německo

mělo v roce 1929 90 krematorií a 15 časopisů krematistických.

Belgie.

Časopis krematistů se přiznává sám: „Mocný vliv katolické církve zavinil, že pohřby žehem nejsou tu dosud trpěny.

Anglie

má 18 krematorií, v nichž r. 1928 zpopelněno 3436 osob. Časopis „Krematorium" píše v č. 8-9, 1929, str. 101:

„Počtem kremací zůstává Velká Britanie za Německem, Švýcarskem i za naší republikou, což je tím podivnější, že tam se neuplatňuje odpor církve, který tak nepříznivě působí v latinských, převážně katolických státech, na příklad v Italii a ve Francii. Naopak mnoho biskupů a vysokých hodnostářů anglikánské církve bylo zpopelněno a urny ukládají se i v některých chrámech."

Dánsko

mělo r. 1928 4 krematoria a 1.384 kremací.

Norsko

r. 1928 — 4 krematoria a 1.063 kremací.

Švédsko

r. 1928 — 4 krematoria a 589 kremací.

Finsko

r. 1928 — 1 krematorium a 171 kremací.

Švýcarsko

r. 1928 — 19 krematorií a 4.580 kremací.

Ale naše republika Švýcary předčí. Ve Švýcarech připadá na 1 krematorium průměrně 241 kremací, u nás však 511.

„Pohřeb".

I.

Dr. S. byl panským a obvodním lékařem. Od panství mimo plat měl volný byt, krásný dům v zahradě. Měl velkou praksi a byl volán do celého okolí. Blízko jeho bytu stála nemocnice, založená a udržovaná od panství zvláště pro nemocné panské dělníky, ale byli tam bráni na ošetřování i jiní. V té nemocnici lékař každý den ordinoval.

Nemocnici měly ve správě milosrdné sestry.

Měly v domě také kapli s Vel. Svátostí. Doktor byl pokřtěný žid, v náboženství katolickém dobře vzdělán, ale praktickým katolíkem nebyl. Se sestrou představenou míval náboženské disputace, a ty se zvláště častěji opakovaly, když jí doktor svěřil, že se dá po smrti spálit. To sestru velmi zarmoutilo a hleděla mu to vymluvit.

„Ale pane doktore, vždyť přece vstaneme z mrtvých, ale jaké pak to bude vzkříšení, když se proti své víře dáte spálit?" připomínala sestra. „Vzkříšení?" na to p. doktor, „já věřím v jiné zmrtvýchvstání. To je brzo po smrti, při spálení. Tělo se ohněm rozloží v prvky, ty vystoupí z peci, rozejdou se prostorem světovým, splynou s ním a zůstanou s ním a v něm. Tak se člověk vrátí do vesmíru a zůstane s ním spojen, to je nesmrtelnost, to je vzkříšení." Takové výklady o vzkříšení sestru ovšem neuspokojily, protože byly docela jiné než výklady Krista, věčné Pravdy.

Bylo to z jara r. 19.. Umřel místní farář a měl krásný pohřeb. A po pohřbu se zmínila sestra doktorovi: „Vidíte, pane doktore, pan farář měl takový pohřeb, a kdybyste umřel Vy a byl na hřbitově pochován, měl byste pohřeb ještě slavnější, protože jste v celém okolí daleko známější nežli pan farář." Doktor odpověděl rozmrzele: „Sestro, dejte mi s takovými věcmi jednou pro vždy pokoj! Já jsem se zapsal ďáblu a teď už nemohu zpět." Nebylo to tak ovšem doslovně, nezapsal, jak to dělávali za starých časů, duši

svou ďáblu vlastní krví, ale daleko od toho nebylo, udělal to moderně: byl členem spolku »Flamme« a tím se za živa zavazoval, že tělo jeho bude vydáno po smrti na spálení.

Asi za čtrnáct dní po smrti farářově přijel do nemocnice okresní lékař. Po skončené návštěvě provázel domácí lékař okresního k vozu před domem. Když si podali ruce na rozloučenou, domácí doktor najednou zbledl, zavrávoral a padl na znak na dlažbu tak prudce, že mu hlava od země odskočila. Rychle ho odnesli do ordinační síně, položili na operační stůl, ale on už nedýchal. Všecky pokusy, přivésti ho k životu, byly marny. A bylo to jen několik kroků od kaple a svatostánku.

Jako lékař byl zemřelý v dalekém okolí znám a oblíben, protože byl lékařem dovedným. Také u kněží byl ve vážnosti a často se s nimi stýkal. Vážili si ho jako vlídného člověka a pomocníka nemocných.

Jak rozhodl za živa, tak se stalo po smrti. Nebyl pohřben na domácím hřbitově uprostřed těch, které kdysi v nemoci ošetřoval, ani s místním farářem, dlouholetým známým, se tam nesetkal: o jeho pohřeb se postaral spolek »Flamme« a postaral se, aby mrtvola byla odvezena do krematoria do Liberce a tam zpopelněna. Odvezena tam třetího dne odpoledne.

V hodinu, kdy se jindy konaly pohřby, před domem zemřelého sešly se veliké zástupy lidu,

inteligence a prostých lidí, ovšem mnozí přišli jen ze zvědavosti. Přišli i známí kněží, ale všichni jen v civilu, roztroušeni mezi zástupem, přišli ze slušnosti. A přišli zpěváci bez kříže a bez kněze a zapěli pohřební písně. A matka církev se za něho ústy kněze nemohla modliti, nesměla, protože už nebyl její. A když se ozval zpěv, pravil jeden člověk v zástupu: „Už začaly pohřební obřady?" A nedostal odpovědi, jenom jeden kněz blízko stojící si pomyslil: „Nezačaly, jenom mu zpívají." A po zpěvu naložili mrtvolu na pohřební vůz, věnci obložený, a zavezli na nádraží. Tam ještě promluvena řeč na rozloučenou. Dlouho trvalo, nežli přišla urna s popelem spáleného. Uložena v umrlčí komoře ve vrbovém hájku naproti nemocnici.

Z účastníků pohřbu každý cítil rozdíl mezi pohřbem víry a nevěry. Při pohřbu církevním kříž, obraz Spasitele, symbol víry, stojí u zemřelého, znamení milosti, milosrdenství a znamení důvěry, a matka církev dojemnými modlitbami doporučí duši zemřelého milosrdenství věčného Soudce: při pohřbu bez církve jenom světská sláva, věnce, vůz, trochu zpěvu: o duši, o věčnosti ani stopy, ani zmínky. Ale proto přece ta duše nepomine a na věky nezhyne. Ty tisíce pohřbených bez kněze a ty tisíce pohřbených žehem, to bývají skoro vesměs nevěrci.

Ale už i oni uvěřili. Hned po smrti vyplnila se na nich slova Písma: „Uloženo jest lidem jed-

nou umřítí a potom bude soud." (Žid. 9, 27.) Ať kdo za živa věřil či nevěřil, všichni hned po smrti se musí dostaviti před soudnou stolici Kristovu. I duše všech spálených dojista se dostavily, byly od Krista souzeny a uvěřiti musily. A my je všecky jednou uvidíme ve veliký den soudu, a uvidíme také jejich víru, jak věří a hrůzou se třesou, bude to víra pozdní, víra strašně přesvědčivá, víra strašně zoufalá a — víra věčná, víra věčně mučící, ale bez útěchy.

Ať se nevěra odívá v slova sladká nebo rouhavá, ať se jí podaří zde zmásti a svésti duše, na věky nezvikle slovem Kristovým: „Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, v které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení soudu." (Jan 5, 28—29.)

II.

Na prvním pohřbu jsem byl sám. Dojem z jiného pohřbu žehem vyličuje básník P. Jakub Deml ve 4. č. IV. roč. časopisu „Na hlubinu":

Rakev s mrtvolou sokolského náčelníka stála uprostřed kremační síně v Olšanech. Zpívalo se, řečnilo se, hrály varhany. Středem všeho byl mrtvý, ale co horšího: středem všeho byla tu mrtvola, rozkládající se hmota. Nač ty věnce? Ví o nich mrtvola? Nač ty řeči? Pro útěchu po-

zůstalé rodiny, či pro útěchu přátel a osiřelé župy? To bychom byli na křížku s pokrokem a vědou, kdybychom nevěděli, že smrt je neúprosný, obecný zákon přírody, a jakákoliv útěcha v tomto případě že jest pokrytectvím, jsouc podávána, a sentimentalitou, jsouc přijímána. Jsme sokoli, představitelé a hlasatelé síly! My bychom se styděli za prothesu mrzáků, majíce hnáty zdravé, a za prostřednictví a asistenci jakéhokoliv prostředníka mezi nebem a zemí, majíce úctu k vědě a k přírodním zákonům.

Nejhorší ze všeho byly ty varhany. Cožpak nikomu z aranžérů tohoto „pohřbu" nenapadlo, že je to nestylové? K čemu tato sentimentální reminiscence na katolický pohřeb se mší sv. a s konduktem? A ku podivu: mnohem dokonaleji než všecky ty chvály, zpěvy, věnce a řeči uklidnily rodinu a přátele nebožtíkovy právě ty varhany... Myslím, že podél té rakve stály i hořící svíce. Ale víte, co je podivné? Že tyto hořící svíce nesvítily, nýbrž protestovaly! Svíce, hořící při pohřbu církevním, neprotestují, nýbrž svítí. A při pohřbu církevním není středem všeho ritu mrtvola, nýbrž oltář. A žádný symbol oltáře, nýbrž živý, přítomný Bůh! Lumen de Lumine, Lux mundi!

Ale když přišli zřízenci a připravili rakev na oheň a jakýmsi mechanismem rozhrnula se opona a opět mechanismem rakev vklouzla do černé tmy: v tuto chvíli jsme uslyšeli výkřik, který se

zahryzl do našeho mozku a který byl do těla rozžhaveným protestem přírody, nebo chcete-li, lidského srdce proti takovému pohřbívání. Byl to výkřik náčelníkovy dcery a musím říci, že tolik zoufalství a hoře nikdy před tím jsem neslyšel z lidského hlasu. Byl to jako výkřik lidské duše nad životem, beze všeho přechodu a proti veškeré logice lidského rozumu pohlceným od žraloka metafysické Nicoty.

III.

Letos zemřel v nejlepším věku veliký organisátor katolíků německých a zvláště berlínských dr. Karel Sonnenschein.

Byl jednou večer návštěvou u známého lékaře. Za hovoru došlo na spalování mrtvol. Lékař mínil: „Zdali církev přece jednou nepovolí? Hnutí pro spalování stále stoupá. V mé nemocnici je rok od roku postup o 5 procent ročně. Berlín si zvyká sloupu dýmu z krematoria." A dr. Sonnenschein pravil: „Církev nepovolí, dokud spalování mrtvol bude okřídleno nepřátelstvím proti křesťanství. Až tomu hnutí dojde jednou tento bojovný dech, nepotřebuje církev už smlouvati. Celé hnutí sklesne potom do svého popela, a historické pochovávání do země bude zase způsobem normálním."

Důvody, jež krematisté ve prospěch spalování uvádějí, jsou jen lepivé, svůdné vějičky na chy-

tání nevědomých a mnoho nemyslících lidí. Jsou to důvody vratké, které čím dále tím více samy sebou padají.

Právníci musí býti v záležitostech zločinů rozhodně proti spalování: rakev i po dlouhé době jim o zločinu, otrávení, vraždě dovede mnohem více pověděti nežli hrstka suchého popela.

Zdravotnictví nemá příčiny krematistů se zastávati. Není zdravějšího domu v celé dědině nežli fara a ta stojí dosud na mnohých místech zrovna u hřbitova. Nikde se nedýchá zdravěji nežli na krajích města mrtvých, a jsou velkoměstské čtvrti, jichž jedinými plícemi jsou zelené stromy těchto hřbitovů. Byl jsem před lety dvakrát ve Svitavách, a nejsilnější a nejkrásnější dojem, který mi po letech zůstal, je vzpomínka na tamější městský hřbitov: taková krásná, ladně uspořádaná, zelená zahrada, nejkrásnější partie města.

S hlediska národohospodářského se před dvaceti lety s velikou váhou zdůrazňovalo, že u velkých měst ubírají hřbitovy mnoho místa a že v městech i pro živé je místa málo. Vývoj poslední doby sám důvod ten odstranil.

Samo sebou spálení nemá s vírou a věčností co dělat. Církev bez rozpaků pochovává lidi, spálené benzinem při srážce automobilů. Církev beze všeho pochovává popel lidí spálených proti nákaze, ve válce nebo v míru spálených, kteří zemřeli morem. Ale za krematoriem stojí armáda,

bojující za nevěru! Nevědomí to netuší, ale ví to dobře církev katolická a dává heslo naprosto opačné. Jenom skupiny nekatolické, nekřesťanské omlouvají. Kostelník protestantského kostela v Brandenburku pravil, že jeho farář nechodí k žádnému spalování. Jiní ovšem chodí. Církev nesmlouvá a nepovoluje. (Viz dr. Sonnenschein: Notizen, sv. 1, 6.)

Proti agitaci a organisaci krematistů třeba postaviti agitaci a organisaci katolickou. Dosud se nestalo skoro nic. Hlavní těžiště je v obecních radách, zvláště větších měst, na které mají krematisté zvláště namířeno. Když se tam jedná o krematorium nebo kolumbarium, jediní katoličtí zástupci hlasují proti a bývají ovšem obyčejně přehlasováni, ačkoliv ani zástupcové z ostatních stran nechtějí býti pohany a hájí se proti výtce, že křesťany nejsou. Tam je hlavně potřeba mužů obezřelých a výmluvných, aby ostatní poučili o pravém stavu věci.

Na schůze krematistů hrnou se věřící katolíci v zástupech, poslouchají, mlčí, odejdou, a krematisté vítězí. Tam je potřeba debaty, aby byli všichni řádně poučeni.

Nejúčinnější obranou a agitací je obrod křesťanství, živá víra v srdcích katolíků, osvědčovaná v životě soukromém i veřejném, a poslušnost k církvi. Kde ty jsou, pohanství nemá přístupu a nevítězí, tam nevyrůstá komín krematoria.

Doslov.

Časopis „Krematorium" č. 8—9 1929 jásá v úvodníku, že počet členů spolku pro spalování mrtvol dostoupil čísla 50.000. Je to hlavně dílo popřevratové. Nedivme se tomu, je to jeden z výsledků neslýchaných štvanic, které se ode dnů naší samostatnosti vedou ve všech oborech veřejného života proti katolické církvi.

Nemyslíme, že jsou naprostí nevěrci všichni ti, kdož své mrtvé spalují. Vždyť „anima naturaliter christiana" — duše od přirozenosti je křesťanská. A dojista v mnohé duši se ozve svědomí: „Jakpak, kdyby přece bylo pravda, čemu učí církev, proti které já jednám, což kdyby bylo vzkříšení a věčnost?" Jak as ty pochybnosti děsí duši, do jakého rozporu a do jakých bojů ji vrhají!

V duši věřícího katolíka i přes sebe větší bolest jest klid a pokoj Boží: **věřiť v těla vzkříšení, v blažené shledání a v život věčný!**

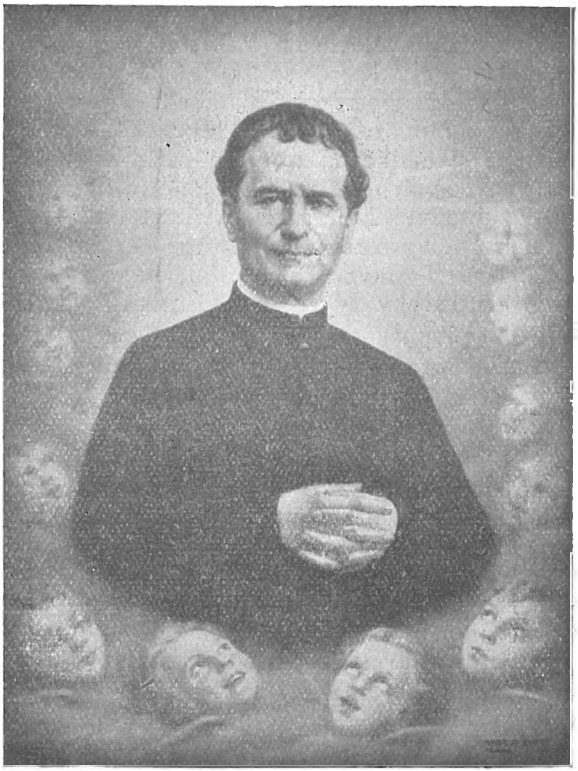
No 19.333
IMPRIMATUR
Olomucii, die 10. Decembris 1929
Josephus Vyvlečka, m. p.,
praeses a. e. Consistorii.

Používání novinových známek povoleno pošt. řed. v Opavě pod č. 25.601-III. z 18. července 1927. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí dr. B. Vašek, Olomouc. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch, Hlučín. — Tiskem Společenské tiskárny v Přerově.

„Životem“ číslo 72. **II. vydání.** Cena 30 hal.

Dr. B. Vašek:

Svatý Jan Bosco.

Rozplynuly se mraky a zazářilo slunce....

Bylo to v Římě 2. června 1929 k 10. hodině dopolední.

Kam se jen valí tyto zástupy ulicemi? Nahoru k Vatikánu ke chrámu sv. Petra! Jak je ten ohromný velechrám nabit desititisíci věřících! Zástupy, které se do kostela nedostaly, stojí na Svatopetrském náměstí! A jak vyzdoben je chrám sv. Petra! Elektrické lampy seskupené v nádherné obrazce září; na několika nejvýznačnějších místech zdí splývají dolů nádherné obrazy; všude plno kvítí! A kolik tu duchovenstva, prostého i biskupů, arcibiskupů i kardinálů v slavnostních rouších bohoslužebných! A všecky ty tisíce účastníků v netrpělivém očekávání!

Nač čekají? Koho se týká dnešní slavnost?

Don Bosco má býti prohlášen blahoslaveným.

Je přečten příslušný dekret. Krásné, umělecké obrazy Dona Bosca, zavěšené na místech nejčestnějších, ale dosud zahalené, jsou odkryty. Všecka nesčíslná, malebně rozestavená světla kolem obrazů blahoslavencových září plným jasem. Blahoslavení prohlášeno. Církevní hodnostáři zanotí: „Bože, chválíme tebe!" A teď již jásá celý veliký svatopetrský kostel: „Pane, moc tvou velebíme." A střídavě se zpěváky zpívá celý velechrám v opojném, svatém nadšení úchvatný chvalozpěv sv. Ambrože, chvalozpěv

tím úchvatnější, poněvadž jej zpívají srdce k Bohu vděčností mocně planoucí a stále více rozohňovaná pohledem na obrazy blahoslavencovy. Ve velechrámu tedy nadšený zpěv díků tisíců a venku na věži veliké zvony svatopetrské plnou svou ohromnou slavnostní silou hlásají radostnou zvěst svatému městu! A jen jediné jméno v této posvátné chvíli si opakují s tajemnou úctou tisíceré rty: „Don Bosco! Don Bosco! Don Bosco!" A do celého světa křesťanského ponesou teď dráty telefonního vedení a novinářské články to jméno obdivované:

Don Bosco! Don Bosco! Don Bosco!

A všecka tato nadšená pozemská radost, obdiv a oslava není než slabým stínem té radosti a té slávy, které se blahoslavenci dostalo mezi anděly a svatými v nebi, ve věčnosti bez konce!...

*

Kdopak jen byl tento Don Bosco, jenž se stal předmětem takových oslav? Byl to jeden z mocných tohoto světa? Byl z těch, které hned při narození zvedá do výšin sláva rodu? Byl z těch, jimž bohatství a postavení rodičů umožňuje úspěšný vzestup?

Ach, jak docela jiné byly cesty, kterými vedl Bůh životem blahoslaveného Dona Bosca!

Chudičké dětství.

Vše je tak chudičké a prostinké v začátcích u Dona Bosca! Chudičké jsou piemontské hory,

lesy a stráně na jižním svahu Alp, kde se narodil. Chudičká byla skupina 10 chaloupek v horské samotě Becchi (my bychom řekli: paseky), z nichž v jedné se narodil a vyrůstal maličký Jan Bosco. Chudičká na víru byla prvá polovice devatenáctého století, do níž spadá narození (16. srpna 1815) a doba duševního vývoje našeho blahoslavence. Velmi chudičká byla chata jeho rodičů. Chudičkým nádeníkem v horách byl jeho otec. Ani čísti ani psáti neuměla jeho matka Marketa. Hned když má chlapeček Jan teprve dva roky, zemře mu otec v svém 33. roce, nastudiv se při těžké práci tak, že zápal plic za čtyři dny jej sklátí do hrobu. Zůstává zde matka vdova s třemi sirotky, z nichž nejstarší Antonín není ani jejím vlastním dítětem, protože si vzala za muže vdovce, který z prvého manželství měl toto dítě. Školy nebylo v horách daleko široko, do kostela měli 5 kilometrů.

Pravda, všecko je tak chudičké!

Maličký Jeník jevil veliké nadání. Jak si uměl všecko pamatovati! Jak se rád modlil! Jak rád poslouchal o Pánu Bohu! Jak s dětinným zájmem všeho si bedlivě všímal! Jak byl nebojácný! Kdysi u dědečka po několik dní slyšeli s půdy podivný šramot. Již z toho měl celý dům strach. A bylo ten šramot slyšeti hned s té, hned ş oné strany, hned z toho, hned z onoho koutu půdy! To nemůže býti nic dobrého! Cosi straší! Neklid v domě! Strach u sousedů! Nikdo se neopováží vyjíti na půdu! — Přijde maminka

730

s Jeníkem na návštěvu k dědečkům. Slyší tu strašlivou zprávu. A právě na půdě začal zase ten šramot. Chlapec praví: „Pojďme se podívat!" Ostatní jdou s ním. Když otevrou dveře na půdu, zůstanou ostatní jako zkoprnělí: vidí, jak se pohybuje po půdě řešeto! Jaká tajemná moc jím pracuje? Ale malý Jeník skočí, nadzvedne řešeto, a — všecko se dá do smíchu: pod řešetem stará slepice, které již několik dní postrádali; a jak je nyní veselá, že je na svobodě! Před několika dny se na ni převrhlo asi řešeto zavěšené na stěně, ze zajetí se nemohla osvobodit, v svém neklidu se toulala po půdě — a to bylo to strašidlo, jehož tajemství odhalil teprve tento nebojácný klouček.

Nápadná byla u Jeníka jeho touha po vědění. Když jej vzala matka s sebou do kostela, jak si dával na všecko pozor! Jak pracoval očima, ušima, rozoumkem! Co to bylo na cestě z kostela otázek a výkladu! A jak si pamatoval kázání! Naučil se — a to bylo pro tamní kraj na tehdejší dobu velikou zvláštností — i čísti a podepsati se! Jeho stará teta sloužila na jedné faře pěkných pár kilometrů od Becchi. Chlapeček přišel jednou k ní na návštěvu a svou bystrostí, svými otázkami a svými poznámkami upoutal na sebe pozornost pana faráře, takže jej začal učiti čísti, a s údivem viděl, jak rychle si dítě vše pamatuje, takže, když šel hoch domů, znal již základní věci ze čtení. Pak již nebylo tak těžko, aby dostal vypůjčiti nějaké knihy. Čítal vášnivě,

když pásl krávu, čítal ve volných chvílích doma, čítal v zimě nahlas k veliké radosti celé vesničky, když sněhem byli odříznuti od ostatního světa nebo když si chtěli ukrátiti nedělní odpoledne nebo dlouhé zimní večery. Co nikdo v té vesničce nedovedl, to uměl maličký Jeník Bosco!

Když mu bylo asi devět let, měl zvláštní sen. — Zdálo se mu, že před jejich dveřmi bylo mnoho dětí, které hulákaly, křičely, klely, dělaly uličnické kousky. Mezi nimi viděl Jeník sebe. Napřed jim domlouval, pak je pěstí chtěl donutiti, aby přestaly hulákati a byly potichu. Ale záhadná osobnost se k němu blížila řkouc: „Ne tak! Ne násilím! Laskavě! Laskavě, chceš-li si získati jejich přátelství!" A tito ničemové, kteří si ještě před chvílí počínali jako divá zvěř, se proměnili v ostýchavé a učelivé beránky, tklivý hlas tajemné ženské postavy, jež se zvedla uprostřed tohoto výjevu, mu pravil: „Vezmi svou pastýřskou hůl a veď je na pastvu. Později pochopíš smysl tohoto vidění."

Hoch vykládal ráno svůj sen. Nevěděl, co si tím způsobí. Již od delší doby hlodala v srdci nejstaršího bratra Antonína žárlivost vůči nejmladšímu, beztoho jen nevlastnímu bratru. Zdálo se mu, jakoby tento Jeník chtěl někam moc vysoko; jako by on, Antonín, vedle tohoto kloučka příliš zanikal, jako by pozornost a přízeň všech lidí příliš byla věnována Jeníkovi. Ano, Jeník se stával čím dál tím víc miláčkem všech obyvatel v Becchi (mezi jiným dovedl je v ne-

758

dělní odpoledne výtečně baviti svými neobyčejnými výkony na provaze napjatém mezi dvěma stromy a různými tělocvičnými a kejklířskými kousky, k čemuž jevil hošík neobyčejnou chápavost, dovednost, ale také velikou vytrvalost v cvičení). Mimo to jeden ze stařičkých kněží v okolí začal Jeníka, vida jeho schopnosti, přiučovati latině. A to vše stupňovalo nevraživost a zlobu staršího, mnohem silnějšího bratra tak, že matka nemohouc déle patřiti na rány a plísnění, jehož se slabšímu chlapci dostávalo, neviděla jiného východiska, než že třináctiletému Jeníkovi s krvácejícím srdcem svázala do ranečku nejnutnější prádlo (k čemuž ovšem Jeník ještě přivázal své zamilované knihy, zvláště latinu), a poslala hocha do vzdálené vesnice, aby si tam nalezl službu.

Budoucí světoznámý sluha Boží jde s ranečkem na zádech hledat si službu....

A tak nalézáme Jeníka od 13. do 15. roku v službě na selském statku; pase v létě dobytek, a v ostatní čas pomáhá jinak v selské práci, jak je toho právě třeba. Když však pásl a měl volný čas, nebo když měl jinak volnou chvíli, opakoval si latinu a učil se jí dále. Četl také jiné dobré knihy, k nimž se dostal. A jeho radostí bylo, když mohl v neděli odpoledne vesnické chlapce, kteří z náboženství věděli málo nebo nic, poučovati o základních pravdách víry.

Jak mu byli ti hoši, ať již byli též ve službě nebo u rodičů, vděčni! Jak on nad tyto své druhy vynikal! Ne však jen bystrostí, nýbrž i přirozenou jemností, pracovitostí a zbožností.

Život chudobného studenta.

Konečně nedovedla matka přemoci v sobě nutkání Božího, aby hocha dala na studie. V patnáctém roce, navrátiv se ze služby, chodí Jan Bosco na studia do Castelnuovo, městečka to vzdáleného 5 km od Becchi. Těžká úloha: matka nemá dosti peněz, aby chlapci najala byt v městě, a proto musí Jan docházeti do města denně, v některé dny dvakrát. To jest: denně musí uraziti 11 km, a ve dny, kdy musil dvakrát, dokonce 22 km cesty. Dovedete si představiti, jak taková dlouhá cesta nevyspělého studenta vysílí? Aby matce ušetřil výloh, chodíval, když nebylo moc zima, celou cestou bos, a teprve před městečkem sňal s ramene obuv a obul se. — Ani tím se nenechal odstrašiti od studia, že některým studentíkům ve třídě byl k smíchu jejich spolužák, o tolik již starší a větší než oni, a přioděný podivným kaftanem, který mu dala jakási dobrá duše, aby měl aspoň nějaký kabát. Ať se smějí! Ve studiu prospíval velmi dobře.

Na druhý rok přišel studovat již do většího a vzdálenějšího města, Chieri. Bylo tam od nich 20 km. Teď již nemusil Jan denně domů. Matka

platila s napětím všech sil nějaký menší měsíční příspěvek, a hoch, aby měl byt lacinější, konával v rodině domácího pána práce služky; a když později na prvém svém bytě nemohl již bydleti, přijal byt v slušné kavárně, kde před školou vždycky vyčistil a provětral hostinské místnosti, a večer, až všichni hosté odešli, uzavřel dům. Jeho světnička byla ubohá, pod schodištěm, svítíval si tam při studování malou svíčkou, a v zimě se zahříval tak, že si foukal na prsty a třel je, nohou klepal o podlahu, aby zapomněl na zimu. Matka Marketa mu, chudera, pěšky každý týden donášela chléb, mouku, kukuřici (na polentu!) a kaštany. Zkrátka vedl život chudičkého studenta. Učelivý a hodný hoch na svých bytech ledačemu se přiučil; tak když bydlel u jednoho krejčího, ve volných chvílích se naučil velmi obratně zacházeti s jehlou a nůžkami, v kavárně se naučil péci cukroví a p. Při tom při všem byl vždy vesel, ba mezi studenty v Chieri si vytvořil organisaci „Veselé sdružení", v němž se žilo opravdu vesele, v němž o osvěžující zábavu a žerty nebylo nouze; ale při tom sledoval Jan Bosco cíl odváděti své druhy od hříchu a pomáhati jim, aby nalezli Boha a praktické křesťanství. Studoval i v Chieri s prospěchem výtečným a při vší své veselosti vždy úzkostlivě se chránil styků s lidmi, kteří by jej mohli zkaziti. — V těch dobách nový sen, v němž viděl Matku Boží a slyšel její hlas, zno-

vu jej utvrdil v jistotě, že touha jeho srdce se splní, že bude knězem.

Vzorná matka kněze.

Jan Bosco ukončil svá středoškolská studia a rozhodoval se o povolání. Státi se knězem bylo již od dětství jeho touhou. V tom ohledu na rozpacích nebyl. Jen nevěděl, zda by bylo lépe, aby vstoupil do kláštera otců františkánů a připravoval se na kněžství v řeholi, či zda by měl jíti studovati do semináře a státi se knězem duchovní správy. Místní farář se v té době obrátil na matku Marketu, aby mu nedovolovala jíti do kláštera, protože jako kněz řeholní, maje slib chudoby, nemohl by ji v stáří podporovati. Když pak mezi matkou a synem došlo k řeči o tomto předmětu, pronesla tato prostá žena k jinochovi slova vzácná:

„Prosím tě jenom o jednu věc: abys pečlivě přemýšlel o svém povolání. Potom se rozhodni, jak uznáš za dobré. Záleží jedině na tom, abys spasil svou duši. Pan farář chtěl, abych ti vymluvila úmysl vstoupiti do kláštera s ohledem na mne a na má stará léta. Ta věc při rozhodování o tvém povolání nemůže padati na váhu ani trochu. Nedělej si starostí o mou budoucnost. Po tobě nechci nic, nečekám nic. Pamatuj si dokonce toto: Narodila jsem se chudobná. A ubezpečuji tě, že kdyby ses

rozhodl pro život v duchovní správě a kdybys zbohatl, že bych nikdy k tobě nevkročila."

Požehnané matky, které mluví tak, když synové vstupují do bohosloví! Kéž by všichni bratří a sestry a vůbec příbuzní kněží se řídili vždy zásadami obsaženými v těchto slovech prosté venkovské ženy!

Když pak její syn se rozhodl pro seminář a matka po prvé viděla svého syna oblečeného v klerice, tu zase tato nestudovaná žena, která neměla sice příležitosti v svém dětství sedávati v lavici před učiteli a poznávati moudrost světskou, která neuměla čísti ani psáti, která však byla poslušnou žačkou Ducha sv., pronesla zase krásná slova: „Oblékl jsi teď, Jeníčku, bohosloveckou kleriku. Dovedeš uhodnouti radost a sladkost, již působí tato událost v mém srdci. Ale vzpomeň si, že klerika sama nezvýší čest tvého stavu, nýbrž tvé ctnosti. Kdyby se snad stalo — Bůh nás toho chraň — a tys počal pochybovati o svém povolání, prosím tě, nezneucti nečestným činem tohoto šatu. Ihned jej opusť, neboť raději bych chtěla míti za syna chudobného venkovana než kněze, který by zanedbával svých povinností. Když jsi se narodil, zasvětila jsem tě blahoslavené Panně Marii; když jsi začal studovati, doporočovala jsem ti nejvíce pobožnost k Panně Marii; teď tě prosím, abys se jí obětoval a jí náležel celičký. Mi-

luj ty, kteří ji milují, a kdyby ses někdy stal knězem, rozšiřuj bez ustání pobožnost k této dobré Matce..."

Ještě třetí slovo této hluboké matky z lidu, pronesené večer v den, kdy Jan Bosco jako novosvěcenec sloužil svou první mši sv.: „Teď jsi již knězem, Jeníčku. Od nynějška každý den budeš sloužiti mši sv. Dobře si pamatuj toto: začíti sloužiti mši svatou znamená začíti trpěti. To nepocítíš hned: ale přijde čas a uvidíš, že tvá matka měla pravdu. Každé ráno, tím jsem si jista, budeš se modliti za mne. Jiného po tobě nechci nic. Od této chvíle nemysli než na spásu duší, a mnou se nezabývej!"

Jak maličký byl začátek velikého díla Božího.

U duše tak jemně vychované a tak hluboce založené se rozumí samo sebou, že svých 6 let v semináři ztrávil velmi svědomitě, aby i svůj rozum i své srdce a vůli dobře připravil na těžké úkoly, jež jej v kněžství čekaly. A protože cítil v sobě potřebu, aby ještě lépe vnikl do svatých věd, vyprosil si, aby směl ještě i po vysvěcení nějakou dobu studovati. Bydlel po tu dobu dále v Turině, a to v ústavě pro mladé kněze, k tomuto účelu zvláště zřízeném; mladí kněží v tomto ústavě byli nejen důkladněji uváděni do křesťanských věd, ale měli i možnost ještě více vniknouti do duchovního života a nábožensky se zdokonaliti.

V tomto ústavě přihodila se mu věc, která byla — aniž měl nějaké tušení, co z toho vzejde, — začátkem pozdějšího velikého apoštolského díla salesiánského.

Při onom kněžském ústavě byl kostel, zasvěcený apoštolskému světci Františku Saleskému. Na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie 8. prosince 1841 stál v sakristii mladý kněz Jan Bosco oblečen ke mši sv. a čekal jen, skoro-li přijde nějaký ministrant, který by s ním pak šel k oltáři. Kostelník byl hodně rozmrzelý, že žádný ministrant nejde. V tom vstoupí do sakristie vytáhlý výrostek, asi šestnáctiletý, velmi chudičce oblečený. Vstoupí nejistě a rozhlíží se pln rozpaků a údivu jako někdo, kdo vstoupí do světa mu úplně neznámého, a není si jist, zda sem smí vkročit. Kostelník začne mu zlostně hubovati:

„Co tu zevluješ? Nevidíš, že velebný pán čeká na ministranta? Honem vezmi mešní knihu a hajdy k oltáři!"

„Ale já neumím ministrovat," koktá výrostek. —

„Tož co tu chceš? Jsou to ale ničemové! Vlezou všude, jako by byli doma! Jdeš ven! Jdeš ven!"

A kostelník chytil smeták a za výrostkem. Ten v úleku se hnal k nejbližším dveřím, ale ty vedly k uzavřenému východu. Proto se hnal chlapík zpátky do sakristie a pak dveřmi na ulici a v patách za ním nadávající kostelník se

smetákem. Teprve až byl výrostek na ulici, vrátil se kostelník. Mladý kněz káře teď kostelníka:

„Proč honíte a bijete toho hocha? To se přece nemá!“

„No, ale co má v sakristii dělat?“

„Nedělal tu nic zlého, a nechápu, jak se může tak zacházeti s mými přáteli.“

„Váš přítel, tenhle uličník!“

„Ano; tím, že se někomu ubližuje, stává se mým přítelem. A budete jednat s lidmi jinak, nebo promluvím s panem farářem. Běžte a přiveďte mi toho hocha, jistě není daleko, musím mu něco říci.“

Za chvilku v rozpacích kostelník přivádí hocha, který se ještě třese strachem a nejistotou.

„Pojď sem, příteli, neudělám ti nic zlého. Jak se jmenuješ?“

„Bartoloměj Garelli.“

„Odkud jsi?“

„Z Asti.“

„Čím jsi?“

„Zedníkem.“

„Máš ještě tatínka?“

„Ne, zemřel.“

„Maminku?“

„Zemřela též.“

„Kolik je ti let?“

„Šestnáct.“

„Umíš číst? Psáti?“

„Neumím čísti ani psáti.“

„Umíš zpívat? Umíš pískat?“

766

Výrostek se začíná usmívat: ledy pukají; přátelství se rodí.

„Bartoloměji, pověz mi: byl jsi již u sv. přijímání?“

„Ještě ne.“

„Zpovídal jsi se již někdy?“

„Ano, ale již dávno, ještě jsem byl malý.“

„Modlíváš se ráno a večer?“

„Již jsem zapomněl, jak se to modlí.“

„Chodíš v neděli na mši svatou?“

„To ano, skoro po každé.“

„Chodíš na křesťanské cvičení do katechismu?“

„Neopovážím se.“

„Pročpak?“

„Je mne hanba. Jiní jsou o mnoho menší než já a vědí více. Což víte...“

„A kdybych já ti vysvětloval katechismus, přišel bys?“

„Rád.“

„Kdy chceš, abychom začali?“

„Kdy budete chtít.“

„Dnes večer?“

„Dnes večer.“

„A proč ne hned?“

„Když chcete...“

„Dobrá. Já teď půjdu sloužit mši sv., ty buď při tom, a potom se začneme učiti spolu katechismus.“

Za půl hodiny se Don Bosco vrátil ode mše sv., zavedl chlapce do místnosti za hlavním

oltářem a začal první hodinu katechismu. Kdo by byl tušil, že to začíná apoštolát, který se rozvine do velikých rozměrů a bude trvati léta a léta? Mladý kněz bezděčně pochopil, že zde, pár kroků za svatostánkem, se rodí veliká věc; klekl na kolena a modlil se polohlasitě — toť se rozumí sám — „Zdrávas Maria", prosté Zdrávas, aby mu Neposkvrněná Panna pomohla zachrániti tuto duši. Celé jeho srdce, prahnoucí se obětovat a nedočkavě čekající, až se bude moci darovati mládeži, vlilo se v prostá slova této nesmrtelné modlitby. Když vstával, bylo mu, jako by cítil, že apoštolské dílo počíná.

„Umíš se požehnati svatým křížem?"

Hoch otevřel široce udivené oči. Požehnat se křížem? Co by to ale mohlo býti? Ejhle, myslil si Don Bosco, nedovede udělati ani toho prvého znamení, jemuž se učí již děťátko na klíně mateřském. A to jsme ve velikém arcibiskupském městě, kde je tolik kněží a klášterů, a možno se zde setkati s mladíky, kteří neznají nic z náboženství! Jaká bída a jaká hanba! A oči mladého kněze se otevřely, zjevila se mu jeho úloha, nesmírná a krásná. Půjde k maličkým a bude vlévati do jejich duší (tento poklad chudiny, víru, víru osvícenou, poučenou, víru, která by je držela na cestě životem, která by je těšila v hodinách pláče, která by jim vysvětlila vše a která by dobrými skutky, k nimž povede, získala jim Ráj!

Tato první hodina katechismu byla krátká; trvala nanejvýše půl hodiny: výrostek odcházel uměje udělati svatý kříž.

„Přijdeš zase, Bartoloměji?“

„Jistě.“

„Ty, ale nevracej se sám! Přiveď mi s sebou své přátele! Já jim něco dám, a tobě též, abych se ti odvděčil.“

Peklo se bouří.

Není velikého díla v království Božím, aby se proti němu divoce nevztekalo peklo. A čím více peklo tuší, že nějaké dílo hatí nebo bude hatiti jeho plány, tím více se bouří, tím strašnější překážky kupí v cestu, tím více nepřátel díla mezi lidmi probouzí a rozvášňuje, tím usilovněji chce dílo zničit!

Čím větší překážky vznikají nějakému dílu, tím více možno z těch překážek vyčísti nepokoj a strach pekla... Jen tehdy nechává peklo dílo bez překážek a dopřává všeho zdaru, když vidí, že se nemá čeho bát...

Proti dílu Don Boscovu se peklo vzpíralo děsně. První léta jeho práce mezi mládeží možno právem nazvati trpkým názvem: bloudění.... Bloudění, protože peklo se vztekalo, a proto jej štvalo s místa na místo...

Okolo Dona Bosca se seskupovalo čím dál tím více hochů. Turinští uličníci. Uličníci. Ale nestali se jimi svou vinou. Byli bídní a ubozí jako byl Bartoloměj Garelli. Potřebovali někoho, kdo by se jich ujal. Potřebovali lásky. Byli to uličníci. Ale v jejich srdci dřímala tichá touha, aby se i oni mohli státi řádnými lidmi. Potřebovali lásky, která by jim porozuměla, je poučila, jim pomohla, je zvedla.

U Dona Bosca vycítili tuto lásku. A proto k němu letěly duše jako k medu.

Jak jich přibývalo kolem Dona Bosca! Na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie za hlavním oltářem při první hodině byl s Donem Boscem Bartoloměj Garelli sám. Příští neděli již jich bylo několik. Pak ještě více. Pak padesát. Pak osmdesát. Pak sto. Brzo dvě stě, tři sta.

Všichni hledali lásku. Nalézali zde lásku. I zde ta podivná věc: jakým vábivým medem pro duše je láska! Jakým medem jest i pro duše zdánlivě již ztracené!

Ale byli to přece jen mladí hoši; některým nebylo ještě ani čtrnáct let, jiným bylo již ke dvacíti. Donu Boscovi bylo jasno, že nemůže je stále jen vážně poučovat; že, bude-li je bez přestání jen vážně zaměstnávat, jen stále jim vykládat katechismus, jen stále se s nimi modlit, že se rozutekou tak rychle, jako se sběhli. Věděl, že takový mladý člověk si musí pohrát, proskočit a prolítat se, zazpívat si z plných plic,

pokřičeti si, rozveselit se: pak že se bude rád učiti i katechismu, pak že půjde rád i k sv. zpovědi, že si rád zazpívá z radostného srdce píseň k Matce Boží a bude se modliti k ní růženec. Proto jeho zásada: budu s nimi veselý, budu si s nimi i hrát a zpívat, jenom aby nenadělali hříchů a abych je dostal k Pánu Bohu!

Don Bosco měl to rád, když si jeho drahé stádo v neděli odpoledne hrálo, křičelo, povykovalo, lítalo. Ale jiní lidé, kteří bydleli v sousedství takových jeho shromaždišť, byli po každé brzo rozmrzeni, ba i rozzuřeni proti těmto darebáckým rušitelům klidu (za jaké je pokládali) a toť se ví, i proti jejich shromažďovateli Donu Boscovi.

A tak vidíme, jak Don Bosco se svými miláčky napřed v neděli odpoledne si hrává na dvoře ústavu, v kterém sám jako mladý kněz koná svá studia; když se později stane výpomocným duchovním správcem v sirotčinci, jejž zřídila a vydržovala markýzka de Barolo, konají se nedělní schůzky v nádvoří sirotčince; když odtamtud byla družina vypověděna, vyprosili si útulek na prostranství u starého kostelíčka „Sv. Petra v okovech". Odtamtud vylítli za jediné nedělní odpoledne. Tak to šlo dále. Vždycky sousedstvo povstalo, a bloudění nastalo znova. Ano když viděli, že Don Bosco tak se této opuštěné mládeži věnuje, začali jej pokládati za přemrštěnce, ano za blázna, a byl dokonce vyslán před jeho byt krytý vůz, aby do něho byl Don Bosco

vlákán a rychle zavezen do ústavu pro choromyslné. Jenom, že se to těm dvěma hodnostářům, kteří jej přijeli vlákat, nevyplatilo: když Don Bosco nemohl se jich zbavitii, postavil se vedle kočáru, že ti pánové jsou vyšší páni, on že přece jim musí dáti přednost, že proto napřed musejí vstoupiti oni; sotva vstoupili, bouchl dvířky kočáru a řekl jen kočímu: „Teď rychle jeď"; a kočí tryskem podle pokynu, který mu pánové dali již před návštěvou, ujížděl k bláznici, nedbal křiku v kočáře, nezastavil až na nádvoří blázince, kde již stáli nachystaní dozorcové a vrhli se na oba křičící, protestující a zuřící „pacienty"; teprve později se omyl vysvětlil, a po tomto rázném činu se již nikdo neopovážil říci, že Don Bosco nemá dobrý rozum.

Bloudění skončilo konečně v seníku pana Pinardiho a na prostranství kolem seníku. Byla to kůlna příliš nízká, a musili ji rozšířiti; nebyla věru krásná; ale hoši měli přece jen útulek proti dešti; a měli místo odlehlé, kde si mohli po chuti zazpívat a zahrát si, kam ne ně nikdo s rozčilením nepřiběhl, odkud jich nikdo nevyháněl. Mám před sebou obrázek, jak Don Bosco rozradostněn ohlašuje své chase, že konečně budou míti své trvalé sídlo: to je jásotu! to je vyskakování! A jak objímají Dona Bosca!

A zase: kdo by byl tušil, že tento seník Pinardiho a jeho okolí se promění v ohromné budovy s vzácným chrámem, odkud požehnaná myšlen-

ka salesiánská se bude jako v proudech rozlévati po celé Italii, Francii, Španělsku, Anglii, ostatní Evropě, Americe, Asii, po celém světě?

Odkud čerpal Don Bosco svou nezvratnou naději v konečný úspěch?

Dvakráte naznačil Pán Bůh ve snu Donu Boscovi jeho budoucí úlohu mezi mládeží jakož i cestu lásky, jíž bude moci ovládnouti jejich duše.

Na konci svých studií v kněžském semináři byl ve své jistotě utvrzen ještě novým snem: Zdálo se mu, že vidí před sebou rozsáhlé údolí. To se najednou proměnilo v lidnaté město. V jeho ulicích a na jeho náměstích hemžila se mládež, ponechaná sobě samé. Hrála si, řvala, proklínala. Nikdy nemohl slyšeti Don Bosco kletí, aby se v něm všecko nechvělo rozčilením. Když teď slyšel to klení, skočil k nešťastníkům, nařizuje jim, aby utichli, a když to nic nepomohlo, počal jim vyhrožovati bitím. Nadarmo. Přešel tedy ke skutkům a ztrestal největší drzáky. Ti však mu odpovídali za ránu ranou mohutnou pěstí. Mladý kněz vida, že nic nezmůže proti jejich počtu, dal se na útěk; ale jeho utíkání bylo náhle přerušeno tajemnou osobností, jež mu uložila vrátiti se k této nešťastné mládeži a napravovati ji přesvědčováním. Prchající místo jakékoli odpovědi ukázal boule a modřiny, jež utržil.

Tu onen neznámý jej předvedl k vznešené paní, která předstoupila před něho: „Hle, má Matka; slyš její vůli." A sladká Matka upřela naň pohled plný dobroty a pravila: „Záleží-li na tom, abys tyto hrozné uličníky získal, nekopej do nich, netluc do nich pěstí, nýbrž získávej je laskavostí apřesvědčováním." Tu jako v prvém snu stal se Don Bosco svědkem dvojího výjevu: tito hoši se změnili napřed v divokou zvěř, a za okamžik se stali nejtišší mi beránky.

Bůh tak naznačil svému služebníku, co od něho čeká; naznačil mu však také, že na pomoc Boží může bezpečně spoléhati. A proto šel bl. Don Bosco s nepřemožitelnými nadějemi. S nadějemi, kterých mu nedovedly zničiti ani sebe větší překážky!

Ani tehdy, když byl propuštěn z místa duchovního správce sirotčince markýzky z Barolo takřka za trest, že se nechtěl vzdáti práce mezi svou opuštěnou mládeží turinskou, nebyl zviklán v těchto nadějích.

Ano, ani tehdy ne, když vyčerpán obtížemi, spojenými s dílem, začal chrliti krev v takové míře, že v některých okamžicích čekali již i na nejhorší možnosti! —

Don Bosco doufal — věděl, že Bůh stojí za dílem, jež podniká, a proto žádná pozemská moc nedovedla ho zadržeti...

Dej mi duše, ostatní si nechej!

Toto slovo sv. Františka Saleského je bláznovstvím člověku světáckému: ten s posměškem větu obrátí a řekne: „Dej mi ostatní, duše si nechej!" Komu však Pán Bůh dal milost, že poznal velikost a cenu lidské duše, ten žíznivě bude volati: Dej mi duše! Ostatní si nechej!

Tak toužíval Don Bosco, tak úpěl v modlitbách, tak život jeho nebyl leč jediným výkřikem: „Dej mi duše, ostatní si nechej!"

Když pracuje mezi hochy, když si s nimi hraje, když s nimi zpívá, když je zpovídá, když se s nimi modlí a jim káže, to vše koná jen s jedinou touhou: zachránit jejich duše: Dej mi duše!

Když vystupuje na kazatelny a tam hlásá pravdy evangelia, když dává exercicie, když všude jde pomoci, kde je ho potřeba, tu vždy sleduje jediný cíl: Dej mi duše!

Když staví kostel Panny Marie Pomocnice a kostel sv. Jana evangelisty v Turině a chrám Nejsvětějšího Srdce Páně v Římě, nevede ho touha ozdobiti město novým velkolepým uměleckým dílem, nýbrž chce z nich míti jen prostředky pro záchranu duší; každý z těch kostelů je jen zachyceným výkřikem jeho touhy: Dej mi duše!

Když tiskárny jeho rozesílají do světa tisíce výtisků, to není obchodní záležitost, zde ty

tiskařské stroje v práci jako by si opakovaly bez ustání heslo mrtvého svého zakladatele: Dej mi duše!

Když své misionáře posílal mezi pohany, jak je napomíná k horlivosti o spásu duší, jak jim ještě na smrtelném loži klade na srdce: „Zachraňte mnoho dusí v misiích!“

Dej mi duše, ostatní si nechej! Celý Don Bosco a jeho životní program je vysloven touto větou! Dej mi duše! Dej mi jich co nejvíce! A pořád budu míti ještě hlad po dalších!

Opravdu, nenasytná duše Dona Bosca: pořád po dalších nových duších touží! Jiní se radují, že začínají prázdniny a že pojedou na zotavenou do hor, a táží se Don Bosca: „Kde vy si uděláte prázdniny?“ Don Bosco odpoví: „Až v ráji!“ Řeknou mu: „Kdy si přece popřejete trošku klidu?“ Odpovídá: „Řekněte ďáblu, ať přestane sváděti tolik ubohých hochů, ať přestane tolik jich odváděti do pekla; pak přestanu i já obětovati se za ně. Dokud mi zůstane jediné dechnutí života, i to ještě zasvětím věčnému a časnému blahu svých dětí!“ —

Dej mi duše, ostatní si nechej: jaká to veliká, svatá duše!

Přes růže — a přes trní.

Mýlil by se, kdo by myslil, že život Don Bosca byl samý úspěch a samá radost.

Byl teprve na počátku svého díla, nebylo mu ještě ani 32 let, a již tehdy dobře věděl, že v životě jej čeká mnohá velmi hořká chvíle. Měl tehdy sen. Viděl v něm blahoslavenou Pannu, zvoucí jej, aby se odebral pod dlouhou besídku růží. Tyto růže nejen sestupovaly ve věncoví podél pilířů a visely v kyticích z oblouků, nýbrž byly hojně rozestlány i po podlaze, vydechujíce přelíbeznou vůni. Aby jich pošlapal co možná nejméně, Don Bosco zul obuv, ale hned při prvých krocích pocítil, že v těchto podivuhodných květech se skrývají strašné trny. Vrátil se, obul se a znova se pustil besídkou, jsa nyní doprovázen skupinou druhů. Krása květů a jejich opojná vůně sváděla skupinu a vábila ji; ale růže krvavily nohy, ruce i tváře. Diváci stojící po obou stranách besídky si mluvili polohlasem: „Oh, Don Bosco, člověk, který se prochází po koberci růží! Šťastný člověk!" Kněží a mladí klerikové, kteří se dali na cestu s radostným nadšením, se zastavovali po prvých krocích. Vzdychali: „Byli jsme oklamáni!" A vraceli se zpět. Při této zradě Don Bosco se dává do pláče: „Je to možno, že mám konce dojíti já sám?!"

V té chvíli vystoupí v popředí družina kněží, kleriků i laiků a s odhodlanou tváří mu praví: „Vezmi nás; jsme ochotni jíti za tebou kamkoli." Postaví se jim v čelo, a téměř všichni tito noví druhové dojdou s ním až na konec besídky. Ale v jakém stavu! Vyčerpání, vyhublí, zcela zkrvavení! V té chvíli se zvedl jemný vánek, který

zacelil jejich rány a vzkřísil jejich síly. Teplý větérek pak zafoukal a jako kouzlem octl se Don Bosco ve velkém zástupu mladých lidí, které tito kněží, tito klerici a tito laikové bavili, vedli, vychovávali. —

Věrný obraz života bl. Don Bosca: kolikrát tekla z jeho nohou a rukou i tváře horká krev, než po růžích a po trní došel až konce besídky svého života? Lidé viděli růže a cítili jejich vůni: Kdo viděl trny? Kdo viděl krev?

Dílo Boží roste.

Dílo Don Boscovo začalo v seníku. Netrvalo dlouho a účelům díla slouží již slušná budova. Dobrodinci umožnili koupi pozemku i stavbu, stará matka Marketa je tam hospodyní netoliko pro syna, nýbrž i pro všecky jeho chovance; stařenka, která se své třicítce pečovala o své tři hochy, má jich nyní, když má šedesátku, na starosti několik tuctů. A pro všecky vařit! Pro všecky spravovat a práti prádlo! A stařenka to ochotně koná, cítíc, že je se synem ve službách myšlenky Boží.

Zakrátko je potřebí stavbu rozšířiti, dosavadní budovy nestačí, protože počet chovanců rychle stoupá: Don Bosco staví. Prozřetelnost pomáhá. Počet chovanců přesahuje sto, budovu je třeba rozšířiti, počet jinochů docházejících v neděli je několik set, nutno vhodně upraviti

dvůr, u sv. zpovědi denně je hochů tolik, že nutno se jim postarati o příležitost, aby se měli kono se jim postarati o příležitost, aby se měli komu zpovídati, dosavadní svatyně svým prostorem je nedostatečná, nutno vystavěti chrám rozsáhlejší. Není možno, aby všichni chovanci chodili do škol do města, nutno v ústavě zříditi školy, obecnou, gymnasium, školy odborné. Nutno v ústavě dáti učňům příležitost, aby se vycvičili na dobré obuvníky, krejčí, stolaře, zámečníky, knihaře, sazeče a knihtiskaře, zřizují se rozmanité dílny v ústavě, zřizují se příslušné odborné školy. Je nutno šířiti dobré myšlenky nejen v ústavě, nýbrž i ve světě mimo ústav, nutno šířiti dobrou četbu, nutno čeliti dobrými spisy, knihami, časopisy knihám a časopisům zhoubným pro víru a mravnost. Don Bosco zakládá v ústavě tiskárnu, napřed maličkou, ale stále více rostoucí a zdokonalující se, až se z ní vyvinula veliká salesiánská tiskárna v Turině, jedna z největších a nejmodernějších tiskáren v celé Italii.

Dílo se rozrůstalo. Don Bosco potřeboval pomocníky. Jeho dvě ruce nestačily: byly jen dvě a byly příliš krátké na to dílo.

Don Bosco zakládá „Zbožnou společnost salesiánů", kterou tvoří jeho řeholní pomocníci mužští, a „Zbožnou společnost Dcer Panny Marie Pomocnice" pro řeholnice a konečně sdružení „Spolupracovníků salesiánských", kteří žijíce ve světě pracují pro myšlenky Don Boscovy svými příspěvky a jinak. A Donu Boscovi nestačilo,

aby si jen zjednal hojný počet pomocníků; chtěl býti obklopen pomocníky, kteří ve službách plánů Božích dovedou pracovati do strhání!

Zrno hořčičné, napřed tak nepatrné, — pak ptáci nebeští v tisících a statisících sedají na ratolestech jeho! Kdo spočte ty duše, kterým se již dostalo požehnání z Don Boscova díla!

Nástroj, kterým pracoval Bůh.

Tak úžasné je dílo, které vykonal tento prostý kněz, že pouhému člověku by to nebylo bývalo možno vykonati. Bůh vidí potřeby doby. V svém milosrdenství posílá lidi, aby pomáhali, a svou mocí pracuje skrze ně. —

Sta a sta mladých lidí měl Don Bosco živiti ve svých ústavech, aby je připravil na jejich budoucí povolání. Když chudý otec má živiti a pro život vychovati jen 5 dětí, je to těžká úloha! Don Bosco dovedl jich uživiti a vychovati sta a tisíce! Jak veliký ústav dovedl vybudovati v Turině, s tolika odděleními! V kolika jiných městech vyrostly ze země jeho ústavy! Jak veliké a nádherné tři kostely vystavěl! Jak veliké dílo Boží bylo vybudováno misií v Patagonii! Jaké ohromné dílo úpravy poměru mezi církví a státem v dobách nejkritičtějších! A tyto veliké

790

práce, daleko přesahující lidské síly, provedl on, chudák!

Škoda, že malý rozsah této brožurky nedovoluje, abych zde podal ukázky, jak Bůh dal tomuto pokornému svému sluhovi dar, že mnohdy poznal budoucnost, která byla skryta před zrakem lidí jiných. Že mu dal i dar uzdravovati nemocné způsobem zázračným a konati i jiné skutky, před nimiž rozum lidský v tajemné úctě se zastaví a jen pokorně šeptá: „Prst Boží je zde!"

K prostičkému mramoru sáhne mnohdy sochař, umělec, aby z něho vykřesal sochu, před níž s udivem po staletí se budou zastavovati lidé.

Prostičkého pera a papíru používá skladatel aby na něm zachytil tóny skladby, kterou po celá desítiletí budou si lidé zpívati při slavnostních příležitostech.

A prostičkých duší používá často milosrdenství Boží, aby je naplnilo svými svatými dary a učinilo je podivuhodnými nástroji Boží prozřetelnosti a tvůrci velikých skutků.

Takovým podivuhodným nástrojem lásky Boží byl i bl. Don Bosco.

Když bl. Don Bosco umíral.

Dne 31. ledna 1888 zemřel Don Bosco. Zemřel strhán radostnou, ale vysilující prací, jako

když v práci předčasně opotřebovaný a rozedraný šat se rozpadá...

V chudobě se narodil, v chudičké klášterní své cele umíral. Ještě v posledních svých chvílích myslí na své děti, na děti v klášteře i ve světě, v Evropě i za mořem, na bělochy i indiány — jim náleží poslední jeho vzkaz: „Řekněte mým dětem, že je očekávám v ráji. S výšin kazatelny bez ustání a s důrazem doporučujte časté svaté přijímání a pobožnost k přesvaté Panně!"

Sv. Hostie a Matka Boží byly jeho štěstím a silou! — Sv. Hostie a Matka Boží byly jeho odkazem lidstvu!

O půl páté hodině ráno vypustil svou duši za modlitby: „Ježíši, Maria, Josefe, vám věnuji srdce své i duši svou! Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně v posledním boji! Ježíši, Maria, Josefe, s vámi ať v pokoji odejde duše má! Amen!"

Rozmnožím... jako písek na břehu mořském...

Náš sv. Otec užil o rozšíření díla Dona Bosca těchto slov.

Uvažte: dnes mají salesiáni 10.408 kněží, kleriků, bratří; z toho 1 kardinála, 7 arcibiskupů a 12 biskupů. Dcery Panny Marie Pomocné 7768 sester a novicek. Jsou rozšířeni téměř ve všech kulturních státech v Evropě, ale i v Americe, Asii, Africe, Australii. Salesiáni mají 128

sirotčinců, 196 kolejí, 10 nemocnic, 338 škol obecných, 153 škol středních, 164 různých škol odborných, 447 útulků pro mužskou mládež, 17 biskupství v pohanských zemích, kde pracují v největší části samí salesiáni, veliký počet tiskáren atd. — Dcery Panny Marie Pomocné mají 488 útulků, 309 škol mateřských, obecných škol 390, ženských odborných škol 282, nemocnic 37 atd.

Don Bosco zemřel jen podle těla. Duch jeho však pracuje skrze Salesiány a Dcery Marie o záchraně duší dále!

To je zvláštní: sobci, kteří žijí jen sobě, padají v hrob jako neplodný fíkový strom, Bohem prokletý pro neplodnost. Lidé lásky pracují na požehnání lidstva i po své smrti: dílo jejich žije a zachraňuje, i když tělo zmizelo v hrobě!

I u nás!

I u nás máme salesiány! Máme je na Slovensku v Šaštíně, ve Sv. Benediku a v Bratislavě, máme je na Moravě ve Fryštáku. Šest kněží salesiánských ve Fryštáku pracuje a vychovávají 110 salesiánských chovanců. Při tom budují nové, krásné dílo pro mládež v Moravské Ostravě.

Děti dobrého sv. Don Boska...
Pokračovatelé v jeho díle...

Jak budovati ústavy, jak je vyplatit, jak chovance uživit, vychovat pro dílo?

Patříš i ty již mezi dobrodince salesiánského díla?

Víš, co řekl Don Bosco k přítomným a budoucím dobrodincům svého díla, když ležel na smrtelné posteli? „Díla, která jsem založil, již mne nepotřebují, ale potřebují Vás a všech těch, kteří si vytkli za cíl šířiti dobro na zemi.“ A jindy volal k nim v apoštolském nadšení: „Odporoučím Vaší lásce všecka díla, jež mi Bůh ráčil svěřiti!“

Nám, naší lásce jsou teď svěřena ta díla Don Boscova a jejich rozvoj..

◆◆◆

Pro děti! Objednejte brožurku „Z mládí Dona Boska“ Životem č. 197. Cena 50 hal.

Nr. 19.810. Imprimatur, Olomucii, die 19. Decembris 1929
Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozská 8.